

ရန်ကုန်တိုင်း
ကျောင်းထိုင်ဘုန်းကြီးသင်တန်းကျောင်း

ကံကြီးကံငယ်ဆိုင်ရာ

ကမ္မာကမ္မဉာဏာ

နိုင်ငံတော်ပရိယတ္တိသာသနာ့တက္ကသိုလ်(ရန်ကုန်)
ပါမောက္ခချုပ်ဆရာတော်

ရန်ကုန်တိုင်း၊ ပန်းဘဲတန်းမြို့နယ်
မဟာသိမ်တော်ကြီးပရိယတ္တိစာသင်တိုက်
ပဓာနနာယကဆရာတော်

အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ၊ အဂ္ဂမဟာသဒ္ဓမ္မဇောတိကဓဇ

ဒေါက်တာအရှင်ကုမာရထေရ်

(ရေးသား၊စုစည်း၊ထုတ်နုတ်၊တင်ပြထားပါသည်)

(တတိယအကြိမ်)

သာသနာ - ၂၅၆၃

စောဇာ - ၁၃၈၁

ခရစ် - ၂၀၂၀

ဤစာအုပ်သည် ...

သာသနာ့ဝန် အားသွန်ကြီးပမ်း ထမ်းရွက်ကာပျော် ရဟန်းတော်တို့ဆိုင်ရာ ကံကြီး ကံငယ် အသွယ်သွယ်နှင့် သာသနာတော် သက်တမ်းတစ်လျှောက် မပျောက်မပျက် သာသနာတော်အသက် အဆက်ဆက် သန့်ရှင်း တည်တံ့ ပြန့်ပွားစေရန် ဟောကြားတော်မူသော ဥဘတောဝိဘင်္ဂ၊ နှစ်ဆယ့်နှစ်ပါးသော မဟာဝဂ္ဂ၊ စူဠဝဂ္ဂခန္ဓက၊ တစ်ဆယ့်ခြောက်ပါးသော ပရိဝါရဟူသော ဝိနယ ဝိဇ္ဇက၊ ငါးပါးသော ပါတိမောက္ခဒ္ဒေသ၊ ပါရာဇိကအစရှိသော အာပတ္တိက္ခန္ဓက၊ ဖာတိကာဝိဘင်္ဂအစရှိသော အထူးထူးသောနည်း၊ ဒဠိကမ္မ၊ သိထိလကရဏ၊ ပယောဇန၊ အနုပညတ္တိ- ဟူသော ထူးခြားသောနည်း၊ ကိုယ် နှုတ် နှစ်ဖြာ လွန်ကျူးဖွယ်ရာတို့ကို ပယ်ခွါမြစ်တား လေးစားကြည်ညို နှစ်လိုဖွယ်ရှိအောင် ဝိနည်းတရားတော်မြတ်များကို စုစည်း ထုတ်နုတ် ရေးသား တင်ပြထားသော သာသနာ့သမိုင်းဝင် ကျမ်းစာအုပ်ကောင်း တစ်အုပ် ဖြစ်ပါသည်။

ဒေါက်တာအရှင်ကုမာရ

အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ၊ အဂ္ဂမဟာသဒ္ဓမ္မဇောတိကဇေ

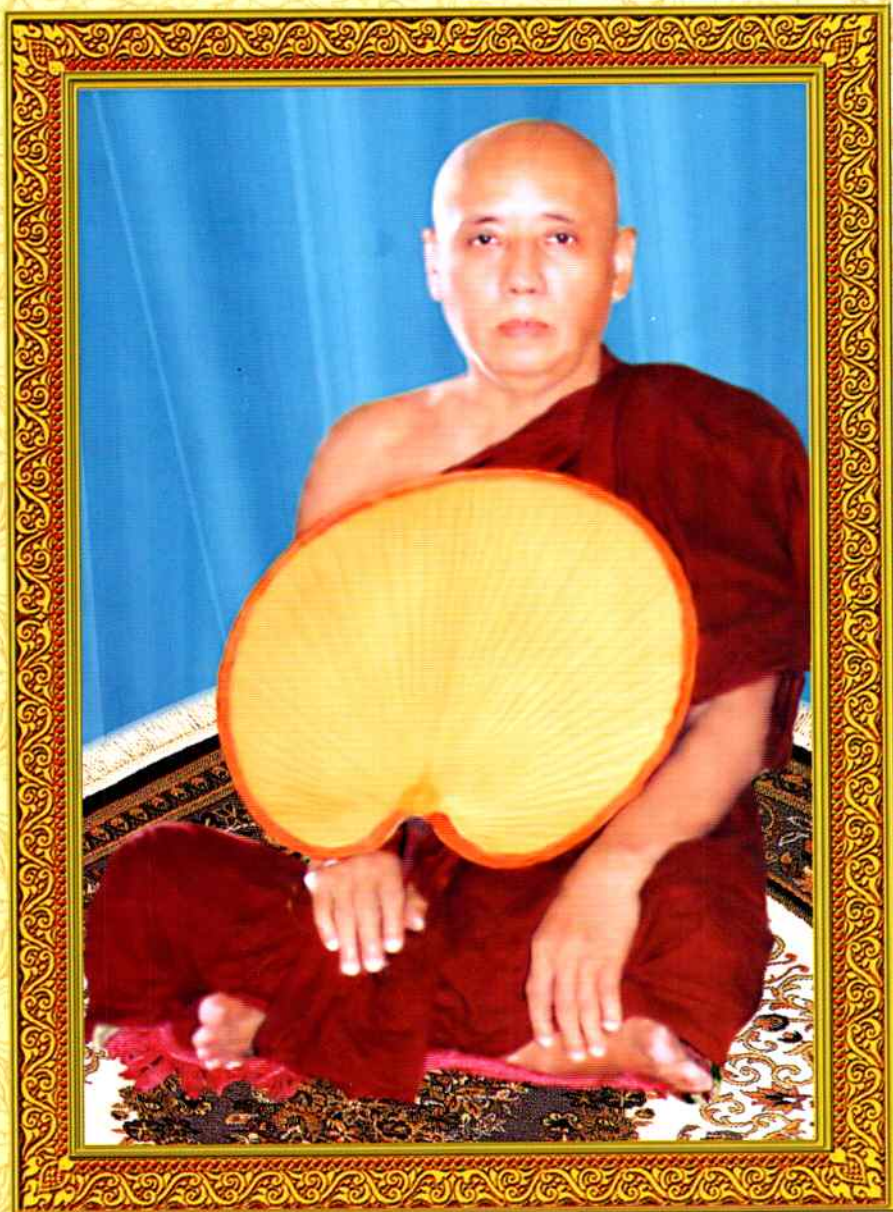
ကမ္မာကမ္မဿာ

အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ၊ အဂ္ဂမဟာသဒ္ဓမ္မဇောတိကဇေ
ဒေါက်တာအရှင်ကုမာရထေရ်

GRAPHIC DESIGN : SHWEMYAY-NANDA

နိုင်ငံတော်ပရိယတ္တိသာသနာ့တက္ကသိုလ်(ရန်ကုန်)၊ ပါမောက္ခချုပ်
မဟာသိမ်တော်ကြီးပရိယတ္တိစာသင်တိုက်၊ ပဓာနနာယကဆရာတော်

ဒေါက်တာအရှင်ကုမာရထေရ်

ရန်ကုန်တိုင်း
ကျောင်းထိုင်ဘုန်းကြီးသင်တန်းကျောင်း

ကံကြီးကံငယ်ဆိုင်ရာ
ကမ္မာကမ္မဘာသာ

နိုင်ငံတော် ပရိယတ္တိသာသနာ့တက္ကသိုလ် (ရန်ကုန်)
ပါမောက္ခချုပ်ဆရာတော်

ရန်ကုန်တိုင်း၊ ပန်းဘဲတန်းမြို့နယ်၊
မဟာသိမ်တော်ကြီး ပရိယတ္တိစာသင်တိုက်
ပဓာနနာယကဆရာတော်

အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ၊ အဂ္ဂမဟာသဒ္ဓမ္မဇောတိကဇေ
ဒေါက်တာအရှင်ကုမာရထေရ်
(ရေးသား, စုစည်း, ထုတ်နှုတ်, တင်ပြထားပါသည်)

ကမ္ဘာကမ္ဘာသာ - ပုံနှိပ်မှတ်တမ်း

စာမူခွင့်ပြုချက်အမှတ် -----

မျက်နှာပုံခွင့်ပြုချက်အမှတ် -----

ပုံနှိပ်ခြင်း: တတိယအကြိမ်၊ ဇန်နဝါရီလ၊ ၂၀၂၀

အုပ်ရေ ၁၀၀၀

တန်ဖိုး: ဓမ္မဒါန

စီစဉ်ကြီးကြပ် ဒေါက်တာအရှင်ဥက္ကဋ္ဌ(မြစ်ကျိုး)

မျက်နှာပုံနှင့်အပြင်အဆင် အရှင်နန္ဒသီရိ(ရွှေမြေ-နန္ဒ)

ကွန်ပျူတာစာစီ ဆရာတပည့် (မြစ်ကျိုး)

အတွင်းဖလင် EAGLE Color Separation

မျက်နှာပုံဖလင် EAGLE Color Separation

မျက်နှာပုံနှင့်အတွင်းပုံနှိပ် ၀၀၀၀ အေ့ဖ်ဆက်

အမှတ်(၁၁၅)၊ ၃၂-လမ်း(လယ်)

ပန်းဘဲတန်းမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်။

ဖြန့်ချိလှူဒါန်း:

ဒေါက်တာအရှင်ကုမာရ

ပဓာနနာယကဆရာတော်

မဟာသိမ်တော်ကြီးပရိယတ္တိစာသင်တိုက်

ပန်းဘဲတန်းမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့

ဖုန်း-၀၁-၃၇၀၉၆၁

မာတိကာ

===

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၁။	ကျောင်းထိုင်ဘုန်းကြီးသင်တန်းကျောင်းများ	(က)
၂။	ကျောင်းထိုင်ဘုန်းကြီးသင်တန်းကျောင်းနှင့် သင်ကြားသည့်ဘာသာရပ်	(င)
၃။	ပဏာမနှင့်ပဋိညာဉ်	(ဆ)
၄။	ကိုယ်တိုင်ရေးခြင်းမဟုတ် စုစည်းထုတ်နှုတ် တင်ပြခြင်းသာ	(ဇ)
၅။	ကျောင်းထိုင်ဘုန်းကြီးသင်တန်းကျောင်း(ရန်ကုန်တိုင်း) သင်ရိုးမာတိကာဘာသာရပ်နှင့် ပြဌာန်းကျမ်းစာများ (တ-ဗဗ)	

===○○○===

သိမှတ်ဖွယ်ရာ ကမ္မာကမ္မဘာသာ

၁။	သံဃာ့ကံလေးမျိုး	၁
၂။	အပလောကနက်	၂
၃။	နိဿာရဏ အပလောကနက်ပြုပုံ	၃
၄။	အပလောကနက္ခမ္မကထာ	၃
၅။	မတသန္တကပစ္စည်းကို အပလောကနက်ပြုပုံ	၄
၆။	ဥတ္တိကံဖြင့် ပြုအပ်သောဌာန	၄
၇။	(က) သြဿာရဏကံပြုပုံ	၅
၈။	(ခ)နိဿာရဏကံပြုပုံ	၅
၉။	သမ္မုတိကံ	၆
၁၀။	နိဿဂ္ဂိပစ္စည်းကို ပြန်လည်ပေးအပ်ခြင်း	၆
၁၁။	အာပတ်ကိုခံယူခြင်း	၇
၁၂။	ပဝါရဏာကိုငင်ခြင်း	၇
၁၃။	ပဝါရဏာသင်္ဂဟ	၈

မာတိကာ

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၁၄။	ကမ္မလက္ခဏာ	၉
၁၅။	ဆန္ဒမပေးရ	၁၁
၁၆။	ဥတ္တိဒုတိယကံ	၁၁
၁၇။	ဥတ္တိစတုတ္ထကမ္မနိဋ္ဌာပက	၁၂
၁၈။	(က) တဇ္ဇနိယကံ	၁၂
၁၉။	(ခ) နိယသကံ	၁၃
၂၀။	(ဂ) ပဗ္ဗာဇနိယကံ	၁၃
၂၁။	(ဃ) ပဋိသာရဏီယကံ	၁၃
၂၂။	(င) အာပတ္တိအဒဿနိယဥက္ခေပနိယကံ	၁၄
၂၃။	(စ) အာပတ္တိအပ္ပဋိကမ္မဥက္ခေပနိယကံ	၁၄
၂၄။	(ဆ) ပါပိကဒိဋ္ဌိ အပ္ပဋိနိဿဂ္ဂ ဥက္ခေပနိယကံ	၁၄
၂၅။	ဩသာရဏကံ	၁၄
၂၆။	သမ္မုတိကံ	၁၄
၂၇။	ဒါနကံ	၁၅
၂၈။	နိဂ္ဂဟကံ	၁၅
၂၉။	ကံပျက်စီး (မအောင်မြင်)ခြင်း	၁၅
၃၀။	ဝတ္ထုလွဲမှားမှု (လုပ်ထုံးလုပ်နည်း)ကြောင့် ပျက်စီးခြင်း	၁၆
၃၁။	မျက်ကွယ်ပြုနိုင်သောကံများ	၁၇
၃၂။	မျက်မှောက်၌ကံပြုခြင်း = သမ္မုခါဝိနယ	၁၇
၃၃။	ဥတ်ကြောင့်ကံပျက်ခြင်း	၁၈
၃၄။	ကမ္မဝါစာကြောင့် ကံပျက်ခြင်း	၁၉

===ooo===

သင်္ကန်းစသည့်အကြောင်း သိကောင်းစရာ

၁။	သင်္ကန်းအကြောင်း သိကောင်းစရာ	၂၁
၂။	သိမှတ်ဖွယ်ရာ သင်္ကန်းဖြတ်ချုပ်ပုံများ	၂၉-၃၀-၃၁
၃။	သင်္ကန်းအဓိဋ္ဌာန်တင်နည်း	၄၄
၄။	သင်္ကန်းဝိကပ္ပနာပြုနည်း	၅၃

မာတိကာ

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၅။	သင်္ကန်းဟူသောမှီရာနိဿယ	၅၅
၆။	သပိတ်အပြား ခွက်အပြား	၅၆
၇။	အကပ်ခံနည်း	၅၉
၈။	အတိရိတ်ဝိနည်းကံပြုနည်း	၆၂
၉။	ကာလိကလေးပါး	၆၄
၁၀။	အကပ္ပိယအသားမျိုး	၆၈
၁၁။	အကပ္ပိယပစ္စည်းမျိုး	၇၀
၁၂။	ကပ္ပိခြင်းငါးပါး	၇၁
၁၃။	ကျောင်းဟူသော မှီရာနိဿယ	၇၃
၁၄။	ဒေသနာဂါမ်အာပတ်ကုစားနည်း	၈၄
၁၅။	နိဿယပုတ္တကအင်္ဂါ	၈၆
၁၆။	ဥပဇ္ဈာယ်နိဿယည်းယူပုံ	၈၈

====

ဥပေါသထကမ္မ - ဥပုသ်ပြုပုံအစီအစဉ်များ

၁။	ဥပေါသထကံ အဆင့်ဆင့်ဖြစ်ပေါ်လာပုံ	၉၁
၂။	ဥပုသ်ကံလေးမျိုး	၉၅
၃။	ပုဗ္ဗကရဏ ပုဗ္ဗကိစ္စ	၁၀၈
၄။	ပတ္တကလ္လအင်္ဂါလေးပါး	၁၁၃
၅။	ဝဇ္ဇနီယပုဂ္ဂိုလ်နှစ်ကျိပ်တစ်ယောက်	၁၁၅
၆။	ဥပုသ်အပြား	၁၁၅
၇။	ဥပုသ်ပြုပုံ	၁၁၇
၈။	ဥပုသ်အမေးအဖြေ	၁၂၅

====

မာတိကာ

စဉ်

အကြောင်းအရာ

စာမျက်နှာ

ဝါဆိုခြင်းဆိုင်ရာ ဝဿူပနာယိကကထာ

၁။	ဝါဆိုဝါကပ်ခြင်း (၂)မျိုး	၁၃၀
၂။	ဝါထပ်ရက်ငင်ကိစ္စ	၁၃၁
၃။	ဝါကျိုးဝါပြတ်ခြင်း အကြောင်းကိစ္စ	၁၃၄
၄။	ဝါမပန်ဘဲခရီးထွက်ခြင်း	၁၃၈
၅။	ဝါဆိုစည်း	၁၃၉
၆။	ဝါဆိုပြီးလျှင် ဝါဆိုခွင့်ရှိ/မရှိ	၁၃၉
၇။	ဝါဒတစ်မျိုး	၁၄၀
၈။	ဝါတွင်း၌ ရဟန်းဖြစ်သောသာမဏေ	၁၄၀
၉။	ဝါကျွတ်သည့်အချိန်	၁၄၁
၁၀။	ပဝါရဏာနေ၌ ပါရိသုဒ္ဓိဥပုသ်ပြုရမည့်ရဟန်းများ	၁၄၁
၁၁။	ရဟန်းတော်များအတွက် မုချအားဖြင့်ဝါကျွတ်သောရက်	၁၄၂
၁၂။	အဋ္ဌကထာ , ဋီကာတို့အလို အကျဉ်းချုပ်အဓိပ္ပါယ်	၁၄၃

===၀၀၀===

ဝါဆိုသင်္ကန်းဆိုင်ရာ သိမှတ်ဖွယ်

၁၃။	ဝါဆိုသင်္ကန်းအစီအရင် လျှောက်ထားလွှာ	၁၄၄
၁၄။	အဘယ်ကို ဝါဆိုသင်္ကန်းဟု ခေါ်ဆိုအပ်၊ သိထိုက်ပါသနည်း	၁၅၀
၁၄။	ဝါဆိုသင်္ကန်း (၂)မျိုး	၁၅၁

===၀၀၀===

ပဝါရဏာကုန္ဒက - ပဝါရဏာပြုမှုဆိုင်ရာ

၁။	ပဝါရဏာပြုမှုဆိုင်ရာ သိမှတ်ဖွယ်	၁၆၁
၂။	ပဝါရဏာအပြား	၁၆၄
၃။	ပဝါရဏာအမေးအဖြေ	၁၆၇

===၀၀၀===

မာတိကာ

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
	ကထိနကမ္မ - ကထိန်ဆိုင်ရာ သိမှတ်ဖွယ်များ	၁၇၇
	= ကထိန်ဆိုင်ရာကို စာမျက်နှာအညွှန်းများဖြင့် လေ့လာရန်	၁၇၉
၁။	ကထိန်အမြွက်	၁၈၃
၂။	ကထိန်ခင်းထိုက်ရာ အင်္ဂါရှစ်ပါး	၁၈၆
၃။	အဘယ်ကို ကထိန်ဟု ခေါ်ပါသနည်း	၁၉၀
၄။	အဘယ်ကြောင့် ကထိန်ဟု ခေါ်ပါသနည်း	၁၉၀
၅။	ကထိန်အာနိသင်ငါးပါး	၁၉၄
၆။	ကထိန်၏အရင်းအမြစ်	၁၉၅
၇။	ကထိန်၏တည်ရာဝတ္ထု	၁၉၅
၈။	ဝတ္ထု၏ဖြစ်ရာဘူမိ	၁၉၅
၉။	ကထိန်၏ အာဒိ၊ မဇ္ဈ၊ ပရိယောသာန	၁၉၆
၁၀။	ကထိန်သက်န်းအလှူရှင်	၁၉၇
၁၁။	ကထိန်သက်န်းစီမံခွင့်	၁၉၇
၁၂။	သံဃိက အဘယ်မျှရှိပါသနည်း	၁၉၈
၁၃။	အာဂတာနာဂတဝါဒ	၁၉၉
၁၄။	အာဂတာနာဂတဝါဒကို စိစစ်ချက်	၂၀၀
၁၅။	အာဂတာနာဂတနှင့် အာဂတာဂတသံဃိက	၂၀၂
၁၆။	ရဟန်းတစ်ပါးသာရှိသောကျောင်း၌ ဖြစ်ပေါ်လာသော သံဃိကသက်န်း	၂၀၃
၁၇။	အာဂတာနာဂတဝါဒီ အယူအဆ (၃)ချက်	၂၀၅
၁၈။	အလားတူ ဝိနည်းထုံးတမ်းပြဆိုချက်	၂၀၇
၁၉။	ကမ္မဝါစာသံသန္ဓန	၂၁၀
၂၀။	ဝိနယာလင်္ကာရဋီကာ	၂၁၁
၂၁။	ဋီကာဆရာ၏အဘော်ကျ အဖြောင့်အဓိပ္ပါယ်	၂၁၁
၂၂။	ဒုတိယအယူ	၂၁၂

မာတိကာ

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၂၃။	အာရာမိကသံဃိကဝါဒီ ဆရာမြတ်တို့၏ အယူကို ပြဆိုချက်	၂၁၄
၂၄။	ဆင်ခြင်အပ်သော ဆရာမြတ်တို့အဆုံးအဖြတ်	၂၁၆
၂၅။	မိမိကြိုက်နှစ်သက်သောအဖြေ	၂၁၆
၂၆။	အဘယ်သံဃာ၌ ကထိန်ခင်းအပ်သနည်း	၂၁၇
၂၇။	အာရာမိကဝိဟာရ	၂၂၀
၂၈။	ပုဂ္ဂလိကသင်္ကန်း ကထိန်ခင်းထိုက်/မခင်းထိုက်	၂၂၁
၂၉။	ကထိန်မြောက်/မမြောက်	၂၂၃
၃၀။	ကထိန်မခင်းကောင်းသောပုဂ္ဂိုလ်	၂၂၄
၃၁။	ဝိနယသမ္မဟာဝိနိစ္ဆယ	၂၂၄
၃၂။	ကြောင့်ကြမစိုက်မှု အနာဒရိယ	၂၂၅
၃၃။	မီးခိုးမဆုံး မိုးမဆုံး	၂၂၆
၃၄။	ဒုတိယပုစ္ဆာအဖြေ အပြစ်ရှိ/မရှိ၊ ကထိန်မြောက်/မမြောက်	၂၂၇
၃၅။	တတိယပုစ္ဆာအဖြေ	၂၂၈
၃၆။	ဥပစာရသိမ်	၂၂၉
၃၇။	ပညတ်အာဏာတော် သက်/မသက်	၂၃၀
၃၈။	အသီးအသီး ဝါဆိုဝါကပ်ခြင်း မပြုအပ်	၂၃၁
၃၉။	ဥပစာရသိမ်သည် ကထိန်ခင်းရာသိမ်	၂၃၂
၄၀။	ဝိဟာရဥပစာရ	၂၃၃
၄၁။	ပဌမစောဒနာ	၂၃၄
၄၂။	ဒုတိယစောဒနာ	၂၃၅
၄၃။	စလင်းဂဏ္ဍိဆရာတော်	၂၃၇
၄၄။	ဂရဟိတဗ္ဗ အယူဝါဒသာ	၂၃၇
၄၅။	ကထိန်ဒါနကံဆောင်ရာဝယ်	၂၃၈
၄၆။	ကထိန်သင်္ကန်းခံယူမည့်ရဟန်း ကမ္မပတ္တဖြစ်ရမည်	၂၃၉
၄၇။	ကထိန်ကို တဖန်ထပ်၍ ခင်းကောင်းသလော	၂၄၆

မာတိကာ

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၄၈။	ကထိန်သင်္ကန်း လှူဒါန်းပုံ	၂၄၇
၄၉။	ကထိန်အာနိသင်ပစ္စည်းများ	၂၅၀
၅၀။	လှူဖွယ်ပစ္စည်းများ ခွဲခြားခြင်း	၂၅၀
၅၁။	ပုဂ္ဂလိကလှူလာလျှင်	၂၅၁
၅၂။	ကထိန်သင်္ကန်းကို မြှောက်ဆို၍လှူပုံ	၂၅၂
၅၃။	ကထိန်လျာသင်္ကန်း	၂၅၃
၅၄။	အလှူရှင် များနေခဲ့သော်	၂၅၄
၅၅။	ကထိန်နှုတ်ရမည့်ကာလ	၂၅၅
၅၆။	ကထိန်ခင်းပုံအစီအစဉ်	၂၅၆
၅၇။	အာနိသင်ပစ္စည်း	၂၅၇
၅၈။	မြို့ရွာတွင်း၌ ကထိန်သင်္ကန်းလှူလာလျှင်	၂၅၈
၅၉။	ပင့်သံဃာများ လှူဒါန်းရန်ကိစ္စ	၂၅၉
၆၀။	သာမဏေ	၂၆၀
၆၁။	အနုမောဒနာပြုခွင့်	၂၆၂
၆၂။	ကထိန်လှူသောရဟန်း	၂၆၂
၆၃။	အနုမောဒနာ မပြုသောရဟန်း	၂၆၃
၆၄။	အနုမောဒနာ မပြုလျှင်	၂၆၃
၆၅။	ကျောင်းတိုက်တစ်တိုက်တည်းအတွင်း၌ရှိသော ကျောင်းအသီးသီး	၂၆၄
၆၆။	ကေသီမ/နာနာသီမ	၂၆၄
၆၇။	အာနိသင်သင်္ကန်းတို့ကို ဤသို့ဝေဖန်ရာ၏	၂၆၇
၆၈။	ကထိန်မခင်းမီ ကျောင်း၌ ကထိန်သင်္ကန်းထားခြင်း	၂၆၈
၆၉။	အလှူရှင်ရဟန်း	၂၆၈
၇၀။	ကထိန်ခင်းမှု	၂၆၉
၇၁။	ကထိန်သင်္ကန်းပေးရာနှင့် ခင်းရမည့်ဌာန	၂၆၉
၇၂။	မျက်မှောက်၌ရှိသင့်	၂၇၀
၇၃။	ကထိန်ခံသောရဟန်း	၂၇၀

မာတိကာ

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၇၄။	သင်္ကန်းဝေဘန်ခြင်း	၂၇၁
၇၅။	ကထိန်အမေးအဖြေ	၂၇၄
၇၆။	ကထိန်အနုမောဒနာ ပန်ကြားလွှာ	၂၉၄
၇၇။	ကထိန်အစီအရင် လျှောက်ထားလွှာ	၂၉၅
၇၈။	ကထိန်အနုမောဒနာ တိုက်တွန်းလွှာ	၃၀၁
၇၉။	ကထိန်သင်္ကန်းလှူဒါန်းပုံ အဆုံးအဖြတ်	၃၀၃

===၀၀၀===

ရဟန်းခံ/ရှင်ပြုဆိုင်ရာ ဥပသမ္ပဒကံ

၁။	ဥပသမ္ပဒမာတိကာ	၃၁၂
၂။	ရှင်ရဟန်းမပြုပေးထိုက်သူများ	၃၁၃
၃။	ရှင်ပြုပေးသင့်သောအရွယ်	၃၁၅
၄။	ရှင်ပြုပေးရာ၌	၃၁၇
၅။	ပုဂ္ဂလဝိသေသ	၃၁၈
၆။	အကျိုးကျေးဇူးများ	၃၁၈
၇။	ရှောင်ရန်	၃၁၈
၈။	လိုက်နာပြုလုပ်ရန်	၃၁၉
၉။	ဥပသမ္ပဒကထာ	၃၁၉
၁၀။	ပဓာနကိစ္စတစ်ပါး	၃၂၁
၁၁။	ဂဗ္ဘဝိသ	၃၂၃
၁၂။	ကမ္မဝါစာ လူမဖတ်ရ	၃၂၆
၁၃။	ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာမပါဘဲ ကမ္မဝါစာဖတ်ခြင်း	၃၂၈
၁၄။	ကမ္မဝါစာ (၃)ပါးဖတ်ခြင်း	၃၃၂
၁၅။	ရဟန်းလောင်းကို အပသ္မိထုတ်ရာ၌	၃၃၃
၁၆။	ဒွန္ဒဥပသမ္ပဒ	၃၃၄
၁၇။	ရဟန်းလောင်းကို ဒွန်တွဲရာ၌	၃၃၇

မာတိကာ

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၁၈။	ဒုတိယသမုစ္စယဒ္ဓန္နဝါဒ စိစစ်ချက်	၃၄၃
၁၉။	တတိယသမုစ္စယဒ္ဓန္နဝါဒ စိစစ်ဝေဖန်ချက်	၃၄၃
၂၀။	စတုတ္ထန္တ သမုစ္စယဒ္ဓန္နဝါဒ စိစစ်ဝေဖန်ချက်	၃၄၄
၂၁။	ရဟန်းလောင်းဆုံးမခန်း	၃၄၅
၂၂။	အနုသာသက ဥတ်ထားပါ	၃၄၉
၂၃။	အဗ္ဘာနဉာတ်ရွတ်ဖတ်ခြင်း	၃၅၆
၂၄။	ပုစ္ဆနဉာတ်ရွတ်ဖတ်ခြင်း	၃၅၇
၂၄။	ဩဝါဒခန်း	၃၆၀
၂၅။	တောင်းပန်လျှောက်ထားခြင်း	၃၆၃

သိမ်နုတ်/သိမ်သမုတ်ဆိုင်ရာ - သီမာကမ္မ

၁။	ဘုရားမြတ်စွာ သာသနာတော်	၃၆၇
၂။	အဆက်ဆက် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်း	၃၆၇
၃။	ဆရာဒကာ လက်တွဲညီညွှာ	၃၆၈
၄။	သာသနာတော်တည်တံ့ရေးအတွက် သိမ်သည်အရေးအကြီးဆုံး	၃၆၈
၅။	သိမ်	၃၆၉
၆။	သိမ်အမျိုးအစားများ	၃၆၉
၇။	သိမ် (၂)မျိုး	၃၇၂
၈။	ဗဒ္ဓသိမ်	၃၇၂
၉။	ဗဒ္ဓသိမ်သမုတ်ခြင်း	၃၇၃
၁၀။	အဝိပ္ပဝါသသိမ်သမုတ်ခြင်း	၃၇၄
၁၁။	သီမန္တရိုက်	၃၇၅
၁၂။	ဝိသုံဂါမသိမ်	၃၇၅
၁၃။	ဝိသုံဂါမအင်္ဂါလေးပါး	၃၇၆

မာတိကာ

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၁၅။	ပကတိဂါမနှင့် ဝိသုဒ္ဓိဂါမ	၃၇၈
၁၆။	ခဏ္ဍာသိမ်သမုတ်ရခြင်းအကျိုး	၃၇၈
၁၇။	ခဏ္ဍာသိမ်နှင့်စပ်၍ သိမှတ်ဖွယ်	၃၇၉
၁၈။	အဗဒ္ဓသိမ်	၃၇၉
၁၉။	ဂါမသိမ်နှင့် ဗဒ္ဓသိမ်	၃၈၁
၂၀။	သတ္တဗ္ဗန္တရသိမ်	၃၈၁
၂၁။	ဥဒကုက္ခေပသိမ်	၃၈၂
၂၂။	ရေသိမ်ဆောက်၍ တံတားပြုလုပ်ရာ၌	၃၈၃
၂၃။	ဥဒကုက္ခေပသိမ်၌ ဒေါသသုံးပါး	၃၈၄
၂၄။	အချင်းချင်းစပ်ကောင်းသောသိမ်များ	၃၈၄
၂၅။	အချင်းချင်း မစပ်ကောင်းသောသိမ်များ	၃၈၅
၂၆။	ပြာသာဒ်နှစ်ထပ်ကျောင်းတိုက်အပေါ်ထပ်၌ သမုတ်အပ်သော သိမ်အမျိုးအစားများ အောက်ထပ်သို့ မသက်သောသိမ်	၃၈၆
၂၇။	အောက်ထပ်သို့ သက်သောသိမ်	၃၈၆
၂၈။	အထက်သို့မတက်သောသိမ်	၃၈၇
၂၉။	အထက်ထပ်သို့ တက်သောသိမ်	
၃၀။	နှစ်ထပ်လုံးသိမ်	၃၈၇
၃၁။	သိမ်ပျက် (၁၁)မျိုး	၃၈၇
၃၂။	သမ္ပတ္တိသိမ်	၃၈၉
၃၃။	သိမ်နိမိတ်ရှစ်မျိုး ဆောင်ပုဒ်	၃၈၉
၃၄။	ကျောက်နိမိတ်	၃၉၀
၃၅။	ကျောက်ဖျာပေါ်၌ သမုတ်သောသိမ်	၃၉၀
၃၆။	ရေနိမိတ်	၃၉၁
၃၇။	ရှေးဆရာတော်ကြီးများ အသုံးများသောသိမ်နုတ်နည်း	၃၉၂
၃၈။	အကွက်ချ၍ သိမ်နုတ်နည်း	၃၉၃
၃၉။	ကလျာဏီကျောက်စာလာ သိမ်နုတ်နည်း	၃၉၄

မာတိကာ

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၄၀။	ဝိနယာလင်္ကာရဋီကာလာ သိမ်နုတ်နည်း	၃၉၄
၄၁။	သိမ်ပုံကျမ်းလာ သိမ်နုတ်နည်း	၃၉၅
၄၂။	(၉)ဌာနသံသယသိမ်နုတ်နည်း	၃၉၆
၄၃။	အခြားနည်းများဖြင့် သိမ်နုတ်ရန်ပြဆိုခြင်း	၃၉၈
၄၄။	ကြက်ခြေခတ်ဖတ်၍နုတ်နည်း	၃၉၈
၄၅။	ထောင့်တန်းဖတ်၍နုတ်နည်း	၃၉၈
၄၆။	ရင်ဘောင်တန်းဖတ်၍နုတ်နည်း	၃၉၉
၄၇။	ခရပတ်ခွေဖတ်၍နုတ်နည်း	၃၉၉
၄၈။	ပျားကြီးစွဲဖတ်၍နုတ်နည်း	၃၉၉
၄၉။	မဏ္ဍပ်ဆောက်၍ သိမ်နုတ်အပ်/မနုတ်အပ်နှင့် သမုတ်အပ်/မသမုတ်အပ် ဝိနိစ္ဆယအဆုံးအဖြတ်များ	၄၀၅
၅၀။	ပိုလ်အဆုံးအဖြတ်များ	၄၀၇
၅၁။	သိမ်သစ်သမုတ်ရာ/နုတ်ရာ၌ ကြေးနန်းကြိုးဖြတ်သန်း သွားလျှင် အပ်/မအပ် ဝိနိစ္ဆယအဆုံးအဖြတ်များ	၄၁၃
၅၂။	နာနာဂါမခေတ်ကို အတွင်းသွင်း၍ သိမ်သမုတ်ပုံ	၄၁၄
၅၃။	ခဏ္ဍသိမ်ပမာဏ	၄၁၅
၅၄။	ဗဒ္ဒသိမ်သမုတ်နိုင်သော တည်ရာဌာနများ	၄၁၆
၅၅။	ကျောင်းငယ်၌သမုတ်အပ်သောသိမ်	၄၁၆
၅၆။	မင်းပြောင်းမှုရှိပါက ဝိသုဂါမပျက်/မပျက်	၄၁၇
၅၇။	ဥပစာရသိမ် ဘုရားဝတ္ထုကံမြေ/ကျောင်းမြေများ ဝိသုဂါမ ဖြစ်/မဖြစ် ဝိနိစ္ဆယအဆုံးအဖြတ်များ	၄၁၈
၅၈။	ပျော်ဘွယ်မြို့၊ သာယာကုန်းကျောင်း ဘုန်းတော်ကြီး ဦးနာဂိန္ဒလျှောက်ထားသော သီမာသမ္ဘေဒ ဝိနိစ္ဆယကထာ	၄၁၉
၅၉။	သိမ်နိမိတ်ကြားရာ၌	၄၂၀
၆၀။	သိမ်နိမိတ်ကြားနည်း	၄၂၁
၆၁။	ပုပ္ပါးမြို့။ ကုမာရာရာမတိုက်သစ် အမှတ်(၈) ပြည်အောင်စံကျောင်းတိုက် သိမ်နုတ်မှတ်တမ်းလွှာ(၁)	၄၂၇

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၆၁။	သိမ်နုတ်ရာ၌ နုတ်သိမ်းသောနည်းများနှင့် ရွတ်ဖတ်သည့် ကမ္မဝါစာအကြိမ်အရေအတွက်	၄၃၃
၆၂။	ပုပ္ပိးမြို့။ ကုမာရာရာမတိုက်သစ် အမှတ်(၈) ပြည်အောင်စံကျောင်းတိုက် သိမ်နုတ်မှတ်တမ်းလွှာ(၂)	၄၃၄
၆၃။	သိမ်အောင်စာ	၄၃၈
၆၄။	သိမ်အောင်စာ (ပြန်မာပြန်)	၄၄၀
၆၅။	ဝိသုံဂါမသိမ်သမုတ်ရန်	၄၄၃
၆၆။	သိမ်အမိန့်ပေးပုံစံများ	၄၄၅
၆၇။	ကမ္မာကမ္မဆိုင်ရာ ကမ္မဝါစာဖတ်နည်း (ကမ္မဝါစာရွတ်ဖတ်ရာ၌ အသံထွက်နည်းများ)	၄၅၃
၆၈။	ကမ္မဝါစာကြောင့် ကံပျက်ခြင်း	၄၅၅
၆၉။	ညှိနှိုင်းပြဆိုချက်	၄၆၆
၇၀။	ယျ-သံယုတ်	၄၆၇
၇၁။	သမ္မဟနေယျ၊ သော ဘာသေယျ၊ ဥပသမ္မာဒေယျ စသည် ဖတ်ပုံဖတ်နည်းများ	၄၆၈
၇၂။	ကမ္မဝါစာရွတ်ဖတ်နည်း အကျဉ်းချုပ်	၄၇၃
၇၃။	ဝဂ်၊အက္ခရာ (၂၅)လုံးတို့၏ ဌာန်၊ကရိုဏ်း၊ပယတ်	၄၇၆
၇၄။	အဝဂ် အက္ခရာ (၈)လုံးတို့၏ ဌာန်၊ကရိုဏ်း၊ပယတ်	၄၇၇
၇၅။	သရ (၈)လုံးတို့၏ ဌာန်၊ကရိုဏ်း၊ပယတ်	၄၇၇
၇၆။	အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဘဒ္ဒန္တကုမာရထေရ်၏ ရေးသား ပြုစု၊ ထုတ်နှုတ်တင်ပြ၊ ပြန်လည်ကူးယူဖော်ပြ၍ မွေဒါနအဖြစ် ရိုက်နှိပ်လှူဒါန်းပြီးသော ကျမ်းစာ အုပ်များ စာရင်းမှတ်တမ်း	၄၇၉

=====

ရန်ကုန်တိုင်းကျောင်းထိုင်ဘုန်းကြီးသင်တန်းကျောင်း
 ကျောင်းအုပ်ဆရာတော်
 အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဘဒ္ဒန္တကောဝိဒထေရ်၏
 ကမ္မာကမ္မဘာသာ အမှာစာ

ဤ “ကမ္မာကမ္မဘာသာ” ကျမ်းစာအုပ်ကို ပြုစုရေးသားသူသည် ရန်ကုန်တိုင်း ကျောင်းထိုင်ဘုန်းကြီးသင်တန်းကျောင်းတွင် ကမ္မာကမ္မဘာသာရပ်ကို နှစ်ပေါင်း (၂၀)ကျော်တိုင်အောင် သင်တန်းပို့ချပေးနေသူ ဖြစ်သည်။

ထိုအရှင်သည် “ကမ္မာကမ္မဘာသာ” ၏ ပြဋ္ဌာန်းကျမ်းစာဖြစ်သော ဝိနယကောသလ၊ ဝိနယသံခိပ်၊ ဝိနယမဟာဝါ၊ စူဠဝါ၊ ပရိဝါကျမ်းစာ များမှ ကမ္မာကမ္မဆိုင်ရာအခန်းများကို ရွေးချယ်ထုတ်နှုတ် စိစစ်၍ ကျောင်းထိုင်ဘုန်းကြီးသင်တန်းသား သံဃာတော်များအား ပို့ချ သင်ကြား ပေးနေဆဲ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့ နှစ်ပေါင်း (၂၀)ကျော်မျှ သင်ကြား ပို့ချ ပေးခဲ့သော ကမ္မာကမ္မဆိုင်ရာ မှတ်ချက်များကို ရွေးချယ်စုစည်း၍ စာအုပ် အဖြစ် ရိုက်နှိပ်ပြီး “ကမ္မာကမ္မဘာသာ” ကျမ်းစာဟူ၍ အမည်တပ်ခဲ့ ပါသည်။

ထိုကမ္မာကမ္မကျမ်းစာသည် သာသနာတော် သန့်ရှင်းတည်တံ့ ပြန့်ပွားရေးအတွက် အဓိကကျသော ကျမ်းစာဖြစ်၍ သာသနာ့ဝန်ထမ်း ရဟန်းတော်များအားလုံး လိုက်နာကျင့်ဆောင်ရမည့် ကျမ်းစာဖြစ်ပါ ကြောင်းကို ကျမ်းစာရှင်ဖြစ်သော အရှင်ကုမာရအား ဂုဏ်ပြုအမှာစာ တစ်စောင်ဖြင့် ရေးသား ချီးမြှင့်လိုက်ရပါသည်။

ဘဒ္ဒန္တကောဝိဒ

အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ
 ကျောင်းအုပ်ဆရာတော်
 ကျောင်းထိုင်ဘုန်းကြီးသင်တန်းကျောင်း(ရန်ကုန်တိုင်း)
 (၀၇၊ ၁၀၊ ၂၀၀၉)

ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်
နိုင်ငံတော်သံဃမဟာနာယကအဖွဲ့.

ကျောင်းထိုင်ဘုန်းကြီးသင်တန်းကျောင်း
(ရန်ကုန်တိုင်း)

ကံကြီးကံပေါ်ခေါင်ရာ

ကမ္မာကမ္မာသာသာ

ကျောင်းထိုင်ဘုန်းကြီး သင်တန်းကျောင်းများ

၁၃၄၂-ခုနှစ်၊ နယုန်လ၌ ကျင်းပသော ပထမအကြိမ် ဂိုဏ်းပေါင်းစုံ သံဃာ့အစည်းအဝေးကြီးက ချမှတ်ခဲ့သော ပရိယတ္တိပညာသင်ကြားရေးမူ ၄-ချက်နှင့်အညီ နိုင်ငံတော်သံဃာ့မဟာနာယကအဖွဲ့က ပရိယတ္တိပညာရေး စီမံကိန်းတစ်ရပ်ကို ရေးဆွဲပြီး တစ်နိုင်ငံလုံးရှိ စာချစာသင် သံဃာတော်အရှင်မြတ်များအား ရှင်းလင်း လျှောက်ထား၍ သံဃဆန္ဒခံယူခဲ့ရာ ၉၈-ရာခိုင်နှုန်းက ထောက်ခံချက် ပေးခဲ့ပါသည်။

၂။ ထိုပရိယတ္တိပညာရေး စီမံကိန်းကို ၁၃၄၃-ခုနှစ်၊ နယုန်လ၌ ကျင်းပခဲ့သော နိုင်ငံတော်သံဃာ့ဗဟိုဝန်ဆောင် နှစ်ပတ်လည်အစည်းအဝေးက တတိယ(မူကြမ်း)အဖြစ် တညီတညွတ်တည်းမှတ်တမ်းတင် အတည်ပြုပေးခဲ့ပြီးနောက်၊ ၎င်းနှစ် တန်ဆောင်မုန်းလ၌ ကျင်းပသော နိုင်ငံတော် သံဃမဟာနာယကအဖွဲ့ ၄၅-ပါးစုံညီ ဆဋ္ဌမအစည်းအဝေးက မူချောအဖြစ်ဖြင့် ဖြည့်စွက်ပြင်ဆင်ချက်များဖြင့် အတည်ပြုခဲ့ပါသည်။ ထိုပရိယတ္တိ ပညာရေးစီမံကိန်းတွင် ကျောင်းထိုင်ဘုန်းကြီး သင်တန်းကျောင်းများ ဖွင့်လှစ်နိုင်ရေးအတွက် မျိုးစေ့ချမှတ်ပေးထားပါသည်။

၃။ ပစ္စက္ခ သာသနာ့အခြေအနေအရ ကျောင်းထိုင်ဘုန်းကြီး သင်တန်းကျောင်းများ လိုအပ်လာပြီ ဖြစ်ပါသည်။ နိုင်ငံတော်တဝန်းလုံးရှိ ရပ်ကွက်/ကျေးရွာ အသီးသီးတို့တွင် အရည်အချင်းပြည့် ကျောင်းထိုင်ဘုန်းကြီးများ ပြည့်ပြည့်စုံစုံရရှိရန် အခြေအနေက တောင်းဆိုလျက်ရှိပါသည်။ ယခုအခါတွင်မူ များသောအားဖြင့် ကျေးလက် ကျောင်းထိုင်ဘုန်းကြီး များစွာတို့၌ ခေတ်အလျောက် လိုအပ်သော အရည်အချင်းများ နည်းပါးနေသည့်အပြင် ပြင်ပမှ လောကဓံအမျိုးမျိုးတို့၏

(၁)

ကမ္မကမ္မတာသမာ နိဒါန်း

ရိုက်ခတ်မှုတို့ကြောင့် မိမိတို့၏ရပ်ရွာ၌ သြဇာအရှိန်အဝါ ကျဆင်းကာ ကျောင်းသားများပင် ရှားပါးလာသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

၄။ အမှန်စင်စင် ဘုန်းကြီးကျောင်းများသည် သာသနာ့ပျိုးပင်များ သာသနာ့ရေသောက်မြစ်များပင် ဖြစ်ပါသည်။ ဘုန်းကြီးကျောင်းများ၌ ကျောင်းသားမရှိလျှင် သာသနာ့ဝန်ထမ်းလိုသော သာမဏေများ ဖြစ်မလာနိုင်ပါ။ သာမဏေတည်းဟူသော မျိုးစေ့မရှိလျှင် ရဟန်းသံဃာများ ဖြစ်လာဖို့အခွင့်အရေး လွန်စွာ နည်းပါးသွားမည် ဖြစ်ပါသည်။ သစ်ပင်တစ်ပင်၌ အခြေခံရေသောက်မြစ် ခြောက်သွားလျှင် မရှင်သန်နိုင်သကဲ့သို့ သာသနာ့လောကတွင်လည်း ဘုန်းကြီးကျောင်းသားများ မရှိလျှင် သာသနာတော်တည်းဟူသော ပင်စည်ကြီးသည် တာရှည်ဆက်လက်ရှင်သန်ရန် ခဲယဉ်းသွားမည် ဖြစ်ပါသည်။

၅။ သီဟိုဠ် သာသနာပြုပုဂ္ဂိုလ်ကျော် ရှင်မဟိန္ဒထေရ်မြတ်က ဒေသခံတိုင်းရင်းသားများ၏ ရင်သွေးများ သာသနာ့ဘောင်သို့ ဝင်ရောက်လာမှသာ သာသနာတည်သည် မည်ကြောင်းကို ဒေဝါနံပိယတိဿ မင်းကြီးအား မိန့်ကြားတော်မူခဲ့လေသည်။

၆။ တစ်နည်းဆိုရသော် ဘုန်းကြီးကျောင်းသားများသည် သာသနာ့အမွေကို ဆက်ခံမည့် အမွေခံများပင် ဖြစ်ပါသည်။ ဘုန်းကြီးကျောင်းသားဘဝမှ ရှင်ရဟန်းအဖြစ်သို့မရောက်ဘဲ ကျောင်းထွက်၍ လူ့ဘဝ လူဝတ်ကြောင်အဖြစ်ဖြင့် နေသွားစေကာမူ ဘုရား အဆုံးအမ သာသနာ ကိုယ်ဝယ်တည်သော ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် လူကောင်း သူကောင်းများ ဖြစ်လာနိုင်ပါသည်။

၇။ ထို့အပြင် အရည်အချင်းပြည့်သော ကျောင်းထိုင်ဘုန်းကြီးများသည် သာသနာ့အညွန့်အညောက်ဖြစ်သော ကလေးသူငယ်များကို စည်းရုံးသိမ်းသွင်းနိုင်ရုံမျှမက မိမိတို့သက်ဆိုင်ရာ ဒါယကာ ဒါယိကာမများ အားလည်း -

မကောင်းမြစ်တာ၊ ကောင်းရာညွှန်လစ်၊
 အသစ်ဟောကျူ။ နားဘူးထပ်မံ၊
 နတ်ထံတင်ရာ၊ မေတ္တာလည်းပြု
 ရဟန်းမှု၊ ခြောက်ခု လွန်သေချာ ...။ ဟူသော

ရဟန်းဝတ္တရားများနှင့်အညီ ပစ္စုပ္ပန်သံသရာ စွယ်စုံအကျိုး
 ရှိအောင် ဦးဆောင်ညွှန်ပြ ဆုံးမသွားနိုင်ကြမည် ဖြစ်ပါသည်။ ဤကဲ့သို့
 အရည်အချင်းပြည့် ကျောင်းထိုင်ဆရာတော်များက ရပ်ကွက်/ကျေးရွာ
 များကို ဦးဆောင်လာနိုင်သောအခါ နောင်ဘဝ ကောင်းစားရေး၊
 လောကုတ္တရာ ချမ်းသာသုခ ရရှိစေရေးသာမက ရပ်ရွာငြိမ်းချမ်းရေး၊
 တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးစည်ပင်သာယာ ဝပြောရေးတို့သည်လည်း ‘**ကျွန်း
 ဇေပါ**’ သဘောကဲ့သို့ အလိုလို ရောက်ရှိလာကြလိမ့်မည် ဖြစ်ပါသည်။

၈။ ဤကဲ့သို့ လောကီလောကုတ္တရာ ပစ္စုပ္ပန်သံသရာ နှစ်ဘက်
 နှစ်လမ်း အကျိုးရှိစေနိုင်သည့် အရည်အချင်းပြည့် ကျောင်းထိုင်
 ဘုန်းကြီးများ ပေါက်ပွားလာအောင် ပြုစုပျိုးထောင်ရေးလုပ်ငန်းကို ကျယ်
 ကျယ်ပြန့်ပြန့် ထိထိရောက်ရောက် ဆောင်ရွက်သင့်သည်မှာ ကြာမြဲဖြစ်
 ပါသည်။ သို့ရာတွင် “**လောကဓံအဋ္ဌ၊ သဘာဝကြောင့်၊ ဂေါတမ
 ဘုန်းခေါင်၊ သာသနာရောင်လည်း၊ မပြောင်မလင်း၊ အမှောင်
 ချဉ်းခဲ့**”-ဟူသော ဆီးဘန်နီဆရာတော်၏ မှတ်ချက်ကဲ့သို့ပင် ယခင်
 အခါက သာသနာတော်ကြီးအဖို့ အခွင့်အလမ်းကောင်းများ မပေါ်
 ပေါက်သေးသည့်အတွက် ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်း မရှိခဲ့ကြပါ။ ဆုတ်ယုတ်
 မှေးမှိန်လာခဲ့ရပါသည်။ ယခုအခါတွင်မူ “သံဃကိစ္စများကို သံဃာ
 တော်များကသာ ကြိုက်သလို စီစဉ်ဆောင်ရွက်နိုင်သော အခွင့်အရေး
 များ ရရှိထားပြီးဖြစ်၍ လုပ်သင့်လုပ်ထိုက်သော အရည်အချင်းပြည့်
 ကျောင်းထိုင်ဘုန်းကြီးများ ဖော်ထုတ်ရေးလုပ်ငန်းကို အကောင်အထည်
 ပေါ်လာအောင် စိတ်အားတက်ကြွစွာ ဝိုင်းဝန်းကူညီ ဆောင်ရွက်ကြ
 ရမည် ဖြစ်ပါသည်။

(ဃ)

ကမ္မာကမ္မတာသာ နိဗ္ဗာန်

၉။ ထိုသို့ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် နောင်အခါတွင် ဘုန်းကြီးကျောင်းသားများသည် သာသနာ့ပျံ့ပင်ကောင်းများ ဖြစ်လာပြီး ၎င်းတို့မှ တစ်ဆင့် သာမဏေများ၊ ရဟန်းတော်များအဖြစ်ဖြင့် အခြေခံစာသင်တိုက်များသို့ ဝင်ရောက်သွားကြလိမ့်မည် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုအခြေခံ စာသင်တိုက်များမှ တစ်ဆင့် ပရိယတ္တိပညာရေးတက္ကသိုလ်သို့ ရောက်သည်အထိ ထွန်းပေါက်သော သာသနာပြု သာသနာ့အာဇာနည်များ အများအပြား ပေါ်ထွန်းလာမည် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုအခါတွင် မြန်မာနိုင်ငံတော်အတွင်း၌သာမက ကမ္ဘာသို့တိုင်အောင်ပင် ဗုဒ္ဓသာသနာတော်၏ အရှိန်အဝါသည် ကျယ်ပြန့်ကြီးမား ထွန်းကားလာလိမ့်မည် ဖြစ်ပါသည်။

၁၀။ သို့ဖြစ်သောကြောင့် ဗုဒ္ဓသာသနာတော်၏ ရေသောက်မြစ်လည်းဖြစ်၊ ပရိယတ္တိပညာရေးတက္ကသိုလ်နှင့် ပရိယတ္တိစာသင်တိုက်များ၏ အခြေခံလည်းဖြစ်သော ကျောင်းထိုင်ဘုန်းကြီး သင်တန်းကျောင်းများကို တည်ထောင်ဖွင့်လှစ်ရန် အမှန်တကယ်လိုအပ်ကြောင်း ထင်ရှားလှပါသည်။ ကျောင်းထိုင်ဘုန်းကြီး သင်တန်းကျောင်းများ တည်ထောင်ဖွင့်လှစ် သင်ကြားပို့ချသွားရေးနှင့်ပတ်သက်၍ နိုင်ငံတော်သံဃမဟာနာယကအဖွဲ့ ၄၅-ပါးစုံညီ ဆဋ္ဌမအစည်းအဝေးက စီမံချက်အကျဉ်းချုပ်ကို ချမှတ်ပေးခဲ့ပြီး ကျောင်းထိုင်ဘုန်းကြီး သင်တန်းကျောင်းများ ဖြစ်မြောက်ရေးကော် မတီကိုလည်း ဖွဲ့စည်းပေးခဲ့ပါသည်။

ထိုကော်မတီက ၁၉၈၂-ခုနှစ်၊ မတ်လတွင် စီမံချက်အကျယ်ကို ရေးသားပြုစုပြီး နိုင်ငံတော်သံဃမဟာနာယကအဖွဲ့ (ပထမအဖွဲ့ခွဲ) သို့ တင်ပြခဲ့ပါသည်။ ယင်းတင်ပြချက်ကို အခြေခံလျက် ဤစည်းမျဉ်းကို ပြုစုပြီး နိုင်ငံတော်သံဃမဟာနာယကအဖွဲ့ ၄၅-ပါးစုံညီ အဋ္ဌမအစည်းအဝေးသို့ တင်ပြခဲ့ပါသည်။ ယင်းအစည်းအဝေးက အတည်ပြုလက်ခံ၍ နိုင်ငံတော် ဗဟိုသံဃာ့ဝန်ဆောင် တတိယအကြိမ်နှစ်ပတ်လည် အစည်းအဝေးကြီးသို့ တင်ပြခဲ့ပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဗဟိုဝန်ဆောင်အစည်းအဝေးကြီးက စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းချက်များနှင့်အညီ

ကျောင်းထိုင်ဘုန်းကြီးသင်တန်းကျောင်းများ ဖွင့်လှစ်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် အလို့ငှါ ဤ“ကျောင်းထိုင်ဘုန်းကြီး သင်တန်းကျောင်းများဆိုင်ရာ စီမံချက်စည်းမျဉ်း”ကို ၁၃၄၄-ခုနှစ်၊ နယုန်လဆန်း (၁၃)ရက်၊ ၁၉၈၂-ခုနှစ်၊ ဇွန်လ (၄)ရက်၊ သောကြာနေ့၌ အတည်ပြု ပြဋ္ဌာန်းလိုက်ပါသည်။
(အညွှန်း- နိုင်ငံတော်သံဃမဟာနာယကအဖွဲ့၏ ကျောင်းထိုင်ဘုန်းကြီး သင်တန်းကျောင်းများဆိုင်ရာ စီမံချက်စည်းမျဉ်း နာ. ၁-၈)

---၀၀၀---

ကျောင်းထိုင်ဘုန်းကြီးသင်တန်းကျောင်းနှင့် သင်ကြားသည့် ဘာသာရပ်

၁၁။ ကျောင်းထိုင်ဘုန်းကြီးသင်တန်းကျောင်း၌ သင်တန်းသားများအား သင်ကြားပေးသော ဘာသာရပ်မှာ (၁၁)မျိုးထိ ရှိခဲ့ပါသည်။ ကျောင်းအုပ်ဆရာတော်က မိမိအား အမှတ်စဉ် (၄)မှစ၍ “ကမ္မာကမ္မဘာသာ”ကို သင်ကြားပေးရန် တာဝန်တစ်ရပ်အနေဖြင့် ပေးအပ်ခဲ့ပါသည်။

ရှေ့ပိုင်း၌ ကမ္မာကမ္မဘာသာနှင့် ဆက်စပ်၍ မဟာဝဂ္ဂ၊ ဣဉ္ဇဝဂ္ဂ၊ ဝိနယသံသိပ်ကျမ်း၊ သီမာဝိနိစ္ဆယကျမ်း၊ သိမ်မျိုးစုံဋီကာကျမ်း၊ ဝိနယပကိဏ္ဍကဒီပနီကျမ်းတို့မှ ထုတ်နှုတ် သင်ကြားပေးပါသည်။ နောက်ပိုင်း၌ အလုပ်တာဝန်များကြောင့် သင်ကြားရေးပိုင်း၌ လျော့နည်းလာသည့် အတွက် သင်တန်းသားများ လေ့လာနိုင်စေရန် “ကမ္မာကမ္မ သိမ်သင်တန်း အကျဉ်းချုပ် စာအုပ်ငယ်” နှင့် “ဥပသမ္ပဒကံ စာအုပ်ငယ်” တို့ကို စီစဉ်ဖြန့်ဝေလျှူဒါန်း၍ သင်ခန်းစာအဖြစ် လမ်းညွှန်ပေးခဲ့ပါသည်။

“ယင်းစာအုပ်ငယ်နှင့် အခြားသော သာသနာတော်အတွက် မရှိမဖြစ် လုပ်ဆောင်ရမည့် ကံကြီးကံငယ်ဆိုင်ရာ စာအုပ်များသည်

(၈)

ကမ္မာကမ္မဘာသာ နိဒါန်းတွာ

သာသနာတော်အတွက် အကျိုးများလှသည့်အတွက် ဆရာတော်အနေဖြင့် တစ်အုပ်တည်းဖြစ်အောင် ပြန်လည် ပြုစုရေးသားစေလိုကြောင်း၊ စာအုပ်တစ်အုပ်အဖြစ် ရိပ်နှိပ်၍ ဖြန့်ဝေလိုကြောင်း” တပည့်ဖြစ်သူ ဒေါက်တာအရှင်ဥက္ကဋ္ဌက လျှောက်ထားလာသဖြင့် မိမိသည် ယခင်ရေးသားထားပြီးဖြစ်သည့် သိမ်သင်တန်းနှင့်ပတ်သက်သော စာအုပ်များကို အခြေခံပြီး စာအုပ်ငယ်များ၌ လိုအပ်သော သိမှတ်ဖွယ်ရာများကို ညောင်ရမ်းဝိနိစ္ဆယ၊ မိုနံကုန်း တိပိဋကပကိဏ္ဍကဒီပနီ၊ ဝိမတိစ္ဆေဒနီ၊ အရှင်ဇောတာလင်္ကာရမှတ်စု- အစရှိသော ကျမ်းစာအုပ် များစွာတို့မှ ဖြည့်စွက်စုစည်းကာ အကောင်းဆုံးနှင့် အခြေခံအကျဆုံးလည်းဖြစ်၊ တပေါင်းတစ်စုတည်းလည်းဖြစ်သော ဤ“ကမ္မာကမ္မဘာသာ”ကို စီစဉ် ထုတ်နှုတ်၍ ဓမ္မဒါနအဖြစ် ထုတ်ဝေလှူဒါန်းခြင်းသာ ဖြစ်ပါသည်။

ဤစာအုပ်နှင့်ပတ်သက်၍ အကျိုးပြုပေးကြသော တပည့်ဖြစ်သူ အရှင်နန္ဒသီရိ (ရွှေပြေနန္ဒ)၊ ဒေါက်တာအရှင်ဥက္ကဋ္ဌ (မြစ်ကျိုး)နှင့် တပည့်-ကပ္ပိယမောင်ညို စသော ဆရာတပည့်များ (မဟာသိမ်-ကွန်ပျူတာဌာန) တို့အားလည်းကောင်း၊ ဤစာအုပ်ဖြစ်မြောက်ရေးအတွက် ဓမ္မဒါနပြုလှူဒါန်းကြသော ဓမ္မဒါနအလှူရှင် အပေါင်းတို့အားလည်းကောင်း၊ ကျေးဇူးတင်ထိုက်သူ ကျေးဇူးရှင် ပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်းတို့အားလည်းကောင်း များစွာပင် ကျေးဇူးတင်ရှိကြောင်း ဤစာအုပ်ဖြင့် မှတ်တမ်းတင်အပ်ပါသည်။

ဘဒ္ဒန္တကုမာရ

အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ

ဒုတိယပါမောက္ခချုပ်ဆရာတော်

နိုင်ငံတော်ပရိယတ္တိသာသနာ့တက္ကသိုလ်(ရန်ကုန်)

ပမာဏနှင့် ပဋိညာဉ်

၁။ မဟန္တံ ခုဒ္ဒကံ ကမ္မံ၊
 ဒေသေန္တံ ဝိသုဒ္ဓံ ဖိနံ။
 ဝိနယံ ဝိသုဒ္ဓါပေန္တံ၊
 ဝိသုဒ္ဓံ ဝဇ္ဇာမိ သာဒေရံ။

မဟန္တံ ခုဒ္ဒကံ ကမ္မံ = သာသနာ့ဝန် အားသွန်ကြီးပမ်း ထမ်းရွက်
 ကာပျော် ရဟန်းတော်တို့ဆိုင်ရာ ပြုလုပ်ရ
 မည့် ကံကြီးကံငယ် အသွယ်သွယ်ကို။

ဒေသေန္တံ = သာသနာတော် သက်တမ်းတစ်လျှောက်
 မပျောက်မပျက် သာသနာတော်သက်
 အဆက်ဆက်တည်တံ့ သန့်ရှင်းပြန့်ပွားစေ
 ရန် ဟောကြားတော်မူသော။

ဝိသုဒ္ဓံ = ဝါသနာနှင့်တကွ ကိလေသာအညစ်
 အကြေးတို့မှ အထူးအားဖြင့် ကင်းဝေး
 စင်ကြယ်တော်မူသော။

ဖိနံ = ဒေဝပုတ္တ ကိလေသနှင့် ဘိသင်္ခါရ ခန္ဓ
 မဇ္ဈ မာရ်ငါးခုကို တွန်းလှန်ယယ်ခွင်း အောင်
 ပွဲကျင်းတော်မူပြီးသော မြတ်စွာဘုရားရှင်
 ကိုလည်းကောင်း။

ဝိသုဒ္ဓါပေန္တံ = လွန်ကျူးဆူပွက်မျိုးမပျက်သည့် သုံးချက်
 ကိလေ အညစ်တွေမှ အထူးအားဖြင့်
 သန့်ရှင်း စင်ကြယ်စေတော်မူထသော။

ဝိနယံ = ဥဘတောဝိဘင်္ဂ၊ နှစ်ဆယ့်နှစ်ပါးသော

(၈)

ကျော့ကျော့သာ ပညာပညာ

မဟာဝဂ္ဂ၊ စူဠဝဂ္ဂခန္ဓက၊ တစ်ဆယ့် ခြောက်
ပါးသော ပရိဝါရဟူသော ဝိနယပိဋက
တရားတော်မြတ်ကိုလည်းကောင်း။

ဝိနယံ = ငါးပါးသော ပါတိမောက္ခဒွေသ၊ ပါရာဇိ
ကအစရှိသော အာပတ္တိက္ခန္ဓက၊ မာတိ
ကာ ဝိဘင်္ဂအစရှိသော အထူးထူးသော
နည်း၊ ဒဠိကမ္မ၊ သီတိလကရဏ၊ ပယော
ဇန၊ အနုပညတ္တိ၊ -ဟူသော ထူးခြားသော
နည်း၊ ကိုယ်နှုတ်နှစ်ဖြာ လွန်ကျူးဖွယ်ရာ
တို့ကို ပယ်ခွါမြစ်တား လေးစားကြည်ညို
နှစ်လိုဖွယ်ရှိအောင် ဆုံးမတော်မူတတ်
သော ဝိနည်း တရားတော်မြတ်ကိုလည်း
ကောင်း။

ဝိသုဒ္ဓိံ = ကိလေသာအာသဝတို့မှ အထူးအားဖြင့်
ကင်းဝေးစင်ကြယ်တော်မူသော သမ္မုတိ
အရိယာ နှစ်ဖြာသော သံဃာတော်၏
သီလဂုဏ် သမာဓိဂုဏ် ပညာဂုဏ် အစ
ရှိသော ဂုဏ်တော်အပေါင်းကိုလည်း
ကောင်း။

အဟံ = ခန္ဓာငါးဝ သမူဟကို 'အရှင်ကုမာရ'ဟု
နာမသမုတ် အကျွန်ုပ်သည်။

သာဒရံ = ဂုဏ်တော်အစွမ်း ပညာမွမ်း၍ လေးမြတ်
ပိုမို ရိုသေလှစွာ။

ဝဇ္ဇာမိ = ဘယ၊ လာဘ၊ သမ္မောဟနှင့် ကုလ၊
အာစာ မိစ္ဆာကျင့်ရိုး မပြော့ကိုးဘဲ ရှိရိုးဦးချ
ပါ၏။

၂။ ဝိနယေ ပါရမိပွတ္တံ၊
 ဝိနယေ နိစ္ဆယံ ဒေန္တံ။
 ဝိနယေ သောဓနံ ကရံ၊
 ဝိနယံ သာဒရံ နမေ။

ဝိနယေ = သူတော်ကောင်းဓာတ် တရားမြတ်၏ မပြတ်ရှည်
 ကြာ သန့်ရှင်းတည်တံ့ ပြန့်ပွားအောင် ဟောကြား
 တော်မူအပ်သော အာဏာဒေသနာ၊ ယထာပရာဓ
 သာသနာဟုဆိုအပ်သော အဓိသီလသိက္ခာ၌။

ပါရမိပွတ္တံ = နှစ်ဖြာရှေ့နောက် အခေါက်ပေါင်းများစွာ သင်ကြား
 ကြံမေး၊ ဆွေးနွေး ဆောင်ငြား လုံ့လအားကြောင့်
 ယုံမှားကင်းပျောက် တစ်ဖက်ကမ်းရောက် တတ်
 မြောက်တော်မူသည့် ဉာဏ်ပညာရှိတော်မူသော။

ဝိနယေ = ကြောင်းစုံဖြစ်လာ ကမ္မာကမ္မ ဝိနယဖြစ်ထုံး
 လုပ်ထုံးလုပ်နည်း နိဿယည်း၌။

နိစ္ဆယံ ဒေန္တံ = သို့လုပ်၊ သို့ပြော ဤသို့ဖြစ်စေ အထွေထွေအရပ်
 ရပ် အဆုံးအဖြတ်ကို ပေးတော်မူတတ်သော။

ဝိနယေ = ရှုပ်ထွေးခဲကပ် ဝိနယပုစ္ဆာအရပ်ရပ်၌။

သောဓနံ ကရံ = လက္ခိယုပ္ပန် သီလဝန်တို့ ကြည်ရှင်နုလုံး အစဉ်
 အသုံးပြုနိုင်အောင် သုခိသင်ဖြေရှင်း ပေးတော်မူ
 တတ်သော။

ဝိနယဓရ -

သီဟာနံ = ဝိနယပိဋက ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ၊ ဂဏ္ဍိ
 ယောနောညိုလျက် ဝိနယ ပညတ် အရပ်ရပ်ကို

(ည)

ကပ္ပကပ္ပတာသာ ပညာဉာဉ်လွှာ

ဆောင်ထားနိုင်ဘိ ပညာရှိလတ် မထေရ်မြတ်
တို့၏။

ဝိနယံ = သူတော်ကောင်းတော် တရားမြတ်ဒေသနာ ဝိနယ
သာသနာတော်ကို။

သာဒဓံ = ကိုယ်နှုတ်နှလုံး သုံးပါးပျောင်းပျော့ မာန်ကိုလျော့၍
လေးမြတ်ပိုမို ရိုသေစွာ။

နမေ = သဒ္ဓါဖြူဆွတ် ကုသိုလ်ဝတ်ဖြင့် ဦးညွတ်ခါခါ ရှိခိုး
ပါ၏။

===○○○===

၃။ သောတာရာနံ ဟိတတ္ထာယ၊
 နာနာဂဇ္ဇေ သုပဿိယ။
 ထေရာနံ ထိရသီလာနံ၊
 ကရိဿံ ကမ္မကမ္ဘိကံ။

ထေရာနံ ထိရသီလာနံ = မြေကြီးထုပမာ ကြီးမားစွာလှ ထူထဲ
 ခိုင်ခန့်သော သီလရှိတော်မူကြကုန်သော
 လယ်တီဆရာတော်၊ မဟာဝိသုဒ္ဓါရာမ
 ဆရာတော်၊ တောင်သာဆရာတော်၊
 ပခုက္ကူမြို့၊ မဟာဝိသုတာရာမတိုက်၊
 အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ - အရှင်ပညာမဟာ
 ထေရ်၊ တိုက်အုပ်ဆရာတော် အရှင်နန္ဒိယ
 မဟာထေရ်၊ မန္တလေးမြို့၊ ဘုရားကြီး
 တိုက်၊ အမရပူရဆရာတော်၊ ဒေးဝန်းဆရာ
 တော်၊ အမရပူရ မဟာဂန္ဓာရုံဆရာတော်၊
 အစရှိကုန်သော ဆရာသခင် အရှင်မြတ်
 တို့၏။

နာနာဂဇ္ဇေ = သီလို့၊ နာလို့၊ ဆောင်မှတ်လိုသော ဝိနယ
 မာမက အရှင်မြတ်တို့အကျိုးငှါ ရေးသား
 ဖြေကြားအပ်သော အထူးထူးသော ကျမ်းဂန်
 တို့ကို။

သုပဿိယ = သိမှတ်ဖွယ်ရာ ကောင်းနိုးရာရာကို ဖန်ခါ
 ကြည့်ရှု ထုတ်နှုတ်စု၍။

သောတာရာနံ = ရန်ကုန်တိုင်း၊ ကျောင်းထိုင်ဘုန်းကြီးသင်တန်း
 ကျောင်း၌ (၂)နှစ်တိုင်တိုင် အခြေခိုင်အောင်

(၅)

ကမ္မာကမ္မဘာသာ ပညာဉာဏ်

တနိုင်တပိုင် လေ့လာသင်ကြား သင်တန်း
သားတို့၏။

ဟိတတ္ထာယ = အတ္တ,ပရာ ကျိုးနှစ်ဖြာနှင့် ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ
သာသနာကို သဒ္ဓါမညှိုး သည်ပိုး ဆောင်ရွက်
နိုင်ပါစေခြင်းအကျိုးငှါ။

ကမ္မာကမ္မိကံ = “ကမ္မာကမ္မ”ဝိနယဘာသာ သင်ခန်းစာကို။

ကရိသံ = သဒ္ဓါရှေ့သွား ပညာအားဖြင့် ရေးသားသမ္မု
ပြုပါတော့အံ့။

===000===

ကိုယ်တိုင်ရေးခြင်းမဟုတ် စုစည်း ထုတ်နှုတ် တင်ပြခြင်းသာ

*****

“ဤကမ္မာကမ္မကျမ်းစာအုပ်” သည် ရန်ကုန်တိုင်း ကျောင်းထိုင် ဘုန်းကြီးသင်တန်းကျောင်း ၂-နှစ်သင်တန်းတွင် ဒုတိယနှစ် သင်တန်း၌ “ကမ္မာကမ္မဘာသာရပ်” တွင်ပါဝင်သည့် သိမ်သင်တန်းကို မိမိအနေဖြင့် ပို့ချပေးရပါသည်။ ထိုသင်တန်း၌ လက်တွေ့နည်းကျကျ သိမ်အကွက် ချုပ်၊ သိမ်နှုတ်ပုံ၊ သိမ်သမုတ်ပုံ အကြောင်းများမှ အစပြု၍ သိမ်အကြောင်း အရာတို့ကို သင်တန်းသား ရဟန်းတော်များအား ပို့ချပေးရပါသည်။ ထိုမျှမက သာသနာတော်တွင် မရှိမဖြစ်၊ မသိမဖြစ် အရေးပါသော ကံကြီးကံငယ်ဆိုင်ရာ ဥပုသ်အကြောင်း၊ ဝါဆိုအကြောင်း၊ ပဝါရဏာ အကြောင်း၊ ကထိန်အကြောင်း၊ ဥပသမ္ပဒ(ရဟန်းခံ့ရှင်ပြု)အကြောင်း၊ သင်္ကန်းအကြောင်း သပိတ်ခွက် စသည့် အကြောင်း အခန်းများကိုလည်း တစ်စုတည်း၊ တပေါင်းတည်း သိစေချင်သည့်အတွက် ရှေးရှေးသော ဆရာတော်ကြီးများ ရေးသားပြုစုတော်မူသော ဝိနည်းကံဆိုင်ရာ စာအုပ် များမှ ထုတ်နှုတ်၍ ကွန်ပျူတာစာမူအဖြစ် စုစည်း ထုတ်နှုတ်၍ တင်ပြထား ခြင်းသာ ဖြစ်ပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ မိမိကိုယ်တိုင် ရေးသားထားခြင်းသည်က နည်းပါးပြီး ဆရာတော်ကြီးများ၏ စာအုပ်များမှ စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ် တင်ပြထားခြင်းသည်က များသည့်အတွက် မိမိကိုယ်တိုင် ရေးသားခြင်း မဟုတ် စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြထားခြင်းသာဖြစ်ကြောင်း ဝန်ခံ ပြောကြား အမှာပါးလိုက်ရပါသည်။ သိမှတ်ဖွယ်ရာ ဝိနယဝိနိစ္ဆယများကား များစွာပင် ကျန်ရှိနေပါသေးသည်။

ဘဒ္ဒန္တကုမာရ

အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ

ဒုတိယပါမောက္ခချုပ်ဆရာတော်

နိုင်ငံတော်ပရိယတ္တိသာသနဉာဏ်သိုလ် (ရန်ကုန်)

**ပြည်ထောင်စု ဖြန့်မာနိုင်ငံတော်
နိုင်ငံတော်သံသယဟောနာယကဏ္ဍိ**

**ကျောင်းထိုင်ဘုန်းကြီးသင်တန်းကျောင်း
(ရန်ကုန်တိုင်း)**

**စာသင်နှစ် (၂)နှစ်သင်တန်းအတွက်
သင်ရိုးမာတိကာ
နှင့်
သင်ရိုးညွှန်းတမ်း**

သိပ္ပံဝိဇ္ဇာဗဟိုရုံ ပြဋ္ဌာန်းကုမ္ပဏီလီမိတက်

(တ)

ကျောင်းထိုင်ဘုန်းကြီးသင်တန်းကျောင်း
(ရန်ကုန်တိုင်း)
သင်ရိုးဓာတိကာ၊ ဘာသာရပ်နှင့်
ပြဋ္ဌာန်းကျမ်းစာများ

စဉ်	ဘာသာရပ်	စာမျက်နှာ
၁။	ဥဘတောဝိဘင်း	-----
၂။	ကမ္မာကမ္မ	-----
၃။	ခန္ဓကဝတ်နှင့်အခြားကျင့်ဝတ်ဆိုင်ရာ	-----
၄။	ကိုယ်ကျင့်အဘိဓမ္မာ	-----
၅။	ပိဋကတ်သမိုင်း	-----
၆။	သာသနာ့သမိုင်း	-----
၇။	သာသနာပြုနည်းအတတ်ပညာ	-----
၈။	စီမံအုပ်ချုပ်မှုပညာ	-----
၉။	မြန်မာစာပေအရေးအသား	-----
၁၀။	စကားပြောနှင့် တရားဟောအတတ်ပညာ	-----
၁၁။	အခြေခံမူလတန်းပညာ	-----

ကျောင်းထိုင်ဘုန်းကြီးသင်တန်းကျောင်း ပြဋ္ဌာန်းစာများ (၈)

(၁) ဥဘတောဝိဘင်္ဂ

ဘာသာရပ်	သင်ရိုးမာတိကာ ပြဋ္ဌာန်းကျမ်းစာ
ဥဘတောဝိဘင်္ဂ	(က) ဘိက္ခုပါတိမောက် (ခ) ဘိက္ခုနီပါတိမောက်

(၂) ကမ္မာကမ္မဘာသာ

ဘာသာရပ်	သင်ရိုးမာတိကာ ပြဋ္ဌာန်းကျမ်းစာ
ကမ္မာကမ္မဘာသာ	(က) ဝိနယကောသလ္လ (ခ) ဝိနယသံခိပ် (ဂ) မဟာဝါပါဠိတော်မြန်မာပြန် (ဃ) စူဠဝါပါဠိတော် မြန်မာပြန် (င) ပရိဝါရပါဠိတော်မြန်မာပြန်

(၃) ခန္ဓကဝဂ်နှင့်အခြားကျင့်ဝတ်ဆိုင်ရာ

ဘာသာရပ်	သင်ရိုးမာတိကာ ပြဋ္ဌာန်းကျမ်းစာ
ခန္ဓကဝဂ်နှင့် အခြားကျင့်ဝတ်ဆိုင်ရာ	(က) စူဠဝါဝဂ္ဂ၊ ဝတ္ထုက္ခန္ဓက (ခ) ဝိနယသံခိပ် (ဂ) နရသာသန (ဃ) ပရာဘဝသုတ် (င) ဥတ္တမပုရိသဒီပနီ

(ခ) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

(၄) ကိုယ်ကျင့်အဘိဓမ္မာ

ဘာသာရပ်	သင်ရိုးမာတိကာ ပြဋ္ဌာန်းကျမ်းစာ
ကိုယ်ကျင့်အဘိဓမ္မာ	<p>(က) ပရမတ္ထစက္ခုဒီပနီ (ဒီပံယင်းဆရာတော်)</p> <p>(ခ) အဘိဓမ္မတ္ထသရူပမာလာ (ပွင့်လှသိမ်ကုန်း-ပြည်)</p> <p>(ဂ) ကိုယ်ကျင့်အဘိဓမ္မာ (ဆရာတော် အရှင်ဇနကာဘိဝံသ)</p>

(၅) ပိဋကတ်သမိုင်း

ဘာသာရပ်	သင်ရိုးမာတိကာ ပြဋ္ဌာန်းကျမ်းစာ
ပိဋကတ်သမိုင်းဘာသာ	ပိဋကတ်တော်သမိုင်း (ဦးယံ)

(၆) သာသနာ့သမိုင်း

ဘာသာရပ်	သင်ရိုးမာတိကာ ပြဋ္ဌာန်းကျမ်းစာ
သာသနာ့သမိုင်းဘာသာ	<p>(က) သာသနာလင်္ကာရစာတမ်း (အစ-အဆုံး၊ မဟာဓမ္မသင်္ကြန်)</p> <p>(ခ) သာသနာ့ဗဟုသုတပကာသနီ (ဘုရားဖြူဆရာတော်)</p> <p>(ဂ) ဆဌသင်္ဂါယနာမှတ်တမ်း (စ-ဆုံး)</p> <p>(ဃ) ကလျာဏီကျောက်စာ (အစ-အဆုံး)</p> <p>(င) ဗုဒ္ဓသာသနိကပထဝီဝင် အထောက်အကူပြုကောက်နုတ်ချက်များ</p>

ကျောင်းထိုင်တုန်းကြီးသင်တန်းကျောင်း ပြဋ္ဌာန်းစာများ (၁)

(၇) သာသနာပြုနည်းအတတ်ပညာ

ဘာသာရပ်	သင်ရိုးမာတိကာ ပြဋ္ဌာန်းကျမ်းစာ
သာသနာပြုနည်း အတတ်ပညာ	(က) ဇိနတ္ထပကာသနီကျမ်း (ခ) တထာဂတဥဒါနဒီပနီ (ဂ) မဟာဗုဒ္ဓဝင် (ဃ) မဟာဝင်ဝတ္ထု

(၈) စီမံအုပ်ချုပ်မှုပညာ

ဘာသာရပ်	သင်ရိုးမာတိကာ ပြဋ္ဌာန်းကျမ်းစာ
စီမံအုပ်ချုပ်မှုပညာ	(က) ဝိနည်းဓမ္မကံ အဓိကရုဏ်းမူခင်းများ ဖြေရှင်းဆုံးဖြတ်ရေးဆိုင်ရာဥပဒေ (အစ-အဆုံး) (ခ) ၎င်းလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ (အစ-အဆုံး) (ဂ) ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော် သံဃာ့အဖွဲ့အစည်းအခြေခံစည်းမျဉ်း (အစ-အဆုံး) (ဃ) ၎င်းလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ (အစ-အဆုံး) (င) သံဃနာယကလက်စွဲ (အစ-အဆုံး) (စ) ခေါင်းဆောင်မှုပညာ (အစ-အဆုံး) (ဦးမောင်မောင်)

(၈) တန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

(၉) မြန်မာစာပေအရေးအသား

ဘာသာရပ်	သင်ရိုးမာတိကာ ပြဋ္ဌာန်းကျမ်းစာ
မြန်မာစာပေ အရေးအသား	(က) ဂန္ထီရကဗျာ (လယ်တီ) (ခ) တေမိယဇာတ်ဝတ္ထုတော်ကြီး (မင်းဘူး ဦးဩဘာသ) (ဂ) မြန်မာစကားပြေ လက်ရွေးစင်

(၁၀) စကားပြောနှင့် တရားဟောအတတ်ပညာ

ဘာသာရပ်	သင်ရိုးမာတိကာ ပြဋ္ဌာန်းကျမ်းစာ
စကားပြောနှင့် တရားဟော အတတ် ပညာ	(က) ခုံတော်မောင်ကျောင်းဝတ္ထု (ခ) ဦးပေါ်ဦးလျှောက်ထုံး (ဂ) သင်္ကဓာစကားပုံပေါင်းချုပ် (ဃ) ဦးပုညဝတ္ထုပေါင်းချုပ်

(၁၁) အခြေခံမူလတန်းပညာ

ဘာသာရပ်	သင်ရိုးမာတိကာ ပြဋ္ဌာန်းကျမ်းစာ
အခြေခံမူလတန်းပညာ	(က) မြန်မာစာ (ခ) သင်္ချာ (ဂ) အင်္ဂလိပ်စာ

ကျောင်းထိုင်ဘုန်းကြီးသင်တန်းကျောင်း ပြဋ္ဌာန်းစာများ (၁)

(၁) ဥဘတောဝိဘင်္ဂ

ဘာသာရပ်	သင်ရိုးမာတိကာ ပြဋ္ဌာန်းကျမ်းစာ
ဥဘတောဝိဘင်္ဂ	(က) ဘိက္ခုပါတိမောက် (ခ) ဘိက္ခုနီပါတိမောက်

= သင်ရိုးညွှန်းတမ်း

(က) ဘိက္ခုပါတိမောက်မှ-

- (၁) နိဒါနုဒ္ဒေသအကုန်၊
- (၂) ပါရာဇိကုဒ္ဒေသအကုန်၊

= သံဃာဒီသေသုဒ္ဒေသမှ-

- (က) သုက္ကဝိဿဋ္ဌိသိက္ခာပဒ၊
- (ခ) ကာယသံသဂ္ဂသိက္ခာပဒ၊
- (ဂ) ဒုဗ္ဗုလ္လဝါစာသိက္ခာသိက္ခာပဒ၊
- (ဃ) အတ္တကာမပါရိစရိယသိက္ခာပဒ၊
- (င) သဗ္ဗရိတ္တသိက္ခာပဒ၊
- (စ) ဒုဗ္ဗစသိက္ခာပဒ၊
- (ဆ) ကုလဒူသကသိက္ခာပဒ၊

= ဝိတ္တာရုဒ္ဒေသ နိဿဂ္ဂိ ၃၀-မှ

- (က) ကထိနသိက္ခာပဒ၊
- (ခ) ဥဒေါသိတသိက္ခာပဒ၊

(၅) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

- (ဂ) ရာဇသိက္ခာပဒ၊
- (ဃ) ရှုပိယသိက္ခာပဒ၊
- (င) ရှုပိယသံဝေါဟာရသိက္ခာပဒ၊
- (စ) ကယဝိက္ခယသိက္ခာပဒ၊
- (ဆ) ပတ္တသိက္ခာပဒ၊
- (ဇ) ဦးနုပဥ္စပဉ္စနသိက္ခာပဒ၊
- (ဈ) ဘောသဇ္ဇသိက္ခာပဒ၊
- (ည) ပရိဏတသိက္ခာပဒ၊

= သုဒ္ဓပါစိတ် (၉၂) မှ-

- (က) မုသာဝါဒဝဂ်အကုန်၊
- (ခ) ဘူတဝါဒဝဂ်အကုန်၊
- (ဂ) ဘောဇနဝဂ်အကုန်၊

= အစေလကဗင်္ဂမှ-

- (က) ရဟောပဋိစ္စသိက္ခာပဒ၊
- (ခ) ရဟောနိသဇ္ဇသိက္ခာပဒ၊

= သုရာပါနဝဂ်မှ-

- (က) သုရာပါနသိက္ခာပဒ
- (ခ) အင်္ဂုလိပတောဒကသိက္ခာပဒ၊
- (ဂ) ဟသဓမ္မသိက္ခာပဒ၊
- (ဃ) အနာဒရိယသိက္ခာပဒ၊
- (င) ဘိသာပနသိက္ခာပဒ၊

= သပ္ပါဏကဝဂ်မှ-

- (က) သဗ္ဗိစ္စသိက္ခာပဒ၊
- (ခ) သပ္ပါဏကသိက္ခာပဒ၊

ကျောင်းထိုင်ဘုန်းကြီးသင်တန်းကျောင်း ပြဋ္ဌာန်းစာများ (ဗ)

- (ဂ) ဥက္ကောဋ္ဌနသိက္ခာပဒ၊
- (ဃ) ဒုဋ္ဌုလ္လသိက္ခာပဒ၊
- (င) ဦနဝိသတိဝဿသိက္ခာပဒ၊
- (စ) ထေယျသတ္တသိက္ခာပဒ၊
- (ဆ) သံဝိဓာနသိက္ခာပဒ၊

- သဟဓမ္မိကဝဂ်မှ -

- (က) အမူလကသိက္ခာပဒ၊
- (ခ) ပရိဏာမနသိက္ခာပဒ၊
- (ဂ) ပဟာရသိက္ခာပဒ၊
- (ဃ) တလသတ္တိကသိက္ခာပဒ၊

- ရတနဝဂ်မှ -

ဂါမပ္ပဝေဓနသိက္ခာပဒ၊

(ဈ) သေဝိယသိက္ခာပုဒ် (၇၅)ပုဒ်အကုန်၊

(ခ) ဘိက္ခုနီပါတိမောက်

(၁) သံဃာဒီသေသုဒ္ဓေသမှ -

ဥဿယဝါဒိကသိက္ခာပဒ၊

- သုဒ္ဓပါစိတ် လသုဏဝဂ်မှ -

- (က) လသုဏသိက္ခာပဒ၊
- (ခ) သမ္မာဓေလောမသိက္ခာပဒ၊
- (ဂ) နစ္စဂီတသိက္ခာပဒ၊

(ဘ) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

(၂) ကမ္မာကမ္မဘာသာ

ဘာသာရပ်	သင်ရိုးမာတိကာ ပြဋ္ဌာန်းကျမ်းစာ
ကမ္မာကမ္မဘာသာ	(က) ဝိနယကောသလ္လ (ခ) ဝိနယသံဒိဋ္ဌိ (ဂ) မဟာဝါပါဠိတော်မြန်မာပြန် (ဃ) ပရိဝါရပါဠိတော်မြန်မာပြန်

= သင်ရိုးမာတိကာ ပြဋ္ဌာန်းကျမ်းစာ

(က) ဝိနယကောသလ္လ

= သင်ရိုးညွှန်းတမ်း-

= စီဝရ၊

= ပတ္တ၊

= ထာလက၊

= ပဋိဂ္ဂဟ၊

= ပဝါရိတ၊

= ကာလိက

= ဥပေါသထ၊

= ပဝါရဏာ၊

= သဆန္ဒ၊

= ပါရိသုဒ္ဓိ၊

(ခ) ဝိနယသံဒိဋ္ဌိ-

= သင်္ကန်းအဓိဋ္ဌာန်ဘင်နည်း၊

= သင်္ကန်း ဝိကပ္ပနာပြုနည်း၊

ကျောင်းထိုင်ဘုန်းကြီးသင်တန်းကျောင်း ပြဋ္ဌာန်းစာများ

(၈)

- = သင်္ကန်းဟူသော မှီရာနိဿယ၊
- = သပိတ်အပြား၊
- = ခွက်အပြား၊
- = အကပ်ခံနည်း၊
- = အတိရိတ်ဝိနည်းကံပြုနည်း၊
- = ကာလိကလေးပါး၊
- = အကပ္ပိယအသားမျိုး၊
- = အကပ္ပိယ ပစ္စည်းမျိုး၊
- = ကပ္ပိခြင်းငါးမျိုး၊
- = ကျောင်းဟူသောမှီရာ နိဿယ၊
- = ဒေသနာဂါမ် အာပတ်ကုစားနည်း၊
- = နိဿယမုတ္တကအင်္ဂါ၊
- = ဥပဇ္ဈာယ်နိဿယျည်း၊
- = ပုဗ္ဗကရဏ၊
- = ပုဗ္ဗကိစ္စ၊
- = ပတ္တကလ္လအင်္ဂါလေးပါး၊
- = ဥပုသ်အပြား၊
- = ပဝါရဏာအပြား၊
- = ဥပုသ်, ပဝါရဏာပြုပုံ၊
- = ဝါဆိုခန်း၊
- = ရှင်ပြုခန်း၊
- = ရဟန်းခံခန်း၊

(ဃ) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

(ဂ) မဟာဝါပါဠိတော် မြန်မာပြန်

မဟာဝါပါဠိ+မြန်မာပြန်မှ -

(က) မဟာခန္ဓက၊ + (ဝိ၊ ၃။ ၁၃၆-၁၃၈ထိ)

(ခ) ဥပေါသထက္ခန္ဓက (၁၃၉-၁၉၀။/၁၄၃-၁၉၁)

(ဂ) ဝဿူပနာယိကက္ခန္ဓက၊

(၁၉၂-၂၁၉။/ ၁၉၃-၂၁၆။)

(ဃ) ပဝါရဏက္ခန္ဓက၊ (၂၂၀-၂၆၃။/၂၁၉-၂၆၁)

(င) စီဝရက္ခန္ဓက၊ (၃၇၇-၄၂၈။/၃၈၁-၄၃၁။)

(ဃ) ပရိဝါရပါဠိ+မြန်မာပြန်မှ -

(က) ဘိက္ခုဝိဘင်း

(၁) ကတ္တပညတ္တိဝါရ၊

(၂) ကတာပညတ္တိဝါရ၊

(၃) ဝိပတ္တိဝါရ၊

(၄) သင်္ဂဟိတဝါရ၊

(၅) သမုဋ္ဌာနဝါရ၊

(၆) အဓိကရဏဝါရ၊

(၇) သမထဝါရ၊

(၈) သမုစ္စယဝါရ၊

မှတ်ချက်။ ။

ဤပရိဝါရကျမ်းသည် အကျဉ်းဆောင်လိုသူတို့အတွက်
ဝိနည်းသိက္ခာပုဒ်များကို ပြန်လည်၍ ပြုစုထားသည်။ “ကျွဲကူး ရေပါ”
ဆိုသည့်အတိုင်း ရှေ့တွင် ပါဝင်ပြီးဖြစ်၍ သဘောလောက်သာ သင်ကြား
ရန် ဖြစ်သည်။

ကျောင်းထိုင်ဘုန်းကြီးသင်တန်းကျောင်း ပြဋ္ဌာန်းစာများ (၇)

ကျောင်းထိုင်ဘုန်းကြီး သင်တန်းကျောင်းများဆိုင်ရာ စီမံချက် စည်းမျဉ်း အပိုဒ် (၂)၊ အခန်း(၂)၊ အပိုဒ်-(၄၂)၊ (၄၃)၊ (၄၄)၊ (၄၅)တို့နှင့် အညီ သင်ကြားရမည်။

- သင်ကြားနည်းအထောက်အကူပြု ပစ္စည်းများနှင့် လက်တွေ့လုပ် ဆောင်ပြ၍ သင်ယူစေခြင်း။

- သင်ယူပြီးသည့်အတိုင်း သင်တန်းကျောင်းတွင် လိုက်နာဆောင်ရွက်စေခြင်း။

- တွေ့ကြုံလာသော “ကမ္မာကမ္မ” များကို စုပေါင်းညှိနှိုင်း၍ ဆုံးဖြတ် ဆောင်ရွက်စေခြင်း စသော ခေတ်မီသင်ကြားနည်းမျိုးဖြင့် သင်ကြားပေးရမည်။

---○○○---

(၃) ခန္ဓကဝဂ်နှင့်အခြားကျင့်ဝတ်ဆိုင်ရာ

ဘာသာရပ်	သင်ရိုးမာတိကာ ပြဋ္ဌာန်းကျမ်းစာ
ခန္ဓကဝဂ်နှင့် အခြားကျင့်ဝတ်ဆိုင်ရာ	(က) စူဠဝဂ္ဂ၊ ဝတ္ထုက္ခန္ဓက (ခ) ဝိနယသံသိပ် (ဂ) နရသာသန (ဃ) ပရာဘဝသုတ် (င) ဥတ္တမပုရိသဒီပနီ

(လ) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

= သင်ရိုးညွှန်းတမ်း -

(က) စုစုပေါင်း-

- (၁) အနုမောဒနဝတ္ထကထာ၊
- (၂) ဘတ္တဂ္ဂဝတ္ထကထာ
- (၃) ပိဏ္ဍိတစာရိကဝတ္ထကထာ
- (၄) သေနာသနဝတ္ထကထာ
- (၅) ဝစ္စကုဋိဝတ္ထကထာ
- (၆) ဥပဇ္ဈာယဝတ္ထကထာ
- (၇) သဒ္ဓိဝိဟာရိကဝတ္ထကထာ

(ခ) ဝိနယသံဒိဋ္ဌိ-

- (၁) ပံသုကူလိကဓုတင်၊
- (၂) တေစီဝရိကဓုတင်
- (၃) ပိဏ္ဍိပါတိကဓုတင်၊
- (၄) သပဒါနစာရိကဓုတင်၊
- (၅) ကောသနိကဓုတင်၊
- (၆) ရက္ခမူလိကဓုတင်၊
- (၇) ခလုပစ္ဆာဘတ္တိက

(ဂ) နရသာသန-

- (၁) ပထမ ဒုစရိတကဏ္ဍ
- (၂) ဒုတိယ သုစရိတကဏ္ဍ

(ဃ) ပရာဘဝသုတ္တ-

၎င်းသုတ် မြန်မာပြန်အကုန်

(င) ဥတ္တမပုရိသဒီပနီ-

- (၁) ပထမခဏ်း၊
- (၂) စတုတ္ထခဏ်း၊

ကျောင်းတိုင်တုန်းကြီးသင်တန်းကျောင်း ပြဋ္ဌာန်းစာများ (၁)

(၃) ပဉ္စမခဏ်း၊

(၄) ဆဋ္ဌမခဏ်း၊

(၅) သတ္တမခဏ်း၊

မှတ်ချက်။ ။

- သင်တန်းကျောင်းများဆိုင်ရာ စီမံချက် စည်းမျဉ်း အပိုင်း (၂)၊ အခန်း (၂)၊ အပိုဒ်-(၄၆-၄၇)အတိုင်း သင်ကြား ရမည်။

- ဝတ္တကထာတစ်ခုကို သင်ကြားပြီးတိုင်း ၎င်း ဝတ္တကထာလာသည့်အတိုင်း ပြုမူပြောဆို နေထိုင် တတ်စေရန် သဒ္ဒါတရားမြင့်မားစေသော သင်ပြ ညွှန်ပြမှုမျိုး ဖြစ်စေရမည်။

(၄) ကိုယ်ကျင့်အဘိဓမ္မာ

တာသာရပ်	သင်ရိုးမာတိကာ ပြဋ္ဌာန်းကျမ်းစာ
ကိုယ်ကျင့်အဘိဓမ္မာ	<p>(က) ပရမတ္ထစက္ခုဒီပနီ (ဒီပဲယင်းဆရာတော်)</p> <p>(ခ) အဘိဓမ္မတ္ထသရူပမာလာ (ပွင့်လှသိမ်ကုန်း-ပြည်)</p> <p>(ဂ) ကိုယ်ကျင့်အဘိဓမ္မာ (ဆရာတော် အရှင်ဇနကာဘိဝံသ)</p>

(သ) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

(၃) သင်ရိုးညွှန်းတမ်း-

(က) ပရမတ္ထစက္ခုဒီပနီ (ဒီပဲယင်းဆရာတော်)

- = ပရမတ္ထ၊ ပညတ်ကို အကျဉ်းပြခြင်း။
- = ဒေသနာအမျိုးမျိုးရှိသည်ကိုပြခြင်း။
- = ပရမတ်မျက်စိရှိမှ ရတနာသုံးပါးမြင်နိုင်သည်ကိုပြခြင်း။
- = ရုပ်တရား နာမ်တရားတို့ကို ခွဲခြားပြခြင်း။
- = ခန္ဓာငါးပါးကိုပြ၍ ရူပက္ခန္ဓာအရ ရုပ်အရေအတွက်ကိုပြခြင်း။
- = ဓာတ်လေးပါးတို့၏ သဘော လက္ခဏာနှင့်တကွ အဝိနိဗ္ဗာန် ရုပ်ကိုပြခြင်း။
- = အထည်ကိုယ် ရုပ်ဆယ့်နှစ်ခုတို့၏ တစ်ကိုယ်လုံး၌ ရပ်ကို ဥပမာဖြင့်ထင်စွာပြခြင်း။
- = အချယ်ရုပ် ခြောက်ပါးတို့၏ သဘောကိုပြခြင်း။
- = အမူရုပ်ငါးပါး၊ ရန်သူရုပ်လေးပါးဟုဆိုအပ်သော ရုပ်များကို ပြခြင်း။
- = အခြားရုပ်ကိုပြခြင်း။
- = ကလာပ်စည်းပမာဏ နှိုင်းဆရန်ကိုပြခြင်း။
- = ရုပ်သက်သက်ကိုပြခြင်း။
- = ရုပ်တို့၏ဖြစ်ကြောင်း သမုဋ္ဌာန်ကိုပြခြင်း။
- = သမုဋ္ဌာန်အထူးမှတ်ဖွယ်ကိုပြခြင်း။
- = ဘုံ၌ ရုပ်အရကိုပြခြင်း။
- = ရုပ်ကို နှစ်မျိုးခွဲ၍ပြခြင်း။
- = တေဇောရုပ်၏ထူးပုံ၊ အရာကျယ်ပုံကိုပြခြင်း၌ အကျိုးကို ပြခြင်း။
- = အဘိဓမ္မာနည်းအားဖြင့် ရုပ်တို့၏ တိုးပွားပုံကိုပြခြင်း။
- = ရူပက္ခန္ဓာ ဝိဂြိုဟ်ရေမြှုပ်စိုင်းနှင့် တူသည်ကိုပြခြင်း။
- = စိတ်ဖြစ်ပုံ အစဉ်ကိုပြခြင်း။ ဝေဒနာက္ခန္ဓာနှင့်တကွ ယင်း

ကျောင်းတိုင်းတုန်းကြီးသင်တန်းကျောင်း ပြဋ္ဌာန်းစာများ (ဟ)

- ဝေဒနာ ဖြစ်ပုံကိုပြခြင်း၊
- = သညာက္ခန္ဓာကိုပြခြင်း၊
- = သင်္ခါရက္ခန္ဓာကိုပြခြင်း၊
- = အသိသုံးပါးနှင့်တကွ အထူးမှတ်ရန် ကိုပြခြင်း၊
- = နာမ်ခန္ဓာလေးပါးတို့ ကိစ္စအားဖြင့် အမျိုးမျိုးပြားပုံ၊ တန်းစဉ်ဖြစ်ပုံကိုပြခြင်း၊
- = နိယာမကိုပြခြင်း၊
- = မနောဒွါရိကဇော လိုရင်းဖြစ်သည်ကို ပြခြင်း၊
- = ဇော၏သဘောသရုပ်ကိုပြခြင်း၊
- = လောဘ၏ သဘောနှင့်တကွ လောဘမူဇောကိုပြခြင်း၊
- = ဒေါသ၏သဘောနှင့်တကွ ဒေါသမူဇောကိုပြခြင်း၊
- = မောဟ၏သဘောကို ပြဆိုခြင်း၊
- = အကုသိုလ်ဇော၌ ပါဝင်သော ကိလေသာဆယ်ပါးတို့ကို ပြဆိုခြင်း၊
- = ကုသိုလ်ဇောအရကိုပြခြင်း၊ သဒ္ဓါ၏သဘောကိုပြခြင်း၊
- = သတိစသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာကိုပြခြင်း၊
- = ဇော၌ ရထိုက်သော ကံအပြားကိုပြခြင်း၊
- = ဝိသေသကထာကို ပြဆိုခြင်း၊
- = ပရမတ္ထတရားကို အမျိုးမျိုးခွဲပြဆိုခြင်း၊
- = ပညတ္တိဉာဏ်၊ ပရမတ္ထဉာဏ် နှစ်မျိုးကိုပြဆိုခြင်း၊
- = နိဗ္ဗာန်သည် မိမိအနီးမှာ ရှိပါလျက်နှင့် ပုထုဇဉ်တို့ မမြင်နိုင်သည်ကို ပြဆိုခြင်း၊

(ခ) အဘိဓမ္မတ္ထသရူပမာလာ (ပွင့်လှသိမ်ကုန်း၊ ပြည်)

- = စိတ်ပိုင်း၊
- = ဇေတသိက်ပိုင်း၊
- = ပကိဏ်းပိုင်း၊

(၆) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

= ဝီထိပိုင်း၊

= ရုပ်ပိုင်း၊

= သမုစ္စည်းပိုင်း၊ (အောက်ခြေ မှတ်ချက်ပါ)

(ဂ) ကိုယ်ကျင့်အဘိဓမ္မာ- (အရှင်ဇနကာဘိဝံသ)

= ပထမအခန်း၊

= ဒုတိယအခန်း၊

= တတိယအခန်း၊

= စတုတ္ထအခန်း၊

= ပဉ္စမအခန်း၊

မှတ်ချက်။ သင်တန်းကျောင်းဆိုင်ရာ စီမံချက် စည်းမျဉ်း
အပိုင်း (၂)၊ အခန်း (၂)၊ အပိုဒ်- (၄၈၄၉) တို့နှင့်
အညီ သင်ကြားရမည်။

- (၁) အနတ္တသဘာဝမရှိသောတရားမှ မျက်မြင်သဏ္ဌာန် ဖြစ်ပေါ်လာပုံ။
- (၂) ရုပ်သဘာဝ၊ နာမ်သဘာဝတို့ တစ်လုံးစီမဖြစ်၊ တစ်တွဲ-တစ်တွဲ ဖြစ်ပုံ (အဋ္ဌကလာပရုပ် ၈-ခုနှင့် စိတ်+သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏ)
- (၃) မဟာဘုတ်လေးပါး၊ သဘာဝဓမ္မတရားတို့ မျက်မြင်အားဖြင့် ပဋိပက္ခအသွင်ဆောင်၍ ဝိရောဓိဖြစ်နိုင်သော်လည်း အတူတကွ အမြဲဖြစ်နိုင်ပုံ၊
- (၄) စိတ်ပရမတ်စွမ်းအင်မှ စေတသိက်ပရမတ်စွမ်းအားသို့ ၎င်းမှ တစ်ဆင့် (ကမ္မ) အလုပ်တစ်ခု ကမ္မပထ မြောက်နိုင်ပုံတို့ကို လက်တွေ့ ရှင်းလင်းပြပုံ။
- (၅) ကံကံ၏အကျိုးတရားများ သဘောပေါက်နားလည်နိုင်ရန် သဒ္ဓါ၊ စေတနာစသော စွမ်းအားသဘောတရားများ၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်

ကျောင်းထိုင်ဘုန်းကြီးသင်တန်းကျောင်း ပြဋ္ဌာန်းစာပျား (အ)

ဆိုလိုရင်းတို့ကို ရှင်းလင်းပြပုံ။

- (၆) ကိုယ်ဖြင့်ပြုသမျှ ကာယကမ္မ၊ နှုတ်ဖြင့်ပြောသမျှ ဝစီကမ္မ၊ စိတ်ဖြင့်ကြံစည်သမျှ မနောကမ္မတို့သည် အဘိဓမ္မာ သဘာဝ တရားတို့သာ ဖြစ်ပုံ။
- (၇) အဘိဓမ္မာဟူသည် သီးခြား ဘာသာရပ်တစ်ခုမဟုတ်၊ နေ့စဉ် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ပြုမူပြောဆိုနေခြင်းသည် အဘိဓမ္မာဖြစ်ကြောင်း၊ စာတွေ့မှ လက်တွေ့အသုံးချ အဘိဓမ္မာဖြစ်ပုံများကို ရှင်းလင်း သင်ကြားရန်။

(၅) ပိဋကတ်သမိုင်း

ဘာသာရပ်	သင်ရိုးမာတိကာ ပြဋ္ဌာန်းကျမ်းစာ
ပိဋကတ်သမိုင်းဘာသာ	ပိဋကတ်တော်သမိုင်း (ဦးယံ)

သင်ရိုးညွှန်းတမ်း -

= ပိဋကတ်တော်သမိုင်း (ဦးယံ)

(က) ကျမ်းပြုဆရာအဋ္ဌပ္ပတ်၊

(ခ) အစမှအဆုံး သင်ယူရန်၊

မှတ်ချက်။ ကျောင်းထိုင်ဘုန်းကြီးသင်တန်းကျောင်းများဆိုင်ရာ စီမံချက် စည်းမျဉ်း အပိုင်း (၂)၊ အခန်း (၂)၊ အပိုဒ် - (၅၀၊ ၅၁၊ ၅၂)တို့နှင့်အညီ သင်ကြားရမည်။

(ကက) အန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဇ္ဇိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

(ဤဘာသာရပ်အတွက် ဆရာကိုယ်များအဖြစ် အောက်ပါ စာအုပ်များကို ပြဋ္ဌာန်းသည်။)

- (က) အဘိဓမ္မာပိဋက ဓမ္မသင်္ဂဏီပါဠိတော်မြန်မာပြန် ကျမ်းဦးမှတ်ဘွယ်ဖြစ်သော “အဘိဓမ္မာသမိုင်းချုပ်”
- (ခ) တိပိဋက ပါဠိမြန်မာ+အဘိဓာန် “ကျမ်းဦးမှတ်ဘွယ်များ”
- (ဂ) ဂန္ထဝင်ပုဂ္ဂိုလ်ကျော်များ အတ္ထုပ္ပတ္တိပေါင်းချုပ် (လှသမိန်)
- (ဃ) ဗုဒ္ဓသာသနာ့အဖွဲ့့ရိုက် ပိဋကတ်မြန်မာပြန်မှ - “ကျမ်းဦးမှတ်ဘွယ်များ”

=====

(၆) သာသနာ့သမိုင်း

ဘာသာရပ်	သင်ရိုးမာတိကာ ပြဋ္ဌာန်းကျမ်းစာ
သာသနာ့သမိုင်းဘာသာ	<ul style="list-style-type: none"> (က) သာသနာလင်္ကာရစာတမ်း (အစ-အဆုံး) မဟာဓမ္မသင်္ကြန် (ခ) သာသနဗဟုသုတ ပကာသနီ (ဘုရားဖြူဆရာတော်) (ဂ) ဆဋ္ဌသင်္ဂါယနာမှတ်တမ်း (စ-ဆုံး) (ဃ) ကလျာဏီကျောက်စာ (အစ-အဆုံး) (င) ဗုဒ္ဓသာသနိကပထဝီဝင် အထောက်အကူပြုကောက်နုတ်ချက်များ

(က) သာသနာလင်္ကာရစာတမ်း (အစ-အဆုံး)
(မဟာဓမ္မသင်္ကြန်)

ကျောင်းထိုင်တုန်းပြီးသင်တန်းကျောင်း ပြဋ္ဌာန်းစာများ (၁၁)

= သင်ရိုးညွှန်းတမ်း-

(၁) သာသနဗဟုသုတပကာသနီ (ဘုရားဖြူဆရာတော်)

- = သာသနာသုံးပါးကို ပြဆိုခြင်း၊
- = ပရိယတ္တိဟူသော စကားတော်ကို ခွဲဝေ၍ပြခြင်း၊
- = ဘုရားရှင် ထင်ရှားရှိတော်မူစဉ် ပရိယတ်ကိုဆောင်ပုံ၊
- = ပဌမသင်္ဂါယနာ တင်ခြင်းငှါ အားထုတ်ခြင်း၊
- = ပဌမသင်္ဂါယနာတင်ခြင်း၊
- = မထေရ်အဆက်ဆက်တို့ ပရိယတ်ကို သင်ယူဆောင်ခဲ့ပုံ၊
- = ဒုတိယ သင်္ဂါယနာတင်ခန်း၊
- = တတိယသင်္ဂါယနာတင်ခန်း၊
- = ကိုးတိုင်းကိုးဌာနသို့ သာသနာပြု စေလွှတ်ခြင်း၊

သီဟိုဠ်သာသနာ၊

- = ဒုဋ္ဌဂါမဏိမင်းကြီး သာသနာပြုပုံ၊
- = ပေထက်အက္ခရာတင်ပုံ၊
- = သီဟိုဠ်ကျွန်း၌သာသနာသုံးရပ် စည်ကား၍လာပုံ၊
- = သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ သာသနာဆုတ်ယုတ်ပုံ၊
- = မြန်မာနိုင်ငံ၌ သာသနာရောက်ပုံ၊
- = မြန်မာနိုင်ငံသို့ ဒုတိယသာသနာ ရောက်ခြင်း၊
- = မြန်မာနိုင်ငံသို့ တတိယသာသနာရောက်ခြင်း၊
- = မြန်မာနိုင်ငံသို့ စတုတ္ထ သာသနာရောက်ပုံ၊

(သထုံသာသနာ) သရေခေတ္တရာသို့ ပထမသာသနာ ရောက်ပုံ၊

- = ဒုတိယသာသနာရောက်ပုံ၊
- = ပုဂံသာသနာရောက် သတ္တရာဇ် ရှင်းလင်းခန်း၊

(၈၈) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

- = နရပတိစစ်သူကြီးလက်ထက် သာသနာ၊
- = ကျစွာမင်းကြီးလက်ထက် သာသနာ၊
- = ပုဂံပြည်၌ မိန်းမများ သာသနာကို စောင့်ရှောက်ပုံ၊
- = **ပင်းယသာသနာ၊**
- = ရတနာပူရ အင်းဝသာသနာ၊
- = ဒုတိယမင်းခေါင်လက်ထက်သာသနာ၊
- = ရှမ်းသိုဟန်ဘွားမင်း လက်ထက် သာသနာကို ဖျက်ဆီးကြောင်း၊
- = အနောက်ဘက်လွန် မင်းတရားကြီး လက်ထက် သာသနာ၊
- = သာလွန်မင်းတရားကြီး လက်ထက်သာသနာ၊
- = မင်းရဲရန္တမိတ်မင်းလက်ထက် သာသနာ၊
- = ပြည်မင်းလက်ထက် သာသနာ၊
- = ရမည်းသင်းမင်းကြီး လက်ထက်သာသနာ၊
အတင်ဂိုဏ်း၊ အရံဂိုဏ်း ကွဲပြားခြင်းအစ၊
- = ရတနာသိမ် ရွှေဘိုသာသနာ၊
- = စစ်ကိုင်းမင်းတရားကြီး လက်ထက်သာသနာ၊
- = အမရပူရ တောင်မြို့သာသနာ၊
- = နောင်တော်ကြီးမင်းလက်ထက် သာသနာ၊
- = ရွှေဘိုမင်းလက်ထက် သာသနာ၊
- = ပုဂံမင်းလက်ထက် သာသနာ၊
- = **မန္တလေးသာသနာ၊**
- = မင်းတုန်းမင်းတရားကြီး သာသနာပြုပုံ၊
- = မင်းတုန်းမင်းတရားကြီး သာသနာတော်ကို သုဇ်သင်ရှင်းလင်းပုံ၊ သာသနာဆက် ပြည်ထောင်များ၊
- = **ရာမညတိုင်၊ ဟံသာဝတီ သာသနာ၊**

ကျောင်းတိုင်ဆုန်းကြီးသင်တန်းကျောင်း ပြဋ္ဌာန်းစာများ (ဃဃ)

- = ဟံသာဝတီဓမ္မ စေတီမင်းလက်ထက် နောက် သာသနာ၊
- = ဓမ္မစေတီယမင်းကြီး သာသနာတော်၏ အညစ်အကြေးများကိုသုတ်သင်ပုံ၊
- = မင်းတရားကြီးရွှေထီးနှင့် သန်လျင်မြို့ ကုလားစေကံတို့လက်ထက် သာသနာ မစင်ကြယ်ပုံ၊
- = ယောနကတိုင်း ဇင်းမယ်သာသနာ၊
- = မြန်မာမင်း များလက်ထက် မဟာဒါနိဝန်လိုက်နာရန် အမိန့်တော်၊
- = မဟာဒါနိဝန် တိုင်တမ်းချက်အရ ရဟန်းတော်များအား သတိပေး ဆုံးမစာတမ်း၊
- = မဟာဒါနိဝန်ပြန်တမ်း၊
- = ရဟန်းသံဃာတော်များနှင့်မြန်မာမင်းများ ဆက်ဆံပုံ၊
- = ရဟန်းသံဃာတော်များနှင့် ရာဇဌာနီအရာရှိ၊ အဝေးအရာရှိတို့ ဆက်ဆံ ရန်ဥပဒေ၊
- = ရဟန်းသံဃာတော်များ မြို့ရွာအုပ်ချုပ်မှုတွင် ပါဝင်လေ့ရှိပုံ၊
- = ဂိုဏ်းအုပ်၊ ဂိုဏ်းချုပ်၊ ဂိုဏ်းထောက်ဆရာတော်တို့ မြို့/ရွာ အုပ်ချုပ်ရာတွင် ပါဝင်ခွင့်ရပုံ၊
- = သာသနာပြုဆရာတော်များအား သာသနာရေး သာသနာပြုမှု၌ လွှဲအပ်ပုံ၊
- = အင်္ဂလိပ်မင်းများလက်ထက် သာသနာ၊
- = အင်္ဂလိပ်အစိုးရမင်းက သာသနာချီးမြှောက်ပုံ၊
- = ငသရောက် သာသနာ၊
- = ငသရောက်ဆက်၊
- = သာသနာဆုတ်ယုတ်မည့် အရိပ်နိမိတ် ငါးဌာန၌ မရိုးသလျှင် သာသနာတော်ကွယ်ပျောက်ကြောင်း၊ သာသနာ

(cc) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ဆုတ်ယုတ်ပုံ၊ သာသနာတော်၌ အစဉ်ပေါ်လာမည့်
ဘေးရန်၊

(ဂ) ဆဋ္ဌသင်္ဂါယနာမှတ်တမ်း = အစ-အဆုံး

(ဃ) ကလျာဏီကျောက်စာ = အစ-အဆုံး

(င) ဗုဒ္ဓသာသနိကပထဝီဝင် အထောက်အကူပြု
ကောက်နုတ်ချက်များသာ။

မှတ်ချက်။ စီမံချက် စည်းမျဉ်းအတိုင်း အပိုင်း (၂)၊
အခန်း(၂)၊ အပိုဒ်- (၅၃၊ ၅၄)တို့နှင့် အညီ
သင်ကြားရမည်။

—o—o—o—

(၇) သာသနာပြုနည်းအတတ်ပညာ

တာသာရပ်	သင်ရိုးဓာတ်ကာ ပြဋ္ဌာန်းကျမ်းစာ
သာသနာပြုနည်း အတတ်ပညာ	(က) ဖိနတ္ထပကာသနိကျမ်း (ခ) တထာဂတဥဒါနဒီပနီ (ဂ) မဟာဗုဒ္ဓဝင် (ဃ) မဟာဝင်ဝတ္ထု

သင်ရိုးညွှန်းတမ်း- (က) ပထမပိုင်း

(၁) ဘုရားလောင်းဖွားမြင်တော်မူခြင်း။

(၂) သိဒ္ဓတ္ထမင်းသား လေးအတတ်ကို
သင်ယူခြင်း။

ကျောင်းထိုင်ဘုန်းကြီးသင်တန်းကျောင်း ပြဋ္ဌာန်းစာများ (၁၁)

- (၃) နိမိတ်ကြီးလေးပါး ထင်ခြင်း၊
- (၄) တောထွက်တော်မူခြင်း၊
- (၅) ဒုက္ကရစရိယာကျင့်တော်မူခြင်း၊
- (၆) ဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်တော်မူခြင်း၊
- (၇) သတ္တသတ္တာဟင်္စနေတော်မူခြင်း၊
- (၈) သဟမ္ပတိဗြဟ္မာမင်း တရားဟောရန် တောင်းပန်တော်မူခြင်း၊
- (၉) ဓမ္မစကြာတရားဟောတော်မူခြင်း၊
- (၁၀) နာဠကထေရ် မောနေယျအကျင့်ကို ကျင့်ခြင်း။

(ခ) ဒုတိယပိုင်း

- (၁) ယသသူဌေးသား ရဟန်းပြုခြင်း၊
- (၂) ဘဒ္ဒဝဂ္ဂိညီနောင်သုံးကျိပ် ရဟန်းပြုခြင်း၊
- (၃) ဥရုဝေလကဿပ စသော ရသေ့ညီနောင်တို့ ရဟန်း ပြုကြခြင်း၊
- (၄) ရာဇဂြိုဟ်ပြည်သို့ ကြွတော်မူခြင်း၊
- (၅) ရှင်သာရိပုတ္တရာနှင့် ရှင်မောဂ္ဂလာန်အလောင်းတို့ သိဉ္ဇည်းဆရာထံ ဆည်းကပ်ခြင်း၊
- (၆) မထေရ်နှစ်ပါး ဘုရားရှင်ထံ ရဟန်းပြုခြင်း၊
- (၇) ကပိလဝတ်ပြည်သို့ ကြွတော်မူခြင်း၊
- (၈) ညီတော်နန္ဒမင်းသား ရဟန်းပြုခြင်း၊
- (၉) ရာဟုလာမင်းသား ရှင်ပြုခြင်း၊
- (၁၀) ဝါဆိုစဉ် အကျဉ်းပြုခြင်း။

(ဆဆ) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

(ဂ) တတိယပိုင်း

- (၁) သာကီဝင်မင်းသား (၆)ယောက် ရဟန်းပြုခြင်း။

(ဃ) စတုတ္ထပိုင်း

- (၁) ရှင်မဟာကစ္ဆည်းထေရ်အကြောင်း။
- (၂) ရှင်မဟာပန် စူဠပန်တို့အကြောင်း။
- (၃) ရှင်စူဠပန်ထေရ် ဉာဏ်ပညာ ထိုင်းမှိုင်းခြင်းအကြောင်း။

(င) ပဉ္စမပိုင်း

- (၁) သာကီဝင်မင်းသမီးငါးရာတို့နှင့် မိထွေးတော်ဂေါတမီ ရဟန်းပြုခြင်း။
- (၂) သစ္စကပရိဗိုဇ်ကိုအောင်မြင်တော်မူခြင်း။

(စ) ဆဌမပိုင်း

- (၁) အဘိဓမ္မာတရား ဟောတော်မူခြင်း။

(ဆ) သတ္တမပိုင်း

- (၁) မြတ်စွာဘုရား ပါလိလေယျကတောသို့ တစ်ပါးတည်း ကြွတော်မူခြင်း။
- (၂) နန္ဒောပနန္ဒနဂါးမင်းကို ချွတ်တော်မူခြင်း
- (၃) ဗကဗြဟ္မာကို ချွတ်တော်မူခြင်း။
- (၄) ဝေရဇ္ဈာပြည်၌ ဝါကပ်တော်မူခြင်း။
- (၅) သုစိလောမ၊ ခရလောမ ဘီလူးနှစ်ယောက်တို့ကို ချွတ်တော်မူခြင်း။
- (၆) အင်္ဂုလိမာလကို ဆုံးမတော်မူခြင်း။

ကျောင်းတိုင်ဘုန်းကြီးသင်တန်းကျောင်း ပြဋ္ဌာန်းစာများ (၈၈)

(၈) အဋ္ဌမပိုင်း

- (၁) အာဠဝကဘီလူးကို ချွတ်တော်မူခြင်း၊
- (၂) ဒေဝဒတ် သံဃာကို သင်းခွဲခြင်း၊
- (၃) ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးကို သတ်စေခြင်း၊
- (၄) ဒေဝဒတ် ဘုရားရှင်ကို သေကြောင်းကြံခြင်း၊
- (၅) အဇာတသတ် ဘုရားရှင်၌ သက်ဝင်ယုံကြည်၍ သရဏဂုံတည်ခြင်း၊
- (၆) ဆရာဇိဝကအကြောင်း၊
- (၇) ဝေသာလီပြည် ပျက်စီးခြင်းအကြောင်း၊

(၉) နဝမပိုင်း

- (၁) မြတ်စွာဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူခြင်း၊

(၁) တထာဂတ ဥဒါနဒီပနီ =

(ပ-ဒု-တ-စ-ပဉ္စမပိုင်း) ဇိနတ္ထပကာသနီ ကောက်နှုတ်ချက် အထောက်အကူပြု အချက်အလက်များသာ။

(ဂ) မဟာဗုဒ္ဓဝင် ဘုရားရှင် (၄၅)ဝါအလိုက် (၆-တွဲ၊ ၈-အုပ်) ဟောကြားခဲ့သော ဓမ္မရတနာနှင့် သာသနာပြုလုပ်ငန်းများ၏ ကောက်နှုတ်ချက်များသာ။

(ဃ) မဟာဝင်ဝတ္ထု အထောက်အကူပြု (ကျီးသဲလေးထပ်) ကောက်နှုတ်ချက်များသာ။

မှတ်ချက်။ သင်တန်းကျောင်းများဆိုင်ရာ စီမံချက် စည်းမျဉ်းအပိုင်း (၂)၊ အခန်း (၂)၊ အပိုဒ်-(၅၅-၅၆)တို့နှင့်အညီ သင်ပြရမည်။

(ညည) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာဝဇ္ဇိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

(စ) စီမံအုပ်ချုပ်မှုပညာ

ဘာသာရပ်	သင်ရိုးမာတိကာ ပြဋ္ဌာန်းကျမ်းစာ
စီမံအုပ်ချုပ်မှုပညာ	<p>(က) ပိနည်းဓမ္မကံ အဓိကရုဏ်းမှုခင်းများ ဖြေရှင်းဆုံးဖြတ်ရေးဆိုင်ရာဥပဒေ (အစ-အဆုံး)</p> <p>(ခ) ၎င်းလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ (အစ-အဆုံး)</p> <p>(ဂ) ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော် သံဃာ့အဖွဲ့အစည်း အခြေခံစည်းမျဉ်း (အစ-အဆုံး)</p> <p>(ဃ) ၎င်းလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ (အစ-အဆုံး)</p> <p>(င) သံဃနာယကလက်စွဲ (အစ-အဆုံး)</p> <p>(စ) ခေါင်းဆောင်မှုပညာ (အစ-အဆုံး) (ဦးမောင်မောင်)</p>

မှတ်ချက်။ သင်တန်းကျောင်းများဆိုင်ရာ စီမံချက် စည်းမျဉ်းအပိုင်း
 (၂)၊ အခန်း (၂)၊ အပိုဒ်-(၅၇-၅၈)တို့နှင့်အညီ သင်ပြ
 ရမည်။

- ခေါင်းဆောင်တို့ကျင့်စဉ် (ဦးဖေအောင်)စာအုပ်ကို
 ဆရာကိုင်အဖြစ် အသုံးပြုရမည်။

ကျောင်းထိုင်တန်းကြီးသင်တန်းကျောင်း ပြဋ္ဌာန်းစာများ (၆၆)

(၉) မြန်မာစာပေအရေးအသား

ဘာသာရပ်	သင်ရိုးမာတိကာ ပြဋ္ဌာန်းကျမ်းစာ
မြန်မာစာပေ အရေးအသား	(က) ဂန္ထီရကဗျာ (လယ်တီ) (ခ) တေမိယဇာတ်ဝတ္ထုတော်ကြီး (မင်းဘူး ဦးဩဘာသ) (ဂ) မြန်မာစကားပြေ လက်ရွေးစင်

သင်ရိုးညွှန်းတမ်း-

(က) ဂန္ထီရကဗျာ (လယ်တီ)

- (၁) ခုနှစ်နေ့ဘုရားရှိခိုး ဆုတောင်းအမျိုးမျိုး
- (၂) စိုင်းပြင်သေရည်သေရက် မေတ္တာစာ၊
- (၃) ထိမေတ္တာစာ၊
- (၄) မီးပွဲမေတ္တာစာ၊
- (၅) နွားမေတ္တာစာ၊
- (၆) သီဟတောဘုရား ကျောက်စာ၊
- (၇) သာသနာလျှောက်
- (၈) တပည့် မောင်ဩဇာသို့ ဆုံးမသောတေးထပ်၊
- (၉) မောင်ဩဇာအား လက်ပန်မြိုင်နှင့် ရှားတောငှက် ဥပမာ တင်၍ ဆုံးမသော ဩဝါဒတေးထပ်၊
- (၁၀) အလုံမြို့ ရွှေတာဦးတောင်တွင် သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် တပည့်မောင်ပဏ္ဍိတအား ရေးသားဆုံးမတော်မူအပ်သော အနုသာသနီတေးထပ်၊
- (၁၁) စီးပွားရေးအလုပ်နှင့် နေ့ပုပ်နေသော တပည့်ဖြစ်သူ မောင်ဩဇာကို ဆုံးမသော တေးထပ်၊

(၄၄) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

- (၁၂) အဘိဓမ္မာဆရာ ဦးထွန်းဦးနှင့် ဦးထွန်းလှတို့အား
စာပေအဟော အပြောသာရှိ၍ ဝိပဿနာအလုပ်
မလုပ်သဖြင့် ရေးသားဆုံးမတော်မူအပ်သော သြဝါဒ
တေးထပ်၊
- (၁၃) ပရမတ်သမားဆုံးမစာ၊
- (၁၄) ၁၂၅၆-ခုနှစ်၊ အတွင်းကင်းဝန်မင်းကြီးထံသို့ ပေးသော
သံဝေဂလေးချိုးကြီး၊
- (၁၅) ၎င်းလေးချိုးကြီးအဖြေ၊

(ခ) တေမိယဇာတ်ဝတ္ထုတော်ကြီး- (မင်းဘူးဦးဩဘာသ)

- (၁) သားဆုတောင်းခဏ်း၊
- (၂) ပဋိသန္ဓေနေခဏ်း၊
- (၃) ဖွားတော်မူခဏ်း၊
- (၄) နို့ထိန်းရွေးခဏ်း၊
- (၅) အမည်မှည့်ခဏ်း၊
- (၆) ခိုးသူတို့ကို စီရင်ခဏ်း၊
- (၇) ထီးချက်စောင့်နတ်သမီး မ. ခဏ်း၊
- (၈) အလိုစမ်းခဏ်း၊
- (၉) ပုရောဟိတ်တို့ကို မေးခဏ်း၊
- (၁၀) မင်းမြှောက်ရန် မယ်တော်အား တောင်းပန်ခဏ်း၊
- (၁၁) ခုနစ်ရက် မင်းမြှောက်ခဏ်း၊

(ခ) မြန်မာစကားပြေ လက်ရွေးစင် -

- (၁) မြန်မာ့ခြင်းခတ်ပညာ (မြမျိုးလွင်)
- (၂) သတင်းစာသုံးမြန်မာစာ (ဝေန်)
- (၃) ခွန်အားရှိသောစာ (ရွှေဥဒေါင်း)
- (၄) ၁၉၃၃-ခုနှစ်အတွင်း မြန်မာစာ(ဦးသန်)

ကျောင်းထိုင်ဘုန်းကြီးသင်တန်းကျောင်း ပြဋ္ဌာန်းစာများ (၃၃)

- (၅) ငပိလောက (ရွှေမြိတ်မောင်)
- (၆) သေနင်္ဂဗျူဟာစစ်ပညာ (အောင်ဆန်း)
- (၇) အိုင်စတိုင်း၏တရား(ဒီးဒုတ်ဦးဘချို)
- (၈) မြကန်(တက္ကသိုလ်မောင်မောင်ကြီး)
- (၉) ခုနစ်စင်ကြယ် (မင်းသုဝဏ်)
- (၁၀) ဘိလပ်ပြန် (ဦးလတ်)
- (၁၁) ဆေးဆရာ (မောင်ထင်)
- (၁၂) မတ္တရာဆရာတော် (မှော်ပီ ဆရာသိန်းကြီး)
- (၁၃) စာကောင်း ပေကောင်း (ဇေယျ)
- (၁၄) အလုပ်ဂုဏ် (ပီမိုးနင်း)
- (၁၅) လုံ့လဝီရိယ (ဦးပဂျီငို)
- (၁၆) ရဲရင့်ခြင်းနှင့် လုံ့လဝီရိယ၊ (လယ်တီပဏ္ဍိတ)
- (၁၇) သတင်းဆိုး (မန်းတင်)
- (၁၈) အံ့ဘွယ်စာရေးဆရာ၊(ဒဂုံဦးထွန်းမြင့်)
- (၁၉) ကွမ်းတရာနှင့် လဘက်တစ်ပွဲ (ဆန်းထွန်း)
- (၂၀) စာဖတ်ပါ၊ (လူထုဦးလှ)
- (၂၁) လှည်းသမား (သိပ္ပံမောင်ဝ)
- (၂၂) မောင်ဘစီ (ဦးဖိုးကျား)
- (၂၃) အညာဘုရားပွဲ (သိပ္ပံမောင်ဝ)
- (၂၄) မိုး (မောင်အာယု)
- (၂၅) ကျားကိုက်သောမြင်း (ရွှေညွှင်ခေါင်း)
- (၂၆) အခမဲ့ကုလီထမ်းခြင်းအကျိုး (ဦးဖိုးကျား)
- (၂၇) အမေ (သိန်းဖေမြင့်)
- (၂၈) ဦးရာကျော် ကောင်းမှု (မင်းယုဝေ)
- (၂၉) ငဘ (မောင်တင်)
- (၃၀) ပုဂံဈေး (ဇော်ဂျီ)

(ဗဗ) တန္တုတုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

မှတ်ချက်။ သင်တန်းကျောင်းသားများဆိုင်ရာ စီမံချက် စည်း
မူဦးအတိုင်း အပိုင်း (၂)၊ အခန်း (၂)၊ အပိုဒ်-
(၅၉၊ ၆၀၊ ၆၁၊ ၆၂၊ ၆၃၊ ၆၄)တို့နှင့်အညီ သင်
ကြားရမည်။

(၁၀) စကားပြောနှင့် တရားဟောအတတ်ပညာ

ဘာသာရပ်	သင်ရိုးမာတိကာ ပြဋ္ဌာန်းကျမ်းစာ
စကားပြောနှင့် တရားဟော အတတ် ပညာ	(က) ခုံတော်မောင်ကျဘမ်းဝတ္ထု (ခ) ဦးပေါ်ဦးလျှောက်ထုံး (ဂ) သင်္ဂဇာစကားပုံပေါင်းချုပ် (ဃ) ဦးပုညဝတ္ထုပေါင်းချုပ်

= သင်ရိုးညွှန်းတမ်း-

(က) ခုံတော် မောင်ကျဘမ်းဝတ္ထု

- (၁) မောင်ကျဘမ်းအတ္ထုပ္ပတ္တိ (၁၄)
- (၂) မောင်ကျဘမ်း ကျောင်းထားခြင်း(၁၅)
- (၃) မောင်ကျဘမ်းထံ သာမဏေနှင့် ကျောင်းသားများ
အယူခံပုံ၊ (၁၆)
- (၄) မောင်ကျဘမ်း၏ ဆန်းကြယ်သော ဉာဏ်၊ (၁၇)
- (၅) မောင်ကျဘမ်း ရှင်ပြုခဏ်း၊ (၁၈)

ကျောင်းထိုင်ဘုန်းကြီးသင်တန်းကျောင်း ပြဋ္ဌာန်းစာများ (၁၀၀)

- (၆) ဆရာတော်နှင့် သာမဏေနှစ်ပါးတို့ လူကဲခတ်ခဏ်း၊ (၁၉-၂၀)
- (၇) ဆရာတော်ရေး ပါဠိအနက် မြန်မာပြန်ဆိုခန်း၊ (၂၁)
- (၈) မောင်ကျဘမ်း ရဟန်းပြုခန်း၊ (၂၂)
- (၉) မောင်ကျဘမ်း လူထွက်ခန်း၊ ဆရာတော်ဆုံးမခန်း၊ (၂၃-၂၄)

(ခ) ဦးပေါ်ဦး လျှောက်ထုံး-

- (၁) အဝိဇ္ဇာနှင့်သင်္ခါရပစ္စည်းပြုခန်း၊ (၄-၅)
- (၂) နိဗ္ဗာနပစ္စယ ပရမတ္ထဒါနမေးခန်း၊ (၆-၇)
- (၃) ရူပဘုံ၌ဖြစ်သောသတ္တဝါတို့ ဂစ္ဆ၊ ရသ၊ ဩဇာ ရှိ/မရှိမေးခန်း၊ (၈-၉)
- (၄) စိတ္တဇသဒ္ဓါ၊ ဥတုဇသဒ္ဓါဖြစ်ဟန်မေးခန်း၊ (၁၀-၁၁)
- (၅) ငွေမှိုကျွတ်၍ နေခြည်တော်ခခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ လျှောက်ခန်း၊ (၁၄)
- (၆) မြေးတော်နှစ်ပါး အိမ်ရှေ့မင်းပေးရန် မေးခန်း၊ (၁၅-၁၆)
- (၇) မင်းကြီးအထင်မှားရာမှ ပရိယာယ်ဖြင့် လွှတ်ခန်း၊
- (၈) ဦးပေါ်ဦးကို သိန္နီသို့ပို့ခန်း၊ (၂၂)
- (၉) သန္တိရောက် ဦးပေါ်ဦးရေးသော ရတုပိုဒ်စုံ၊ (၂၃)
- (၁၀) သန္တိမှပြန်ခေါ်ခန်း၊ (၂၄)
- (၁၁) သိကြားမင်းချသော ရွှေပေလွှာ အခန်း၊ (၂၆)
- (၁၂) နိဗ္ဗာန်၏ ဝိမုတ္တိရသအခန်း၊ (၂၇-၂၈)
- (၁၃) ထီးတော်မိုးခန်း၊ (၃၀)
- (၁၄) ညီလာခံတွင် ပျော်တော်ဆက်ခန်း၊ (၃၁)
- (၁၅) ရွှေကြက်ယက် ပျော်တော်ဆက်ခန်း၊ (၃၂)
- (၁၆) ထီးဖြူတော်လဲခန်း၊ (၃၃)

(တတ) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

- (၁၇) တရုတ်ပြည်မှ လဘက်ဆီသေတ္တာ အက္ခရာငါးလုံး
လျှောက်ခန်း၊ (၃၄)
- (၁၈) ငွေအလေးချိန်မေးခန်း၊ (၃၆)
- (၁၉) နိမိတ်ပေါ်သည်ကို လျှောက်ထားခန်း၊ (၃၇)
- (၂၀) ခြင်္သေ့ကြီးနှစ်ကောင် လျှောက်ခန်း၊ (၃၉)
- (၂၁) တရုတ်သံတို့နှင့် စကားစစ်ထိုးခန်း၊ (၄၀)
- (၂၂) မြို့တံခါးပိတ်ထားခန်း၊ (၄၂)
- (၂၃) ခရမ်းသီး၏ ဓာတုရသ လျှောက်ခန်း၊ (၄၁)
- (၂၄) ဇမ္ဗူဒီပါကျွန်း အလယ်တည့်တည့်မေးခန်း၊ (၄၄)
- (၂၅) မိမိကိုယ်ကို နှိမ့်ချခန်း၊ (၄၇)
- (၂၆) ဝန်ဇင်း မင်းရာဇာကိုချီးမွမ်း၍ ဦးပေါ်ဦးလျှောက်တင်ခန်း၊ (၄၈)
- (၂၇) ဘိက္ခုနီပါတိမောက်အကြောင်းလျှောက်ခန်း၊ (၄၉)
- (၂၈) ပိဋကတ်တော်များကို မီးတိုက်လို၍ မိန့်ခန်း၊ (၅၀)
- (၂၉) ယိုးဒယားသို့ချီရန် သင့်/မသင့် မေးခန်း (ဒုတိယတွဲ)
- (၃၀) ဆင်ဖြူတော်မော်ကွန်းရေးရန် စေခိုင်းခန်း၊ (၃)
- (၃၁) ဦးရွှေလေးကို ဘွဲ့ပေးခန်း၊ (၃)
- (၃၂) သက္ကရာဇ်ဖြူဟန်ကို စိဉ္ဇမာနဝတ္ထုဖြင့် လျှောက်တင်ခန်း၊ (၃)
- (၃၃) မိုင်းလုံးစော်ဘွား ဆင်ဖြူတော်ဆက်သခန်း၊ (၃)
- (၃၄) သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်း ချီးမွမ်းခန်း၊ (၃)
- (၃၅) ငါ့ထက်ကြောက်သူ ရှိသေးကြောင်းလျှောက်တင်ခန်း၊ (၃)
- (၃၆) သံဘုရားသာ ကျမ်းဂန်နှင့်ညီကြောင်းလျှောက်တင်ခန်း၊ (၃)
- (၃၇) ဧရာဝတီမြစ်ရေတိုးလာသည်နှင့်ပတ်သက်၍ လျှောက်တင်
ခန်း၊ (၃)
- (၃၈) ကရဝိတ်ဖောင်ပျက်၍ ဘုရားရေထဲကျသည်ကို လျှောက်
တင်ခန်း၊ (၃)
- (၃၉) မိဖုရားကြီးအလောင်း မြို့တော်သို့ မယူဆောင်ရန် လျှောက်

ကျောင်းထိုင်ဘုန်းကြီးသင်တန်းကျောင်း ပြဋ္ဌာန်းစာပျား (ထထ)

ခန်း၊ (ဒ)

- (၄၀) နှစ်လှမ်းသုံးဖဝါးသဘောအကြောင်း လျှောက်ခန်း၊ (ဒ)
- (၄၁) သက္ကရာဇ်မပြောင်းသင့်ကြောင်းလျှောက်ခန်း၊ (ဒ)
- (၄၂) ခွေးလောင်းတော်ဖြစ်၍ မကြံနိုင်ကြောင်း လျှောက်ခန်း၊ (ဒ)
- (၄၃) ကြိုးကြာဥရေအိုး ကွဲသည်နှင့်ပတ်သက်၍ လျှောက်ခန်း၊ (ဒ)

(ဂ) သင်္ဂဓာစကားပုံပေါင်းချုပ် =

- (၁) သံအမတ်ကြီး ဖယ်ယာမေးဖြေပုံ၊
- (၂) တုံးတိုနှင့်ရေကူးသလို၊
- (၃) သီလရှင်အပြား ၄-ပါး၊
- (၄) ခွက်ကပ်နှင့်မူးသည်၊
- (၅) သားအဖသုံးယောက်ဥပမာ၊
- (၆) အထက်တော်မှလာသည်၊
- (၇) ဟင်းခွက်ကပ် ဥပမာ၊
- (၈) ရှင်ဘုရင် ဘုရားဖူးဥပမာ
- (၉) ရှမ်းထမင်း ဆာသလို၊
- (၁၀) အပျိုကြီး၊ လူပျိုကြီးဥပမာ၊
- (၁၁) လွဲမှားလျှင် ငရဲလားပုံ၊
- (၁၂) ငှက်တော်ဥပမာ၊
- (၁၃) မျက်စဉ်းခပ်ခံရ ဥပမာ၊
- (၁၄) ကျားကိုက်မယုံဥပမာ၊
- (၁၅) ရွှေသမက်တွေ့ ဗူးသီးမေ့၊
- (၁၆) ပရိတ်အိုးထဲမှာ ရေမပွက်၊
- (၁၇) ကျွတ်၊ မုန်း၊ ဝင် အရူးစကား၊
- (၁၈) ခွေးမြီးပေါက်သလို ဥပမာ၊
- (၁၉) စကားနှင့် ခနဲခြင်း၊

(၁၅) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) ဓမ္မညဉ်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

- (၂၀) ဥဩတွန်သာ တဘောင်၊
- (၂၁) ပိန္နပင်ထောင်ကာမှ ခေါင်းပြောင်ရ ဥပမာ၊
- (၂၂) ဘေးသင့်အောင်ကောင်း ဥပမာ၊
- (၂၃) ဆီးရောင်းသလို ဥပမာ၊
- (၂၄) ဒူနားတေး ကြောက်လှသလေးဥပမာ၊
- (၂၅) သပ္ပတ်ခါးသီးဝိဇ္ဇာ၊
- (၂၆) တစ်တီတူးဥပမာ၊
- (၂၇) ကြာလင်ပန်းဘုန်းကြီး၊
- (၂၈) ချဉ်ပေါင်ကို ကာပြန်လို့၊
- (၂၉) အဖျားရှူး၍ စကားထူးမိန့်ခြင်း၊
- (၃၀) ကျမ်းအလျော်ထုံးပြ၍ ဆုံးမပုံ၊
- (၃၁) တောတွင်းသားကလေးဥပမာ၊
- (၃၂) မိသေးထမင်းခွံသလို၊
- (၃၃) မြေလတ်သားနှင့်တူပုံ၊
- (၃၄) ကောက်ညှင်းပေါင်းသလို၊
- (၃၅) ပွဲလမ်းနှင့်ပမာထား ဟောခန်း၊
- (၃၆) သားနှစ်ယောက်ဥပမာ၊
- (၃၇) ငှက်ဖျားဥပမာ၊
- (၃၈) ဝက်ရှူးသမားဥပမာ၊
- (၃၉) ငတာတို့လင်မယားကွာသလို၊
- (၄၀) ဘုန်းကြီးပျံခေါင်းသွင်း၊
- (၄၁) အဆဲပြီး ဆေး အလိုရှိသည်၊
- (၄၂) မျောက်သင်းကွဲဥပမာ၊
- (၄၃) အပျိုကြီး ရည်းစားမျှော်သလို၊
- (၄၄) ငထွား ကျွဲကျောင်းသလို၊
- (၄၅) အမြောက်ကြိုက်တဲ့ ကိုရင်ကြီး

ကျောင်းဆိုင်တန်းကြီးသင်တန်းကျောင်း ပြဋ္ဌာန်းစာများ (၁၁)

- (၄၆) ကျား ငယ်ရသည်၊
- (၄၇) တရားနာဖိတ် သေချာသူ၊
- (၄၈) နတ်လမ်းညွှန်သလို၊
- (၄၉) ပေါက်ဆိန်ဝယ်မှား၊
- (၅၀) နာလည်းနာ၊ နံလည်းနံ၊

(ဃ) ဦးပုညဝတ္ထုပေါင်းချုပ် =

- (၁) ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်းဝတ္ထု၊
- (၂) (၇)
- (၃) (၈)
- (၄) (၉)
- (၅) (၁၀)
- (၆)

မှတ်ချက်။

- စည်းမျဉ်းအပိုင်း(၂)၊ အခန်း(၂)၊ အပိုဒ် - (၆၅၊ ၆၆၊ ၆၇၊ ၆၈၊ ၆၉)အတိုင်း သင်ကြားရမည်။
- ဆရာကြီးပီမိုးနင်း၏ စကားပြောဟောနည်း စာအုပ်ကို ဆရာကိုင်အဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းသည်။
- စကားကြီး(၁၀)ခွန်းကို သင်ကြားနိုင်သည်။ အထူးသဖြင့် ပိဋကတ်တော်လာ ဗုဒ္ဓရှင်တော်ဘုရား၏ စကားပြောနည်းများကို ထုတ်ဖော် သင်ကြားနိုင်သည်။

*****

(နန) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

(၁၁) အခြေခံမူလတန်းပညာ

ဘာသာရပ်	သင်ရိုးမာတိကာ ပြဋ္ဌာန်းကျမ်းစာ
အခြေခံမူလတန်းပညာ	(က) မြန်မာစာ (ခ) သင်္ချာ (ဂ) အင်္ဂလိပ်စာ

သင်ရိုးညွှန်တမ်း =

(က) မြန်မာစာ

- (၁) သူငယ်တန်း မြန်မာစာ၊
- (၂) ပထမတန်း မြန်မာစာ၊
- (၃) ဒုတိယတန်း မြန်မာစာ၊
- (၄) တတိယတန်း မြန်မာစာ၊
- (၅) စတုတ္ထတန်း မြန်မာစာ၊

(ခ) သင်္ချာ =

- (၁) သူငယ်တန်း သင်္ချာ၊
- (၂) ပထမတန်း သင်္ချာ၊
- (၃) ဒုတိယတန်း သင်္ချာ၊
- (၄) တတိယတန်း သင်္ချာ၊
- (၅) စတုတ္ထတန်း သင်္ချာ၊

(ဂ) အင်္ဂလိပ်စာ =

- (၁) သူငယ်တန်း အင်္ဂလိပ်စာ၊
- (၂) ပထမတန်း အင်္ဂလိပ်စာ၊
- (၃) ဒုတိယတန်း အင်္ဂလိပ်စာ၊

ကျောင်းထိုင်ဘုန်းကြီးသင်တန်းကျောင်း ပြဋ္ဌာန်းစာများ (၁၀)

(၄) တတိယတန်း အင်္ဂလိပ်စာ။

(၅) စတုတ္ထတန်း အင်္ဂလိပ်စာ။

မှတ်ချက်။ မူလတန်းပညာရပ်များကို သင်ကြားရာ၌ သင်ကြားပုံနည်းစနစ်ကိုသာ သင်ကြားရမည်။ မိမိတို့ ကိုယ်တိုင် ဆရာလုပ်ပြီး ကလေးများကို သင်ကြားပေးနိုင်ရန်ဖြစ်သည်။

သင်တန်းသားများအတွက် ဆရာကိုင် သင်္ချာ၊ အင်္ဂလိပ်စာအုပ်များကို လေ့လာနိုင်သည်အထိ သင်ကြားပေးရမည်။

စည်းမျဉ်းအပိုင်း (၁)၊ အခန်း (၄)၊ အပိုဒ် - (၁၀-ဃ)အရ ဖွဲ့စည်းထားသော သင်တန်းကျောင်းပညာသင်ကြားရေး အဖွဲ့နှင့် ညှိနှိုင်း၍ ပထမနှစ်သင်တန်းအတွက် အနည်းဆုံး (၇)တန်းအထိ သင်ကြားရမည်။ အင်္ဂလိပ်စာကို သင်ကြားရာ၌ သဒ္ဒါနည်း (ဂရမ္မာ)ကို ပူးတွဲသင်ကြားပေးရမည်။

* * * * *

(၁၀) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

နိုင်ငံတော်သံဃမဟာနာယကအဖွဲ့၊
ကျောင်းထိုင်ဘုန်းကြီးသင်တန်းကျောင်း (ရန်ကုန်တိုင်း)
အမှတ်စဉ် (၁၃) တေရသမအကြိမ် (၂)နှစ်သင်တန်း
နေ့စဉ် စာသင်ချိန် အခြေပြဇယား

နေ့	၁: ၀၀ မှ ၁: ၅၀ ထိ	၂: ၀၀ မှ ၂: ၅၀ ထိ	၃: ၀၀ မှ ၃: ၅၀ ထိ	၄: ၀၀ မှ ၄: ၅၀ ထိ
တနင်္ဂနွေ	ကမ္မာကမ္မ	အင်္ဂလိပ်ဂရမ္မာ	ခန္ဓက	သင်္ချာ
တနင်္လာ	သာသနာ့သမိုင်း	အင်္ဂလိပ်ဂရမ္မာ	မြန်မာစာ	။
အင်္ဂါ	သာသနာပြု	အင်္ဂလိပ်ဖတ်စာ	အင်္ဂလိပ်ဖတ်စာ	။
ဗုဒ္ဓဟူး	ဥပသုတ္တံသမိုင်း	အင်္ဂလိပ်ဂရမ္မာ	ပိဋကတ်သမိုင်း	။
ကြာသပ	သာသနာ့သမိုင်း	စီမံအုပ်ချုပ်မှု	ကိုယ်ကျင့်အဘိ	။
သောကြာ	သာသနာပြု	အင်္ဂလိပ်ဖတ်စာ	အင်္ဂလိပ်ဖတ်စာ	။
စနေနေ့	ဥပသုတ္တံသမိုင်း	စကားပြော	သင်္ချာ	အထွေထွေ

ကျောင်းထိုင်တုန်းကြီးသင်တန်းကျောင်း ပြဋ္ဌာန်းစာများ (ဗဗ)

နိုင်ငံတော်သံဃမဟာနာယကအဖွဲ့

ကျောင်းထိုင်တုန်းကြီးသင်တန်းကျောင်း (ရန်ကုန်တိုင်း)

အမှတ်စဉ် (၁၃) တေရသမအကြိမ် (၂)နှစ်သင်တန်း

(၆)လပတ် (ပထမအစမ်း)စာမေးပွဲ အချိန်စာရင်း

နေ့/ရက်	ဘာသာရပ်	အချိန်
၁၃၇၀-ခုနှစ်သီတင်းကျွတ်လဆန်း(၈)ရက် (၇၊ ၁၀၊ ၂၀၀၈) အင်္ဂါနေ့	၁။ ဥဘတောဝိတင်း ၂။ ကမ္မာကမ္မ	နေ့လည် ၁း၀၀မှ ညနေ ၄း၀၀ထိ
၁၃၇၀-ခုနှစ်သီတင်းကျွတ်လဆန်း(၉)ရက် (၈၊ ၁၀၊ ၂၀၀၈) ဗုဒ္ဓဟူးနေ့	၁။ ခန္ဓက/အခြား ၂။ ပိဋကတ်သမိုင်း	နေ့လည် ၁း၀၀မှ ညနေ ၄း၀၀ထိ
၁၃၇၀-ခုနှစ်သီတင်းကျွတ်လဆန်း(၁၀)ရက် (၉၊ ၁၀၊ ၂၀၀၈) ကြာသပတေးနေ့	၁။ သာသနာ့သမိုင်း ၂။ သာသနာပြု	နေ့လည် ၁း၀၀မှ ညနေ ၄း၀၀ထိ
၁၃၇၀-ခုနှစ်သီတင်းကျွတ်လဆန်း(၁၁)ရက် (၁၀၊ ၁၀၊ ၂၀၀၈) သောကြာနေ့	၁။ ကိရိယံကျင့်အဘိ ၂။ မြန်မာစာ	နေ့လည် ၁း၀၀မှ ညနေ ၄း၀၀ထိ
၁၃၇၀-ခုနှစ်သီတင်းကျွတ်လဆန်း(၁၂)ရက် (၁၁၊ ၁၀၊ ၂၀၀၈) စနေနေ့	၁။ အင်္ဂလိပ်စာ	နေ့လည် ၁း၀၀မှ ညနေ ၄း၀၀ထိ
၁၃၇၀-ခုနှစ်သီတင်းကျွတ်လဆန်း(၁၃)ရက် (၁၂၊ ၁၀၊ ၂၀၀၈) တနင်္ဂနွေနေ့	၁။ ဂဏန်းသင်္ချာ	နေ့လည် ၁း၀၀မှ ညနေ ၄း၀၀ထိ
၁၃၇၀-ခုနှစ်သီတင်းကျွတ်လဆန်း(၁၃)ရက် (၁၃၊ ၁၀၊ ၂၀၀၈) တနင်္လာနေ့	၁။ စီမံအုပ်ချုပ်မှု ၂။ စကားပြော/ တရားဟော	နေ့လည် ၁း၀၀မှ ညနေ ၄း၀၀ထိ

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ

သိမှတ်ဖွယ်ရာ ကမ္မာကမ္မဘာသာ

ကမ္မာကမ္မ

ကမ္မ+အကမ္မ-မှ ကမ္မာကမ္မ ဟူသော ဝေါဟာရဖြစ်လာသည်။ အကမ္မ ၌ အ-သဒ္ဒါသည် ဝုဒ္ဓိ= အကြီးဟူသော အနက်ကို ဟောပါသည်။ ထို့ကြောင့် ကမ္မ= ကံငယ်။ အကမ္မ= ကံကြီး ဟူသောဝေါဟာရကို ဖလဟ+ဖလ= သစ်သီးငယ်၊ သစ်သီးကြီးမှ “သစ်သီးကြီး၊ သစ်သီးငယ်”ဟု ဝေါဟာရပြုသကဲ့သို့ “ကံကြီး ကံငယ်”ဟု ဝေါဟာရ ပြုတော်မူခဲ့ကြပါသည်။

ရဟန်းတော်များ အခါအားလျော်စွာ ဆောင်ရွက်ပြုလုပ်ကြရမည့် “ကံကြီး ကံငယ်” များအကြောင်းကို လက်တွေ့ဆောင်ရွက်တတ်ရန် သင်ကြား ပြသရမည်ဖြစ်ပါသည်။

(ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၂၂၃။ဝိ၊သင်္ဂဟ၊၃၉၁။ သာရတ္ထ၊၃၊၄၀။ဝိပတိ၊၂၊၂၀။)

သံဃာ့ကံ လေးမျိုး

ရဟန်းတော်များ ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်ရမည့် သံဃာ့ကံတို့သည်-

၁။ အပလောကနကံ၊ ၂။ ဥတ္တိကံ၊

၃။ ဥတ္တိဒုတိယကံ၊ ၄။ ဥတ္တိစတုတ္ထကံ- ဟူ၍

လေးမျိုးရှိ၏။

(ဝိ၊၂။၁၉၉။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃၈၀။ ကဒါ၊၂၅၅။ ဝိ၊သင်္ဂဟ၊၃၉၁-၄၁၃။)

၁။ ညီညွတ်သော သံဃာ့ဆန္ဒအရ သံဃာကိုသုံးကြိမ်ပန်ကြား၍ ပြုလုပ်အပ်သော ကိစ္စအဝဝသည် ‘အပလောကနကံ’မည်၏။

၂။ ဥတ်တစ်ကြိမ်ဖြင့်သာ ပြုအပ်သော ဥပုသ်ကံ၊ ပဝါရဏာကံ အစရှိသောကံသည် ‘ဥတ္တိကံ’ မည်၏။

(၂) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

၃။ ဥတံတစ်ကြိမ်၊ ကမ္မဝါစာတစ်ကြိမ်ဖြင့် ပြုအပ်သော ကထိနကံ၊ သီမာသမ္မဟနနကံ၊ သီမာသမ္မုတိကံ၊ အစရှိသောကံတို့သည် 'ဥတ္တိဒုတိယကံ' မည်၏။

၄။ ဥတံတစ်ကြိမ်၊ ကမ္မဝါစာသုံးကြိမ်ဖတ်၍ ပြုအပ်သော ဥပသမ္ပဒ အစရှိသောကံတို့သည် 'ဥတ္တိစတုတ္ထကံ' မည်၏။

(ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄၊၂၄၃။ ကင်္ခါ၊၅၅။ ဝိ၊သင်္ဂဟ၊၃၉၄။ ကင်္ခါ၊ဋီ၊သင်္ခ၊၄၁၇။)

- အပလောကန၊ ဥတ္တိပ၊ ဒုတိယ၊ စတုတ္ထ၊
ရဟန်းပြုဖွယ်၊ ကံလေးသွယ်၊ အလွယ် သိဖို့ရာ။

အပလောကနကံ

ဥပစာသိမ်အတွင်းရှိ သံဃာကိုသုတ်သင်/ သံဃာတော်များ အညီအညွတ်စည်းဝေးကြပြီးလျှင် ဆန္ဒဆောင်ယူထိုက်သော ရဟန်းတို့ ၏ဆန္ဒကို ဆောင်ယူ၍ညီညွတ်သော သံဃာ၏အလိုအားဖြင့် သံဃာတော်အား(ဝတ္ထုကို) သုံးကြိမ်ပန်ကြား၍ ပြုရသည်။

အပလောကနကံဖြင့် ပြုအပ်သောအရာဌာနသည်-

၁။ သံဃာဘောင်သို့ သွတ်သွင်းခြင်း= သြသာရဏ။

၂။ သံဃာ့ဘောင်မှ နှင်ထုတ်ခြင်း= နိဿာရဏ။

၃။ ရှင်လောင်းကိုဆံချပေးခြင်း= ဘဏ္ဍာကမ္မ။

၄။ ဗြဟ္မဒဏ်ပေးခြင်း= ဗြဟ္မဒဏ္ဍ။

၅။ ကံ-ဟု မှတ်သားအပ်သော အဝန္ဓိယ အစရှိသောအားဖြင့် (၅)မျိုးရှိသည်။ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃၈၃-၄။)

= အသွင်း၊ အထုတ်၊ ဘဏ္ဍာကံ-ဗြဟ္မံ၊ လက္ခဏံ၊ ကမ္မံ
အပလောကန။

နိဿာရဏ အပလောကနက်ပြုပုံ

အရှင်ဘုရားတို့ သံဃာတော်ကိုပန်ကြားပါ၏။ ဤသာမဏေ သည်ဘုရားရှင်၏လည်းကောင်း၊ တရားတော်၏လည်းကောင်း၊ သံဃာ တော်၏လည်းကောင်း၊ ကျေးဇူးမဲ့အပြစ်ကို ပြောဆိုလေ့ရှိ၏။ မှားသော အယူကိုယူလေ့ရှိ၏။ တစ်ပါးသောသာမဏေတို့သည် ရဟန်းတို့နှင့် နှစ်ညည့်၊ သုံးညည့် အတူတကွအိပ်ခြင်းကို ရသကဲ့သို့ ထိုသာမဏေအား မရစ်မဲ့သောငှါ နှင်ထုတ်ခြင်းကို သံဃာသည် နှစ်သက်ပါ၏လော့- ဟု မြန်မာဘာသာဖြင့်ဖြစ်စေ။

သံဃံ ဘန္တေ အာပုတ္တမိ၊ အယံ (ကဏ္ဍကော) သာမဏေရာ ဗုဒ္ဓဿ ဓမ္မဿ သံဃဿ အဝဏ္ဏဝါဒီ၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကော၊ တံ အညေ သာမဏေရာ လဘန္တိ ဒီရတ္တတိရတ္တံ ဘိက္ခုဟိ သဒ္ဓိံ သ'ဟသေယျံ၊ တဿ အလာဘာယ နိဿာရဏေ၊ ရုစ္စတိ သံဃဿ။ ဟု ပါဠိဘာ သာဖြင့်ဖြစ်စေ သံဃာကို ပန်ကြား၍ ပြုလုပ်ရသည်။

အပလောကနကမ္ပကဏာ

(ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄၊၂၅၀၊-၂၆၀၊ သာရတ္ထ၊၃၊၄၉၃-၄၊ ဝိမတိ၊၂၊၃၁၆-၉၊)

ကထိန်၏အာနိသင်ပစ္စည်းများကို ခွဲခြမ်းဝေဖန်မှု၌ သံဃာတော် ပန်ကြားခြင်း၊ အပလောကနက်ပြုပုံ

အရှင်ဘုရားတို့ တပည့်တော်သည်သံဃာတော်ကို ပန်ကြား လျှောက်ထားပါ၏။

ဤကျောင်းတိုက်၌ ကထိန်သင်္ကန်း၏အာနိသင်ပစ္စည်းများဖြစ် ပေါ်လာပါသည်။ ထိုအာနိသင်ဂရုဘဏ်ပစ္စည်းတို့ကိုထား၍ ကြွင်း ကျန်သော အာနိသင်ပစ္စည်းတို့ကို ဝါမဆိုသောရဟန်း၊ ဝါကျိုး ဝါပြတ် သောရဟန်း၊ ပစ္စိမဝါဆိုသောရဟန်း၊ အာဂန္တုကရဟန်းတို့အား ခွဲခြမ်း ဝေဖန်ခြင်းကို သံဃာတော်သည် နှစ်သက် ကျေနပ်ပါ၏လော။

(၄) တဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပတ္တိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

သံဃံ ဘန္တေ အပလောကေမိ ဣမသ္မိံ (မဟာဝိသုတာရာမေ)
သံဃဿ ကထိနာနိသံသာနိ ဝတ္ထုနိ ဥပ္ပန္နာနိ၊ တာနိ ဂရုဘဏ္ဍံ
ဌပေတွာ အဝသေသာနိ ဝတ္ထုနိ အဝဿိကာနဉ္စေ ခိန္တဝဿိကာနဉ္စ
ပစ္ဆိမဝဿိကာနဉ္စ အာဂန္တုကာနဉ္စ ဘိက္ခုနံ ဒိန္နံ၊ ရုစ္စတိ သံဃဿ။

မတသန္တကပစ္စည်းကို အပလောကနက်ပြုပုံ

အရှင်ဘုရားတို့ တပည့်တော်သည် သံဃာတော်ကို ပန်ကြား
လျှောက်ထားပါ၏။ ဤကျောင်းတိုက်၌ အရှင်သာဂတထေရ်သည်
မိမိ၏ပစ္စည်းများကို တစ်စုံတစ်ယောက်သောပုဂ္ဂိုလ်အား မျှ၍ မပေး
အပ်နိုင်ပဲ ပျံလွန်တော်မူသွားပါပြီ။ ထိုမထေရ်၏ ပစ္စည်းများ၌ ဂရုဘဏ်
ပစ္စည်းများကိုထား၍ ကြွင်းကျန်သော ပစ္စည်းများကို ဂိလာနုပဋ္ဌာက
ပုဂ္ဂိုလ်များအား ခွဲခြမ်းဝေဖန် ပေးကမ်းခြင်းကို သံဃာတော်သည်
နှစ်သက်ပါ၏လော။

သံဃံ ဘန္တေ အပလောကေမိ၊ ဣမသ္မိံ အာရာမေ အာယသ္မာ
သာဂတထေရော အတ္တနော သန္တကာနိ ကဿစိ အဒတွာ ဒိဝံဂတော၊
တဿ သန္တကာနိ ဂရုဘဏ္ဍံ ထပေတွာ ဂိလာနုပဋ္ဌာကာနံ ပုဂ္ဂလာနံ
ဒိန္နံ၊ ရုစ္စတိ သံဃဿ။

===၁===

၂။ ဥတ္တိကံဖြင့်ပြုအပ်သောဌာနကား

- (က) ရဟန်းလောင်းကို သံဃာဘောင်သို့သွတ်သွင်းခြင်း (ပိ၊ ၃၊ ၁၃၁။)
- (ခ) ဓမ္မကထိကရဟန်းကို နှင်ထုတ်ခြင်း၊
- (ဂ) ဥပုသ်ပြုခြင်း၊ (ပိ၊ ၃၊ ၁၄၀၊ ၁၆၇။)
- (ဃ) ပဝါရဏာပြုခြင်း၊ (ပိ၊ ၃၊ ၂၂၃။)
- (င) ရဟန်းလောင်းကိုဆုံးမရန် အစရှိသည်ဖြင့် မိမိသူတစ်ပါးကို
သမုတ်ခြင်း၊ (ပိ၊ ၃၊ ၁၃၁။)

- (စ) စွန့်ပြီးသောသပိတ်၊ သင်္ကန်းအစရှိသည်တို့ကို ပြန်လည်၍
ပေးအပ်ခြင်း၊
- (ဆ) အာပတ်ကိုခံယူခြင်း၊
- (ဇ) ပဝါရဏာကိုငင်ခြင်း၊ (ဝိ၊ ၃။ ၂၆၀။ ၂၆၂။)
- (ဈ) (အာပတ္တာဓိကရုဏ်းကို မြက်ဖြင့်ဖုံးလွှမ်းသကဲ့သို့ ဖုံးလွှမ်း၍
ငြိမ်းစေခြင်းဟု ဆိုအပ်သော ဝိ၊ ၄။ ၂၀၈-၉။) ကံ ဟူ၍
မှတ်သားအပ်သော ကမ္မလက္ခဏာအားဖြင့် ကိုးပါးတည်း။
အသွင်း၊ အထုတ် ဥပုသ်-ပဝါရဏာ သမုတ်ရာ ပေးပါ ခံ-
ငင်-လက်။
- ဥတ္တိကမ္ပံ၊ ကိုးဌာနံ၊ ဇောက်ဟန် ယွင်းမကွက်။**

(က) သြဿရဏကံပြုပုံ

သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံဃော၊ နာဂေါ အာယသ္မတော
တိဿဿ ဥပသမ္ပဒါပေက္ခော၊ အနုသိဋ္ဌော သော မယာ၊ ယဒိ
သံဃဿ ပတ္တကလ္လံ၊ နာဂေါ အာဂစ္ဆေယျ။

(ခ) နိဿရဏကံပြုပုံ

တစ်ခုသော အဓိကရုဏ်းကိုဆုံးဖြတ်ရာ၌ တရားကိုသာ ဟော
တတ်သော ရဟန်းပါလာသည်ဖြစ်အံ့၊ ထိုရဟန်းသည် ပါတိမောက်
လည်းမရ၊ ပါတိမောက်ကို ဝေဖန်၍ပြသော ဥဘတောဝိဘင်းကိုလည်း
မရ၊ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကိုလည်း မမှတ်မိ၊ အခြားရဟန်းတို့ပြောဆို နေကြ
သော အသံဟူသော သဒ္ဒါရိပ်ဖြင့် ဘားမြစ်ပြောဆိုနေကြ၏။ ထိုတရား
ကိုသာ ဟောတတ်သောရဟန်းကို ဉာဏ်ရှိစွတ်ဖတ်၍ ကြည့်ဖယ်ထားပြီး
ကြွင်းသောရဟန်းတို့က အဓိကရုဏ်းကို ငြိမ်းကြခြင်းသည် (ဥတ္တိ)
နိဿရဏကံမည်၏။

(၆) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

သုဏ္ဏန္တ မေ အာယသန္တာ၊ အယံ (ဣတ္ထန္ဒာမော) ဘိက္ခု
ဓမ္မကထိကော၊ ဣမဿ နေဝ သုတ္တံ အာဂတံ ဟောတိ၊ နော
သုတ္တဝိဘဂေါ၊ သော အတ္ထံ အသလ္လက္ခေန္တော ဗျဉ္ဇနန္တယာယ အတ္ထံ
ပဋိဗာဟတိ၊ ယဒါယသန္တာနံ ပတ္တကလ္လံ၊ (ဣတ္ထန္ဒာမံ) ဘိက္ခု၊ ဝုဋ္ဌာ
ပေတွာ အဝသေသာ ဣမံ အဓိကရဏံ ဝုပသမေယျာမ။

(ဝိ၊ ၄၊ ၂၂၄-၅။)

ဝေံ ဥဟ္တာဟိကာ ဝိနိစ္ဆယေ ဓမ္မကထိကဿ ဘိက္ခုနော
နိဿာရဏာ နိဿာရဏာနာမ။

(ဝိ၊ ၄၊ ၂၂၅။)

(ဥပသ်၊ ပဝါရဏာဥတ္တိကံ ထင်ရှားပါသည်။)

(စ) သမ္ပုတိကံ

(၁) သုဏ္ဏာတု မေ ဘန္တေ သံဃော၊ ယဒိ သံဃဿ ပတ္တကလ္လံ၊
အဟံ နာဂံ အနုသာသေယျ။ (မိမိအတွက်)

(၂) သုဏ္ဏာတု မေ ဘန္တေ သံဃော၊ ယဒိ သံဃဿ ပတ္တကလ္လံ၊
(ဝိမလော) နာဂံ အနုသာသေယျ။ (အခြားရဟန်းအတွက်)

(ဆ) နိဿဂ္ဂိပစ္စည်းကို ပြန်လည်ပေးအပ်ခြင်း

(၁) သုဏ္ဏာတု မေ ဘန္တေ သံဃော၊ ဣဒံ စီဝရံ (ဣတ္ထန္ဒာမဿ)
ဘိက္ခုနော နိဿဂ္ဂိယံ၊ သံဃဿ နိဿဋ္ဌံ၊ ယဒိ သံဃဿ
ပတ္တကလ္လံ၊ သံဃော ဣမံ စီဝရံ (ဣတ္ထန္ဒာမဿ) ဘိက္ခုနော
ဒဒေယျ။ (သံဃဥတ္တိကံ)

(၂) သုဏ္ဏန္တ မေ အာယသန္တာ၊ ဣမံ စီဝရံ (ဣတ္ထန္ဒာမဿ)
ဘိက္ခုနော နိဿဂ္ဂိယံ၊ အာယသန္တာနံ နိဿဋ္ဌံ၊ ယဒါယသန္တာနံ
ပတ္တကလ္လံ၊ အာယသန္တာ ဣမံ စီဝရံ (ဣတ္ထန္ဒာမဿ) ဘိက္ခုနော
ဒဒေယျ။ (ဂဏဥတ္တိကံ)

(ဆ) အာပတ်ကိုခံယူခြင်း

ရဟန်းတစ်ပါးက မိမိ၌ သင့်ရောက်နေသောအာပတ်ကို များစွာ
သော ရဟန်းတို့၏အထံ၌-

အဟံ ဘန္တေ (ဣတ္ထန္ဓာမံ) အာပတ္တိ အာပန္နော၊ တံ ပဋိဒေသေမိ
ဟုပြောကြားခဲ့သော်- ဒေသနာကိုခံသော ရဟန်းတို့တွင် ဗျတ္တ၊ ပဋိဗလ
ဖြစ်သောရဟန်းက-

သုဏန္တ၊ မေ အာယသ္မန္တာ၊ အယံ (ဣတ္ထန္ဓာမော) ဘိက္ခု
အာပတ္တိ သရတိ ဝိဝရတိ ဥတ္တာနိ ကရောတိ ဒေသေတိ၊ ယဒါယ-
သ္မန္တာနံ ပတ္တကလ္လံ၊ အဟံ (ဣတ္ထန္ဓာမဿ) ဘိက္ခုနော အာပတ္တိ
ပဋိဂ္ဂဏေယျံ ဟု ဉတ်ထား၍ ထိုပြောကြားသောရဟန်းအား-

= ပဿသိ အာဂုသော တာ အာပတ္တိယော- ဟုဆိုရမည်။
ထိုအခါ ပြောကြားသောရဟန်းက- အာမ ပဿာမိ ဟုဆိုရမည်။
တဖန်ထိုပြောကြားသောရဟန်းအား- အာယတိ သံဝရေယျာသိ ဟုဆို
ရမည်။ ဤကား ဂိုဏ်းအလယ်လာ၍ ပြောကြားသောရဟန်း၏
အာပတ်ကို ဉတ်ထား၍ ခံယူခြင်းတည်း။

သံဃာထံ လာ၍ ကြားရာ၌- သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံဃော၊
အယံ (ဣတ္ထန္ဓာမော) ဘိက္ခု အာပတ္တိ သရတိ ဝိဝရတိ ဥတ္တာနိ
ကရောတိ ဒေသေတိ၊ ယဒိ သံဃဿ ပတ္တကလ္လံ၊ အဟံ
(ဣတ္ထန္ဓာမဿ) ဘိက္ခုနော အာပတ္တိ ပဋိဂ္ဂဏေယျံ-ဟု ဉတ္တိကံပြု၍
ရှေးနည်းအတိုင်း ပြုလုပ်ရမည်။

(ဇ) ပဝါရဏာကိုငင်ခြင်း

ခိုက်ရန်ပြုခြင်း၊ ငြင်းခုန်ခြင်းကိုပြုတတ်သော ရဟန်းတို့၏
နှောက်ယှက်ခြင်း၊ ပဝါရဏာကို ချီးမြှောက်လိုခြင်းဟူသော အကြောင်း
တို့ကြောင့် ပြုရိုးပြုစဉ်ဖြစ်သော သီတင်ကျွတ်လပြည့်နေ့၌ မဟာပဝါ
ရဏာမပြုသေးဘဲ သီတင်းကျွတ်လကွယ်နေ့၊ သို့မဟုတ် တန်ဆောင်

(၈) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

မုန်းလပြည့်နေ့၌ ပဝါရဏာပြုရန် အထက်သို့ ပြောင်းရွှေ့သတ်မှတ်ခြင်းကို ပစ္စုပ္ပန်နာမ = ပဝါရဏာကိုငင်ခြင်းဟု ခေါ်ပါသည်။

ပဝါရဏာပြုမည့်နေ့၌ ဘဏ္ဍာနကာရက၊ ကလဟကာရက၊ ဝိဝါဒကာရက၊ ဘဿကာရက ရဟန်းတို့ ပဝါရဏာကိုဟန့်တားမည် ဟု လာကြကုန်အံ့။ ကြိုတင်သိလျှင် ၎င်းတို့မလာမီ ပဝါရဏာကို လျှင်မြန်စွာ ပြုကြရမည်။ ကြိုတင် မသိရဘဲ ၎င်းတို့သိမ်တွင်းရောက်မှ သိပါမူ ပဝါရဏာမပြုဘဲ - သုဏန္တု မေ အာယသ္မန္တော အာဝါသိကာ၊ ယဒါယသ္မန္တာနံ ပတ္တကလ္လံ၊ ဣဒါနိ ဥပေါသထံ ကရေယျာမ၊ ပါတိ မောက္ခံ ဥဒ္ဓိသေယျာမ (ဝိ၊ ၃၊ ၂၆၀။) အာဂမေ ကာဠေ ပဝါရေယျာမ ဟု ဉာဏ်ထား၍ ပဝါရဏာပြုရန် သီတင်းကျွတ်လကွယ်နေသို့ ရွှေ့ဆိုင်း သတ်မှတ်ခြင်းသည် ဥတ္တိပစ္စုပ္ပန်နာမကံ မည်၏။

ထိုသီတင်းကျွတ်လကွယ်နေ့၌ ရှေးနည်းအတူ ဟန့်တားကြကုန် အံ့ -

သုဏန္တု မေ --- အာဂမေ ဇုဏော ပဝါရေယျာမ ဟု ဉာဏ် ထား၍ပဝါရဏာပြုရန် တစ်ဖန် တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်တိုင်အောင် ရွှေ့ဆိုင်းသတ်မှတ်ခြင်းသည်လည်း ဥတ္တိပစ္စုပ္ပန်နာမကံ မည်၏။

(ဝိ၊ ၃၊ ၂၆၀။)

ဤပဝါရဏာငင်ခြင်းနှစ်ပါးတို့တွင် - ဘဏ္ဍာနကာနကာရက ရဟန်းတို့ကြောင့်ဖြစ်သော ပဝါရဏာပစ္စုပ္ပန်နာမကံကို ပုရိမဝသံဝုဋ္ဌ ရဟန်းတို့ အားသာ ရကောင်းသည်ဖြစ်၍ ဥတ္တိပစ္စုပ္ပန်နာမကံကို ပုရိမဝသံ ဝုဋ္ဌ ရဟန်းများသာပြုနိုင်၏။ ပစ္ဆိမဝသံဝုဋ္ဌရဟန်းတို့ ပြုခြင်းငှာ မအပ်။

ပဝါရဏာသင်္ဂဟ

တစ်ခုသောကျောင်း၌ ဝါဆိုကြသောရဟန်းအားလုံးပင် မိမိတို့ အားထုတ်ဆဲဖြစ်သော သမထကမ္မဋ္ဌာန်း၊ ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်း နှစ်ခု သေးသော်လည်းကောင်း၊ သို့မဟုတ် ထက်ဝက်သောရဟန်းတို့ နှစ်

သော်လည်းကောင်း၊ သို့မဟုတ် တစ်ယောက်သောရဟန်း နဲ့ခွဲသော်လည်းကောင်း ပဝါရဏာပြုပြီးက ဒေသစာရီ သွားကြမည်ဖြစ်၍ နေရာဌာနပြောင်းသဖြင့် ကမ္မဋ္ဌာန်းဘာဝနာ စီးဖြန်းခွင့်မရသောကြောင့် ဈာန်-မဂ်-ဖိုလ်မှ မယုတ်လျော့စိမ့်သောငှာ သီတင်းကျွတ်လပြည့်နေ့၌ အားလုံးသောရဟန်းတို့ စည်းဝေး၍ သီတင်းကျွတ်လကွယ်နေ့၌ ပဝါရဏာပြုရန် ရွှေ့ဆိုင်းခြင်းကို ခွင့်ပြုချီးမြှောက်တော်မူသည်။ ထိုပဝါရဏာသင်္ဂဟ ပစ္စုပ္ပန်ကို ဥတ္တိဒုတိယကမ္မဝါစာ ဖြင့်ပြုအပ်သည်။ ဤပဝါရဏာချီးမြှောက်ခြင်းသည် အလုံးစုံသောရဟန်းတို့ကို ပေးမှမဟုတ်၊ တစ်ယောက်သောရဟန်းကို ပေးလျှင်လည်း အလုံးစုံကို ပေးသည်မည်၏။

(ဝိ၊ ၃။ ၂၆၂။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၀၉။)

(ရ) ကမ္မလက္ခဏ

နှစ်စုနှစ်ဖွဲ့ဖြစ်ကုန်သော ငြင်းခုံခြင်းကို ပြုတတ်ကုန်သော ရဟန်းတို့သည် ရဟန်းတို့၏ အမှုအရာမဟုတ်သော လွန်ကျူးသော အကျင့်ကို ကျင့်ကြကုန်၍ တစ်ချိန်သောအခါ အမြင်မှန် လန့်သဘော သက်ဝင်ကြသောအခါ၌ “ငါတို့လွန်ကျူးအပ်ပြီးသော ဤအာပတ်တို့ကို အချင်းချင်းကုစားကြကုန်သည်ဖြစ်အံ့၊ ကြမ်းတမ်းခြင်း၊ သံဃာကွဲပြားခြင်းသာဖြစ်ရာ၏” ဟု အချင်းချင်းကုစားခြင်း၏ အပြစ်ကိုမြင်၍ ကျင်ကြီးကျင်ငယ်ကို မြက်ဖြင့် ကောင်းစွာ ဖုံးလွှမ်းခဲ့လျှင် မကောင်းသောအနံ့ဖြင့် မနိပ်စက်သကဲ့သို့ အရင်းအဖျားသို့ မလိုက်ဘဲ တိဏဝတ္ထာရကသမထ ဖြင့် ငြိမ်းစေခြင်းသည် ဥတ္တိကမ္မလက္ခဏာမည်၏။

သုဏ္ဍာတု မေ ဘန္တေ သံဃော၊ အမှာကံ ဘဏ္ဍနဇာတာနံ ကလဟဇာတာနံ ဝိဝါဒါပန္နာနံ ဝိဟရတံ ဗဟုံ အဿာမဏကံ အဇ္ဈာစိဏ္ဍိ ဘာသိတပရိက္ခန္တံ၊ အဓိကရဏံ ကက္ခဋတ္တာယ ဝါဠတ္တာယ ဘေဒါယ သံဝတ္ထေယျ၊ ယဒိ သံဃဿ ပတ္တကလုံ၊ သံဃော ဣမံ အဓိကရဏံ တိဏဝတ္ထာရကေန ဂူပသမေယျ ဌပေတွာ ထုလ္လဝဇ္ဇံ ဌပေတွာ ဂိဟိပဋိသံယုတ္တံ။

(ဝိ၊ ၄။ ၂၀၈။)

(၁၀) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ဤသို့ တိဏဝတ္ထာရကသမထဖြင့်ပြု၍ အလုံးစုံတို့၏ရှေးဦးစွာ သဗ္ဗသင်္ဂါဟိက ဉာဏ်ထားခြင်းသည် ကမ္မလက္ခဏာမည်၏။

တစ်စုသော သံဃာက- သုဏ္ဏတု မေ အာယသန္တာ၊ အမှောက် ဘဏ္ဍာနဇာတာနံ . . . . - ဘေဒါယ သံဝတ္ထေယျ၊ ယဒါယသန္တာနံ ပတ္တကလ္လံ၊ အဟံ ယာ စေဝ အာယသန္တာနံ အာပတ္တိ၊ ယာစ အတ္တနော အာပတ္တိ၊ အာယသန္တာနဉ္စေဝ အတ္တာယ အတ္တနော စ အတ္တာယ သံဃမဇ္ဈေ တိဏဝတ္ထာရကေန ဒေသေယျံ ဌပေတွာ ထုလ္လဝဇ္ဇံ ဌပေတွာ ဂိဟိပဋိသံယုတ္တံ (ဝိ၊ ၄၊ ၂၀၉။) ဟု ဉာဏ်ထားရမည်။ နောက်တစ်စုက လည်းဤကဲ့သို့ ဉာဏ်ထားရမည်။ တိဏဝတ္ထာရက သမထသည် ဉတ္တိကံ ဉတ္တိဒုတိယကံ နှစ်ပါးနှင့်စပ်၏။

-ထုလ္လံ ဝဇ္ဇံ ဌပေတွာ-၌ ထုလ္လဝဇ္ဇံ-ဟူသည် ပါရာဇိကနှင့် သံဃာဒိသိသ်အာပတ် တို့ဖြစ်ပါသည်။

-ဂိဟိပဋိသံယုတ္တံ ဌပေတွာ-၌ ဂိဟိပဋိသံယုတ္တံ-ဟူသည် လူတို့ကိုနှုတ်လှံထိုးခြင်း၊ ဆင်းရဲခြင်းကြောင့် သင့်သော ဩမသဝါဒပါ စိတ်၊ လူတို့အား ဝန်ခံပြီးသည်ကို ချွတ်ယွင်းစေသောကြောင့် သင့်သော ပဋိဿဝဒုက္ကဋ် အစရှိသည်ဖြစ်သည်။

-ထုလ္လဝဇ္ဇံတွင် ပါရာဇိကကား အတောက်စွတည်း၊ သံဃာ ဒိသိသ်ကား ပရိဝါသ်နေမှ ထသည်။ ဂိဟိပဋိသံယုတ္တံ-တွင် ဒါယကာ တို့သည်လည်း ကန်တော့ဝန်ချရသည်။ ရဟန်းသည်လည်း ဒေသနာ ကြားမှ ထသည်။ ထို့ကြောင့် “ဌပေတွာ ထုလ္လဝဇ္ဇံ ဌပေတွာ ဂိဟိပဋိသံယုတ္တံ-ဟု ဉာဏ်၍ဟောတော်မူသည်။

ဧကန္တံ သန္နိပတိတဗ္ဗံ-၌ သာမဂ္ဂိသည် ကာယသာမဂ္ဂိ၊ စိတ္တသာမဂ္ဂိ-ဟု နှစ်ပါးရှိရာ ဤတိဏဝတ္ထာရကသမထ၌ ဆန္ဒပေးအပ်သော စိတ္တသာမဂ္ဂိကို အလိုမရှိအပ်၊ ဆန္ဒပေးအပ်ခြင်းငှာ မအပ်သောကြောင့် “သဗ္ဗေဟေဝ ဧကန္တံ သန္နိပတိတဗ္ဗံ”ဟု ကာယသာမဂ္ဂိပြုရမည်ဟု ဟောတော်မူသည်။

ဆန္ဒပေးရ

၁။ သံဃာကွဲပြားနေရာမှ သံဃာညီညွတ်သည်ကို ပြုရာအခါ။

၂။ တိဏဝတ္ထာရကသမထဖြင့် ပြုရာအခါ။

၃။ ပဝါရဏာသင်္ဂဟကို ပြုရာအခါ။

ဤသုံးဌာနတို့၌ ဆန္ဒပေးခြင်းငှာမအပ်၊ ဆန္ဒပေးသဖြင့် ကံ
မအောင်မြင်။ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃၊၃၆၂။)

---၂---

၃။ ဥတ္တိဒုတိယကံ

ဥတ္တိဒုတိယကံသည် ပန်ကြား၍ပြုအပ်သောကံ၊ မပန်ကြားပဲ
ပြုအပ်သောကံ—ဟု နှစ်မျိုးရှိ၏။ ထိုတွင်သိမ်သမုတ်ခြင်း၊ သိမ်နုတ်ခြင်း၊
ကထိန်သင်္ကန်းပေးခြင်း၊ ကထိန်နုတ်ခြင်း၊ ကုဋီရာကို သတ်မှတ်ပြော
ကြားခြင်း၊ ကျောင်းနေရာကို သတ်မှတ်ပြောကြားခြင်းတို့သည် လေး
လေးနက်နက် ပြုရသည်ဖြစ်၍ ပန်ကြား၍ပြုခြင်းငှာမအပ်၊ ကြွင်းသော
၁၃-ပါးသော သမ္မုတိ ကျောင်းယူခြင်း၊ သေသောရဟန်း၏ သင်္ကန်း
အစရှိသည်ကို ပေးခြင်းငှာ သမုတ်ခြင်းတို့သည် လဟကံဖြစ်၍ ပန်ကြား
၍လည်း ပြုအပ်၏။ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄၊၂၄၃။ ကဒါ၊၂၅၉။ ဝိ၊သင်္ဂဟ၊၃၉၄။)

ဥတ္တိဒုတိယကံဖြင့် ပြုအပ်သောအမှုသည်—

- (က) သပိတ်လှန်ခြင်း၊ (ဝိ၊၄၊၂၆၄-၅။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄၊၅၂။ ကဒါ၊၂၅၈။)
- (ခ) သပိတ်မှောက်ခြင်း၊ (ဝိ၊၄၊၂၆၃။ အံ၊၃၊၁၅၈။ ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄၊၅၁။ အံ၊ဋ္ဌ၊၃၊၂၅၄။)
- (ဂ) သိမ်သမုတ်ခြင်း၊ (ဝိ၊၃၊၁၄၄၊၁၄၈။)
- (ဃ) ကထိန်သင်္ကန်းပေးခြင်း၊ (ဝိ၊၃၊၃၅၂။)
- (င) ကထိန်နုတ်ခြင်း၊ (ဝိ၊၂၊၃၇၇။)
- (စ) ကျောင်းနေရာကို သတ်မှတ်ပြောကြားခြင်း၊ (ဝိ၊၁၊၂၂၆။)

(၁၂) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

(ဆ) ဝိနည်းသိက္ခာပုဒ်ကို မသိယောင်ဆောင်ခြင်းကြောင့်မောဟန ကံသို့တင်ခြင်း၊ (ဝိ၊ ၂၊ ၁၉၁) ဟုဆိုအပ်သော ကမ္မ လက္ခဏာ အားဖြင့် ခုနစ်ပါးရှိ၏။ (ကဒါ၊ ၂၅၈)

၄။ ဥတ္တိစတုတ္ထကမ္မ နိဋ္ဌာပက

ဥတ္တိစတုတ္ထကံဖြင့် ပြုအပ်သောအမှုသည်-

၁။ သြဿာရဏကံ

၂။ နိဿာရဏကံ

၃။ သမ္ပုတိကံ

၄။ ဒါနကံ

၅။ နိဂ္ဂဟကံ

၆။ သမနုဘာသနကံ

၇။ ကမ္မလက္ခဏံ-ဟု ခုနစ်မျိုးရှိ၏။

ထိုတွင် (၂) နိဿာရဏကံသည်-

(က) တဇ္ဇနီယကံ

(ခ) နိယသကံ

(ဂ) ပဗ္ဗာဇနီယကံ

(ဃ) ပဋိသာရဏီယကံ

(င) အာပတ္တိအဒဿနဥက္ခေပနီယကံ

(စ) အာပတ္တိအပ္ပဋိကမ္မဥက္ခေပနီယကံ

(ဆ) ပါပိကဒိဋ္ဌိအပ္ပဋိနိဿဂ္ဂဥက္ခေပနီယကံ-ဟု (၇)မျိုးရှိ၏။

(က) တဇ္ဇနီယကံ

ဘဏ္ဍာနကာရက , ကလဟကာရက, ဝိဝါဒကာရက, ဘဿ ကာရက, သံဃေ အဓိကရဏကာရက ဖြစ်သော ပဏ္ဏာက, လောဟိ တကရဟန်းတို့ကိုငြင်းခုံခြင်း, မညီညွတ်ခြင်း၏ ဘေးကိုပြ၍ သည်းခံစေ,

ငြိမ်းချမ်းစေသောကံသည် 'တဇ္ဇနီယကံ' မည်၏။ (ဝိ၊ ၄။ ၁-၄။)

- မျက်ကွယ်ငြင်းခုံခြင်းသည် 'ဘဏ္ဍနကာရကံ'၊
- မျက်မှောက်ငြင်းခုံခြင်းသည် 'ကလဟကာရကံ'၊
- ဆန့်ကျင်ဘက်ပြောဆိုခြင်းသည် 'ဝိဝါဒကာရကံ'၊
- စကားများစွာပြောဆိုခြင်းသည် 'ဘဿကာရကံ'၊

သံဃာ၌ အဓိကရုဏ်းဖြစ်အောင် ပြုတတ်သူသည် 'သံဃေ အဓိကရဏကာရကံ'၊

(ခ) နိယသကံ

ဝိနည်းသိက္ခာပုဒ်၌ မကျွမ်းကျင်မလိမ္မာသဖြင့် အာပတ်သင့်မှု များသော လူတို့နှင့်ရောနှော၍ အနေများသော အရှင်သေယျသကအား 'သင်သည် ဆရာသမားကိုမိ၍ နေရမည်' ဟု နှိပ်ကွပ်အပ်သောကံသည် 'နိယသကံ' မည်၏။ (ဝိ၊ ၄။ ၁၃-၁၅။)

(ဂ) ပဗ္ဗာဇနီယကံ

ပန်းပင်ငယ်စိုက်ပျိုးခြင်း အစရှိသည်ဖြင့် ဒါယကာတို့၏ သဒ္ဓါ တရားကို ဖျက်ဆီးသော ကိဿာဂိရိဇနပုဒ်နေ အဿဇိ၊ ပုနဗ္ဗသုက ရဟန်းတို့အား ၎င်းတို့နေထိုင်ရာ ကျောင်းရွာအစရှိသည်တို့မှ နှင်ထုတ် သောကံသည် 'ပဗ္ဗာဇနီယကံ' မည်၏။ (ဝိ၊ ၄။ ၂၂-၉။)

(ဃ) ပဋိသာရဏီယကံ

သဒ္ဓါတရားရှိသော ရတနာသုံးပါးကိုကြည်ညိုသော၊ ပေးကမ်း လှူဒါန်းသော၊ အမှုကိစ္စရှိသမျှကို ပြုလုပ်တတ်သော သံဃာတော်ကို ပြုစုလုပ်ကျွေးသော စိတ္တသူကြွယ်ကို ဆဲရေးသောအရှင်သုဓမ္မထေရ် အား 'ထိုဒါယကာထံ ဆဲရေးသောရဟန်းကိုယ်တိုင်သွား၍ သည်းခံ စေရမည်၊ တောင်းပန်ရမည်' ဟု ထိုဆဲရေးသောရဟန်းကို စေလွှတ် သောကံသည် 'ပဋိသာရဏီယကံ' မည်၏။ (ဝိ၊ ၄။ ၃၇-၄၀။)

(၁၄) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

(င) အာပတ္တိ အဒဿနီယဥက္ကေပနီယကံ

သင့်ရောက်ပြီးသောအာပတ်ကို သိမြင်အောင် အားထုတ်ခြင်းငှာ အလိုမရှိသောကြောင့် (အရှင်ဆန္ဒထေရ်အား) သံဃာ့ဘောင်မှ ကြဉ်ဖယ် နှင်ထုတ်သော ကံသည် 'အာပတ္တိအဒဿနီယဥက္ကေပနီယကံ' မည်၏။
(ဝိ၊ ၄၊ ၄၇-၉၁)

(စ) အာပတ္တိအပ္ပဋိကမ္မဥက္ကေပနီယကံ

သင့်ရောက်ပြီးသောအာပတ်ကို ကုစားခြင်းငှာ အလိုမရှိသော ကြောင့် (အရှင်ဆန္ဒထေရ်အား) သံဃာ့ဘောင်မှ ကြဉ်ဖယ်နှင်ထုတ်ခြင်း ကိုပြုသောကံသည် 'အာပတ္တိအပ္ပဋိကမ္မဥက္ကေပနီယကံ' မည်၏။
(ဝိ၊ ၄၊ ၅၈-၆၀)

(ဆ) ပါပိကဒိဋ္ဌိ အပ္ပဋိနိဿဂ္ဂ ဥက္ကေပနီယကံ

မိစ္ဆာအယူကို မစွန့်သော အဓိဋ္ဌရဟန်းအား သံဃာ့ဘောင်မှ ကြဉ်ဖယ်နှင်ထုတ်ခြင်းကို ပြုသောကံသည် 'ပါပိကဒိဋ္ဌိအပ္ပဋိဂ္ဂ ဥက္ကေပနီယကံ' မည်၏။
(ဝိ၊ ၄၊ ၆၈-၇၁)

၁။ ဩသာရဏကံ

ဆိုအပ်ပြီးသော တစ္ဆနီယအစရှိသော (၇)ပါးသောကံတို့၏ ငြိမ်းခြင်းကြောင့် သံဃာ့ဘောင်သို့ သွတ်သွင်းသောကံသည် ဩသာ ရဏကံမည်၏။

(ဝိ၊ ၄၊ ၁၁-၁၃၊ ၂၁-၂၊ ၃၅-၇၊ ၄၆-၇၊ ၅၅-၈၊ ၆၆-၈၊ ၇၇-၈)

၃။ သမ္ပုတိကံ

ဘိက္ခုနောဝါဒကသမ္ပုတိပေးခြင်းသည် 'သမ္ပုတိကံ' မည်၏။
(ဝိ၊ ၂၊ ၇၂)

၄။ ဒါနကံ

ဥတ္တိစတုတ္ထကမ္မဝါစာဖြင့် ပရိဝါသ်ပေးခြင်း၊ မာနတ်ပေးခြင်း သည် ဒါနကံမည်၏။

၅။ နိဂ္ဂဟကံ

အနိက္ခိတ္တဝတ် စောင့်နေစဉ် ဝတ်အကြား၌ တစ်ခုသောသံဃာ ဒီသိသ်အာပတ်သို့ သင့်ရောက်သောရဟန်းအား စောင့်အပ်ပြီးသော နေ့တို့ကို ပယ်ဖျက်ခြင်းဟုဆိုအပ်သော အရင်း(အစ)သို့ ငင်၍ ထိုအကြား၌ သင့်သောအာပတ်သို့ ပေါင်း၍နေသောပရိဝါသ်ကို ပေးခြင်း ဟူသော မူလာယပဋိကဿနကို ပြုခြင်းကံသည် နိဂ္ဂဟကံမည်၏။

(ဝိ၊ ၄၊ ၁၁၄-၅၊ ၁၁၆-၇)

ထိုဆိုအပ်ပြီးသောကံတို့သည်- ၁။ ဂရုကံ

၂။ လဟကံ-ဟု (၂)မျိုးရှိသည်။

ထိုတွင် သီမာသမ္ပုတိကံ၊ သီမာသမ္ပဟနနကံ၊ ကထိနဒါနကံ၊ ကထိနဒ္ဓါရကံ၊ ကုဋ္ဌိဝတ္ထုဒေသနာ အစရှိသောကံတို့သည် ပန်ကြားခြင်း (အပလောကန)မျှဖြင့် ပေါ့ပေါ့ဆဆ မပြုသင့်၊ ဥတ္တိဒုတိယကမ္မဝါစာ ရွတ်ဖတ်၍ လေးလေးနက်နက် ပြုသင့်သောကြောင့် 'ဂရုကံ' တို့မည် ကုန်၏။ ထိုမျှကြွင်းသော (၁၃)ပါးသော သမ္ပုတိကံ၊ သေနာသနဂ္ဂါဟ သမ္ပုတိအစရှိသောကံတို့သည် ပန်ကြားခြင်း(အပလောကန)မျှဖြင့် ပေါ့ပါးစွာပြုနိုင်သောကြောင့် 'လဟကံ'တို့ မည်ကုန်၏။

(ဝိ၊ ၄၊ ၁၂၄၊ ကသီ၊ ၂၅၉၊ ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၃၉၅)

ကံပျက်စီး(မအောင်မြင်)ခြင်း

ထိုလေးပါးသောကံတို့သည်-

၁။ ဝတ္ထုဝိပတ္တိ = လုပ်နည်းလုပ်ဟန်လွဲမှားမှု၊

၂။ ဥတ္တိဝိပတ္တိ = ညတ်၏ပျက်စီးမှု၊

(၁၆)

ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

၃။ ကမ္မဝါစာဝိပတ္တိ = ကမ္မဝါစာ၏ပျက်စီးမှု၊

၄။ သီမာဝိပတ္တိ = သိမ်၏ပျက်စီးမှု၊

၅။ ပရိသဝိပတ္တိ = ပရိသတ်၏ပျက်စီးမှု၊

အားဖြင့် ကမ္မဝိပတ္တိ(၅)မျိုးရှိကုန်၏။ ထိုတွင် တစ်မျိုးမျိုးပျက်စီးလျှင် ဆောင်ရွက်ပြုလုပ်သည့်ကံ ပျက်စီး၏။ မအောင်မြင်ပါ။

-ဝတ်၊ ညှတ်၊ သိမ်၊ ကမ်၊ ပရိသံ၊ ငါးတန်ကံပျက်ကြောင်း။

ဝတ္ထု လွဲမှားမှု (လုပ်ထုံးလုပ်နည်း) ကြောင့် ပျက်စီးခြင်း

၁။ မျက်မှောက်၌ပြုလုပ်ရမည့်ကံကို မျက်ကွယ်၌ပြုလုပ်ခြင်း၊

၂။ မေးမြန်း၍ပြုရမည့်ကံကို မမေးမြန်းပဲပြုလုပ်ခြင်း၊

၃။ ဝန်ခံခြင်းဖြင့်ပြုလုပ်ရမည့်ကံကို ဝန်ခံခြင်းမပြုပဲပြုလုပ်ခြင်း၊

၄။ သတိဝိနည်းပေးထိုက်သော ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်အား အမူဥဝိနည်းပေးခြင်း၊

၅။ အမူဥဝိနည်းပေးထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်အား တဿပါပိယသိကကံပြုခြင်း၊

၆။ တဿပါပိယသိကကံ ပြုထိုက်သောပုဂ္ဂိုလ်အား တဇ္ဇနိယကံပြုခြင်း၊

၇။ တဇ္ဇနိယကံ ပြုထိုက်သောပုဂ္ဂိုလ်အား နိယသကံပြုခြင်း၊

၈။ နိယသကံ ပြုထိုက်သောပုဂ္ဂိုလ်အား ပဗ္ဗာဇနိယကံပြုခြင်း၊

၉။ ပဗ္ဗာဇနိယကံ ပြုထိုက်သောပုဂ္ဂိုလ်အား ပဋိသာရဏီယကံ ပြုခြင်း၊

၁၀။ ပဋိသာရဏီယကံ ပြုထိုက်သောပုဂ္ဂိုလ်အား ဥက္ခေပနိယကံ ပြုခြင်း၊

၁၁။ ဥက္ခေပနိယကံ ပြုထိုက်သောပုဂ္ဂိုလ်အား ပရိဝါသ်ပေးခြင်း၊

၁၂။ ပရိဝါသ်ပေးရမည့်ပုဂ္ဂိုလ်အား အရင်းအစသို့ ပြန်ငင်ခြင်း၊

၁၃။ အရင်းအစသို့ ပြန်ဝင်ထိုက်သောပုဂ္ဂိုလ်အား မာနတ်ပေးခြင်း၊

၁၄။ မာနတ်ပေးရမည့်ပုဂ္ဂိုလ်အား အဗ္ဘာန်သွင်းခြင်း၊

- ၁၅။ အတ္တန်သွင်းရမည့်ပုဂ္ဂိုလ်အား ဥပသမ္ပဒကံပြုခြင်း၊
 ၁၆။ ဥပုသ်နေ့မဟုတ်သောနေ့၌ ဥပုသ်ပြုခြင်း၊
 ၁၇။ ပဝါရဏာနေ့မဟုတ်သောနေ့၌ ပဝါရဏာပြုခြင်းတို့သည်
     ဝတ္ထုဝိပဉ္စ = လုပ်ထုံးလုပ်နည်းလွဲမှားသော၊
     အဓမ္မကမ္မ = ဝိနယဓမ္မနှင့်အညီ မပြုလုပ်သောကြောင့်
         ကံပျက်စီးပါသည်။ ကံ မအောင်မြင်ပါ။
     = စည်းကမ်းတကျ မပြုက၊ ပျက်ရဝတ္ထုကြောင့်ပါ။

မျက်ကွယ်၌ ပြုနိုင်သောကံများ

- ၁။ ဒူတေနုပသမ္ပဒါ (အမုကာသိယာ)
 ၂။ ပတ္တိက္ကုဇ္ဇနကံ (ဝပုလိစ္ဆဝိနော)
 ၃။ ပတ္တနိက္ကုဇ္ဇနကံ (။   )
 ၄။ ဥမ္မတ္တကသမ္ပုတိ (ဥမ္မတ္တကဘိက္ခုနော)
 ၅။ သေက္ခသမ္ပုတိ (သေက္ခကုလ္လာနံ)
 ၆။ ဗြဟ္မဒဏ္ဍာ (ဆန္ဒဿ)
 ၇။ ပကာသနိယကံ (ဒေဝဒတ္တဿ)
 ၈။ အဝန္တနိယကံ (အပသာဒနိယံ ဒေသေန္တဿ ဘိက္ခုနော)
     ဤ (၈)-မျိုးသောကံတို့သည် ကံပြုရမည့်ပုဂ္ဂိုလ်၏ မျက်ကွယ်
 ၌လည်းပြုနိုင်သည်။ ကြွင်းသောကံတို့သည် ကံပြုရမည့်ပုဂ္ဂိုလ်၏ မျက်
 မှောက်၌သာပြုရမည်။

မျက်မှောက်၌ကံပြုခြင်း = သမ္ပုခါဝိနယ

- ၁။ သံဃသမ္ပုခတာ = ကာရကသံဃာ၏ ညီညွတ်သည်၏အစွမ်း
     အားဖြင့် မျက်မှောက်ဖြစ်ခြင်း၊
 ၂။ ဓမ္မသမ္ပုခတာ = ငြိမ်းစေအပ်သော ဝတ္ထု၏ဟုတ်မှန်ခြင်း၊

(၁၈) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

(ဟုတ်မှန်သောဝတ္ထု၏ မျက်မှောက်ထင်ရှား
ရှိခြင်း)

၃။ ဝိနယသမ္မုခတာ = အဓိကရုဏ်းငြိမ်းကြောင်းသမထ၏ မျက်
မှောက်ဖြစ်ခြင်း။

၄။ ပုဂ္ဂလသမ္မုခတာ = ငြင်းခုံသောပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ မျက်မှောက်ဖြစ်
ခြင်း။

ဤသို့ ပြုလုပ်အပ်သောကံသည် အောင်မြင်ပြီးစီးသည်။
ဤသမ္မုခ လေးပါးနှင့် မညီမညွတ်ပြုလုပ်အပ်သောကံသည် ဝတ္ထုဝိပဉ္စ
အဓမ္မကံဖြစ်သည်။

ပဋိပတ္တကရဏီယအစရှိသောကံတို့၏ ဝတ္ထုဝိပဉ္စ အဓမ္မကမ္မ
ဖြစ်ပုံကိုလည်း ဤနည်းကိုမှီ၍သိပါလေ။ ထိုမှတစ်ပါး ဦးစီသတ်ဝဿ
ပုဂ္ဂိုလ်၊ အန္တိမဝတ္ထုအဇ္ဈာပဉ္စပုဂ္ဂိုလ်၊ အဘဗ္ဗပုဂ္ဂိုလ် (၁၁)ယောက်တို့တွင်
တစ်ယောက်ယောက်ကို ရဟန်းခံပေးခြင်းသည်လည်း ဝတ္ထုဝိပဉ္စ အဓမ္မ
ကမ္မဖြစ်ပါသည်။ (ဝိ၊ ၄၊ ၃၈၀-၂၊ ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊)

ဥတိကြောင့်ကံပျက်ခြင်း

ဝတ္ထု-သံဃ ပုဂ္ဂလ-ဥတိ မရွတ်ဖတ် ဥတိကို နောက်မှာထား
(မရွတ်ဖတ်ခြင်း) ဥတိကြောင့်ပျက်ရန် ဤငါးတန် ကေန်သိလေပါ။

၁။ ဝတ္ထုအပရာမသန = ဝတ္ထုကို မသုံးသပ်ခြင်း။

၂။ သံဃအပရာမသန = သံဃာကို မသုံးသပ်ခြင်း။

၃။ ပုဂ္ဂလအပရာမသန = ပုဂ္ဂိုလ်ကို မသုံးသပ်ခြင်း။

၄။ ဥတ္တိအပရာမသန = ဥတိကို မသုံးသပ်ခြင်း။

၅။ ပစ္ဆိမဥတ္တိဌပန = ဥတိကို နောက်မှာထားခြင်း။

ဝတ္ထုဟူသည် ဥပသမ္ပဒကံအရာ၌ ရဟန်းလောင်းဖြစ်သည်။
ဥပသမ္ပဒကံဥတိကို ရွတ်ဖတ်ရာဝယ် “သုဏ္ဏာတု မေ ဘန္တေ သံဃော၊
အယံ နာဂေါ အာယသ္မတော တိဿဿ ဥပသမ္ပဒါ ပေက္ခော-၌

ရဟန်းလောင်း၏အမည် ‘အယံနာဂေါ’ ပုဒ်ကို မရွတ်ဖတ်လျှင် သို့မဟုတ် ‘အယံနာဂေါ’ ပုဒ်မပါပဲ ညွှတ်ကိုရွတ်လျှင် ‘ဝတ္ထုအပရာမသန’ ကြောင့် ကံပျက်ပါသည်။

သံဃအပရာမသန-ဟူသည် ညွှတ်ကိုရွတ်ဖတ်သည့်အခါ ‘သံဃော’ ဟူသောပုဒ်မပါဘဲ “သုဏာတု မေ ဘန္တေ၊ အယံ နာဂေါ” ဟု ရွတ်ဖတ်လျှင် ‘သံဃအပရာမသန’ ကြောင့် ကံပျက်ပါသည်။

ပုဂ္ဂလဟူသည် ဥပသမ္ပဒကံအရာ၌ ‘ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာတော်ဖြစ်ပါသည်။ ဥပသမ္ပဒဉာဏ်၌ “သုဏာတု မေ ဘန္တေ၊ သံဃော၊ အယံ နာဂေါ၊ ဥပသမ္ပဒါ ပေက္ခာ” ဟု ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာတော်၏ အမည်မပါဘဲ ရွတ်ဖတ်လျှင် ‘ပုဂ္ဂလအပရာမသန’ ကြောင့် ကံပျက်ပါသည်။

ဥတ္တိအပရာမသနဟူသည်- ဥတ္တိဒုတိယကံ၊ ဥတ္တိစတုတ္ထကံတို့၌ ညွှတ်ကိုမရွတ်ဖတ်ဘဲ ဥတ္တိဒုတိယကံ၌ ကမ္မဝါစာကို(၂)ကြိမ်၊ ဥတ္တိစတုတ္ထကံ၌ ကမ္မဝါစာကို(၄)ကြိမ် ရွတ်ဖတ်ခြင်းသည် ဥတ္တိ အပရာမသန ကြောင့် ကံပျက်ပါသည်။

ပစ္ဆာဥတ္တိဌပန-ဟူသည် ညွှတ်ကိုရှေးဦးစွာမဖတ်ဘဲ ကမ္မဝါစာဖတ်ပြီးမှ ညွှတ်ကိုဖတ်လျှင် ပစ္ဆာဥတ္တိဌပနကြောင့် ကံပျက်ပါသည်။

ကမ္မဝါစာကြောင့် ကံပျက်ခြင်း

၃၉၀။ ဝတ်-သံ-ပုဂ်-ညွှတ်၊ မသုံးသပ်၊ ညွှတ်ကိုနောက်မှာထား။

၃၉၁။ ဥတ္တိဝိပတ်၊ အပ်ငါးရပ်၊ သမ္ပတ်အပြန်ငါး။

၃၉၂။ ကမ္မဝါလဲ၊ ဥတ္တိနဲ့၊ ခွဲလေဝိပ်၊ သင်ငါး။

၃၉၃။ အက္ခရပဒံ၊ ယုတ်လျော့ကျန်၊ ဆယ်တန် သဒ္ဒါမှား။

၃၉၄။ ကမ္မဝါမှာ၊ ကံပျက်ရာ၊ ညွှတ်မှာ ထိုနည်းလား။

၁။ ဝတ္ထုအပရာမသန = ရဟန်းလောင်း၏နာမည်ကို မရွတ် မဖတ်ခြင်း။

(၂၀) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

၂။ သံဃာအပရာမသန = သံဃော-ဟူသောပုဒ်ကို မရွတ်မဖတ်
ခြင်း၊

၃။ ပုဂ္ဂလအပရာမသန = ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာတော်၏အမည်ကို မရွတ်
မဖတ်ခြင်း၊

၄။ သာဝနဟာပန = ကမ္မဝါစာကို မရွတ်မဖတ်ခြင်း၊

၅။ အကာလေ ဝါ သာဝန = ကမ္မဝါစာကို ရွတ်ဖတ်ပြီးမှ ညတ်ကို
ရွတ်ဖတ်ခြင်း၊

ဟု ကမ္မဝါစာကြောင့် ကံပျက်ကြောင်း ငါးပါးရှိသည်။

သာဝနဟာပန-ဟူသည် ကမ္မဝါစာကို လုံးဝ မရွတ်
ဖတ်ဘဲ ညတ်ကိုချည်း ရွတ်ဖတ်ခြင်းဖြစ်သည်။ ဥတ္တိဒုတိယကံ ကမ္မ
ဝါစာရွတ် ဖတ်သည်ရှိသော် အက္ခရာကိုဖြစ်စေ၊ ပုဒ်ကိုဖြစ်စေ ပီပီသသ
မရွတ်ဖတ်နိုင်ခြင်းသည်လည်း 'သာဝနဟာပန' ပင်ဖြစ်သည်။

ဥတ္တိစတုတ္ထကံ၌ ညတ်ကို ၁-ကြိမ်၊ ကမ္မဝါစာကို ၃-ကြိမ်ရွတ်
ဖတ်သော်လည်းကောင်း၊ အက္ခရာကိုဖြစ်စေ၊ ပုဒ်ကိုဖြစ်စေ ကျနေသော်
လည်းကောင်း၊ ပီပီသသ(ဌာန်-ကရိုဏ်း-ပယတ်စနစ်တကျ) မရွတ်
ဖတ်နိုင်ခြင်းသည်သော်လည်းကောင်း 'သာဝနဟာပန' ပင်ဖြစ်သည်။

သိမှတ်ဖွယ်ရာ ကမ္မာကမ္မအကြောင်း
ပြီးပါပြီ

သင်္ကန်းအကြောင်း သိကောင်းစရာ

(စီဝရ=မှတ်ဖွယ်)

“သင်္ကန်း”ဟူသည်မှာ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ တံခွန်အလံ သဖွယ်ဖြစ်သော သင်္ကန်း၊ ရသေ့သင်္ကန်းထက် မြတ်သောသင်္ကန်း၊ သာသနာတော်သုံး သင်္ကန်းကို ရည်ညွှန်းပါသည်။

“သင်္ကန်း”ဟူသည် ရဟန်း၊ သာမဏေတို့ ဝတ်ရုံသုံးဆောင် သည့် အဝတ်အထည် ဖြစ်ပါသည်။

သင်္ကန်းစီမံရာ၌ ပျက်ခြင်း ၃-မျိုးနှင့် ပြည့်စုံစေရမည်။

ပျက်ခြင်း ၃-မျိုးဟူသည်-

၁။ အပိုင်းပိုင်း ဖြတ်ခြင်းအားဖြင့် တန်ဖိုးပျက်ခြင်း။

၂။ အပိုင်းအပြတ်တို့ကို ချုပ်စပ်ခြင်းအားဖြင့် (ကောင်းသော အတွေ့အထိ) နူးညံ့မှုပျက်ခြင်း။

၃။ ချုပ်လုပ်မှု၊ ဆိုးရေဆိုးမှု၊ ကပ္ပဗိန္ဒုထိုးမှု စသည်တို့ကို ပြုခြင်းအားဖြင့် အရောင်အဆင်း ပျက်ခြင်းတို့ဖြစ်၏။

(ဝိ၊ဋ္ဌ၊၁။၂၀၄။) ဘိန္နုပဋ္ဌဓရ-လည်းကြည့်ပါ)

ယင်းသင်္ကန်းသည်

၁။ ပံသုကူသင်္ကန်း (ပံသုကူလစီဝရ)၊

၂။ လူတို့လှူဒါန်းသောသင်္ကန်း (ဂဟပတိစီဝရ) ဟု ၂-မျိုး ရှိပါသည်။ ထိုတွင် ပဌမဗောဓိခေါ်သော မြတ်စွာဘုရား ဝါတော် ၂၀- အတွင်း၌ “ပံသုကူသင်္ကန်း”ကိုသာ အသုံးပြုတော်မူကြသည်။ (ပံသု ကူလ အဓိပ္ပါယ်ကို ဆိုင်ရာပုဒ်၌ကြည့်ပါ။)

မြတ်စွာဘုရား ဝါတော် ၂၀-ကျော်မှ “ဆရာဇီဝက”၏ တောင်းပန်မှုကို အကြောင်းပြု၍ လူတို့လှူသောသင်္ကန်းကို ခွင့်ပြု တော်မူရကား လူတို့တွင် အဦးဆုံး သင်္ကန်းလှူသူသည် ဆရာဇီဝကပင်

(၂၂)

ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ဖြစ်ပါသည်။ (ဝိ၊ ၃။ ၃၉၂။) (မ၊ ၅။ ၄။ ၂၁၉။)၌မူ ဘုရားရှင် ဝါတော် (၁)ဝါအရတွင် မိထွေးတော်ဂေါတမီ သင်္ကန်းလှူချင်သောစိတ်ဖြစ်၍ ရက်၊ ချုပ် လှူဒါန်းသည်ဟု ဆိုသည်။)

အပ်စပ်သောသင်္ကန်းဖြစ်ရန် **ချည်အမျိုးအစားကိုလိုက်၍** “ခံချည် (ပိုက်ဆံချည်)ဖြင့် ရက်အပ်သောသင်္ကန်း၊ ဝါချည်ဖြင့် ရက်အပ်သောသင်္ကန်း၊ ပိုးချည်ဖြင့်ရက်အပ်သောသင်္ကန်း၊ သိုးမွေးချည်ဖြင့် ရက်အပ် သော သင်္ကန်း၊ သျှမ်ချည်ဖြင့် ရက်အပ်သောသင်္ကန်း၊ ချည်အမျိုးမျိုး ရော၍ ရက်အပ်သောသင်္ကန်း-ဟု **သင်္ကန်း ၆-မျိုးရှိပါသည်။** (ဝိ၊ ၃။ ၃၉၄။ စုဋ္ဌနိ၊ ၅။ ၁၁၀။ ခုဒ္ဒသိက္ခာ၊ ၃၀။) ထို့ပြင် ဘွဲ့ဖြူသင်္ကန်း၊ ပဋ္ဌုတ္တအရပ်၌ဖြစ်သောသင်္ကန်း၊ သောမာရအရပ်၌ ဖြစ်သောသင်္ကန်း၊ စိန်တိုင်း၌ ဖြစ်သောသင်္ကန်း၊ တန်ခိုးကြောင့်ဖြစ်သော သင်္ကန်း၊ နတ်တို့လှူသောသင်္ကန်း-ဟု **ရှေ့သင်္ကန်း ၆-မျိုးအား လျော်သောသင်္ကန်း (အနုလောမ စိဝရ)အားဖြင့် ၆-မျိုးရှိပါသည်။** (စုဋ္ဌနိ၊ ၅။ ၁၁၀။ ခုဒ္ဒသိက္ခာ၊ ၃၁။ သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၈၅။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၃၃။ ဝိနယဝိနိစ္ဆယ၊ ၄၅၁-၂။ ၎င်းဋီ၊ ၅၅၁-၂) ထို ၆-မျိုးကို အနုလောမ အဖြစ်ဖြင့် ခွင့်ပြုအပ်သော သင်္ကန်းတို့ဖြစ် သည်။ (ဝိ၊ ၅။ ၃။ ၃၈၅။)

ခါးဝတ်သင်္ကန်း (သင်းပိုင်း)، ကိုယ်ရုံသင်္ကန်း (ကေစီ)، နှစ်ထပ် သင်္ကန်း (ဒုကုဋ်သင်္ကန်းကြီး)，မိုးရေခံသင်္ကန်း (ရေသနပ်)，ထိုင်သော အခါ အသုံးပြုသောသင်္ကန်း=နေရာထိုင် (နိသီဒိုင်)，အိပ်ရာခင်းသင်္ကန်း၊ အမာ(အနာ)လွှမ်းသင်္ကန်း၊ မျက်နှာသုတ်သင်္ကန်း，= မျက်နှာသုတ်ပုဝါ၊ ရှေ့ ၈-မျိုးမှတစ်ပါး ရေစစ်၊ သပိတ်အိတ်စသည် ဝိကပ္ပနာလောက်သော အသုံးအဆောင်ဖြစ်သော အဝတ်အထည် (ပရိက္ခာစောဠ)ဟု **အမည် အားဖြင့် ၉-မျိုး ရှိပါသည်။** (ဝိ၊ ၃။ ၄၁၁။)

ထို ၉-မျိုးတို့တွင် သင်းပိုင်၊ ကိုယ်ရုံ၊ ၂-ထပ်သင်္ကန်း ၃-ထပ်တို့သည် **မူလသင်္ကန်းများ**ဖြစ်သည်။ ကျန် ၆-မျိုးတို့ကား နောက်

ထပ်ခွင့်ပြုသော သင်္ကန်းများဖြစ်ပါသည်။ ထို ၆-မျိုးတို့တွင် မိုးရေခံ သင်္ကန်းကို သင်္ကန်းမပါ ဗလာကိုယ်ထည်းတည်း မိုးရေခံ (မိုးရေချိုးကြ) သော ရဟန်းတို့ကို အကြောင်းပြု၍ ဝိသာခါ၏ လျှောက်ထား တောင်း ပန်မှုကြောင့် ခွင့်ပြုတော်မူသည်။ (ဝိ၊ ၃။ ၄၀၆။)

နေရာထိုင် (နိဿိဒ်) သင်္ကန်းကို ရဟန်းအများကို အကြောင်းပြု၍ “ကိုယ်ကိုစောင့်ရှောက်ခြင်း (ကာယဂုတ္တိ)၊ သင်္ကန်းကို စောင့်ရှောက်ခြင်း (စီဝရဂုတ္တိ) ကျောင်းအိပ်ရာ နေရာကိုစောင့်ရှောက်ခြင်း (သေနာသနဂုတ္တိ) အကျိုး” ငှါ ခွင့်ပြုတော်မူသည်။ (ဝိ၊ ၃။ ၄၁၀။)

အိပ်ရာခင်းသင်္ကန်းကို နေရာထိုင်ငယ်နေ၍ မခင်းလောက်သော ကြောင့် ခွင့်ပြုတော်မူသည်။ (ဝိ၊ ၃။ ၄၁၀။) အမာလွမ်းသင်္ကန်းကို အရှင်ဗေလဋ္ဌသီသအား “ဝဲကြီးနာ” စွဲသည်ကို အကြောင်းပြု၍ ခွင့်ပြု တော်မူသည်။ (ဝိ၊ ၃။ ၄၁၀။) မျက်နှာသုတ်သင်္ကန်းကို ဝိသာခါ လှူဒါန်း သည်ကို အကြောင်းပြု၍ ခွင့်ပြုတော်မူသည်။ (ဝိ၊ ၃။ ၄၁၀-၁။) ပရိက္ခရာစောဠကို ရေစစ်၊ သပိတ်အိပ်စသည် လိုနေသောကြောင့် ခွင့်ပြုတော်မူသည်။ (ဝိ၊ ၃။ ၄၁၀။)

ထို့ပြင် “ဥတု(ရာသီ)လာသော ရဟန်းမတို့ သုံးဆောင်ရန်ခွင့်ပြု သော ဥတုနီးသင်္ကန်း၊ ညှပ်ရိုးအောက်၊ ချက်အထက်အရပ်တို့ကို ဖုံးလွှမ်းရန် ခွင့်ပြုသော ရင်လွှမ်းသင်္ကန်း” ဟု ရဟန်းမတို့သာ သုံး ဆောင်နိုင်သော သင်္ကန်းနှစ်မျိုး ရှိသေးသည်။ (ဝိ၊ ၂။ ၃၉၉-၄၀၁။) ရဟန်းမတို့သည် သင်းပိုင်၊ ကေစီ၊ နှစ်ထပ်သင်္ကန်း၊ ရေသနပ်သင်္ကန်း၊ ရင်လွှမ်းသင်္ကန်း ၅-ထည်ကို ၅-ရက်တစ်ကြိမ် ပြောင်းလွှဲ သုံးဆောင် ရသည်။ (ဝိ၊ ၂။ ၃၇၀။)

သမန်းမြက်သင်္ကန်း၊ လျှော်တေသင်္ကန်း၊ ပျဉ်ချပ်သင်္ကန်း၊ လူ တို့၏ဆံပင်ဖြင့် ရက်အပ်သောသင်္ကန်း၊ သားမြီးဖြင့် ရက်အပ်သော သင်္ကန်း၊ သစ်နက်ရေသင်္ကန်း၊ မရိုးမျှင်ဖြင့် ရက်အပ်သောသင်္ကန်း၊

(၂၄) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

သင်ပန်းမျှင်ဖြင့် ရက်အပ်သောသင်္ကန်း၊ သစ်ခေါက်၊ သစ်ခွံဖြင့် ပြုအပ်သောသင်္ကန်း၊ နွယ်ဖြင့်ပြုအပ်သောသင်္ကန်း၊ ငှက်ပျောလျှော်တို့ဖြင့် ပြုအပ်သောသင်္ကန်း၊ ဝါးဖြင့်ပြုအပ်သောသင်္ကန်း” စသည်တို့ကား ရဟန်းသာမဏေများ မဝတ်ရုံ မသုံးဆောင်ကောင်းသော သင်္ကန်းများ ဖြစ်ကြသည်။ (ဝိ၊ ၃၊ ၄၂၁၊ စူဠနိ၊ ၁၁၀။)

တစ်နည်းအားဖြင့် အလုံးစုံ ညှိ၊ ရွှေ၊ နီ၊ မောင်း၊ မည်းနက်သော သင်္ကန်း၊ ကင်းခြေများကျောက်ကုန်းအဆင်း အစရှိသောသင်္ကန်း၊ ဖက်ရွက်ရော် (ပဒမာကြာ) အဆင်းရှိသောသင်္ကန်း၊ မဖြတ်အပ်သော အမြိတ်အဆာရှိသောသင်္ကန်း၊ ရှည်သော အမြိတ်အဆာရှိသောသင်္ကန်း၊ ပန်းပွင့် အမြိတ်အဆာရှိသောသင်္ကန်း၊ သစ်သီးအမြိတ်အဆာရှိသော သင်္ကန်း၊ သင်တိုင်း (အင်္ကျီကိုယ်ကျပ်)၊ လျှော်တေသင်္ကန်းဟု မသုံးဆောင်ကောင်းသော သင်္ကန်း ၁၃-မျိုးရှိပါသည်။ (ဝိ၊ ၃၊ ၄၂၂-၃။ ဝိ၊ ၄၊ ၄၅၉။) ခိုးသူလုယက်၍ သင်္ကန်းမရှိဖြစ်နေပါက မအပ်သော သင်္ကန်း အားလုံး အသုံးပြုနိုင်၏။ (ခုဒ္ဒသိက္ခာ၊ ၅၇။ ခုဒ္ဒသိက္ခာ၊ ၆၊ ဟောင်း၊ ၅၇။ ခုဒ္ဒသိက္ခာ၊ ၆၊ သစ်၊ ၅၇။)

မြတ်စွာဘုရားသည် ရာဇဂြိုဟ်မြို့မှ ဒက္ခိဏဂိုဏ်းနေပုဒ်သို့ကြွစဉ် အစ္စ္စိပဒ္ဒ = ၄-ထောင့်လယ်၊ ပါဠိပဒ္ဒ = လယ်လျားရှည် (လယ်ရှည်)၊ မရိယာပဒ္ဒ = အကြား အကြား၌ ကံသင်းဖွဲ့အပ်သောလယ်၊ သီယာ-ဇ္ဇကပဒ္ဒ = ၄-ထောင့်အကွက် အကွက်ဖွဲ့အပ်သော လယ်တို့ကို ရှင်အာနန္ဒာအား ညွှန်ပြ၍ ထိုလယ်တို့၏ပုံဟန် ပုံသဏ္ဌာန်နှင့်တူစွာ သင်္ကန်း ချုပ်စေတော်မူ၏။ ရှင်အာနန္ဒာသည် ကုသီ = တလုပ်မြောင်းရှည်၊ အနုဝါတ = မူလအနားပတ်ရှည်၊ ထပ်တင်သောအနားပတ်ရှည်၊ အဓုကုသီ = တလုပ်မြောင်းတို၊ ပရိဘဏ္ဍာ = မူလအနားပတ်တို၊ ထပ်တင်သောအနားပတ်တို၊ မဟာမဏ္ဍလ = ၅-ခန်းရှိသောသင်္ကန်း၏ တစ်ခန်းတစ်ခန်း၌ အခန်းကြီး ၅-ခန်း၊ အပုမဏ္ဍလ = ၅-ခန်းရှိသော သင်္ကန်း၏ တစ်ခန်းတစ်ခန်း၌ အခန်းငယ် ၅-ခန်း၊ ဝိဝဇ္ဇ-ခေါင်စပ် =

ခေါင်ခန်း၊ အနုဝိဝဋ္ဌ= ခေါင်ရန် ၂-စပ်၊ (တစ်နည်းအားဖြင့် ခေါင်ရန် ၄-စပ်ကို အနုဝိဝဋ္ဌသင်္ကန်းရုံးရာ လက်လိပ်ပြင်ဘက်ကျသော အစွန်း ၂-ခုကို ဗာဟန္တ-ဟု ခေါ်သေးသည်။) ဂီဝေယျက= (ကြာရှည် ခိုင်ခံ့စေခြင်းငှါ) အနားပတ်အပြင် လည်ပင်းနေရာ၌ ထပ်အပ်သော အထပ်အလွှာ၊ ဇေယျယျက= ခြေသလုံးနေရာ၌ ထပ်အပ်သော အထပ်အလွှာတို့ဖြင့် စီစဉ်၍ သင်္ကန်းချုပ်တော်မူသည်။ (ဝိ၊ ၃။ ၄၀၀-၁။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၄၀၈-၉။ ဝိနယဝိနိစ္ဆယ၊ ၅၆၃-၄။ ၎င်းဋီ၊ ၅၆၃-၄။ ဝိနယာလင်္ကာရ၊ ၂။ ၃၇၈။) ၂-ထပ်သင်္ကန်း၌ ထပ်တင်အပ်သော အပိုအထပ်အလွှာကို ဂီဝေယျ၊ ဇေယျယျက ဆိုသည်။ ထိုအပိုအထပ် အလွှာကို ဝိမတိဆရာတို့လက်ထက်ကပင် မပြုလုပ်ကြတော့။ (ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၈၉။)

ရှင်အာနန္ဒာ ရွာတွင်းသို့ ဆွမ်းခံဝင်စဉ် လေကြောင့် သင်္ကန်းလွင့်သည်ကို အကြောင်းပြု၍ ဂဏ္ဍိက= ကမ္မတ်သီး၊ ကမ္မတ်ကွင်း၊ ဂဏ္ဍိက ဖလက= ကမ္မတ်သီးအိမ်၊ ပါသကဖလက= ကမ္မတ်ကွင်းအိမ်တို့ကို ခွင့်ပြုတော်မူသည်။ (ဝိ၊ ၄။ ၂၇၇။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၅၂။ ဝဇီရ၊ ၅၂၄။) ဧကစီ၌ အယုတ်ဆုံးအားဖြင့် အလျား ၅-တောင် တောင်ဆုပ်၊ အနံ ၃-တောင်၊ တောင်ဆုပ်၊ အကြီးဆုံးအားဖြင့် မြတ်စွာဘုရား၏ သင်္ကန်းတော် အောက် ပမာဏရှိပါသည်။ သင်းပိုင်၌ အနံ ၂-တောင်ထွာ၊ သို့မဟုတ် ၂-တောင် ပမာဏသာ ထူးသည်။ (ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၂၂၆။ ကချီ၊ ၁၅၃-၄။ ခုဒ္ဒသိက္ခာ၊ ၃၇-၈။ ဝိနယဝိနိစ္ဆယ၊ ၅၅၆-၇-၈။)

သင်္ကန်း၌ အယုတ်ဆုံးအားဖြင့် ၅-ပိုင်း ၅-ခန်း ဖြတ်ရသည်၊ လုံးဝ မဖြတ်သောသင်္ကန်း၊ ၂-ဖြတ်၊ ၃-ဖြတ်၊ ၄-ဖြတ် ဖြတ်သော သင်္ကန်းများ မအပ်ပါ။ (ဝိ၊ ၃။ ၃၅၃။ ၄၀၁။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၃၉၂။) “မဏ္ဍလဉ္စ အမူမဏ္ဍလဉ္စ ဧကတော ကတွာ သိဗ္ဗိတံ မဇ္ဈိမဇ္ဈာ (ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၄၀၈။)” စကားအရ မဟာမဏ္ဍလ၊ အမူမဏ္ဍလ အစပ်ကိုပြသဖြင့် ရှေးက တလုပ်မြောင်းပါဖြတ်ကြောင်း ထင်ရှား၏။ သို့ရာတွင် “ပဉ္စ ဝါ အတိရေ-

(၂၆) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ကာနိ ဝါ ခဏ္ဍာနိ ကတွာ မဟာမဏ္ဍလအမူမဏ္ဍလာနိ ဒေသေတွာ ကတေနေဝ ဝဇ္ဇတိ။ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၉၂။)” စကားကို ထောက်ဆ၍ တလုပ် မြောင်းကို မဖြတ်သော်လည်း အပ်သည်ဟု ဝိနယဆေက၊ ဝိနယကရက ဆရာမြတ်တို့ ဆုံးဖြတ်တော်မူကြသည်။

သင်္ကန်းသည် အဝတ်အားလုံးတို့တွင် အမြတ်ဆုံးဖြစ်သည်။ လူ့ဘဝဖြင့် ရဟန္တာဖြစ်သူသည် ယုတ်ညံ့သောလူ့အသွင်ဖြင့် မြင့်မြတ်သော အရဟတ္တဖိုလ်ကို မဆောင်နိုင် မရနိုင်၊ ရဟန္တာဖြစ်သောနေ့မှပင် ရဟန်းမူလည်း ပြုရ၏။ ရဟန်းမပြုလျှင်ကား ယဏိဗ္ဗာန်စံရ၏။ နတ်ဘဝဖြင့် အနာဂါမ် ရဟန္တာဖြစ်သော ကာမာဝစရနတ်တို့လည်း တော၊ တောင်စသော ဆိတ်ငြိမ်ရာအရပ်မရှိသောကြောင့် တခဏမျှ မတည်တံ့နိုင်၊ ဘုမ္မစိုး (ဘူမိစိုး) နတ်တို့ကား တော၊ တောင်စသော ဆိတ်ငြိမ်ရာအရပ် ရှိသောကြောင့် ရဟန္တာအဖြစ်ဖြင့် တည်တံ့နိုင်၏။ (ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၉၇။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃၁၃၆-၇။ ဒီ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၉၇။ မ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၉၇။ အံ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၂၈၅။)

ရှေးဦးစွာသော သောတာပန်ဖြစ်သောလူအား နောက်မှ သောတာပန်ဖြစ်သော ရဟန်းက အရိအသေပြုမှုစသည်ကို ပြုသင့်သည်ဟု ပြောကြားသော သာကီနွယ် ဆွေတော်မျိုးတော်တို့စကားကို မြတ်စွာဘုရား ကြားသိတော်မူရသည်။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားက “အမျိုးဇာတ်၊ ပူဇော်ထိုက်သောအကြောင်း၊ အသွင်ပုံဟန် တစ်ခြားစီဖြစ်သည်။ အကျင့်အားဖြင့် အဆင့်အတန်းမြင့်သော်လည်း အနာဂါမ် လူပုဂ္ဂိုလ်က သင်္ကန်းတန်ခိုးကြောင့် ယနေ့ဖြစ်စ ပုထုဇဉ် ရှင်သာမဏေကိုပင် အရိအသေပြုရသည်။ လူသောတာပန်နှင့် ရဟန်းသောတာပန် နှိုင်းစာမရ၊ ရဟန်းသောတာပန်က အရဟတ္တဓေသင်္ကန်းကြောင့် လူသောတာပန်ထက် သာလွန်၍ မြင့်မြတ်လှတော့သည်” ဟု မိန့်တော်မူသည်။ (သုတ္တန်၊ ၅။ ၁။ ၂၆၁-၂။)

လမ်းခရီး၌ စွန့်ပစ်ထားသော မစင်လိမ်းကျံသော သင်္ကန်းကိုပင် လက်အုပ်ချိုး ချိုးအပ်၏။ ပွင့်ပြီး ပွင့်ဆဲ၊ ပွင့်လတ္တံ့တော်မူသော ဘုရားရှင်

တို့သည် ဤသင်္ကန်းဖြင့် ကိလေသာခပ်သိမ်း ကင်းငြိမ်း စင်ကြယ်သောကြောင့်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ (အပ၊ ၁၊ ၅၂။ အပ၊ ၄၊ ၁၊ ၃၃၁-၂။)

သင်္ကန်းသည် သာသနာ့ကွယ်ခြင်း၊ မကွယ်ခြင်း၏ မှတ်တိုင်သဖွယ်ဖြစ်သည်။ ဤသင်္ကန်းဖြင့် ငါတို့အား အကျိုးမများဟု နှလုံးသွင်း၍ သင်္ကန်းကို မစွန့်ပစ်သမျှ “လိင်္ဂသာသနာ” မကွယ်ပနိုင်၊ သင်္ကန်းကို စွန့်ပစ်သောအခါမှ လိင်္ဂသာသနာ ကွယ်ပသည်။ (အံ၊ ၄၊ ၁၊ ၇၀။) သင်္ကန်းလှူခြင်းကြောင့် ရွှေအဆင်းကဲ့သို့ ဝါဝင်းလှပခြင်း၊ အညစ်အကြေးကင်းခြင်း၊ ပြုံးပြီးပြက်ပြက် အရောင်ထွက်ခြင်း၊ တန်ခိုးရှိန်စော်အာနုဘော်ကြီးခြင်း၊ ကိုယ်လုံးကိုယ်နေ ပြေပြစ်ချောမောခြင်း၊ အဆင်းလှသောပုဆိုး၊ အဝတ်၊ အထည်တစ်သိန်းကို ရနိုင်ခြင်း၊ ပိုးထည်သက္ကလပ်ထည်တို့ကို ရနိုင်ခြင်း၊ ခေါမတိုင်းဖြစ်အထည်-ဝါချည်အထည်တို့ကို ရနိုင်ခြင်း၊ ၈-ပါးတို့ ဖြစ်ပါသည်။

ရွှေသို့အဆင်း၊ မြူသို့ကင်း၍၊ ရောင်ဝင်းစုံဝ၊ ထွန်းလင်းပ၏။ နုလှကာယ၊ မကသိန်းဘိုး၊ ပုဆိုးရလိမ့်၊ ဝါ၊ ရွှေ၊ ဖြူ၊ နီ၊ ဤရှစ်လီသည်၊ ကျမ်းညီ သင်္ကန်းလှူကျိုးတည်း။ (အပ၊ ၁၊ ၃၅၈-၉။)

တဘော်ဆင်မြန်း၊ ဝတ်သင်္ကန်းကို၊ လှူဒါန်းသည်သူ၊ အဆင်းလှူတည့်၊ နတ်လူတို့ဘောင်၊ ဖြစ်တိုင်နောင်ဝယ်၊ အခေါင်ဦးစွန်း၊ ကိုယ်ရောင်ထွန်း၍၊ တုကျွန်းလွတ်ကွာ၊ မယ်ဥမ္မာနှင့်၊ ပဘာဝတီ၊ နတ်တပြည်သို့၊ အညီနှိုင်းရှိ၊ လှူခေါင်ထိလိမ့်။ (သံ၊ ၁၊ ၂၉။ သံ၊ ၄၊ ၁၊ ၇၈။ မဃဒေဝ၊ ၅၀၇။)

အရှင်မဟာကဿပလောင်း သူကြွယ်တစ်ဦးသည် သင်္ကန်းလှူခဲ့ဖူးသော ကောင်းမှုကြောင့် ဗာရာဏသီပြည်တွင် နန္ဒမင်း ဖြစ်ရသည်။ အရပ် ၄-မျက်နှာမှ တစ်ထည်လျှင် တစ်သိန်းမကတန်သော အဝတ်တန်ဆာ၊ လိုရာစုံလင်သော ပဒေသာပင် (၃၆)ပင်၊ (ကေစိဝါဒအားဖြင့် ၆၄-ပင်) ပေါ်ပေါက်ရပေသည်။ မိမိ စိုးမိုးအုပ်ချုပ်သောနိုင်ငံတွင် “ချည်ငင်၊ မိုင်းငင်၊ ယက်ကန်းစင်ပင် မရှိစေရ” အနှစ်တစ်ထောင်

(၂၈) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ကာလပတ်လုံး အထည်ကိုဝေငှ မြောက်ကျွန်းတမျှ ပြည့်ဝစုံလင်သော အကျိုးကို ရရှိခံစားရပေသည်။ (ပေတ၊ဌ၊၇၈-၉။ ၈၀။ ၇၀။)

သင်္ကန်းလှူခြင်းကြောင့် မိန်းမတို့အား မဟာလတာတန်းဆာ၊ ယောက်ျားတို့အား တန်ခိုးကြောင့်ဖြစ်သော သင်္ကန်းကိုရနိုင်၊ ဧဟိဘိက္ခု ဖြစ်နိုင်သည်။ မိန်းမများအဖို့ ဧဟိဘိက္ခု မရှိနိုင်။ (ဓမ္မ၊ဌ၊၁။ ၂၄၉။ ဝဇီရ၊၃၅၁။)

ပရိက္ခရာရှစ်ပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါး မလှူခဲ့ဖူးလျှင် တန်ခိုးကြောင့် ဖြစ်သော သပိတ် သင်္ကန်းများကို မရနိုင်၊ ဧဟိဘိက္ခု မဖြစ်နိုင်၊ ပရိက္ခရာရှစ်ပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါးကို လှူဒါန်းခဲ့ဖူးသူမှသာလျှင် တန်ခိုးကြောင့်ဖြစ်သော သပိတ်သင်္ကန်းကို ရနိုင်၊ ဧဟိဘိက္ခုဖြစ်နိုင်သည်။ (ဓမ္မ၊ဌ၊၂၁၅။ မ၊ဇ္ဇ၊၃။၄၀၄။)

တစ်နည်းအားဖြင့် သပိတ်သင်္ကန်း လှူဒါန်းဖူးသူမှသာ တန်ခိုးကြောင့်ဖြစ်သော သပိတ်သင်္ကန်းရနိုင်၊ ဧဟိဘိက္ခု ဖြစ်နိုင်သည်။ မလှူခဲ့ဖူးပါက တန်ခိုးကြောင့်ဖြစ်သော သပိတ်သင်္ကန်း မရနိုင်၊ ဧဟိဘိက္ခု မဖြစ်နိုင်။ (ဓမ္မ၊ဌ၊၁။၄၁၁-၂။ ဥဒါန၊ဌ၊၈၅။ အံ၊ဇ္ဇ၊၁။၁၈၁။)

တစ်နည်းအားဖြင့် “ငါ၏ ဤပရိက္ခရာရှစ်ပါး၊ ဤသပိတ်သင်္ကန်းအလှူသည် တန်ခိုးကြောင့်ဖြစ်သော ပရိက္ခရာရခြင်း၏ အကြောင်းအထောက်အပံ့ ဖြစ်ပါစေ” ဟု ဆုတောင်း၍ ပရိက္ခရာရှစ်ပါး ဖြစ်စေ၊ သပိတ်သင်္ကန်းဖြစ်စေ လှူခဲ့ဖူးမှသာ တန်ခိုးကြောင့်ဖြစ်သော သပိတ်သင်္ကန်းကိုရနိုင်၊ ဧဟိဘိက္ခု ဖြစ်နိုင်သည်။ ဆုတောင်း၍ မလှူခဲ့ဖူးက မရနိုင်၊ မဖြစ်နိုင်။ (သာရတ္ထ၊၂။၅၁။ သာရတ္ထ၊၃။၁၉၇။ ဒီ၊ဇ္ဇ၊၂။ ၇၁။ မ၊ဇ္ဇ၊၃။၄၀၄။ တိပိဋက ပါဠိ+မြန်မာအဘိဓာန်၊ အတွဲ၊၇။ စိဝရပုဒ်)

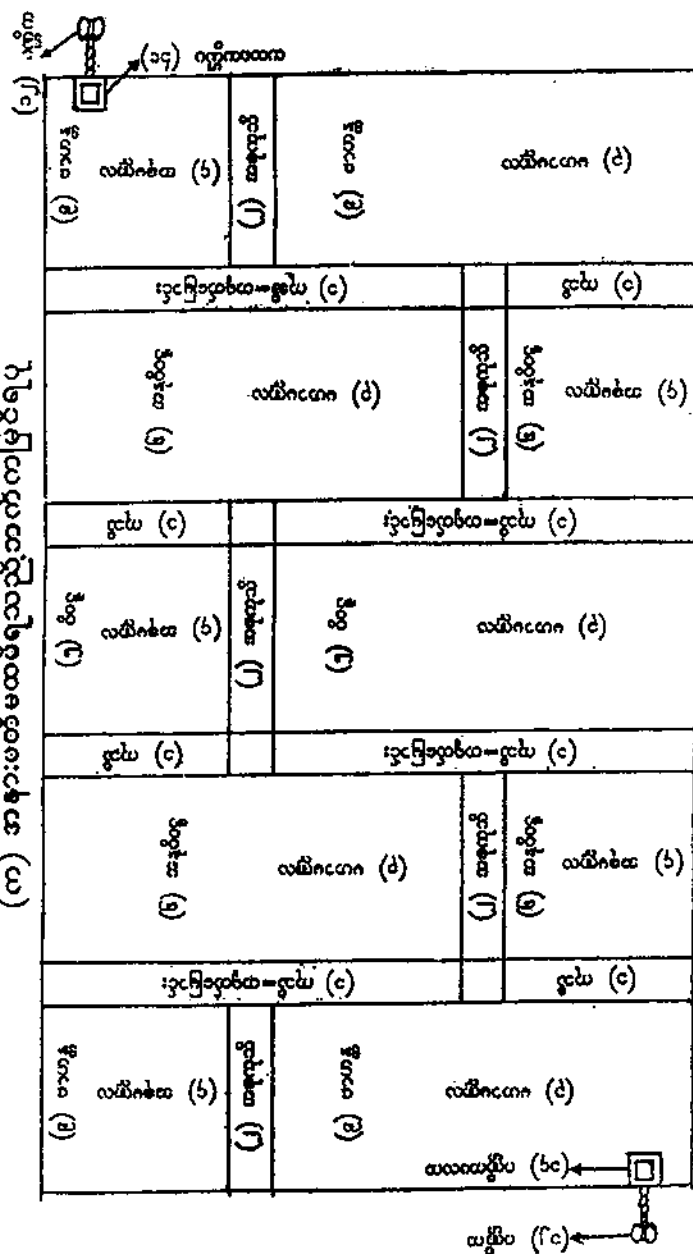

သိမှတ်ဖွယ်ရာ သင်္ကန်းဖြတ်ချုပ်ပုံများ

၁၈၇၆ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ ၁ ရက်နေ့

(အခန်း ၅-ခန်းအကြား တစ်ခုချင်းစီ ဘာသာဖြင့် တစ်ခုချင်းစီ ခြားထားပါ။)

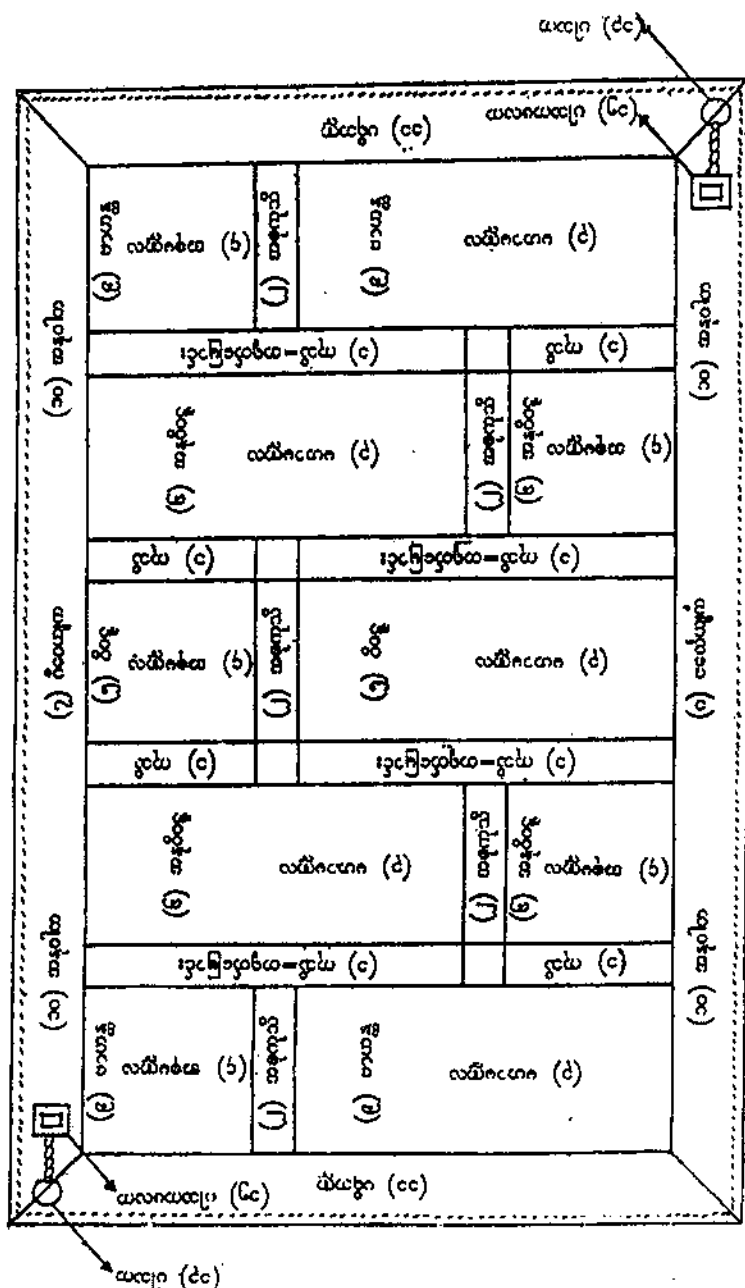
(က) အနားယူမှုအခွင့်အာဏာမြင်ရပုံ

(၃၀)

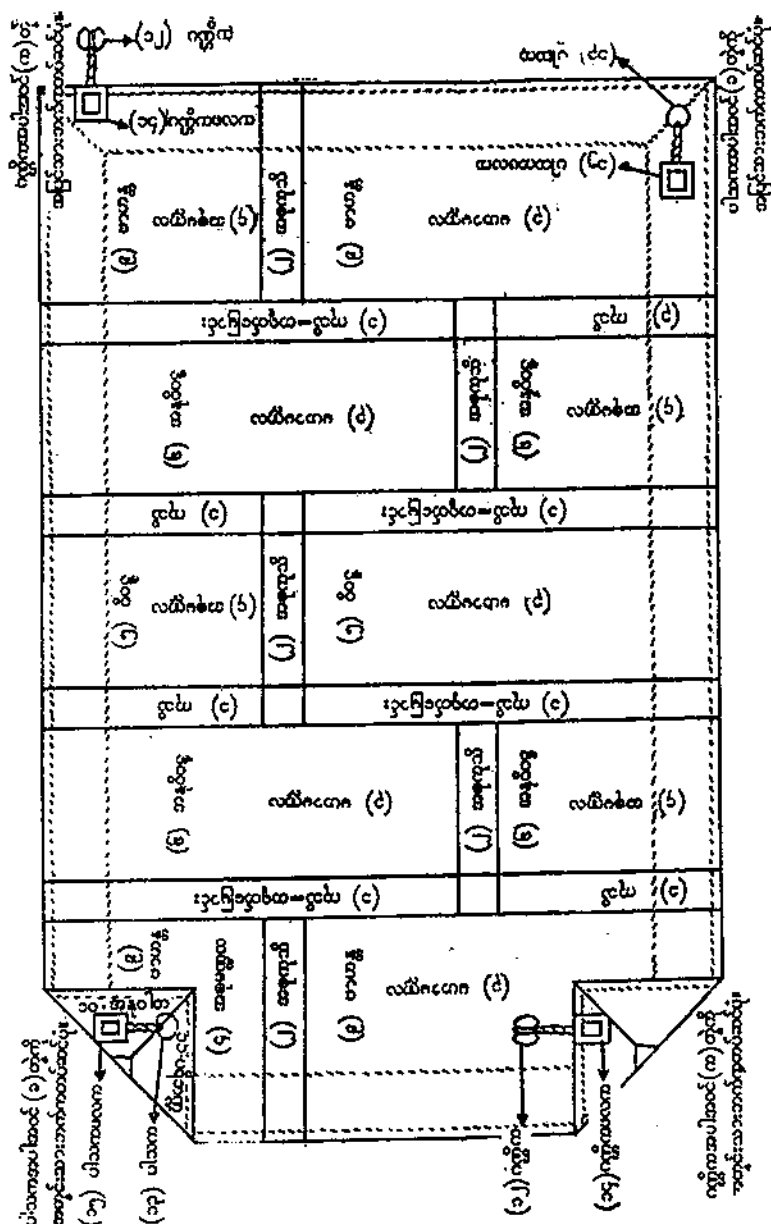
ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

(ခ) အနားဖတ်တင်ရသည့်အက်ကမြင်ရုံ

(ဂ) အနာမတိမထဝိရသည့် အပြင်သားသက်ကဒေါင်မျိုးကို ခေါက်ချိုး၍ အတွင်းသားခေါ်ထားပုံ

(၃၂) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ပုံဟောင်းများကို မှီငြမ်းခြင်းနှင့် သင်္ကန်းအခန်းများ စိစစ်ချက်-

သင်္ကန်းပုံများကို-

(၁) ၁၂၃၃-ခုနှစ်၊ တော်သလင်း လပြည့်ကျော် ၁၀-ရက်နေ့ “သုဒဿနဇေ အတုလာဓိပတိ သိရီပဝရ မဟာဓမ္မရာဇာဓိ ရာဇဂုရု” စံကျောင်းဆရာတော်ဘုရားကြီးက မင်းတုံးမင်းကြားကြီးထံ တွင်သွင်းသောပုံစံ (ဝိနယသမူဟ ဝိနိစ္ဆယ၊ ၂။၄၃၅-၆။)

၂။ ကျိဝန်မှတ်စု ပုံစံများကို မှီငြမ်းပြုလုပ်ထားပါသည်။ (၁)အမှတ်ပုံစံ၌ ၁-မှ ၉-အထိ အမည်များသာ ပါဝင်သည်။ (၂)အမှတ်ပုံစံ၌ ၁-မှ ၁၅-အထိ အမည်များ ပါဝင်သည်။ သင်္ကန်းအစိတ်အပိုင်း အမည်များကို ပါဠိတော်အစဉ်အတိုင်း ဂဏန်းထိုးပြပါသည်။

သင်္ကန်း၌ အသေးစိတ်အဓိပ္ပါယ်များထက် အချက်အချာကျသော အခန်းကြီးများ ဖြတ်တောက်ရပုံကို ရှေးဦးစွာ သိထားရပါမည်။ (က)မှတ် သင်္ကန်းဖြတ်ချုပ်ပုံ၌ သင်္ကန်းလောင်း(လျာ) ပိတ်သားကို ပဉ္စခန်း (= ၅-ခန်း)ဖြတ်တောက်ထားသည်ကို တွေ့ရပါလိမ့်မည်။ အလျားလိုက် ကြည့်လိုက်လျှင် အလယ်ခေါင်တည့်တည့် အခန်းအမှတ် (၅)ဂဏန်း (၂)လုံးကို တွေ့ရပါလိမ့်မည်။ ၎င်းကို ဝိဝဋ္ဌဟု ခေါ်သည်။

ထိုအမှတ်(၅) ဝိဝဋ္ဌမှ ယာဘက်၌ အမှတ်(၆) ဂဏန်း ၂-လုံး ဝဲဘက်၌ အမှတ်(၆) ဂဏန်း ၂-လုံးပါ အခန်း(၂)ခန်းကို တွေ့ရပါလိမ့်မည်။ ၎င်းတို့ကို အနုဝိဝဋ္ဌဟု ခေါ်သည်။ ယာဘက်အမှတ်(၆) အနုဝိဝဋ္ဌမှ ယာဘက်အစွန်၌ အမှတ်(၉)ဂဏန်း (၂)လုံး၊ ဝဲဘက်အမှတ်(၆) အနုဝိဝဋ္ဌမှ ဝဲဘက်အစွန်၌ အမှတ်(၉)ဂဏန်း ၂-လုံးပါ အခန်း (၂)ခန်းကို တွေ့ရပါလိမ့်မည်။ ၎င်းတို့ကို ဗာဟန္တ-ဟု ခေါ်သည်။

ဂဏန်းအမှတ်အနေဖြင့် ၉၊ ၆၊ ၅၊ ၆၊ ၉-အဖြတ်အပိုင်းကြီးများ ဖြစ်နေသည်ကို ငါးခန်းဖြတ်ပုံ ဖြစ်သည်ဟု- မှတ်ပါ။

ဤနည်းအတူ အမှတ်(၆) အနုဝိဝဋ္ဌကို အမှတ်(၅) ဝိဝဋ္ဌမှ ယာဘက်၊ ဝဲဘက်၌ ၂-ခန်းစီ၊ ၃-ခန်းစီ၊ ၄-ခန်းစီတိုး၍ ၉၊ ၆၊ ၅၊ ၆၊ ၉-ဖြတ်လျှင် ၇-ခန်း၊ ၉၊ ၆၊ ၅၊ ၆၊ ၅၊ ၆၊ ၉-ဖြတ်လျှင် ၉-ခန်း၊ ၉၊ ၆၊ ၅၊ ၆၊ ၅၊ ၆၊ ၉-ဖြတ်လျှင် ၁၁-ခန်းဖြစ်၏။ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃၊ ၃၊ ၉၊ ၁၊ ၄၀၈-၉။) ဝိနယာလင်္ကာရ၊ ၂။ ၃၇၇-၈။ အမှတ်-၉-၆-၅ အခန်းကြီးများ၏ အတိုင်း အတာကို ကျမ်းစာများ၌ မတွေ့ရ။

အဋ္ဌကထာ၌ (စုံဖြစ်သော) ၆-၈-၁၀-အခန်းကို မပြ၊ ထိုသို့မပြသော အခန်းသည်လည်း အပ်၏-ဟု ဝိနယဂုဏ္ဍပကာသနီ၌ ပြ၏။ ယင်းသို့ပြသော်လည်း ကျမ်းအနုအရင့်ကိုထောက်၍ အဋ္ဌကထာ (စီဝရဝိစာရဏမတ္တေနာတိ “ပဉ္စကံ ဝါ သတ္တကံ ဝါ နဝကံ ဝါ ကောဒသကံ ဝါ ဟောတူ”တိ ဝေဝိစာရိတမတ္တေန။ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃၊ ၃၊ ၉၊ ၁။)၌ ပြသည်ကို သန္တိဋ္ဌာန် ကျမှတ် (ဆင်တဲ၊ ဝိ၊ ၃၊ ၁၊ ၁၊ ၂။ ကထိနက္ခန္ဓက၊ ၁၁၆။)

သင်္ကန်းအခန်းကို အဋ္ဌကထာ၌ ပဉ္စကမုစ၍ ကောဒသက အထိ ပြဆိုထားသော်လည်း ယခုခေတ်၌ အခဏ်၊ ၁၂၅-ခဏ်၊ သို့မဟုတ် ထိုထက်အလွန်အထိ ချုပ်လုပ်လှူဒါန်း သုံးစွဲနေကြသည်မှာ “ပဉ္စကေန ဝါ အတိရေကပဉ္စကေန ဝါ တဒဟေဝ သန္တိဋ္ဌေန သမဏ္ဍလီ ကတေန အတ္ထတံ ဟောတိ ကထိနံ။ (ဝိ၊ ၃၊ ၃၊ ၉၊ ၁။)”၌ ‘အတိရေက ပဉ္စကေန ဝါ’ စကားအရ သုံးစွဲနေကြဟန် ရှိသည်။ (ဆင်တဲ၊ ဝိ၊ ၃၊ ၁၊ ၁၊ ၂။ ကထိနက္ခန္ဓက၊ ၁၁၅။)၌ အတိရေက ပဉ္စကေန ဝါ-အရကို ဒုကုဋ်သင်္ကန်း ကို ရည်သတည်းဟု ဆိုသည်။ ထိုဆင်တဲဆရာတော် ဘုရားကြီး၏ အလို တော်မှာ ၅-ခန်းမှလွဲ၍ ၇-ခန်းမှအထက် သင်္ကန်းမှန်သမျှကို ဒုကုဋ် သင်္ကန်းတွေချညှပ်ဟု ဆိုလိုရိပ်ရှိပုံရသည်။

အသေးစိတ်အမည်များနှင့် အဓိပ္ပါယ်စိစစ်ချက်-

(၁) ကုသိ= တလုပ်မြောင်းရှည် (ဆင်တဲ၊ ဝိ၊ ၃၊ ၁၊ ၁၊ ၂။ ၁၅၂။)

(၃၄) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

မြောင်းလွှာ (မဟာဝါဂဏ္ဌိသစ်၊ ၃၃၃-၄-၅။) ကုသိပုဒ်၏ အနက် လေး မျိုးတွင် အမှတ်(၃) မြောင်းလွှာအနက်ကိုသာ ဤ၌ ယူရမည်။ အခြား အနက်များမှာ အမည်သီးခြားရှိပြီး ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။ မြောင်းလွှာ ဆိုသည်မှာ (က)မှတ် သက်န်းဖြတ်ချုပ်ပုံစံကို ကြည့်ပါ။ ဝဲမှ ယာသို့ ၉-အမှတ်နှင့် ၆၊၆-အမှတ်နှင့် ၅၊၅-အမှတ်နှင့် ၆၊၆-အမှတ်နှင့် ၉-အမှတ်စပ်ကြား ထောင်လိုက် အထက်နှင့် အောက်ပေါက်သည်အထိ အခန်းကြီးများကို ဆက်စပ်ထားသည့် ၂-လက်မခန့်ရှိ အဝတ်ရှည် ၄-ခုဖြစ်သည်။ (ခ)မှတ်ပုံစံ၌ အလျားအနာပတ် ဖုံးအုပ်နေသည့်အတွက် အထက်နှင့်အောက် သက်န်းစွန်းအထိ မပေါ်ပါ။

(၂) အဗ္ဗကုသိ = တလုပ်မြောင်းငယ် (ဆင်တဲ၊ ဝိ၊ ၃၊ ၁၂၊ ၂။ ၁၅၂။ တလုပ်လွှာ (မဟာဝါဂဏ္ဌိသစ်၊ ၃၃၃။-၄-၅။) (က)မှတ်ပုံစံ၌ ဝဲမှယာသို့ ၉၊၅၊၉-အခန်းကြီးများ၏ အထက်နားကျကျ၌ (၃) မဟာမဏ္ဍလနှင့် (၄) အဗ္ဗမဏ္ဍလတို့ကို ခြားနားအောင် ကန့်လန့်ဖြတ်ထားသော အဝတ်ပိုင်းတို့ ၃-ခုနှင့် ၆၊၆ အခန်းကြီးများ၏ အောက်နားကျကျ၌ (၃) မဟာမဏ္ဍလနှင့်အဗ္ဗမဏ္ဍလတို့ကို ခြားနားအောင် ကန့်လန့်ဖြတ်ထားသော အဝတ်ပိုင်းတို့ ၂-ခု စုစုပေါင်း အဝတ်ပိုင်းတို့ ၅-ခုတို့ဖြစ်သည်။

မဟာဝါဂဏ္ဌိသစ်၊ ၃၅၈-၉-၌ “အန္တရန္တရာ-ရှည်စွာကုန်သော မြောင်း ကံသင်းတို့၏ အကြား အကြား၌၊ ဌိတံ-တည်သော။ ရသေ့ မရိယာဗေဒနံ- ဖီလာ ကန့်လန့်သွယ်အပ်သော တိုသော မြောင်း ကံသင်း အဖွဲ့ကို (ဝိ၊ ၃၊ ၁၊ ၄၀၈။) သိဃာဋ္ဌကဗန္ဓ- ခရီးလေးခု အဆုံအဖွဲ့သဏ္ဌာန် ဖြစ်သည်ကို။ (ဝိ၊ ၃၊ ၄၀၀။) ရှည်ကုန်သော မြောင်း ကံသင်းတို့၏ အကြား အကြား၌ တိုကုန်သော မြောင်း ကံသင်းအပိုင်းအခြားဖြင့် ရှည်ကုန်သော မြောင်း ကံသင်းတို့၏ အတွင်းအပိုင်းအခြားကို ထွင်းဖောက်၍ သွားရာ အရပ်၌ ခရီးလေးဆုံအဖွဲ့အဖွဲ့ သဏ္ဌာန်ရှိသည် ဟူသတည်း။ ဤကို ထောက်၍ တလုပ်လွှာကို မြောင်းလွှာမြင် နခမ်းထိအောင် ချုပ်အပ်၏”ဟု ဆိုသည်။

ထိုသို့ဆိုသော်လည်း ပုံစံ၌ ၅-အမှတ် ဝိဝဋ္ဌဘေး ၂-ဘက်

စပ်ကြားရှိ မြောင်းလွှာများကို တလုပ်လွှာက ခရီးလေးဆုံသဏ္ဌာန်၊ ၉-အမှတ် ဗာဟန္တနှင့် ၆-အမှတ် အနုဝဋ္ဌများ၏ စပ်ကြားရှိ မြောင်းလွှာများကို အောက်နားကျကျ တလုပ်လွှာများက ခရီးလေးဆုံသဏ္ဌာန် ထွင်းဖောက်ထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ ၉-အမှတ် ဗာဟန္တနှင့် ၆-အမှတ် အနုဝဋ္ဌများ၏ စပ်ကြားရှိ အထက်နားကျကျ တလုပ်လွှာများက ခရီးလေးဆုံသဏ္ဌာန် ထွင်းဖောက်ထားသည်ကို မတွေ့ရ။ အဋ္ဌကထာ မှီကာများကလည်း မဖွင့်ကြ၊ ဆရာစဉ်ဆက် အလေ့အတိုင်း ချုပ်ကြဟန်တူသည်။

(၃) **မဟာမဏ္ဍလ** = အိမ်ဝန်းကြီး (ဆင်တဲ၊ ဝိ၊ ၃။ သျ၊ ၂။ ၁၅၂။) အိမ်ကြီး (မဟာဝါဂဏ္ဍိသစ်၊ ၃၆၁။) အခန်းကြီး ၅-ခန်းဝယ် အခန်းတိုင်း အခန်းတိုင်း တလုပ်လွှာဖြင့် ကန့်လန့်ဖြတ်ထားရာ ကျယ်ပြန့်သော အပိုင်းကြီးဖြစ်သည်။ ပုံစံ၌ ၃-အမှတ်များကို ရှာကြည့်ပါ။

(၄) **အဗ္ဗမဏ္ဍလ** = အိမ်ခွဲ (ဆင်တဲ၊ ဝိ၊ ၃။ သျ၊ ၂။ ၁၅၂။) အိမ်ငယ် (ရွှေဥမင်၊ ဝိ၊ ၄။ ၃။ သျ၊ ၃၈၈။) အခန်းကြီး ၅-ခန်းဝယ် အခန်းတိုင်း အခန်းတိုင်း တလုပ်လွှာဖြင့် ကန့်လန့်ဖြတ်ထားရာ ထိုကျဉ်းသော အပိုင်းဖြစ်သည်။ ပုံစံ၌ ၄-အမှတ်များကို ရှာကြည့်ပါ။

(၅) **ဝိဝဋ္ဌ** = အလယ်ခေါင် (ဆင်တဲ၊ ဝိ၊ ၃။ သျ၊ ၂။ ၁၅၂။) ခေါင် (ရွှေဥမင်၊ ဝိ၊ ၄။ ၃။ သျ၊ ၃၈၈။) ခေါင်စပ် (မဟာဝါဂဏ္ဍိသစ်၊ ၃၆၁။) အခန်းကြီး ၅-ခန်းအနက် အလယ်ခေါင်တည့်တည့် အခန်းဖြစ်သည်။ ၇-ခန်း၊ ၉-ခန်း၊ ၁၁-ခန်း စသည်ဖြင့် အခန်း မည်မျှလောက် များစေကာမူ သက်နိဒ္ဒါဟူသမျှ မ-ခန်းချည်ဖြစ်၍ အလယ်ခေါင်တည့်တည့်အခန်းကို ဝိဝဋ္ဌ-ဟု မှတ်ပါ။

(၆) **အနုဝဋ္ဌ** = ခေါင်ရံ (ဆင်တဲ၊ ဝိ၊ ၃။ သျ၊ ၂။ ၁၅၂။) ခေါင်ရံစပ် (မဟာဝါဂဏ္ဍိသစ်၊ ၃၆၁။) အခန်းကြီး ၅-ခန်းအနက် အမှတ်-၅ ဝိဝဋ္ဌ-ဝဲယာ၌ တည်ရှိနေသော အမှတ် ၆ အခန်းကြီးများကို အနုဝဋ္ဌ-ဟု မှတ်ပါ။

(၃၆) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

(၇) ခန်းသင်္ကန်း = ပြုလုပ်လိုလျှင် အမှတ်-၅၊ ဝိဝဇ္ဇ - ခေါင်စပ်၏ ဝဲ၊ ယာ ၂-ဘက်က ဤ အနုဝိဝဇ္ဇ-ကို ၂-ခန်းစီ ၂-ခန်းစီ ဖြတ်ထည့်ရမည်။ ဆိုခဲ့ပြီးသော သင်္ကန်းဖြတ်ပုံကို ပြန်လည်ဖတ်ရှုပါ။ ထို့ကြောင့် “အထဝါ အနုဝိဝဇ္ဇန္တိ ဝိဝဇ္ဇဿ ဧကပဿတော ဒိန္တန္တိ ဧကပဿတော ဒိန္တန္တိ စတုန္တပိ ခဏ္ဍာနမေတံ နာမံ” ဟု (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃၊ ၄၀၈၊) ဌိဆိုပြီ။ အမှတ်-၅၊ ဝိဝဇ္ဇ-၏ ဘေး ၂-ဘက်စီဝယ် အမှတ်-၆ အနုဝိဝဇ္ဇ-များကို ၂-ခန်းစီ ဖြတ်ထည့်ရာ၌ ဝိဝဇ္ဇ-နှင့် ဝဲ၊ ယာ တစ်ဆက်တည်း တည်ရှိနေသော အခန်းကြီးများသည် စူဠာနုဝိဝဇ္ဇ - ခေါင်ရံထွေးမည်၏။ (ဝိ၊ ဝိနိစ္ဆယ၊ ဋီ၊ ၁၊ ၂၇၅။)

(၉) ဗာဟန္တ = လက်လိပ် (ဆင်တဲ၊ ဝိ၊ ၃၊ သျှ၊ ၂၊ ၁၅၂။) လက်လိပ်စပ်။ (မဟာဝါဂဏ္ဍိသစ်၊ ၃၆၂။) အခန်းကြီး ၅-ခန်းအနက် အမှတ်-၆၊ အနုဝိဝဇ္ဇ- = ခေါင်ရံစပ် ၂-ခန်း၏ ဘေးအစွန်း ၂-ဘက်ရှိ အမှတ် ၉-အခန်းကို ဗာဟန္တ-ဟု မှတ်ပါ။ ဤဆိုခဲ့ပြီးသည်ကား (က) မှတ် သင်္ကန်းဖြတ်ချုပ်ပုံ၌ အဓိပ္ပါယ်နှင့် စိစစ်ချက်ဖြစ်သည်။

(၈) အမှတ်ပုံပါ အမည်နှင့် အဓိပ္ပါယ်စိစစ်ချက်-

(၇) ဂီဝေယျက = လည်ထိရာ၌ခံသော ပြင်ဝတ်၊ အနားပတ် (ဆင်တဲ၊ ဝိ၊ ၃၊ သျှ၊ ၂၊ ၁၅၂။) လည်ခံအပြားပေါ်က ပြင်ထပ် (ရွှေဥမင်၊ ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃၊ သျှ၊ ၃၈၈။) လည်ကုတ်ဖုံး (ကျိဝန်ဆရာတော်) သင်္ကန်းများ၌ အနားပတ် မထပ်ရသည့် ချုပ်ရိုးအစအန မပေါ်သောဘက်ကို အပြင်သား၊ အနားပတ်ထပ်ရသည့် ချုပ်ရိုးအစအန ပေါ်သောဘက်ကို အတွင်းသားဟု ခွဲခြားမှတ်သားကြပြီးလျှင် အနားပတ် မထပ်ရသည့်ဘက်ကို အပြင်က ထား၍ အနားပတ်ထပ်ရသည့်ဘက်ကို အတွင်းကထားလျက် ဝတ်ရုံ သုံးဆောင်ကြရိုးရှိသည်။

ဂီဝေယျကကို အပြင်၊ အတွင်း ၂-မျိုးအနက် မည်သည့် ဘက်က ထပ်ရမည်ကို သံသယဖြစ်နေလျှင် “ဂီဝေယျကန္တိ ဂီဝါဝေဌန-ဌာနေ ဒဠိကရဏတ္ထံ အညံ သုတ္တသံသိဗ္ဗိတံ အာဂန္တုက-ပတ္တံ” (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။

၄၀၈။) စကား၌ ဂီဝါဝေဋ္ဌနဌာနေ-အရ လည်ပင်းနှင့် ထိတွေ့ရာဌာန-ဟု ယူဆနိုင်သောကြောင့် ဂီဝေယျကကို အတွင်းသားဘက်ကသာ ထပ်ပိုးရမည်-ဟု သံသယကင်းစွာ မှတ်ယူသင့်သည်။ ထိုဂီဝေယျက၏ ပမာဏကို ၁-ထွာလောက်-ဟု ကျီးဝန်ဆရာတော် မိန့်ဆိုတော်မူသည်။

ယင်းအဝတ်အပိုင်းကို အတွင်းသားဘက်က ထပ်ပိုးရမည် ဆိုရာ၌ အလျား အနားပတ်ပေါ်တွင်လော? ဝိဝဋ္ဌ = ခေါင်စပ် အမှတ်-၅ ထည်းတွင်လော?ဟု တွေးစရာ ဖြစ်နေသေးလျှင် အဓိဋ္ဌာန်တင်ရမည့် သင်္ကန်း၏ အနည်းဆုံး ပမာဏမှာ ဒုကုဋ်၊ ကိုယ်ရုံ သင်္ကန်းများအတွက် မိမိတို့၏ အတောင်ဖြင့် “မုဋ္ဌိပဉ္စက” အနံ “မုဋ္ဌိတ္တိက” သင်ပိုင်းအတွက် အလျား ဒုကုဋ်နှင့် ကိုယ်ရုံအတိုင်း အနံ “အဗ္ဗတေယျ” သို့မဟုတ် “ဒွိဟတ္ထ” ဟု (ကခါ၊ ၁၅၄၊ ဝိ၊ သင်္ကဟ၊ ၃၂။ ခုဒ္ဒသိက္ခာ၊ ၃၊ ၃၄-၈၊ ဝိ၊ ဝိနိစ္ဆယ၊ ၈၊ ၅၃-တို့၌ တညီတညွတ်တည်း ဆိုထားကြရာ၊ ခုဒ္ဒသိက္ခာ၊ ဋီ၊ သင်္က။ ၃၀-၌ မုဋ္ဌိပဉ္စက-အရ လက်ဆုပ်တောင် ၅-ခု မုဋ္ဌိတ္တိကအရ လက်ဆုပ်တောင် ၃-ခုဟု ဖွင့်ပြ၍ ဝိနိစ္ဆယ၊ ဋီ၊ ၁၊ ၂၃၁-၂။ (ဝိနယာလင်္ကာ၊ ၁။ ၉၀-တို့၌ မုဋ္ဌိပဉ္စကအရ ၄-တောင်အပြည့်နှင့် လက်ဆုပ် တောင် ၁-ခု၊ မုဋ္ဌိတ္တိကအရ ၂-တောင်အပြည့်နှင့် လက်ဆုပ်တောင် ၁-ခု ဟု ဖွင့်ဆိုကြသည်။

ထိုတွင် ခုဒ္ဒကသိက္ခာ၊ ဋီ၊ သင်္က-ဆရာအလိုမှာ အလျားအနံ အတိုဆုံးဖြစ်သည်။ ထိုဆရာအလိုအရ လက်ဆုပ်အတွက် ၁-တောင်လျှင် ၁၈-လက်မ အလျော့ထား၍ တောင်ဆုပ် ၁-ခုလျှင် ၁၆-၂-လက်မ ကျန်ရှိတော့သဖြင့် ဒုကုဋ်နှင့် ကိုယ်ရုံအလျားအတွက် လက်ဆုပ်တောင် ၅-ခုကို တောင်ပြည့်ဖို့လျှင် ၄-တောင့်ထွာ၊ အနံအတွက် ၂-တောင် ၁၂၊ ၆-လက်မ ရှိသည်။ ဤအလျားအနံအတိုင်း ပြုလုပ်၍ သင်္ကန်းရုံ ကြည့်သောအခါ အောက်တွင် ဒူးအထိသာ သင်္ကန်းအတွင်း အနားပတ် သားဆင်းသည်။ အထက်တွင်လည်း လည်ကုတ်ပေါ်တွင်သာ သင်္ကန်း အတွင်း အနားပတ်သားရောက်နေသည်ကို ထောက်၍ အဆိုပါ အဝတ် ပိုင်းကို အလျား အနားပတ်ပေါ်တွင်သာ ထပ်ပိုးရမည်ဟု ယုံကြည်စွာ

(၃၈) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

မှတ်သားရမည့်။ ထိုဂီဝေယျက၏ ပမာဏကို ၁-ထွာလောက်''ဟု ကျီဝန်ဆရာတော် မိန့်ဆိုသည်။

လည်ပင်း မြေသလုံး တွေ့ထိရာ ပကတိအထက် အနားပတ်၊ အောက်အနားပတ်ကိုပင် ဂီဝေယျက၊ ဇေယျယျက မည်၏ဟု ဝဒန္တဝါဒကို ထည့်သွင်းပြဆိုသည်။ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၀၈။)

(ဂ) ဇေယျယျက = မြင်းခေါင်းထိရာ၌ ခံသော အနားပတ် (ဆင်တဲ၊ဝိ၊၃။သျှ၊၂။၁၅၂။) မြင်းခေါင်းဖုံး (ကျီဝန်ဆရာတော်) ခုဒ္ဒသိက္ခာ၊ (ဇူ၊သစ်၊၃၀-၌ ပြအပ်သော ဒုကုဋ်နှင့် ကိုယ်ရုံများမှာ အမှတ်(၇) ဂီဝေယျက၌ ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း သလုံး မြင်းခေါင်းပေါ်ရောက် အတွင်းသား အနားပတ်ပေါ်က ထပ်ပိုးပေးရသော သင့်လျော်သည့် အလျား+အနံ ပမာဏရှိ အဝတ်ပိုင်းများဖြစ်သည်။

အမှတ်(၇) ဂီဝေယျက၊ အမှတ်(၈) ဇေယျယျကများကို ယခု မလေ့လာကုန်ဟု သက္ကရာဇ် ၉၉၁-ခုနှစ်၊ နန်းတက်သော သာလွန်းမင်း တရားကြီးလက်ထက်ရေး ရွှေဥမင်၊ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။သျှ၊၃၃၈။)၌ မှာတော်မူသည်။ (အမှတ် (၇) ဂီဝေယျကကိုလည်း ပြန်ဖတ်ပါ)

(၁၀) အနုဝါတ = အလျား အနားပတ်။

(၁၁) ပရိဘဏ္ဍာ = အနံ အနားပတ်။ (ဆင်တဲ၊ဝိ၊၃။သျှ၊၂။ ၁၅၂။) အနုဝါတနှင့် ပရိဘဏ္ဍာမှာ ၂-မျိုးရှိသည်။

(၁) ပဌမအမျိုးအစားမှာ အရှင်မဟာကဿပ မထေရ်၏ သင်္ကန်းအနားစွန်းမျှ ချည်မျှင်များ ထွက်သည့်အတွက် ခွင့်ပြုရသော အနုဝါတ၊ ပရိဘဏ္ဍာမျိုး (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၁၂။)

(၂) ဒုတိယအမျိုးအစားမှာ ရဟန်းများ သင်္ကန်းချုပ်သောအခါ ကထိနခေါ် ကန်ရင်းပေါင် (=ကားပေါင်)၌ ကျက်၍ ချုပ်ကြရာတွင် သင်္ကန်းလျာပိတ်သား၏ အစွန်းများ စုတ်ပြတ် ဆွေးမြေ့သဖြင့် ခွင့်ပြုရသော အနုဝါတ၊ ပရိဘဏ္ဍာမျိုး (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂၅၂) အားဖြင့် ၂-မျိုးရှိသည်။

(၁)အမျိုးအစားမှာ (၁) မှတ်ပုံ၌ပါသည့် ယခုထိ သုံးစွဲနေသော အနုဝါတ၊ ပရိဘာဏ္ဍာမျိုးဖြစ်သည်။

အလျား အနံ အနားပတ် ၂-မျိုးလုံး ခွင့်ပြုတော်မူရာ၌ ထိုအနားပတ်တို့၏ အနံပမာဏ မပါ “ဟေဋ္ဌိမ ပရိစ္ဆေဒေန စတုရင်္ဂလ-ဝိတ္ထာရဗ္ဗိ အနုဝါတပဟောနကာယာမံ ခဏ္ဍံ ကတွာ ဒါတုံ ဝဇ္ဇတိ” (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၄၀၇။) စကားအရ အယုတ်ဆုံး အနံ လက် ၄-သစ်ရှိသော အလျား၊ အနံ အနားပတ်တင်လောက်သော အပိုင်းကို ပေးဝေရမည်ဟု ဆိုသောကြောင့် အနားပတ်များ အနံ လက် ၄-သစ်ရှိမှ အပ်သည်ဟု အဓိပ္ပါယ်ယူ။ (ဆင်တဲ၊ ဝိ၊၃။သျှ၊၂။၁၆၅။)

အဆိုပါ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၀၇။) စကားသည် အလျော်အားဖြင့်သာ ဆိုသော စကားဖြစ်သည်။ ချည်စ မထွက်စေခြင်းငှါ အနားပတ်ကို ပညတ်တော်မူသော အရာဖြစ်သောကြောင့် (ချည်စ မထွက်ပါက) အနားပတ် အနံ လက် ၄-သစ်ထက် လွန်သော်လည်းကောင်း၊ ယုတ်သော်လည်းကောင်း အပ်၏ဟု- မှတ်ကြဟု စံကျောင်းဆရာတော်ဘုရားကြီး အမိန့်တော် ရှိသတည်း။ (မဟာဝါဂဏ္ဌိသစ်၊၃၅၄။)

(၂)အမျိုးအစား အနုဝါတ၊ ပရိဘာဏ္ဍာများမှာ ကထိနပုဒ်၏ အမှတ်(၂) အနက်ဖြစ်သော ဖျာအနားကွပ်မျိုးသည် (၂)အမျိုးအစား အနုဝါတပရိဘာဏ္ဍာဖြစ်သည်ဟု ဂဏ္ဍိပဒကျမ်းများ၌ ဆိုသည်။ (သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၈၈။ ဝိနယာလင်္ကာရ၊၂။၃၂၈။)

အမှတ်(၂)အနက် ဖျာအနားကွပ်မျိုးကို (၂)အမျိုးအစား အနုဝါတ၊ ပရိဘာဏ္ဍာဆိုသည်မဟုတ်။ အမှတ် (၃)အနက်ဖြစ်သော သင်္ကန်းပိတ်သားနှင့် ကားပေါင်ကို ကြိုးဖြင့် နောင်ဖွဲ့ချည်တုပ်ထားရသဖြင့် သင်္ကန်းပိတ်သား အစွန်းများ စုတ်ပြတ် ဆွေးမြေ့နိုင်သည်။ ထိုသို့ မဖြစ်စေရန် အမှတ်မရှိ တစ်ခုခုသော အဝတ်အထည်စဖြင့် (သင်္ကန်းပိတ်သား၏) ပတ်ပတ်လည် အလျား၊ အနံများတွင် အနားပတ် တပ်ခြင်းမျိုးသည် (၂) အမျိုးအစား၊ အနုဝါတ ပရိဘာဏ္ဍာဖြစ်သည်။ ထိုအနားပတ်မျိုး၌ ကြိုးများကိုသွင်း၍ ကားပေါင်၌ ရစ်ပတ်ချည်နောင်ထားလျှင် သင်္ကန်းပိတ်

(၄၀) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသူ

သားများ ညီညီညာညာ တင်းတင်း ရင်းရင်းရှိသဖြင့် ဆွဲငင်၍ ချုပ်လှဲ
ကောင်းသည်။ (ဝိမတိ။ ၂။ ၂၃၂)

ဤဝိမတိဆရာ၏ အယူအဆအတိုင်းဆိုလျှင် သင်္ကန်းပိတ်
သား တင်းပြီး ချုပ်ကောင်းအောင် တင်ထားသော ယာယီ (ခဏ) အနား
ပတ်မျိုး ဖြစ်ဟန်ရှိသည်။

(၁၂) ဂဏ္ဍိက = ကမ္မတ်သီး (စံကျောင်း၊ ဝိ၊ ၄။ သျှ၊ ၁။ ၂၃၄)
ယခုခေတ် အနားပတ်သီးဟု ခေါ်ကြသည်။

(၁၃) ပါသက = ကမ္မတ်ကွင်း (စံကျောင်း၊ ဝိ၊ ၄။ သျှ၊ ၁။
၂၃၄။)

(၁၄) ဂဏ္ဍိကဗလက = ကမ္မတ်-သီး-ပြား-အိမ်။

(၁၅) ပါသကဗလက = ကမ္မတ်- ကွင်း- ပြား-အိမ်။
(စံကျောင်း၊ ဝိ၊ ၄။ သျှ၊ ၁။ ၂၃၄။)

ဤနှစ်မျိုးလုံးကို (ဝိ၊ ၄။ သျှ၊ ၁။ ၂၅၂။)၌ ဂဏ္ဍိကပဋ္ဌက၊ ပါသကပဋ္ဌက-ဟု
သုံးသည်။ နိဿယအမျိုးမျိုးတွင် ခုဒ္ဒါ၊ သျှ၊ ၃၅။ ၂၉၅-ဝယ် ဂဏ္ဍိကပဋ္ဌက=
ကမ္မတ်သီးတတ်သောအိမ်၊ ပါသကပဋ္ဌက= ကမ္မတ်ကွင်းတတ်သောအိမ်ဟု
အပေါ်လွင်ဆုံး ရေးသားခဲ့ပါသည်။

ဆိုခဲ့ပြီးသော ၁၂၊ ၁၃၊ ၁၄၊ ၁၅၊ ဖြစ်ပေါ်လာရပုံ
အကျဉ်းချုပ်ကား- အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်သည် ပေါသော ဒုက္ခသင်္ကန်း
တို့ကို ရုံ၍ ရွာတွင်းသို့ ဆွမ်းခံဝင်သောအခါ လေပွေများ သင်္ကန်းတို့ကို
ပင့်တိုက်သည့်အတွက် ဘုရားရှင် သိတော်မူသဖြင့် ၁၂-ဂဏ္ဍိက၊ ၁၃-
ပါသကတို့ကို ခွင့်ပြုတော်မူသည်။

ကမ္မတ်သီး၊ ကမ္မတ်ကွင်းများကို သင်္ကန်း (ထောင့်အစွန်း)၌
တပ်ဆင်ကြရာ သင်္ကန်း (ထောင့်အစွန်း)များ ဆွေမြေ၊ စုတ်ပြတ်သည့်
အတွက် ၁၄-ဂဏ္ဍိက ဗလက= ကမ္မတ်သီးအိမ်၊ ၁၅- ပါသကဗလက=
ကမ္မတ်ကွင်းအိမ်များကို ခွင့်ပြုတော်မူရပြန်သည်။ ထိုနောက် အဆိုပါအိမ်
များကို (သင်္ကန်း)အစွန်း၌ တပ်ဆင်ကြရာ ကောဇ္ဇ=အနားပတ်၊ (ဆဋ္ဌမူ)

ကောဏ=အထောင့်(သီ၊ သျှာမူ။) ပွင့်ထွက်သွားပြန်သဖြင့် ကမ္မတ်သီးအိမ်ကို (သင်္ကန်း)အစွန်း၌ ကမ္မတ်ကွင်းအိမ်ကို လက် ၇-သစ်၊ လက် ၈-သစ် လျှော့ဆုတ်၍ တပ်ဆင်ရန် ခွင့်ပြုတော်မူသည်။ (ဝိ၊ ၄။ ၂၇၇။)

(ဂ) ပုံစံပါ (က)တွဲများကို စိစစ်ချက်-

ဤအထိ သင်္ကန်းနှင့်ပတ်သက်သည့် ဝေါဟာရများ ကိစ္စပြီးပြီဟု မှတ်ယူနိုင်သော်လည်း (က) ၁၂၊ ဂဏ္ဍိက၊ ဂဏ္ဍိကဗလက၊ (ခ) ၁၃၊ ပါသက၊ ၁၅၊ ပါသကဗလက အားဖြင့် အတွဲ ၂-တွဲ ရှိနေရာ မည်သည့်အတွဲကို မည်သည့်နေရာက တပ်ဆင်ရမည်ဟု ဝိသေသမပါ။ ပါဠိတော်၌ “အန္တေ ကောဏ္ဍော (သီ၊ သျှာမူ၌) ကောဏော” မျှသာ ပါသည်။ သက်ဆိုင်ရာ ဌ၊ ဋီ၊ ဂဏ္ဍိ-တို့၌လည်း အသေအချာ မဖွင့်ဆိုကြ။

စံကျောင်းဆရာတော်ဘုရားကြီးရေး၍ မြန်မာနှစ် ၁၂၇၇-ခုနှစ်၊ ခရစ်နှစ်-၁၉၁၅-ခုနှစ်၊ ဟံသာဝတီပုံနှိပ်တိုက်မှ ရိုက်နှိပ်သော စူဠဝဂ္ဂပါဠိတော်နိဿယ၊ ၁။ ၂၃၄-၌ “ထို့ကြောင့် တစ်ခုသော အနံအနားပတ် ထောင့်အစွန်း၌ ကမ္မတ်သီးအိမ်တပ်ပြီးလျှင် ထိုအိမ်နှင့် ရှေးရှုသော အနံအနားပတ်အစွန်းမှ လက်ခုနစ်သစ် လက်ရှစ်သစ်လျှော့ ဆုတ်ရာ အလျား အနားပတ်၌ ကမ္မတ်ကွင်းအိမ်ကို စပ်ဖက်လျက် အထက်အောက် တစ်စုံ၊ ကြွင်းအစွန်း နှစ်ထောင့်တို့၌ ထိုနည်းအတူ တစ်စုံတပ်အပ်သည်ဟု မချဆတ်ဆတ် မှတ်ယူအပ်၏”ဟု မှာယူတော်မူသည်။

ထိုမှာထားချက်ကို ကောက်ချက်ချလျှင်-

၁။ သင်္ကန်းအတွင်းသား အပြင်သားအားဖြင့် ၂-ဖက်ရှိသည့် အနက် အတွင်းသားဖက်၌ (က)တွဲကို တပ်ဆင်လျှင် အပြင်သားဖက်၌ (ခ)တွဲကို တပ်ဆင်ရမည်။ ထို့အတူ အတွင်းသားဖက်၌ (ခ)တွဲကို တပ်ဆိုလျှင် အပြင်သားဖက်၌ (က)တွဲကို တပ်ဆင်ရမည်။ တစ်ဖက်တည်း၌ (က)တွဲ (ခ)တွဲကို မတပ်ဆင်ရ။

၂။ ထိုသို့တပ်ဆင်ရာဝယ် (က)တွဲကို အနံအနားပတ် ထောင့်

(၄၂) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

အစွန်း၌သာ အမြဲတပ်ဆင်ရမည်။ (က)တွဲကို အနံအနားပတ် ထောင့် အစွန်း၌သာ အမြဲတပ်ဆင်ရမည်။ (ခ)တွဲကို အလျား အနားပတ်၌သာ အမြဲတပ်ဆင်ရမည်ဟူသော လိုရင်းအဓိပ္ပါယ်ကို ရရှိပါသည်။ (ဂ)ပုံစံကို ကြည့်ပါ။

ဆိုခဲ့သော အမှတ် ၂-အဓိပ္ပါယ်မျိုးကို သက်ဆိုင်ရာ ပါဠိ ကျမ်းစာများ၌ ရှာမတွေ့ပါ။ “ယံ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ကဏ္ဍသုတ္တကန္တိ (ဝိ၊ ၃၊ ၄၀၀) ဝေ အနုညာတံ၊ တံ အနုဝါတေ ပါသကံ ကတွာ ဗန္ဓိတဗ္ဗ၊ ရဇနကာလေ လဂ္ဂနတ္ထာယ (ဝိ၊ ၅၊ ၁၊ ၂၅၂)”၌ “အနုဝါတေ ပါသကံ ကတွာ” ဟူသော စကားရပ်ကိုထောက်၍ ဆိုတော်မူလေသလော-ဟု ထင်ဘွယ်ရှိသည်။ သို့သော် (ဝိ၊ ၅၊ ၁၊ ၂၅၂) စကားရပ်သည် သက်န်းချုပ်မှု အစိတ်အပိုင်းနှင့် သက်ဆိုင်သော စကားမဟုတ်၊ သက်န်းဆိုးမှုနှင့်သာ သက်ဆိုင်သော စကားဖြစ်သည်။ သို့သော် နိဿယအမှာများသည် ဆရာ စဉ်ဆက် ကျင့်သုံးခဲ့ကြသော အာစရိယဝါဒများဖြစ်၍ လေးလေး စားစား မှတ်သားနာယူအပ်ပေသည်။

မြောင်းလွှာ တလုပ်လွှာ ဖြစ်သင့် မဖြစ်သင့် စိစစ်ချက်

(ဝိ၊ ၃၊ ၄၀၁။) အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ဆိန္နကံ သံဃာဋီ ဥတ္တရာသကံ ဆိန္နကံ အန္တရဝါသကန္တိ၊ အရ သက်န်း၏ အစိတ်အပိုင်း ၁၅-ခုအနက် အမှတ် (၁၂) ဂဏ္ဍိက၊ အမှတ် (၁၃) ပါသကမှတစ်ပါး ကျန် (၁၃)ခုလုံးကို ဖြတ်ရမည်-ဟု ဆိုရာကြသည်။ သို့သော် “မဟာမဏ္ဍလ-အမူမဏ္ဍလာနိ ဒဿေတွာ-ဟု ဝိ၊ ၅၊ ၃၊ ၃၉၂-၌ ပြသောကြောင့် မြောင်းတလုပ်မှာ မဖြတ်ဘဲ စပ်ကြောင်း ပြကာမျှဖြင့်ပင် အပ်၏-ဟု အဓိပ္ပါယ်ယူရမည်”ဟု (ဆင်တဲ၊ ဝိ၊ ၃၊ ၁၁၂။ ၁၁၆-)၌ မှာထားတော်မူ၏။

ဆင်တဲဆရာတော်ဘုရားကြီး၏အလိုမှာ မဟာမဏ္ဍလနှင့် အမူမဏ္ဍလဖြစ်အောင် ကြားထည်း၌ အမူကုသိ ခေါ် ကန့်လန့်ဖြတ် တစ်လုပ်လွှာ၊ ဘေးက ကုသိ ခေါ် မြောင်းလွှာများ ရှိရပေသည်။ သို့သော်လည်း အဋ္ဌကထာဆရာက မဟာမဏ္ဍလ အမူမဏ္ဍလာနိ ဒဿေတွာ”သာ ဆိုသည်။ ဆိန္နိတွာ-ဟု မဆိုသည့်အတွက် မြောင်းလွှာ၊

တလုပ်လွှာကို ဖြတ်စရာမလို စပ်ကြောင်းသာပြ (မဖြတ်ဘဲ မြောင်းလွှာပုံ တလုပ်လွှာပုံချုပ်)ဟု ယူတော်မူလိုဟန်တူသည်။

ထိုအယူကို စလင်းဂဏ္ဍိ ခေါ် မဟာဝါဂဏ္ဍိသစ်က မကျေနပ်ပေ။ အဆိုပါဂဏ္ဍိသစ်၏ ဆိုလိုရင်းအဓိပ္ပါယ်မှာ သင်္ကန်း ဝေပေးရသော ရဟန်းက ကုသိ၊ အဗ္ဗုကုသိ၊ အနုဝါတ၊ ပရိဘဏ္ဍတို့ကို ပေးရမည်ဟူသော (ဝိ၊ ၄၊ ၃၃၂။) စကား၊ အာဂန္တုကပတ် တင်အံ့ဟု လာရောက်တောင်းဆိုသော ရဟန်းအာ ကုသိ၊ အဗ္ဗုကုသိများကို လုံလောက်အောင် ပေးရမည်။ အနုဝါတ၊ ပရိဘဏ္ဍအတွက် လာရောက်တောင်းဆိုသော ရဟန်းအား သင်္ကန်း (၁)ထည်၏ အနားပတ်ကို လုံလောက်အောင် ပေးရမည်-ဟူသော (ဝိ၊ ၄၊ ၄၊ ၁၀၉။) စကားများအရ ကုသိ၊ အဗ္ဗုကုသိ၊ အနုဝါတ၊ ပရိဘဏ္ဍများ မဖြတ်ပဲနှင့် ပေးမဖြစ်သည်ကိုထောက်၍ အလွှာဟူသမျှ ဖြတ်ရမည်၊ မြောင်းလွှာ တလုပ်လွှာများကိုလည်း ဖြတ်လောက်က ဖြတ်ရမည်ဟု ဆုံးဖြတ် တော်မူခဲ့သည်။ (မဟာဝါဂဏ္ဍိသစ်၊ ၃၃၃-၄-၅။)

(စာအညွှန်း= တိပိဋက၊ ပါဠိ-မြန်မာအဘိဓာန်၊ အတွဲ (၆)
က-ဝဂ်၊ ကုသိပုဒ်။)

===000===

(၄၄) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

၂-သင်္ကန်းအဓိဋ္ဌာန်တင်နည်း

၁၂။ သင်္ကန်းပစ္စေ၊ ဆွမ်းပစ္စေ၊ ကျောင်း၊ ဆေး၊ ဂိုလေးဖြာ။

ရဟန်းခံရာ သိမ်အပြင်၌ ဆုံးမခန်းတွင် “စတ္တာရော နိဿယာ အာစိက္ခိတဗ္ဗာ။ စတ္တာရိ စ အကရဏီယာနိ အာစိက္ခိတဗ္ဗာနိ” ဟူ၍ လာရှိသည့်အတိုင်း မှီရာလေးပါးကို ရှေးဦးစွာ ပြဆိုမည်ဟူလို။

၁၃။ သင်း၊ ကိုယ်၊ ဒု၊ အိပ်၊ မျက်၊ ပရိက်၊ နိသီဒ်၊ မိုဗ်း၊ အမာ။

သင်းပိုင်၊ ကိုယ်ရုံ၊ ဒုဂုဏ်၊ အိပ်ရာခင်း၊ မျက်နှာသုတ်ပုဝါ၊ ပရိက္ခာရ စောဠပုဆိုး၊ နိသီဒိုင်အခင်း၊ မိုဗ်းရေခံသင်္ကန်း၊ အမာလွှမ်းသင်္ကန်း။ သင်္ကန်းကိုးထည် သရုပ်။ ။ အန္တရ ဝါသကော၊ သင်းပိုင်။ ဥတ္တရာ သင်္ဂေါ၊ ကိုယ်ရုံ။ သံယာဓိ၊ ဒုကုဋ္ဌ၊ ပစ္စတ္တရဏံ၊ အပေါ်လွှမ်း အိပ်ရာခင်း။ မုမုဋ္ဌနစောဠ မျက်နှာသုတ်ပုဝါ။ ပရိက္ခာရစောဠ ရေစစ်ပုဝါ လက်သုတ် ပုဝါ သပိတ်အိတ် ဘိနပ်အိတ် အစရှိသော အတိုအထွာ ပရိက္ခရာပုဆိုး အမျိုးမျိုး။ နိသီဒနံ၊ နိသီဒိုင်အခင်း။ ဝသိကသာဓိကော၊ မိုဗ်းရေခံပုဆိုး။ ကဏ္ဍုပ္ပဋိစ္ဆာဒိ၊ အမာလွှမ်းသင်္ကန်း။ ။ ပါဠိအမည်နှင့် အဓိဋ္ဌာန်တင် ရန်ဆောင်ပုဒ်။

“အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ တိစိဝရံ အဓိဋ္ဌာတုံ န ဝိကပ္ပေတုံ။ ဝသိကသာဓိကံ ဝသာနံ စာတုမာသံ အဓိဋ္ဌာတုံ တတော ပရံ ဝိကပ္ပေတုံ။ နိသီဒနံ အဓိဋ္ဌာတုံ န ဝိကပ္ပေတုံ။ ပစ္စတ္တရဏံ အဓိဋ္ဌာတုံ န ဝိကပ္ပေတုံ။ ကဏ္ဍုပ္ပဋိစ္ဆာဒိ ယာဝ အာဗာဓာ အဓိဋ္ဌာတုံ တတော ပရံ ဝိကပ္ပေတုံ။ မုမုဋ္ဌနစောဠ အဓိဋ္ဌာတုံ န ဝိကပ္ပေတုံ။ ပရိက္ခာရစောဠ အဓိဋ္ဌာတုံ န ဝိကပ္ပေတုံ” ။ ။ (ဝိ၊ ၃၊ ၄၁၁။) အဓိဋ္ဌာတုံ၊ ငါ့ဥစ္စာဟု အမှတ်ပြုရန် အဓိဋ္ဌာန်တင်ခြင်းငှာ။ ။ ဝိကပ္ပေတုံ၊ ငါ့ဥစ္စာဟု အာသာမကပ် ကင်းကွာလတ်အောင် ဝိကပ္ပနာ ပြုခြင်းငှာ။ အနက်ပေး။ ။ ကိုးထည် အစီအစဉ်မှာ ရှေ့သံပေါက်အတိုင်းစဉ်။ ။ သင်း၊ ကိုယ်၊ ဒု၊ အိပ်၊ မျက်၊ ပရိက်၊ နိသီဒ်၊ မိုဗ်း၊ အမာ။ ။ (ရှေ့သံပေါက်)

၁၄။ ရှေ့ခြောက်ထည်လျှင်၊ ယခုမြင်၊ မထင်နောက်သုံးမှာ။

ရှေ့ခြောက်ထည် သည်သာလျှင် ယခုကာလ၌ သုံးရိုးစွဲရိုး မျက်
မြင်ဒိဋ္ဌဖြစ်၏။ နိဿိဒိုင် ဗိုလ်းရေခံ အမာလွှမ်းဟူသော နောက်သုံးထည်
တို့ကိုမူကား ယခုကာလ၌ သုံးရိုးစွဲရိုး မထင်မမြင်ပြီ။

၁၅။ အလျားရှစ်သစ်၊ နံလေးသစ်၊ ရှင်ချစ် လက်တော်
သာ။

အဓိဋ္ဌာန် ဝိကာပ္ပနာ လောကီရာသော အတိုင်းအရှည် ယမာဏမှာ
မြတ်စွာဘုရား၏ လက်သစ်တော်အားဖြင့် အလျား ရှစ်သစ် အနံ လေး
သစ်ရှိသော အဝတ်ထည်သည် အယုတ်ဆုံးအားဖြင့် အဓိဋ္ဌာန် ဝိကာပ္ပနာ
လောက်၏။ ။“အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ အာယာမေန အဋ္ဌင်္ဂလံ
သုဂတင်္ဂလေန၊ စတုရင်္ဂလဝိတ္ထတံ ပစ္ဆိမံ စီဝရံ ဝိကပ္ပေတုံ”။ ။ဝိ၊ ၃၊ ၄၁၂။
စတုရင်္ဂလဝိတ္ထတံ၊ လက်လေးသစ်မှန် အနံပြန့်ကျယ် အဝတ်ထည်ကို။
ပစ္ဆိမံ စီဝရံ၊ အယုတ်ဆုံး သင်္ကန်းပြု၍ပေး။

၁၆။ အလျားတောင်မှန်၊ ထွာအနံ၊ ခေါ်ရန် မဇ္ဈိမာ။

ဘုရားလက်သစ်နှင့် ပြဆိုသော ထိုဝတ်ထည်သည် မဇ္ဈိမပုရိသ
ခေါ်သော ဝုဗ္ဗဏီ အတောင်အားဖြင့် အလျား-တစ်တောင် အနံ
တစ်ထွာရှိ၏။ လက်သန်းတောင် လက်သန်းထွာကို ဆရာတို့ ယူကြ၏။
“သုဂတ ဝိဒတ္ထိယာတိ သုဂတဝိဒတ္ထိ နာမ ဣဒါနိ မဇ္ဈိမဿ ပုရိသဿ
တိသော ဝိဒတ္ထိယော၊ ဝုဗ္ဗဏီ ဟတ္ထေန ဒိယယော ဟတ္ထော ဟောတိ”။
“ဝိ၊ ၄၊ ၂၊ ၁၅၃-၄၊ ၁) ။ ဘုရားမှ မဇ္ဈိမသည် သုံးဆတက်၏။ ထို့ကြောင့်
ဘုရား၏ လက်ရှစ်သစ်သည် မဇ္ဈိမတစ်တောင် ဖြစ်၏။ ဘုရား၏ လက်
လေးသစ်သည် မဇ္ဈိမတစ်ထွာ ဖြစ်သတည်း။

၁၇။ မဇ္ဈိမတွင်၊ ထက်ဝက်တင်၊ မျက်မြင် ငါတို့မှာ။

မျက်မြင် ငါတို့ဆိုသည်ကား ပကတိပုရိသကို ဆိုသတည်း။

(၄၆) အဒ္ဓန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်းထုတ်နှုတ်တင်ပြသော

မဇ္ဈိမတွင် ထက်ဝက်တင်သည်ရှိသော် မဇ္ဈိမတတောင်သည် ပကတိ တတောင့်ထွာဖြစ်၏။ မဇ္ဈိမတစ်ထွာသည် ပကတိ တစ်ထွာခြောက် သစ်ဖြစ်၏။ ။မဇ္ဈိမနှင့် ဝဇ္ဇကီကားတူ၏။ လက်သမားတောင် ခေါ်သည်။

၁၈။ ဝိဋ္ဌာန်ဝိကပ်၊ လောက်ပြီမှတ်၊ အာပတ် ဝတ္ထုလာ။

ပကတိ ပုရိသခေါ်သော ငါတို့အတောင် အထွာအားဖြင့် အလျား-တစ်တောင့်ထွာ၊ အနံ-တစ်ထွာခြောက်သစ်ရှိသော အဝတ်ထည်သည် အဝိဋ္ဌာန်လောက်၏။ ဝိကပ္ပနာလောက်၏။ သင်္ကန်းသာမညနှင့် စပ်ယှဉ်သော ထိုထိုသိက္ခာပုဒ်တို့၌ “ဝိကပ္ပနပင် ပစ္ဆိမံ စီဝရံ” ဟူ၍ အာပတ်ဝတ္ထု အဖြစ်ဖြင့်လာ၏။ ။ မဇ္ဈိမဝဇ္ဇကီတို့မှာ ငါတို့ပကတိ တက်နည်းကိုကား ဝိနယာလင်္ကာရဋီကာ၊ သဒ္ဓသုတ္တ နိဒ္ဒေသတို့၌ လာသည်ကို ပမာဏ ပြုကြရကုန်၏။ ။ ထိုကျမ်းဆရာတို့ သည်လည်း။ ။ “အဋ္ဌာရသ ဟတ္ထုဗ္ဗေဓော၊ ဂေါတမော သကျဝဇ္ဇနော” ဟူ၍ ငါတို့ဘုရား အရပ်တော်ကို ပြဆိုကြသော ကျမ်းဂန်များကိုမှီ၍ မဇ္ဈိမမှ ထက်ဝက်တက်ကို ပြဆိုကြ ပေကုန်၏။ မြတ်စွာဘုရား အရပ် တော်သည် မြတ်စွာဘုရား၏ လေးတောင်သာ ရှိမြဲဖြစ်၏။ ထိုကို သုံးဆတက်သော် မဇ္ဈိမ တစ်ဆဲ့နှစ်တောင်ဖြစ်၏။ထိုကိုထက်ဝက် တက်သော် ပကတိပုရိသ တစ်ဆဲ့ရှစ်တောင် ဖြစ်သတည်း။

၁၉။ ကိုယ်ပိုင်သန္တက၊ ရသည်မှ၊ ဒသကရက်တွင်းမှာ။

၂၀။ ဝိဋ္ဌာန်တင်မှု၊ ဝိကပ်မှု၊ မပြု အာပတ်လာ။

မိမိတို့ အတောင်နှင့် အလျား တစ်တောင့်ထွာ အနံ တစ်ထွာ ၆-သစ်ရှိသောအဝတ်ထည်မျိုး၊ ထိုထက် အလျားအနံကြီးသော အဝတ် ထည်မျိုးတို့ကို ကိုယ်ပိုင်သန္တကအဖြစ်နှင့် ရခဲ့သည်ရှိသော် မိမိလက်သို့ပင် မရောက်သေးသော်လည်း သေချာစွာ သိရှိခဲ့ပါလျှင် ရသောနေ့မှစ၍ ဆယ်ရက်အတွင်း၌ အဝိဋ္ဌာန်သော်လည်း တင်ရာ၏။ ဝိကပ္ပနာသော် လည်းပြုရာ၏။ တစ်ခုခု မပြုခဲ့သော် တစ်ဆဲ့တစ်ရက် အရုဏ်တက်

သည်နှင့် တပြိုင်နက် နိဿိဂ္ဂိုပါစိတ်အာပတ် သင့်၏။ ။အရုဏ်ဟူသော စကားဖြင့် တစ်ရက်လုံးကို သိမ်းကျုံးလိုရင်းဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် လဆန်း တစ်ရက်နေ့ မွန်းတည့်အချိန်မှာဖြစ်စေ၊ ညဉ့်သန်းခေါင် အချိန်မှာဖြစ်စေ၊ သင်္ကန်းရလာခဲ့သော် လဆန်း ၂-ရက် အရုဏ်တက်လျှင် ထိုနေ့ဆုံး၏။ ထိုအခါမှ လဆန်းတစ်ရက် နံနက်အရုဏ်ကို ထိုသင်္ကန်းရသည်မည်၏။ ငါ့သင်္ကန်းသည် တစ်အရုဏ်ရပြီ ဆိုရ၏။ ဝါဆိုဝါကပ်အရာ ပရိဝါသ် မာနတ်စသည်တို့၌လည်း ဤနည်းအတူ။

၂၁။ ပရိက္ခရာရ စောဠအမည်၊ သူ့အမည်၊ နှစ်ထည်အဓိဋ္ဌာန်

အဓိဋ္ဌာန် တင်နည်းသည် ပရိက္ခရာရစောဠ အမည်နှင့် တင်နည်း၊ သံဃာဋီ၊ ဥတ္တရာသင်္ဂ၊ အန္တရဝါသက၊ ပစ္စတ္တရဏ အစရှိသော အသီး အသီးသော သူ့အမည်နှင့် တင်နည်းဟူ၍ တင်နည်းနှစ်ပါးရှိ၏။

၂၂။ ပရိက္ခရာရ စောဠအသုံး၊ ကိုးထည်လုံး၊ ရှေးထုံး အစဉ်လာ။

ပရိက္ခရာရစောဠ-ဟူသော အမည်နှင့်အဓိဋ္ဌာန် တင်နည်းသည် သင်္ကန်းကိုးထည်တို့တွင် သပိတ်အိတ် ဘိနပ်အိတ် အစရှိသော ပရိက္ခရာ စောဠ အထည်မျိုးတို့၌သာ တင်ရသည်မဟုတ်။ ကိုးထည်လုံး၌ပင် တင်လိုသော် တင်ရသော ရှေးထုံးအစဉ်လာ၏။ ။ “ပရိက္ခရာရ စောဠနာမ ပါဠေက္ကံ နိဓာနမုခမေတံ” ။ ။ **အဋ္ဌကထာကြီး**။ ။ “ပရိက္ခရာရ စောဠိယော သဗ္ဗံ၊ တထာ ဝတ္ထာ အဓိဋ္ဌတိ” ။ ။ **ဒုဒ္ဒသိက္ခာ**။ ။ **အဋ္ဌကထာကြီး**၌ တိစီဝရိက်သာ ပရိက္ခရာရစောဠတင်မှုကို ဆိုလျက်ရှိ၏။

၂၃။ ကိုယ်၊ နှုတ် နှစ်ပြင်၊ တအင်အင်၊ တင်လေ အဓိဋ္ဌာန်။

သင်္ကန်းအဓိဋ္ဌာန် တင်နည်းသည် ကိုယ်အင်္ဂါဖြင့်တင်ခြင်း နှုတ် အင်္ဂါဖြင့် တင်ခြင်းဟူ၍နှစ်ပါးရှိ၏။ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် တပါးပါးဖြင့်တင်လေ ဟူလိုသည်။ ။ “ဒွေ စီဝရဿ အဓိဋ္ဌာနာ ကာယေန ဝါ အဓိဋ္ဌေတိ၊

(၄၈)   ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ဝါစာယ ဝါ အဓိဋ္ဌေတိ”။ ။ ဝိ၊ ၅။ ၂၁၄။ ။ ကိုယ်အင်္ဂါဖြင့် တင်ရာ၌ “ဣမံ စိဝရံ ပရိက္ခာရစောဠ အဓိဋ္ဌာမိ” -ဟု နှလုံးသွင်းခြင်းနှင့်တကွ အဝတ်သင်္ကန်းကို လက်ဖြင့်ကိုင်တွယ်၍ သုံးသပ်ရသည်။ ။ နှုတ်အင်္ဂါဖြင့် တင်ရာ၌ကား အဝတ်သင်္ကန်းကို အာရုံပြု၍ “ဣမံ စိဝရံ ပရိက္ခာရစောဠ အဓိဋ္ဌာမိ” -ဟု နှုတ်မြွက်ရသည်။ ။ နှုတ်ကလည်းဆို ကိုယ်ကလည်း သုံးသပ်ပေးမှု ကိုယ်နှုတ်နှစ်ပါးဖြင့် တင်သည်မည်၏။

၂၄။ နီ၊ ဝေ၊ နည်း၊ များ၊ လေးထွေပြား၊ ခြားတုံအဆိုမှာ။

၂၅။ ဣဒံ၊ ဣမာနိ၊ ဧတံ၊ ဧတာနိ၊ ဆိုရိုးရိုး၊ နီဘိ - နှစ်တောင့်ထွာ။

အနီး၌ရှိသော အဝတ်သင်္ကန်း အဝေး၌ရှိသော အဝတ်သင်္ကန်း တထည်တည်းသော အဝတ်သင်္ကန်းနှစ်ထည် သုံးထည်စသည်များ သောအဝတ်သင်္ကန်းဟူ၍ လေးထွေ လေးပါး အပြားရှိ၏။ ဆိုပုံလည်း ခြားနားစေရ၏။ ။ အနီးတထည်ဖြစ်အံ့၊ ဣဒံ - ဟု။ ။ အနီး နှစ်ထည် သုံးထည် စသည်အများဖြစ်အံ့၊ ဣမာနိ - ဟု။ ။ အဝေးတထည်ဖြစ်အံ့၊ ဧတံ - ဟု။ ။ အဝေးအများဖြစ်အံ့၊ ဧတာနိ - ဟု ဆိုရိုးရှိ၏။ နှစ်တောင့်ထွာ ဟတ္ထပါသ်အတွင်း၌ တည်ရှိသော အဝတ်သင်္ကန်းကို အနီးဆိုသည်။ နှစ်တောင့်ထွာမှ အပ၌တည်ရှိသော အဝတ်သင်္ကန်းကို အဝေးဆိုသည်။ ယူဇနာတစ်ရာပင်ဝေးသော်လည်း ထိုသင်္ကန်းကို စိတ်တမ်း၍ နှုတ်ဖြင့် တင်ဆိုလျှင် မြောက်တော့သည်။ “ဣမံ စိဝရံ ပရိက္ခာရစောဠ အဓိဋ္ဌာမိ၊ ဣမာနိ စိဝရာနိ ပရိက္ခာရစောဠာနိ အဓိဋ္ဌာမိ။ ။ ဧတံ စိဝရံ ပရိက္ခာရစောဠ အဓိဋ္ဌာမိ။ ။ ဧတာနိ စိဝရာနိ ပရိက္ခာရစောဠာနိ အဓိဋ္ဌာမိ”။ ။ အထည်ပေါင်း တစ်ရာကိုပင် တစ်ပါတည်းတင်ရ၏။

၂၆။ ပရိက္ခာရ စောဠတင်မှု၊ သင်္ကန်းရာ၊ ပြုဘွယ်ထူးမလာ။

ပရိက္ခာရစောဠ အမည်နှင့် အဓိဋ္ဌာန်တင်အပ်ပြီးသော သင်္ကန်း တို့၌ စောင့်ရှောက်ခြင်း စသည့်ဖြင့် ပြုဘွယ်ကိစ္စ အထူးမလာပြီ။

အလိုရှိတိုင်း သုံးဆောင်ရတော့သည်။ အဓိဋ္ဌာန်ပျက်ကြောင်းများမှာ နောက်၌လာလတ္တံ့။

၂၇။ သူ့အမည်နှင့်၊ တင်တုံလင်း၊ ကျင့်ဝတ်အဖြာဖြာ။

သံဃာဦး ဥတ္တရာသင်္က၊ အန္တရဝါသက အစရှိသော အသီးအသီး သော သူ့အမည်နှင့် အဓိဋ္ဌာန်တင်ရာ၌မူကား ကျင့်ဝတ်တရားအဖြာဖြာ များ၏။

၂၈။ သင်း၊ ကိုယ်၊ ဒု၊ မိုဃ်း၊ မာ၊ နိဗ္ဗိ၊ တင်ရိုးဝက်စီသာ။

သင်းပိုင်၊ ကိုယ်ရုံ၊ ဒုဂုဏ်၊ မိုဃ်းရေခံ၊ အမာလွှမ်း၊ နိသီဒိုင် တို့ကို သူ့အမည်နှင့် တင်သည်ရှိသော် တစ်ထည်စီသာ ထားရာသည်။ အဓိဋ္ဌာန်တင် သင်းပိုင်တစ်ထည်သာ ရှိရာသည်။ နှစ်ထည်မရှိရ။ အသစ် တထည်ကို အဓိဋ္ဌာန်တင်လိုသော် သင်းပိုင်ဟောင်းကို ပစ္စုဒ္ဓါရိပြုပြီးမှ အသစ်ကိုတင်ရသည်။ ကြွင်းသော ငါးထည်တို့၌လည်း ဤနည်းတူ။ အိပ်ရာခင်း မျက်နှာသုတ် ပရိက္ခာရစောင့်-တိဉ်းမူကား များစွာပင် တင်၍ ထားရ၏။

၂၉။ လျားနံပမာဏ၊ ပြည့်မှီမှ၊ တင်ရ ခြောက်ထည်မှာ။

သင်း၊ ကိုယ်၊ ဒု၊ မိုဃ်း၊ မာ၊ နိ၊ ဟူသော ခြောက်ထည်တို့ကို သူ့အမည်နှင့်တင်ရာ၌ အသီးအသီး အလျား-အနံ ပမာဏ ပြည့်မှီမှသာ တင်ရသည်။

၃၀။ ငါးတောင်-တောင်ဆုပ်၊ သုံးတောင်-ဆုပ်၊ ဒုကုဋ် ကိုယ်ရုံမှာ။

ဒုဂုဏ် ကိုယ်ရုံတို့၌ အယုတ်ဆုံးအားဖြင့် အလျား ၅-တောင်-တောင်ဆုပ်၊ အနံသုံးတောင်-တောင်ဆုပ်ရှိမှသာ အဓိဋ္ဌာန်နားသည်။ ငါးတောင်-တောင်ဆုပ် ဆိုသည်ကား တောင်ရှည် လေးတောင်နှင့် တောင်ဆုပ်တခုကိုဆိုသည်။ သုံးတောင်-တောင်ဆုပ်မှာလည်း ဤ နည်းတူ။

(၅၀)   ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

၃၁။ အလျားလိုဟန်၊ နှစ်တောင်နံ၊ တင်ရန် သင်းပိုင်မှာ။

သင်းပိုင်၌ အလျားပမာဏ ဒုက္ခ၊ ကိုယ်ရုံတို့ အတိုင်းပင်။
အနံမှာ အယုတ်ဆုံး နှစ်တောင်ပမာဏရှိမှ တင်ရသည်။

၃၂။ နှစ်ထွာ၊ ထွာခွဲ၊ မြိတ်ထွာတွဲ၊ လုပ်မြဲ နီသိန်မှာ။

နီသိန်၌ အလွန်ဆုံးအားဖြင့် ဘုရား အထွာတော်နှင့် အလျား
နှစ်ထွာ အနံတထွာခွဲ အမြိတ်အဆာ တထွာလုပ်မြဲ ဖြစ်သည်။ ထိုထက်
မလွန်ရ။

၃၃။ လေးနှင့်-နှစ်တန်၊ ထွာတော်မှန်၊ ကဏ္ဍပွဋိစ္ဆာ။

အမာလွမ်း၌ ဘုရားအထွာတော်နှင့် အလျားလေးထွာ အနံ
နှစ်ထွာ အလွန်ဆုံး။ ထိုထက်မလွန်ရ။

၃၄။ ခြောက်ထွာရှည်ခွဲ နှစ်ထွာခွဲ၊ လုပ်မြဲ မိုဃ်းရေမှာ။

မိုဃ်းရေခွဲ၌ ဘုရားအထွာတော်နှင့် အလျား ခြောက်ထွာ အနံ
နှစ်ထွာခွဲလုပ်မြဲ၊ ထိုထက် မလွန်ရ။

၃၅။ ပရိက်၊ အိပ်၊ မျက်၊ ဤသုံးချက်၊ မမြွက် လျား-နံမှာ။

ဤသုံးထည်တို့၌ အလျားအနံ ပမာဏကို ကျမ်းဂန်တို့၌ အမြွက်
အဆိုမရှိ။ ။ “ကေပိ ဝဇ္ဇတိ၊ ဗဟူနိပိ ဝဇ္ဇန္တိ” - ဟူ၍လာ၏။

၃၆။ သုံးထည်အရိုး၊ ကောင်းစွာဆိုး၊ မာ၊ မိုဃ်း၊ သင့်ရုံသာ။

ဒုဂ္ဂဏ် ကိုယ်ရုံ သင်းပိုင်တို့၌ ကောင်းစွာဆိုးမှ အဓိဋ္ဌာန်နားသည်။
မာ၊ မိုဃ်းတို့၌ အဆင်းပျက်ရုံဆိုးလျှင် ပြီး၏။

၃၇။ ကပ္ပဗိဇ္ဇ၊ ထိုးရိုးပြု၊ သင်း၊ ဒု ကိုယ်၊ မိုဃ်း၊ မာ။

ဤငါးထည်တို့သည်ကား ကိုယ်၌ဝတ်ရုံသော သင်္ကန်းမျိုးဖြစ်ကုန်

၍ဆိုးခြင်း ကပ္ပဗိန္ဒူထိုးခြင်းတို့ကို ပြုပြီးမှ အဓိဋ္ဌာန်တင်ထိုက်ကုန်သည်။ အိပ်၊ မျက်၊ ပရိက်၊ နိဿိဒ်တို့ကား ဝတ်ရုံသော သင်္ကန်းမျိုး မဟုတ်ကုန်။ ဆိုးမှု ကပ္ပဗိန္ဒူထိုးမှုမလို။

၃၈။ **ဓိဋ္ဌာန်ဟောင်းပစ်၊ စွန့်ပြီးလစ်၊ အသစ်တင်မြဲသာ။**

သင်း၊ ဒု၊ ကိုယ်၊ ဖိုဃ်း၊ မာတိဉ္ဇ တထည်သာ အပ်သောကြောင့် အမည်နှင့်တင်၍ဆောင်သော အဟောင်းရှိခဲ့လျှင် အဟောင်းကို ပစ္စုဒ္ဓါရ်ပြု၍ အဓိဋ္ဌာန်စွန့်ပြီးမှ အသစ်ကို အဓိဋ္ဌာန်တင်ရသည်။ ။ “ဣမံ သံဃာဋ္ဌိ ပစ္စုဒ္ဓရာမိ” ဒုဂုဏ် အဟောင်းကို ပစ္စုဒ္ဓါရ်ပြု၍။ ။ “ဣမံ သံဃာဋ္ဌိ အဓိဋ္ဌာမိ” ဒုဂုဏ်သစ်ကို အဓိဋ္ဌာန်တင်။ ။ အဝေး၌ရှိနေသော ဒုဂုဏ်ဟောင်းကို အဝေးကနေ၍ စွန့်ရာ၌ “ဧတံ သံဃာဋ္ဌိ ပစ္စုဒ္ဓရာမိ” ဟု စွန့်။ အဝေးအဓိဋ္ဌာန်၌လည်း ထိုနည်းအတူ။ ။ “ဣမံ ဥတ္တရာသင်္ဂ ပစ္စုဒ္ဓရာမိ။ ဣမံ ဥတ္တရာသင်္ဂ အဓိဋ္ဌာမိ။ ။ ဣမံ အန္တရဝါသင်္ဂ ပစ္စုဒ္ဓရာမိ။ ဣမံ အန္တရဝါသင်္ဂ အဓိဋ္ဌာမိ။ ။ ဣမံ ဝဿိကသာဋ္ဌိကံ ပစ္စုဒ္ဓရာမိ။ ဣမံ ဝဿိကသာဋ္ဌိကံ အဓိဋ္ဌာမိ။ ။ ဣမံ ကဏ္ဍုပ္ပဋိစ္ဆာဒိ ပစ္စုဒ္ဓရာမိ။ ဣမံ ကဏ္ဍုပ္ပဋိစ္ဆာဒိ အဓိဋ္ဌာမိ”။

၃၉။ **သုံးထည်ကိုလျှင်၊ အမည်တင်၊ ညဉ့်ပင် မကင်းရာ။**

၄၀။ **ဌာနဆွဲငါး၊ ဝေဘန်ထား၊ များလှ ဆိုခွင့်မှာ။**

ဒု၊ ကိုယ်၊ သင်း၊ တို့ကို အမည်နှင့်အဓိဋ္ဌာန် တင်ပြီးသည်ရှိသော် တင်ပြီးသော နေ့မှစ၍ သင်္ကန်းနှင့် တညဉ့်မျှကင်း၍ မနေရာ၊ အရုဏ်တက်ဆဲအခါ၌ လိုရင်းတည်း။ ။ မကင်းအောင်နေရာသော အစီအရင်ကိုလည်း သင်္ကန်းထားရာဌာန တစ်ဆွဲငါးပါးတို့နှင့် ဝေဘန်၍ ပါဠိတော်၌ ကျယ်စွာ ဟောတော်မူ၍ထား၏။ ပြောဆိုတွယ် အလွန်များ၏။ ။ ထိုဌာနတို့၌ မလိမ်မာခဲ့သော် နေလေရာဌာန၌၎င်း၊ လမ်းခရီးသွားဆဲ အခါ၌၎င်း အရုဏ်တက်ဆဲအခါတွင် နှစ်တောင့်ထွာ ဟတ္ထပါသ်အတွင်း၌ သင်္ကန်းကိုအမြဲထား၍ ဆောင်လျှင် ပြီးတော့သည်။ ဘိက္ခုသမ္ပတိကို ရခဲ့သော်

(၅၂) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

၎င်း၊ ကထိန်အာနိသင်ကို ရခဲ့သော်၎င်း၊ ညဉ့်ကင်းသော်လည်းအပြစ်မရှိ၊ အခန့်မတော်လှ၍ ညဉ့်ကင်းမည်ရှိခဲ့သော် အဝေးမှာလှမ်း၍သော် လည်း ပစ္စုဒ္ဓါရိပြုလိုက်ရသည်။ အရုဏ်တက်သည်နောက် အဝေးမှာလှမ်း၍ အဓိဋ္ဌာန် တင်လိုလျှင်တင်ရ၏။

၄၁။ မိုဃ်းလေးလတွင်၊ မိုဃ်းကိုတင်၊ လွန်လျှင် ဝိကပ္ပိ။

မိုဃ်းရေခဲသင်္ကန်းမှာ ဝါဆိုလပြည့်ကျော် တစ်ရက်မှစ၍ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့တိုင် မိုဃ်းလေးလအတွင်း၌သာ အဓိဋ္ဌာန်တင် ရသည်။ ဆောင်းလေးလ နွေလေးလတို့၌ ဝိကပ္ပနာပြု၍ ထားရသည်။

၄၂။ အနာရှိလျှင်၊ မာကိုတင်၊ လွန်လျှင် ဝိကပ္ပိ။

အမာလွှမ်းသင်္ကန်းမှာ အိုင်းကျသော ယားနာကြီး ဝဲနာကြီး စသည် ရှိသောအခါ၌သာ အဓိဋ္ဌာန်တင်ရသည်။ ထိုအနာ ပျောက်ငြိမ်း သောအခါ၌ ဝိကပ္ပနာပြု၍ ထားရသည်။

၄၃။ နိသီဒန၊ တင်တုံက၊ လေးလ မကင်းရာ။

နိသီဒိင်သင်္ကန်းကို နိသီဒနအမည်နှင့်တင်၍ ဆောင်စဉ်အခါ လေးလလုံးလုံး ကင်း၍မထားရာ။

၄၄။ ပေးစွန့်၊ ခိုးယူ၊ ကျွမ်းဝင်ယူ၊ လူထွက်ချသိက္ခာ။

၄၅။ သေဆုံး၊ လိင်ပြန်၊ ပစ္စုဒ္ဓါ၊ ရှစ်တန်-ကျမိဋ္ဌာ။

အဓိဋ္ဌာန်တင်၍ထားသော သင်္ကန်းသည် ရှစ်ပါးသောအကြောင်း တို့ကြောင့် အဓိဋ္ဌာန်ကျ၏။ ထိုသင်္ကန်းကို သူတစ်ပါးအား ပေးလိုက်စွန့် လိုက်သော်၎င်း၊ ထိုသင်္ကန်းကို သူတစ်ပါးတို့ခိုး၍ တိုက်၍ လုယက်၍ ယူခဲ့သော်၎င်း၊ အကျွမ်းဝင်၍ ဝိဿာသဂ္ဂါဟ ယူနည်းဖြင့်ယူခဲ့သော်၎င်း၊ သင်္ကန်းရှင်သည် ဘိက္ခုနီဖြစ်၍ သိက္ခာမချရဘဲ လူဝတ်လဲ၍ လူထွက်ခဲ့ သော်၎င်း၊ ရဟန်း ယောက်ျားဖြစ်၍ သိက္ခာချခဲ့သော်၎င်း၊ သင်္ကန်းရှင်

ရဟန်း သေဆုံးခဲ့သော်၎င်း၊ ဣတ္ထိလိင် ပုလ္လိင်ပြန်ခဲ့သော်၎င်း၊ ပစ္စုဒ္ဓါရိ ပြုခဲ့သော်၎င်း၊ အဓိဋ္ဌာန်ကျ၏။ သင်္ကန်းရှင် ပါရာဇိကကျခဲ့သော် အဓိဋ္ဌာန် ကျသည် မကျသည်ကို အဆိုမရှိ။ သိက္ခာကျ၌ ရေတွက်ရာ၏။

၄၆။ သင်း၊ ကိုယ်၊ ဒုအာ။ ပေါက်မှုပ္ပာ။ ကိုးပါးကျ
ကြောင်းလာ။

သင်းပိုင် ကိုယ်ရုံ ဒုဂုဏ်တို့မှာ ပေါက်ခြင်းကိုထည့်၍ အဓိဋ္ဌာန်ကျ ကြောင်း ကိုးပါးလာ၏။ သုံးထည်လုံးမှာ အလျားစွန်းမှ တစ်ထွာ၏ အတွင်း၌ အနံ့စွန်း၌မူကား ကိုယ်ရုံ ဒုဂုဏ်တို့မှာ ရှစ်သစ်အတွင်း၌ သင်းပိုင်မှာ လေးသစ်အတွင်း၌ လက်သန်းသည်းခွန်အပြင် ပမာဏမျှ ကျယ်လှစွာ ပေါက်ခဲ့သော် အဓိဋ္ဌာန်ကျ၏။ ။ ရှေ့ရှစ်ပါးကား ပရိက္ခာရစောဠ အဓိဋ္ဌာန်နှင့်လည်းဆိုင်၏။ ။ အပေါက်ပေါက်မှုသည် တိစိဝရိက် အဓိဋ္ဌာန်ကြီးနှင့် သာဆိုင်၏။

သင်္ကန်းအဓိဋ္ဌာန်တင်နည်း ပြီး၏။

===၀၀၀===

၃။ သင်္ကန်းဝိကပ္ပနာပြုနည်း

၄၇။ ပရမ္ပုခါ၊ သံမုခါ၊ နှစ်ဖြာ ဝိကပ္ပ။

ဝိကပ္ပနာပြုနည်းသည် သံမုခါဝိကပ္ပနာ၊ ပရမ္ပုခါဝိကပ္ပနာ ဟူ၍ နှစ်ပါးရှိ၏။ သံမုခါဝိကပ္ပနာ-မိမိနှုတ်ဖြင့် ပြုအပ်သော ဝိကပ္ပနာ၊ ပရမ္ပုခါ ဝိကပ္ပနာ-သူတစ်ပါးနှုတ်ဖြင့် ပြုအပ်သော ဝိကပ္ပနာဟု ဆိုကြ၏။

၄၈။ ဝိနည်းဝိရိယံ၊ ချဉ်းကပ်ငြား၊ နှစ်ပါးပြုဘို့ရ။

ဝိနည်းဝိရိယုဂ္ဂိုလ်ထံ ချဉ်းကပ်၍ ဝိနည်းဝိရိယုဂ္ဂိုလ်အား ပြုရမည်။

(၅၄)   ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ဝိကပ္ပနာ ပြုလိုသောသင်္ကန်းကို ဝိနည်းခိုရ်ရေ၌ထား၍။ ။ “ဣမံ စီဝရံ တုယံ ဝိကပ္ပေမိ” ။ ။ သင်္ကန်းအများဖြစ်ခဲ့လျှင် “ဣမာနိ စီဝရာနိ တုယံ ဝိကပ္ပေမိ” ဆို။ ။ အဝေးရှိသင်္ကန်း၌ ဧတံ တောနိ-ဆို။

၄၉။   ဝိနည်းလိမ်မာ၊ မြတ်ဆရာ၊ ပြန်ပါ ဝိကပ္ပ။

ဝိနည်းခိုရ်ဆရာက ဝိကပ္ပနာပြန်ရသည်။ ။ “မယံ သန္တကံ ပရိဘုဉ္ဇဝါ ဝိဿဇ္ဇေဟိ ဝါ ယထာပစ္စယံ ကရောဟိ” ဆို၍ပြန်။ ။ ငါ၏ဥစ္စာကို သုံးလိုသုံး စွန့်လိုစွန့် အကြောင်းအားလျော်စွာ လိုရာပြုလေ ဟုလိုသည်။

၅၀။   သီတင်းဘော်မှန်၊ သမ္ပဒါနိ၊ ငါးတန်လိုရာပြု။

သမ္ဘုခါဝိကပ္ပနာပြုပုံ တစ်နည်းမှာ သီတင်းသုံးဘော် ငါးယောက် တို့တွင် သင်္ကန်းရှင် အလိုရှိရာ တစ်ယောက်ယောက်ကို သမ္ပဒါနိထား၍ ပြု၏။ ။ “ဣမံ စီဝရံ တိဿဿ ဘိက္ခုနော ဝိကပ္ပေမိ။ တိဿာယ ဘိက္ခုနိယာ။ တိဿာယ သိက္ခမာနာယ။ တိဿဿ သာမဏောရဿ။ တိဿာယ သာမဏေရိယာ” ဟု မိမိနှင့်အကျွမ်းဝင်သူ တစ်ယောက် ယောက်၏ နာမည်ကို ဘော်၍ဆို။ ။ ဝိနည်းခိုရ်က ပြန်ရာ၌ “တိဿဿ သန္တကံ” ဟု ဆို၍ ပြန်လေ။

၅၁။   ကိုယ်မပြုဘဲ၊ သူကိုလွှဲ၊ ခေါ်မြဲ ပရမ္ပုခ။

တုယံ ဝိကပ္ပေမိ-ဟု မိမိမပြုမှ၍ ဝိနည်းခိုရ်ဆရာကိုပင် ဝိကပ္ပနာ ပြုမှုပါ လွှဲအပ်လိုက်၏။ “ဣမံ စီဝရံ ဝိကပ္ပနတ္ထာယ တုယံ ဒမ္ပိ” လွှဲပုံ။ ။ အလိုရှိရာ သီတင်းသုံးဘော်ကို ညွှန်းပါဟု ဝိနည်းခိုရ်ကဆိုရာ အလိုရှိရာပုဂ္ဂိုလ်၏ နာမည်ကိုပြောကြားလျှင် ထိုနေရာ၌ပင်လျှင် ထို နာမည်ကို သမ္ပဒါနိပြု၍။ ။ “အဟံ ဣမံ စီဝရံ တိဿဿ ဘိက္ခုနော ဒမ္ပိ” ဟု ဝိနည်းခိုရ်ဆရာကပင် ဝိကပ္ပနာပြု။ ။ “တိဿဿ သန္တကံ ပရိဘုဉ္ဇဝါ ဝိဿဇ္ဇေဟိ ဝါ ယထာပစ္စယံ ကရောဟိ” ဟု ဝိနည်းခိုရ်ပင် ဝိကပ္ပနာပြန်။ ။ “တိဿာယ ဘိက္ခုနိယာ” စသည်ကိုလည်း သိလေ။

၅၂။ ဝိကပ်ပြန်တုံ၊ ဆောင်နှင်းပုံ၊ ဝတ်ရုံ စွန့်ပေးရ။

ဤဝိကပ္ပနာ ပြန်မှုကိုလည်း ပစ္စုဒ္ဓိရဟူ၍ပင်ခေါ်၏။ မသိမ်းပိုက်မှု၍ တာဘန်ပြန်ထုတ်မှု ဆိုလိုသည်။ ဤသို့ ဝိကပ္ပနာပြန်၍ တာဘန်သင်္ကန်းရှင်အား ဆောင်နှင်း လွှဲပုံလိုက်သောအခါမှစ၍ ဝိနည်းဗိုလ်ရာ၏ ဥစ္စာသီတင်းသုံးဘော် တစ်ယောက်ယောက်၏ဥစ္စာ အနေနှင့်ထား၍ မိမိပိုင် ဥစ္စာကဲ့သို့ အလိုရှိတိုင်းသုံးရ၏။

သင်္ကန်းဝိကပ္ပနာပြုနည်း ပြီး၏။

၄။ သင်္ကန်းဟူသော နိရာနိဿယ

၅၃။ သင်း၊ ကိုယ်၊ ဒု၊ ဗိုလ်၊ မာ-ငါးမျိုး၊ ထိုးလေ ဗိန္ဒုညည်း။

၅၄။ ကြေးညှို သစ်စိမ်း၊ ရွှံ့ညွန့်လိမ်း၊ ခပ်သိမ်းမည်းနက်ဆင်း။

၅၅။ သင်္ကန်းထောင့်မှာ၊ တခုသာ၊ ပမာ ဒေါင်းမျက်ကွင်း။

၅၆။ သမန်းမြက်ဖျား၊ အငယ်ထား၊ အပ်ငြားဗိန္ဒုညည်း။

ဝတ်ရုံ၍ သုံးဆောင်ရသော ထိုသင်္ကန်းငါးမျိုးတို့၌ ကပ္ပဗိန္ဒုထိုးပြီးမှ ဝတ်ရုံရသည်။ ကြေးညှိုမျိုး၊ သစ်ရွက်စိမ်းမျိုး၊ လိမ်းကပ်သော ရွှံ့ညွန့်မျိုး၊ ထိုမှကြွင်းသော ခပ်သိမ်းသော မည်းနက်သော အဆင်းမျိုးတို့တွင် တစ်ခုခုကို သင်္ကန်းထောင့်၌ အကြီးဆုံးအားဖြင့် ဥဒေါင်းမျက်ကွင်း ပမာဏ၊ အငယ်ဆုံးအားဖြင့် သမန်းမြက်ဖျားခန့်မျှသော်လည်း ထိုးရမည်။ ။ “အန္တမသော ကုသဂ္ဂေနပိ အနာဒိယိတွာ” ။ ပါဠိတော်။

၅၇။ နန္ဒင်း၊ ထန်းကျင့်၊ ဆူးပန်းပွင့်၊ ပေါက်ပွင့် ဝိန္ဒုစွယ်။

၅၈။ ကြပိုင်၊ ဒေါက်ရပ်၊ မဲ၊ ဒန်း၊ မှတ်၊ မအပ် ဆိုးရည်ဝယ်။

(၅၆) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

နန္ဒင်းထန်းကျင့် ခေါ်သော တိန်းညက်နှစ်၊ ဆူးပန်းပွင့်၊ ပေါက်ပွင့်၊ ပိန္နဲနွယ်၊ ကြပိုင်ခေါက်၊ ဒေါက်ရပ်ခေါက်၊ မဲရွက်၊ ဒန်းရွက်၊ အကပ္ပိယ ဆိုးရည်ကိုးပါး။

၅၉။ ခုံ၊ ပိုး၊ ဝါ၊ ဘန်၊ ကမ္မလံ၊ ပိုက်ဆံချည်ခြောက်ပါး။

၆၀။ ပဋ္ဌုဏ်၊ စိန၊ သောမာရ၊ ကုလ၊ နတ်လှူငြား။

၆၁။ ဟေဘိက္ခု၊ တန်ခိုးကြုံ၊ နလုံ ခြောက်ထည်ပြား။

ခေါမံ၊ ခုံချည်သင်္ကန်း။ ကောသေယျံ၊ ပိုးချည်သင်္ကန်း။ ကပ္ပိ သိကံ၊ ဝါချည်သင်္ကန်း။ သာဏံ၊ ပိုက်ဆံချည်သင်္ကန်း။ ကမ္မလံ၊ သိုးမွေး ချည်သင်္ကန်း။ ဘင်္ဂံ၊ ဘန်ချည်သင်္ကန်း။ ။ ဇာတ်အားဖြင့်ပြားသော သင်္ကန်း ခြောက်ထည်။ ။ ပဋ္ဌုဏ်၊ ပဋ္ဌုဏ်တိုင်း၌ဖြစ်သောသင်္ကန်း။ သောမာရံ၊ သောမာရတိုင်း ဖြစ်သောသင်္ကန်း။ စိနံ = စိန့်တိုင်း၌ ဖြစ်သော သင်္ကန်း။ ဒုကုလံ၊ ဘွဲ့ဖြူပုဆိုးမျိုး။ ဒေဝဒိန္နံ၊ နတ်တို့လှူအပ်သော သင်္ကန်း။ ဣဒ္ဓိဇ္ဇံ၊ ဟေဘိက္ခု၊ ခေါ်တော်မူဟု ပုညဒိန္နကြောင့် ဖြစ်လာသော သင်္ကန်း။ အဋ္ဌကထာတို့၌လာသော ကပ္ပိယာနုလောမသင်္ကန်း ၆- မျိုး။

သင်္ကန်းဟူသော ပိုရာနိဿယ ပြီး၏။

၅။ သပိတ်အပြား ခွက်အပြား

၆၂။ မြေသံ၊ နှစ်ရပ်၊ သပိတ်အပ်၊ ကြီး၊ လတ်၊ ငယ်သုံးစား။

သပိတ်သည် မြေသပိတ် သံသပိတ်ဟူ၍ ကပ္ပိယသပိတ်နှစ်လုံး ရှိ၏။ သစ်သားသပိတ်၊ ကြေးသပိတ်၊ ဖလ်သပိတ် စသည်မအပ်။ ထိုကပ္ပိယသပိတ် နှစ်လုံးသည်လည်း အကြီး အလတ် အငယ်-ဟု သုံးစားစီ ရှိကြ၏။

၆၃။ သုံးပြည်တစ်ခွက်၊ နှစ်ကြိမ်ဝက်၊ ချင့်တွက် အမှတ်ထား။

၆၄။ ဥက္ကဋ္ဌ၊ မဇ္ဈ၊ ဩမက၊ နာမ အစဉ်အား။

နှစ်ကြိမ်ဝက် ဆိုသည်ကား သုံးပြည်တခွက် ဝင်သောသပိတ်သည် ဥက္ကဋ္ဌသပိတ်မည်၏။ သုံးခွက်နှင့်တစလယ် ဝင်သောသပိတ်သည် မဇ္ဈသပိတ်မည်၏။ ။ သုံးစလယ်နှင့် တစလယ်မယ်ဝင်သောသပိတ်သည် ဩမကသပိတ်မည်၏။ ခုဒ္ဒသိက္ခာ အုတ်ကျောင်း နိဿယ ဌဆွမ်းနှစ်ပြည် ပဲဟင်း အမဲ ငါး တခွက်သားစီ၊ သုံးပြည်တခွက်ဝင်သည်ကား ဥက္ကဋ္ဌသပိတ်မည်၏ဟု ဆိုပေ၏။

၆၅။ သုံးလုံးအနေ၊ သုံးစီဝေ၊ ကိုးထွေ သပိတ်ပြား။

ဥက္ကဋ္ဌကို အကြီး၊ အလတ်၊ အငယ်သုံးလုံးပြု။ သုံးပြည် တခွက် ထက်ပို၍ဝင်မှု ဥက္ကဋ္ဌကြီး၊ သုံးပြည်တခွက် တိတိဝင်မှု ဥက္ကဋ္ဌလတ်။ သုံးပြည်တစ်ခွက်အောက် လျော့၍ဝင်မှု ဥက္ကဋ္ဌငယ်။ ထိုအတူ မဇ္ဈ၊ ဩမကတို့၌လည်း သုံးလုံးစီဝေဘန်သော် သပိတ်အပြားကိုးလုံးဖြစ်၏။ နှစ်ပြည်တခွက်နှင့် တစ်လမယ်ဝင်တွင် ဥက္ကဋ္ဌ၊ ထိုအောက် မဇ္ဈ၊ တစ်ပြည် တစ်လယ်နှင့် တစ်လမယ်ဝင်တွင် မဇ္ဈ၊ ထိုအောက် ဩမက၊ ဤသို့ အထက်အောက် သုံးပုံကွဲအောင် ပိုင်းခြားလေ။

၆၆။ စဆုံး-ကြီးငယ်၊ နှစ်လုံးပယ်၊ အလယ် ခုနစ်ပါး။

၆၇။ မိဋ္ဌာဝိကဝ်၊ လောက်သည်မှတ်၊ တင်အပ်-တလုံးငြား။

ဥက္ကဋ္ဌကြီးကို အစဆိုသည်။ ဩမကငယ်ကို အဆုံးဆိုသည်။ ထိုနှစ်လုံးကိုပယ်၍ အလယ်ခုနစ်လုံးသည် အမိဋ္ဌာန် ဝိကပ္ပနာ လောက်၏။ အမိဋ္ဌာန်မှာမူကား တစ်လုံးသာ တင်ရသည်။

၆၈။ ဖုတ်သား၊ ကောင်းလျက်၊ အဆင်းနက်၊ ချောညက် မိဋ္ဌာန်နာ။

၆၉။ တစ်လုံးတင်ဘိ၊ အကြွင်းရှိ၊ ဝိကပ်ပြု၍ထား။

(၅၈) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

အဖုတ်ကောင်း၍ ကောင်းစွာကျက်သဖြင့် အဆင်းမည်းနက်လျက် ချောညက်သော သပိတ်သည်သာလျှင် အဓိဋ္ဌာန်နားသည်။ တစ်လုံးတင်၍ အကြွင်းရှိလျှင် ဝိကပ္ပနာချည်းပြု၍ သုံးဆောင်ရသည်။ အသစ်ကိုတင်လိုလျှင် အဟောင်းကို ပစ္စုဒ္ဓါရ်ပြုပြီးမှ တင်ရသည်။

၇၀။ ဝိဋ္ဌာန်ဝိကပ်၊ ပစ္စုဒ္ဓါရ်၊ ကျလတ်သက်န်းလား။

၇၁။ ဆပ်ဆန် ထမင်း၊ ဝင်လောက်လျှင်း၊ ပေါက်ခြင်းကျကြောင်းထား။

အဓိဋ္ဌာန်တင်နည်း၊ ဝိကပ္ပနာပြုနည်း၊ ပစ္စုဒ္ဓါရ်ပြုနည်း၊ အဓိဋ္ဌာန်ကျရန် အကြောင်းကိုးပါး၊ ဤအစီအရင် အလုံးစုံတို့သည် သက်န်း၌ ပြဆိုခဲ့ပြီးသောနည်းနှင့် အလားတူကုန်ပြီ။ အပေါက်၌မူကား ဆပ်ထမင်းလုံးဝင်လောက်အောင် ပေါက်သည်ကိုယူ။

၇၂။ စဆုံးနှစ်တန်၊ ဆွမ်းမခံ၊ သုံးရန်အိုးခွက်ထား။

ထိုနှစ်လုံးတို့ကိုမူကား ဆွမ်းခံမှုကိုလွှတ်၍ အိုးခွက်အရာ၌ထား၍ သုံးဆောင်ရ၏။ ဆွမ်းစားခွက် အရာ၌ထား၍ ဆွမ်းစားရ၏။ ။ “ဣမံ ပတ္တံ ပစ္စုဒ္ဓရာမိ” ။ အဟောင်းအဓိဋ္ဌာန်စွန့်။ ။ “ဣမံ ပတ္တံ အဓိဋ္ဌာမိ” ။ အသစ် အဓိဋ္ဌာန်တင်။ ။ “ဣမံ ပတ္တံ တုယံ ဝိကပ္ပေမိ၊ ဣမေ ပတ္တေ တုယံ ဝိကပ္ပေမိ” ။ အကြွင်းတို့ကို ဝိကပ္ပနာပြု။ ။ “မယံ သန္တကံ မယံ သန္တကာနိ ပရိဘုဉ္ဇ ဝါ” စသည် ဝိကပ္ပနာပြုနည်း၊ ဝိကပ္ပနာပြုပြီးနောက် အလိုရှိတိုင်း သုံးရ၏။

၇၃။ ကြေးနီ၊ မြေ၊ သံ၊ ဤသုံးတန်၊ စားရန် ခွက်သုံးပါး။

ဆွမ်းစားခွက် သုံးပါး။ သစ်သားခွက်၊ နီးခွက် စသည်ကား မအပ်။ ယာဝကာလိက ဝတ္ထုမျိုးကိုယူ။ ။ ဤသပိတ်အရာ၌ မြေသပိတ်၌ နှစ်ကြိမ်ဖုတ်မှ သံသပိတ်၌ ငါးကြိမ်ဖုတ်မှ အဓိဋ္ဌာန်လောက်သည်ဟု အဋ္ဌကထာကြီး၌ဆို၏။ ထိုစကားကို ဋီကာကြီးတို့က ပယ်ကြကုန်၍

တကြိမ်ပင် ဖုတ်သော်လည်း တညီတညာကောင်းစွာကျက်၍ အဆင်း
မည်းနက်သည်သာ ပမာဏဟုယူကြကုန်၏။ ကင်္ခါ ခုဒ္ဒသိက္ခာတို့၌
လည်း ထိုစကားမပါ။ ဋီကာကြီးတို့ဆိုတိုင်း စိတ်ချရာ၏။

သဝိတ်အပြား ခွက်အပြား ပြီး၏။

၆။ အကပ်ခံနည်း

၇၄။ နှစ်တောင့်ထွာမှတ်၊ ဟတ္ထပါသ်၊ ပညတ် ဝိနည်းလာ။

နှစ်တောင့်ထွာ ပမာဏကိုအမှတ်ပြု၍ ဝိနည်း ပညတ်တော်
အရာ၌ ဟတ္ထပါသ်ဟူ၍လာ၏။

၇၅။ ပေးယူ-လက်-နှစ်၊ ကြဉ်ပယ်ပစ်၊ ကြွင်းလစ် ကိုယ်အင်္ဂါ။

၇၆။ ဟတ္ထပါသ်တွင်း၊ ဝင်တုံလျှင်၊ ကပ်ခြင်းမြောက်ထိုက်စွာ။

ပေးသောသူ၏ ပေးသောလက်ကို၎င်း၊ ခံယူသောသူ၏ ခံသော
လက်ကို၎င်း ကြဉ်ပယ်လွှတ်ထား၍ ကြွင်းသောကိုယ်အင်္ဂါ တခုခုသည်
တဦးနှင့်တဦး၏ နှစ်တောင့်ထွာ ဟတ္ထပါသ်တွင်း၌ ဝင်သည်ဖြစ်အံ့
ကပ်ခြင်းမြောက်ထိုက်၏။ ပေးသောလက် ခံသောလက် နီးမှုသည်
အင်္ဂါမဟုတ်။ စားပွဲကြီး ပျပ်ခွက်ကြီးများနှင့် ကပ်ကြရာ၌ စားပွဲခုံကြီး
ပျပ်ခွက်ကြီးခြား၍နေသဖြင့် ကပ်သူနှင့်ခံသူ ကွာလှမ်း၍နေတတ်၏။
သတိရှိကြစေကုန်။

၇၇။ ပေးခြင်းသုံးတန်၊ ခံခြင်းနှစ်ပါး၊ စိတ်နှစ်ပါး၊ စုံငြားကပ်
အင်္ဂါ။

ပေးခြင်းသုံးတန် ဆိုသည်ကား ကိုယ်အင်္ဂါဖြင့် ကပ်ခြင်း၊ ကိုယ်

(၆၀) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

အင်္ဂါနှင့်စပ်သော ပန်းကန် ခွက်လျောက်ဖြင့် ကပ်ခြင်း၊ ခံသူ၏ လက်တွင်း သပိတ်တွင်းသို့ ကျရောက်အောင် ပစ်လွှတ်၍ကပ်ခြင်း၊ ဤသုံးပါးတည်း။ ခံခြင်းနှစ်ပါးဆိုသည်ကား ကိုယ်အင်္ဂါဖြင့်ခံခြင်း၊ ကိုယ်နှင့်ထိစပ်သော သပိတ်ခွက်လျောက်ဖြင့်ခံခြင်း၊ ဤနှစ်ပါးတည်း။ ။ စိတ်နှစ်ပါးဆိုသည်ကား ပေးသူကလည်း ပေးမည်ဟု စိတ်ရှိခြင်း၊ ခံသူကလည်း ခံမည်ဟု စိတ်ရှိခြင်း၊ ဤနှစ်ပါးတည်း။ ။ ရှေ့အဘို့ သပိတ်နှင့် ခံမည်ဟု အသင့်ပြင် ဆင်၍နေ၏။ ပေးဆဲအခါ၌ အိပ်ပျော်နေ၍ မသိလိုက်၊ အကပ်မြောက်၏။ ပရိဝါဌ်၎င်း၊ ခုဒ္ဒသိက္ခာဌ်၎င်း စိတ်နှစ်ပါးကို အင်္ဂါပြု၍ မဆိုလိုသောကြောင့် အကပ်မြောက်ရာ အင်္ဂါငါးပါးဟု လာသတည်း။

၇၈။ ထာမမဇ္ဈ၊ ချီကြွနိုင်ဘွယ်၊ မြူရထရံ၊ အတွယ်မရှိရာ။

ကပ်အပ်သောဝတ္ထုနှင့် ထည့်ရာ ခံရာဖြစ်သော စားပွဲခုံ အစရှိသော ဝတ္ထုသည် အလေးဆုံးအားဖြင့် အားအလယ် အလတ်ရှိ သော ထာမ မဇ္ဈိမဖြစ်သူ တယောက်အားနှင့် ချီကြွနိုင်ကောင်းသော ဝတ္ထုမှ အကပ်မြောက်သည်။ ထိုထက်လေးမူ အကပ်မမြောက်။ အငယ် ဆုံးအားဖြင့် ရထရေဏမြူခန့်ရှိမှ ကပ်ရသည်။ ထိုအောက်ငယ်သော တဇ္ဇာစီမြူ အဏုမြူ ပရမာဏုမြူများမှာ ကပ်ဘွယ်ကိစ္စမရှိ။ တဇ္ဇာစီမြူ ဆိုသည် နံရံပေါက်စသည်မှဝင်သော နေရောင်နှင့် ပေါင်းမိမှ ထင်မြင်ရ သောမြူမျိုးတည်း။ လေပြင်းတိုက်၍ တံမြက်လှည်း၍ လှည်းနားစသည် သွား၍ ထကြွထင်ရှားသော မြူမျိုးသည် ရထရေဏမြူမည်၏။ ဆွမ်းခံစဉ် အခါ ဆွမ်းစားစဉ်အခါတို့မှာ သပိတ်စသည်တို့၌ ထိုမြူမျိုးကျခဲ့သော် အကပ်ခံ ပြီးမှ ခံရစားရသည်။ ။ အတွယ်မရှိရာဆိုသည်ကား အပင်၌ ပေါက်ရောက်ဆဲသောဝတ္ထု၊ သစ်ပင်-တိုင်-စသည်တို့၌ ကြိုးလွန်နှင့် ဘွဲ့ချည်လျက်ရှိသောဝတ္ထုသည် အကပ်မမြောက်။ ထိုကဲ့သို့ အဘွဲ့ အတွယ်မရှိမှ မြောက်သည်။

၇၉။ အဓိဋ္ဌာန်ပျက်၊ အင်ရှစ်ချက်၊ ကပ်ပျက်ကြောင်းအင်္ဂါ။

သင်္ကန်း သပိတ် အဓိဋ္ဌာန်ကျခန်း၌။ ။ ပေးစွန့် ခိုးယူ၊ ကျွမ်းဝင်ယူ၊

လူထွက်၊ ချသိက္ခာ။ ။ သေးဆုံးလိင်ပြန်၊ ပစ္စုဒ္ဓါ၊ ရှစ်တန် ကျမိဋ္ဌာ။ ။ ဟူ၍ဆိုခဲ့သော အင်္ဂါရှစ်ပါးသည် အကပ်ပျက်ကြောင်း အင်္ဂါလည်းဖြစ်၏။ ဤ၌ ပစ္စုဒ္ဓါအရကို ပစ္စုဒ္ဓါရုံ ပြုသည်နှင့် အလားတူကပ်၍ထားသော ဝတ္ထု၌ အကပ်ကို စွန့်၏ဟု စိတ်ဖြင့် အကပ်စွန့်မှုကိုယူ။ ။ “ပဋိဂ္ဂဟဏံ နာမ လိင်ပရိဝတ္တနေန ကာလံကိရိယာယ သိက္ခာပစ္စုဒ္ဓါနေန ဟိနာယာ ဝတ္တနေန အနုပဿမ္ပန္နဿ ဒါနေန အနုပေက္ခဝိဿဇ္ဇနေန အတ္ထိန္ဒိတ္တာ ဂဟဏေန စ ပိဇဟတိ”။ ။ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁၊ ၂၄၀။) ။ ဤပါ၌ ပေးမှုနှင့် စွန့်မှု ခွဲ၍လာ၏။ အကျွမ်းဝင်၍ယူမှုသည် အတ္ထိန္ဒိတ္တာ ဂဟဏေန-၌ ပါဝင်လေ၏။ ခုဒ္ဒသိက္ခာ၌ လူထွက်မှု ကျန်ရှိ၏။ သိက္ခာကျရာ၌ သင်္ဂြိုဟ်လိုရိန်ရှိ၏။ အကပ်စွန့်မှုကား သာရတ္ထဒီပနီအလို၊ ။ ကပ်ပြီးသော ဝတ္ထုကို လူသာမဏေတို့ ကိုင်မိ ထိမိသော်လည်း အကပ် မပျက်။ ကိုင်မိ ထိမိသော် အကပ်ပျက်သည်ဟု ထင်မှတ်ကြ၏။

၈၀။ မရွေ့ဌာန၊ ကိုင်ရုံမျှ၊ ဒုရုပစိတ္ထာ။

၈၁။ တည်ရာဌာန၊ ရွေ့စေကာ၊ ဥဂ္ဂဟိတကာ။

ရဟန်းတို့ စားသောက်ရန် အကပ်မခံသေးသော ဆွမ်းသပိတ် စသည်ကို သိလျက်နှင့် ထိအံ့၊ ကိုင်အံ့၊ နေရာမှ မရွေ့စေမူ၍ လှုပ်ရှားစေ အံ့ ဒုရုပစိတ္ထဒုက္ကဋ်သင့်၏။ ထိုဝတ္ထုကို ထိုရဟန်း မစားအပ်ပြီ၊ တစ်ပါးသော ရဟန်းတို့အပ်သေး၏။ လှုပ်ရှားစေရုံမျှမကဘဲ တည်ရာ ဌာနမှ ရွေ့စေခြားအံ့၊ ထိုဝတ္ထုသည် ဥဂ္ဂဟိတက ဝတ္ထုမည်၏။ မကောင်းသဖြင့် ကိုင်ယူအပ်သော ဝတ္ထုမည်၏။ တစ်ပါးသော ရဟန်း တို့လည်း မစားအပ်ပြီ။ ။ ဒုရုပစိတ္ထဒုက္ကဋ်နှင့် ဥဂ္ဂဟိတကဒုက္ကဋ် ခွဲခြားပုံ။

အကပ်ခံနည်း ပြီး၏။

(၆၂)

ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

၇။ အတိရိတ်ဝိနည်းကံ ပြုနည်း

- ၈၂။ ထမင်း၊ မုံ၊ ငါး၊ အမဲ၊ သား၊ ငါးပါးဘောဇဉ်စစ်။
 ၈၃။ သလေးမျိုးနှင့်၊ ကောက်မျိုးအများ၊ ဂျုံစပါး၊
 တစ်ပါး နတ်ကောက်မျိုး။
 ၈၄။ ပြောင်းနှင့်၊ လူး၊ ဆပ်၊ ခုနစ်ရပ်၊ ပညတ် စပါးမျိုး။

ထမင်းမျိုး၊ မုယောမုံမျိုး၊ ဂျုံမုံမျိုး၊ ရေသတ္တဝါသားမျိုး၊ ကုန်းသတ္တဝါသားမျိုး၊ ဘောဇဉ်ငါးပါး အစစ်တည်း။ ။ ထိုတွင် သလေးစပါးမျိုး၊ ကောက်ရင် ကောက်ကြီး စပါးမျိုး၊ ဂျုံစပါးမျိုး၊ နတ်ကောက်စပါးမျိုး၊ ပြောင်းမျိုး၊ လူမျိုး၊ ဆပ်မျိုး၊ ဤစပါးမျိုး ခုနစ်ပါးတို့၏ ဆန်ကို ချက်အပ်သော ထမင်းသည် ထမင်းဘောဇဉ်မည်၏။ ဂျုံဆန်တို့ကို အမှုန့်ထောင်း၍ သကြား ထောပတ်တို့နှင့် နယ်၍ မုံရှက်မုံပြားလုပ်၍ အိုးကင်း၌ ကြော်အပ်သောမုံမျိုးသည် မုယောမုံမည်၏။ ဂျုံဆန်တို့ကို ကျက်စွာ လှော်၍ ညက်စွာကြိတ်အပ် ထောင်းအပ်သော ဂျုံမုံမျိုး၊ ထိုဂျုံမုံတို့ကို သကြားနှင့် ရောနှော၍ အလုံးအပြားပြုလုပ်၍ အခြောက်လှော်သင်း၍ ထားအပ်သော မုံလုံး မုံပြားမျိုးသည် သတ္တုခေါ်သော ဂျုံမုံမျိုးမည်၏။ ရေသတ္တဝါသား ကုန်းသတ္တဝါသားထင်ရှားပြီ။ ငါတို့ နိုင်ငံ၌ ပြုလုပ်ကြသော မုံမျိုးသည် မုယောမုံအလားရှိ၏။

၈၅။ စားဆဲ ဘောဇဉ်၊ ဟတ်တွင်းဝင်၊ ဆောင်စဉ် ကိုယ်နှုတ်မြစ်။

၈၆။ အင်္ဂါငါးလီ၊ ပြည့်စုံညီ၊ သင့်ပြီ ပဝါရိတ်။

ဆွမ်းစားဆဲဖြစ်သော ရဟန်း၏ မပြီးသေးသော စားခြင်း မျိုခြင်း တင်းလင်းရှိခိုက်လည်း ဖြစ်စေ၊ ထိုရဟန်းစားဆဲ ဝတ္ထု၊ ထိုရဟန်းအား ပေးရန် ကပ်ရန် ဆောင်အပ်သော ဝတ္ထုနှစ်ပါးသည် ပြဆိုခဲ့ပြီးသော ဘောဇဉ်မျိုးလည်း ဖြစ်စေ၊ ပေးသူ ကပ်သူ ရှင်လူ ရဟန်းသည် ထိုရဟန်း၏ ဟတ္ထပါသ်တွင်း၌ တည်သည်လည်း ဖြစ်စေ၊ ပေးခြင်း

ကပ်ခြင်းငှာ ထိုရဟန်းသို့ ရှေ့ရှုသည်ပိုးခြင်းကြိယာ ထင်ရှားရှိခိုက်လည်း ဖြစ်စေ၊ မပေးနှင့် မလိုချင်ဘူး ငါတန်ပြီ-ဟူသော အနက်ကို ဦးခေါင်း ခါခြင်း လက်ကာခြင်းစသော ကိုယ်အင်္ဂါ၊ ထုတ်ဘော်၍ ပြောဆိုခြင်း- ဟူသော နှုတ်အင်္ဂါနှစ်ပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါးဖြင့် မြစ်ပယ်သည်လည်း ဖြစ်စေ၊ ဤအင်္ဂါငါးလီ ပြည့်စုံ ညီညွတ်ခဲ့သော် ထိုရဟန်းသည် ပဝါရိတ် သင့်၏။ ပဝါရိတ်ရဟန်းဆိုရ၏။ အပြစ်ကား မရှိသေး။

၈၃။ နေရာမရွေ့၊ ထိုသည်နေ့၊ လိုရွေ့ စားထိုက်ငြာ။

ဣရိယာပုထ် မပြောင်းမရွေ့သေးသည်ရှိသော် ထိုနေ့ မွန်းမလွဲမီ အတွင်း၌ ပေးလာ ကပ်လာသမျှသော ဘောဇဉ် ခဲဘွယ်တို့ကို အလိုရှိ သရွေ့ စားအပ်၏။ ။တင်ပြင်ခွေလျက် မြစ်မိခဲ့သော် တင်ပြင်ခွေကို မပျက် စေရ။ ဆောင့်ကြောင့်ထိုင်လျက် မြစ်မိခဲ့သော် ဆောင့်ကြောင့် ထိုင်မှုကို မပျက်စေရ။ ကြွင်းသော ဣရိယာပုထ်တို့လည်း ဤနည်းတူ။

၈၄။ နေရာရွေ့မိ၊ စားလိုဘိ၊ ဝိနည်းကံနှင့်စား။

နေရာရွေ့ခဲ့သည်ရှိသော် ထိုနေ့ မွန်းမလွဲမီအတွင်း တစ်တစ်ခုသော ကာလိကဝတ္ထုကိုမျှ အလိုအလျောက် မစားအပ်ပြီ၊ စားလိုသည်ရှိသော် စားလိုသမျှသောဝတ္ထုကို ဝိနည်းကံပြုပြီးမှ စားအပ်တော့သည်။

၈၅။ အတိရိတ္တံ၊ ဝိနည်းကံ၊ ပြုရန် အင်္ဂါသတ်။
အတိရိတ် ဝိနည်းကံပြုရန် အင်္ဂါခုနစ်ပါးရှိသည်။

၉၀။ ကပ္ပိယမှန်၊ အကပ်ခံ၊ ချီပြန် ဟတ္ထပါသံ။

၉၁။ နေရာမထ၊ စားပြီးမှ၊ အလမေတ်ရွတ်။

ထိုနေ့ မွန်းမလွဲမီအတွင်း၌ စားသောက်သုံးဆောင် လိုသမျှသော ကာလိက ဝတ္ထုမျိုးတို့ကို သပိတ်၌ထည့်ပြီးလျှင် ဝိနည်းမိန့်ပုဂ္ဂိုလ်ထံသို့ သွား၍ “အတိရိတ္တံ ကရောထ ဘန္တေ”ဟု ဆိုရမည်။ ။ အင်္ဂါခုနစ်ပါးတွင်

(၆၄) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ကပ္ပိယမှန် ဆိုသည်ကား သပိတ်၌ထည့်သော ဝတ္ထုစုသည် ကပ္ပိယ
ချည်း ဖြစ်စေရမည်။ ဗီဇဂါမ်ဝတ္ထုမျိုးပါရှိခဲ့လျှင် ကပ္ပိပြီးမှ ထည့်ရမည်။
အကပ်ခံ ဆိုသည်ကား အကပ်ခံပြီးလည်းဖြစ်စေရမည်။ ။ **ချီပြန်ဆို**
သည်ကား သပိတ်ရှင်ရဟန်းသည် ထိုသပိတ်ကို အောက်၌ချ၍ မထားရ။
လက်နှင့် ပွေ့ချီ၍ ထားရမည်။ ။ **ဟတ္ထပါသ်** ဆိုသည်ကား ထိုရဟန်း
သည် ဝိနည်းဝိနိပုဂ္ဂိုလ်၏ ဟတ္ထပါသ်တွင်း၌ တည်ရှိရမည်။ ။ **နေရာမထ**
ဟူသော အင်္ဂါကိုမူကား ဝိနည်းဝိနိပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်း ထိုအခါ၌ ပဝါရိတ်
သင့်၍နေသော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ခဲ့သော်သာ လို၏။ ပဝါရိတ်သင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်
မဟုတ်ပေလျှင် နေရာမထ အင်္ဂါမလိုပြီ။ ။ **စားပြီးမှ** ဆိုသည်ကား
ဝိနည်းဝိနိ ဆရာသည် ထိုနေ့၌ ဘောဇဉ်မျိုး တစ်ပါးပါးကို စားပြီးလည်း
ဖြစ်စေရမည်။ ရှေးအဘို့၌ မစားမိသေးသော် ပြုခါနီးဆဲဆဲမှာပင်
တစ်ခြားတစ်ပါးက ယူစေ၍ ထမင်းလုံး တစ်ခုကိုပင်သော်လည်း မျိုးပြီးမှ
ပြုရမည်။ ။ **အလမေတ်ရွတ်**—ဆိုသည်ကား ထိုသပိတ်ကိုကိုင်၍
“အလမေတ် သဗ္ဗံ” ဟူ၍ သုံးကြိမ်ရွတ်ဆိုရမည်။ ဇေတံ သဗ္ဗံ ဤအလုံး
စုံသည်။ အလံ၊ ငါဝိနည်းဝိနိ အလိုမရှိပြီ။ (အနက်)။ ဤသို့ဆိုသဖြင့်
ထိုသပိတ်၌ ပါရှိသမျှသော ဝတ္ထုစုသည် အတိရိတ္တဝတ္ထုစု ဖြစ်လေ၏။
ဝိနည်းဝိနိ ပုဂ္ဂိုလ်၏ အပိုအမို အကြွင်း အကျန် ဖြစ်လေ၏ ဟူလို။ ။
ဤသို့ အတိရိတ် ဝိနည်းကံပြုအပ်ပြီးသော ဝတ္ထုစုကို ဝိနည်းဝိနိ
ဆရာတစ်ပါး ထိုရဟန်းနှင့်တကွ တခြားတစ်ပါးသော ပဝါရိတ်သင့်သော
ရဟန်း၊ မသင့်သောရဟန်း အလုံးစုံသည်ပင် သုံးဆောင်အပ်၏။

အတိရိတ်ဝိနည်းကံပြုနည်းပြီး၏။

၈။ ကာလိကလေးပါး

၉။ ယာဝ၊ ယာမ၊ သတ္တာဟ၊ ယာဝဇီဝိကာ။

ကာလိကမျိုးသည် ယာဝကာလိကမျိုး၊ ယာမကာလိကမျိုး၊
သတ္တာဟကာလိကမျိုး၊ ယာဝဇီဝိကမျိုး—ဟူ၍ လေးမျိုးအပြားရှိ၏။

၉၃။ ကပ်ပြီးသည်မှ၊ ထိုလေးဝ၊ ကာလပိုင်းခြားရာ။

ကပ်ပြီးသောအခါမှ ဤဝတ္ထုကား ယခုနေ့ မွန်းမလွဲမီအတွင်း၌ သာ ရဟန်းတို့ မျိုးခြင်းငှာ အပ်သည်။ မွန်းလွဲသည်မှစ၍ ယနေ့နက်ဖြန် စသည်တို့၌ မအပ်ပြီ။ ဤသို့စသည်ဖြင့် ပိုင်းခြားခြင်းသို့ရောက်၏။

၉၄။ ထိုနေ့နံနက်၊ ယာမ်သုံးချက်၊ ရက်ခွန်၊ ထက်ဆုံးသာ။

အကပ်ခံသောနေ့ကို ထိုနေ့ဆိုသည်။ ထိုနေ့ မွန်းမလွဲမီကာလ၊ ထိုနေ့ ညဉ့်သုံးယာမ်ကာလ၊ ထိုနေ့မှစ၍ ရက်ပေါင်းခုနစ်လီ ကာလ၊ ထိုနေ့မှစ၍ အသက်ထက်ဆုံး အစဉ်အတိုင်း ယှဉ်လေ။

၉၅။ အရပ်တိုင်းမှာ၊ အာဟာရကိစ္စ၊ စားရိုးကျ၊ ယာဝကာလိကာ။

အကြင်ဝတ္ထုမျိုးသည် ထိုထိုအရပ်တို့၌ ပကတိ အာဟာရကိစ္စနှင့် အစဉ်အဆက် စားရိုးကျ၏။ ထိုဝတ္ထုမျိုးသည် ယာဝကာလိကမျိုးမည်၏။

၉၆။ ဘောဇဉ်၊ ခဲဘွယ်၊ အသွယ်သွယ်၊ အကျယ်များလှစွာ။ (သိသာပြီ)။

၉၇။ သပြေ၊ သရက်၊ မုဒြက်၊ ဖက်သက်၊ သစ်မည်စည်။

၉၈။ ငှက်ပျောနှစ်မျိုး၊ ကြာစွယ်တိုး၊ ရှစ်မျိုးအဖျော်ရည်။

သပြေသီး အဖျော်၊ သရက်သီး အဖျော်၊ မုဒြက်သီး အဖျော်၊ ဖက်သက်တရော်သီး အဖျော်၊ သစ်မည်စည်ပွင့် အဖျော်၊ အိမ်ငှက်ပျောသီး အဖျော်၊ တောငှက်ပျောသီး အဖျော်၊ ကြာစွယ်အဖျော်ဟူ၍ ယာမကာလိကဝတ္ထု၌ ဟောတော်မူရင်း အဖျော်မျိုး ရှစ်ပါး။ ။ သစ်မည်စည်ပွင့်သည် အလွန် အရည်ပေါ၏။ ရေမရောဘဲနှင့်ပင် သောက်လောက်အောင် ရနိုင်သော ဇာတိရသရှိ၏။ ဇာတိရသအတိုင်း အဖျော်ကိစ္စနှင့် မွန်းလွဲသောအခါ သောက်ခြင်းငှာမအပ်။ ရေနင့်ရောမှ အပ်သည်။ ယာဝကာလိက ဝတ္ထုတို့မှဖြစ်သော ဇာတိရသတို့၌

(၆၆)   ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ဤနည်းချည်းမှတ်၊ ကြံရည် တင်လဲရည်၊ ပျားရည်တိုဉ်လည်း ရေရောမှ
အဖျော်ရည်ကိစ္စ၌ အပ်သည်။ ရေမရောလျှင် သတ္တဟကာလိက
အတိုင်းပင်။

၉၉။ ထန်း၊ အုန်း၊ နှစ်ကွဲ၊ ပိန္နဲ၊ နှစ်ပါး၊ သုံးသခွါး၊ နှစ်ပါးပူး၊ ဖရုံ။

ထန်းသီး၊ အုန်းသီး၊ အိမ်ပိန္နဲသီး၊ တောင်ပိန္နဲသီး၊ သခွါးငဆစ်သီး၊
သခွါးငပြုတ်သီး၊ သခွါးငကြောင်သီး၊ ပူးသီး၊ ဖရုံသီး၊ ဤကား
သီးကြီးကိုး ပါးတည်း။

၁၀၀။ သီးကြီးကိုးပါး၊ ပဲမျိုးများ၊ စပါး ခုနှစ်မည်။

၁၀၁။ အလျော်စပါး၊ လေးမျိုးအား၊ ရှောင်ရှားအဖျော်ရည်။

ပြဆိုခဲ့ပြီးသော သီးကြီးကိုးပါးတရပ်၊ အလုံးစုံသော ပဲမျိုးတရပ်၊
စပါးမျိုးခုနှစ်ပါးတရပ်၊ ကျိတ်စပါးအစရှိသော အနုလောမ စပါးမျိုးတရပ်၊
ဤလေးရပ်တို့ကို နေလွဲသောအခါ သောက်မျိုးရန် အဖျော်ရည်ပြုလုပ်မှု၌
ရှောင်ကြဉ်အပ်ကုန်၏။ ။ ဖျော်ရည်လုပ်နည်းမှာ အကပ်မခံသေးသော
သပြေသီး၊ သရက်သီး၊ စသည်ကို ရေအေး၌စိမ်စေ၍ သောက်ချိန်ကျ
သောအခါ လူသာမဏေတို့ကို ကောင်းစွာစစ်စေပြီးမှ အကပ်ခံ၍
သောက်အပ်၏။ ကောင်းစွာစစ်ခြင်း ဆိုသည်ကား ယာဝကာလိက
ဝတ္ထုတို့၏ အဖတ် အနယ်ဟူ၍ မပါစေရ။ အရည်ကြည်သက်သက်
ရအောင် ရေစစ်ပုဝါထူထူနှင့် စစ်ရမည်။ အဖတ်ဟူ၍ မှန်ညှင်းစေ့ခန့်မျှ
ပါရှိလျှင်ပင် မသောက်အပ်ပြီ။ ။ ဇီးဖြူ ရှိရှား သဖန်းခါးအစရှိသော
ယာဝဇီဝိကဝတ္ထုတို့နှင့် ပြုလုပ်သော အဖျော်ရည်၌မူကား အဖတ်ပါသော်
လည်း ကိစ္စမရှိ။

၁၀၂။ ထော၊ ဆီ၊ ဆီ၊ ပျား၊ တင်လဲအား၊ ငါးပါးသတ္တဟဟ။

ထောပတ်မျိုး၊ ဆီဦးမျိုး၊ ဆီမျိုး၊ ပျားရည်မျိုး၊ သကာတင်လဲ
ဟူသော တင်လဲမျိုး၊ ဤဝတ္ထုငါးမျိုးသည် သတ္တဟကာလိက မည်၏။
အကပ်ခံပြီးနောက် ခုနစ်ရက် သုံးဆောင်ရ၏။

၁၀၃။ ကြံရည်၌မူ၊ ရေစင်ကူ၊ မာသု အပ်သည်သာ။

“အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ဥစ္ဆရသံ။ (ဝိ၊ ၃၊ ၃၄၄၊) ။ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ဂိလာနဿ ဂုဠံ အဂိလာနဿ ဂုဠောဒကံ”။ (ဝိ၊ ၃၊ ၃၂၀၊) ဟူသော ပါဠိတော်နှင့်အညီ အကပ်ခံ၍ ထိုနေ့ မွန်းလွဲသောအခါမှစ၍ ကြံရည်၊ တင်လဲရည်၊ သကြားခဲ၊ သကာခဲ၊ ထန်းလျက်ရည်၊ ထန်းလျက်ခဲ၊ ထန်းလျက်တင်လဲ၊ ထန်းလျက်သကာတို့သည် ဂိလာန ပုဂ္ဂိုလ်အား ရေမရောဘဲပင် အပ်ကုန်၏။ မာကျန်းသူတို့အား ရေနှင့်ရော၍ အဖျော်ကိစ္စ၌ သုံးဆောင်အပ်၏။ ထောပတ် ပျား ဆီတို့၌လည်း ထိုအတူမှတ်။

၁၀၄။ အရပ်တိုင်းမှ၊ အာဟာရကိစ္စ၊ မစားကြ၊ ယာဝဇီဝိကာ။

၁၀၅။ ဇီးဖြူ၊ ရှိရှား၊ သဖန်းခါး၊ များ၏ အနန္တ။

အကြင်ဝတ္ထုမျိုးကို ထိုထိုအရပ်ဒေသတို့၌ ပကတိသော အာဟာရကိစ္စနှင့် စားရိုးပင်မရှိ။ ထိုဝတ္ထုမျိုးသည် ယာဝဇီဝိကဝတ္ထုမည်၏။ ဇီးဖြူ ရှိရှား သဖန်းခါး စသည်ဖြင့် ထိုယာဝဇီဝိကမျိုးသည် အသင်္ချေ အနန္တများပြား၏။

၁၀၆။ အကပ်နှင့်တကွ၊ သူကာလ၊ လွန်က သန္တိတ။

အကပ်ခံပြီး၍ အကပ်နှင့်တကွ မိမိဥစ္စာအဖြစ်ဖြင့် ထားရာ ခုနစ်ရက်ကိုလွန်ခဲ့လျှင် ထိုဝတ္ထုလည်း နိဿဂ္ဂိဖြစ်၏။ သန္တိမိပါစိတ်အာပတ်လည်းသင့်၏။ ခုနစ်ရက်မလွန်မီ လူသာမဏေတို့အား စွန့်၍ ထားရာ၏။

၁၀၇။ အတိုအရှေ၊ ရောမိဓေ၊ အရှေ့သွဘက်ပါ။

ယာဝကာလိကသည် အတိုဆုံးဖြစ်၏။ ထိုထက် ယာမကာလိကရှည်၏။ ထိုထက်သတ္တာဟကာလိကရှည်၏။ ထိုထက် ယာဝဇီဝိကသည် အရှည်ဆုံးဖြစ်၏။ အတိုမျိုးနှင့် အရှည်မျိုး ရောမိကြသည်ရှိသော် အရှည်က အတိုဘက်သို့ ပါရ၏။ ထိုနည်း အကပ်ခံအပ်သော ရှည်သော

(၆၀) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

နောက်ကာလိကဝတ္ထုတို့သည် တိုသော ရှေ့ကာလိကဝတ္ထုနှင့် ရောနှော မိကြကုန်သည်ရှိသော် မိမိတို့၏ ရှည်သောကာလကို စွန့်၍ တိုသော ကာလိကအဖြစ်သို့ ရောက်ကြလေကုန်၏။ တိုသော ကာလိကအတိုင်း သာ အပ်ကြလေကုန်၏ ဟူလိုသည်။ ။ ရှေးရှေးနေ့တို့၌ ကပ်ပြီးသော ရှည်သော နောက်ကာလိက နှစ်ပါးတို့နှင့် တိုသော ရှေ့ကာလိက နှစ်ပါးတို့ ရောနှောမိကြရာ၌ အရှည်အတိုနှစ်ပါးလုံး ပျိုခြင်းငှာ မအပ်သော အကပ္ပိယအဖြစ်သို့ ရောက်ကြလေကုန်၏။ ။ အထူးမူကား ရှေးရှေးရက် ရှေးရှေးလ ရှေးရှေးနှစ်တို့က အကပ်ခံ၍ရှိနေသော ဆားအစရှိသော ယာဝဇီဝိကဝတ္ထုနှင့် သတ္တဟကာလိကဝတ္ထု ရောနှောမိကြရာ၌ ရှေးရှေးက အကပ်နှင့် လွန်ခဲ့သောအတွက် အထူးမရှိ။ သတ္တဟ ကာလိကအတိုင်း လိုက်လေ၏။ ။ ယမန်နေ့၌ စားသောက်၍ ခံတွင်း၌ ငြိကပ်ရှိနေသော ဆွမ်းဆေးအစရှိသော အညစ်အကြေးများသည် နောက်နေ့၌စားသော ဆွမ်းအစရှိသော ယာဝကာလိက ဝတ္ထုများနှင့် ခံတွင်းမှာ ရောနှောမိခဲ့သည်ရှိသော် သန္နိမိအာပတ်ကို ဖြစ်စေတတ်၏။ ထို့ကြောင့် ခံတွင်း၌၎င်း၊ သပိတ် ပန်းကန်ခွက် လျှောက်တို့၌၎င်း အဆီအစေး အညစ်အကြေး အကပ်အငြိ မရှိစေရအောင် စင်ကြယ်စွာ ဆေးကြောမှုကို ဂရုစိုက်ကြကုန်ရာ၏။

ကာလိကလေးပါးအမြွက်ပြီး၏။

၉။ အကပ္ပိယအသားမျိုး

၁၀၈။ လူ၊ ခွေး၊ မြင်း၊ ဆင်၊ သစ်၊ ကျား၊ ခြင်၊ ဝံလျှင်၊ အောင်း၊
မြွေမျိုး။

၁၀၉။ ရိုး၊ ရေ၊ သား၊ သွေး၊ အမွှေးတို့ပါ၊ မသုံးရာ၊ ဆယ်ဖြာ
အသားမျိုး။

လူသား၊ ခွေးသား၊ မြင်းသား၊ ဆင်သား၊ သစ်သား၊ ကျားသား၊
ခြင်္သေ့သား၊ ဝံသား၊ အောင်းသား၊ မြွေသား၊ မစားအပ်သော အကပ္ပိယ
အသားကြီးဆယ်ပါး။ ။ ထိုသတ္တဝါတို့၏ အရိုး၊ အရေ၊ အသား၊
အသွေး၊ အမွေးတို့ကိုလည်း ရဟန်းတို့အား သုံးဆောင်ခြင်းငှာ
မအပ်ကုန်။

၁၁၀။ **လူမှာ ထုလွှစဉ်း၊ အကြွင်း ဒုက္ကဋ်၊ ထောပတ်တမူ၊
သားဆီဟု၊ လူကြည်-သုံးအပ်-ကိုး။**

သိသည်ဖြစ်စေ မသိသည်ဖြစ်စေ လူသားကို စားမိလျှင်
ထုလွှစဉ်း အာပတ်သင့်၏။ အကြွင်းကိုးပါးတို့၏ အသားကို စားမိလျှင်
ဒုက္ကဋ်အာပတ် သင့်၏။ ။ နို့ရည် ဆီဦးထောပတ် ဝသာတေလခေါ်သော
သားဆီတို့ကိုကုန်ကား လူကိုကြည်၍ အကြွင်းကိုးပါးတို့မှာ သုံးဆောင်ခြင်းငှာ
အပ်ကုန်၏။

၁၁၁။ **ဆင်ခြင်မဲ့ပါ၊ ဆွဲတစ်ဖြာ၊ အာပတ် အစိတ်မျိုး။**

ဆွမ်းစားသောအခါ ဆွမ်းပွဲမှာ အသားဟင်းများ ပါရှိခဲ့သော်
ဘာသားဘဲဟူ၍ အတပ်သိရန် ဆင်ခြင်မှုကို အမြဲသတိ ရှိစေရမည်။
ဆင်ခြင်မဲ့၍ အမှတ်တမဲ့ စားမိခဲ့လျှင် ကပ္ပိယအသားပင်ဖြစ်သော်လည်း
ဝတ် ပျက်မှုအတွက် ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်၏။

န ၈ ဘိက္ခုဝေ အပဋိဝေက္ခိတွာ မံသံ ပရိဘုဉ္ဇိတဗ္ဗံ။ ယော
ပရိ ဘုဉ္ဇေယျ။ အာပတ္တိဒုက္ကဋ္ဌဿ။ (ဝိ၊ ၃၊ ၃၁၂။) ဟု ပါဠိတော်ရှိ၏။ ။
ဤအသားသည် အပဋိဝေက္ခိတ အသားမည်၏။ မစားအပ်သော
အသား ဆယ့်တစ်ပါးဖြစ်၏။ **အာပတ်အစိတ်မျိုး**ဆိုသည်ကား
အစိတ္တကအာပတ်မျိုးတည်း။ အကပ္ပိယအသားဟူ၍ မသိ၍ စားမိ
သော်လည်း သင့်တင်သော အာပတ်မျိုးတည်း။

၁၁၂။ **သီတင်းငါးရပ်၊ ရည်၍သတ်၊ မအပ် ထိုအသား။**

(၇၀) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

၁၁၃။ မြင်ခြင်း၊ ကြားခြင်း၊ ယုံမှားခြင်း၊ ကင်းစေ စွန်းသုံးပါး။

သီတင်းသုံးဘော် ငါးယောက်တို့တွင် တစ်ယောက်ယောက်ကို ရည်၍ ကျွေးမွေးလှူဒါန်းရန် သတ်အပ်သည် မှန်ကန် ထိုအသားကို သီတင်းသုံးဘော် ငါးဦးလုံး မအပ်ပြီ။ ။ သီတင်းသုံးဘော် တစ်ယောက် ယောက်ဘို့ သတ်သည်ဟု မြင်၍သိခြင်း၊ ကြား၍သိခြင်း၊ ယုံမှားသကာ မကင်းရှိခြင်း၊ ဤကား အစွန်းသုံးပါးတည်း။ ထိုအစွန်းသုံးပါးတွင် တစ်ပါးပါးရှိခဲ့သော် ထိုအသားကိုမစားအပ်။ အစွန်းသုံးပါးကင်းရှင်းမှ စားအပ်သည်။ ဤ အာပတ်ကား သစ်တ္တကအာပတ်တည်း။ ရည်၍ သတ်သည် မှန်ငြားသော်လည်း ရည်၍သတ်သော အသားမဟုတ်ပါဟု ဒါယကာတို့က လိမ်လည်၍ ပြောခဲ့လျှင် ပြောတိုင်းယုံကြည်၍ စားမှုကား အာပတ်လွတ်၏။

အကပ္ပိယ အသားမျိုးပြီး၏။

၁၀။ အကပ္ပိယပစ္စည်းမျိုး

၁၁၄။ သီး၊ ပွင့်၊ ကသေ၊ မြေ၊ ဒန်ပူ ဝါး၊ ဆေးဝါး၊ စေခံ၊
လာဘ်ငဲ့မှန်၊ ဒုဿန် ကုလရှစ်။

လာဘ်ကိုင့်၍ သစ်သီးပေးခြင်း၊ ပန်းသစ်ပွင့်ပေးခြင်း၊ ရေချိုးက သည်မှုန့် မျက်နှာချည်မှုန့်ပေးခြင်း၊ သဘောဆင်ပြာခဲ စသော မြေညက် ပေးခြင်း၊ ဒန်ပူပေးခြင်း၊ အိမ်၌သုံးရန် သစ်ဝါးပေးခြင်း၊ ဆေးဝါး ဓာတ်စာ ပေးခြင်း၊ လူအစေအပါးခံ၍ တမန်ကိစ္စနှင့် သွားလာခြင်း။ ။ ကုလဒုဿန ရှစ်ပါး။

၁၁၅။ ကုလဒုဿန်၊ အင်ရှစ်တန်၊ နေသန် နှစ်ဆွဲတစ်။

၁၁၆။ ရွှေ၊ ငွေ၊ ခံငြာ၊ ရှာန်မဂ်ကြာ၊ ဆေးဝါး၊ ဗေဒင်ဖြစ်။

၁၁၇။ မိစ္ဆာဇီဝ၊ ဟောဘော်ပြ၊ တရားငါးဆွဲနှစ်။

၁၁၈။ ထိုနှင့်ရလတ်၊ ပစ္စည်းရပ်၊ မအပ်ကြည်ပယ်ပစ်။

ကုလဒုဿနမူ ရှစ်ပါးနှင့်ရသောပစ္စည်းမျိုး၊ အနုဿနမူ နှစ်ဆွဲ
တစ်ပါးနှင့်ရသော ပစ္စည်းမျိုး၊ ရွှေငွေကိုခံမှု ရောင်းဝယ်လဲလှယ်မှုတို့နှင့်
ရသောပစ္စည်းမျိုး၊ ဈာန်မဂ်ဖိုလ်တရားကို ပြောကြား ဝါကြား၍ရသော
ပစ္စည်းမျိုး၊ ဆေးဝါးကုသ၍ ရသောပစ္စည်းမျိုး၊ ဗေဒင် ယာယီဟောပြော၍
ရသောပစ္စည်းမျိုး၊ ဗြဟ္မဇာလသုတ်ကြီး၌လာသော မိစ္ဆာဇီဝအမှုမျိုး၊
တစ်ရားငါးဆွဲနှစ်ပါးနှင့် ရသောပစ္စည်းမျိုးသည် သီတင်းသုံးဘော်
ငါးယောက်တို့အား သုံးဆောင်ခြင်းငှာ မအပ်။

အကပ္ပိယပစ္စည်းမျိုးပြီး၏။

၁၁။ ကပိတဝဂ္ဂ ငါးပါး

၁၁၉။ ပင်စည်၊ အမြစ်၊ အဆစ်၊ ညွန့်ဖျား၊ အစေ့အား၊
ငါးပါး ဗီဇဂါမ်။

၁၂၀။ ဖျက်ဆီးတုံလတ်၊ သင့်ဒုက္ကဋ်၊ ငါးရပ်လွတ်ကြောင်းဘန်။

၁၂၁။ မီး၊ ထား၊ လက်သဲ၊ ကပိတံ၊ နုဆွဲ၊ ပယ်နုတ်ခံ။

၁၂၂။ လူသာမဏေ၊ ကပိစေ၊ လွတ်လေ မျိုးသန္တာန်။

စိုက်လျှင် အပင်ပေါက်တတ်သော မျိုးခေါ်သော ဝတ္ထုသည်
ငါးပါးရှိ၏။ ပင်စည်မျိုး၊ အမြစ်မျိုး၊ အဆစ်မျိုး၊ အညွန့်မျိုး၊ အစေ့
အဆန်မျိုး၊ ဤငါးပါးတည်း။ ဗီဇဂါမ်ငါးပါးခေါ်၏။ ထိုငါးပါးတို့ကို အနာ
အကျင်ဖြစ်အောင်မျှ ပြုခြင်းငှာ မအပ်။ ပြုခဲ့သော် ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်၏။
ထိုဒုက္ကဋ်အာပတ်မှ လွတ်ကြောင်း ငါးရပ်ရှိ၏။ ။ မီးဖြင့် ကပိစေခြင်း
တစ်ပါး၊ ထား(ဓား)ဖြင့် ကပိစေခြင်းတစ်ပါး၊ လက်သည်းဖြင့် ကပိစေခြင်း
တစ်ပါး၊ မျိုးမရ လောက်အောင် နုသေသည်တစ်ပါး၊ အစေ့ကို မျိုးမပျက်

(၇၂) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

စေရအောင် အသီးအခြား ထုတ်နုတ်ပယ်ရှား၍ ရကောင်းသည်လည်း တစ်ပါး၊ ဤငါးပါးတည်း။ ဤငါးပါးတွင် နောက်နှစ်ပါး၌ ဝိနည်းကံမရှိ၊ ရှေ့သုံးပါး၌ကား လူသာမဏေကို ကပ္ပိစေရမည်။ ကပ္ပိထိုက်သော ဗီဇဝိဝတ္ထုတို့ကို တစ်ပေါင်းတစ်စုတည်း ထိစပ်မိအောင် ထား၍ “ကပ္ပိယံ ကရောဟိ” ဟု ရဟန်းက ဆိုရာ၏။ ထိုအခါ လူသာမဏေဖြစ် သူက “ကပ္ပိယံ ဘန္တေ” ဆို၍ ကပ္ပိခြင်းကိုပြုရာ၏။

၁၂၃။ မီးနှင့်တို့လင်း၊ ပူရှိန်သင့်၊ အခွင့်လျော်လောက်တန်။

မီးဖြင့်ကပ္ပိရာ၌ ရဲရဲညီးသောမီးဖြင့် တခုခုသော ဗီဇဝိဝတ္ထု၌ “ကပ္ပိယံ ဘန္တေ” ဆို၍ တစိတ်တဒေသ၌ တို့ရာ၏။ တို့ရာဌာန၌ ပူရှိန်သင့် ခဲ့လျှင် ကပ္ပိယဝိနည်းကံမြောက်ခွင့် လျော်လောက်ပြီ။ တစ်ပေါင်းတစ်စု တည်း ထိစပ်၍ တည်ရှိသမျှအလုံးစုံသည် တောင်ပမာဏပင် ရှိသော် လည်း ကပ္ပိယဝတ္ထုချည်း ဖြစ်လေ၏။ အကပ်မခံမီ လူသာမဏေတို့၏ လက်မှာရှိစဉ် မီးလက်ရှိသော လူသာမဏေအား ကပ္ပိလိုက်လော့ဟု ရဟန်းကဆိုရာ၏။ “ကပ္ပိယံ ဘန္တေ” ဟု လူသာမဏေက ဆိုဆို တို့တို့ ထိအောင်တို့ရာ၏။ လူသာမဏေလက်တွင် အုပ်ခွက်စသည် အတွင်း၌ ထိစပ်၍ တည်ရှိသမျှ အလုံးစုံသည် ကပ္ပိခြင်းမြောက်၏ ဟူ၍လည်း ဆိုကြ၏။ ထားဖြင့်ကပ္ပိရာ၌ အသွားထက်ခဲ့လျှင် အသွားနှင့် အညီးထက်ခဲ့လျှင် အညီးနှင့် “ကပ္ပိယံ ဘန္တေ” ဆို၍ ခုတ်မှု ထိုးမှု ကြိတ်နှိပ်ထိုး ဖောက်မှုကို ပြုရာ၏။ ။ လက်သည်းဖြင့် ကပ္ပိရာ၌ အစွန်းထက်သော လက်သည်းဖြင့် ထိုးဆိတ်ရာ၏။

၁၂၄။ ပြတ်ရာ၊ ပေါက်ရာ၊ ထင်မှသာ၊ မြောက်ရာ ထား၊ လက်၊ ကံ။

ကံကား ကပ္ပိမှုကိုဆိုသတည်း။ ဤ ဓား၊ လက်သည်းတို့ဖြင့် ကပ္ပိမှု၌ ပိတ်ဝင်ရုံမျှနှင့် မအပ်။ ပေါက်ပြတ်ရာ ထင်မှအပ်သည်။ “ဆေခံ ဝါ ဝေခံ ဝါ ဒသေသန္တေန” ဟု (ပိ၊ ဋ၊ ၃၊ ၃၂) လာသည်။ အကြွင်းဆိုဘွယ်

အကျယ်မှာ မီးကပ္ပိနည်းအတိုင်း သိလေ။ လူသာမဏေလက်မှာရှိစဉ် ကပ္ပိစေ့အပ်ကြောင်းကို အုတ်ကျောင်းဆရာတော်လည်း ဆုံးဖြတ်၏။ သုဒ္ဓဒသ ဝိလာသိနီ ဆန်းဇူကာကို ပြုစီရင်တော်မူသော ဆိတ်ဖြူ ဆရာတော်သည် ကျောင်းပေါ်ကနေ၍ “ကပ္ပိယံ ကရောဟိ” ဟု ဆိုလိုက်၏။ ကျောင်း အောက်မီးတင်းကုတ်၌နေလျက် သာမဏေသည် “ကပ္ပိယံ ဘန္တေ” ဆို၍ မီးဖြင့်ထိပါးစေ၍ ကပ်လာသည်ကို တွေ့မြင် ဘူးသည်ဟု ငါတို့ ကျေးဇူးရှင် စံကျောင်းဆရာတော်ဘုရားကြီးလည်း မိန့်ဘူး၏။

၁၂၅။ တစ်ခုမိက၊ တောင်ရှိများစေ၊ ထိစပ်ပေ၊
မြောက်လေ ကပ္ပိယံ။ ။ (သိသာပြီ)။

ကပ္ပိခြင်းငါးပါးအမြွက် ပြီး၏။

=====

ကျောင်းဟူသော နိရာနိဿယ

၁၂၆။ = ဂဟပတိ၊ သမ္ပတိ၊ ဂေါနိသာဒိကာ။

၁၂၇။ = ဥဿာဝနန္တိ၊ အမည်ရှိ၊ ကုဋိ လေးပါးဖြာ။

ရဟန်းတို့နေရာကျောင်းကို ‘ကုဋိ’-ဟု ဆိုသည်။
ထိုကုဋိသည်-

၁။ ဂဟပတိကုဋိ၊

၂။ သမ္ပတိကုဋိ၊

၃။ ဂေါနိသာဒိကာကုဋိ၊

၄။ ဥဿာဝနန္တိကာကုဋိ၊ ဟူ၍ ၄-ပါးရှိ၏။

(၇၄) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

၁၂၈။ = ရဟန်းဥစ္စာ၊ နေဘို့ငှါ၊ လောက်ရာသဟသေ။

၁၂၉။ = ကပ္ပိယမှ၊ ညီစွာပြု၊ ကုဋိအင်္ဂါလေး။

ရဟန်းသံဃာတို့၏ အပိုင်ဥစ္စာလည်းဖြစ်စေ၊ ရဟန်းသံဃာတို့၏ အမြဲနေဖို့ရာ ကျောင်းလည်းဖြစ်စေ၊ သဟသေယျအာပတ်သင့်လောက်သော အမိုးအကာနှင့် ပြည့်စုံသည်လည်းဖြစ်စေ၊ ကပ္ပိယဝေါဟာရနှင့် လှူဒါန်းခြင်း၊ ဉာဏ်ကမ္မဝါစာနှင့် သမုတ်ခြင်း စသည်ဖြင့် ထိုထိုကုဋိအားလျော်စွာ ကပ္ပိယအစီအရင်ကို နေရာကျ ပြုလုပ်သည်လည်းဖြစ်စေ၊ ဤကား ကပ္ပိယကုဋိ၏ သာမညအင်္ဂါလေးပါး။

ပဌမအင်္ဂါမရှိသော လူတို့၏ အိမ်ရာ တိုက်တာများသည်လည်းကောင်း၊ ဒုတိယအင်္ဂါမရှိသော ရဟန်းတို့နေဖို့မဟုတ်၊ အခိုက်အတန့်မျှ သုံးဆောင်ဘို့ဖြစ်သော ဝစ္စကုဋိ၊ ပဿာဝကုဋိ၊ ဥပုသ်အိမ်သိမ် တန်ဆောင်း စသည်များသည်လည်းကောင်း၊ တတိယအင်္ဂါမရှိသော ရဟန်းတို့နေဖို့ရာပင် ဖြစ်သော်လည်း သဟသေယျအာပတ်သင့်လောက်အောင် အမိုးမရှိသောကျောင်း၊ အကာမရှိသောကျောင်း၊ အမိုးအကာ ပျက်၍နေသော ကျောင်းများသည်လည်းကောင်း၊ ကပ္ပိယကုဋိ လေးပါးမှအလွတ်ဖြစ်သော ပဉ္စမကပ္ပိယကုဋိဟူ၍ ဆိုအပ်၏။

၁၃၀။ = လူ့သန္တက၊ ကပ္ပိယဟု၊ ဆို၍လှူ၊ မှတ်ယူဂဟပတိ။

မလှူမိရေးအဘို့၌ လူတို့၏ အပိုင်ဥစ္စာလည်းဖြစ်စေ၊ ကျောင်းပြီး၍ လှူဒါန်းသောအခါ၌ ကပ္ပိယစကားကို မြှက်ဆို၍ လှူဒါန်းသည်လည်းဖြစ်စေ၊ ဤအင်္ဂါနှစ်ပါးရှိသော ကျောင်းကုဋိသည် ဂဟပတိကုဋိမည်၏။

“ဣမံ ဝိဟာရံ ကပ္ပိယကုဋံ ကာတုံ သံဃဿ ဒေမ”။
(သံဃိကဘျီ) “အာယသ္မတော ဒေမ၊ တိဿဿ ဒေမ”။ (ပုဂ္ဂလိကဘျီ)
ဤကား ကပ္ပိယ စကားတစ်ရပ်တည်း။ **ရေစက်ချ၍ ဤကပ္ပိယစကားပါရှိမှ ကပ္ပိယကုဋိဖြစ်သည်။**

၁၃၁။ - ချီကြွမြွက်ကြား၊ ဆုံးပြိုင်ငြား၊ နက်သွားဥဿာမှာ။

ဥဿာဝနန္တိက-ပုဒ်၌ ဥ'ကား ချီကြွခြင်းအနက်ရှိ၏။
ဿာဝန-ကား မြွက်ကြားခြင်းအနက်ရှိ၏။ အန္တိက၌ အန္တ-ကား
အဆုံးဟူသော အနက်ရှိ၏။ ချီကြွမှု၊ ကပ္ပိယစကားမြွက်ကြားမှု၊
ဤအမှုနှစ်ပါးတို့၏ တစ်ပြိုင်နက် ပြီးဆုံးခြင်းရှိသော ကုဋိဟုဆိုလိုသည်။

၁၃၂။ - ရဟန်းအပိုင်၊ ရှေးဦးတိုင်ကို၊ ပွေ့ကိုင်ချီချ၊ မြေ
အကျနှင့်၊ ကပ္ပိယစကား၊ ဆုံးပြိုင်ငြား၊ မှတ်သား
ဥဿာဝနန္တိက။

ရဟန်းသံဃာတို့၏ ပုဂ္ဂလိကသံဃိကဖြစ်သော သစ်ဝါးအုတ်
ကျောက်တို့နှင့် ဆောက်လုပ်သည်လည်း ဖြစ်စေ၊ ရှေးဦးစွာ စိုက်ထူသော
တိုင်၊ ရှေးဦးစွာတက်သော အုတ်ကျောက်တို့ကို ရဟန်းတို့ ပွေ့ကိုင်ချီ၍
မြေသို့ကျသည်နှင့် ကပ္ပိယစကား အဆုံးပြိုင်မိသည်လည်း ဖြစ်စေ၊
ဤအင်္ဂါနှင့်ပြည့်စုံသော ကုဋိသည် ဥဿာဝနန္တိကကုဋိမည်၏။

သစ်ဝါးတို့ကိုဆောက်ရာ၌ ရှေးဦးစွာ စိုက်ထူသောတိုင်ကို
ရဟန်းတို့ကိုယ်တိုင် ပွေ့ချီ၍ ထားပြီးလျှင် “ကပ္ပိယကုဋိ ကရောမ” ဟု
ကပ္ပိယစကားကို မြွက်ဆို၍ တိုင်ကိုတွင်း၌ ချစိုက်ရမည်။ မြေသို့ တိုင်
အကျနှင့် မ-အကွရာ ပြိုင်စေရမည်။ မပြိုင်မီအံ့ထင်လျှင် တဖန် ကြွချီ၍
ချရမည်။ ပြိုင်မိပြီဟု စိတ်ချရမှတန်၊ တိုင်မပါဘဲ အုတ်နံရံ ကျောက်နံရံ
တို့ကို ထစေ၍ ဆောက်လုပ်ရာ၌ အုတ်မြစ်ချသော ကျောက် အုတ်တို့
ကား မြေအလားရှိကုန်သည်ဖြစ်၍ အင်္ဂါမလောက်ကုန်။ မြေမှ အထက်သို့
ပေါ်တက်သော နံရံသည်သာ ကျောင်းအင်္ဂါ၌ ပါဝင်၏။ ထို့ကြောင့်
ရှေးဦးစွာ နံရံကိစ္စနှင့် မြေမှအထက်သို့ တက်သော တစ်ခုသော အုပ်ချပ်၊
တစ်ခုသော ကျောက်ချပ်ကို ရဟန်းကိုယ်တိုင် ချီမ၍ “ကပ္ပိယ ကုဋိ
ကရောမ” ဟု ဆို၍ ချရမည်။ မြေအကျနှင့် ကပ္ပိယစကားအဆုံး
ပြိုင်မိစေရမည်။ ပေါ့ပေါ့ပါးပါးဖြစ်ခဲ့လျှင် ရဟန်းတစ်ပါးနှင့်ပင် ပြီးသင့်၏။

(၇၆)   ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

အများချီကြွ၍ အများဆိုကြ၍ စိုက်ခြင်းသည် တစ်ယောက် တစ်ယောက် စကားအဆုံးနှင့် ကေနိပြိုင်မိရန် ပြုလုပ်မှုပေတည်း။ ရဟန်းတို့ မနိုင် နိုင်ခဲ့လျှင် လူတို့ကိုကြံချီစေ၍ ရဟန်းတို့က ကိုင်ကာမျှပြု၍ မြှက်ဆိုရမည်။

၁၃၃။ = နွားတို့နေဘိ၊ အနက်ရှိ၊ ဂေါ်နီသာဒိကာ။

ဂေါ်နီသာဒိကာ သဒ္ဒါသည် နွားတို့နေရာဟူသော အနက်ရှိ၏။ တိုက်တာ ကျောင်းကန် အရံအကာ မရှိသည်ကို ဆိုလိုရင်းဖြစ်သည်။

၁၃၄။ = တိုက်တာအရံ၊ ကျောင်းအရံ၊ နှစ်တန်မရှိရာ။

၁၃၅။ = အာရာမ၊ ဝိဟာရ၊ နှစ်ပါးပြု၊ ရာမလိုရင်းသာ။

၁၃၆။ = လုံးလုံးမရှိ၊ အနည်းရှိ၊ တိုက်၏အရံမှာ။

တိုက်တာ အကာအရံမရှိလျှင် အာရာမ ဂေါ်နီသာဒိကာ ခေါ်၏။ တိုက်တွင်းရှိ ကျောင်းများမှာ အကာအရံမရှိခဲ့လျှင် ဝိဟာရဂေါ်နီသာဒိကာ မည်၏။ ထိုနှစ်ပါးတွင် တိုက်တာအကာအရံမရှိမှုသာ လိုရင်းဖြစ်၏။ တိုက်တွင်းရှိကျောင်းများ၌ ကျောင်းအောက်မှာ နွားမဝင်နိုင်ရန် အကာ အရံ ရှိမှုမရှိမှုသည် လိုရင်းမဟုတ်။ အရံဆိုရာမှာလည်း နွားတို့ကို ကာဆီးနိုင်ရန် အမြင့် နှစ်တောင်ခြောက်သစ်ခန့်ရှိ၍ တစ်ကိုယ်လုံးကို ဝန်းပိုင်းမိအောင် ရှိခဲ့သော်လည်းကောင်း၊ ထက်ဝက်ထက် များခဲ့သော် လည်းကောင်း၊ ထက်ဝက်ခန့် ရှိခဲ့သော်လည်းကောင်း၊ အရံသည် ထက်ဝက်အောက် နည်းခဲ့သော်လည်းကောင်း၊ အရံမရှိသည်မည်၏။ ဤအရံ မရှိမှုသည် ဂေါ်နီသာဒိကာကုဋ်၏ အင်္ဂါပင်တည်း။ ဤကုဋ်၌ အရံအမြင့်ပမာဏကို ကျမ်းဂန်တို့မှာ မဆို။ သဟသေယျအရာ၌ တစ်ထောင့်ထွာ အမြင့်လာ၏။ ဝိနိစ္ဆယဋီကာ၌ ထိုတစ်ထောင့်ထွာကို မဇ္ဈိမပုရိသ တစ်ထောင့်ထွာဟု ဆို၏။ ပကတိပုရိသ နှစ်တောင်ခြောက် သစ် ရှိ၏။ ထိုကိုမှီ၍ ဤ၌ အမြင့် နှစ်တောင်ခြောက်သစ်ခန့်ဟု ဆိုလိုက်ပေသည်။

၁၃၇။ = သမုတ်တုံဘိ၊ သမ္မုတိ၊ ဥတ္တိဒုတိယာ။

၁၃၈။ = ပန်ကြားမှုလည်း။ အပ်သတည်း။ နှစ်နည်းအဆိုလာ။

၁၃၉။ = အကပ္ပိယ၊ ဖြစ်နေကာ၊ မုချသမုတ်ရာ။

ကပ္ပိယကုဋ်အင်္ဂါ ချို့တဲ့သဖြင့် အကပ္ပိယကုဋ်ဖြစ်၍နေသော ကျောင်းကို ကပ္ပိယကုဋ်ဖြစ်စေခြင်းငှါ ဥတ္တိဒုတိယကမ္မဝါစာဖြင့် သမုတ်ရသည်။ ထိုကုဋ်ကို သမ္မုတိကုဋ်ဟု ခေါ်သည်။ အဋ္ဌကထာ၌ကား ပန်ကြားမှုဟူသော အပလောကန ကံဖြင့်လည်း သမုတ်အပ်၏-ဟု လာပေ၏။ ဝိနည်းမတတ်သောရဟန်းတို့ အလှူခံ၍ ရှိနေသော ကျောင်းဟောင်း၊ ဝိနည်းမတတ်သော ရဟန်းတို့ ဆောက်လုပ်သော ကျောင်းသစ်၊ ဝိနည်းမတတ်သောရဟန်းတို့ အမိုးဟောင်းကို ဖျက်၍ အသစ်မိုးသော ကျောင်းမျိုး၊ ဤကဲ့သို့သော ကျောင်းများကို နောက်ဆက်ခံ၍နေသော လင်္ခီပေသလရဟန်းသည် သမ္မုတိကပ္ပိယကုဋ် ဖြစ်အောင် ပြုလုပ်၍ နေရမည်။ ဥတ္တိဒုတိယကမ္မဝါစာဖြင့်သော်လည်း သမုတ်ရမည်။ အပလောကနကံဖြင့်သော်လည်း သမုတ်ရမည်ဟူလို။

သမုတ်ပုံကား- လေးပါးလေးပါးထက် အလွန်ဖြစ်သော ရဟန်းတို့သည် ခဏ္ဍသိမ်၌ စည်းဝေးကြ၍ မည်သည့်ကျောင်းကို အဘယဝိဟာရဟူ၍ အမည်မှည့်ပါ၏-ဟု မထေရ်ကြီးက ထိုကျောင်းကို အမည်ပေး။ ဉာဏကမ္မဝါစာတို့၌ ထိုအမည်နှင့်ဖတ်ပါ။

“သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံဃော၊ ယဒိ သံဃဿ ပတ္တကလ္လံ၊ သံဃော အဘယံ နာမံ ဝိဟာရံ ကပ္ပိယဘူမိံ သမ္ပန္နေယျ။ သော ဥတ္တိ။ သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံဃော၊ သံဃော အဘယံ နာမံ ဝိဟာရံ ကပ္ပိယဘူမိံ သမ္ပန္နတိ။ ယဿာယသ္မတော ခမတိ အဘယနာမဿ ဝိဟာရဿ ကပ္ပိယဘူမိယာ သမ္မုတိ၊ သော တုဏာဿ၊ ယဿ နက္ခမတိ၊ သော ဘာသေယျ။ သမ္ပတော သံဃေန အဘယော နာမံ ဝိဟာရော ကပ္ပိယဘူမိံ၊ ခမတိ သံဃဿ၊ တသ္မာ တုဏှိ ဝေမေတံ ဓာရယာမိ။ (သမ္မုတိကမ္မဝါ)

(၇၈) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ကျောင်းအမည် ထင်ရှားစေခြင်းငှါ နာမသဒ္ဒါ ထည့်ပေးသည်။
ဤကပ္ပိယဘူမိ သမ္မုတိကံသည် အသမ္မုခါ ကရဏီယကံ ရှစ်ပါး၌
မပါငြားသော်လည်း ကျောင်းမှခွဲ၍ ခဏ္ဍသိမ်မှာ ပြုခြင်းငှါအပ်သည်သာ
မှတ်။

ယတ္ထ ယတ္ထ ကမ္မဝါစာယံ အယန္တိ ဝါ ဣမေတိ ဝါ
သမ္မုခါ နိဒ္ဒေသနီယမော နတ္ထိ၊ သဗ္ဗံ တံ အသမ္မုခါ ကရဏီယံ။
ဟူသော ပရိဝါ ဝဇီရပုဒ္ဓိဋ္ဌိကာနှင့် အညီတည်း။ ထိုတိုက်၌ ခဏ္ဍသိမ်
မရှိခဲ့သော် တိုက်တစ်ပါး၌ရှိသော ခဏ္ဍသိမ်မှာလည်း ပြုရပါ၏။

“ကမ္မဝါစံ အဝတွာ အပလောကနေနပိ ဝဇ္ဇတိယေဝ” ဟူ၍
အဋ္ဌကထာ၌ဆိုသောကြောင့် အပလောကနကံဖြင့်လည်း သမုတ်ရ
လေ၏။ သမုတ်ပုံမှာ ကမ္မဝါစာနှင့်သမုတ်နည်း အတိုင်းပင်။ ကမ္မဝါစာ
ဖတ်မည့်နေရာ၌ အပလောကန စာစီရေး၍ ဖတ်မှုမျှသာ ထူး၏။

သံဃံ ဘန္တေ အာပုစ္ဆာမိ၊ အဘယော နာမ ဝိဟာရော
အကပ္ပိယဘူမိ ဇာတော၊ တဿ ဝိဟာရဿ ကပ္ပိယဘူမိယာ သမ္မုတိ
ရစ္စတိ သံဃဿ၊ ဒုတိယမ္ပိ၊ တတိယမ္ပိ၊

(ခဏ္ဍသိမ်အပြင် သံဃဟတ္ထပါသ်၌ သုံးကြိမ်ဖတ်ကြားလေ။)

၁၄၀။ = ရှေးရှိတိုင်းအုတ်၊ ကုန်ပယ်နုတ်၊ ငြိမ်းချုပ် သာဝနာ။

ပွေ့၍ ကပ္ပိယစကားနှင့် စိုက်ထူအပ်သော တိုင်နှင့်ယက်မ
ခါးပန်း တစ်ဆက်တည်း ဆက်လက်၍ ထိုအခါ၌လည်းကောင်း။ နောက်
မှသော်လည်းကောင်း၊ စိုက်ထူဆောက်လုပ်အပ်သော အလုံးစုံသော
တိုင်စသည် ကပ္ပိယချည်း ဖြစ်လေ၏။ ထိုတိုင်စုကို တစ်ခုမကျန်
အကုန်ပယ်၍ ပစ်သောအခါ ဥဿာဝနန္တိကာ ကပ္ပိယကုဋိပျက်၏။
ထပ်မံ၍ ဆောက်လုပ်ပြန်သော် ကပ္ပိယဖြစ်အောင် အသစ်တဖန်
ပြုရပြန်၏။

၁၄၁။ = လုံးလုံးထက်ဝက်၊ ကာရံချက်၊ ပျက်၏ ဂေါနိသာ။

တိုက်အကာအရံမရှိ၍ ကပ္ပိယဂေါနိသာဒိကာ အရံဖြစ်၍နေသော တိုက်တာကို အကုန်လုံး ရံပြန်သော်လည်းကောင်း၊ ထက်ဝက်မျှ ရံပြန်သော်လည်းကောင်း၊ ဂေါနိသာဒိကာကပ္ပိယကုဋ်ပျက်၏။ ထိုတိုက်တွင်း၌ ရှိသမျှသော ကျောင်းတို့လည်း အကပ္ပိယကုဋ် ကျောင်း တွေဖြစ်၍ကုန်၏။ သမ္မုတိကပ္ပိယကုဋ်ဖြစ်အောင် ပြုလုပ်ကြရာ၏။

၁၄၂။ = အမိုးအကုန်၊ ဖျက်ပယ်တုံ၊ ပျက်ကုန်ကြွင်းနှစ်မှာ။

ဂဟပတိကုဋ်နှင့် သမ္မုတိကုဋ်ကို ကြွင်းနှစ်ဆိုသည်။ ထိုကုဋ်တို့သည်မူကား ဝမ်းဘဲတောင် ခေါင်ဖုံးမျှမကျန် အမိုးတို့ကို အကုန်ဖျက်ခဲ့သော် ကပ္ပိယကုဋ်ပျက်၏။ မိုးပြန်သောအခါ အကပ္ပိယကုဋ် ဖြစ်ကြကုန်၏။

ထို့ကြောင့် ထိုကျောင်းတို့၌ အသစ်မိုးရန် အမိုးဟောင်းတို့ကို ဖျက်ခဲ့သည်ရှိသော် အကုန်မဖျက်ရာ။ သွပ်တစ်ချပ်၊ ပျဉ်တစ်ချပ်၊ ကပ်တစ်ချပ်၊ သက်ငယ် တစ်ချပ်မျှကိုသော်လည်း ချန်ထား၍ အသစ်ကို မိုးမိမှ ချန်ထားသည်ကို ပယ်ဖျက်ရာ၏။ ဝမ်းဘဲတောင် ခေါင်ဖုံးများသည်လည်း အမိုးအရာ၌ တည်ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ဝမ်းဘဲတောင် ခေါင်ဖုံး ကျန်ရှိလျှင်ပင် မပျက်ပြီ။ အဆောင်များစွာ ရှိခဲ့ရာ အဆောင်ချင်းချင်း အမိုးဆက်လက်သဖြင့် တစ်ခုသော သဟသေယျ ဥပစာ ဖြစ်ခဲ့အံ့၊ တစ်ဆောင်ကို အကုန်ဖျက်၍ မိုးသော်လည်း ကြွင်းသော အဆောင်တို့က စောင့်ရှောက်ကုန်အံ့ဟု ယူကြ၏။

၁၄၂။ = အင်္ဂါမည၊ ကျောင်းကုဋ်၊ အကပ္ပိယသာ။

ရေး၌ပြဆိုခဲ့ပြီးသော သာမညအင်္ဂါ၊ အသီးသီးသော ဝိသေသအင်္ဂါတို့နှင့် မညီညွတ်သော ကျောင်းများသည် အကပ္ပိယကုဋ်မည်၏။ အကပ္ပိယကုဋ်ဆိုသော်လည်း မနေအပ် မထိုင်အပ်သော

(၈၀)   အဒ္ဓန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ကျောင်းဟု ဆိုလိုသည်မဟုတ်၊ နောက်ရှိ ပြဆိုလတုံသော ကာလိက
ဝတ္ထုများနှင့် စပ်၍ အာပတ်အပြစ် ရှိသောကြောင့်တည်း။

၁၄၃။ - အန္တောဝုတ္တ၊ အန္တောပက္က၊ သာမံပက္က၊ ဤသုံးဝ၊
ယာဝ၊ ယာမမှာ။

အန္တောဝုတ္တဒုက္ကဋ်၊ အန္တောပက္ကဒုက္ကဋ်၊ သာမံပက္ကဒုက္ကဋ်-
ဟူ၍ ဒုက္ကဋ်အာပတ်သုံးမျိုးရှိ၏။ ထိုသုံးမျိုးသည် ယာဝကာလိက၊ ယာမ
ကာလိက ဟူသော ရှေ့ကာလိက နှစ်ပါး၌သာရှိ၏။ နောက်ကာလိက
နှစ်ပါး၌မရှိ။

၁၄၄။ - သိုမှီးသည်ကို၊ ဝုတ္တဆို၊ ကျိုချက် ပက္ကမှာ။

ဝုတ္တ ဆိုသည်ကား သိုမှီးသည်ကိုဆိုသည်။ ပက္က ဆိုသည်
ကား ကျိုချက်သည်ကိုဆိုသည်။ အကပ္ပိယကုဋိအတွင်း၌ အရုဏ်တက်
သည်တိုင်အောင် ညဉ့်သိပ်၍ ထားအပ်သောဝတ္ထုကို အန္တောဝုတ္တ-
ဟု ခေါ်သည်။ အကပ္ပိယကုဋိအတွင်း၌ ချက်ပြုတ် ကြော်လှော်အပ်သော
ဝတ္ထုကို အန္တောပက္ကခေါ်သည်။ ရဟန်းကိုယ်တိုင် ချက်အပ်သောဝတ္ထုကို
သာမံပက္ကဆိုသည်။

၁၄၅။ - ကုဋိပျက်တွင်း၊ သိုမှီးခြင်း၊ အလျှင်း မပြုရာ။

ကုဋိပျက်ဆိုသည်ကား အကပ္ပိယကုဋိဖြစ်သော ကျောင်းမျိုး
ကို ဆိုသတည်း။ ထိုအကပ္ပိယကုဋိတို့၌ သဟဿေယျလောက်ကောင်း
သော် အမှီးအရံတွင်း၌ ရှေ့ကာလိက နှစ်မျိုးတို့ကို အရုဏ်တက်သည်
တိုင်အောင် သိုမှီး၍ ညဉ့်သိပ်ထားခြင်းကို အလျှင်းမပြုရာ။ ညဉ့်သိပ်ထား
ခြင်းကို ပြုခဲ့သော် ထိုဝတ္ထုသည် အန္တောဝုတ္တဖြစ်၏။ ထိုဝတ္ထုကို
စားသောက်သောရဟန်းအား အန္တောဝုတ္တ ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်၏။

၁၄၆။ - ထို၌ချက်အပ်၊ ယင်းနှစ်ရပ်၊ မအပ်လေသည်သာ။
ထိုအကပ္ပိယ ကျောင်းတွင်း၌ ထိုရှေ့ကာလိက နှစ်မျိုးတို့ကို

လူသာမဏေတို့ ချက်ပြုတ်ကြော်လှော်ခဲ့သည်ရှိသော် ထိုဝတ္ထုသည် အန္တောပက္ကမည်၏။ ထိုဝတ္ထုကို စားသောက်သော ရဟန်းအား အန္တောပက္က ဒုက္ကဋ်အာပတ် သင့်၏။

၁၄၈။ = ဘယ်၌မဆို၊ ယင်းနှစ်ကို၊ ကိုယ်တိုင်မချက်ရာ။

ထိုရှေ့ကာလိက နှစ်မျိုးတို့ကို အကပ္ပိယ ကျောင်းတွင်း၌ ဖြစ်စေ၊ တစ်ပါးသော အရပ်ဌာန၌ဖြစ်စေ ရဟန်းကိုယ်တိုင် ကြော်လှော် ချက်ပြုတ် ဖုတ်ကင် ပေါင်းနှှေးခြင်းကို မပြုရာ၊ ပြုခဲ့သော် ထိုဝတ္ထုသည် သာမံပက္ကဖြစ်၏။ ထိုဝတ္ထုကို စားသောက်သောရဟန်းအား သာမံပက္က ဒုက္ကဋ်အာပတ် သင့်၏။

၁၄၉။ = ကျက်ပြီးကိုလျက်၊ တဘန်ချက်၊ သက်သက်အပ် သည်သာ။

၁၅၀။ = ရှေ့ကာလိနှစ်၊ ရောပြန်လစ်၊ အပြစ်ရှိပြန်လာ။

လူသာမဏေတို့ချက်၍ ကျက်ပြီးဖြစ်သော ရှေ့ကာလိက နှစ်မျိုးတို့ကို တဖန်ချက်မှုသည် ပုနပက္ကမည်၏။ ထိုတဖန် ချက်မှုကိုမူကား ရဟန်းကိုယ်တိုင်ပင် ပြုအပ်၏။ အပြစ်မရှိ၊ ကျက်ပြီးသော ထမင်းအေး ဟင်းအေးကို ရဟန်းကိုယ်တိုင်ပင် မီး၌ နှွေးအပ်၏။ ကျက်ပြီးသော ထမင်းအေးကို ယက်မန်ဖြစ်အောင် ရဟန်းကိုယ်တိုင် ကျိုအပ်၏။ ရဟန်းကိုယ်တိုင် ကျိုချက်အပ်သော ဝတ္ထုကိုမူကား ရှေ့ကာလိကဝတ္ထု နှစ်မျိုးတို့နှင့် မရောမယှက်စေ၍ သက်သက် စားသောက်အပ်၏။ ရှေ့ကာလိကဝတ္ထု နှစ်မျိုးတို့နှင့် ရောနှော၍ စားသောက်ခဲ့သော် အပြစ် ရှိပြန်၏။ ဒုက္ကဋ်အာပတ် သင့်ပြန်၏။

ရှေ့ကာလိက နှစ်မျိုးတို့၌ အန္တောဝုတ္ထ၊ အန္တောပက္က၊ သာမံပက္က၊ ပုနပက္က လေးချက်ပြီး၏။

၁၅၁။ = သတ္တာ၊ ဖိဝိ၊ ကိုယ်ချက်မိ၊ သုဒ္ဓိအပ်သည်သာ။

နောက်ကာလိက နှစ်မျိုးတို့ကိုမူကား အကပ္ပိယကုဋ်တွင်း၌

(၈၂)   ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ညဉ့်သိပ်၍ တစ်သက်ပတ်လုံး ထားသော်လည်း အန္တောဝုတ္တဒုက္ခန္ဓ မရှိ။ ထိုအရပ်တွင်း၌ ကြော်လှော်ချက်ပြုတ်သော်လည်း အန္တောပက္က ဒုက္ခန္ဓ မရှိ။ အစိမ်းသက်သက်ကို ရဟန်းကိုယ်တိုင် ချက်သော်လည်း သာမံပက္ကဒုက္ခန္ဓ မရှိ။ ဒုက္ခန္ဓသုံးမျိုး ကင်းလွတ်၏။ ကင်းလွတ်၏ဟု ဆိုသော်လည်း ထိုကဲ့သို့ အကပ္ပိယကုဋိတွင်း၌ ညဉ့်သိပ်ခြင်း ချက်ပြုတ် ခြင်း ကိုယ်တိုင်ချက်ခြင်းတို့ကို ပြုပြီးသည်ရှိသော် ထိုဝတ္ထုကို ရှေ့ ကာလိကနှစ်မျိုးတို့နှင့် ရောနှော၍ မစားမသောက်အပ်။ စားသောက် ခဲ့သော် ဒုက္ခန္ဓသုံးမျိုး သင့်ပြန်၏။

၁၅၂။ = အကပ္ပိယ၊ ကျောင်းဖြစ်က၊ များလှပြစ်ဆာနာ။

ကပ္ပိယကုဋိအင်္ဂါ လက္ခဏာမရှိသော အကပ္ပိယကုဋိ ကျောင်းဖြစ်ခဲ့သော် ထိုကျောင်းသည် ကာလိကလေးပါးနှင့်စပ်၍ အလွန် အပြစ်ဆာနာ များလှ၏။

၁၅၃။ = ဝိနည်းမတတ်၊ ကျောင်းထိုင်လတ်၊ အာပတ်မဆုံးရာ။

ဝိနည်းမတတ်ပါဘဲနှင့် ကျောင်းထိုင်ပုဂ္ဂိုလ်လုပ်ခဲ့သော် ကျောင်းသည် အကပ္ပိယကုဋိကျောင်းသာ ဖြစ်ရာ၏။ အလုံးစုံသော ကာလိကဝတ္ထုမျိုးတို့ကိုလည်း ထိုကျောင်းတွင်း၌ ထားလေရာ၏။ ဆန်သည်လည်း အန္တောဝုတ္တဆန် ဖြစ်၏။ ငါးပိ ငါးခြောက်စသည် တို့သည်လည်း အန္တောဝုတ္တတို့သာ ဖြစ်ကုန်၏။ ညဉ့်သိပ်၍ ထားအပ် ကုန်သော အုန်း ငှက်ပျော စသည်တို့သည်လည်း အန္တောဝုတ္တတို့သာ ဖြစ်ကုန်၏။ ထောပတ်၊ ဆီဦး၊ သကာ၊ သကြား၊ ဆီ၊ ဆား၊ ဆေး၊ ကွမ်းစသော နောက်ကာလိက ဝတ္ထုမျိုးတို့ကိုလည်း ထိုကျောင်းတွင်း၌ သိုမှီးပြီးလျှင် ထောပတ်၊ ဆီဦး၊ သကာ၊ သကြားတို့ကို သစ်သီးခဲဘွယ် မုံ့ခဲဘွယ်တို့နှင့် ရောက်ဖက်၍ စားခြင်း၊ ဆီ၊ ဆားတို့ကို ဟင်းခတ်ခြင်း အကြော်အလှော်ပြုလုပ်ခြင်း၊ သကာ သကြား ဆားတို့ကို ညနေအခါ၌ အဖျော်ရည်မှာ ထည့်ခြင်း အစရှိသည်တို့ဖြင့် သက်တော်ရှည်၍ နေရက်

တွေများသမျှကာလပတ်လုံး အန္တောဂုတ္တဒုက္ခိယအာပတ်တွေ မဆုံးနိုင် ရှိလေရာ၏ဟူလိုသည်။

ဣမံ ဝိဟာရံ ကပ္ပိယကုဋ္ဌိံ ကာတုံ သံဃဿ ဒေမ။ ကာယ ကာယပဋိဗဒ္ဓေဟိ ဖုသိတွာ ယထာသုခံ ပရိဘုဉ္ဇထ။ ။ (သုံးခေါက်ဆို)

ဣမံ ဝိဟာရံ= ဤကျောင်းကို။ ကပ္ပိယကုဋ္ဌိံ= ရဟန်းတော် မြတ်တို့အား သင့်လျော်လျောက်ပတ် အလွန်အပ်သော ကပ္ပိယကုဋ္ဌိံကို။ ကာတုံ=ပြုစီမံသော်ငို။ သံဃဿ= အရပ်ဒီသာ ရှစ်မျက်နှာမှ ရောက်လာ သမျှ ဓမ္မဓမ္မလျော် သံဃာတော်အား။ ဒေမ= လှူဒါန်းပါကုန်၏။ တုမေ= အရှင်ဘုရားတို့သည်။ ကာယ ကာယပဋိဗဒ္ဓေဟိ= ခြေဖဝါး လက်ဖဝါး တင်ပါး ကျောက်ကုန်း အစရှိကုန်သော ကိုယ်အင်္ဂါ၊ ဘိနပ် သင်္ကန်း အပေါ်လွှမ်း အစရှိကုန်သော ကိုယ်နှင့်စပ်သော ဝတ္ထုတို့ဖြင့်။ ယထာ သုခံ= အလိုတော်ရှိတိုင်း။ ဖုသိတွာ= ထိပါး၍။ ပရိဘုဉ္ဇထ = ဣရိယာ ပထ မျှတမှီတင်း သီတင်းသုံးကာ သုံးဆောင်တော်မူပါကုန်လော့။

ကပ္ပိယကုဋ္ဌိံပြောကံအောင် ကျောင်းရေစက်ချနည်း။ ဆိုနေကျ ရေစက်ချ၍ လောင်းစွက်ထည့်သွင်း၍ဆိုရန်။ မိမိ ပုဂ္ဂလိက ကျောင်းဖြစ်ခဲ့ သော် “သံဃဿ” နေရာမှာ “အာယသ္မတော တိဿ ထေရဿ၊ အာယသ္မတော သုမနထေရဿ” စသည်ဖြင့် ကျောင်းရှင်ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဘွဲ့အမည်ကို ထည့်လေ။

ကျောင်းဟူသော ဖိုရာနိဿယပြီး၏။

(၈၄) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဋ္ဌမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ဒေသနာဂါမ်အာပတ်ကုစားနည်း

- ၃၆၀။ = ဒေသနာဂါမ်၊ ကြွင်းငါးတန်း၊ ကြားရန်အနည်းနည်း။
 ၃၆၁။ = စွန့်ခြင်းရှေ့ရှိ၊ နိဿဂ္ဂိ၊ ကြားဘိ နောက်မှတည်း။
 ၃၆၂။ = အခွဲ အဖြတ်၊ ရှေးရှိလတ်၊ အပ်ကျည် ပါစိတ်
 စသည်တည်း။
 ၃၆၃။ = ပါဠိဒေသနိယာ၊ လေးမျိုးဖြာ၊ ကြားရာတစ်မျိုးတည်း။
 ၃၆၄။ = အာယတီ သံဝရ၊ ရှိမှထ၊ ဆိုကြ ဆရာနည်း။

ဒေသနာဂါမ်အာပတ်ကို ဒေသနာကြားသော်လည်း
 “အာယတီ အာဂုသော သံဝရေယျာသိ”-ဟု ဆိုပေရာ “သာဓု သုဋ္ဌ
 ဘန္တေ သံဝရိဿာမိ”-ဟု ပဋိညာဉ်ပြုသည့်အတိုင်း ဤအမှုကို နောင်
 ငါမပြုပါဟု နောင် ရှောင်ကြဉ်မည်ဟူသော စိတ်နှင့်ကြားမှ ထိုအာပတ်
 ထသည်။ ဒေသနာလည်းကြား၏။ နောင် ထိုအမှုကို ပြုလိုလျက်လည်း
 ရှိနေ၏ဆိုလျှင် ထိုအာပတ်မှ မထဟု အချို့ဆရာတို့ ယူကြ၏။ ဘိက္ခုနီ
 တို့၏ အဋ္ဌဝတ္ထုက ပါရာဇိကဌ်သာ အာယတီ သံဝရ မရှိလျှင် မထသည်။
 ကြွင်းသောအာပတ်တို့၌ ထပါ၏ဟူ၍လည်း ဆိုကြ၏။

နိဿဂ္ဂိအာပတ် ခွဲခြင်း ဖြတ်ခြင်း ရှေးရှိသော အာပတ်တို့၌
 ရှိသောဝတ္ထုကို မစွန့် မခွဲ မဖျက်မှု၍ ဒေသနာကြားသော်လည်း မထ။
 ဒေသနာ ကြားရိုးကြားစဉ်၌။ “အဟံ ဘန္တေ သဗ္ဗာ အာပတ္တိယော
 အာဝိကရောမိ၊ အာရောစေမိ၊ အာရောစေယျာမိ”-တို့ကား ဒေသနာ
 ကြားမှုမဟုတ်။ ပုထုဇ္ဇနဂတိဖြစ်၍ ယခုနေ့၌ သင့်သော် သင့်ခဲ့ရာသော်
 သံဃာဒီသိသ်အာပတ်စကို ရည်၍ အာဝိကရဏ ပြုမှုသာတည်း။
 “အဟံ ဘန္တေ သမ္မဟုလာ နာနာဝတ္ထုကာ သဗ္ဗာ အာပတ္တိယော
 အာပဏ္ဏိ၊ တာ တုမှ မူလေ ပဋိဒေသေမိ”-သည်သာ ဒေသနာဂါမ်
 အာပတ်တို့ကို ဒေသနာကြားမှုတည်း။ ။ “ပဿတိ အာဂုသော တာ
 အာပတ္တိယော၊ အာမ ဘန္တေ ပဿာမိ”-တို့ကား ပဋိညာဉ်တို့ပေတည်း။

“အာယတီ အာဝုသော သံဝရေယျာသိ၊ သာဓု သုဋ္ဌ၊ ဘန္တေ သံဝရိဿာမိ-တို့ကား ပဋိညာယ ကာရေတဗ္ဗော-ဟူသော သမထအရ ပဋိညာတကရဏဟူတို့ပေတည်း။ ။ ဤဒေသနာကြားမှုသည် အာပတ္တာ ဝိကရုဏ်းကို ငြိမ်းစေမှုပေတည်း။ သမ္မုခါဝိနယသမထ၊ ပဋိညာတ ကရဏသမထ-ဟူ၍ နှစ်ပါးရ၏။ အနက်ကိုသိကြ၍ ကြားမှ လျော်မည်။

၃၆၅။ = စေ့ဆော်သမှု၊ ဖုံးလွှမ်းမှု၊ လေးခု အဂတိ။

၃၆၆။ = လက္ခဏာညီ၊ အလင်္ကီ၊ ဖြစ်ပြီ ဟောချက်ရှိ။

၃၆၇။ = ဆန္ဒာဘယာ၊ မျက်ဒေါသာ၊ မောဟာ လေးဂတိ။

“သဗ္ဗိစ္စ အာပတ္တိ အာပဇ္ဇတိ။ အာပတ္တိ ပရိဂူဟတိ။ အဂတိ ဂမနဉ္စ ဂစ္ဆတိ။ ဒေသော ဝုစ္ဆတိ အလင်္ကီ ပုဂ္ဂလော” - ဤပါဠိ တော်နှင့်အညီ ပညတ်တော်ကိုသိလျက်နှင့် စေ့ဆော်၍ အာပတ်မှုကို ပြုကျင့်သောရဟန်း၊ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော ဆယ်ပါးသော ဖုံးလွှမ်းကြောင်း နှင့်အညီ အရုဏ်တက်သည့်တိုင်အောင် ဒေသနာမကြားဘဲ အာပတ်ကို ဖုံးလွှမ်း၍ ထားသောရဟန်း၊ ရဟန်းဖြစ်လျက် ဆန္ဒာဂတိ ဘယာဂတိ ဒေါသာဂတိ မောဟာဂတိသို့လိုက်သော ရဟန်းများသည် အလင်္ကီ လက္ခဏာသို့ ရောက်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်နှင့် အာမိသသမ္ဘောဂ ဓမ္မသမ္ဘောဂကို မပြုအပ်၊ ဥပုသ်ပဝါရဏာ ကံကြီး ကံငယ် အတူပြုမှု-ဟူသော သံဝါသ ကိုမူကား မပြုအပ်ဟု ပညတ်တော်မရှိ။ (မဟာဝါ၊ ဝဇီရဗုဒ္ဓိ။)

ဒေသနာဂါမ် အာပတ်ကုစားနည်းပြီး၏။

(၈၆) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

နိဿယမုတ္တကအင်္ဂါ

၄၃၀။ ငါးဝါတွင်းဝယ်၊ ဥပဇ္ဈာယ်၊ ဗိုတွယ် မကင်းရာ။

ရဟန်းဖြစ်ပြီးသည်မှ ငါးနှစ်အတွင်း၌ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ၊ နိဿယည်းဆရာ နှစ်ပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါးကို ဗိုတွယ်၍သာနေရသည်။ မိမိ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာနေသော တိုက်တာမှ တစ်ပါးသောတိုက်တာ၌ နေသောအခါ နိဿယည်းဆရာ အင်္ဂါမြောက်သော ဝိနည်းစိုရ်ပုဂ္ဂိုလ် ထံမှာ နိဿယည်းယူ၍ နေရသည်။ “ အာစရိယော မေ ဘန္တေ ဟောဟိ။ အာယသ္မတော နိဿာယ ဝစ္ဆာမိ”။ နိဿယည်းယူပုံ။ “ပတိရူပံ” ဟူ၍သော်လည်းကောင်း၊ “ပါသာဒိကေန သမ္မာဒေဟိ” ဟူ၍ သော်လည်းကောင်း၊ ဝိနည်းစိုရ်ဆရာ ဆိုလိမ့်မည်။ ။ “အာမ ဘန္တေ” ဆိုလေ။

၄၃၁။ ဖဲ၊ ပြောင်း၊ ထွက်၊ သေ၊ နှင်ထုတ်ချေ၊ ငြိမ်းလေ
နိဿယည်း။

ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ အရပ်တစ်ပါးသို့ အပြီး ဖဲသွားခဲ့သော်လည်းကောင်း၊ တိတ္ထိဘောင်သို့ ပြောင်းသွားခဲ့သော်လည်းကောင်း၊ လူထွက်ခဲ့သော်လည်းကောင်း၊ သေဆုံးခဲ့သော်လည်းကောင်း တပည့်ဖြစ်သူ ရဟန်းငယ်ကို ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာက နှင်ထုတ်ခဲ့သော်လည်းကောင်း၊ ဥပဇ္ဈာယ်နှင့် စပ်သော အနိပျာဏ်၊ နိဿယည်းယူ၍ နေရာမှလည်း နိဿယည်းဆရာ ဖဲသွားခြင်းစသည် ငါးပါးတွင် မိမိဥပဇ္ဈာယ်ဆရာရင်းနှင့် တွေ့ဆုံမှုကို ထည့်၍ အနိပျာဏ်အင်္ဂါ ခြောက်ပါးရှိ၏။

၄၃၂။ ငါးဝါပြည့်မြောက်၊ ပါတိမောက်နှုတ်၊ ဥပုသ်
ပဝါရဏာ၊ ကမ္မာကမ္မ၊ ကြေလည်က၊ လွတ်ထ
နိဿယည်း။

ရဟန်းဖြစ်သည်မှ ငါးဝါရသည်လည်းဖြစ်စေ၊ ပါတိမောက် နှစ်စောင်ကို နှုတ်တက်ရှုရှု ရဖူးသည်လည်းဖြစ်စေ၊ ဥပုသ် ပဝါရဏာမှု၊ ပရိဝါသ် မာနတ်စသော အချို့သော ကံကြီးကံငယ်မှုတို့၌ ကြွေလည် ပွန်းတီးရှိသည်လည်း ဖြစ်စေ၊ ဤအင်္ဂါအစုနှင့် ပြည့်စုံလျှင် နိဿယည်း လွတ်၏။ နိဿယမုတ္တက ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်၏။ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ၊ နိဿယည်း ဆရာကို လွှတ်၍ နေလိုရာ၌ ပေါက်လွှတ်နေရပြီ။

အဋ္ဌကထာတို့၌ သုတ္တန်မှ လေးဘာဏဝါရမျှ အရဆောင်ရမည်။ အန္တကဝိန္ဒသုတ်၊ အဗ္ဗဋ္ဌသုတ်၊ မဟာရာဟုလောဝါဒသုတ် အစရှိသည် တို့နှင့်တူမျှသော တစ်ခုခုသော ဓမ္မကထာအစဉ်ကို ပြောဟောတတ်စေ ရမည်။

(၁)မင်္ဂလာတရား၊ (၂) ဆွမ်း သင်္ကန်းအလျှူ၊ အနုမောဒနာတရား အသုဘတရား (၃)၊ -ဟူ၍ တရားသုံးပုဒ်ကို ရစေရမည်။ အရဟတ္တ ဖိုလ်သို့ရောက်အောင် လမ်းပေါက်သော တစ်ခုသော သမထ ကမ္မဋ္ဌာန်း ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်းအစီအရင်ကို တတ်စေရမည်ဟူ၍ ဆိုသေး၏။ အလျော်အားဖြင့် ဆိုသည်ဟုမှတ်။ ရှေးအင်္ဂါစုသာ လိုရင်းတည်း။

ဒွေမာတိကာကို နှုတ်တက်ရှုရှု ရစေရမည်-ဟူသော စကားမှာ လည်း ယခုအခါမှာလည်း ဘိက္ခုနီမတို့ မရှိကြကုန်ပြီဖြစ်၍ ဘိက္ခုနီ ပါတိမောက်ကို အရမလိုပြီ။ ဘိက္ခုပါတိမောက် တစ်စောင်လျှင်ပင် သင့်လျော်ပြီဆိုကြ၏။

ပရိသုပဋ္ဌာပကအင်္ဂါ၌ ဥဘတောဝိဘင်းကို ရစေရမည်ဟု ပါရှိသည်ကို ဇီကာကြီးတို့၌ အတ္တဝသေနပိ ယောဇေသုံ-ဟု ပါဠိကိုပင် မရသော်လည်း စာကိုကြည့်၍ အနက်အဓိပ္ပါယ် ထင်မြင်နိုင်လျှင်ပင် သင့်လျော်ပြီဟူသော ရှေးဆရာများအယူကို ပြဆိုသည်နှင့်အညီ ဤနိဿယမုတ္တကအင်္ဂါမှာလည်း ဒွေမာတိကာပါဠိကိုပင် မရသော်လည်း စာကို လက်ကိုင်လက်စွဲပြု၍ ကြည့်ရှုဆင်ခြင်သောအခါ အနက်အဓိပ္ပါယ်

(၈၈) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ကို အစုံအလင် သိမြင်မှတ်မိခဲ့လျှင်ပင် သင့်လျော်ပြီဟူ၍လည်း ဆိုကြ၏။

ပါဠိတော် (ဝိ၊ ၃၊ ၉၈၊)၌ ဥဘယာနိ ခေါ် ပနဿ ပါတိမောက္ခာနိ
ဝိတ္တာရေန သွာဂတာနိ ဟောန္တိ သုဝိတာတ္တာနိ သုပ္ပဝတ္တိနိ-ဟူ၍ ဥဘတော
ဝိဘင်းကို အလွန်ကြေပွန်စွာ ရစေရမည်ဟု လာရှိပါလျက် အသက္ကော-
န္တေဟိ တိဟိ ဇေနဟိ သဒ္ဓိ ပရိဝတ္တနက္ခမာ ကာတဗ္ဗာ-ဟူ၍ ဥဘတော
ဝိဘင်းကို တစ်ပါးချင်းနှင့် ချောမောစွာ မရရှိနိုင်ခဲ့ပါလျှင် သုံးပါးတွဲ၍
ပြန်သော် ချောမောနိုင်လောက်အောင် ရစေရမည်ဟု ကာလသို့လိုက်၍
အဋ္ဌကထာဆရာတို့ လျှော့ပေါ့၍ ပြဋ္ဌာန်းကြသော အချက်များနှင့်
အနက်အဓိပ္ပါယ် ထင်မြင်နိုင်လျှင်ပင် သင့်လျော်ပြီဟု ယခုကာလတို့နှင့်
တိုင်းတာ၍ ယူကြသော အရာသည် သင့်လျော် သကဲ့သို့ရှိ၏။

နိဿယမုတ္တကအင်္ဂါပြီး၏

===၀၀၀===

ဥပဇ္ဈာယ်နိဿယည်းယူပုံ

၄၃၃။ ဆယ်ဝါရလျှင်း။ ဝိဘင်းနှစ်ဖြာ၊ နှုတ်တက်စွာ၊
ကမ္မာကမ္မသီ။

၄၃၄။ ဝတ်ခန္ဓက၊ ကြေပွန်လှ၊ မြောက်ထ ဥပဇ္ဈိ။

၄၃၅။ နိဿယည်းဆရာ၊ ဥပဇ္ဈာ၊ အင်္ဂါထူးမရှိ။

ရဟန်းဖြစ်သည်မှစ၍ ဆယ်ဝါရပြီးသည်လည်းဖြစ်စေ၊ ဘိက္ခု၊
ဝိဘင်း ဘိက္ခုနီဝိဘင်း-ဟူသော ဥဘတောဝိဘင်းကို နှုတ်တက်စွာ
ရဖူးသည်လည်းဖြစ်စေ၊ စူဠဝါကမ္မက္ခန္ဓက ပရိဝါကမ္မဝင်တို့၌လာသော
ကံကြီးကံငယ်တို့၌ ကြေလည်တတ်သိ ရှိသည်လည်းဖြစ်စေ၊ ဥပဇ္ဈာယ်

ဥပဇ္ဈာယ်နိဿယည်းယုဒံ

(၈၉)

ဝတ် သဒ္ဓိဝိဟာရိကဝတ်အစရှိသော ခန္ဓကဝတ်တို့၌ တတ်သိလိမ္မာ ရှိသည်လည်းဖြစ်စေ၊ ဤအင်္ဂါစုနှင့်ပြည့်စုံလျှင် ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာမြောက်၏။ ဥပဇ္ဈာယ်ပေးထိုက်၏။ နိဿယည်းပေးထိုက်၏။ နိဿယည်းဆရာ၊ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ အင်္ဂါထူးဟူ၍ မရှိကြ။

၄၃၆။ ဝိနယဓရ၊ ပါမောက္ခ၊ ဂဏာဓိပတိ။

ထိုအင်္ဂါစုနှင့် ပြည့်စုံပေလျှင် ဝိနည်းစိုရ်ပုဂ္ဂိုလ်မြောက်၏။ ဝိနည်းအရာ၌ ဒိသာပါမောက္ခကြီး ဖြစ်၏။ ဂိုဏ်းထောက် ဂိုဏ်းအုပ် ဂိုဏ်းချုပ်လုပ်ထိုက်၏။ ။ ဂဏာဓိပတိ၊ ဂဏာစရိယ၊ ဂဏပါမောက္ခ လုပ်ထိုက်၏။

၄၃၇။ ရှင်ပြုတတန်၊ ရဟန်းခံနှင့်၊ ကံငယ်ကံကြီး၊ ဝိနည်း အရာ၊ အဖြာဖြာ၊ သူသာ စိုးရဘိ။

ရှင်ပြုခန်း၌ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော ဆံရိတ်ခြင်း၊ သင်္ကန်းပေးခြင်း၊ သရဏဂုံပေးခြင်း-ဟူသော ရှင်ပြုမှု၊ ရဟန်းခံရာ သိမ်အပြင်၌ ဥပဇ္ဈာယ် ဆရာပြုလုပ်မှု၊ ဥပသံ ပဝါရဏာအစရှိသော ကံကြီးကံငယ် ဆောင်ရွက် မှု၊ ဝိနည်းနှင့်စပ်သော အဓိကရုဏ်းဆုံးဖြတ်စီရင်မှုတို့၌ ဤသူသည်သာ အစိုးရ၏။

၄၃၈။ ရှင်ရဟန်းမွေး၊ ပြုစုရေး၊ လုပ်ကျွေးခံထိုက်၏။

ဥပဇ္ဈာယ်ပေး၍၊ နိဿယည်းပေး၍ ရှင်သာမဏေ မွေးထိုက်၏။ ရဟန်းပဉ္စင်းမွေးထိုက်၏။ ရဟန်းသာမဏေတို့၏ အခြံအရံမူ ဝတ်ကြီး ဝတ်ငယ်ပြုစုမှုကို ခံထိုက်၏။ ဤ၌လည်း ဥဘတောဝိဘင်းကို ရစေရ မည်ဟူသော ဒုတိယအင်္ဂါ၌ ဘိက္ခုနီဝိဘင်းကို အရမလိုလှပြီ။ ကြည့်ရှု ချမှီပင် ပြီးသင့်ပြီ။ ဘိက္ခုဝိဘင်းသည်သာ ယခုအခါ လိုရင်းဖြစ်တော့ပြီ။

ဘိက္ခုဝိဘင်းကို တစ်ယောက်အားနှင့် ချောမောစွာ ရအောင် မတတ်နိုင်ခဲ့လျှင် သုံးယောက်စပ် ချောမောလျှင် သင့်လျော်ပြီဟု

(၉၀) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ဆိုကြ၏။ ဝိဘင်းနှစ်စောင်ကို ပါဠိအာဂုံမရသော်လည်း အနက်ထင်၍ အဓိပ္ပါယ်သိလျှင် ပြီး၏-ဟု ဋီကာကြီးများ နည်းအတိုင်းလည်း ယူကြ၏။ ဥပဇ္ဈာယ်အင်္ဂါ နိဿယည်းအင်္ဂါတို့နှင့်ပင် မပြည့်စုံငြားသော်လည်း နိဿယနှစ်စောင်နှင့် ကြည့်ရှု၍ စာပေကျမ်းဂန် ပို့ချနိုင်လျှင်ပင် မြွေစရိယအနေနှင့် ရဟန်း သာမဏေများ မွေးရ၏။ ဝတ်ကြီး ဝတ်ငယ် အပြုစုခံရ၏။ သာမဏေတို့ကို ရဟန်းခံမည်ရှိသော အခါ၌မူကား ဥပဇ္ဈာယ်အင်္ဂါ နိဿယည်းအင်္ဂါတို့နှင့် ပြည့်စုံသော ဆရာထံအပ်နှံ၍ ပြုရာ၏။ ကမ္မဝါစာကို ဌာန်ကရိုဏ်း မှန်ကန်စွာနှင့် နေရာကျ ဖတ်တတ်သော ဆရာကို ရှာကြံ၍ ပင့်ဆောင်ရာ၏။ ကုသိုလ်ပါရမီ အစအန ကောင်းသော ရဟန်းလောင်းများ ဖြစ်ခဲ့လျှင် တော်ကာလျော်ကာ ဥပဇ္ဈာယ်၊ တော်ကာလျော်ကာ ကမ္မဝါစာဆရာနှင့် မပြီးသင့်၊ မလွှဲသာ၍ ပြီးခဲ့ရလျှင် ဆရာကောင်းများထံမှာ အမြန်အပ်ရမည်။

ဥပဇ္ဈာယ်-နိဿယည်းအမြွက်ပြီး။

===○○○===

ကမ္မာကမ္မ
ဥပုသ်ပြုပုံ အစီအစဉ်များ
(ဥပေါသထက္ခန္ဓက)
ဥပေါသထကမ္မ

- = ဝိ၊ ၃။ ၁၃၉-၁၉၁။ ဝိ၊ မြန်၊ ၃။ ၁၄၃၊ ၁၉၀။
- = ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၁၇-၃၄၈။ ဝဇီရ၊ ၄၄၇-၄၄၉။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၆၉-၂၈၁။
- = ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၄၀-၁၇၄။

ဥပေါသထကံ အဆင့်ဆင့်ဖြစ်ပေါ်လာပုံ

ဘုရားရှင် မဂဓနိုင်ငံ ရာဇဂြိုဟ်မြို့ ဝေဠုဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးတော်မူစဉ် ဗိမ္ဗိသာရမင်း၏ လျှောက်ထားချက်အရ-
တစ်ပက္ခတွင် ၁၄/၁၅/ ၈-ရက်နေ့များတွင် သံဃာ့အစည်းအဝေး ပြုလုပ်ရန် ခွင့်ပြုတော်မူပါသည်။

သံဃာတော်များသည် စည်းဝေးကြပြီး **ဆိတ်ဆိတ်သာ စကား မပြောဘဲ နေကြပါသည်။** (၁၃၈။)

သံဃာတော်များ စည်းဝေးနေရာဌာနသို့ တရားနာကြရန် လူအများ ရောက်ရှိလာကြပါသည်။ တရားမဟောဘဲ ဆိတ်ဆိတ် စည်းဝေးနေကြသော သံဃာတော်များကို လူအများက ကဲ့ရဲ့ခြင်းကို အကြောင်းပြု၍ **သံဃာ့အစည်းအဝေး၌ တရားဟောကြားရန် ဘုရားရှင် ခွင့်ပြုတော်မူပါသည်။** (၁၄၀။)

(၉၂)

ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ထို့နောက်ဘုရားရှင်က သံဃာအစည်းအဝေး၌ အာဏာပါတိ
မောက်ပြုကြရန်နှင့် ဥပုသ်ပြုကြရန် ခွင့်ပြုတော်မူပါသည်။ (၁၄၂)

ဘုရားရှင်ခွင့်ပြုတော်မူခြင်းကြောင့် ရဟန်းတော်များက နေ့တိုင်း
ပါတိမောက်ပြုကြပါသည်။ ထိုအခါဘုရားရှင်က ပါတိမောက်ကို နေ့တိုင်း
မပြုရ-ဟု သိက္ခာပုဒ်ပညတ်တော်မူပြီး ဥပုသ်နေ့၌သာ ပါတိမောက်ပြုရန်
ခွင့်ပြုတော်မူပါသည်။ (၁၄၂)

ထိုအခါ ရဟန်းတော်များက တစ်ပက္ခလျှင် အဋ္ဌမီ၊ စာတုဒ္ဒသီ၊
ပန္နရသီ နေသုံးနေလုံး ပါတိမောက်ပြုကြပါသည်။ ဘုရားရှင်က ဥပုသ်နေ့
သုံးနေ့လုံး ပါတိမောက်မပြုရ-ဟု သိက္ခာပုဒ်ပညတ်တော်မူပြီး တစ်ပက္ခ
လျှင် (စာတုဒ္ဒသီဥပုသ်နေ့ သို့မဟုတ် ပန္နရသီဥပုသ်နေ့ တစ်နေ့နေ့၌)
တစ်ကြိမ်သာ ပါတိမောက်ပြုရန် ခွင့်ပြုတော်မူပါသည်။ (၁၄၂)

ဆဗ္ဗဂ္ဂီရဟန်းများသည် မိမိတို့ပရိသတ်၌ ပါတိမောက်ပြုကြပါ
သည်။ ဘုရားရှင်က ကိုယ့်ပရိသတ်၌(ပရိသတ်ခွဲ၍) ပါတိမောက်
ပြုမှုကို တားမြစ်သည့် သိက္ခာပုဒ်ကို ပညတ်တော်မူပြီး ဥပေါသထကံ
ကို ညီညွတ်ကုန်သောရဟန်းတို့အား ခွင့်ပြုတော်မူ၏-ဟု မိန့်ကြား
တော်မူပါသည်။ (၁၄၃)

“မိမိသည် ပရမဝိသုဒ္ဓိပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သဖြင့် ပါတိမောက်ပြုရာ
သံဃာ့ကံပြုရာနေရာသို့ သွားရောက်ရန် မလိုတော့” ဟု ရာဇဂြိုဟ်မြို့
မဒ္ဒကုဏ္ဍိ မိဂဒါယ၌ သီတင်းသုံးနေစဉ် ကြံစည်စိတ်ကူးနေသော အရှင်
မဟာကပ္ပိနမထေရ်ထံ ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်တိုင် အလျှင်အမြန်
ကြွရောက်တော်မူပြီး “သင်ကဲ့သို့သော မြင့်မြတ်သောပုဂ္ဂိုလ်က
ဥပုသ်ပြုမှု၊ သံဃာ့ကံဆောင်မှုတို့၌ အလေးအမြတ်မပြုလျှင် အဘယ်
သူ အလေးဂရုပြုလိမ့်မည်နည်း၊ ဥပုသ်ပြုရာ သံဃာ့ကံပြုရာအရပ်သို့
သွားပါလေ၊ မသွားဘဲမနေလေနှင့်ဟု မိန့်ကြား စေလွှတ်တော်မူပါ
သည်။ (၁၄၄)

ဥပေါသထကမ္မ - ဥပုသ်ပြုပုံအစီအစဉ်များ (၉၃)

သမဂ္ဂဥပေါသထကံသည် ကျောင်းတိုက်တစ်ခုတည်းဟု ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်တိုင် မိန့်ကြားသတ်မှတ်ပေးတော်မူပါသည်။ ထို့နောက် သိမ်သမုတ်ရန် ခွင့်ပြုတော်မူပါသည်။(၁၄၄) သမာနသံဝါသ သီမာသမ္ပတိ ကမ္မဝါစာကိုလည်း ခွင့်ပြုတော်မူပါသည်။

ဥပုသ်ပြုမည့်နေရာကို မကြေညာဘဲ ပရိဝေဏအစဉ်အားဖြင့် ဥပုသ်ပြုမှုကြောင့် အာဂန္တုကရဟန်းတော်များ ဥပုသ်ပြုရန် အခက်ကြုံ ကြရသဖြင့် ပရိဝေဏအစဉ်အားဖြင့် ဥပုသ်ပြုမှုကို သိက္ခာပုဒ်ဖြင့် တားမြစ်တော်မူပြီး သံဃာတော်များအလိုရှိသော ဝိဟာရ၊ အဗ္ဗယောဂ၊ ပါသာဒ၊ ဟမ္ဘိယ၊ ဂဟာတစ်ခုခုကို ဥပေါသထာဂါရ သမုတ်၍ ဥပုသ်ပြုရန် ခွင့်ပြုတော်မူပါသည်။ ဥပေါသထာဂါရသမ္ပတိ ညွှိစုတိယ ကမ္မဝါစာကိုလည်း ခွင့်ပြုတော်မူပါသည်။ (၁၄၅)

ကျောင်းတိုက်တစ်ခု၌ 'ဥပေါသထာဂါရ' နှစ်ခုကို သမုတ် ထားကြရာ နှစ်ခုလုံး၌ ဥပုသ်ပြုရန် သံဃာတော်များ စည်းဝေးမှုကြောင့် ဥပေါသထာဂါရနှစ်ခု သမုတ်ထားမှုကို တားမြစ်တော်မူပြီး ဥပေါသထာ ဂါရတစ်ခုကို နတ်သိမ်း၍ ဥပေါသထာဂါရတစ်ခုတည်း၌သာ ဥပုသ် ပြုရန် ဥပေါသထာဂါရ သမ္ပဟနနကမ္မဝါစာ (ဝိ၊ ၃။ ၁၄၆။) ကို မိန့်ကြား တော်မူပါသည်။ (၁၄၆)

ကျောင်းတိုက်တစ်ခု၌ အလွန်ကျဉ်းသော ဥပေါသထာဂါရကို သမုတ်ထားပါသည်။ ဥပုသ်နေ့၌ များစွာသောရဟန်းတော်များ ဥပုသ်ပြုရန် စည်းဝေးရောက်ရှိလာကြပါသည်။ ရဟန်းတော်များသည် ဥပေါသထာဂါရ-ဟု မသမုတ်ထားသောမြေပေါ်၌ ထိုင်နေကြပြီး ပါတိ မောက်ကို နာယူကြရပါသည်။ ဥပေါသထာဂါရဟု မသမုတ်ထားသော မြေပေါ်၌ထိုင်နေ၍ ပါတိမောက်နာယူကြသော ရဟန်းတော်များသည် ဥပုသ်ပြုမှုမြောက်/မမြောက် သံသယဖြစ်ကြပါသည်။ ပါတိမောက်ကို ကြားရသောရဟန်းတော်များ ဥပုသ်ပြုကိစ္စပြီးပုံကို မိန့်ကြားတော်မူပြီး

(၉၄)

ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ဥပေါသထာဂါရပမုခကို အလိုရှိသလောက် သမုတ်ခွင့်ပြုတော်မူ၍
‘ဥပေါသထပ္ပမုခ သမ္မုတိကမ္မဝါစာ (ဝိ၊ ၃၊ ၁၄၆။)ကို မိန့်ကြားတော်မူပါ
သည်။ (၁၄၆)

ကျောင်းတိုက်တစ်ခု၌ ရဟန်းငယ်များဥပုသ်ပြုရန် ရောက်ရှိ
လာကြသော်လည်း မထေရ်ကြီးများ ရောက်မလာကြသဖြင့် ရဟန်း
ငယ်များ အရပ်တစ်ပါးသို့ ဖဲခွာထွက်သွားမှုကို အကြောင်းပြု၍
‘ဥပုသ်နေ့၌ မထေရ်ကြီးများ အထူးသဖြင့် ရှေးဦးစွာ စည်းဝေးကြရန်
ဘုရားရှင် ခွင့်ပြုတော်မူပါသည်။ (၁၄၇)

ကျောင်းတိုက်များစွာ၌ သိမ်များစွာရှိနေပါသည် ‘ငါတို့သိမ်၌
ဥပုသ်ပြုအပ်၏’-ဟု အငြင်းအခုံဖြစ်မှုကြောင့် မထေရ်ကြီးသီတင်း
သုံးရာကျောင်း၌ ရဟန်းတော်များအားလုံး စည်းဝေး၍ ဥပုသ်ပြုကြရန်
အုပ်စုခွဲ၍ ဥပုသ်မပြုကြရန် ဘုရားရှင် ပညတ်တော်မူပါသည်။ (၁၄၈)

ရဟန်းတော်တို့၏ မေးလျှောက်ထားမှုကြောင့် ဘုရားရှင်က
ဥပုသ်နေ့တို့သည် - စာတုဒ္ဒသီဥပုသ်နေ့
- ပန္နရသီဥပုသ်နေ့ ဟု နှစ်မျိုးရှိကြောင်း။

ဥပေါသထကံတို့သည် -

- **အဓမ္မေန ဝဂ္ဂဥပေါသထကမ္မ** = ဘုရားရှင်ပညတ်တော်မူ
အပ်သော ဝိနည်းဒေသနာတော်နှင့်လည်းမညီ သံဃာ
မညီမညွတ်ပဲပြုသော ဥပေါသထကံ၊

= **အဓမ္မေန သမဂ္ဂ သပေါသထကမ္မ** = ဘုရားရှင်ပညတ်
တော်မူအပ်သော ဝိနည်းဒေသနာတော်နှင့်ကား မညီ
သော်လည်းညီညွတ်သော သံဃာသည်ပြုအပ်သော ဥပေါ
သထကံ။

= **ဓမ္မေန ဝဂ္ဂဥပေါသထကမ္မ** = ဘုရားရှင်ပညတ်တော်မူ

ဥပေါသထကမ္မ - ဥပုသ်မြတ်အစီအစဉ်များ (၉၅)

အပ်သော ဝိနည်းဒေသနာတော်နှင့် ညီညွတ်သော်လည်း သံဃာ မညီမညွတ်ဘဲပြုအပ်သော ဥပေါသထကံ။ ဟူသောပြုလုပ်လည်း မပြုလုပ်အပ်၊ ဘုရားရှင်လည်း ခွင့်မပြုအပ်သော ဥပေါသထကံသုံးမျိုး၊

= **ဓမ္မေန သမဂ္ဂဥပေါသထကမ္မ** = ဘုရားရှင်ပညတ်တော်မူအပ်သော ဝိနည်းဒေသနာတော်နှင့် ညီညွတ်စွာ ကံပြုသော သံဃာတော်လည်း ညီညွတ်သော ဥပေါသထကံ—ဟူသော ပြုလုပ်လည်းမပြုလုပ်အပ် ဘုရားရှင်လည်း ခွင့်ပြုတော်မူအပ်သော ဥပေါသထကံ တစ်မျိုးအားဖြင့် လေးမျိုးရှိကြောင်း။ ဓမ္မေန သမဂ္ဂ ဥပေါသထကံကိုသာ ကျင့်သုံးကြရမည်ဟု ဟောကြားတော်မူပါသည်။ (၁၅၀-၁။)

=====

ဥပုသ်ကံလေးမျိုး

- ၁။ (က) ရဟန်းတော်လေးပါး သီတင်းသုံးနေသောကျောင်း၌ တစ်ပါး၏ ဆန္ဒပါရှိသုဒ္ဓိကိုယူပြီး ကျန်သုံးပါးက ‘ပါရိသုဒ္ဓိဥပုသ်ပြုခြင်း’
- (ခ) ရဟန်းတော်(၃)ပါး နေကြရာကျောင်း၌ တစ်ပါး၏ ဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိကိုယူပြီး ကျန်နှစ်ပါးက ပါတိမောက်ပြုခြင်းတို့သည် ဘုရားရှင်ပညတ်တော်မူအပ်သော ဝိနယဥပဒေ သအတိုင်း မပြုမလုပ်ခြင်း၊ ခွဲခြား၍ဥပုသ်ကံပြုခြင်းကြောင့် “အဓမ္မေန ဝဂ္ဂ ဥပေါသထကံ” ဖြစ်ပါသည်။ ထိုဥပုသ်ကံကို ဘုရားရှင် ခွင့်ပြုတော်မမူပါ။ ပြုလုပ်လည်း မပြုမလုပ်အပ်ပါ။
- ၂။ (က) ရဟန်းလေးပါးတို့ သိမ်အတွင်း၌စည်းဝေးကြပြီး ပါရိသုဒ္ဓိဥပုသ်ပြုခြင်း၊

(၉၆) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

- (ခ) ရဟန်း(၃)ပါး သို့မဟုတ် (၂)ပါးတို့ ပါတိမောက်ပြု၍ ဥပုသ်ပြုခြင်းတို့သည် ဘုရားရှင် ပညတ်တော်မူထားသည် ဝိနယဥပဒေသအတိုင်းမလုပ်ဘဲ အညီအညွတ်ပြုလုပ် ကြခြင်းကြောင့် “အဓမ္မေန သမဂ္ဂဥပေါသထကံ” ဖြစ်ပါသည်။ ထိုဥပုသ်ကံကို ဘုရားရှင်ခွင့်ပြုတော်မမူပါ။ ပြုလုပ်လည်းမပြုမလုပ်အပ်ပါ။
- ၃။ (က) ရဟန်းတော်လေးပါးရှိသောကျောင်း၌ တစ်ပါး၏ ပါရိသုဒ္ဓိ ကိုယူပြီး သုံးပါးသောရဟန်းတို့ ပါတိမောက်ပြုခြင်း၊
  - (ခ) သုံးပါးရှိသောကျောင်း၌ တစ်ပါး၏ ပါရိသုဒ္ဓိကိုယူပြီး နှစ်ပါးသောရဟန်းတို့ ပါရိသုဒ္ဓိ ဥပုသ်ပြုခြင်းတို့သည် ဘုရားရှင် ပညတ်တော်မူအပ်သော ဝိနယဥပဒေသနှင့်အညီ ပြုလုပ်သော်လည်း အသီးအခြားခွဲ၍ ဥပုသ်ပြုခြင်းကြောင့် ‘ဓမ္မေန ဝဂ္ဂဥပေါသထကံ’ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုဥပုသ်ကံကို ဘုရားရှင်ခွင့်ပြုတော်မမူပါ။ ပြုလုပ်လည်းမပြုမလုပ်အပ်ပါ။
- ၄။ (က) ရဟန်းတော်လေးပါးရှိသောကျောင်း၌ တစ်သိမ်တည်း၌ လေးပါးလုံးစည်းဝေး၍ ပါတိမောက်ပြုခြင်း၊
  - (ခ) ရဟန်းတော်(၃)ပါးရှိသောကျောင်း၌ သိမ်အတွင်း၌ သုံးပါးလုံး စည်းဝေး၍ ပါရိသုဒ္ဓိဥပုသ်ပြုခြင်း၊
  - (ဂ) ရဟန်းတော်(၂)ပါးရှိသောကျောင်း၌ အချင်းချင်း ပါရိသုဒ္ဓိ ဥပုသ်ပြုခြင်းတို့သည် ဘုရားရှင်ပညတ်တော်မူအပ်သော ဝိနယဥပဒေသနှင့်အညီ ပြုလုပ်ခြင်း၊ အညီအညွတ် ဥပုသ်ပြုခြင်းကြောင့် ‘ဓမ္မေန သမဂ္ဂဥပေါသထကံ’ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုဥပေါသထကံကို ဘုရားရှင်လည်း ခွင့်ပြုတော်မူအပ်ပါသည်။ ပြုလုပ်လည်း ပြုလုပ်အပ်သော ဥပေါသထကံဖြစ်ပါသည်။ (ဝိ၊ ၄၊ ၃။ ၃၃၈။)

ဥပေါသထကမ္မ - ဥပုသ်ပြုလိုအပ်သောစဉ်များ (၉၇)

ရဟန်းတော်များ၏ သံခိတ္တပါတိမောက္ခုဒ္ဓေသကြောင့်-

- ၁။ နိဒါနံ ဥဒ္ဓိသိတွာ အဝသေသံ သုတေန သာဝေတဗ္ဗ ပထမ ပါတိမောက္ခုဒ္ဓေသ၊
- ၂။ နိဒါနံ စတ္တာရိပါရာဇိကာနိ ဥဒ္ဓိသိတွာ အဝသေသံ သုတေန သာဝေတဗ္ဗ ဒုတိယ ပါတိမောက္ခုဒ္ဓေသ၊
- ၃။ နိဒါနံ စတ္တာရိပါရာဇိကာနိ တေရသ သံဃာဒိသေသေ ဥဒ္ဓိသိတွာ အဝသေသံ သုတေန သာဝေတဗ္ဗ တတိယ ပါတိမောက္ခုဒ္ဓေသ၊
- ၄။ နိဒါနံ စတ္တာရိ ပါရာဇိကာနိ တေရသသံဃာဒိသေသေ အနိယတေ ဥဒ္ဓိသိတွာ အဝသေသံ သုတေန သာဝေ တဗ္ဗ စတုတ္ထပါတိမောက္ခုဒ္ဓေသ၊
- ၅။ ဝိတ္တာရပဉ္စမပါတိမောက္ခုဒ္ဓေသ-ဟု ပါတိမောက္ခုဒ္ဓေသ ငါးမျိုးရှိကြောင်း ဘုရားရှင် မိန့်ကြားတော်မူပါသည်။

ရဟန်းတို့က ဘုရားရှင်သည် သံခိတ္တပါတိမောက္ခုဒ္ဓေသကို ပညတ်တော်မူအပ်ပြီ-ဟု နှလုံးသွင်းကြပြီး အခါခပ်သိမ်း သံခိတ္တပါတိ မောက္ခုဒ္ဓေသကိုချည်း ပြကြပါသည်။

ဘုရားရှင်က ‘န သံခိတ္တ ပါတိမောက္ခုဒ္ဓေသ’ သိက္ခာပုဒ်ကို ပညတ်တော်မူပါသည်။ (၁၅၁)

ကောသလနိုင်ငံ နေပုဒ်တစ်ခု ကျောင်းတစ်ကျောင်းဝယ် ဥပုသ် နေ၌ ရဟန်းတော်များ ဥပုသ်ပြုချိန်ဝယ် သဝရဘယ=တောအုပ်နေ လူတို့ (ကိုအကြောင်းပြု၍) ဘေးအန္တရာယ်ဖြစ်ပေါ်မှုကြောင့် ရဟန်း တော်များ ပါတိမောက်ပြရန် မဖြစ်နိုင်မှုကိုအကြောင်းပြု၍ ဘုရားရှင်က အန္တရာယ်ရှိလျှင် ပါတိမောက်ကို အကျဉ်းချုံးပြရန် ခွင့်ပြုတော်မူပါ သည်။ (၁၅၂)

ဆဗ္ဗဂ္ဂိရဟန်းများသည် အန္တရာယ်မရှိသော်လည်း ပါတိမောက်

(၉၈)   ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ကို အကျဉ်းချုံးပြမှုကြောင့် သိက္ခာပုဒ် ပညတ်တားမြစ်တော်မူပြီး အန္တရာယ်ရှိလျှင် အကျဉ်းချုံး၍ပြရန်၊ အန္တရာယ်မရှိလျှင် အကျယ်ပြရန် ဘုရားရှင်ခွင့်ပြုတော်မူပါသည်။ အန္တရာယ်(၁၀)မျိုးကိုလည်း သတ်မှတ်ပေးတော်မူပါသည်။ (၁၅၂)

ဆဗ္ဗဂ္ဂိရဟန်းများသည် သံဃာ့အလယ်၌ မတိုက်တွန်းပဲ ဓမ္မကို ပြောဟောကြပါသည်။ ဘုရားရှင်က ထိုသို့မပြုမလုပ်ရန် သိက္ခာပုဒ် ပညတ်တော်မူပြီး မထေရ်ကြီးသည် ကိုယ်တိုင် ဓမ္မကိုဟောပြောခြင်း၊ အခြားရဟန်းတစ်ပါးပါးကို တိုက်တွန်းမှုပြုရန် ခွင့်ပြုတော်မူပါသည်။ (၁၅၂။)

ဆဗ္ဗဂ္ဂိရဟန်းတို့သည် (ပုစ္ဆက/ဝိဿဇ္ဇက) သမ္မုတိမရကြဘဲ သံဃာ့အလယ်၌ ဝိနယကို မေးမြန်းမှု/ဖြေဆိုမှု ပြုကြခြင်းကို အကြောင်းပြ၍ သိက္ခာပုဒ်များကို ပညတ်တော်မူပြီး သမ္မုတိရသော ရဟန်းသည်သာ ဝိနယမေးမြန်းမှု၊ ဖြေဆိုမှုကို ခွင့်ပြုတော်မူပါသည်။

ဝိနယပုစ္ဆက/ဝိဿဇ္ဇသမ္မုတိကို ညတ်ဖြင့် ကိုယ်တိုင်ဖြစ်စေ၊ အခြားရဟန်းတစ်ပါးပါးကဖြစ်စေ သံဃာကိုအသိပေးပြီး ဆောင်ရွက်ရပါမည်။

သီလကိုချစ်မြတ်နိုးသော သမ္မုတိရသော ရဟန်းတို့သံဃာအလယ်၌ ဝိနယမေးခြင်း ဖြေခြင်းကို ဆဗ္ဗဂ္ဂိရဟန်းတို့က ရန်ငြိုးဖွဲ့မှု၊ မနှစ်သက်မကျေနပ်မှု၊ ခြိမ်းခြောက်မှုကို ပြုလုပ်ခြင်းကြောင့် ဘုရားရှင်က ပရိသတ်(အနေအထား)ကိုကြည့်ရှုချင့်ချိန်ပြီး ဝိနယမေးမှု၊ ဖြေမှုကို ခွင့်ပြုတော်မူပါသည်။ (၁၅၂-၄။)

===၂===

၈၁ = စောဒနာကထာ

= ရဟန်းတစ်ပါးပါးကို အာပတ်ဖြင့် စောဒနာလိုလျှင် စော

ဥပေါသထကမ္မ - ဥပုသ်ပြုပုံစာစီစာစဉ်များ (၉၉)

- = အသံသေးသော ပါတိမောက်ကျွဒွေသက အရှင်ဥဒါယီ ထေရ်၏ သံဃာတော်များကြားသိအောင် အားထုတ်မှုနှင့် ဆက်စပ်၍ အာပတ်မသင့်ဟု ဘုရားရှင် မိန့်ကြားတော် မူပါသည်။ (၁၅၅။)
- = လူပုဂ္ဂိုလ်များ ပါဝင်သောပရိသတ်၌ ပါတိမောက်ပြသော အရှင်ဒေဝဒတ်အား ဒုက္ကဋ်အာပတ် သင့်စေဟု သိက္ခာ ပုဒ်ပညတ်၍ ဘုရားရှင် တားမြစ်တော်မူပါသည်။ (၁၅၅။)
- = တိုက်တွန်းမှုမရှိပဲ သံဃာ့အလယ်၌ ပါတိမောက်ပြသော ဆဗ္ဗဂ္ဂိရဟန်းအား ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်စေဟု သိက္ခာပုဒ် ပညတ်၍ ဘုရားရှင် တားမြစ်တော်မူပြီး ပါတိမောက်ပြမှု သည် မထေရ်ကြီးနှင့်သာ သက်ဆိုင်ကြောင်း (မထေရ်ကြီး ကိုယ်တိုင် ပြလိုလျှင်ပြ၊ မပြလိုလျှင် အခြားမထေရ် တစ်ပါး အား တိုက်တွန်းရန်) ဘုရားရှင်ခွင့် ပြုတော်မူပါသည်။ (၁၅၅။)
- = ရဟန်းတော်တို့၏ လျှောက်ထားချက်အရ မထေရ်ကြီး သည် ပါတိမောက်ပြမှု၊ ဥပုသ်ပြုမှုနှင့်ဆက်စပ်၍ ဗာလ၊ အဗျတ္တဖြစ်နေလျှင် ပါတိမောက်ပြမှုသည် ဗျတ္တ၊ပဋိဗလ ရဟန်းနှင့်ဆက်စပ်နေသည်။ (ဗျတ္တ၊ပဋိဗလရဟန်း ပါတိ မောက်ပြရန်)ဟု ဘုရားရှင်ခွင့်ပြုတော်မူပါသည်။(၁၅၆။)
- = ကျောင်းတိုက်တစ်ခုလုံးရှိ ရဟန်းများသည် ဥပေါသထ၊ ဥပေါသထကမ္မ၊ ပါတိမောက္ခ၊ ပါတိမောက္ခဒွေသကို မသိ ကြသော ဗာလ၊ အဗျတ္တချည်းဖြစ်နေလျှင် မထေရ်ကြီးက ရဟန်းတစ်ပါးကို အနီးအနားကျောင်းတိုက်သို့ ပါတိမောက် အကျဉ်းချုပ်ကိုဖြစ်စေ၊ အကျယ်ကိုဖြစ်စေ နေ့ချင်းပြန် သွား၍ သင်ယူပြီးပြန်လာခဲ့ရန်။ စေလွှတ်ရမည်။ မထေရ်ကြီး တာဝန်ပေး စေလွှတ်သောရဟန်းငယ်သည် ကျန်းမာ ရေးကောင်းပါလျက် မသွားဘဲနေလျှင် ဒုက္ကဋ်အာပတ်

(၁၀၀)   ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

သင့်စေဟု ဘုရားရှင်သိက္ခာပုဒ် ပညတ်တော်မူပါသည်။
(၁၅၆-၇) (၁၆၀-၁။)

= လူတို့ကဲ့ရဲ့မှုကိုအကြောင်းပြု၍ ရဟန်းတော်များအားလုံး
ပက္ခ(နွေ၊ရက်၊လ)အရေအတွက်ကို ပြောကြားနိုင်အောင်
သင်ယူထားရမည်-ဟု ဘုရားရှင်ခွင့်ပြုတော်မူပါသည်။
(၁၅၇။)

= အတူနေ ရဟန်းသံဃာအရေအတွက်ကိုမေးလျှင် ဖြေ
ကြားနိုင်ရန် ဥပုသ်နေ့၌ ရေတွက်ပုံနှစ်မျိုးတို့တွင်တစ်မျိုး
မျိုးဖြင့် ရေတွက်ထားရမည်ဟု ဘုရားရှင်ခွင့်ပြုတော်မူပါ
သည်။ (၁၅၇-၈။)

= ရဟန်းတို့သည် ဥပုသ်နေ့ကို မသိကြသဖြင့် အဝေးသို့
ဆွမ်းခံကြွခြင်း၊ ပါတိမောက်ပြနေစဉ် ပြန်ရောက်လာခြင်း
တို့ကြောင့် ဘုရားရှင်က ယနေ့ဥပုသ်နေ့ဖြစ်ကြောင်း
မထေရ်ကြီးက ပြောကြားထားရမည်။ ဆွမ်းဘုဉ်းနေကြစဉ်
သို့မဟုတ် သတိရသည့်အခါ ကြိုတင်ပြောကြားထားရ
မည်ဟု ဘုရားရှင် မိန့်ကြားခွင့်ပြုတော်မူပါသည်။ (၁၅၈။)

= အဂန္တုကရဟန်းတို့၏ ကဲ့ရဲ့မှုကိုအကြောင်းပြု၍ ဥပုသ်
ကျောင်း၌ ပုဗ္ဗကရဏလေးပါးတို့ကို မထေရ်ကြီးစေခိုင်း
တာဝန်ပေးသည်ကို မပြုမလုပ်သောရဟန်းငယ်သည်
ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်၏။ ဘုရားရှင်ကသိက္ခာပုဒ်ပညတ်
တော်မူထားပါသည်။ (၁၅၈-၁၆၀။)

= ဗာလ-အဗျတ္တရဟန်းတို့နှင့် ခရီးသွားကြမည့် ဗာလ၊
အဗျတ္တရဟန်းတို့ကို ဆရာဥပဇ္ဈာယ်တို့က ခရီးထွက်ခွင့်
မပေးရ၊ ပေးလျှင် ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်စေဟု သိက္ခာပုဒ်
ပညတ်၍ ဘုရားရှင် တားမြစ်တော်မူထားပါသည်။ (၁၆၀)

ဥပေါသထကမ္မ - ဥပုသ်ပြုနိဗ္ဗာန်များ (၁၀၀)

- = ဥပေါသထ၊ ဥပေါသထကမ္မ၊ ပါတိမောက္ခ၊ ပါတိမောက္ခဒ္ဒေသကို မသိနားမလည်သော ဗာလ၊ အဗျတ္တရဟန်းများသာနေသော ကျောင်းတိုက်သို့ ဗဟုသုတ၊ အဂတာဂမ၊ ဓမ္မဓရ၊ ဝိနယဓရ၊ မာတိကာဓရ၊ ပဏ္ဍိတ၊ ဗျတ္တ၊ မေဓာဝီ၊ လန္တီ၊ ကုက္ကုစ္ဆက၊ သိက္ခာကာမ ဟူသော(အရည်အချင်းပြည့်ဝသော) ရဟန်းတော်တစ်ပါး ရောက်ရှိလာလျှင် ကျောင်းနေရဟန်းတို့သည် ထိုရဟန်းကို ဆပ်ပြာမှုန့်၊ ဆပ်ပြာခဲ၊ ဒန်ပူ၊ မျက်နှာသစ်ရေတို့ဖြင့် ချိုးမြှောက်၊ စည်းရုံး၊ ပြုစု လုပ်ကျွေးကြရမည်။ မချိုး မြှောက်၊ မစည်းရုံး၊ မပြုစု မလုပ်ကျွေးလျှင် ဒုက္ကဋ်အာ ပတ်သင့်စေဟု ဘုရားရှင်သိက္ခာပုဒ်ပညတ်၍ မိန့်ကြား တော်မူထားပါသည်။ (၁၆၀။)
- = ဗာလ၊ အဗျတ္တရည်း နေကြသောကျောင်းတိုက်၌ ရဟန်းတော်တစ်ပါးကို အနီးအနားကျောင်းတိုက်သို့ အကျဉ်းအားဖြင့်ဖြစ်စေ၊ အကျယ်အားဖြင့်ဖြစ်စေ ပါတိမောက်သင်ယူရန် နေ့ချင်းပြန်ဖြစ်စေ၊ (၇)ရက်ဖြစ်စေ စေလွှတ်သင်ကြားခိုင်းရမည်။ ပါတိမောက်ကိုသင်ယူနိုင် သည် ရဟန်းမရှိသည့်ကျောင်းတိုက်၌ ဝါမဆိုရ၊ ဝါဆို လျှင် ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်စေဟု ဘုရားရှင်သိက္ခာပုဒ် ပညတ်၍ မိန့်ကြားတော်မူခဲ့ပါသည်။ (၁၆၁။)
- = ဥပုသ်ပြုသည့်နေရာသို့ မသွားနိုင်သော ဂိလာနရဟန်းသည် ရဟန်းတစ်ပါးထံသို့ ချဉ်းကပ်၍ ဧကသီ လက်ကတော့တင်၊ ဆောင့်ကြောင့်ထိုင်၊ လက်အုပ်ချီ၍ “ပါရိသုဒ္ဓိ ဒမ္မိ၊ ပါရိသုဒ္ဓိ မေ ဟရ၊ ပါရိသုဒ္ဓိ မေ အာရောစေဟိ” ဟု ရွတ်ဆို၍ ပါရိသုဒ္ဓိကို ပေးရမည်။

(၁၀၂) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

- = အကယ်၍ ပါရိသုဒ္ဓိကို မပေးနိုင်လောက်အောင် မကျန်းမာဖြစ်နေလျှင် ထိုဂိလာနရဟန်းကို ညောင်စောင်းဖြင့် သံဃာ့အလယ်သို့ဆောင်ယူ၍ ဥပုသ်ပြုရမည်။ ထိုကဲ့သို့ ဆောင်ယူ၍ ဥပုသ်ပြုရန် မဖြစ်နိုင်လျှင် သံဃာတော်သည် ထိုဂိလာနရဟန်းရှိရာသို့ သွားရောက်၍ ဥပုသ်ပြုရမည်။ ကွဲပြားသော သံဃာဖြင့် ဥပုသ်ပြု လျှင် ဒုက္ကဋ် အာပတ်သင့်စေ-ဟု ဘုရားရှင်က သိက္ခာပုဒ် ပညတ်တော်မူထားပါသည်။ (၁၆၁-၂။)
- = ပါရိသုဒ္ဓိဆောင်ယူသည့်ရဟန်းအား ပါရိသုဒ္ဓိပေးပြီး ထိုရဟန်း ခရီးထွက်သွားလျှင် အခြားရဟန်းတစ်ပါးအား ပါရိသုဒ္ဓိပေးရမည်။ ပါရိသုဒ္ဓိဆောင်ယူသည့်ရဟန်း သံဃာ့အလယ်သို့ရောက်လျှင် ပါရိသုဒ္ဓိ ဆောင်ခြင်းကိစ္စ ပြီး၏။ အကြောင်းတစ်မျိုးမျိုးကြောင့် ပါရိသုဒ္ဓိကို မကြားမိလျှင် အနာပတ္တိ၊ မကြားလိုသော စေတနာကြောင့် မကြားလျှင် ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်၏။ (၁၆၂။)
- = ပါရိသုဒ္ဓိပေး/ဆောင်သည့်နည်းအတိုင်း ဆန္ဒ-ကိုလည်း ပေးခြင်း၊ ဆောင်ခြင်း/ကြားခြင်းကိစ္စတို့ကို ပြုလုပ်ရ မည်။ (၁၆၃-၄။)

===၃===

ဘုရားရှင်သည် ဥပေါသထကမ္မကို ခွင့်ပြုတော်မူရာ၌-

- ၁။ န ဒေဝသီက ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသ သိက္ခာပုဒ်၊
- ၂။ န တိက္ခတ္ထံ ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသ သိက္ခာပုဒ်၊
- ၃။ န ယထာပရိသာယ ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသ သိက္ခာပုဒ်၊
- ၄။ အတိမဟတိသီမာသမ္ပတိ သိက္ခာပုဒ်၊

ဥပေါသထကမ္မ - ဥပုသ်ပြုပုံစာစီစာစဉ်များ (၁၀၃)

- ၅။ နဒီပါရသီမာသမ္ဗုတိ သိက္ခာပုဒ်၊
- ၆။ န အနုပရိဝေဏ အသင်္ကေတ ပါတိမောက္ခဒွေသ သိက္ခာပုဒ်၊
- ၇။ န ဧကသ္မိ အာဝါသေ ဒွေဥပေါသထာဂါရသမ္ဗုတိ သိက္ခာပုဒ်၊
- ၈။ ဝဂ္ဂေန သံဃုပေါသထကရဏ သိက္ခာပုဒ်၊
- ၉။ သီမာယ သီမံ သမ္ဘိန္ဒန သိက္ခာပုဒ်၊
- ၁၀။ သီမာယ သီမံ အဇ္ဈောတ္တရဏ သိက္ခာပုဒ်-တို့ဖြင့် ဒုက္ကဋ်အာပတ်ကို ပညတ်တော်မူခဲ့ပါသည်။

- ၁။ န သံခိတ္တပါတိမောက္ခဒွေသ သိက္ခာပုဒ် (၁၅၁)
- ၂။ အနုဇ္ဈိဋ္ဌမ္မဘာသန သိက္ခာပုဒ် (၁၅၂)
- ၃။ အသမ္မတဝိနယပုစ္ဆက သိက္ခာပုဒ် (၁၅၂)
- ၄။ အသမ္မတဝိနယဝိဿဇ္ဇက သိက္ခာပုဒ် (၁၅၃)
- ၅။ အနောကာသအာပတ္တိ စောဒနာ သိက္ခာပုဒ် (၁၅၄)
- ၆။ ပဋိကစ္စ(အနာပတ္တိက) ဩကာသကရဏ သိက္ခာပုဒ် (၁၅၄)
- ၇။ အဓမ္မ ကမ္မကရဏ သိက္ခာပုဒ် (၁၅၄)
- ၈။ ပါတိမောက္ခ နသာဝေတဗ္ဗ သိက္ခာပုဒ် (၁၅၅)
- ၉။ သဂဟဋ္ဌ ပါတိမောက္ခဒွေသက သိက္ခာပုဒ် (၁၅၅)
- ၁၀။ အနုဇ္ဈိဋ္ဌ ပါတိမောက္ခဒွေသက သိက္ခာပုဒ် (၁၅၅)
- ၁၁။ ထေရေန အာဏတ္တ အဂမန သိက္ခာပုဒ် (၁၅၇)
- ၁၂။ ထေရေန အာဏတ္တ နသမ္ပဇ္ဇန သိက္ခာပုဒ် (၁၅၈)
- ၁၃။ ထေရေန အာဏတ္တ နပညာပန သိက္ခာပုဒ် (၁၅၉)
- ၁၄။ ထေရေန အာဏတ္တ နပဒီပန သိက္ခာပုဒ် (၁၅၉)
- ၁၅။ ထေရေန အာဏတ္တ န ဥပဋ္ဌာပန သိက္ခာပုဒ် (၁၆၀)
- ၁၆။ အာစရိယုပဇ္ဈာယ န အနုဇာနိတဗ္ဗ သိက္ခာပုဒ် (၁၆၀)
- ၁၇။ ပါရိသုဒ္ဓါနာရောဓန သိက္ခာပုဒ် (၁၆၂)
- ၁၈။ ဆန္ဒ အနာရောဓန သိက္ခာပုဒ် (၁၆၄)
- ၁၉။ ဝဂ္ဂေန သံဃုပေါသထအကာတဗ္ဗ သိက္ခာပုဒ် (၅) (၁၆၄-၅)

(၁၀၄) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

- ၂၀။ န အဓိဋ္ဌာနပေါသထ သိက္ခာပုဒ် (၁၆၈)
  - ၂၁။ န သံဃုပေါသထကရဏ သိက္ခာပုဒ် (၁၆၈)
  - ၂၂။ တိဏ္ဍံ န ပါရိသုဒ္ဓါပေါသထ သိက္ခာပုဒ် (၁၆၈)
  - ၂၃။ ခိန္တံ န ပါရိသုဒ္ဓါပေါသထ သိက္ခာပုဒ် (၁၆၉)
  - ၂၄။ သဘာဂါပတ္တိ အဒေသေတဗ္ဗ သိက္ခာပုဒ် (၁၆၉)
  - ၂၅။ သဘာဂါပတ္တိ အပ္ပဋိဂ္ဂဟေတဗ္ဗ သိက္ခာပုဒ် (၁၆၉)
  - ၂၆။ ဝဂ္ဂါဝဂ္ဂသညီ ပန္နရသကဒုက္ကဋ် (၁၅) (၁၇၆-၇)
  - ၂၇။ ဝေမတိကပန္နရသကဒုက္ကဋ် (၁၅) (၁၇၇-၈)
  - ၂၈။ ကုက္ကုစ္စပကတပန္နရသကဒုက္ကဋ် (၁၅) (၁၇၈-၉)
  - ၂၉။ ဘောဒပုရေက္ခာရပန္နရသက ထုလ္လုစ္စယ(၁၅)(၁၈၀-၃)
  - ၃၀။ လိဂီဒိဒဿန အဝိစိနန ဥပေါသထကရဏ သိက္ခာပုဒ်(၄) (၁၈၅)
  - ၃၁။ လိဂီဒိဒဿန ပါဠေက္က ဥပေါသထကရဏ သိက္ခာပုဒ်(၄) (၁၈၅)
  - ၃၂။ နာနာသံဝါသက အဘိဝိတရိတွာ ဧကတောဥပေါသထ ကရဏ (၂) (၁၈၇)
  - ၃၃။ နာနာသံဝါသက အဘိဝိတရိတွာ ပါဠေက္က ဥပေါသထ ကရဏ (၂) (၁၈၇)
  - ၃၄။ ဝဇ္ဇနီယပုဂ္ဂလသန္ဓဿန သိက္ခာပုဒ် (၂၀) (၁၈၉-၁၉၀)
- ဘုရားရှင်သည် ဥပေါသထက္ခန္ဓက၌ သိက္ခာပုဒ်တော်ပေါင်း အနည်းဆုံး (၁၃၁)ပုဒ် ပညတ်တော်မူခဲ့ပါသည်။

- ၁။ ပက္ခဿ တယော သန္နိပါတာနုဇာနန၊
- ၂။ သန္နိပတနကာလေ ဓမ္မဘာသနာနုဇာနန၊
- ၃။ ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသ ဥပေါသထကမ္မာနုဇာနန၊
- ၄။ ဥပေါသထေ ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသာနုဇာနန၊
- ၅။ သင်္ကိ ပက္ခဿ ပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသာနုဇာနန၊
- ၆။ သမဂ္ဂါနံ ဥပေါသထကမ္မာနုဇာနန၊

ဥပေါသထကမ္မ - ဥပုသ်ပြုပုံစာစီစာစဉ်များ (၁၀၅)

- ၇။ သီမာသမ္ပုတိအနုဇာနန၊
- ၈။ တိယောဇနပရမသီမာသမ္ပုတိအနုဇာနန၊
- ၉။ နဒီပါရသီမာယံ ဝုဇာဝါ၊ ဝုဇေတုအနုဇာနန၊
- ၁၀။ ဥပေါသထာဂါရသမ္ပုတိအနုဇာနန၊
- ၁၁။ ဧကဥပေါသထာဂါရသမ္ပုဟနနာနုဇာနန၊
- ၁၂။ မဟန္တဥပေါသထပ္ပမုခ သမ္ပုတိအနုဇာနန၊
- ၁၃။ တဒဟုပေါသထေ ထေရေဟိ ပဌမတရံ
သန္တိပတနာ နုဇာနန၊
- ၁၄။ မဟာထေရဝိဟာရေ ဥပေါသထကရဏာနုဇာနန၊
- ၁၅။ တိစိဝရေန အဝိပ္ပဝါသသီမာသမ္ပုတိ အနုဇာနန၊
- ၁၆။ သီမာသမ္ပုဟနနာနုဇာနန၊
- ၁၇။ သီမန္တရိကဌပနာနုဇာနန-တို့ကို ခွင့်ပြုတော်မူခဲ့ပါသည်။
- ၁။ သမာနသံဝါသကသီမာသမ္ပုတိကမ္မဝါစာ (ဝိ၊ ၃၊ ၁၄၄)
- ၂။ ဥပေါသထာဂါရသမ္ပုတိကမ္မဝါစာ (ဝိ၊ ၃၊ ၁၄၅)
- ၃။ ဥပေါသထာဂါရသမ္ပုဟနနကမ္မဝါစာ (ဝိ၊ ၃၊ ၁၄၆)
- ၄။ ဥပေါသထပ္ပမုခသမ္ပုတိကမ္မဝါစာ (ဝိ၊ ၃၊ ၁၄၆-၇)
- ၅။ အဝိပ္ပဝါသသီမာသမ္ပုတိကမ္မဝါစာ (ဝိ၊ ၃၊ ၁၄၈-၉)
- ၆။ အဝိပ္ပဝါသသီမာသမ္ပုဟနနကမ္မဝါစာ (ဝိ၊ ၃၊ ၁၄၉)
- ၇။ သမာနသံဝါသသီမာသမ္ပုဟနနကမ္မဝါစာ (ဝိ၊ ၃၊ ၁၄၉)
တို့ကို ခွင့်ပြု မိန့်ကြားတော်မူခဲ့ပါသည်။

===၁===

(၁၀၆) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

၄-ပါး/၄-ပါးထက်အလွန်ရှိသော ရဟန်းတော်များ
ဥပုသ်ပြုရာ၌ ဖြစ်ပေါ်လာသည့် အခြေအနေကိုလိုက်၍
ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ပြုလုပ်ရမည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ

စဉ်	ဖြစ်ပေါ်လာသည့် အခြေအနေများ	ရောက်ရှိလာသည့် သံဃာ	ဆက်လက်ပြုလုပ် ရမည့်အစီအစဉ်
က	ပါတိမောက် ပြနေစဉ် (၁၂၊ ၃)	ထိုထက်အရေအတွက် များသောရဟန်းများ	ပါတိမောက်ကို အစမှပြန်၍ပြရမည်
		ထိုနှင့်အရေအတွက် တူသောရဟန်းများ	ပြပြီးသား ပါတိမောက် ပြပြီးတိုင်းရှိစေ အကြွင်းကိုဆက်လက် နာယူရမည်
		ထိုအောက်အရေအတွက် နည်းသောရဟန်းများ	။
ခ	ပါတိမောက်ပြ ပြီးချိန်(၄၊ ၅၊ ၆)	ထိုထက်အရေအတွက် များသောရဟန်းများ	ပါတိမောက်ကိုအစမှ ပြန်၍ပြရမည်
ဂ	ပရိသတ်မထသေးမီ (၇၊ ၈၊ ၉)	ထိုနှင့်အရေအတွက် တူသောရဟန်းများ	ဥပုသ်ပြုပြီးသော ရဟန်း တို့အထံ၌ ပါရိသုဒ္ဓိ ဥပုသ်ပြုရမည်
ဃ	ပရိသတ်အချို့ ပြန် ပြီးချိန်(၁၀၊ ၁၁၊ ၁၂)		
င	ပရိသတ်အားလုံး ပြန်ပြီးချိန် (၁၃၊ ၁၄၊ ၁၅)	ထိုအောက်အရေအတွက် နည်းသောရဟန်းများ	။

ဥပေါသထကမ္မ - ဥပုသ်ပြုပုံအစီအစဉ်များ (၁၀၇)

အာဝါသိကနှင့် အာဂန္တုကတို့ နေ့ရက်မတူကြရာဝယ်
ဆောင်ရွက်ရမည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်း

	ရဟန်းတော်များ	ခြားနားရက်	အင်အား	ဆောင်ရွက်ရန်
က	အာဝါသိက အာဂန္တုက	စာတုဒ္ဒသီ ပန္နရသီ	များ/တူ များ	အာဂန္တုကက အာဝါသိကသို့ လိုက်၍ စာတုဒ္ဒသီပြု အာဝါသိကက အာဂန္တုက သို့လိုက်၍ ပန္နရသီပြု
ခ	အာဝါသိက အာဂန္တုက	ပန္နရသီ စာတုဒ္ဒသီ	များ/တူ များ	အာဂန္တုက အာဝါသိကသို့ လိုက်၍ ပန္နရသီပြု အာဝါသိက အာဂန္တုကသို့ လိုက်၍ စာတုဒ္ဒသီပြု
ဂ	အာဝါသိက အာဂန္တုက	ပါဠိပဒ ပန္နရသီ	များ/တူ များ	အာဝါသိကများ အာဂန္တုက တို့အား သာမဏီမပေးလို လျှင် သာမဏီမပေးရ။ အာဂန္တုကများ နိဿီမ၌ ဥပုသ်ပြု အာဝါသိကများ အာဂန္တုက တို့အား သာမဏီပေးလိုလျှင် သာမဏီပေး သို့မဟုတ် နိဿီမသို့ ထွက်ပေး
ဃ	အာဝါသိက အာဂန္တုက	ပန္နရသီ ပါဠိပဒ	များ/တူ များ	အာဂန္တုကတို့က အာဝါသိကတို့အား သာမဏီ ပေးလိုသော် သာမဏီပေး။ (သို့) နိဿီမသို့ထွက်ပေး။ အာဂန္တုကများက အာဝါသိကတို့အား သာမဏီ မပေးလိုလျှင် နိဿီမသို့ထွက် ဥပုသ်ပြု

(၁၀၈) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ဝိနယသံခိပ်ကျမ်းမှ
ဥပုသ်ပြုခြင်းဆိုင်ရာ သိမှတ်ဖွယ်ရာများ

=====

၃၁။ ပုဗ္ဗကရဏ-ပုဗ္ဗကိစ္စ

- ၄၆၉။ တံမြက်၊ နေရာ၊ ရေနစ်ဖြာ၊ ညဉ့်မှာ ဆီမီးလေး။
- ၄၇၀။ ပုဗ္ဗကရဏ၊ အမည်ရ၊ မဆွ ပြုအပ်သေး။

ဥပုသ်နေ့၊ ပဝါရဏာနေ့တို့မှာ ညဉ့်အခါ၌ ဥပုသ်ပြုကြရန် ပဝါရဏာပြုကြရန် နေမဝင်မီကပင် သိမ်အပြင်၌ တံမြက်လှည်းခြင်း၊ နေရာခင်းခြင်း၊ ခြေဆေးရေ သောက်ရေတည်ခြင်း၊ နေဝင်သောအခါ၌ ဆီမီးထွန်းခြင်း၊ ဤကား သိမ်အတွင်းသို့ သံဃာမရောက်မီ ရှေးဦးမဆွ က ပြုနှင့်ရသော ပုဗ္ဗကရဏလေးပါးတည်း။

ပုဗ္ဗကရဏလေးပါးပြီး၏။

=====

- ၄၇၁။ ဆန္ဒ၊ ပါရိ၊ သုဒ္ဓိ၊ ဥတု၊ ဘိက္ခုဂဏန၊ သြဝါဒ၊
ပုဗ္ဗကိစ္စဇေး
- ၄၇၂။ ဥပုသ်၊ ပဝါရဏာ၊ ရှေး၌သာ၊ ဆိုက်ရာ ပြုအပ်သေး။

နေဝင်၍ သိမ်အပြင်၌ သံဃာစုံညီစွာ စည်းဝေးမိသောအခါ၌ ဥပုသ်၊ ပဝါရဏာမပြုမီ ဤပုဗ္ဗကိစ္စငါးပါးကို ထိုက်သည်အားလျော်စွာ ပြုရသည်။ ။ ယခုအခါ၌ ဘိက္ခုနီမရှိ။ ထို့ကြောင့် သံဃာဥပုသ်၌ပင် ဘိက္ခုနီသြဝါဒကို ကြားဘွယ်မရှိ။ ။ ဂဏ၊ ပုဂ္ဂလဥပုသ် ပဝါရဏာတို့ ၌ ဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိနှစ်ပါး ကြားဘွယ်မရှိ။ ရဟန်းတစ်ပါး နှစ်ပါး သုံးပါး နေသော တိုက်တာအတွင်း၌ သံဃာရေတွက်မှု ဘိက္ခုဂဏနကိုပြု ဘွယ်မရှိ။ ဥတု၊ မာသ၊ ပက္ခ၊ နေ့ရက်များကို သိမ်အပြင် သံဃာ

ဥပေါသထကမ္မ - ဥပုသ်ပြုပုံအစီအစဉ်များ (၁၀၉)

အစည်းအဝေး၌ ကြားရမည်ဟု ပါဠိတော်မလာ၊ အဋ္ဌကထာ၌လာ
၏။ ။ ပါဠိတော်၌ကား တိုက်တာရှိ ရဟန်းအလုံးစုံသည် ပက္ခကဏနကို
သိအောင်ပြုကြရမည်ဟု-လာ၏။ ပက္ခကဏနဆိုသည်ကား-ထိုလ
ဆန်းပက္ခ၊ လဆုတ်ပက္ခတို့၌ ရောက်ဆဲသောနေ့ရက်ကို ဆိုသည်။
လူတို့က ယနေ့လဆန်း ဘယ်နှစ်ရက်ပါလဲဟုမေးလျှင် ဘယ်အခါ
မဆို ပြောတတ်စေရမည် ဟုလိုသည်။ ။ သို့သော်လည်း အဋ္ဌကထာ
၌ လာလျက်ရှိသောကြောင့် အဋ္ဌကထာကို အလေးပြုသောအားဖြင့်
အလုံးစုံကိုပင် ပြုခွင့်ရှိလျှင်ရှိလျောက် မရှိလျှင် မရှိလျောက် မေးဖြေ
ဘော်ကြားမှုကို ပြုရာ၏။ ။ ပါဠိတော်၌ ဥပုသ်နေ့ပြောကြားမှု
လာသေး၏။ ဥပုသ်နေ့ပြောကြားမှုဆိုသည်ကား-လကွယ်၊ လပြည့်၊
ဥပုသ်နေ့တိုင် ရောက်လျှင် ဥပုသ်နေ့မှန်းမသိမရှိကြ စေရန် နေ့အဘို့
ကပင် တိုက်တာရှိ ရဟန်းသံဃာတို့အား မထေရ်ကြီးက ကြောင့်ကြ
စိုက်၍ ပြောကြားမှုတည်း။

၄၃၃။ ဆန္ဒ၊ ပါရိ၊ သုဒ္ဓိနှစ်ပါ။ ပေးဆောင်ကြား၊ ကံအား
လျော်ကန်စွာ။

ဆန္ဒပေးခြင်း၊ ဆန္ဒဆောင်ခြင်း၊ ဆန္ဒကြားခြင်း၊ ပါရိသုဒ္ဓိပေးခြင်း
ပါရိသုဒ္ဓိဆောင်ခြင်း၊ ပါရိသုဒ္ဓိကြားခြင်း သုံးပါးစီရှိ၏။ ။ ပါရိသုဒ္ဓိဖြင့်
ပဝါရဏာပေးခြင်း၊ ပဝါရဏာဆောင်ခြင်း၊ ပဝါရဏာကြားခြင်းကို
လည်းယူ။ ။ ကျောင်းတိုက်တစ်ခုလုံးကို တစ်သိမ်တည်းသမုတ်၍
ထားသော မဟာသိမ်ကျောင်းတိုက်၌ ပြုကြရသော ပုဗ္ဗကိစ္စမျိုးတည်း။
ဆန္ဒပေးမှု၊ ဆန္ဒဆောင်မှု၊ ဆန္ဒကြားမှုသည်ကား ယခုအခါမှာ သိမ်
သမုတ်ရာ၌ ပြုလုပ်ကြ၏။ ။ ကံအားလျော်စွာဆိုသည်ကား- ပါရိသုဒ္ဓိ
ဆောင်မှုသည် သံဃာဥပုသ်နှင့်သာဆိုင်၏။ ပဝါရဏာဆောင်မှုသည်
သံဃာပဝါရဏာနှင့်သာဆိုင်၏။ ဆန္ဒဆောင်မှုကား သံဃာ့ကံအများ
နှင့်ဆိုင်၏။

၄၃၄။ သိမ်အပြင်၌၊ သယံာရှိက၊ ထိုကိစ္စ၊ ပြုကြ စဉ်အလား။

(၁၁၀)   ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

မဟာသီမိကျောင်းတိုက်၌ ဥပုသ်အိမ်တွင် ဥပုသ်ပဝါရဏာ ကိစ္စနှင့် သံဃာလေးပါး စည်းဝေးမိသောအခါ၌ ဆန္ဒဆောင်ခြင်း၊ ပါရိသုဒ္ဓိဆောင်ခြင်း၊ ပဝါရဏာဆောင်ခြင်း-ဟူသော ထိုပုဗ္ဗကိစ္စ သုံးပါးကို ပြုကြမြဲ အစဉ်အလာဖြစ်သည်။ ဥပုသ်ကံမှာ သံဃာလေးပါး ပဝါရဏာကံမှာ ငါးပါးခွဲ၍ယူ။

၄၇၅။   သံဃာတ္ထပါသ်၊ မဝင်လတ်၊ ပေးအပ် ထိုသုံးဖြာ။

သံဃာစည်းဝေးရာဌာနနှင့် တသိမ်တည်းဖြစ်ကြသော တိုက်တာအတွင်းမှာနေလျက် သံဃာ၏ နှစ်တောင့်ထွာ ဟတ္ထပါသ်တွင်းသို့ မဝင်သောသူသည် ဆန္ဒ ပါရိသုဒ္ဓိ ပဝါရဏာ ထိုက်ရာပေး၍သာ နေအပ်၏။

၄၇၆။   ဥပုသ်မိမိ၊ မပြီးရုံ၊ ပါရိသုဒ္ဓိပေး။

ပဝါရဏာကံ ပြုဆဲအခါ၌ သံဃာ့ဟတ္ထပါသ်သို့ မကပ်လိုသောရဟန်းသည် မိမိမှာ ဥပုသ်မပြုရသေးသူဖြစ်ခဲ့သော် ပဝါရဏာကို ပေးရမည်။

၄၇၇။   ပဝါရဏာ၊ လိုလေပါ၊ ပဝါရဏာပေး။

ဥပုသ်ကံပြုဆဲအခါ၌ သံဃာ့ဟတ္ထပါသ်သို့ မဝင်ဘဲနေသော ရဟန်းသည် မိမိမှာ ပဝါရဏာ မပြုရသေးသူ ဖြစ်ခဲ့သော် ပါရိသုဒ္ဓိကို ပေးရမည်။

၄၇၈။   ဥပုသ်ပဝါရဏံ၊ ပြုပြီးမှန်၊ ဆန္ဒကိုသာပေး။

ထိုရဟန်းသည် ဥပုသ်ပြုပြီး ပဝါရဏာပြုပြီးဖြစ်ခဲ့သော် ဆန္ဒကိုသာပေး။

ဥပေါသထကမ္မ - ဥပုသ်ပြုပုံအစီအစဉ်များ (၁၁၁)

၄၇၉။ ဆန္ဒပေးမှာ၊ သူ့ဘို့သာ၊ ကြွင်းမှာ နှစ်ပါးရေး။

ဆန္ဒပေးမှုမှာ ကိုယ်ဘို့မဟုတ် သူ့ဘို့သာဖြစ်သည်။ ဆန္ဒမပေးဘဲ ထိုသိမ်ထဲမှာနေခဲ့သော် သံဃာတို့ ဆောင်ရွက်သောကံသည် ဝဂ္ဂကံဖြစ်၍ ပျက်၏။ ထို့ကြောင့် သူ့ဘို့ဆိုသည်။ ပါရိသုဒ္ဓိပေး ပဝါရဏာပေးနှစ်ပါးမှာ သံဃဥပုသ်ကံ ပဝါရဏာကံလည်း ချောမောလေ၏။ မိမိမှာ ဥပုသ်ပြုမှု ပဝါရဏာပြုမှုလည်း ပြီးစီး၏။ ထို့ကြောင့် ကြွင်းမှာ နှစ်ပါးရေးဟု ဆိုပေသည်။

၄၈၀။ ဆန္ဒ၊ ပါရိ၊ ဆန္ဒ၊ ပဝါရဏာ၊ အစုံမှာ၊ နှစ်ပြာစိတ်ချရေး။

သံဃဥပုသ်ကံမှာ ဆန္ဒနှင့်ပါရိသုဒ္ဓိအစုံပေးခြင်း သံဃပဝါရဏာကံမှာ ဆန္ဒနှင့်ပဝါရဏာ အစုံပေးခြင်းသည် မိမိအကျိုး သံဃာ့အကျိုးနှစ်ပါးအတွက်ပင် စိတ်ချရတော့သည်။ သိမ်အပြင်၌သံဃာလေးပါး ငါးပါး နှစ်တောင့်ထွာဟတ္ထပါသ် စပ်မိအောင် စည်းဝေး၍ ရှိနေသောအခါ၌ သံဃာ့ဘောင်သို့ မဝင်လိုသောရဟန်းသည် သံဃာ့ဟတ္ထပါသ်မှ အပ၌ တည်နေသော တစ်ပါးပါးသော ရဟန်းထံသို့ သွား၍ ဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိ အစုံပေးရမည်။

ပေးပုံကား- ရှေးဦးစွာ ဒေသနာကြားရာ၏။ ကြားပြီးမှ။ ။
“ဆန္ဒံ ဒမ္မိ၊ ဆန္ဒံ မေ ဟရ၊ ဆန္ဒံ မေ အာရောစေဟိ” ဟု သုံးကြိမ်ဆို။ ။ တစ်ဦးသောရဟန်းက “အာမ ဘန္တေ”-ဟုဆို။ ။ ဆန္ဒပေးပြီး၏။

“ပါရိသုဒ္ဓိံ ဒမ္မိ၊ ပါရိသုဒ္ဓိံ မေ ဟရ၊ ပါရိသုဒ္ဓိံ မေ အာရောစေဟိ”-ဟု သုံးကြိမ်ဆို။ ။ တစ်ပါးသောရဟန်းက “အာမ ဘန္တေ”-ဟုဆို။ ။ ပါရိသုဒ္ဓိပေးပြီး၏။

(၁၁၂) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

၄၈၁။ ဆောင်သူမှာလည်း သံဃာ ဟတ္ထပါသ်၊ ချောစွာကပ်၊
ကြားအပ် မနှောင့်နှေး။

လက်ခံသောရဟန်းက ထိုနေရာမှ အခြားတစ်ပါးသို့ မသွားမူ၍ သိမ်အပြင် သံဃာ့ဘောင် နှစ်တောင့်ထွာ ဟတ္ထပါသ်တွင်းသို့သာ သွားရမည်။ ။ ဟတ္ထပါသ်တွင်း၌ထိုင်နေ၍ သံဃာတော်တို့အား ထိုဆန္ဒ ပါရိသုဒ္ဓိတို့ကို လျှောက်ကြားရမည်။ လျှောက်ကြားပုံကား။ ဆန္ဒပေးသော ရဟန်း၏ဘွဲ့ကို ထုတ်ဘော်၍။ ။ “တိဿ နာမေန ဘန္တေ ဘိက္ခုနာ ဆန္တော ဒိန္နော”။ ။ သုံးကြိမ်ဆို။ ။ “တိဿ နာမေန ဘန္တေ ဘိက္ခုနာ ပါရိသုဒ္ဓိ ဒိန္နော”။ ။ သုံးကြိမ်ဆို။ သံဃာတော်တို့က “သာဓု သာဓု” ဆိုကြလိမ့်မည်။ ဆန္ဒကြား ပါရိသုဒ္ဓိကြား ပြီး၏။ ။ ဆန္ဒပဝါရဏာလည်းထိုနည်းတူ။ ။ “ပဝါရဏံ ဒဋ္ဌိ၊ ပဝါရဏံ မေ ဟရ ပဝါရဏံ မေ အာရောစေဟိ၊ မမတ္တာယ ပဝါရေဟိ”။ ။ သုံးကြိမ်ဆို။ ။ ဤ၌ မမတ္တာယ ပဝါရေဟိ ပို၏။ ငါ၏အကျိုးငှာ ပဝါရဏာ ပြုပါလေ ဆိုလိုသည်။

ဆောင်သောရဟန်းသည် သံဃာ့ဘောင်သို့ရောက်၍ ဆန္ဒပဝါရဏာနှစ်ပါးကို သံဃာအား ကြားပြီးသောအခါ၌ ပေးလိုက်သောရဟန်းအတွက် ပဝါရဏာပြုရသည်။ ။ “တိဿော ဘန္တေ ဘိက္ခု သံဃံ ပဝါရေတိ ဒိဋ္ဌေန ဝါ သုတေန ဝါ ပရိသင်္ကာယ ဝါ ဝဒတု တံ သံဃော အနုကမ္ပံ ဥပါဒါယ။ ပဿန္တော ပဋိကရိဿတိ” သုံးကြိမ်ပြုလေ။ ။ ဆောင်သောရဟန်းသည် သံဃာ့ဟတ္ထပါသ်သို့ ရောက်လျှင် ဆန္ဒ ပါရိသုဒ္ဓိလည်း ရောက်တော့သည်။ ကြားမှုမှာ မကြားဘဲနေခဲ့လျှင် ဆောင်သောရဟန်းမှာ ဒုက္ကဋ်လွတ်အောင် ကြားရသည်။ ဆန္ဒ ပါရိသုဒ္ဓိ ကြားပြီးနောက် ဥပုသ်ကံ၌ လေးပါးသောရဟန်း ပဝါရဏာကံ၌ ငါးပါးသောရဟန်းတို့သည် ထိုကံပြီးသည့်တိုင်အောင် ဟတ္ထပါသ်ကို စွန့်၍ မထမသွားရာ။ ဟတ္ထပါသ်ကို စွန့်၍ ထသွားခဲ့သော် ထိုဆန္ဒ ပါရိသုဒ္ဓိသည် ပျက်ပြန်၏။ အသစ်တဘန် ယူရပြန်၏။

ဥပေါသထကမ္မ - ဥပုသ်မြတ်အစီအစဉ်များ (၁၁၃)

၄၈၂။ ဥတု၊ မာသ၊ ပက္ခ၊ တိထိ၊ အစဉ်ချီ၊ ပြီပြီ လျှောက်
ကြားရေး။

၄၈၃။ ရဟန်းတွက်ရေး၊ ကြားမြဲပေ၊ လျှောက်လေ သြဝါရေး။
(ဤသံပေါက်နှစ်ခုသိသာပြီ)။

ပုဗ္ဗကိစ္စငါးပါး ပြီး၏။

=====

၃၂။ ပတ္တကလ္လအင်္ဂါလေးပါး

၄၈၄။ ပတ္တကလ္လံ၊ အင်္ဂါလေးတန်း၊ သီရန် ကြားကြသေး။

၄၈၅။ ဥပုသ်နေ့ကြိုက်၊ သိမ်ပြင်၌၊ ကံထိုက် သံဃာညီ။

၄၈၆။ သဘာဂါပတ်၊ မရှိလတ်၊ ကင်းလွတ် ဝဇ္ဇနီ။

၄၈၇။ ပတ္တကလ္လာ၊ အင်္ဂါလေးဖြာ၊ ညီခါ ကံပြုပြီ။

ဥပုသ်ကံ၌ ဥပုသ်နေ့ ကြိုက်ကြခြင်းတပါး၊ တခုသောသိမ်
အပြင်၌ ကံထိုက်သောသံဃာတို့ ဟတ္ထပါသ်စပ်မိအောင် အညီ
အညွတ်စည်းဝေးမိခြင်းတပါး၊ အမှုဝတ္ထု သဘောတူ သင့်သောဝတ္ထု
သဘောတူအာပတ်မှ ကင်းရှင်းကြခြင်းတပါး၊ လူသာမဏေစသော
ဝဇ္ဇနီယပုဂ္ဂိုလ် နှစ်ကျိပ်တယောက်တို့၏ သံဃဟတ္ထ ပါသ်တွင်း၌
မရှိကြခြင်းတပါး။ ပတ္တကလ္လအင်္ဂါလေးပါး။ ဤအင်္ဂါလေးပါးညီလျှင်
ဥပုသ်ကံ၌ ကံပြုထိုက်ပြီ။

၄၈၈။ သုံးဥက္ခိတ္တ၊ အန္တိမ၊ ကြဉ်က ကံထိုက်ပြီ။

ကံထိုက်သော ရဟန်းဆိုသည်ကား ဥက္ခိတ္တက သုံးမျိုးတို့မှ
ကင်းလွတ်၍ ပါရာဇိကအန္တိမမှ မရှိသောရဟန်းတည်း။ ။ အာပတ်ကို
မရှုမှု အာပတ်ကိုမကုစားမှု မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကိုမစွန့်မှုတို့ကြောင့် ဥက္ခေပနိယ

(၁၁၄)   ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ထုတ်နှုတ်၊တင်ပြသော

ကံပြုခံရသောရဟန်းသုံးမျိုးကို သုံးဥက္ခိတ္တဆိုသည်။

၄၈၉။   ဟတ္ထပါသ၊ ကပ်တုံက၊ ကာယသာမဏီ။

၄၉၀။   ဆန္ဒလာရောက်၊ မျက်မှောက်ရှိကြ၊ မမြစ်က၊ စိတ္တ
သာမဏီ။

သံဃာညီဟူသော အထက်စကား၌ ... ကာယသာမဏီ၊ စိတ္တ
သာမဏီ ဟူ၍သာမဏီနှစ်ပါးရှိ၏။ ဟတ္ထပါသ်တွင်းသို့ လာရောက်သည်ကို
ကာယသာမဏီခေါ်သည်။ ။ တစ်သိမ်တည်း၌နေလျက် သံဃာ
ဟတ္ထပါသ်သို့ မကပ်ဘဲ ပြင်၌နေသောပုဂ္ဂိုလ်မှာ သံဃာ့ဘောင်သို့
ကိုယ်တိုင် မလာသော်လည်း ဆန္ဒရောက်လာမှု ဟတ္ထပါသ်တွင်းသို့
လာရောက်သော မျက်မှောက်ရှိ သံဃာထဲကလည်း ပြုဆဲဖြစ်သော
သံဃာကံကို မကြိုက်၊ မလို၊ မြွက်ဆိုတားမြစ်ခြင်းမှ ကင်းလွတ်မှုတို့ကို
စိတ္တသာမဏီဆိုသည်။

၄၉၁။   ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ၊ ညီညွတ်လာ၊ သံဃာညီညွတ်ပြီ။

ကာယသာမဏီ စိတ္တသာမဏီ နှစ်ပါးနှင့်ပြည့်စုံပေလျှင် သံဃာ
ညီညွတ်ပြီ။

၄၉၂။   လူ၊ဘိ၊သိက်၊သာ၊ သာ၊သိက္ခာ၊ပါရာ၊ဥက္ခိတ်တည်း။

၄၉၃။   ပဏ်၊ထေ၊ပက်၊ဆန်၊ ပဉ္စာနန်၊ ဒုသံ၊ဥဘောဗျည်း။

၄၉၄။   ဟတ္ထပါသ်မှ၊ ကြဉ်ဖယ်ရ၊ ဧကဝီသတည်း။

ဥပေါသထကမ္မ - ဥပုသ်ပြုပုံအစီအစဉ်များ (၁၁၅)

ဝဇ္ဇနီယပုဂ္ဂိုလ် နှစ်ကျိပ်တစ်ယောက်

လူ၊ဘိက္ခုနီ၊ သိက္ခမာန်၊ သာမဏေယောကျ်ား၊ သာမဏေမိန်းမ သိက္ခာချပြီးသောသူ၊ ပါရာဇိကကျသူ၊ ဥက္ခိတ္တကရဟန်း သုံးမျိုး၊ နပုံပဏ္ဍုက်၊ ထေယျသံဝါသကပုဂ္ဂိုလ်၊ တိတ္ထိဘောင်သို့ ပြောင်းသွားသော တိတ္ထိယပက္ကန္တကပုဂ္ဂိုလ်၊ ဂဠုန် နဂါး စသော တိရစ္ဆာန်၊ မာတုဃာတကစသော ပဉ္စာနန္တရိယကံထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်ငါးယောက်၊ ဘိက္ခုနီကိုဖျက်ဆီးဘူးသော ဘိက္ခုနီဒုသကပုဂ္ဂိုလ်၊ ဥဘတောဗျည်း။

ပတ္တကလ္လအဂါလေးပါးပြီး၏။

=====

ဥပုသ်အပြား

၄၉၅။ အစင်ဆေးရိ။ ဥပုသ်ကို။ သုံးမျိုးသုံးထွေပြား။

အစင်ဆေးမှုကို ဥပုသ်ပြုမှုခေါ်သည်။ ထိုဥပုသ်သည် ကိုးပါးလာ၏။ ပဝါရဏာလည်း ကိုးပါးလာ၏။

၄၉၆။ သံဃ၊ဂဏ၊ ပုဂ္ဂလ၊ သုံးဝ ပြုသူပြား။

၄၉၇။ သုတ္တုဒ္ဓေသ၊ ပါရိသုဒ္ဓိ၊ ဓိဋ္ဌာန်ဘိ၊ တြိပြုပုံပြား။

၄၉၈။ စာတုဒ္ဓသီ၊ ပန္နရသီ၊ သာမဂ္ဂီ၊ သုံးလီနေ့အပြား။

ဥပုသ်သည် ပြုသူပုဂ္ဂိုလ်အပြားအားဖြင့် သံဃာ့ဥပုသ်၊ ဂဏဥပုသ်၊ ပုဂ္ဂလဥပုသ်-ဟူ၍သုံးပါး။ ။ပြုသောအခြင်းအရာအားဖြင့် သုတ္တုဒ္ဓေသဥပုသ်၊ ပါရိသုဒ္ဓိဥပုသ်၊ အဓိဋ္ဌာန်ဥပုသ်-ဟူ၍သုံးပါး။ နေ့အပြားအားဖြင့် စာတုဒ္ဓသီဥပုသ်၊ ပန္နရသီဥပုသ်၊ သာမဂ္ဂီဥပုသ်ဟူ၍ သုံးပါး။

၄၉၉။ ပါတိမောက်သုတ်၊ ရွတ်ဘော်ထုတ်၊ သုတ္တုဒ္ဓေသဌာ။

(၁၁၆) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) နည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

သုတ္တုဒ္ဓေသပုဒ်၌ သုတ္တဆိုသည်ကား ပါတိမောက်ပါဠိကိုဆိုသတည်း။ ဥဒ္ဓေသဆိုသည်ကား သံဃာအလယ်၌ ထိုပါမောက်ပါဠိကို ရွတ်ဆိုတော်ပြုမှုကိုဆိုသတည်း။

၅၀၀။ နိဒါနိ၊ ပါရာဇိ၊ သံဃာဒိ၊ အနိ၊ ဝိတ္ထာရာ။

၅၀၁။ ပါတိမောက်သုတ်၊ ငါးဆယ်းထုတ်၊ သရုပ်တော်ပြရာ။

၅၀၂။ အကျဉ်း၊ အကျယ်၊ သုတ္တုဒ်ဝယ်၊ ငါးသွယ်အပြားလာ။

ထိုပါတိမောက်ပါဠိကို ရွတ်ဆိုတော်ပြုမှုသည် ဥဒ္ဓေသအပိုင်း အခြားအားဖြင့် နိဒါနုဒ္ဓေသ၊ ပါရာဇိကုဒ္ဓေသ၊ သံဃာဒိသေသုဒ္ဓေသ၊ အနိယတုဒ္ဓေသ၊ ဝိတ္ထာရုဒ္ဓေသ-ဟူ၍ သုတ္တုဒ္ဓေသ အပြားငါးပါးရှိ၏။

၅၀၃။ မီး၊ မင်း၊ မိုးသူ၊ မိုးရေ၊ လူ၊ ဘီလူး၊ သားရဲ၊ မြွေ။

၅၀၄။ အန္တရာယ် ဆယ်ပါး၊ မီးအန္တရာယ် စသည်ဆိုလေ။

၅၀၅။ အချင်းချင်းကြား၊ သံဃာကြား၊ နှစ်ပါး ပါရိမှာ။

ပါရိသုဒ္ဓိဥပုသ်မှာ အချင်းချင်းလျှောက်ကြားသော ပါရိသုဒ္ဓိ၊ သံဃာထံမှာလျှောက်ကြားသော ပါရိသုဒ္ဓိဟူ၍ နှစ်ပါးရှိ၏။

၅၀၆။ နှစ်ပါး၊ သုံးပါး၊ ချင်းချင်းကြား၊ နည်းများ၊ သံဃာမှာ။

သိမ်အပြင်၌နှစ်ပါးသာရှိ၍ နှစ်ပါးချင်းချင်းကြားသော ပါရိသုဒ္ဓိ သုံးပါးသာရှိ၍ သုံးပါးအချင်းချင်းကြားသော ပါရိသုဒ္ဓိဟူ၍ အချင်းချင်းကြားနှစ်မျိုးရှိ၏။ ။ သံဃဥပုသ် သံဃပဝါရဏာပြုပြီး၍ သိမ်အပြင်၌ ရှိနေကြသော သံဃာအထံမှာ နောက်မှရောက်လာသော ရဟန်းတို့ ကလျှောက်ကြားရသောသံဃာကြား ပါရိသုဒ္ဓိမှာမူကား နောက်မှ ရောက်လာသော ရဟန်းအနည်း အများသို့လိုက်၍ တစ်ပါး နှစ်ပါး စသည် အနည်းလည်းရှိ၏။ တစ်ကျိပ် နှစ်ကျိပ် စသည် အများလည်းရှိ၏။

၅၀၇။ ဓမ္မာ၊ ဓမ္မ၊ သမဂ္ဂ၊ ဝဂ္ဂ၊ လေးမျိုးဖြာ။

ဥပေါသထကမ္မ - ဥပုသ်ပြုပုံစာစီစာစဉ်များ (၁၁၇)

ဥပုသ်ကံသည် အဓမ္မဝဂ္ဂကံ၊ အဓမ္မသမဂ္ဂကံ၊ ဓမ္မဝဂ္ဂကံ၊ ဓမ္မသမဂ္ဂကံ-ဟူ၍လေးပါးရှိ၏။ ။ အကျယ်ကို ပါဠိတော်၌ကြည့်လေ။

ဥပုသ်အပြားပြီး၏။

=====

၃၅။ ဥပုသ်ပြုပုံ

၅၁၄။ တစ်ပါးတည်းသာ၊ နေသူမှာ၊ ပြုပါအဓိဋ္ဌာန်။

ကျောင်းတိုက်တစ်ခု၌ တစ်ပါးတည်းရှိနေသောရဟန်းသည် အဓိဋ္ဌာန်ဟူသော ပုဂ္ဂလဥပုသ်ကိုပြု။ ။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ဥပုသ်နေ၌ သိမ်အပြင်၌ တံမြက်လှည်းခြင်းစသော ပုဗ္ဗကရဏလေးပါးကိုပြု၍ အဘော်သံဃာများကို စောင့်စားရဦးမည်။ အဘော်သံဃာ လာသူမရှိ ပြီဟု စိတ်ချရမှ အဓိဋ္ဌာန်ဥပုသ်ကို ပြုရသည်။ စာတုဒ္ဒသီနေ့ဖြစ်အံ့။ “အဇ္ဇ မေ ဥပေါသထော စာတုဒ္ဒသော အဓိဋ္ဌာမိ”။ ။ ပန္နရသီနေ့ဖြစ်အံ့။ ။ “အဇ္ဇ မေ ဥပေါသထော ပန္နရသော အဓိဋ္ဌာမိ”-ဟု သုံးကြိမ်ဆို။ ။ ပဝါရဏာမှာလည်း ထိုနည်းတူ။ ။ “အဇ္ဇ မေ ပဝါရဏာ စာတုဒ္ဒသီ အဓိဋ္ဌာမိ။ အဇ္ဇ မေ ပဝါရဏာ ပန္နရသီ အဓိဋ္ဌာမိ”။

ပုဂ္ဂလအဓိဋ္ဌာန် ဥပုသ်ပြုနည်းပြီး၏။

=====

၅၁၅။ နှစ်ယောက်မူကာ၊ ဥတ်မထား၊ သုံးပါး ဥတ္တိကံ။

နှစ်ပါးသာရှိသော တိုက်တာဖြစ်အံ့၊ ပုဗ္ဗကရဏလေးပါးကိုပြု၍ ပါရိသုဒ္ဓိဥပုသ်ပြု။ ။ သိမ်၌တည်၍ ဒေသနာကြားပြီးလျှင် သီတင်းကြီး သီတင်းငယ် အစဉ်အတိုင်း ပါရိသုဒ္ဓိကြား။ ။ “ပါရိသုဒ္ဓေါ

(၁၁၈) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

အဟံ အာဝုသော၊ ပရိသုဒ္ဓေါတိ မံ ဓာရေယံ။ ။ ပရိသုဒ္ဓေါ အဟံ
ဘန္တေ၊ ပရိသုဒ္ဓေါတိ မံ ဓာရေယံ။ ။ အကျွန်ုပ်ကို အာပတ်မှ
စင်ကြယ်သောသူဟူ၍ မှတ်တော်မူပါ-ဟု ဆိုလိုသည်။ ။ တစ်ပါး
သောပုဂ္ဂိုလ်က “သာဓု သာဓု” ဆို၊ ။ နှစ်ပါးပြီး၏။

သုံးပါးရှိသော တိုက်တာဖြစ်အံ့၊ ဥတ်ထား၍ပြု။ ။ “သုဏန္တ၊
မေ အာယသ္မန္တော၊ အဇ္ဈပေါသထော စာတုဒ္ဓသော။ ယဒါ ယသ္မန္တာနံ
ပတ္တကလ္လံ။ မယံ အညမညံ ပါရိသုဒ္ဓိ ဥပေါသထံ ကရေယျာမ”။ ။
ဥတ်။ ။ ပြီးမှထေရ်စဉ် အတိုင်းဆို၊ ။ “ပရိသုဒ္ဓေါ အဟံ အာဝုသော
ပရိသုဒ္ဓေါတိ မံ ဓာရေယံ”။ ။ သုံးကြိမ်ဆို၊ ။ နှစ်ပါးတို့က “သာဓု
သာဓု” ဆို၊

အချင်းချင်းကြား ပါရိသုဒ္ဓိ ဥပုသ်ပြီး၏။

=====

သံဃာကြား ပါရိသုဒ္ဓိ၌ မဟာသိမ်ဖြစ်သောတိုက်၌ သံဃာ
ဥပုသ်ပြုကြရာ အချို့သောရဟန်းတို့သည် ကိစ္စတစ်ပါးရှိ၍ တိုက်ပ
သို့ သွားကြရာ တိုက်တွင်းရှိသံဃာတို့ သံဃာဥပုသ်ပြုကြ၍ ပြီးဆုံးမှ
ရောက်လာကြကုန်၏။ ပြီးနှင့်သော သံဃာအရေအတွက်ထက်လည်း
မိမိတို့က ရဟန်းအရေအတွက် မပိုကြကုန်သည်ဖြစ်အံ့။ နောက်လာ
သံဃာ တစ်ရာပင်ဖြစ်သော်လည်း ပြီးနှင့်သောသံဃာတို့ထံ၌ ပါရိသုဒ္ဓိ
ကိုကြား၍ ပါရိသုဒ္ဓိဥပုသ်ကိုသာ ပြုကြရ၏။ ။ “ပရိသုဒ္ဓေါ အဟံ
ဘန္တေ၊ ပရိသုဒ္ဓေါတိ မံ ဓာရေယံ” ဟု အသီးသီး ဆိုရမည်။ နောက်
လာသောရဟန်းတို့သည် အရပ်တစ်ပါးကလာကြသော အာဂန္တုပုဂ္ဂိုလ်
တို့ဖြစ်လျှင်လည်း ဤနည်းအတူပင် ရှေး၌ပြဆိုခဲ့ပြီးသော သံဃာကြား
ပါရိသုဒ္ဓိအပြားတို့ကို ဤနည်းကိုမှီ၍ အကုန်သိလေ။

ပါရိသုဒ္ဓိဥပုသ်ပြုနည်း ပြီး၏။

=====

ဥပေါသထကမ္မ - ဥပုသ်ပြုပုံစာစဉ်များ (၁၁၉)

၅၁၆။ ပါတိမောက္ခ၊ ရွတ်ဆိုပြ၊ သံဃဥပုသ်မှာ။

သံဃဥပုသ်-ဆိုသည်ကား သုတ္တုဒ္ဒေသဥပုသ်တည်း။ ပါတိမောက်ပြမှုတည်း။ နေဝင်လျှင် တိုက်ရှိသံဃာတို့သည် ဥပုသ်အိမ်၌ စည်းဝေးကြကုန်၏။ စည်းဝေးမိသောအခါ၌ သံဃာအစည်း အဝေးသို့ မလာနိုင်သော ဂိလာနရဟန်း ဗဟုကိစ္စရဟန်းတို့သည် ဝိနည်းအရာ၌ လိမ်မာသောရဟန်းတို့ထံ၌ ဒေသနာကြားပြီးမှ ဆန္ဒပေးခြင်း ပါရိသုဒ္ဓိပေးခြင်းတို့ကို ပြုကြရကုန်၏။ ထိုရဟန်းတို့သည်လည်း ရှေး၌ပြဆိုခဲ့ပြီးသောအတိုင်း ထိုဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိတို့ကိုဆောင်ယူ၍ သံဃာ့ဘောင်နှစ်တောင့်ထွာ ဟတ္ထပါသ်တွင်းသို့ ဝင်ကြကုန်၍ မိမိတို့ ဆောင်ယူလာသော ဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိတို့ကို ရှေး၌ ပြဆိုခဲ့ပြီးသောတိုင်း သံဃာတို့အား လျှောက်ကြားကြရကုန်၏။

ထိုနောက် အဋ္ဌကထာနည်းအားဖြင့် ဥတု၊မာသ၊ပက္ခ၊တိထီတို့ကို၎င်း၊ သိမ်အပြင်၌ရှိသော သံဃာအရေအတွက်ကို၎င်း၊ ဘိက္ခုနီမတို့၏ သြဝါဒစကားကို၎င်း ကြားရာ၏။ ။ထို့နောက် ပတ္တကလ္လအင်္ဂါ လေးပါးကိုကြားရာ၏။ ။ သီတင်းကြီးကမေး၍ သီတင်းငယ်က ဖြေ။

မေး။ “သမ္မဇ္ဇနီ ပဒီပေါ စ၊ ဥဒကံ အာသနေန စ။ ဥပေါသထဿ တောနိ၊ ပုဗ္ဗကရဏန္တိ ဝုစ္စတိ”-ဟူသော အဋ္ဌကထာပါဌ်လာသည်နှင့်အညီ သိမ်အပြင်၌ တံမြက်လှည်းခြင်းအစရှိသော ပုဗ္ဗကရဏ အပြားလေးပါးရှိသည်တွင် တံမြက်လှည်းခြင်းကိစ္စ ပြီးပြည့်စုံပြီလော? ။

ဖြေ။ ပြည့်စုံပါပြီဘုရား။

မေး။ ဆီမီးထွန်းခြင်းကိစ္စပြီး ပြည့်စုံပြီလော? ။

ဖြေ။ ပြည့်စုံပါပြီဘုရား။

(၁၂၀) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

မေး။ သောက်ရေ သုံးဆောင်ရေ တည်ထားခြင်းကိစ္စ
ပြည့်စုံပြီလော့?

ဖြေ။ ပြည့်စုံပါပြီဘုရား။

မေး။ နေရာခင်းခြင်းကိစ္စ ပြီးပြည့်စုံပြီလော့?

ဖြေ။ ပြည့်စုံပါပြီဘုရား။

မေး။ “ဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိ ဥတုက္ခာနံ၊ ဘိက္ခု ဂဏနာစ ဩဝါဒေါ။
ဥပေါသထဿ တောနိ၊ ပုဗ္ဗကိစ္ဆန္တိ ဝုစ္စတိ” ဟူသော
အဋ္ဌကထာပါဠိ လာသည်နှင့်အညီ ဆန္ဒ ပါရိသုဒ္ဓိဆောင်ခြင်းအစရှိသော
ပုဗ္ဗကိစ္စအပြား ငါးပါးရှိသည်တွင် -

ဆန္ဒ ပါရိသုဒ္ဓိဆောင်ခြင်းကိစ္စ ပြီးပြီလော့?

ဖြေ။ မဟာသိမ်မဟုတ်၊ ခဏ္ဍာသိမ်ဖြစ်၍ ဆောင်ဘွယ်ကိစ္စ
မရှိပါပြီဘုရား။

မေး။ ယခုရောက်ဆဲကား အဘယ်ဥတု၊ အဘယ်မာသ၊
အဘယ်ပက္ခ၊ အဘယ်တိတိပေနည်း?

ဖြေ။ ကိမ္မာနဥတု၊ ဝါဆိုလ၊ အဋ္ဌမပက္ခ၊ ပန္နရသီ-တိထိ
ရက်စေ့ ဝါဆိုလပြည့်နေ့ ဖြစ်ပါသည်ဘုရား။

မေး။ ဤကိမ္မာနဥတု၌ လွန်သောအဘို့ကား အဘယ်မျှ
နည်း?

ဖြေ။ လအားဖြင့် လေးလလွန်ပါပြီ။ ပက္ခအားဖြင့် ရှစ်ပက္ခ
လွန်ပါပြီ။ ဤဝါဆိုလ၌ ရက်အားဖြင့် တစ်ဆယ့်
လေးရက် လွန်ပါပြီဘုရား။

ဥပေါသထကမ္မ - ဥပုသ်ဖြုတ်အစီအစဉ်များ (၁၂၁)

မေး။ ဤဂိမ္မာနဥတု၌ လာလတ္တံ့သောအဘို့ကား အဘယ်မျှ နည်း?။

ဖြေ။ ဝါဆိုလပြည့်သည် ဂိမ္မာနဥတု၏ အဆုံးနေ့ဖြစ်၍ လာလတ္တံ့သောအဖို့မရှိပါဘုရား။

မေး။ ဤသိမ်အပြင်၌ သံဃာ အရေအတွက်ကား အဘယ်မျှ နည်း?။

ဖြေ။ ဤသိမ်အပြင်၌ သံဃာ အရေအတွက် (-----) မည်မျှ ရှိပါသည်ဘုရား။

မေး။ ဘိက္ခုနီမတို့က တောင်းပန်ကြသော သြဝါဒကိစ္စ ပြီးပြေကြပြီလော?။

ဖြေ။ ဘိက္ခုနီမတို့ မရှိကြသော အခါဖြစ်၍ ကြောင့်ကြစိုက် ဘွယ် မရှိ၊ ပြီးပါပြီဘုရား။

မေး။ “ဥပေါသထော ယာဝတိကာ စ ဘိက္ခု။ ကမ္မပတ္တာ၊ သဘာဂါပတ္တိယော စ နဝိဇ္ဇန္တိ။ ဝဇ္ဇနီယာ စ ပုဂ္ဂလာ တသ္မိံ န ဟောန္တိ၊ ပတ္တ ကလ္လန္တိ ဝုစ္စတိ” ဟူသော အဋ္ဌကထာပါဌ် လာသည်နှင့်အညီ ယခု ပြုကြ လတ္တံ့သော ဥပုသ်ကံသည် ဥပုသ်နေ့သုံးပါးတို့တွင် တစ်ပါး ပါး ကြုံကြုံကြခြင်း၊ ဥက္ခိတ္တက အန္တိမမဟုတ် အယုတ် ဆုံးအားဖြင့် လေးပါးသော ပကတတ်ရဟန်းတို့သည် အချင်းချင်း ဟတ္ထပါသ်ကို မစွန့်မူ၍ တစ်ခုသော သိမ် အပြင်၌တည်ခြင်း၊ ဝတ္ထုသဘောတူသော အာပတ်မှ စင်ကြယ်ကြခြင်း၊ သံဃဟတ္ထပါသ်တွင်း၌ နှစ်ကျိပ် တစ်ယောက်သော ဝဇ္ဇနီယပုဂ္ဂိုလ်တို့ မရှိခြင်းဟူသော ပတ္တကလ္လအင်္ဂါလေးပါးနှင့် ညီညွတ်ပါ၏လော?။

(၁၂၂) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ဖြေ။ ညီညွတ်ပါသည်ဘုရား။

ထို့နောက် ပါတိမောက်ပြစေရန် တောင်းပန်ရာ၏။

မေးခန်း-ပြေခန်းပြီး၏။

=====

၅၁၇။ နှစ်ဥဒ္ဓေသ၊ ထေရ်ကြီးရ၊ ထေရ် ပိုင်သည်သာ။

သံဃာထေရ်ကြီးသည်အစဉ် နှစ်ဥဒ္ဓေသမျှပင် ကြေပွန်စွာ ရပေသည်ဖြစ်အံ့၊ ထိုဥပုသ်ကံကို သံဃာထေရ်ကြီးပိုင်၏။

၅၁၈။ ပြလိုပြု၊ တိုက်တွန်းမှု၊ ပြုထိုက်တော့သည်သာ။

ပိုင်၏ဆိုသည်ကား မိမိပင် ပြလိုလျှင် ပြရ၏။ သူတစ်ပါးကို တိုက်တွန်းလိုလျှင် တိုက်တွန်းရ၏။ ။ ဤသို့ သံဃာထေရ်ကြီး ကြေပွန်စွာရသည်ကို သိကြသည်ရှိသော် သံဃာထေရ်ကြီးကိုပင် တောင်းပန်ရမည်။

“သံဃော ဘဒ္ဒန္တ ထေရံ အဇ္ဈေသတိ၊ ဥဒ္ဓိသတု ဘဒ္ဒန္တ ထေရော ပါတိမောက္ခံ”။ ။ စွမ်းနိုင်သော ရဟန်းတပါးက သုံးကြိမ် တောင်းပန်။

သံဃော၊ သည်။ ထေရ်၊ ကို။ အဇ္ဈေသတိ၊ တောင်းပန်၏။ ထေရော၊ သည်။ ပါတိမောက္ခံ၊ ကို။ ဥဒ္ဓိသတု၊ ရွတ်ဆိုဘော်ပြပါလော့။

ထိုအခါ သံဃာထေရ်ကြီးသည်

“ပုဗ္ဗကရဏ ပုဗ္ဗကိစ္စာနိ သမာဒပေတွာ ဒေသိတာပတ္တိကဿ သမဂ္ဂဿ ဘိက္ခုသံဃဿ အနုမတိယာ ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဓိသိတုံ အာရာဓနံ ကရောမ”။ ဟုရွတ်ဆိုပြီးလျှင်။ ။ “သုဏာတု မေ

ဥပါသထကမ္မ - ဥပုသ်မြတ်တစ်ကဏ္ဍများ (၁၂၃)

အာရုံသော သံဃော” စသည်ဖြင့် ဉာတ်ထား၍ “ကိံ သံဃဿ ပုဗ္ဗကိစ္စံ” စသည်ဖြင့် ရွတ်ဆို၍ ပါတိမောက်ပြရာ၏။

၅၁၉။ နှစ်ဥဒ္ဒေသ၊ မရက၊ ရသူပိုင်သည်သာ။

သံဃထေရ်ကြီးသည် နှစ်ဥဒ္ဒေသမျှ မရခဲ့အံ့။ ထေရ်ငယ်များက ရခဲ့အံ့။ ရသူပိုင်၏။ ရသောရဟန်းကို တိုက်တွန်းရ၏။

“သံဃော ဘန္တေ အာယသန္တံ အဇ္ဈေသတိ။ ဥဒ္ဒိသတု ဘန္တေ အာယသ္မာ ပါတိမောက္ခံ”။ ။သုံးကြိမ်ဆို။

ထို့နောက် ပါတိမောက်ပြဆရာသည် “ပုဗ္ဗကရဏ ပုဗ္ဗကိစ္စာ နိ။လ။ကရောမ” ဟု ရွတ်ဆို၍ “သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံဃော” စသည်ဖြင့် ဉာတ်ကို ရွတ်ဆိုပြီးမှ “ကိံ သံဃဿ” စသော ပါတိမောက် ပါဠိကိုပြဆိုရမည်။

၅၂၀။ အန္တရာယ်ကင်းပ၊ အကျယ်ရ၊ ပြပေ အကျယ်သာ။

အန္တရာယ်ဆယ်ပါးတွင် တစ်ပါးပါးမျှ မရှိခဲ့သော်၎င်း၊ ပြသောဆရာက ဥဒ္ဒေသငါးစောင်လုံး ရခဲ့သော်၎င်း ဥဒ္ဒေသငါးစောင်လုံး ရွတ်ဆို၍ အကျယ်သာ ပြဆိုရမည်။

၅၂၁။ အန္တရာယ်နှင့်၊ အကျယ်မရ၊ အကျဉ်းမျှ၊ ပြနည်းထွေထွေလာ။

၅၂၂။ ကြွင်းကျန်သမျှ၊ ဥဒ္ဒေသ၊ သုတသိမ်းမြဲသာ။

အန္တရာယ်တစ်ပါးပါး ရှိလာခဲ့သော်၎င်း၊ အကျယ်မရခဲ့သော်၎င်း အကျဉ်းပြရာ၏။ ထိုအကျဉ်းပြနည်းသည် ဥဒ္ဒေသ အပြားသို့လိုက်၍ အထွေထွေရှိ၏။ ချောမောစွာရသော ဥဒ္ဒေသကိုရွတ်ဆို ဘော်ပြပြီးနောက် ကြွင်းကျန်သောဥဒ္ဒေသတို့ကို သုတသဒ္ဓါဖြင့် သိမ်းမြဲဖြစ်၏။ နှစ်ဥဒ္ဒေသမျှကိုသာ သံဃထေရ်ပြရာ၌။ ။ ကိံ သံဃဿ ပုဗ္ဗကိစ္စံမှ စ၍ ပါရာဒိကုဒ္ဒေသော ဒုတိယော-တိုင်အောင် နှစ်ဥဒ္ဒေသကို ပီပြင်စွာ

(၁၂၄) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ရွတ်ဆိုပြီးလျှင် ကြွင်းကျန်သော သံဃာဒီသေသုဒ္ဓေသ၊ အနိယတုဒ္ဓေသ၊ တိသနိဿဂ္ဂိယ စသည်တို့ကို သုတသဒ္ဓါဖြင့်သိမ်းရမည်။ သိမ်းပုံကား။

“ဥဒ္ဓိဋ္ဌံ ခေါ အာယသ္မန္တော နိဒါနံ၊ ဥဒ္ဓိဋ္ဌာ စတ္တာရော ပါရာဇိကာ ဓမ္မာ” ဟုဆိုပြီးလျှင်။

“သုတာခေါ ပနာယသ္မန္တေဟိ တေရသ သံဃာဒီသေသာ ဓမ္မာ။ သုတာ ဒွေ အနိယတာ ဓမ္မာ။ သုတာ တိသ နိဿဂ္ဂိယာ ဓမ္မာ။ သုတာ ဒွေ နဂုတိ ပါစိတ္တိယာ ဓမ္မာ။ သုတာ စတ္တာရော ပါဠိဒေသနိယာ ဓမ္မာ၊ သုတာ သေဝိယာ ဓမ္မာ၊ သုတာ သတ္တ အဓိကရဏသမထာ ဓမ္မာ။ ဧတ္ထကံ တဿ ဘဂဝတော သုတ္တာဂတံ သုတ္တပရိယာပန္တံ အန္တဗ္ဗာသံ ဥဒ္ဓေသံ အာဂစ္ဆတိ။ တတ္ထ သဗ္ဗေဟေဝ သမဂ္ဂေဟိ သမ္မောဒမာနေဟိ အဝိဝဒမာနေဟိ သိက္ခိတဗ္ဗန္တိ” ဟု ရွတ်ဆို၍အဆုံးသတ်ရမည်။

တစ်ဥဒ္ဓေသမျှသာရသော သီတင်းငယ်ပြရာ၌။ ။ “နိဒါနုဒ္ဓေသော ပထမော”ဆိုလျှင် ဥဒ္ဓိဋ္ဌံ ခေါ အာယသ္မန္တော နိဒါနံ-ဟုဆိုပြီးမှ “သုတာ ခေါ ပနာယသ္မန္တေဟိ စတ္တာရော ပါရာဇိကာ ဓမ္မာ။ သုတာ တေရသ သံဃာဒီသေသာ ဓမ္မာ ။လ။ သိက္ခိတဗ္ဗန္တိ”ဟု ရွတ်ဆို၍ အဆုံးသတ်ရမည်။ ။ ပါတိမောက် ရွတ်ဆို၍ပြီးလျှင် ထိုပရိတ်သတ်မှာ ပါရှိသော အလုံးစုံသော ရဟန်းသံဃာအား ဥပုသ်ပြုခြင်းကိုစွဲ ပြီးလေ၏။

ဥပုသ်ပြုပုံ အပြားပြီး၏။

=====

ဥပေါသထကမ္မ - ဥပုသ်ပြုပုံအစီအစဉ်များ (၁၂၅)

ဥပုသ်အမေးအဖြေ

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော
သမ္ဗုဒ္ဓဗုဒ္ဓဿ

- မေး။** သုဏ္ဏာတု မေ ဘန္တေ သံဃော။ ယဒိ သံဃဿ ပတ္တကလ္လံ။ အဟံ အာယသ္မန္တံ (ကုသလံ) ဝိနယံ ပုစ္ဆေယျံ။
- ဖြေ။** သုဏ္ဏာတု မေ ဘန္တေ သံဃော။ ယဒိ သံဃဿ ပတ္တကလ္လံ။ အဟံ အာယသ္မတာ (ကုမာရေန) ဝိနယံ ပုဋ္ဌော ဝိဿဇ္ဇေယျံ။
- မေး။** သမ္ဗုဒ္ဓနိ ပဒီပေါ စ၊ ဥဒကံ အာသနေန စ။ ဥပေါသထဿ တောနိ၊ ပုဗ္ဗကရဏန္တိ ဝုစ္စတိ- ဟူ၍ မိန့်ဆိုအပ်သော အဋ္ဌကထာပါဠိနှင့်အညီ ဥပုသ်အိမ် သိမ်အပြင်၌ တံမြက်လှည်းခြင်း၊ ဆီမီးညှိထွန်းခြင်း၊ သောက်ရေ သုံးရေတည်ထားခြင်း၊ နေရာခင်းခြင်း ဤ လေးပါးသော ပြုဖွယ်ကိစ္စတို့ကို သံဃာမစည်းဝေမီ ရှေးအဖို့၌ ပြုအပ်၊ ပြုသင့်၊ ပြုကောင်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ပုဗ္ဗကရဏမည်၏ဟူ၍ အဋ္ဌကထာဆရာမြတ်တို့ မိန့်ဆိုတော်မူအပ်သောကြောင့် ဤလေးပါးသော ပြုဖွယ်ကိစ္စတို့တွင်-
- တံမြက်လှည်းခြင်းကိစ္စ ပြီးပြီလော?။
- ဖြေ။** ပြီးပါပြီဘုရား။
- မေး။** ဆီမီး ညှိထွန်းခြင်းကိစ္စ ပြီးပြီလော?။
- ဖြေ။** ပြီးပါပြီဘုရား။

(၁၂၆)   ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

(နေ့ဖြစ်လျှင် ... နေ့တည်းဟူသော အရောင်အလင်း
ရှိသည်ဖြစ်၍ ဆီမီး ထွန်းညှိဖွယ်ကိစ္စမရှိ ပြီးပါပြီဘုရား၊
ဤသို့ဆိုပါလော။)

မေး။ သောက်ရေ သုံးဆောင်ရေ တည်ထားခြင်းကိစ္စ
ပြီးပြီလော?။

ဖြေ။ ပြီးပါပြီဘုရား။

မေး။ နေရာခင်းခြင်းကိစ္စ ပြီးပြီလော?။

ဖြေ။ ပြီးပါပြီဘုရား။

မေး။ ဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိ ဥတုက္ခာနံ၊ ဘိက္ခုဂဏနာ စ သြဝါဒေါ။
ဥပေါသထဿ တောနိ၊ ပုဗ္ဗကိစ္စန္တိ ဝုစ္စတိ-ဟူ၍ မိန့်
ဆိုတော်မူအပ်သော အဋ္ဌကထာပါဌ်နှင့်အညီ -

ဆောင်အပ်သော ဆန္ဒကိုလျှောက်ထားခြင်း၊ ဆောင်အပ်သော ပါရိ
သုဒ္ဓိကို လျှောက်ထားခြင်း၊ ဆောင်း၊ နွေ၊ မိုးဟုဆိုအပ်သော သုံးပါး
သော ဥတုတို့တွင် ယခုရောက်ဆဲဖြစ်သော ဥတုကိုရေတွက်၍
လျှောက်ထားခြင်း၊ ဥပုသ်အိမ်သိမ်အပြင် နှစ်တောင့်ထွာဟတ္ထပါသ်
အတွင်း၌ စည်းဝေးရောက်လာကြကုန်သော ရဟန်းတော်တို့ကို
ရေတွက်၍ လျှောက်ထားခြင်း၊ ရဟန်းမတို့က အကျွန်ုပ်တို့သည် အရှင်
ဘုရားတို့၏အထံ၌ အဆုံးအမကို ခံလာပါကုန်အံ့-ဟု တောင်းပန်
လျှောက်ထားသောစကားကို သံဃာတော်အား လျှောက်ထားခြင်း၊
ဤငါးပါးသော ပြုဖွယ်ကိစ္စတို့ကို သံဃာစည်းဝေးပြီးသည်မှနောက်၊
ပါတိမောက်မပြမီ ရှေ့အဖို့၌ ပြုအပ်၊ ပြုသင့်၊ ပြုကောင်းသည်၏
အဖြစ်ကြောင့် ပုဗ္ဗကိစ္စ မည်၏ဟူ၍ အဋ္ဌကထာဆရာမြတ်တို့
မိန့်ဆိုတော်မူအပ်သောကြောင့် ဤငါးပါးသော ပြုဖွယ်ကိစ္စတို့တွင်-

မေး။ ဆန္ဒကို လျှောက်ထားခြင်းကိစ္စ ပြီးပြီလော?။

ဥပေါသထကမ္မ - ဥပုသ်ပြုနုဇာတိအစဉ်များ (၁၂၇)

- ဖြေ။ ဆန္ဒာရဟုပုဂ္ဂိုလ်မရှိသည်ဖြစ်၍ ဆန္ဒကိုလျှောက်ထား
ဖွယ်ကိစ္စ မရှိ ပြီးပါပြီဘုရား။
- မေး။ ပါရိသုဒ္ဓါကိုလျှောက်ထားခြင်းကိစ္စ ပြီးပြီလော?။
- ဖြေ။ ပါရိသုဒ္ဓါရဟုပုဂ္ဂိုလ်မရှိသည်ဖြစ်၍ ပါရိသုဒ္ဓါကို လျှောက်
ထားဖွယ်ကိစ္စမရှိ ပြီးပါပြီဘုရား။
- မေး။ ဆောင်း နွေ မိုးဟုဆိုအပ်သော သုံးပါးသော ဥတု
တို့တွင် ယခုရောက်ဆဲဖြစ်သောဥတုသည် အဘယ်
ဥတု၊ အဘယ်ပက္ခ၊ အဘယ်ဥပုသ် ဖြစ်ပါသနည်း?။
- ဖြေ။ (ဂိမ္မာန-ဝဿာန- ဟေမန္တဥတု၊ ပထမပက္ခ၊ ပန္နုရသီ
ဥပုသ် ဖြစ်ပါသည်ဘုရား။)
- မေး။ ဥပုသ်အိမ် သိမ်အပြင် နှစ်တောင့်ထွာ ဟတ္ထပါသ်
အတွင်း၌ စည်းဝေးရောက်လာကြကုန်သော ရဟန်း
တို့၏ အရေအတွက်ကား အဘယ်မျှ အတိုင်းအရှည်
ရှိပါသနည်း?။
- ဖြေ။ (---ကိုယ် --- ပါး) အရေအတွက် ရှိပါသည်ဘုရား။
- မေး။ ရဟန်းမတို့က အကျွန်ုပ်တို့သည် အရှင်ဘုရားတို့၏
အထံ၌ အဆုံးအမကို ခံလာပါကုန်အံ့-ဟု တောင်းပန်
လျှောက်ထားသောစကားကို သံဃာတော်အား လျှောက်
ထားခြင်းကိစ္စ ပြီးပြီလော?
- ဖြေ။ ယခုအခါ သာသနာတော်အတွင်း၌ ရဟန်းမိန်းမတို့
မရှိကြကုန်သည်ဖြစ်၍ ရဟန်းမတို့က အကျွန်ုပ်တို့သည်
အရှင်ဘုရားတို့အထံ၌ အဆုံးအမကို ခံလာပါကုန်အံ့-
ဟု တောင်းပန် လျှောက်ထားသောစကားကို သံဃာ
တော်အား လျှောက်ထားဖွယ်ကိစ္စမရှိ ပြီးပါပြီဘုရား။

(၁၂၈)   ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

မေး။ ဥပေါသထော ယာဝတိကာ စ (ပ) ပတ္တကလ္လန္တိ ဝုစ္စတိ -ဟူ၍ မိန့်ဆိုတော်မူအပ်သော အဋ္ဌကထာပါဌ်နှင့်အညီ ဥပုသ်သည် နေ့၏အစွမ်းအားဖြင့် စာတုဒ္ဒသီဥပုသ်၊ ပန္နုရသီဥပုသ်၊ သာမဂ္ဂီဥပုသ် ဟူ၍ သုံးပါးအပြားရှိ၏။ ထိုသုံးပါးတို့တွင် (ပန္နုရသီ)ဥပုသ်ဖြစ်ခြင်း၊ ကာရကပုဂ္ဂိုလ်၏ အစွမ်းအားဖြင့် သံဃဥပုသ်၊ ဂဏာဥပုသ်၊ ပုဂ္ဂလ ဥပုသ်ဟူ၍ သုံးပါးအပြားရှိ၏။ ထိုသုံးပါးတို့တွင် သံဃဥပုသ်ဖြစ်ခြင်း၊ ကာတဗ္ဗာ ကာရ၏အစွမ်းအားဖြင့် သုတ္တုဒ္ဒေသဥပုသ်၊ ပါရိသုဒ္ဓိဥပုသ်၊ အဓိဋ္ဌာန်ဥပုသ်-ဟူ၍ သုံးပြားအပြားရှိ၏။ ထိုသုံးပါးတို့တွင် သုတ္တုဒ္ဒေသ ဥပုသ်ဖြစ်ခြင်း၊ ဤသုံးပါးသော လက္ခဏာနှင့်ပြည့်စုံခြင်း၊ အယုတ်ဆုံး အားဖြင့် လေးယောက် လေးယောက်ထက်အလွန်ရှိကုန်သော ရဟန်း တို့၏ နှစ်တောင့်ထွာဟတ္ထပါသ်ကို မစွန့်မူ၍ တစ်သိမ်တည်း၌တည်သဖြင့် သုတ္တုဒ္ဒေသသံဃဥပုသ်ကံအား လျောက်ပတ်ခြင်း၊ ဥပုသ်အိမ် သိမ် အပြင် နှစ်တောင့်ထွာ ဟတ္ထပါသ်အတွင်း၌ စည်းဝေးရောက်လာ ကြကုန်သော ရဟန်းတို့အား နေလွဲသောကာလ၌ ယာဝကာလိက ဘောဇဉ်ကို စားခြင်း အစရှိသော သဘောတူဝတ္ထုကြောင့် သင့်သော အာပတ် မရှိခြင်း၊ ဥပုသ်အိမ် သိမ်အပြင် နှစ်တောင့်ထွာ ဟတ္ထပါသ် အတွင်းမှ အပပြုသည်၏ အစွမ်းအားဖြင့် ကြည်အပ်သော လူ၊ ဘိက္ခုနီ အစရှိသော နှစ်ကျိပ်တစ်ယောက်သော ဝဇ္ဇနီယပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ဥပုသ်အိမ် သိမ်အပြင် နှစ်တောင့်ထွာ ဟတ္ထပါသ်အတွင်း၌ မရှိခြင်း ဤလေးပါး သော အင်္ဂါနှင့်ပြည့်စုံသော ဥပုသ်ကံကို ပတ္တကလ္လ ဖြစ်၏ဟူ၍ အဋ္ဌကထာ ဆရာမြတ်တို့ မိန့်ဆိုတော်မူအပ်သောကြောင့်-

မေး။ ယခု ပြုလတ္တံ့သောဥပုသ်ကံသည် ပတ္တကလ္လ ဖြစ်ပါ ၏လော?

ဖြေ။ ယခု ပြုလတ္တံ့သောဥပုသ်ကံသည် ပတ္တကလ္လ ဖြစ်ပါ ၏ဘုရား၊

မေး။ ပုဗ္ဗကရဏ ပုဗ္ဗကိစ္စာနိ ပရိယောဘာပေတွာ ဒေသိတာ

ဥပပါသထကမ္မ - ဥပုသ်မြတ်နာဇီကစဉ်များ (၁၂၉)

ပတ္တိကဿ သမဂ္ဂဿ ဘိက္ခုသံဃဿ အနုမတိယာ
ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဓိသိဿာမ?

ဖြေ။ သံဃော ဘန္တေ အာယသ္မန္တံ ပါတိမောက္ခဒ္ဓေသံ အဇ္ဈေ-
သတိ။ ဥဒ္ဓိသတု အာယသ္မာ ပါတိမောက္ခံ။ ဒုတိယမ္ပိ
ဘန္တေ သံဃော (ပ) ပါတိမောက္ခံ။ တတိယမ္ပိ ဘန္တေ
သံဃော (ပ) ပါတိမောက္ခံ။ သုဏ္ဏာတု မေ ဘန္တေ
သံဃော (ပ) ဥပေါသထံ ကရေယျ။ ပါတိမောက္ခံ
ဥဒ္ဓိသေယျ။

(ပရက္ကံ မဟာဝိသုတာရာမတိုက်ဆရာတော်၊
အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ - အရှင်ပညာ မဟာထေရ်
ရေးသားစီရင်တော်မူသော သီမာဝိနိစ္ဆယကျမ်း။
စာ- ၁၈၃-၁၈၈)

ဥပုသ်အမေးအဖြေ ပြီးပါပြီ။

-----

(၁၃၀) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ဝါဆိုခြင်းဆိုင်ရာ သိမှတ်ဖွယ်ရာ
(ဝဿူပနာယိကက္ခန္ဓက)
ဝဿူပနာယိကကထာ

=====

- = ဝိ၊ ၃။ ၁၉၂-၂၁၉။
- = ဝိ၊ မြန်၊ ၃။ ၁၉၃-၂၁၇။
- = ဝိ၊ ဌ၊ ၃။ ၃၄၉-၃၅၅။
- = ဝဇီရ၊ ၄၆၇-၄၇၃။
- = သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၈၂-၆။
- = ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၇၄-၉။

ဘုရားရှင်သည် ရှေ့ပိုင်းကာလ၌ ရဟန်းတော်များအား ဝါဆိုဝါကပ်ကို ပညတ်တော်မမူပါ။ ရဟန်းများသည် တစ်နှစ်ပတ်လုံး လှည့်လည်ခရီးသွားနေကြပါသည်။ လူတို့ကဲ့ရဲ့မှုကို အကြောင်းပြု၍ မဂဇနိင်ငံ ရာဇဂြိုဟ်မြို့ ဝေဠုဝန်ကျောင်းတော်ဝယ် သီတင်းသုံးတော်မူသည့်အခါ ရဟန်းများအား မိုးဥတုသုံးလပတ်လုံး ဝါဆိုဝါကပ်ရန် ခွင့်ပြုတော်မူပါသည်။

ဝါဆိုဝါကပ်ခြင်းနှစ်မျိုး

=====

ဒွေမာ ဘိက္ခုဝေ ဝဿူပနာယိကာ ပုရိမိကာ ပစ္ဆိမိကာတိ၊
အပရဇ္ဈဂတာယ အာသမ္ဘိယာ ပုရိမိကာ ဥပဂန္တဗ္ဗာ၊ မာသဂတာယ
အာသမ္ဘိယာ ပစ္ဆိမိကာ ဥပဂန္တဗ္ဗာ။ (ဝိ၊ ၃။ ၁၉၂)

ဝါဆိုဝါကပ်ခြင်းဆိုင်ရာ သိမှတ်ဖွယ် (၁၃၁)

၅၂၃။ ပုရိမိကာ၊ ပစ္ဆိမာ၊ နှစ်ဖြာ ဝါကပ်နည်း။

၅၂၄။ ဝါနှစ်လတွင် လဆုတ်တစ်ရက်၊ ဝါကပ်ရက်၊ နှစ်ချက် စဉ်တိုင်းတည်း။

ဝါဆိုလပြည့်ကျော်(၁)ရက်နေ့၌ ပုရိမဝါကပ်ခြင်း၊ ဝါခေါင်လပြည့်ကျော်(၁)ရက်နေ့၌ ပစ္ဆိမဝါကပ်ခြင်း-ဟု ဝါကပ်ပုံ(၂)မျိုးရှိသည်။

ဝါဆိုလပြည့်ကျော် (၁)ရက်နေ့၌ ပုရိမဝါ (ပထမဝါ) မကပ်သော ရဟန်း၊ ပုရိမဝါပျက်သောရဟန်းသည် ဝါခေါင်လပြည့်ကျော် (၁)ရက်နေ့၌ ပစ္ဆိမဝါ (ဒုတိယဝါ) ကပ်ရောက်ရမည်ဖြစ်သည်။

ထိုသို့ပင် ဝါဆိုဝါကပ်ခွင့်ပြုတော်မူထားသော်လည်း ဆဗ္ဗဂ္ဂိရဟန်းတို့ ဝါကပ်ပြီးခရီးသွားနေမှုကို လူတို့ကဲ့ရဲ့ခြင်းကြောင့် ဘုရားရှင်ကရဟန်းတို့အား ပုရိမဝါသုံးလ၊ ပစ္ဆိမဝါသုံးလအတွင်း အတည်တကျ မနေထိုင်ပဲ ခရီးမသွားရ၊ သွားလျှင် ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်စေ-ဟု သိက္ခာပုဒ်တော်ကို ပညတ်တော်မူပါသည်။

ဝါထပ်ရက်ငင်ကိစ္စ

ဝါထပ်သည့်နှစ် ဖြစ်ခဲ့သော် ဒုတိယဝါဆိုလပြည့်ကျော် (၁)ရက်နေ့၌ ‘ပုရိမဝါ’ ဝါခေါင်လပြည့်ကျော် (၁)ရက်နေ့၌ ‘ပစ္ဆိမဝါ’ ကပ်ရန် ခွင့်ပြုတော်မူပါသည်။

၅၂၅။ ဝါထပ်ကြုံတွေ့၊ တစ်လရွေ့၊ ရှေ့သို့တိုးသတည်း။

ဝါထပ်ရက်ငင်မှုသည် မင်းစိုးရာဇာတို့နှင့်စပ်၏။ ထို့ကြောင့် “အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ရာဇာနံ အနုဝတ္တိတုံ” (ဇိ၊ ၃၊ ၁၉၃၊) ဟူ၍ မိန့်တော်မူသည်။ မင်းတို့က “နိုင်ငံအဝှမ်းနှင့်တကွ ယခုနှစ်ဝါထပ်ရမည်” ဟု ပြဌာန်းခဲ့လျှင် ရဟန်းသံဃာတို့ကလည်း ဝါထပ်ကြရမည်၊ မင်းတို့က ဝါထပ်မှု မရှိလျှင် ရဟန်းသံဃာတော်တို့ကလည်း ဝါထပ်မှု မပြုရ။

(၁၃၂) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

မင်းတို့က ဝါမထပ်သောနှစ်မှာ အချို့သောရဟန်းသံဃာ တော်တို့က မိမိတို့အလိုဖြင့် ဝါထပ်ငြားအံ့။ ဝါဆိုဝါထပ်နှင့်စပ်သော ပညတ်တော်တို့သည် ယခင်ပါဠိတော်နှင့်အညီ ထိုနှစ်အတွင်းမှာ မင်းတို့၏ ဥတု၊မာသ၊ပက္ခ၊တိထီ ဝေါဟာရသို့သာ အစဉ်လိုက်ကြ ကုန်ရာ၏။

ထိုရဟန်းသံဃာတော်တို့၏ ဝေါဟာရသို့ မလိုက်ကြကုန်ရာ။ အဘယ်ကြောင့်နည်း? ဟူမူ “ရာဇာပဓာနအရာမျိုးဖြစ်သောကြောင့် တည်း။” မင်းတို့က လွှဲအပ်မှုမရှိဘဲ မိမိတို့အလိုအလျောက် ဗေဒင် ကိန်းခန်းအတွက်နှင့် ဝါထပ်ရက်ငင်မှုကို ပြုခြင်းငှာမထိုက်။

၅၂၆။ လှည်း၊ လှေနှစ်ဖြာ၊ နွားခြံမှာ၊ ဝါကပ်ရသည်ချည်း။

လမ်းခရီးသွားဆဲဖြစ်သော လှည်းဝိုင်း၊ သွားဆဲဖြစ်သောလှေ သင်္ဘော၊ နွားကျောင်းသားတို့နေရာ နွားခြံဌာနတို့၌လည်း ဝါကပ်ရ၏။ (ဝိ၊ ၃။ ၂၁၁။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၂၁၅။)

၅၂၇။ ရွာ၌ကပ်ရာ၊ ရွာသွားရာ၊ မကွာလိုက်သတည်း။

ရွာ၌ ဝါကပ်ပြီးမှ တစ်စုံတစ်ခုသောဘေးရန်တို့ကြောင့် ဝါ တွင်းမှာပင် ဌာနတစ်နေရာသို့ ထိုရွာပြောင်းရွှေ့သွားခဲ့သော် ရဟန်း သည်လည်း ထိုရွာသွားရာသို့လိုက်၍နေရ၏။ ဝါမပျက်။ (ဝိ၊ ၃။ ၂၀၇။)

၅၂၈။ ဝစီဘောဒ၊ အာလယ၊ ဒွယဝါကပ်နည်း။

ဝါကပ်နည်းသည် ဝစီဘောဒနတ်ကမြွက်ဆို၍ ဝါကပ်နည်း၊ စိတ္တုပ္ပါဒ အာလယပြု၍ ဝါကပ်နည်းဟု နှစ်မျိုးရှိ၏။ (ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၂၁၄။ ခုဒ္ဒသိက္ခာ၊ ၆။ ၁၇၅။ ခုဒ္ဒ၊ ၆။ သစ်၊ ၃၈၆။)

၅၂၉။ စကားပြည်စုံ၊ မပြည်စုံ၊ နှစ်ပုံ နတ်မြွက်နည်း။

“ဣမသ္မိံ ဝိဟာရေ ဣမံ တေမာသံ ဝဿံ ဥပေမိ” ဟု စကားအပြည့်အစုံဆို၍ ဝါကပ်နည်း၊ ‘ဝိဟာရ’ ‘တေမာသ’ သဒ္ဒါမပါ

ဝါဆိုဝါကပ်ခြင်းဆိုရာ သိမှတ်ဖွယ် (၁၃၃)

စေပဲ “ဣဓ ဝဿံ ဥပေမိ” မျှရွတ်ဆို၍ စကားမပြည့်မစုံ ဝါကပ် နည်းဟု (၂)မျိုးရှိ၏။

၁။ အမိုးနှင့်ပြည့်စုံခြင်း။

၂။ အကာနှင့်ပြည့်စုံခြင်း။

၃။ တံခါးအိမ်-တံခါးဘွဲ့-တံခါးရွက်နှင့်ပြည့်စုံခြင်း။

၄။ ဝါတွင်းသုံးလ အမြဲနေရန်ကျောင်းဖြစ်ခြင်း။

ဤအင်္ဂါလေးပါးနှင့်ပြည့်စုံသော ကျောင်းမျိုး၌သာ ပြည့်စုံသော ဝစီ ဘောဒကို မြှောက်ဆို၍ ဝါကပ်ရမည်။

ကျောင်းမဟုတ်သောခရီးသွားခဲ လှည်း၊ လှေ၊ သင်္ဘောတို့မှာ အမိုး၊ အကာ၊ တံခါးတို့နှင့်တကွ ယာယီကုဋီပြုလုပ်၍ ဝါကပ်ရာ၌ ‘ဣဓ ဝဿံ ဥပေမိ’ ဤမျှသာဆို၍ ဝါကပ်ရမည်။ ထိုကဲ့သို့သော ကုဋီမျိုး ကိုမျှ မရခဲ့သော် လှည်း၊ လှေ၊ အမိုးအတွင်းသို့ ဝင်၍ “ဣဓ ဝဿံ ဝသိဿာမိ” ဟု စိတ္တုပ္ပါဒ် အာလယမျှကိုပြု၍ ဝါကပ်ရမည်။ ကျောင်း မဟုတ်သောကြောင့် ‘ဝိဟာရ’သဒ္ဒါကိုမဆိုရ။ (ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၂၁၆။ ဝိနယာလင်္ကာရ။ ၁။ ၄၀၅။)

လှည်း၊ လှေ၊ သင်္ဘောတို့၌ပင် ဝါကျွတ်သည့်တိုင်အောင် နေ ရလိမ့်မည်ဖြစ်လျှင် တေမာသံ-သဒ္ဒါကိုဆိုသင့်ရာ၏။ အင်္ဂါနှင့်ပြည့် စုံသောကျောင်းမှာ ဝါကပ်ရာ၌ နတ်မြှောက်၍ မဆိုမိသော်လည်း “ဤကျောင်း၌ သုံးလပတ်လုံး ငါနေမည်” ဟု စိတ်ဖြစ်ခဲ့လျှင် ဝါကပ် ခြင်းပြီးမြောက်၏။ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၅၅။)

လှည့်လည်သွားလာနေသော နွားခြံ၊ လှည်းတပ်၊ လှေတို့၌ ဝါကပ်သောရဟန်းသည် နွားခြံ၊ လှည်းတပ်၊ လှေတို့သွားလာရာသို့ လိုက်၍နေရခြင်းကြောင့် ဝဿဇ္ဈေဒ ဒုက္ကဋ်အာပတ်မသင့်။ ပဝါရဏာ ပြုခွင့်လည်းရ၏။ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၅၄။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၂၁၆။)

(၁၃၄)   ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ဝါကျိုးဝါပြတ်ခြင်း အကြောင်းကိစ္စ

၅၃၀။   ဝါကျိုးပြတ်သော်၊ ထိုဝါနော်၊ ရေသော် ရ၊ မရ။

အချို့ဆရာတို့၏ အယူအဆများကား “ဝါကျိုးပြတ်သော ရဟန်းသည် ထေရ်စဉ် ဝါစဉ် အရိုအသေခံယူသောအခါဖြစ်စေ၊ ဥပုသ် ပဝါရဏာကို သာယာသောအခါဖြစ်စေ ထိုကျိုးပြတ်သောဝါကို ထည့်၍ မတွက်ရ၊ ကျိုးပြတ်သောဝါကို ထည့်တွက်၍ အကြီးအကဲအဖြစ်ဖြင့် အရိုအသေခံယူခြင်း၊ ဥပုသ်ပဝါရဏာကို သာယာခြင်းသည် ‘သံဝါသ ထေနက’ - ပေါင်းသင်းဆက်ဆံမှုကို ခိုးရာရောက်သည်” ဟု ယူဆကြ သည်။

ဤကျမ်းပြုသူ၏ ဆရာတော်တို့၏ အလိုကား “ဘုရားရှင်သည် ရာဇဂြိုဟ်မြို့၊ ဝေဠုဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးတော်မူစဉ် ရဟန်းတို့အား ဝါကပ်ရန် ခွင့်ပြုပညတ်တော်မူချက်ဖြစ်၍ ဘုရားရှင်၏ ဝေဠုဝန်ကျောင်းတော်ဝယ် ဝါဆိုရာ ဒုတိယဝါ၊ တတိယဝါ၊ စတုတ္ထဝါ၊ သတ္တရသမဝါနှင့် ဝိသတိမဝါဟူ၍ ငါးဝါတို့ရှိသည်အနက် ဝိသတိဝါမှ တစ်ပါး ကျန်လေးဝါတို့တွင် တစ်ဝါဝါ ဝါဆိုချိန်၌ ဝါကပ်ရန် ခွင့်ပြု တော်မူချက် ဖြစ်နိုင်သောကြောင့် ဝါကပ်ရန် ခွင့်ပြုတော်မူမီ နေခဲ့သော နှစ်များကို “ဝါအဖြစ် ထည့်သွင်း၍ မရေတွက်အပ်ပြီလော?”

အရှင်ကောဏ္ဍညမထေရ်အား “ရတ္တညူ” ဟု တေဒဂ်ရာထူး ပေးရာမှာလည်း ဘုရားရှင်၏ တပည့်များအနက် အရှင်မြတ်ထက် အရင်စော၍ ရဟန်းပြုသူမရှိဘဲ အရှင်မြတ်သည်သာ ပဌမဆုံး ရဟန်း ပြုသူဖြစ်လျက် ရဟန်းဖြစ်ရာ အချိန်ကာလ ကြာမြင့်စွာသော ညဉ့်တို့ကို သိသူဖြစ်သောကြောင့် ထိုရတ္တညူတေဒဂ်ဘွဲ့ကို ချီးမြှင့်တော်မူခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဝါကျိုးဝါပြတ်မပါဘဲ ရရှိထားသော ဝါတို့ကိုရေတွက်၍ ‘ဝါ

ဝါဆိုဝါကပ်ခြင်းဆိုရာ သိမှတ်ဖွယ် (၁၃၅)

အကြီးဆုံး'အနေဖြင့် ချီးမြှင့်တော်မူခြင်းလည်း မဟုတ်နိုင်ချေ။ ဘုရားရှင်သည် ဖြစ်ပြီးခါစ ရဟန်းသစ်အား “တာဝဒေဝ ဆာယာ မေတဗ္ဗာ” စသည်ဖြင့် ရဟန်းရက်ချုပ်ကို ပြောကြားပေးရန် မိန့်မှာတော် မူခဲ့၏။ ထိုသို့ရဟန်းသစ်အား သူ၏ရဟန်းရက်ချုပ်ကို ပြောကြား ရခြင်းမှာ မိမိထက်အချိန်စော၍ ရဟန်းဖြစ်သူကို အရိုအသေပြုရန်၊ မိမိအောက် နောက်ကျမှ ရဟန်းဖြစ်သူ၏ အရိုအသေပြုမှုကို ခံယူနိုင် ရန်ဖြစ်၏။ အရင်ဖြစ်သောရဟန်းက ဝါကျိုးဝါပြတ်ဖြစ်နေ၍ နောက်မှဖြစ်သောရဟန်းက ဝါမကျိုး ဝါမပြတ်လျှင် အချို့ဆရာတို့၏အလိုအရ... အရင်ဖြစ်သောရဟန်းက နောက်မှဖြစ်သောရဟန်းကို အရိုအသေပြုရ၊ ရှိခိုးရပေလိမ့်မည်။ ထိုသို့ယူဆလျှင် ဘုရားရှင်၏ ရဟန်းသစ်အား ပြောကြားပေးရန် မှာသော ‘တာဝဒေဝ ဆာယာ မေတဗ္ဗာ’စသော ရဟန်းရက်ချုပ်စကားသည် အဓိပ္ပါယ်မရှိ ဖြစ်သွားနိုင်ပါသည်။

‘ဥပသမ္ပန္နော ကုဋ္ဌဝသံ ဂဏေန္တော ပိ အသမဏော န ဟောတိ (ဝိ၊ ၄၊ ၃။ ၃၀၃)’ဟူသော ဝိနည်းမဟာဝါအဋ္ဌကထာ မဟာခန္ဓကလာ စကားနှင့် ‘ကုဋ္ဌဝသံ ဂဏေန္တော’တိ ကုဋ္ဌဝသံ ဂဏေတွာ သံဝါသံ သာဒိယန္တောတိ အဓိပ္ပါယော။ (သာရတ္ထ၊ ၃၊ ၂၅၉)–ဟူသော သာရတ္ထဒီပနီဋီကာလာ စကားတို့အရ ရဟန်းသည် ကောက်ကျစ်သောဝါ (မဟုတ်မမှန်သောဝါ)ကို ရေတွက်၍ ပေါင်းသင်းဆက်ဆံမှုကို သာယာစေကာမူ ရဟန်းမဟုတ်တော့သည် မဟုတ်ပါ။ “အရိုအသေကို ခံယူခြင်း၊ ဥပသံပဝါရဏာကို သာယာခြင်းကြောင့် ‘သံဝါသထေနက’မဖြစ်ဟု ဆိုလို၏။

ထို့ကြောင့် ဘုရားရှင်၏ ဝါဆိုဝါကပ်ခွင့်ပြု ပညတ်တော်မူချက်သည် မိုးရာသီ၌ ခရီးသွားလာနေကြသော ရဟန်းတို့နှင့်ပတ်သက်၍ လူတို့၏ အကြည်ညိုမဲ့ ကဲ့ရဲ့မှုမှ ကင်းဝေး၍ မိုးကာလဝယ် ပရိယတ်၊ ပဋိပတ်တရားများကို အားထုတ်နိုင်ကြစေရန် ခွင့်ပြုတော်မူခြင်း ဖြစ်၏။ ပုရိမဝါကပ်၍ ဝါကျိုးပြတ်မှု မရှိခဲ့လျှင် ဝါဆိုသင်္ကန်းလာဘ်၊ ကတိန်ခံထိုက် ကထိန်အကျိုးအာနိသင်များကို ရနိုင်ကြ၍ ဝါကျိုးပြတ်လျှင်ကား

(၁၃၆)   ဘဒ္ဒကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ထိုဝါဆိုသက်န်းလာဘ်၊ ကထိန်မခံထိုက် ကထိန်အာနိသင်များကို မရနိုင်ကြ-ဟုသာ ပညတ်တော်မူခဲ့၏။ ဝါကျိုးဝါပြတ်ရဟန်းကား သက်ဆိုင်သော လာဘ်လာဘ၊ အကျိုးအာနိသင်တို့ကို မရသည်မှ တစ်ပါး သူ၏ရဟန်းဖြစ်ရာ နှစ်ကာလများ ယုတ်လျော့မသွားသော ကြောင့် ဝါကျိုးဝါပြတ်နှစ်ကိုလည်း ထည့်သွင်းရေတွက်ရမည်သာ ဖြစ်သည်။

၅၃၀။   ဝဿ၊ ရတ္တိ၊ ဆေဒဒ္ဓိ၊ ကြောင်းရှိ အသီးသီး။

ဝါကျိုး ဝါပြတ်ခြင်းသည် ဝဿဇ္ဈေဒ = ဆိုပြီးဝါပျက်ခြင်း၊ ရတ္တိဇ္ဈေဒ = ဝါပန်သွားခြင်း၌ ဝါပျက်ခြင်း ဟုနှစ်မျိုးရှိ၏။

၅၃၁။   သုံးဆယ့်နှစ်သာ၊ ပါဠိလာ၊ ဝါပြတ် အကြောင်းတည်း။

ဆိုပြီးသော ဝါကို ဖျက်ထိုက်သော အကြောင်း (၃၂)ပါးရှိ၏။ (ဝိ၊ ၃၊ ၂၀၆-၂၁၁) ထို(၃၂)ပါးသော အကြောင်းတို့တွင် တစ်ခုခုသော အကြောင်းရှိနေခြင်းငှာလည်း အပ်၏။ ထိုအန္တရာယ်မရှိခဲ့လျှင် ဒုတိယ ဝါ၌ဆိုရ၏။ ဒုတိယဝါ၌လည်း ထိုအန္တရာယ်ရှိခဲ့ပြန်သော် ဒုတိယဝါ မဆိုဘဲလည်း နေအပ်၏။

ကေနစ် အန္တရာယေန ပုရိမိကံ အနုပဂတေန ပစ္ဆိမိကာ ဥပဂန္တဗ္ဗာ (ဝိ၊ ၄၊ ၃၊ ၃၄၉။) ကေနစ် အန္တရာယေန-၌ ဝဿဇ္ဈေဒ အကြောင်းစုတွင် ပါဝင်သောအန္တရာယ်စုကိုလည်းကောင်း၊ ထိုမှတစ် ပါးသော အန္တရာယ်စုကိုလည်းကောင်း ယူ။

အန္တရာယ်တစ်စုံတစ်ခုရှိခဲ့လျှင် ပုရိမဝါ၌ ဝါမကပ်ဘဲနေရ သည်ကိုပြဆိုသဖြင့် ဒုတိယဝါ၌လည်း ထိုအန္တရာယ်မျိုးရှိခဲ့ပြန်လျှင် ဝါမကပ်ဘဲနေရ၏-ဟူသောအနက်သည်ပြီး၏။

သုံးဆယ့်နှစ်ပါးသော အကြောင်းဆိုသည်ကား---

သားရဲဘေး၊ မြွေကင်းဘေး၊ ခိုးသူဓားပြဘေး၊ ဘီလူး

ဝါဆိုဝါကပ်ခြင်းဆိုင်ရာ သိမှတ်ဖွယ် (၁၃၇)

သဘာကံဘေး၊ ဆွမ်းမပြည့်စုံခြင်း၊ ကျောင်းမပြည့်စုံခြင်း၊ ဆေးပစ္စည်းမပြည့်စုံခြင်း၊ မိမိနှင့်သပ္ပာယ်ဖြစ်သော ဆွမ်းပစ္စည်း ဆေးပစ္စည်းကို မရခြင်း၊ ပတ်ရူပဖြစ်သော ဒါယကာ ဥပါသကာ အလုပ်အကျွေးကို မရခြင်း၊ ဗြဟ္မစရိယအန္တရာယ်မျိုးကိုးပါး၊ အရပ်တစ်ပါး၌ သံဃာ ကွဲပြားရန် အားထုတ်မှုကို ကြားသိရခြင်း အစရှိသည်တို့တည်း။ ဤအကြောင်းစုတို့ တစ်ခုခုရှိခဲ့လျှင် ဆိုခဲ့ပြီးသော ဝါကို ဖြတ်၍ အရပ်တစ်ပါးသို့ သွားရ၏။

၅၃၂။ ညဉ့်ပြတ်ကြောင်းကာ။ အလွန်များ။ ထင်ရှားကျမ်းဂန်လာ။

၅၃၃။ သီတင်းသုံးတော်၊ မိဘသော်၊ မခေါ်သွားထိုက်ပါ။

သီတင်းသုံးဘော်ငါးယောက်၊ မိဘနှစ်ပါးတို့၌ အကြောင်းရှိခဲ့သော် ကပ္ပိယစကားနှင့် မပင့်မခေါ်သော်လည်း ဝါပန်၍ သွားအပ်၏။ ခုနစ်ရက်ကို မလွန်စေမှု၍ ပြန်ရ၏။ (ဝိ၊ ၃။ ၁၉၉-၂၀၅။)

၅၃၄။ ထို့ပြင်သေသ၊ ကြွင်းသမျှ၊ ပင့်မှသွားထိုက်ရာ။

၅၃၅။ ကပ္ပိယစကား၊ ပါရှိငြား၊ သွားအပ်သည်ချည်းသာ။

ထိုခုနစ်ယောက်တို့မှ ကြွင်းကုန်သောသူတို့ ဖြစ်ခဲ့ကြမှု ပင့်ခေါ်မှုရှိမှ ဝါပန်၍ သွားအပ်သည်။ ပင့်ခေါ်ရာ၌လည်း ကပ္ပိယစကား ပင့်ခေါ်မှု ပါရှိမှ သွားအပ်သည်။ ကပ္ပိယစကားနှင့် ပင့်ခဲ့လျှင် ဘယ်သူထံသို့မဆို ဝါပန်၍ သွားလျှင် သွားအပ်သည်ချည်းတည်း။ (ဝိ၊ ၃။ ၂၀၆။)

ကပ္ပိယစကားဟူသည်- ဣစ္ဆာမိ ဒါနဉ္စ ဒါတုံ။ သံဃာတော်အရှင်မြတ်တို့အား မည်သည့်ဝတ္ထုကို လှူဒါန်းလိုပါသည်။

ဓမ္မဉ္စ သောတုံ = ဟောကြားတော်မူသော တရားတော်ကို လည်းနာခံလိုပါသည်။

ဘိက္ခု ဓ ပသသိတုံ = ရွှေမျက်နှာတော်ကိုလည်း မူးမျှော်လိုပါသည်။

(၁၃၈) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

- အန္တော သတ္တာဟေ ပဋိနိဝတ္တေဿာမိ၊
- သတ္တာဟဗ္ဗန္တရေ ပဋိနိဝတ္တေဿာမိ-ဟု ဝါပနံ။

သွားမည့်နေ့၌ ယနေ့ပြန်ခဲ့မည်၊ နက်ဖြန်ပြန်ခဲ့မည်ဟူ၍လည်း ကောင်း၊ ခုနစ်ရက်အတွင်းပြန်ခဲ့မည်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ရှေ့အဖို့၌ နှလုံးသွင်းသည်ဖြစ်အံ့။ သွားခါနီး၌မေ့လျော့၍ ဝါမပန်ဘဲ သွားသော်လည်း ဝါမပျက်။ (ဝိမတိ၊ ၂။၁၇၅။)

ဝါပန်၍ ထွက်သွားပြီးမှ ထီးမေ့ကျန်ခြင်း၊ ဘိနပ်မေ့ကျန်ခြင်း စသည်တို့ကြောင့် တိုက်တွင်းသို့တဖန်ပြန်ရောက်ခဲ့သော် ပန်ပြီးဝါပျက်၏။ ထိုလိုပြန်ဝင်မိသည်ရှိသော် သည်နေ့၌ မသွားရပြီ၊ တိုက်တွင်းမှာနေပြီး နက်ဖန်မှ ဝါပန်သွားရသည်။ သည်နေ့၌ပင် တဖန် ဝါပန်၍ သွားခဲ့မိအံ့။ ဝါပျက်၏-ဟု ဆိုကြ၏။ ဆင်ခြင်။ (ဝိမတိ၊ ၂။၁၇၆။)

၅၃၆။ လဆန်းကိုးရက်၊ ဝါပန်ထွက်၊ ပြန်ရက် မရှိပြီ။

သီတင်းကျွတ်လဆန်း (၉)ရက်နေ့၌ သတ္တာဟဆောင်၍ ဝါပန်ပြီး ထွက်သွားသောရဟန်းအား ရောက်ရာဌာနမှာ သတ္တမ အရုဏ်၌ ဝါကျွတ်သည်ဖြစ်၍ သတ္တာဟကိစ္စအတွက်နှင့် ထိုတိုက်သို့ တဖန် ပြန်ခွင့် မရှိပြီ။ မပြန်လိုလျှင် နေရ၏။ ပြန်လိုလျှင် ပြန်ရ၏ ဟူလို။

အချို့ကား ဝါမပန်ဘဲ ထိုလဆန်း(၉)ရက်နေ့၌ ခရီးထွက်သွားကြ၏။ ငါတို့ကျေးဇူးရှင်ဆရာတော်ကြီးကား ဝါပန်၍ သွားရမည်-ဟု မိန့်၏။

(ဝိ၊ ၃။၂၁၆။ ဝိ၊ ၄။၃။၃၅၅။ သာရတ္ထ၊ ၃။၂၈၅။ ဝိမတိ၊ ၁။၁၆၃။ ဝိမတိ၊ ၂။၁၇၉။)

ဝါမပန်ဘဲ ခရီးထွက်ခြင်း

ဝါဆိုပြီး၍ ဝါပန်ခြင်းကိုမပြု ‘ခုနစ်ရက်အတွင်း၌ပြန်ခဲ့မည်’ ဟူသော နှလုံးသွင်းကိုမျှ မပြုမိဘဲ တိုက်မှ ထွက်သွားခဲ့သော် ထို

ဝါဆိုဝါကပ်ခြင်းဆိုင်ရာ သိမှတ်ဖွယ် (၁၃၉)

အာရာမ်ကို လွန်သည်နှင့်တပြိုင်နက် ဝါပျက်၏။

ယခုနေ့ပင် ပြန်ခဲ့မည်အကြံနှင့် ဝါမပန်ဘဲထွက်သွားပြီး၍ တိုက်ပြင်သို့ရောက်မှ ‘ယနေ့မပြန်သေးပြီ’ဟု အကြံဖြစ်ခဲ့အံ့။ အကြံ ဖြစ်ရာဌာန၌ ဝါပျက်၏။

အာရာမ်မရှိသောကျောင်းတိုက်၌ အဆုံးစွန်သော ကျောင်းမှ ခဲတစ်ကျလွန်လျှင် ဝါပျက်၏။ (မဟာအဋ္ဌကထာ)

ဒုတိယခဲတစ်ကျလွန်မှ ဝါပျက်၏။ (မဟာဗုဒ္ဓဃောသ)

ဝါဆိုစည်း

အချို့သောသူတို့သည် အာရာမ်မရှိသော တောကျောင်း၌ ဝါဆိုကြသောအခါ အရှေ့အရပ်၌ ဘယ်သစ်ပင်အထိ စသည်ဖြင့် အရုဏ် စောင့်ရှောက်ရန် အပိုင်းအခြားကို မှန်းထား၍ ဝါဆိုကြကုန်၏။ မှန်း ထား၍ရသည်မဟုတ်၊ ပြဆိုပြီးသော ခဲတစ်ကျအတိုင်းသာ အပိုင်း အခြားသွား၏။

ဝါဆိုပြီးလျှင် ဝါဆိုခွင့် ရှိ/မရှိ

ဝါဆိုလပြည့်ကျော်(၁)ရက်နေ့၌ ဝါဆိုသောရဟန်းသည် ထို ဝါဆိုသောနေ့ပင် သတ္တာဟကိစ္စရှိလျှင် ဝါပန်၍ သွားနိုင်သည်။ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃၊ ၃၃၅။)

(၁၄၀) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) နည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ဝါဒတစ်မျိုး

ဝါပန်၍ ခုနစ်ရက်မစေ့မီ ဓုရနိက္ခေပမရှိဘဲ နေရင်းကျောင်းသို့ ပြန်လာသောရဟန်းသည် နေရင်းကျောင်း၌ အရုဏ်မတက်စေပဲ သတ္တာဟကိစ္စဖြင့် တစ်ဖန်ဝါပန်၍ သွားကောင်းသည်။ ယင်းသို့ပင် သွားကောင်းသော်လည်း မူလရက်နှင့် ဆက်၍ ခုနစ်ရက်သာ နေရမည် (ဝိနိစ္ဆယ၊ ဋီ။ ၂။ ၂၀၈။ ဝိနယဂဏ္ဍိဌာနဝိနိစ္ဆယ၊ ၁၉၂-၃။ အချို့သော ဆရာတော်များ)

ဝါဆိုနေ့မှ တစ်ပါးကုန်သောနေ့တို့၌ သတ္တာဟကိစ္စဖြင့် ခရီး သွားသော ရဟန်းသည် သတ္တာဟအတွင်းတွင် အမှတ်မရှိသော နေ၌ သွားရာအရပ်မှ တဖန်ပြန်ခဲ့ပြီးလျှင် အရုဏ်ကို မတက်စေမူ၍ သတ္တာဟကိစ္စပင် ရှိသော်လည်း သွားခြင်းငှာ မအပ်။ (ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၇၆-၇။)

န ဟိ ဝိနယေ သဗ္ဗတ္ထ ယုတ္တိ သက္ကာ ဉာတုံ ဗုဒ္ဓဂေါစရတ္တာ တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ (ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၅၂။) ဝိနည်းအဆုံးအဖြတ်သို့ရောက်လတ် သော် ခပ်သိမ်းသောအရာတို့၌ ယုတ္တိ ဥပမာမရှာရချေ။ ဝိနည်းသည် ဘုရားရှင်၏ ကျက်စားရာဖြစ်ခြင်းကြောင့် မိန့်ဆိုတိုင်းသာလျှင်မှတ်ရ မည် ဟူသော ဝိနယောပဒေသ အရ ဝိနယဝိနိစ္ဆယဋီကာ၌ ယထာ ဝသံ ဝသိတွာ အစရှိသည်ဖြင့် ဥပမာဆောင်၍ ဆုံးဖြတ်ခြင်းသည် မသင့်ဟုမှတ်ထင်ပေသည်။ (မဟာဝါဂဏ္ဍိ။)

ဝါတွင်း၌ ရဟန်းဖြစ်သောသာမဏေ

ပုရိမဝါကပ်သော သာမဏေသည် ပစ္ဆိမဝါမရောက်မီ အသက် နှစ်ဆယ်ပြည့်၍ ရဟန်းခံအံ့။ တဖန် ပစ္ဆိမဝါကပ်ရန်မလို ပဝါရဏာ ပြုခွင့်လည်းရ၏။ ဉာတိကမ္မဝါစာဖြင့် ကထိန်သင်္ကန်းပေးရာ၌ ဂဏပူရက = ဂိုဏ်းပြည့်လည်းဖြစ်၏။ ကထိန်အာနိသင်လည်းရ၏။ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၈၈။ ဝဇီရ၊ ၄၈၉။)

ဝါဆိုဝါကပ်ခြင်းဆိုင်ရာ သိမှတ်ဖွယ် (၁၄၁)

ဝါကျွတ်သည့်အချိန်

ပုရိမဝါကပ်သောရဟန်းတို့သည် သီတင်းကျွတ်လပြည့် ပဝါရဏာနေ့၌ ပဝါရဏာပြုပြီး၍ သီတင်းကျွတ်လပြည့်နေ့အဆုံး အရဏ်တက်၍ အထွက်(လပြည့်ကျော်) တစ်ရက်နေ့မှ ဝါကျွတ်သည်။ (ဝိဋ္ဌ၊ ၁၊ ၂၄၈။ ဝဇီရ၊ ၁၂၀။ သာရတ္ထ၊ ၂၊ ၁၁၆။)

ပဝါရဏာပြုသော သီတင်းကျွတ်လပြည့်နေ့သည် ဝါတွင်းသုံးလ၌ အတွင်းဝင်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် မဟာပဝါရဏာနေ့၌ ပဝါရဏာပြု၍လည်းကောင်း၊ မပြုမူ၍လည်းကောင်း အရပ်တစ်ပါးသို့ သွားသောရဟန်းတို့သည် သတ္တာဟင်္ကိစ္စ အကြောင်းရှိမှသာလျှင် ဝါပန်၍ သွားသင့်သည်၊ အကြောင်းမရှိဘဲ ဝါမပန်ဘဲသွားလျှင် ရတ္တိစ္ဆေဒလည်းဖြစ်သည်၊ ဒုက္ကဋ်အာပတ်လည်းသင့်သည်။ (ဝိမတိ၊ ၁၊ ၁၆၃။ ဝိမတိ၊ ၂၊ ၁၇၉။ သာရတ္ထ၊ ၂၊ ၁၁၆။)

ပုရိမဝါကပ်၍ သီတင်းကျွတ်လပြည့်ကျော် (၁)ရက်နေ့တိုင် အောင် ရတ္တိစ္ဆေဒ မဖြစ်ဘဲနေသောရဟန်းကို ပဝါရဏာမပြုသော်လည်း ဝါကျွတ်သောရဟန်းဟု ခေါ်ထိုက်သည်။ (သာရတ္ထ၊ ၂၊ ၁၁၆)

ပဝါရဏာနေ့၌ ပါရိသုဒ္ဓိဥပုသ်ပြုရမည့်ရဟန်းများ

တတ္ထ မဟာပဝါရဏာယ ပဝါရိတာနံ သန္တိကေ ပစ္ဆိမိကာယ ဥပဂတေန ဝါ အနုပဂတေနဝါ ဆိန္ဒဝဿေန ဝါ စာတုမာသိနိယံ ပန ပဝါရိတာနံ သန္တိကေ ပုရိမိကာယ ဥပဂတေနဝါ အနုပဂတေန ဝါ ဆိန္ဒဝဿေန ဝါ ကာယသာမဂ္ဂိ ဒတွာ “ ပရိသုဒ္ဓေါ အဟံ ဘန္တေ ‘ပရိသုဒ္ဓေါ’တိ မံ ဓာရေထာ”တိ တိက္ခတ္တံ၊ ဝတွာ ကာတဗ္ဗေ။ (ကသီ၊ ၉၄)

(က) သီတင်းကျွတ်လပြည့် မဟာပဝါရဏာနေ့၌ ပဝါရဏာပြုကြကုန်သော ပုရိမဝါကျွတ်သော (ပဝါရဏာပြုပြီးသော ရဟန်းတို့

(၁၄၂) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

အထံ၌-

- (၁) ပစ္ဆိမဝါ (ဒုတိယ) ဆိုသောရဟန်း၊
- (၂) ဝါမဆိုဘဲနေသောရဟန်း၊
- (၃) ဝါကျိုးဝါပြတ်သောရဟန်း၊

(ခ) တန်ဆောင်မုန်းလပြည့် ပစ္ဆိမပဝါရဏာနေ့၌ ပဝါရဏာ ပြုကြသော ပစ္ဆိမ (ဒုတိယ) ဝါကျွတ်ပြီးသော (ပဝါရဏာပြုပြီးသော) ရဟန်းတို့အထံ၌-

- (၁) ပုရိမဝါကျွတ်ပြီးသောရဟန်း၊
- (၂) ဝါမဆိုဘဲနေသောရဟန်း၊
- (၃) ဝါကျိုးဝါပြတ်သောရဟန်းတို့သည် “ပါရိသုဒ္ဓိဥပုသ်” ပြုကြရမည်။

ရဟန်းတော်များအတွက် မုချအားဖြင့် ဝါကျွတ်သောရက်

ရဟန်းတော်များအား ကထိန်ခင်းခြင်းငှါ ခွင့်ပြုတော်မူသော သီတင်းကျွတ်လပြည့်ကျော် (၁)ရက်နေ့သည် မုချအားဖြင့် ဝါကျွတ်သောနေ့ ဖြစ်ပါသည်။

= သီတင်းကျွတ်လပြည့် မဟာပဝါရဏာနေ့၌ ပဝါရဏာပြု၍လည်းကောင်း၊ မပြုမူ၍လည်းကောင်း အရပ်တစ်ပါးသို့ သွားသော ရဟန်းတို့သည် သတ္တာဟကိစ္စအကြောင်းရှိမှသာလျှင် ဝါပန်၍သွားသင့်သည်၊ အကြောင်းမရှိဘဲ ဝါမပန်ပဲ သွားလျှင် ရတ္တိစ္ဆေဒလည်း ဖြစ်သည်၊ ဒုက္ကဋ်အာပတ်လည်းသင့်သည်။ အကြောင်းကား ပဝါရဏာပြုသော သီတင်းကျွတ်လပြည့်နေ့သည်လည်း ဝါတွင်းသုံးလ၌ အတွင်း

ဝါဆိုဝါကင်ခြင်းဆိုရာ သိမှတ်ဖွယ် (၁၄၃)

ဝင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ (ဝိနယပကိတ္ထကဒီပနီကျမ်း)

“အနုစာနာမိ ဘိက္ခဝေ ဝဿံ ဝုဋ္ဌာနံ ဘိက္ခုနံ ကထိနံ အတ္ထရိတံ” (ဝိ၊ ၃၊ ၃၅။) ဟူသော ပညတ်တော်ဒေသနာတော်သည် နိပ္ပရိယာယ ဒေသနာတော်ဖြစ်၍ ရဟန်းတို့အား သီတင်းကျွတ်လပြည့် မဟာပဝါရဏာနေ့၌ ကထိနံ မခင်းထိုက်၊ လုံးဝ ဝါကျွတ်ပြီးသော သီတင်းကျွတ် လပြည့်ကျော် အထွက်တစ်ရက် နေ့၌သာ ကထိနံခင်းခြင်းငှါ ထိုက် သည်။

သို့ဖြစ်ခြင်းကြောင့် “သီတင်းကျွတ်လပြည့်ကျော် အထွက် တစ်ရက်နေ့၌သာ မုချ ဝါကျွတ်သည်” ဟု မှတ်ရပါမည်။

အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့အလို အကျဉ်းချုပ်အဓိပ္ပါယ်

အဋ္ဌကထာအလို -

သီတင်းကျွတ်လဆုတ် (၁)ရက်နေ့၌ မုချ အလုံးစုံ ဝါကျွတ် သည်။

ဝဇီရမုဒ္ဒိနှင့်သာရတ္ထဋီကာတို့အလို -

သီတင်းကျွတ်လပြည့် ပဝါရဏာနေ့၌ တစ်စိတ် တစ်ဒေသအားဖြင့် ဝါကျွတ်သည်။

သီတင်းကျွတ်လဆုတ် (၁)ရက်နေ့ကျမှ အလုံးစုံ ဝါကျွတ် သည်။

ဝိမတိဋီကာအလို -

ပဝါရဏာနေ့၌ ဥပစာနည်းအားဖြင့် ဝါကျွတ်သည်။

လဆုတ် (၁)ရက်နေ့ကျမှ မုချအားဖြင့် ဝါကျွတ်သည်။

(၁၄၄)   ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) ရစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ဝါဆိုသင်္ကန်း၊ ဆိုင်ရာ သိပ္ပံဝိသုဒ္ဓိ

ဝါဆိုသင်္ကန်း အစီအရင်လျှောက်လွှာပါဘုရား

“ဝသံ ပရိစ္ဆိမ္မိတွာ ဝသန္တိတိ ဝသ္မာဝါသာ၊

ဝသ္မာ ဝါသာနံ အရဟတီတိ ဝသ္မာဝါသိကံ”။

ဟူသော ဝစနတ္ထ ဝိဂ္ဂဟနှင့်လျောညီစွာ တံတိုင်းမျဉ်းတားဖြင့် ပိုင်းခြားကန့်သတ်အပ်သော ကျောင်းတိုက်တစ်ခုအတွင်းဝယ် ဝါဆို ဝါကပ် ဝါမပြတ် ဝါမကျိုး ကျင့်သိက္ခာညှိုးတော်မူကြဘဲ ပြည့်ဖြိုးသော ကျင့်ဝတ်ဖြင့် ဝါကျွတ်တော်မူသော အရှင်မြတ်တို့သာ ရယူခြင်းငှါ ထိုက်တန်ရာသော ဗျူဟာနိမိတ် ဂုဏ်ဟိတ်အရအားဖြင့်လည်းကောင်း၊

“ဝသ္မာ ဝါသာနံ ဣဒံ ဝသ္မာဝါသိကံ”

ဟူသော ဝိဂ္ဂြိုဟ်ဝစနတ် မိန့်ဆိုအပ်သည်နှင့်အညီ ဝါဆိုပြီးနောက် ဝါမပျောက်အောင် စောင့်ရှောက်ကျင့်သုံး နောက်ဆုံးပဝါရဏာ တိုင်ရာမစဲ ဝါကျွတ်ပွဲ၌ နွဲ့၍ပါဝင် အရှင်တို့သာ ပိုင်ဆိုင်ရာသော သဘောသတ္တိ ပဝတ္တိနိမိတ် တဒ္ဓိတ်အစီအရင်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဝသ္မာဝါသိက မဂဓအမည်ရ၍ လောကဝေါဟာရ မြန်မာ့အလို “ဝါဆိုသင်္ကန်း” ဟူသောအားဖြင့် ယင်ရှားသောသင်္ကန်းဖြစ်လေရာ။

“အဋ္ဌိမာ ဘိက္ခဝေ မာတိကာ စီဝရဿ ဥပ္ပါဒါယ သီမာယ ဒေတီ” (ဝိ၊ ၃၊ ၄၂၇။) အစရှိသော ဝိနည်းမဟာဝဂ် စီဝရက္ခန္ဓကပါဠိ လာရှိသည်နှင့်အညီ သင်္ကန်းဖြစ်ရာ ရှစ်ဖြာသော မာတိကာတို့တွင် ဝသံဝုဋ္ဌ သံဃဿ ဒေတီ-ဟူသော မာတိကာတွင်ပါဝင်သည့် သင်္ကန်း မျိုးဖြစ်ပါသည်ဘုရား။

ဝါဆိုဝါကပ်ခြင်းဆိုင်ရာ သိမှတ်ဖွယ် (၁၄၅)

ထိုဝါဆိုသင်္ကန်းသည် အဆိုပါ သာမညလက္ခဏာအားဖြင့် တစ်ပါးသာဖြစ်သော်လည်း “သစေ သံဃိကော စ သဒ္ဓါဒေယျော စာတိ ဒွေ စိဝရပစ္စယာ” (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄၊၇၀)ဟူသော စူဠဝဂ္ဂ သေနာသနက္ခန္ဓက အဋ္ဌကထာပါ၌ မိန့်မှာအပ်သည်နှင့်အညီ။

(၁) ဝါဆိုသင်္ကန်းအလို့ငှါ ထာဝရရည်မှန်း၍ လှူဒါန်း တည်ဆောက်အပ်သော လယ်ယာဗိမာန် အာရာမ်ဥယျာဉ် သစ်ပင် စသည်တို့မှ ဖြစ်ပေါ်လာသော ဝါဆိုသင်္ကန်းတစ်မျိုး။

(၂) ဝါဆိုဝါကပ် ပြုအပ်ရာအခါ တိုက်ဆိုင်လာပါမှ သဒ္ဓါစွမ်းအားဖြင့် ပွားသမျှ လှူလာကြသော သဒ္ဓါဒေယျ ဝါဆိုသင်္ကန်း တစ်မျိုးဟူ၍ ပစ္စယဘောဒအားဖြင့် ဝါဆိုသင်္ကန်းအပြား နှစ်မျိုးနှစ်စား နှစ်ပါးရှိပါသည်ဘုရား။

ထိုမှတစ်ပါး “ကတပရိကမ္မေဟိ အာသညီဇုဏှ ပဉ္စမိတော ပဋ္ဌာယ ဝဿာဝါသိကံ ပုစ္ဆိတဗ္ဗ” (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄၊၆၈။) စသော ဝိနယ စူဠဝဂ္ဂ သေနာသနက္ခန္ဓက အဋ္ဌကထာမိန့်အပ်သည်နှင့်အညီ။

(၁) ဝါဆိုလဆန်း (၅)ရက်နေ့မှစ၍ ဝါဆိုခင် ကြိုတင်စုံစမ်း ထောက်လှမ်းအပ်သော “ပုစ္ဆိတဗ္ဗ” ဝါဆိုသင်္ကန်းတစ်မျိုး။

(၂) ပကတိလှူနေကျဖြစ်၍၎င်း၊ အချင်ဆပ်သိမ်း ပေးလှူသူ မဟုတ်၍ စုံစမ်းထောက်လှမ်းခြင်း မပြုရဘဲ အလိုအလျောက် သဒ္ဓါပေါက်၍ နိုးပေါ်ကျရေသဖွယ် စင်ကြယ်စွာ ဆိုက်ရောက်လာသော “သဒ္ဓါဒေယျ” ဝါဆိုသင်္ကန်းတစ်မျိုးဟူ၍ သတုပ္ပါဒကရဏအားဖြင့် နှစ်မျိုးနှစ်စားပင် ရှိပါသည်ဘုရား။

ထိုမှတဖန် “ဝဿံ ဝုဋ္ဌသံဃဿ ဒေတီတိ ဝိဟာရံ ပပိသိတွာ ဣမာနိ စိဝရာနိ ဝဿံဝုဋ္ဌသံဃဿ ဒမ္ဘိတိ ဒေတီ (ပ) သစေ ပန ဗဟိဥပစာရ သီမာယံ ဌိတော “ဝဿံ ဝုဋ္ဌဿ သံဃဿ

(၁၄၆) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာဝဏ္ဏိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ဒမ္မိတိ ဝဒတိ၊ သမ္ပတ္တာနံ သဗ္ဗေသံ ပါပဏာတိ” (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၂၄။)
စသော ဝိနယမဟာဝဂ် စီဝရက္ခန္ဓက အဋ္ဌကထာ မိန့်မှာအပ်သည်
နှင့်အညီ။

(၁) အာရာမ်ကျောင်းတိုက်အတွင်းသို့ သက်ဆင်းဝင်
ရောက်ကာ လှူဒါန်းလာသော အန္တောပဝိသဒါန ဝါဆိုသင်္ကန်းတစ်မျိုး။

(၂) အာရာမ်ပြင်ဘက်တည်လျက် ဆက်ကပ်လှူဒါန်း
အပ်သော ဗဟိဋ္ဌိတဒါန ဝါဆိုသင်္ကန်းတစ်မျိုးဟူ၍ လှူရာဌာန ပဘောဒ
အားဖြင့် နှစ်မျိုးနှစ်စား နှစ်ပါးပင် ရှိပါသည်ဘုရား။

ထိုတွင် အာရာမ်အပြင်ဘက်၌ ဆက်ကပ်လှူဒါန်းအပ်သော
ဝါဆိုသင်္ကန်းမျိုးကို ဆွဲနှစ်တောင်တွင်း ချဉ်းလာသမျှ ဝါရပြီး ဝါရှိပြီး
အသီးသီးသော ရဟန်းသာမဏေတို့သာ ခွဲဝေခံယူထိုက်ပါသည်။

အာရာမ်ကျောင်းတွင်း သက်ဆင်းချဉ်းကပ် လှူလာအပ်
သော ဝါဆိုသင်္ကန်းမျိုးကိုမူကား ကာလအလျောက် ကျမ်းဂန်ကို ချင့်
ထောက်၍ ရောက်သင့်သည့်နည်းလမ်းဖြင့် ခွဲခြမ်းဝေဘန်ရမည်ဖြစ်ရာ။

“သေနာသနဂ္ဂါဟာပကေန ပန ပါဠိပဒ အရဏတော
ပဋ္ဌာယ ယာဝ ပုန အရဏံ န ဘိဇ္ဇတိ၊ တာဝ ဂါဟေတဗ္ဗံ” (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။
၇၁။) ဟူသော သေနာသနက္ခန္ဓက အဋ္ဌကထာနှင့်အညီ ဝါဆိုလပြည့်
ကျော် တစ်ရက်နေ့မှစ၍ ဝါခေါင်လပြည့်နေ့တိုင်အောင် တစ်လအတွင်း၌
“ဝသံဝဋ္ဋ သံဃဿ ဒေမ” ဟူ၍၎င်း၊ “ဝဿာဝါသိကစီဝရံ ဒေမ”
ဟူ၍၎င်း၊ “ဝသံ ဝသန္တာနံ ဒေမ” ဟူ၍၎င်း၊ မြွက်ဆိုလှူဒါန်းအပ်
သည်ရှိသော် ပုရိမဝါကပ်၍ ဝါမပြတ် ဝါမကျိုးသော ရဟန်းသာမဏေ
တို့သာ ခံယူရာပါသည်။ ဝါကျိုးဝါပြတ် ဝါမကပ်သူနှင့် ပစ္ဆိမဝါသားတို့
ခံယူခွင့် မရှိပါကုန်။

အကယ်၍ ခံယူပြီးဖြစ်လျှင် ..... ယဒိ ဟိ တံ ပုရေ
ပဝါရဏာယ ဝိတာဇန္တိ ယေန ဂဟိတံ တေန ဆိန္ဒဝဿေန န ဘဝိတဗ္ဗံ

ဝါဆိုဝါကပ်ခြင်းဆိုင်ရာ သိမှတ်ဖွယ် (၁၄၇)

သစေ ပန ဟောတိ၊ တံ စီဝရံ သံဃိကမေဝ ဟောတိ၊ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၂။ ၃၀၇။) ဟူသော အစ္စေကစီဝရသိက္ခာပုဒ် ထုတ်ဆိုအပ်သည်နှင့်အညီ ဝါကျိုးဝါပြတ်သူတို့ခံယူပြီး သင်္ကန်းကို သံဃိကသာဖြစ်၍ သံဃာအား တဖန်ပြန်လည် ပေးအပ်ရပါသည်။

ဝါခေါင်လပြည့်ကျော် တစ်ရက်နေ့မှစ၍ သီတင်းကျွတ် လပြည့်နေ့တိုင်အောင် နှစ်လအတွင်း၌ အထက်နည်းတူ မြွက်ဆိုလှူ ဒါန်းအပ်သည်ရှိသော် ပုရိမဝါသား ပစ္ဆိမဝါသား နှစ်ပါးသော ရဟန်း သာမဏေတို့ ခွဲဝေယူသင့်ပါသည်။

သီတင်းကျွတ်လပြည့်ကျော် တစ်ရက်နေ့မှစ၍ တန်ဆောင် မုန်းလပြည့်နေ့တိုင်အောင် စီဝရမာသ တစ်လအတွင်း၌ “ဝဿံဝုဋ္ဌ သံဃဿ ဒေမ” ဟူ၍ မြွက်ဆိုလှူဒါန်းအပ်သည်ရှိသော် ပုရိမဝါသား ရဟန်းများတို့သာ ခံယူပိုင်ဆိုင်ခွင့် ရှိပါကုန်သည်။

ထိုစီဝရမာသ တစ်လအတွင်း၌ “ဝဿံ ဝသန္တာနံ ဒေမ” ဟူသော စကားအထူးဖြင့် ဆက်ကပ်လှူဒါန်းလာပါလျှင် ကထိန်ခင်းသည်ဖြစ်စေ၊ မခင်းသည်ဖြစ်စေ ပစ္ဆိမဝါသား ရဟန်းများသာ ခံယူခွင့်ရှိပါသည်။ ကထိန်ခင်းပြီး ပုရိမဝါသားတို့သည်သော်လည်း ခံယူနိုင်ခွင့် မရှိပါကုန်။ (ကဒါ၊ဇ္ဇိ၊၂၉၉။)

ထိုစီဝရမာသ တစ်လအတွင်း၌ပင်လျှင် “ဝဿာ ဝါသိကံ ဒေမ” ဟူ၍ သာမညစကားဖြင့် ဆက်ကပ်လှူဒါန်းလာပါလျှင် ကထိန် ခင်းသည်ဖြစ်စေ၊ မခင်းသည်ဖြစ်စေ ပုရိမဝါသား ပစ္ဆိမဝါသား နှစ်ပါး သောသံဃာတို့ ခံယူပိုင်ခွင့် ရှိပါကုန်သည်။ ဤသို့လျှင် စီဝရမာသ နှင့်ကြုံလျှင် လှူပုံလှူနည်း အသီးသီးဖြစ်၍ ခံယူသင့်သူတို့လည်း အသီးအသီး အနည်းနည်းဖြင့် ဖြစ်ကြပါကုန်သည်ဘုရား။

တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်ကျော် တစ်ရက်နေ့မှစ၍ တပေါင်းလ ပြည့်နေ့တိုင်အောင် ဆောင်းလေးလအတွင်း၌ “ဝဿံဝုဋ္ဌ သံဃဿ

(၁၄၈) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ဒေမ”ဟူ၍ မြွက်ဆိုလှူဒါန်းအပ်သည်ရှိသော် ထေရဝါဒအလိုအားဖြင့် “အနတ္တတေ ပန ကထိနေ အန္တော ဟေမန္တေ ဝေဠု ဝတွာ ဒိန္နံ၊ ပစ္ဆိမဝဿံ ဝဋ္ဋာနမ္ပိ ပါပုဏာတိတိ လက္ခဏာည။ ဝဒန္တိ”ဟူသော (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၄၂၄။) စီဝရက္ခန္ဓက အဋ္ဌကထာနှင့်အညီ ကထိန်ခင်းလျှင် ပုရိမဝါသား အရှင်များသာ ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရှိ၍ ကထိန်မခင်းလျှင် ပစ္ဆိမဝါသား အရှင်များ ကလည်း ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရှိပါသည်။

မဟာအဋ္ဌကထာ ဝါဒအားဖြင့် ထိုဆောင်းလေးလအတွင်း “ဝဿာဝါသိကံ ဒေမ”ဟူ၍ မြွက်ဆိုလှူလာသည်ရှိသော် “စီဝရမာသ သော ပစ္ဆိမဝဿံ ယာဝ ဟေမန္တဿ ပစ္ဆိမော ဒီဝသော၊ တာဝ” “ဝဿာဝါသိကံ ဒေမာ”တိ ဝုတ္တေ ကထိနံ အတ္ထတံ ဝါ ဟောတု၊ အနတ္တတံ ဝါ၊ အတိတဝဿံ ဝဋ္ဋာန မေဝ ပါပုဏာတိ” (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၄၂၅။) ကင်္ခါ ဋီကာသစ်-၂၉၉- ဟူသော စီဝရက္ခန္ဓက အဋ္ဌကထာ နှင့်အညီ ကထိန်ခင်းသည်ဖြစ်စေ၊ မခင်းသည်ဖြစ်စေ ပုရိမဝါ ပစ္ဆိမဝါတို့ကို ဝါကပ်၍ ဝါမကျိုး ဝါမပြတ်သော အရှင်တို့အား ခံယူပိုင်ဆိုင်ခွင့် ရှိပါကုန်သည်။

တပေါင်းလပြည့်ကျော် တစ်ရက်နေ့မှစ၍ ဝါဆိုလပြည့်နေ့ တိုင်အောင် နွေကာလ လေးလအတွင်း၌ “ဝဿံဝဋ္ဋ သံဃဿ ဒေမ”ဟူ၍ မြွက်ဆို လှူဒါန်းအပ်သည်ရှိသော် “သစေ ပန ဂိမ္မာနံ ပဌမဒီဝသတော ပဋ္ဌာယ ဝေ ဝဒတိ၊ တတြသမ္ပုဇ္ဈိဘူတာနံ သဗ္ဗေသံ ပါပုဏာတိ” (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။ ၄၂၄။)ဟူသော ယင်းအဋ္ဌကထာလာသည်နှင့်အညီ ကျောင်းတိုက်ဥပစာအတွင်းသို့ ရောက်လာသမျှ ဝါရ ဝါရီ အားလုံး သက်ဆိုင်၍ ရယူပိုင်ဆိုင်နိုင်ခြင်း အလျှင်းမရှိပါကုန်။

ထိုသို့မဟုတ် ထိုပိဋ္ဌိသမယ နွေကာလ၌ပင်လျှင် “ဝဿာ ဝါသိကံ စီဝရံ ဒေမ”ဟူသော လှူနည်းတစ်မျိုးဖြင့် လှူဒါန်းအပ်သည် ရှိသော် “ဂိမ္မာနံ ပဌမဒီဝသတော ပဋ္ဌာယ ဝုတ္တေ ပန မာတိကာ

ဝါဆိုဝါကပ်ခြင်းဆိုင်ရာ သိမှတ်ဖွယ် (၁၄၉)

အာရောပေတဗ္ဗာ” (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၂၅။) ကင်္ခါဋီကာ ၂၉၉-ဟူသော ယင်းအဋ္ဌကထာပါဌ်နှင့်အညီ အတိတ်ဝါ အနာဂတ်ဝါ နှစ်ပါးတို့၏ ကြားကာလဖြစ်၍ လှူဒါန်းသူ ဒါယကာအား မေးမြန်းခြင်းဟူသော မာတိကာသို့တင်ပြီးလျှင် “ယထာ ဒါယကာ ဝဒန္တိ၊ တထာ ပဋိပဇ္ဇိ-တဗ္ဗ” ဟူသည်နှင့်အညီ လှူဒါန်းသူ ဒါယကာလျှောက်ဆိုသည့် အတိုင်း ဖြတ်ပိုင်း ဝေဖန်ခံယူစေရမည် ဖြစ်ပါသည်ဘုရား။ (၃၀၀-ကြည့်)

ဤသည်ကား အာရာဓ်ကျောင်းတွင်း ချဉ်းကပ်ဝင်ရောက်၍ လျှောက်ဆိုလှူဒါန်းသည့် သင်္ကန်းနှင့်စပ်လျဉ်းသော အစီအရင်များ ဖြစ်ပါသည်ဘုရား။

ထိုမှတစ်ပါး ထိုဝါဆိုသင်္ကန်းကို စခန်းနေရာ အိမ်ဂေဟာသို့ ဒါယကာကြည်ဖြူ၍ ပင့်ယူဆက်ကပ် လှူဒါန်းအပ်သည်ရှိသော် “သစေ ပန ဥဘတောပိ ဃရံ နေတွာ ဘောဇေတွာ သယမေဝ ပါဒမူလေ ဌပေတိ၊ ယံ ယဿ ဒိန္နံ တဒေဝ တဿ ဟောတိ” (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄။၇၄၄။) ဟူသော ယင်းအဋ္ဌကထာပါဌ်နှင့်အညီ လှူသူအလိုကျ ခံယူရသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကိုသာ ပုဂ္ဂလိကအဖြစ်ဖြင့် ရယူသင့်သည်ဟု ခွင့်ပြုတော်မူပါသည်။

ထိုမှတစ်ပါး တကြံ့ပြုဒ သံဃိက ဝါဆိုသင်္ကန်းမျိုးဖြစ်ပါလျှင် အထက်ပါနည်းအတိုင်း ပိုင်းပိုင်းဆစ်ဆစ် စိစစ်ဝေဘန်အပ်သည်နှင့်အတူ လှူရာကာလ ပဓာနမပြုဘဲ ဝေဘန်ရာကာလ၌ ရယူပိုင်ဆိုင်သင့်သူ တို့အား ရွှေငွေဒင်္ဂါး၊ ပြောင်း၊ စပါးစသော အကပ္ပိယဝေါဟာရကို ရှောင်ကြဉ်၍ ပိတ်ဖျင်ပန်းဆန် စသော ရုဇ္ဈိစကားဖြင့် ပိုင်းခြား သတ်မှတ်လျက် ပြုအပ်သော ကတိကဝတ်အားလျော်စွာ ညီညာမျှတ ရသင့်သည့်နည်းလမ်း အခန်းခန်းတို့ကို ကျမ်းဂန်အဆို ဘုရားရှင်အလိုကျ ဝေဖန်ရမည် ဖြစ်ပါသည်ဘုရား။

ဤနေ့ ဤရက်၊ ဤအချိန်တွင် ဤ “မဟာဝိသုတာရာမ”

(၁၅၀) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

စာချကျောင်းတိုက်ကြီးအတွင်းသို့ သွတ်သွင်းဆောင်ယူ လှူဒါန်းလာသော ဤဝါဆိုသင်္ကန်းများသည်ကား နှစ်စဉ်ထာဝရ လှူဒါန်းနေ ကြဖြစ်သော (-----)အလှူရှင် မိသားစုများ၏ စီးပွားလှံဖိတ် သဒ္ဓါစိတ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်အမြိုက် ဆိုက်ဖို့ရည်မှန်း လှမ်းဖို့ ရည်မှတ်လှူဒါန်းအပ်သည်ဖြစ်၍ သဒ္ဓါဒေယျ မိုးပေါ်ကျသင်္ကန်းဖြစ်၍ ဝါဆိုလပြည့်ကျော်တစ်ရက် အရုဏ်တက်သည်မှ နောက်တစ်နေ့၌ မွေ့မွေ့အားရမ်း သံဃာကိုရည်မှန်း၍ လှူဒါန်းသည်အားလျော်စွာ (ဤအာရာမ်အတွင်း) ပုရိမဝါကပ်၍ ဝါမပြတ် ဝါမကျိုး ပြည့်ပြီးသော ကျင့်ဝတ်များဖြင့် ဝါကျွတ်တော်မူကြသော သံဃာတော် အရှင်သူမြတ်တို့သာ လက်ခံသိမ်းပိုက် ခံယူထိုက်သော သင်္ကန်းများဖြစ်ကြောင်းကို ဦးခေါင်းဝပ်လျှိုး ရှိိုးညွတ်တွား လျှောက်ထားပုံပါသည် ဆရာတော် သံဃာတော် အရှင်မြတ်တို့ဘုရား။ (ပခုက္ကူမြို့၊ မဟာဝိသုတာရာမ၊ ထိုက်အုပ် ဆရာတော် အရှင်နန္ဒိယမဟာထေရ်၏ ဘဝဖြစ်စဉ်နှင့် အမြဲတေစာပေများ၊ စာမျက်နှာ-၃၀၈-၃၁၂။)

===၀၀၀===

အဘယ်ကို ဝါဆိုသင်္ကန်းဟု ခေါ်ဆိုအပ်၊ သိမှတ်ထိုက်သနည်း?

ဝဿာဝါသီက- ဝါဆိုသင်္ကန်းဟူသည် သံဃိကကျောင်းကို မိုးအခါ၌ ကျောင်းယူစေခြင်းဖြင့် ကျောင်းယူ၍ နေသောရဟန်းတို့အား ကျောင်းဒါယကာတို့က မိမိကျောင်း၌ မိုးလ (ဝါတွင်း ၃-လ) ပတ်လုံးနေ၍ ကျောင်းကို သုတ်သင်ပြင်ဆင်ဖော်ရသည့်အတွက် ကျေးဇူးဆပ်သည့်အနေဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကျောင်းဒါယကာ မဟုတ်သူတို့ကလည်း မိုးလပတ်လုံးနေ၍ ရဟန်းကျင့်ဝတ်ကို ဖြည့်ကျင့်ဖော်ရသည့်အတွက် ကြည်ညိုသဖြင့်လည်းကောင်း ဝါကျွတ်သောအခါ၌ လှူဒါန်းအပ်သော သင်္ကန်းတည်း။

ဝါဆိုဝါကင်ခြင်းဆိုင်ရာ သိမှတ်ဖွယ် (၁၅၁)

ဝါဆိုသင်္ကန်း (၂)မျိုး

ဝသ္မာဝါသီက- ဝါဆိုသင်္ကန်းဟူသည် သဒ္ဓါဒေယျသင်္ကန်း၊ တတြုပ္ပါဒသင်္ကန်းဟူ၍ ၂-ပါးအပြားရှိ၏။ ထိုနှစ်ပါးထဲတွင် ယုံကြည်သဖြင့် (ဝါ) ကြည်ညိုသဖြင့် လှူအပ်သောဝါဆိုသင်္ကန်းသည် သဒ္ဓါဒေယျသင်္ကန်းမည်၏။ ကျောင်းဒါယကာစသည်တို့က ကပ္ပိယကာရကတို့၏လက်၌ အပ်စပ်သောဝတ္ထုကို သုံးဆောင်ခြင်းအကျိုးငှါ လှူထားအပ်သော လယ်ယာ၊ ဥယျာဉ်၊ ခြံမြေ၊ တိုက်တာ၊ အိုးအိမ် စသော ဝတ္ထုတို့မှ ဖြစ်ပွားပေါ်ပေါက်လာသော ဝါဆိုသင်္ကန်းသည် တတြုပ္ပါဒသင်္ကန်းမည်။

ထိုတွင် သဒ္ဓါဒေယျသင်္ကန်းသည်- သဝိဟာရသင်္ကန်း၊ အဝိဟာရ သင်္ကန်းဟူ၍ နှစ်ပါးအပြားရှိသည်။ ထိုတွင် ကျောင်းဒါယကာတို့က လှူအပ်သောဝါဆိုသင်္ကန်းသည် သဝိဟာရသင်္ကန်းမည်၏။ ကျောင်းဒါယကာ မဟုတ်သူတို့က လှူအပ်သောသင်္ကန်းသည် အဝိဟာရသင်္ကန်းမည်၏။ မိုးအခါ၌ ကျောင်းယူစေခြင်းဖြင့် ကျောင်းယူ၍ နေသောရဟန်းတို့သည်လည်း အာဂန္တုကရဟန်း (=မိမိ၏ နေရာဟောင်းကို စွန့်ပြီး အရပ်တစ်ပါးသို့ သွား၍နေလိုသောရဟန်း) အာဝါသီကရဟန်း (=နေရာဟောင်း၌ပင် ဆက်၍နေသောရဟန်း)ဟူ၍ ၂-မျိုးရှိကုန်၏။

ထိုတွင် အာဂန္တုကရဟန်းသည် မိမိဝါဆိုလိုရာ ကျောင်းသို့ တစ်လခန့် ကြိုတင်၍ သွားရောက်ရမည်။ ဝါဆိုခါနီးမှ ကပ်၍သွားရ။ အာဝါသီကရဟန်းတို့သည် စောစောကပင်လျှင် ကျောင်း၌ ကျိုးပြတ်သောအရာ၊ ကွဲအက်သောအရာတို့ကို ပြုပြင်ခြင်းစသည်ကို ပြုလုပ်ပြီးလျှင် ဝါဆိုလဆန်း (၅)ရက်နေ့မှစ၍ ဝါဆိုသင်္ကန်းလှူနေကျ ဒါယကာတို့ကို “သင်တို့၏ ဝါဆိုသင်္ကန်းကို ယူစေရာအခါသည် နီးကပ်ပြီ”ဟု ပြောဆို၍ ဝါဆိုသင်္ကန်းလှူနိုင်သည်၊ မလှူနိုင်သည်ကို မေးမြန်းရမည်။

(၁၅၂)   ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ရှေး၌ မလှူဖူးသေးသော ဒါယကာတို့ကို မမေးမြန်းအပ်။ ဒါယကာတို့၏ ဖြေကြား လျှောက်ထားချက်အား လျော်စွာ ထိုထိုဒါယကာတို့၏ ကျောင်း၌ ရဟန်းတို့အတွက် ဝါဆိုသင်္ကန်းကို ယူစေရမည်။ အကယ်၍ ဒါယကာတို့က “တပည့်တော်တို့၏ ဝါဆိုသင်္ကန်း ရသော ရောက်သော ရဟန်းသည် ဝါတွင်းသုံးလပတ်လုံး သောက်ရေကို တည်ပါစေ၊ ကျောင်း သို့ သွားသည့်လမ်းကို သုတ်သင်ရှင်းလင်းပါစေ၊ စေတီတော်ရင်ပြင်၊ ဗောဓိရင်ပြင်တို့ကို သုတ်သင်ရှင်းလင်းပါစေ၊ ဗောဓိပင်၌ ရေသွန်း လောင်းပါစေ” ဟု လျှောက်ဆိုကုန်သည်ဖြစ်အံ့။ ထိုအကြောင်းကို ထိုဒါယကာ၏ သင်္ကန်း ရသော ရောက်သော ရဟန်းအား ဝါမဆိုမိ ကျောင်း ကို ယူစေရာအခါကပင် ပြောပြထားရမည်။

ကျောင်းမှ (၁)ယူဇနာ (၂)ယူဇနာအတွင်းရှိ ရွာ၌နေပြီး ကျောင်းအတွက် အသပြာစသော ဝတ္ထုကံကို အာရပ်စောင့် စသည် တို့၏လက်၌ အပ်နှင်း၍ ဝါဆိုသင်္ကန်းကို လှူနေကျ ဒါယကာတို့ကိုကား မမေးမူ၍လည်း ထိုဒါယကာတို့၏ကျောင်း၌ ကျင့်ဝတ်ကိုပြု၍ သီတင်း သုံးနေသောရဟန်းအတွက် ဝါဆိုသင်္ကန်းကို ယူစေအပ်၏။ ထိုဒါယကာ တို့၏ကျောင်း၌ ပံသုကူဓုတင်ဆောင်ရဟန်း အကယ်၍ သီတင်းသုံးနေ သည်ဖြစ်အံ့။ ထိုရဟန်းကိုမြင်၍ ကျောင်းဒါယကာတို့က “တုမှာကံ ဝဿာဝါသိကံ ဒေမ” ဟူ၍ လျှောက်ထားကုန်သည်ဖြစ်အံ့။ ထိုပံသုကူ ဓုတင်ဆောင်ရဟန်းက သံဃာအားလှူရန် ပြောကြားရမည်။ အကယ်၍ ကျောင်းဒါယကာတို့က သံဃာအား လှူရန် အလိုမရှိကုန်သည်ဖြစ်အံ့။ “တုမှာကံယေဝ ဒေမ” ဟူ၍ လျှောက်ထားကုန်သည်ဖြစ်အံ့။ ထိုပံသုကူ ဓုတင်ဆောင်ရဟန်းက သဘာဝဖြစ်သောရဟန်းကို “ကျင့်ဝတ်ကို ပြုကျင့်၍ ‘ယူလော့’” ဟု ပြောဆိုအပ်၏။

ပံသုကူဓုတင်ဆောင်ရဟန်းသည် “ဂဟပတိဒါနစီဝရံ ပဋိက္ခိပိမိ၊ ပံသုကူလိကာကံ သမာဒိယာမိ” ဟု ဆို၍ ဆောက်တည်ထား သောကြောင့် ဝါဆိုသင်္ကန်းသည်လည်း ဂဟပတိစီဝရဒါနပင် ဖြစ်ရ ကား ထိုရဟန်းအား မအပ်။

ဝါဆိုဝါကပ်ခြင်းဆိုင်ရာ သိမှတ်ဖွယ် (၁၅၃)

ဤသို့ သဒ္ဓါဒေယျဖြစ်သောသင်္ကန်း၌ အလှူရှင်ဒါယကာတို့ကို မေးမြန်းရမည်။ တတြုပ္ပါဒဝါဆိုသင်္ကန်း၌ကား ကျောင်းကို ခံယူစေခါနီး၌ ကပ္ပိယကာရကတို့ကို “ဝါဆိုသင်္ကန်း ဖြစ်လတုံလော” ဟူ၍ မေးမြန်းအပ်ကုန်၏။ ကပ္ပိယကာရကတို့ကို “ဝါဆိုသင်္ကန်း ဖြစ်လတုံပါဘုရား” ဟူ၍ လျှောက်ကြသည်ဖြစ်စေ၊ သင်္ကန်းမရှိ၊ သင်္ကန်းဘိုး ဝတ္ထုကား ရှိပါ၏ဟူ၍ လျှောက်ကြသည် ဖြစ်စေ၊ ဝါဆိုသင်္ကန်းရှိသောကျောင်းကို ယူစေအပ်သည်ပင် ပံသုကုဓုတင်ဆောင် ရဟန်းက ကျောင်းကိုသာခံယူ၍ ပစ္စည်း (ဝါဆိုသင်္ကန်း)ကို စွန့်လျှင် ထိုပစ္စည်း (ဝါဆိုသင်္ကန်း)ကိုလည်း တစ်ပါးသောကျောင်း၌ မထည့်သွင်းအပ်၊ ထိုပရိဝုဏ်၌ပင်လျှင် မီးတင်းကုတ်၌သော် လည်းကောင်း၊ ရှည်သောဇရပ်၌သော်လည်းကောင်း၊ သစ်ပင်၏ အနီး၌ သော်လည်းကောင်း တစ်ပါးသောရဟန်း၏အတွက် ခံယူစေသင့်၏။

မဟာပစ္စရီအဋ္ဌကထာ၌ကား “ပံသုကုဓုတင်ဆောင် ရဟန်းက သီတင်းသုံးနေထိုင်ဖို့ရန် ကျောင်းကို ယူသည်ရှိသော် ကျောင်းကို ယူစေသောရဟန်းက ထိုဓုတင်ဆောင်ရဟန်းကို “အရှင် ဘုရား ဤကျောင်း၌ ပစ္စည်း (ဝါဆိုသင်္ကန်း)သည်ရှိ၏။ ထိုပစ္စည်း (ဝါဆိုသင်္ကန်း)ကို အဘယ်သို့ ပြုရပါမည်နည်း” ဟု လျှောက်ထားရမည်။ ထိုပံသုကုဓုတင်ဆောင်ရဟန်းက “အောက်၌ အခြားသော ရဟန်းကို ယူစေလော့” ဟု ပြန်၍လျှောက်ထားရမည်။

ထိုဓုတင်ဆောင်ရဟန်းက တစ်စုံတစ်ခုသော စကားကို မဆိုမှီ၍သာလျှင် ကျောင်း၌သီတင်းသုံးနေသည်ဖြစ်အံ့၊ မိုးလပတ်လုံးနေပြီးသော ပံသုကုဓုတင်ဆောင်ရဟန်း၏ ခြေရင်း၌ထား၍ ဝါဆိုသင်္ကန်းကို လှူကုန်သည်ဖြစ်အံ့၊ ထိုသင်္ကန်းကို ပံသုကုဓုတင်ဆောင် ရဟန်းသည် ခံယူ သုံးဆောင်ကောင်း၏။ “ဝဿာဝါသိကံ ဒေမ” ဟု ဆို၍ လှူကုန်သည်ဖြစ်အံ့၊ ထိုသင်္ကန်းကို ပံသုကုဓုတင်ဆောင် ရဟန်းသည် မခံယူ မသုံးဆောင်ကောင်း၊ ထိုသင်္ကန်းကို

(၁၅၄) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ထိုပုံသုက္ကုတတင်ဆောင်ရဟန်း ဝါဆိုရာကျောင်း၌ မိုးလပတ်လုံး နေပြီးသော အခြားရဟန်းတို့သည်သာ ပိုင်ဆိုင်ထိုက်ကုန်-ဟု မိန့်ဆို၏။ ကျောင်းမရှိ (= ကျောင်းဒါယကာမဟုတ်)သော ဒါယကာများက ဝါဆိုသင်္ကန်းလှူလျှင် ထိုသင်္ကန်းကို ဝါဆိုသင်္ကန်းမရှိသောကျောင်း၌ ယူစေရမည်။

သတ္တာဟကရဏီယကိစ္စကြောင့် သွားသောရဟန်းတို့အား ဝါဆိုသင်္ကန်းကို သံဃာအားပန်ကြား၍ ပေးရမည်။ ပစ္စိမဝါကပ်သော နေ၌ အခါကိုကြွေးကြော်၍ သံဃာစည်းဝေးပြီးသည်ရှိသော် တစ်စုံတစ်ယောက်သောဒါယကာက ဝါဆိုသင်္ကန်းကို လှူသည်ဖြစ်အံ့။ အာဂန္တုကရဟန်းက သံဃထေရ်ဖြစ်လျှင် ထိုဝါဆိုသင်္ကန်းကို ထိုသံဃထေရ်အား ပေးရမည်။ သီတင်းငယ်ဖြစ်လျှင် သမ္မုတိရသောရဟန်းက အာဝါသိက သံဃထေရ်ကို “အရှင်ဘုရား ဤသင်္ကန်းကိုအလိုရှိလျှင် ပထမရအပ်ပြီးသော အဖို့အစုကို စွန့်လွှတ်၍ ဤသင်္ကန်းကို ယူပါကုန်”ဟု လျှောက်ထားရမည်။ အာဝါသိကသံဃထေရ်က ပထမရအပ်ပြီးသော အဖို့အစုကို မစွန့်လျှင် ထိုသင်္ကန်းကို မပေးရ၊ စွန့်မှသာ ပေးရမည်။ ဤနည်းဖြင့် ဒုတိယထေရ်မှစ၍ လဲလှယ်ပြီးလျှင် ဝါဆိုအားဖြင့် ကျရောက်ရာအရပ်၌ အာဂန္တုကရဟန်းအား ပေးရမည်။

အကယ်၍ ပုရိမဝါကပ်ပြီးသော ရဟန်းတို့က ၂-ထည်သော သင်္ကန်းတို့ကို ဖြစ်စေ၊ ၃-ထည်သော သင်္ကန်းတို့ကို ဖြစ်စေ ၄-ထည်သော သင်္ကန်းတို့ကို ဖြစ်စေ၊ ၅-ထည်သော သင်္ကန်းတို့ကို ဖြစ်စေ ရခဲ့ကုန်သည်ဖြစ်အံ့။ နောက်ထပ် ရအပ်သမျှသော အဝတ်သင်္ကန်းတို့ကို ဤနည်းအတိုင်း စွန့်စေ၍ အာဂန္တုကရဟန်းအား ညီမျှသော အဖို့ အစုဖြစ်သည့်တိုင်အောင် ပေးရမည်။ အာဂန္တုကရဟန်းအား ညီမျှ အောင်ပေးပြီးနောက် ကြွင်းကျန်သော အဖို့အစုကို မထေရ်ကြီးနေရာ၌ ပေးရမည်။ ဝါဆိုသင်္ကန်းရှိသောကျောင်း၌ ဝါကပ်ပြီးနောက် ထိုအရပ်၌ ဆွမ်း၊ ကွမ်း မပြည့်စုံကြ၍ “ငါ့ရှင်တို့

ဝါဆိုဝါကပ်ခြင်းဆိုင်ရာ သိမှတ်ဖွယ် (၁၅၅)

ငါတို့အားလုံး ဤကျောင်း ဌာနကြလျှင် ဆွမ်းဖြင့် ပင်ပန်းကြကုန်၏။ နှစ်ဖွဲ့ခွဲရမှုကား ကောင်းလေစွ၊ ဆွေမျိုး၊ ဖိတ်မံသူရှိသောရဟန်းတို့က ထိုဆွေမျိုး၊ ဖိတ်မံသူရှိရာ အရပ်၌နေ၍ ပဝါရဏာနေ၌ လာ၍ မိမိအတွက် ရ-ရောက်သော ဝါဆိုသင်္ကန်းကို ယူလှည့်ကုန်”ဟု ကတိကဝတ်ပြု၍ အချို့သော ရဟန်းတို့က ဆွေမျိုး၊ ဖိတ်မံသူရှိရာ အရပ်၌နေ၍ ပဝါရဏာနေ၌လာ၍ ဝါဆိုသင်္ကန်းကို ခံယူလျှင် သံဃာအား ပန်ကြား၍ ထိုရဟန်းတို့အား ဝါဆိုသင်္ကန်းကို ပေးရမည်။ ကတိကဝတ်ရှိသောကြောင့်သာ ပေးရ သည်၊ အမှန်စင်စစ်သော်ကား ဝါကျိုး၊ ဝါပြတ်သောကြောင့် ဝါဆို သင်္ကန်းကို ပိုင်ဆိုင်ထိုက်သူများ မဟုတ်ကြ။

ကတိကဝတ်ရှိသောကြောင့် အာဝါသိကရဟန်းများက မပေးဘဲနေ၍ မရ၊ မပေးလို၍ ကန့်ကွက်တားမြစ်လျှင် ဘဏ္ဍာစား ထိုက်၏။ မိုးလပတ်လုံးနေပြီးနောက် အရပ်တစ်ပါးသို့ သွားလတံ့သော ရဟန်းသည် “အာဝါသိကရဟန်းတစ်ပါးပါးကို မိမိအတွက် ရ-ရောက်သော ဝါဆိုသင်္ကန်းကို မိမိကိုယ်စားယူရန် ပြောဆိုပြီး ရောက်ရာ အရပ်၌ လူထွက်သွားလျှင် ထိုသင်္ကန်းသည် သံဃိကဖြစ်၏။

အရပ်တစ်ပါးသို့ မသွားမီကပင် သင်္ကန်းရှင်ဒါယကာတို့ မျက်မှောက်၌ ထိုအာဝါသိကရဟန်းအား လှူလိုက်ရန် ပြောဆိုမှာ ထားခဲ့သည်ဖြစ်အံ့၊ ထိုသင်္ကန်းကို ထိုအာဝါသိကရဟန်း ပိုင်ဆိုင်၏။ ကျောင်းဒါယကာများက “ဣဒံ ဝဿာဝါသိကံ အမှာကံ သေနာသနေ ဝုတ္တဘိက္ခုနော ဒေမ”ဟုဆို၍ လှူအပ်သောသင်္ကန်းကို ထိုဒါယကာ၏ ကျောင်းကိုခံယူသော ရဟန်းသာ ပိုင်ဆိုင်၏။ ကျောင်းဒါယကာ၏ ချစ်ခင်မှုကို အလိုရှိသောကြောင့် ကျောင်းဒါယကာ၏ သားသမီး စသည်တို့က များစွာသောအဝတ်သင်္ကန်းတို့ကို ဆောင်ယူခဲ့၍ “အမှာကံ သေနာသနေ ဒေမ”ဟုဆို၍ လှူကုန်သည်ဖြစ်အံ့၊ ထို အဝတ် သင်္ကန်းတို့တွင် တစ်ထည်သော အဝတ်သင်္ကန်းကိုသာ ထိုကျောင်း၌ ဝါကပ်သောရဟန်း ပိုင်ဆိုင်၍ ထိုမှ ကြွင်းသော အဝတ်သင်္ကန်းတို့သည် သံဃိကဖြစ်ကုန်၏။ ထိုသံဃိကသင်္ကန်းတို့ကို ဝါဆိုသင်္ကန်း၏တည်ရာ

(၁၅၆) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

အစဉ်အားဖြင့် ယူစေအပ်ကုန်၏။ ဝါဆိုသင်္ကန်း၏ တည်ရာအစဉ် မရှိခဲ့သော် မထေရ်ကြီး၏နေရာမှစ၍ ယူစေ အပ်ကုန်၏။

ကျောင်း၌ဝါကပ်သောရဟန်းကို အမှီပြု၍ဖြစ်သော ကြည်ညိုမှုကြောင့် များစွာကုန်သော အဝတ်သင်္ကန်းတို့ကို ဆောင်ယူခဲ့၍ “သေနာသနဿ ဒေမ” ဟုဆို၍ လှူကုန်သည်ဖြစ်အံ့။ ထိုအဝတ်သင်္ကန်းတို့တွင်လည်း တစ်ထည်သော အဝတ်သင်္ကန်းကိုသာ ထိုကျောင်း၌ ဝါကပ်သောရဟန်း ပိုင်ဆိုင်၍ ထိုမှကြွင်းသော အဝတ်သင်္ကန်းတို့သည် သံဃိကဖြစ်ကုန်၏။ ထိုအဝတ်သင်္ကန်းတို့ကို ထိုရဟန်း၏ ခြေရင်း၌ထား၍ “တေဿ ဘိက္ခုနော ဒေမ” ဟုဆို၍ လှူလျှင် ထိုအဝတ်သင်္ကန်းအားလုံးကို ထိုရဟန်းသာ ပိုင်ဆိုင်၏။

တစ်ဦးတည်းသော ဒါယကာအိမ်၌ ၁၀-တောင်ရှိသော ဝါဆိုသင်္ကန်းနှင့် ၈-တောင်ရှိသော ဝါဆိုသင်္ကန်းတို့ကို “ဝဿာဝါသိကံ ပတ္တဘိက္ခုနံ ဒေထ” ဟုဆို၍ ပို့စေသည်ဖြစ်အံ့။ ဝါဆိုသင်္ကန်း၏ တည်ရာအစဉ်သည်လည်း သာမဏေအား ကျရောက်သည်ဖြစ်အံ့။ ကောင်းမြတ်သော အဖို့အစုကို သာမဏေအားပေး၍ နောက်ထပ် အဖို့အစုကို မထေရ်ကြီး၏နေရာ၌ ပေးအပ်၏။ မထေရ်ကြီးနှင့် သာမဏေတို့ကို အိမ်သို့ပင့်၍ ဆွမ်းကပ်ပြီး ဒါယကာကိုယ်တိုင် အဝတ်သင်္ကန်းတို့ကို မထေရ်ကြီးနှင့် သာမဏေတို့၏ ခြေရင်း၌ အသီးအသီးထား၍ လှူအပ်သောသင်္ကန်းကိုသာ မိမိပိုင်ဆိုင်၏။

မဟာပစ္စရိအဋ္ဌကထာ၌လာသောနည်းကား- တစ်ဦးသော ဒါယကာအိမ်၌ သာမဏေငယ်အတွက် ဝါဆိုသင်္ကန်းကျရောက်၍ သင်္ကန်းရှင်ဒါယကာက “တပည့်တော်တို့၏ ဝါဆိုသင်္ကန်းသည် အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်အတွက် ကျရောက်ပါသနည်း” ဟု မေးလျှောက်သည် ဖြစ်အံ့။ “သာမဏေအတွက် ကျရောက်၏” ဟု မပြောမူ၍ “လှူသော အခါ၌ သိရလတ္တံ့” ဟု ပြောဆိုပြီး လှူသောနေ့၌ မထေရ်ကြီးတစ်ပါးကို စေလွှတ်၍ သင်္ကန်းကို ဆောင်ယူစေရမည်။ အကယ်၍ ဝါဆိုသင်္ကန်း ကျရောက်သောရဟန်းက လူထွက်သည်မူလည်း ဖြစ်စေ၊ သေဆုံး

ဝါဆိုဝါကပ်ခြင်းဆိုရာ သိမှတ်ဖွယ် (၁၅၇)

သွားသည်မူလည်း ဖြစ်စေ၊ သင်္ကန်းရှင် ဒါယကာများက “တပည့် တော်တို့၏ ဝါဆိုသင်္ကန်းသည် အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်အတွက် ကျရောက် ပါသနည်း” ဟု မေးလျှောက်ကုန်သည်ဖြစ်အံ့။ ထိုဒါယကာတို့အား ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ ပြောကြားအပ်၏။ ထိုဒါယကာတို့က သင်္ကန်း ကျရောက်သောရဟန်း လူထွက်သွားကြောင်း၊ (သို့မဟုတ်) သေဆုံး သွားကြောင်း ပြောပြသောရဟန်းအား “တုမှာကံ ဒေမ” ဟု ဆိုသည် ဖြစ်အံ့။ ထိုသင်္ကန်းကို သတင်းစကားပြောကြားသော ရဟန်းသာ ပိုင်ဆိုင်၏။ “သံဃဿ ဒေမ” ဟု ဆိုသည်ဖြစ်အံ့။ သံဃာပိုင်ဆိုင် ၏။ “ဂဏဿ ဒေမ” ဟု ဆိုသည်ဖြစ်အံ့။ ဂိုဏ်းပိုင်ဆိုင်၏။ ဝါကပ်ပြီး သော ရဟန်းတို့သည် ပံသုကူရတင်ဆောင်တို့ချည်းသာ ဖြစ်ကုန်အံ့။ အိမ်သို့ ပင့်ဆောင်၍ လှူအပ်သောဝါဆိုသင်္ကန်းကို ကျောင်း၏ အသုံး အဆောင်ကိုသော်လည်း ပြု၍ ထားရမည်။ ခေါင်းအုံးအစရှိသည်တို့ကို သော်လည်း ပြုရမည်။ ဤကျင့်ဝတ်သည် ထိုကျောင်း၌ အမြဲနေသော ရဟန်းတို့ ပြုကျင့်ရာသော ကျင့်ဝတ်တည်း။ ဤဆိုအပ်ပြီးသည်ကား မဟာပစ္စရိအဋ္ဌကထာ၌ လာသောနည်းတည်း။

သီတင်းကျွတ်လဆန်း (၅)ရက်နေ့မှစ၍ သီတင်းကျွတ်လ ပြည့်နေ့အထိ (၁၁)ရက်အတွင်း၌ (၁) စစ်တိုက်ရန် သွားမည့်သူ၊ (၂) အရပ်တစ်ပါးသို့ ခရီးသွားမည့်သူ၊ (၃) မကျန်းမာသူ၊ (၄) ကိုယ်ဝန် ဆောင်အမျိုးသမီး၊ (၅) သဒ္ဓါတရားအသစ်ဖြစ်သောသူ၊ (၆) ကြည် ညိုခြင်း အသစ်ဖြစ်သောသူတို့က “ဝဿာဝါသိကံ ဒဿာမိ” ဟုဆို၍ လှူအပ်သော သင်္ကန်းကို ပဝါရဏာမပြုမီ (ဝါမကျွတ်မီ) သော်လည်း ကောင်း၊ ပဝါရဏာပြုပြီး (ဝါကျွတ်ပြီး)မှသော်လည်းကောင်း၊ ခွဲဝေယူ ရမည်။ သို့သော် ပဝါရဏာမပြုမီ ခွဲဝေလျှင် ထိုသင်္ကန်းကို ယူသော ရဟန်းသည် ဝါမကျိုး မပြတ်စေရ ဝါကျိုးပြတ်ခဲ့သော် ထိုသင်္ကန်းသည် သံသိကဖြစ်၍ သံဃာအား ပြန်ပေးရမည်။

ထိုသင်္ကန်းကို ရသောရဟန်းသည် သင်္ကန်းကာလ၊ (ကထိန်မခင်းအပ်သည်ရှိသော် သီတင်းကျွတ်လဆုတ် ၁-ရက်နေ့မှစ၍

(၁၅၈) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့အထိ ၁-လ၊ ကထိန်ခင်းအပ်သည်ရှိသော် သီတင်းကျွတ်လဆုတ် ၁-ရက်နေ့မှစ တပေါင်းလပြည့်နေ့အထိ ၅-လ) ကုန်ဆုံးသည့်တိုင်အောင် အဓိဋ္ဌာန်မတင်၊ ဝိကပ္ပနာ မပြုဘဲ သိုမှီးသိမ်းဆည်းထားကောင်း၏။ သုံးစွဲကောင်း၏။ ကထိန်ခင်းအပ် သည် ဖြစ်စေ၊ မခင်းအပ်သည်ဖြစ်စေ သီတင်းကျွတ်လဆုတ် (၁)ရက်နေ့မှစ၍ တပေါင်းလပြည့်နေ့အထိ ၅-လအတွင်း၌ ရဟန်း ၁-ပါး ၂-ပါးစသည် ရှိသောကျောင်း၌ “ဝဿာဝါသိကံ ဒေမ” ဟုဆို၍ လှူအပ်သော သင်္ကန်းကို ထိုကျောင်းတိုက်အတွင်း၌ ဝါကျွတ်ပြီးသော ရဟန်းများသာ ပိုင်ဆိုင်၏။

တပေါင်းလဆုတ် (၁)ရက်နေ့မှစ၍ သီတင်းကျွတ်လပြည့်အထိ ၇-လအတွင်း၌ “ဝဿာဝါသိကံ ဒေမ” ဟု ဆို၍လှူလျှင် “ဤဝါဆိုသင်္ကန်းသည် အတိတ်ဝါ၌ဖြစ်သလော၊ သို့မဟုတ် အနာဂတ်ဝါ၌ ဖြစ်သလော” ဟု မေးမြန်းရမည်။ “အတိတ်ဝါ၌ ဖြစ်ပါသည်” သို့မဟုတ် “ဝါမှထသော ရဟန်းတို့အား လှူပါ၏” ဟု ဆိုသည်ဖြစ်အံ့၊ ထိုသင်္ကန်းကို ထိုကျောင်း၌ အတိတ်ဝါမှ ထပြီးသော ရဟန်းတို့သာ ပိုင်ဆိုင်ကုန်၏။ အရပ်တစ်ပါးသို့ ဖဲသွားသော ရဟန်းတို့ အတွက်လည်း သဘာဝရဟန်းတို့က ကိုယ်စားခံယူခွင့် ရှိကုန်၏။ “အနာဂတ်ဝါ၌ ဖြစ်ပါသည်” သို့မဟုတ် အနာဂတ်ဝါမှ ထလတ္တံ့ဖြစ်ကုန်သော ရဟန်းတို့အား လှူပါ၏” ဟု ဆိုသည်ဖြစ်အံ့၊ ထိုသင်္ကန်းကို မဝေသေးဘဲ သိမ်းဆည်းထား၍ ဝါဆိုမည့်နေ့ကျမှ ခွဲဝေယူရမည်။

ရဟန်းတော်များက “ကျောင်းသည် မလုံခြုံ၊ ခိုးသူဘေးရှိ၏။ သိမ်းဆည်း၍ ထားခြင်းငှါလည်းကောင်း၊ ယူဆောင်၍ လှည့်လည်ခြင်းငှါလည်းကောင်း၊ မတတ်ကောင်း” ဟု ဆိုအပ်သည်ရှိသော် သင်္ကန်းရှင်ဒါယကာက “သမ္ပတ္တာနံ ဒဓိ” ဟု လျှောက်ဆိုသည်ဖြစ်အံ့၊ ထိုလှူသောနေ့၌ပင် ခွဲဝေယူအပ်၏။ အကယ်၍ သင်္ကန်းရှင်ဒါယကာက “ဣတော မေ ဘန္တေ တတိယေ ဝဿေ ဝဿာဝါသိကံ န ဒိန္နံ၊ တံ ဒဓိ” ဟု လျှောက်ဆိုသည်ဖြစ်အံ့၊ လွန်ခဲ့သော တတိယ

ဝါဆိုဝါကပ်ခြင်းဆိုင်ရာ သိမှတ်ဖွယ် (၁၅၉)

ဝါတွင်း၌ နေပြီးသောရဟန်းများသာ ပိုင်ဆိုင်ကုန်၏။ အကယ်၍ ထိုတတိယ ဝါတွင်း၌ နေပြီးသောရဟန်းများ အရပ်တစ်ပါးသို့ ဖဲသွားသောကြောင့် ထိုရဟန်းများနှင့် အကျွမ်းဝင်သော အခြားရဟန်းတစ်ပါးက ကိုယ်စားယူလျှင် ပေးရမည်။

ထိုရဟန်းတို့တွင် တစ်ပါးသာ အသက်ထင်ရှားရှိ၍ ကျန်ပုဂ္ဂိုလ်များ ပျံလွန်ကြ (သေဆုံးကြ)လျှင် အလုံးစုံသောသင်္ကန်းကို ထိုရဟန်းတစ်ပါးတည်းသာ ရထိုက်၏။ ထိုရဟန်းများအားလုံး ပျံလွန် (သေဆုံး)ကြလျှင် ထိုသင်္ကန်းသည် သံဃိကဖြစ်၏။ မျက်မှောက်ရှိ ရဟန်းများ ခွဲဝေယူထိုက်ကုန်၏။

ဝါဆိုသင်္ကန်းကို မိုးလ (ဝါတွင်း ၃-လ)ပတ်လုံး ဝါမကျိုး၊ ဝါမပြတ်အောင် နေပြီးသောရဟန်းသာမဏေများသာ ပိုင်ဆိုင်ကုန်၏။ မှန်၏။ ဝါဆိုသင်္ကန်းကို သာမဏေတို့အား ရဟန်းတို့နှင့် အညီအမျှသာ ပေးအပ်၏။ ဝါဆိုလဆုတ် (၁)ရက်နေ့၌ ဝါဆိုပြီး၍ ပါဏာတိပါတ-စသောအမှုကိုပြုပြီးလျှင် ဝါခေါင်လဆုတ် (၁)ရက် နေ့အတွင်း၌ အာယတိသံဝရစိတ်ဖြင့် သရဏဂုဏ်ကို ပြန်၍ယူသော သာမဏေတို့သည် ပစ္ဆိမဝါကပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် ဝါဆိုသင်္ကန်းကို ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရှိကုန်၏။ ဝါခေါင်လဆုတ် (၂)ရက်နေ့မှစ၍ သီတင်းကျွတ်လပြည့်နေ့အတွင်း၌ သရဏဂုဏ်ကို ပြန်၍ယူသော သာမဏေတို့သည်ကား ဝါကျိုးဝါပြတ်သည်၏ဖြစ်သောကြောင့် ဝါဆိုသင်္ကန်းကို တရားဝင် ပိုင်ဆိုင်ခွင့်မရှိကြ။ သံဃာအားပန်ကြား၍ သံဃာကပေးမှသာ ရယူနိုင်၏။ ရည်၍ လျှူအပ်သော ကထိန်သင်္ကန်းကဲ့သို့ပင် ဝါဆိုသင်္ကန်းသည်လည်း မအပ်။

(တိပိဋက-ပါဠိ+မြန်မာအဘိဓာန်၊ အတွဲ၊ ၁၆၊ စာ- ၈၄၆-၈၅၁)

===၀၀၀===

ဝသုပနာယိကကထာ

ဝါဆိုမှုဆိုင်ရာ သိမှတ်ဖွယ်ရာများ ပြီးပါပြီ။

၄။ ပဝါရဏာက္ခန္ဓက (ပဝါရဏာပြုမှုဆိုင်ရာ)

— — —

ပဝါရဏာပြုမှုဆိုင်ရာ မှတ်ဖွယ်

- = ဝိ၊ ၃။ ၂၂၀-၂၆၄၊ ဝိ၊ မြန်၊ ၃။ ၂၁၉-၂၅၉၊
ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၃၅၆-၃၆၃။
- = ဝဇီရ၊ ၄၇၄-၅။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၈၇-၉။
ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၈၀-၁။

သဗ္ဗညုဘုရားရှင်သည် ပဝါရဏာပြုမှုကို ကောသလနိုင်ငံ သာဝတ္ထိမြို့၊ ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ ကောသလဇနပုဒ်ရှိ ကျောင်း တစ်ကျောင်း၌ ဝါကျွတ်ပြီးရောက်ရှိလာကြသော သန္တိဌ၊ သမ္ဘတ္တ သမ္မဟုလရဟန်းတို့ကို အကြောင်းပြု၍ ခွင့်ပြုတော်မူခဲ့ပါသည်။

ထိုသမ္မဟုလရဟန်းတို့သည် ဝါတွင်းသုံးလပတ်လုံး အချင်းချင်း စကားမပြောဘဲနေကြရန်- ဆွမ်းခံရွာမှ ပဌမဆုံး ရောက်ရှိသောရဟန်း ပြုကျင့်ရမည့် ကျင့်ဝတ်(၄)မျိုး၊ နောက်ဆုံးပြန်လာသောရဟန်း ပြုကျင့် ရမည့် ကျင့်ဝတ်(၉)မျိုးတို့ကို အချင်းချင်း ကတိကဝတ် ပြုကြပြီး ဝါကျွတ်သည်အထိ သီတင်းသုံးကြပါသည်။

သီတင်းကျွတ်ပြီး ဘုရားရှင်ထံ ရောက်လာကြသည့်အခါ ဘုရားရှင်က ယင်းတို့၏ ဖာသုကဝိဟာရကို မေးမြန်းတော်မူသဖြင့် လျှောက်ထားသည့်အခါ ထိုသမ္မဟုလရဟန်းတို့ နေခြင်းသည်-

- ၁။ ပသုသံဝါသ၊   ၂။ ငွေကသံဝါသ
- ၃။ သပတ္တသံဝါသ   ၄။ မူဂဗ္ဗတတိတ္ထိယသမာဒါန

(၁၆၂) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ဖြစ်ကြောင်း ကဲ့ရဲ့တော်မူပြီး ဒိဌ၊ သုတ၊ ပရိသင်္ကေတ-ဟူသော အကြောင်းသုံးမျိုးတို့ဖြင့် ပဝါရဏာပြုခြင်းသည်- အညမညာနုလောမ အာပတ္တိဝုဋ္ဌာန၊ ဝိနယပုရေက္ခာရ ဖြစ်လိမ့်လတ္တံ့-ဟု မိန့်တော်မူပြီး ဝါကျွတ်ပြီးသော ရဟန်းတို့အား ပဝါရဏာပြုရန် ခွင့်ပြုတော်မူပါသည်။ (၂၂၀-၃)

= ပဝါရဏာပြုသည့်အခါ ရဟန်းတော်များအားလုံး ဆောင့်ကြောင့်ထိုင်၍ ပဝါရဏာပြုရမည်။ (၂၂၃-၂၂၄)

= ပဝါရဏာပြုပြီးသော ရဟန်းသည် ထိုင်နေမြဲထိုင်နေနိုင်သည်။ (၂၂၄)

၁။ အဓမ္မေန ဝဂ္ဂပဝါရဏာကံ

၂။ အဓမ္မေန သမဂ္ဂပဝါရဏာကံ

၃။ ဓမ္မေန ဝဂ္ဂပဝါရဏာကံ

၄။ ဓမ္မေန သမဂ္ဂပဝါရဏာကံ - ဟူသော ပဝါရဏာကံ လေးမျိုးတို့တွင် ရှေ့သုံးမျိုးကို ဘုရားရှင် ခွင့်မပြု၊ နောက်ဆုံးတစ်မျိုးကိုသာ ဘုရားရှင် ခွင့်ပြုတော်မူသည်။ နောက်ဆုံးတစ်မျိုးကိုသာ ပြုရမည်။ (၂၂၄)

- ပဝါရဏံ ဒဗ္ဗိ၊ ပဝါရဏံ မေ ဟရ၊ ပဝါရဏံ မေ အာရောစေဟိ၊ မမတ္တာယ ပဝါရေဟိ-ဟုဆို၍ ဂိလာန ရဟန်းသည် ပဝါရဏာပေးရမည်။ (၂၂၅)

- ပဝါရဏာပေးသောရဟန်းသည် ဆန္ဒကိုလည်း ပေးရ မည်။ (၂၂၅)

ပဝါရဏာပြုရာ၌ ပုဗ္ဗကရဏ ပုဗ္ဗကိစ္စ ပတ္တကလ္လတို့မှာ ဥပုသ်၌ပြဆိုခဲ့ပြီးသော အတိုင်းပင်။ ။ ဥပေါသထဿ တောနိ- နေရာ၌ ပဝါရဏာယ တောနိ-ဟုဆို။ ။ ဆန္ဒ ပါရိသုဒ္ဓိ ဥတုက္ခာနံ-၌ ဆန္ဒပဝါရဏာ ဥတုက္ခာနံ။ ။ ဥပေါသထော ယာဝတိကာ-၌ ပဝါ

ပဝါရဏာကုဋ္ဌက - ပဝါရဏာပြုမှုဆိုင်ရာ (၁၆၃)

ရဏာ ယာဝတိကာ။ ။ ပါတိမောက္ခံ ဥဒ္ဓိသိတုံ-၌ ပဝါရေတုံ။ ။ အဇ္ဈပေါသထော ပန္နရသော-၌ အဇ္ဇ ပဝါရဏာ ပန္နရသီ-ဟု ပြင်၍ ဆိုလေ။ ။ နှစ်ယောက်ပြုရာ၌ ဉာတ်ထားဘွယ်မရှိ။ အချင်းချင်းသာ ဘိတ်ကြားရသည်။

“အဟံ အာဝုသော အာယသ္မန္တံ ပဝါရေမိ။ ဒိဋ္ဌေနဝါ သုတေ န ဝါ ပရိသင်္ကာယ ဝါ ဝဒတု မံ အာယသ္မာ အနုကမ္ပံ ဥပါဒါယ။ ပဿန္တော ပဋိကရိသာမိ။ ။ ဒုတိယမ္ပိ၊ တတိယမ္ပိ” သီတင်းကြီး သုံးကြိမ်ဆို။ ။ သီတင်းငယ်က သာဝု-သာဝုဆို။ သီတင်းငယ်မှာ အာဝုသောနေရာ၌ ဘန္တေဆို။

သုံးယောက်ပြုရာ၌ ဉာတ်ထား။ “သုဏန္တု မေ အာယသ္မန္တာ။ အဇ္ဇ ပဝါရဏာ ပန္နရသီ။ ယဒါယသ္မန္တာနံ ပတ္တကလ္လံ။ မယံ အညမညံ ပဝါရေယျာမ”။ ။ ဉာတ်။ ။ ထို့နောက် ထေရ်စဉ်အတိုင်းပြု။ “အဟံ အာဝုသော ..... အာယသ္မန္တာ အနုကမ္ပံ ဥပါဒါယ။ ပဿန္တော ပဋိကရိသာမိ။ ။ ဒုတိယမ္ပိ၊ တတိယမ္ပိ။ ။ သာဝု=သာဝု”။ ။ လေးယောက် ပြုရာ၌လည်း ထိုနည်းအတိုင်းပင်။ အာယသ္မန္တာ နေရာ၌ အာယသ္မန္တော-ဟု သြနှင့်လာ၏။

ငါးယောက်ဖြစ်ခဲ့လျှင် သံဃပဝါရဏာပြု။ ။ “သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံဃော၊ အဇ္ဇ ပဝါရဏာ ပန္နရသီ၊ ယဒိ သံဃဿ ပတ္တ ကလ္လံ၊ သံဃော ပဝါရေယျ”။ ။ သာမညဉာတ်၊ တေဝိစိကစသည်ပြု လိုရာနှင့် ဆက်ဆံ၏။ ။ “သံဃော တေဝိစိကံ ပဝါရေယျ”။ ။ တေဝိစိကဉာတ်။ ။ တစ်ပါးချင်း ဒုတိယမ္ပိ၊ တတိယမ္ပိတိုင်အောင် သုံးကြိမ်စီဆို၍သာ ပြုရသည်။ ။ အန္တရာယ်ရှိခဲ့သော် အန္တရာယ်ကို ထောက်၍။ ။ “ဒွေ ဝါစိကံ ပဝါရေယျ။ ။ သမာနဝသီကံ ပဝါရေယျ”ဟု လျော်ရာဉာတ်ကိုထား။ ။ ဒွေဝါစိကဟု ဉာတ်ထားလျှင် တစ်ပါးချင်း ဒုတိယမ္ပိတိုင်ရုံ နှစ်ကြိမ်စီသာပြု။ ။ ကေဝါစိကဟု

(၁၆၄) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ဥတိထားလျှင် တစ်ပါး တစ်ကြိမ်စီသာပြု။ ။ သမာနဝဿိကံ—ဟု
ဥတိထားခဲ့လျှင် ဝါတူချင်းပေါင်း၍ သုံးကြိမ်စီ။

“သံဃံ အာဝုသော ပဝါရေမိ”။ ။ သံဃထေရ်ကြီး။

“သံဃံ ဘန္တေ ပဝါရေမိ”။ ။ ကြွင်းသံဃာစု။ ။ ဝဒန္တ မံ
အာယသ္မန္တော—ကား အကြီး၊ အငယ် မခြားရ။

သာမဏိဥပုသ် သာမဏိပဝါရဏာတို့ကိုမူကား တိုက်တာ အတွင်း၌
အဓိကရုဏ်းကြီးစွာဖြစ်နေ၍ ဥပုသ်ပဝါရဏာပင် မပြဘဲ နေကြရသော
တိုက်တာ၌ အဓိကရုဏ်းပြေငြိမ်းသောနေ့မှာ ထိုဥပုသ် ထိုပဝါရဏာ
တို့ကို ပြုကြရကုန်၏။ ။ ထိုတွင် ဥပုသ်မှာ တစ်နှစ်လုံးအတွင်း၌
ပကတိ ဥပုသ်နေ့တို့ကို ချန်လှပ်၍ ကြွင်းသောနေ့တို့၌ ပြုအပ် ၏။
ရဟန်းဖြစ်ပါလျက် ဥပုသ်ပဝါရဏာမှုများ၌ မလိမ်မာခဲ့သော် အလွန်
ရှက်ဘွယ် ကောင်းလှ၏။ ထိုကြောင့် ဥပုသ်ပဝါရဏာတို့၌ အတန်
ငယ် ကျယ်၍သွားပေသည်။

ဥပုသ်, ပဝါရဏာပြုပုံပြီး၏။

===၀၀၀===

၃၄။ ပဝါရဏာအပြား

၅၀၈။ သံဃ၊ ဂဏ၊ ပုဂ္ဂလ၊ သုံးဝ ပဝါရဏာ။

သံဃပဝါရဏာ၊ ဂဏပဝါရဏာ၊ ပုဂ္ဂလပဝါရဏာ။

၅၀၉။ တေး၊ ဒွေး၊ ဧက၊ ဝါစိကနှင့်၊ သမာနဝဿံ၊
ဤလေးတန်း၊ ဆိုဟန် ပြားသည်သာ။

ထေဝါစိကပဝါရဏာ၊ ဒွေဝါစိကပဝါရဏာ၊ ဧကဝါစိကပဝါရဏာ၊
သမာနဝဿိက ပဝါရဏာ—ဟူ၍ ရွတ်ဆိုဟန် အခြင်းအရာအားဖြင့်

ပဝါရဏာက္ခန္ဓက - ပဝါရဏာပြုမှုဆိုင်ရာ (၁၆၅)

လေးပါး။ ။သမာနဝဿိကကို အခြားယူခဲ့လျှင် သုံးပါးဖြစ်၏။ သိမ်အပြင်တွင် ပဝါရဏာပြုသော သံဃာတစ်ရာ အရေအတွက်ရှိရာ၌ “သံဃံ ဘန္တေ ပဝါရေမိ” အစရှိသော စကားကို သုံးကြိမ်စီဆို၍ တစ်ပါးချင်းပြုသည်ကို **တေဝါစိကပဝါရဏာ** ဆိုသည်။ အန္တရာယ်ရှိလာ ၍ သုံးကြိမ်စီဆိုခွင့် မရရာ၌ နှစ်ကြိမ်စီဆို၍ ပြုသည်ကို **ဒွေဝါစိက ပဝါရဏာ** ဆိုသည်။ နှစ်ကြိမ်စီမှ ဆိုခွင့်မရရာ၌ တစ်ကြိမ်စီဆို၍ပြုသည် ကို **ဧကဝါစိကပဝါရဏာ** ဆိုသည်။ အန္တရာယ်အတွက် အသီးသီး တစ်ပါးချင်း ဆိုခွင့်မရရာ၌ ဝါတူချင်းပေါင်း၍ ဆယ်ပါးတစ်တွဲ ငါးပါးတစ်တွဲ စသည်ဖြင့် ဆို၍ပြုသည်ကို သမာနဝဿိက ပဝါရဏာဆိုသည်။ ဥတုထားပုံ အသီးသီးရှိ၏။

၅၁၀။ **တော၊ ဒွေး၊ ဧက၊ သမာန၊ သံဃပဝါရဏာ။**

ဤတေဝါစိကစသည် လေးပါးကား သံဃပဝါရဏာချည်း တည်း။

၅၁၁။ **ဓာတုဒ္ဓသီ၊ ပစ္စုရသီ၊ သာမဂ္ဂီ၊ သုံးလီနေတွက်မှာ။**

ပဝါရဏာနေ့ ပြားသည်အတွက် ဓာတုဒ္ဓသီပဝါရဏာ စသည် သုံးလီပြား။ ။ ထိုနေ့စုကိုလည်း သီတင်းကျွတ်လဆန်း ၁၄-ရက်မှစ၍ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့ အတွင်း၌သာမှတ်။

၅၁၂။ **နှစ်၊ သုံး၊ လေးပါး၊ ဂဏထား၊ ငါးပါး သံဃာသာ။**

ပဝါရဏာကံ၌ ရဟန်းနှစ်ပါး၊ သုံးပါး၊ လေးပါးသည် ဂဏပဝါ ရဏာမည်၏။ ရဟန်းငါးပါးရှိမှ သံဃပဝါရဏာခေါ်သည်။

၅၁၃။ **အကြွင်းဆိုဘွယ်၊ ဥပုသ်နယ်၊ သွယ်သွယ် ခွဲမိတ်ဖြာ။**

ဥပုသ်ပဝါရဏာပြုပြီးသော သံဃာအများထံ၌ နောက်မှ ရောက်လာသော ရဟန်းအနည်းအများတို့ လျှောက်ကြားရသော အစီ

(၁၆၆)   ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) နုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

အရင် ဆိုဘွယ်အသွယ်သွယ်မှာ ဥပုသ်ခဏ်း၌ကဲ့သို့ ခွဲစိတ်ဖြာရာ၏။

ပဝါရဏာအပြားပြီး၏။

=====

ပဝါရဏာ အမေးအဖြေ

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော
သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ

ပဝါရဏာ အမေး/အဖြေ

= သုဏ္ဏာတု မေ ဘန္တေ သံဃော။ ယဒိ သံဃဿ
ပတ္တကလ္လံ။ အဟံ အာယသန္တံ (ကုမာရံ) ဝိနယံ ပုစ္ဆေယျံ။ (ပုစ္ဆကဉာတ်)

= သုဏ္ဏာတု မေ ဘန္တေ သံဃော။ ယဒိ သံဃဿ
ပတ္တကလ္လံ။ အဟံ အာယသ္မတာ (ကုမာရေန) ဝိနယံ ပုဋ္ဌော
ဝိဿဇ္ဇေယျံ။ (ဝိဿဇ္ဇကဉာတ်)

မေး-၁။ ပကာရေဟိ ဒိဋ္ဌာဒီဟိ ဝါရေတိ သံဃာဒိကော
ဘဇာပေတိ ဘတ္တေ ကရောတိ တောယာတိ ပဝါရဏာ။

တောယ - သမဏစရိယာယ = အာပတ်ညစ်ကြေး အပြစ်
ဘေးကို ဆေးကြောသုတ်သင် ကင်းဝေးစင်ဖို့ စည်ပင်သတိ သမာဓိဖြင့်
မိမိစွန့်ရေး ဆိုခွင့်ပေးခြင်းဟု ဆိုအပ်သော ရဟန်းကျင့်ဝတ် ဤတရား
မြတ်ဖြင့်။ ဘိက္ခု = ရဟန်းတို့ကို။ ဒိဋ္ဌာဒီဟိ = ဒိဋ္ဌအစရှိ ကုန်သော။
(ဝါ) ဒိဋ္ဌ, သုတ, ပရိသက်-ဟူကုန်သော။ ပကာရေဟိ = အပြားတို့ဖြင့်။
ဝါရေတိ = သံဃာ, ဂိုဏ်းဟု ပုဂ္ဂိုလ်စုသို့ ကောင်းမှုချည်းမှတ် အပြီး
သတ်အောင် ဆည်းကပ်စေတတ်၏။ သံဃာဒိကော = သံဃာ အစရှိ
သည်တို့သို့။ ဘဇာပေတိ = ဆည်းကပ်စေတတ်၏။ ဘတ္တေ = ဆည်း
ကပ်သည်တို့ကို။ ကရောတိ = ပြုတတ်၏။ ဣတိတသ္မာ = ထိုသို့
ရဟန်းများစွာ ပြစ်ဝေးကွာအောင် သံဃာ, ဂိုဏ်းဟု ပုဂ္ဂိုလ်စုသို့ ကောင်းမှု
ချည်းမှတ် အပြီးသတ်အောင် ဆည်းကပ်စေကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်

(၁၆၈)   ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

တောယာတိပဒေန = တောယ-ဟူသော ဤပုဒ်ဖြင့်၊ နိဒ္ဒိဋ္ဌာ = ညွှန်ပြအပ်သော။ သာသမဏစရိယာ = အာပတ်ညစ်ကြေး အပြစ်ဘေးကို ဆေးကြောသုတ်သင် ကင်းဝေးစင်ဖို့ စည်ပင်သတိ သမာဓိဖြင့် မိမိစွန့်ရေး ဆိုခွင့်ပေးခြင်းဟုဆိုအပ်သော ရဟန်းကျင့်ဝတ် ထိုတရားမြတ်သည်။ ပဝါရဏာ = ပဝါရဏာမည်၏။

ဤသို့ဝိဂ္ဂိုဟ် မိန့်ဆိုမြွက်ဟ သမဏဓမ္မ စာရိတ္တတည်းဟူသော ပဝါရဏာကို မဟာမုနိနှင့် အမည်ရသည့် လောကစက္ခု သုံးလူ ဘာဘုန်း မော် မြတ်စီနော်သည် အဘယ်ပြည်မှာ သီတင်းသုံးနေတော်မူသော အခါ၌ ပညတ်တော်မူအပ်ပါသနည်း?။

ဖြေ-၁။   တေန သမယေန ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ-အစရှိသည်ဖြင့် ဝိနည်းမဟာဝါ ပဝါရဏာက္ခန္ဓက ပါဠိလာ ရှိသည်နှင့်အညီ ကာသိတိုင်း ကောသလတိုင်းဟု ဆိုအပ်သော တိုင်းကြီးနှစ်တိုင်းတို့၏ ခွန်သဆက်သွင်းရာ ရတနာရွှေငွေ ထွေထွေ များဘိ သာဝတ္ထိမည် မင်းနေပြည်၏ တောင်မျက်နှာအရပ်ဝယ် အာရညကင် ဓုတင်လက္ခဏာနှင့် ပြည့်စုံသော တောအရပ်၌ အနာထဝိဇ္ဇာ ဂုဏ်သိမ်ပျံ့မွှေး သူဌေးမင်းသည် သန့်ရှင်းသဒ္ဓါ စေတနာဖြင့် သပြာကြေးငွေ ငါးဆယ့် လေးကုဋေကို မစ္ဆေမနော ရက်ရောစွာ ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းအပ်သော ဇေတဝန်တောရကျောင်းဝယ် ကိန်းအောင်းမွေ့လျော် စံနေတော်မူသောအခါ လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့၏ ကိုးကွယ်ရာအစစ် ဖြစ်တော်မူသော သဗ္ဗညုမြတ်စွာ စောသတ္တာသည်-

“အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ဝသံဝုတ္တာနံ ဘိက္ခုနံ တိဟိ ဌာနေဟိ ပဝါရေတုံ ဒီဋ္ဌေန ဝါ သုတေန ဝါ ပရိသင်္ကာယ ဝါ- အစဖြာသဖြင့် သမဏဓမ္မ စာရိတ္တဖြစ်သော ပဝါရဏာကို ခွင့်ပြု ပညတ်တော်မူပါသည်ဘုရား။

မေး- ၂။ သာဝတ္ထိနဂရ ရာဇဌာနီ မင်းနေပြည်ကိုအမီပြု၍

ပဝါရဏာက္ခန္ဓက • ပဝါရဏာပြုမှုဆိုင်ရာ (၁၆၉)

လေးတန် ဣရိယာ မျှစဉ်ခါဝယ် သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ သုံးလူ့ဘာသည် သမဏဓမ္မ စာရိတ္တသိက္ခာ ပဝါရဏာကို ခွင့်ပြုတော်မူ၏-ဟု ဆိုပြီ။ ယင်းသို့ ခွင့်ပြု ပညတ်တော်မူအပ်သော သမဏဓမ္မ စာရိတ္တသိက္ခာ ပဝါ ရဏာကို အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်ကို အကြောင်းပြု၍ ပညတ်တော်မူအပ်ပါ သနည်း?။

ဖြေ-၂။ တေန ခေါ ပန သမယေန သမ္ပဟုလာ သန္နိဋ္ဌာ သမ္ဘတ္တာ ဘိက္ခု ကောသလေသု ဇနပဒေသု အညတရသ္မိ အာဝါသေ ဝဿ ဥပဂစ္ဆိသု-အစရှိသည်ဖြင့် ဝိနည်းမဟာဝါ ပဝါရဏက္ခန္ဓက ပါဠိလာ ရှိသည်နှင့်အညီ ကောသလတိုင်း ဇနပုဒ်ဝယ် တစ်ခုသော ကျောင်းတိုက် ၌ ဝါဆိုဝါကပ်ကြကုန်သော ကောသလတိုင်းသား ရဟန်းတို့၏ အချင်းချင်း စကားမပြော တုဏှိဘောဖြင့် နီးနှောဆုံးမခြင်းမရှိ သတိမေ့လျော့ ပေါ့ပေါ့တန်တန် ရန်သူတမျှ ဟတ္ထဝိလဃ်က တိတ္ထိယသမာဒါနဖြစ်သော အကျင့်ကို ကျင့်ကြခြင်းကို အရင်းပြုလျက် သဗ္ဗညုမြတ်စွာ စောသတ္တာသည် နိယျာနိက ဝဋ်မှထွက်မြောက်ရာ ငါဘုရားသာသနာတော်၏ ကိစ္စတာဝန်ကို ထမ်းရွက်မည်မှန်း ရဟန်းပြုကြကုန်သည်သာ ဖြစ်ပါလျက် အချင်းချင်း စကားမပြော တုဏှိဘောဖြင့် နီးနှောဆုံးမခြင်းမရှိ သတိမေ့လျော့ ပေါ့ပေါ့တန်တန် ရန်သူတမျှ ဟတ္ထဝိလဃ်က မူဂဗ္ဗတတိတ္ထိယ သမာဒါနအကျင့်ဖြင့် နေ့ရက်ရှည်ကြာ နေကြသည့်အခြင်းအရာမှာ အရိယာသူတော် ကောင်းတို့၏ ပေါင်းဖော် နေထိုင်းခြင်းမျိုးမဟုတ်၊ ယုတ်မာသော ကျွဲ၊ နွား၊ တိရစ္ဆာန် ရန်သူဖြစ်သောသူတို့၏ ပေါင်းဖော်နေထိုင်းမျိုးသာ ဖြစ်သည်ဟု- ကဲ့ရဲ့တော်မူ၍ “ န ဘိက္ခဝေ မူဂဗ္ဗတံ တိတ္ထိယသမာဒါနံ သမာဒယိတဗ္ဗံ။ ယော သမာဒိယေယျ။ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋ္ဌဿ- ဟု သိက္ခာပုဒ် ပညတ်တော်မူလျက် ယခင် ကောသလတိုင်းသား ရဟန်း များကိုပင် အကြောင်းပြု၍ အချင်းချင်း စကားမပြော တုဏှိဘောဖြင့် နီးနှောဆုံးမခြင်းမရှိ၊ သတိမေ့လျော့ ပေါ့ပေါ့တန်တန် ရန်သူတမျှ

(၁၇၀)   ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) ရစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ဟတ္ထဝိလပ်က မူဂဗ္ဗတတိတ္ထိယ သမာဒါနဝတ္ထုကြောင့် သမဏဓမ္မ
စာရိတ္တဟု ဆိုအပ်သော ပဝါရဏာကို ခွင့်ပြု ပညတ်တော်မူပါသည်
ဘုရား။

=====

မေး-၃။ ကောသလတိုင်းသား ရဟန်းများကို အကြောင်းပြု၍
အချင်းချင်း စကားမပြော တုဏှိဘောဖြင့် နှီးနှော ဆုံးမခြင်းမရှိ
သတိမေ့လျော့ ပေါ့ပေါ့တန်တန် ဟတ္ထဝိလပ်က မူဂဗ္ဗတ တိတ္ထိယ
သမာဒါနဝတ္ထုကြောင့် သမဏဓမ္မ စာရိတ္တသိက္ခာ ပဝါရဏာကို ခွင့်ပြု
ပညတ်တော်မူ၏ဟု ဆိုပြီ။ ယင်းသို့ ခွင့်ပြုတော်မူအပ်သော ပဝါ
ရဏာသည် သင်္ချာအားဖြင့် အဘယ်မျှ အပြားရှိပါသနည်း?။

ဖြေ-၃။ ၁။ စာတုဒ္ဒသော ပန္နရသော၊
သာမဂ္ဂိ ဒိနတော တိဓာ။
ဒိနပုဂ္ဂလကာတဗ္ဗာ၊
ကာရတော တေ နဝေရိတာ။

၂။ တယော တယောတိ ကတွာန၊
ဒိနပုဂ္ဂလဘောဒတော။
တေဝါစီ ဒွေကဝါစီတိ၊
နဝ ဝုတ္တာ ပဝါရဏာ။- ဟု

မူလသိက္ခာ ကျမ်းဆရာတို့ မိန့်မှာကျူးရင့် ဖွင့်လှစ်အပ် သည်နှင့်
အညီ စာတုဒ္ဒသီပဝါရဏာ၊ ပန္နရသီပဝါရဏာ၊ သာမဂ္ဂိ ပဝါရဏာ-
ဟု နေ့၏အစွမ်းအားဖြင့် သုံးပါး၊ သံဃပဝါရဏာ၊ ဂဏပဝါရဏာ၊
ပုဂ္ဂလပဝါရဏာ-ဟု ကာရကပုဂ္ဂိုလ်အစွမ်းအားဖြင့် သုံးပါး၊ တေဝါစီက
ပဝါရဏာ၊ ဒွေဝါစီကပဝါရဏာ၊ ကေဝါစီကပဝါရဏာ-ဟု ကာတဗ္ဗာ
ကာရ၏အစွမ်းအားဖြင့် သုံးပါး၊ အပြားရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့် သင်္ချာ
အရေအတွက်အားဖြင့် ကိုးပါးအပြားရှိပါသည်ဘုရား။

ပဝါရဏာက္ခန္ဓက - ပဝါရဏာပြုမှုဆိုင်ရာ (၁၇၁)

မေး-၄။ ယင်းသို့ အရေအတွက်အားဖြင့် ကိုးပါးသော ပဝါရဏာ တို့တွင် အဘယ်ပဝါရဏာကို ယခုစည်းဝေးရာ သီမမဏ္ဍလမှာ ငါတို့ ပြုအပ်၊ ပြုသင့်၊ ပြုထိုက်၊ ပြုကောင်းပါသနည်း။

ဖြေ-၄။ ဣစ ပန ဧကော ပုဂ္ဂလော။ ဒွေ တယော စတ္တာရော ဂဏော။ တတော ပရံ သံဃော- ဋီကာဉာဏ်ရင် ပုဂ္ဂိုလ်ရှင်တို့ မိန့်ဆိုတော်မူအပ်သည်နှင့်အညီ ရဟန်းလေးယောက်ထက်လွန်သော အစည်းအဝေးဖြစ်၍ ယခုစည်းဝေးသော သီမမဏ္ဍလမှာ သံဃ ပဝါရဏာကိုသာ ပြုအပ်၊ ပြုသင့်၊ ပြုထိုက် ပြုကောင်းပါသည်ဘုရား။

=====

မေး-၅။ ယခု စည်းဝေးရာ သီမမဏ္ဍလမှာ သံဃပဝါရဏာကို ပြုအပ်၊ ပြုသင့်၊ ပြုထိုက်၊ ပြုကောင်း၏-ဟု ဆိုပြီ။

သမ္ပန္နနီ ပဒီပေါ စ၊ ဥဒကံ အာသနေန စ။

ပဝါရဏာယ တောနိ၊ ပုဗ္ဗကရဏန္တိ ဝုစ္စတိ-ဟူ၍

မိန့်ဆိုတော်မူအပ်သော အဋ္ဌကထာပါဠိနှင့်အညီ ပဝါရဏာအိမ် သိမ်အပြင်၌ တံမြက်လှည်းခြင်း၊ ဆီမီးညှို့ထွန်းခြင်း၊ သောက်ရေ သုံးဆောင်ရေ တည်ထားခြင်း၊ နေရာခင်းခြင်း ဤလေးပါးသော ပြုဖွယ်ကိစ္စတို့ကို သံဃာမစည်းဝေးမီ ရှေ့အဖို့၌ ပြုအပ်၊ ပြုသင့်၊ ပြုထိုက်၊ ပြုကောင်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့် ပုဗ္ဗကရဏမည်၏ဟူ၍ အဋ္ဌကထာဆရာမြတ်တို့ မိန့်ဆိုတော်မူအပ်သောကြောင့် ဤလေးပါး သော ပြုဖွယ်ကိစ္စတို့တွင် ပဝါရဏာအိမ် သိမ်အပြင်၌-

မေး/ဖြေ-၅။

၁။ တံမြက်လှည်းခြင်းကိစ္စ ပြီးပြီလော။

၁။ ပြီးပါပြီဘုရား။

(၁၇၂)   ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

၂။ ဆီမီးညှိထွန်းခြင်းကိစ္စ ပြီးပြီလော?။

၂။ ပြီးပါပြီဘုရား။

၃။ သောက်ရေ သုံးဆောင်ရေ တည်ထားခြင်းကိစ္စပြီးပြီလော?။

၃။ ပြီးပါပြီဘုရား။

၄။ နေရာခင်းခြင်းကိစ္စ ပြီးပြီလော?။

၄။ ပြီးပါပြီဘုရား။

မေး-၆။   ဆန္ဒပဝါရဏာ ဥတုက္ခာနံ၊
                  ဘိက္ခုဂဏနာ စ သြဝါဒေါ။
                  ပဝါရဏာယ တောနိ၊
                  ပုဗ္ဗကိစ္ဆန္တိ ဝုစ္စတိ-ဟူ၍

မိန့်ဆိုတော်မူအပ်သော အဋ္ဌကထာပါဠိနှင့်အညီ ဆန္ဒကိုလျှောက်ထားခြင်း၊ ပဝါရဏာကို လျှောက်ထားခြင်း၊ သီတင်းကျွတ်လပြည့်နေ့၌ ပြုအပ်သော ပထမကတ္တိက ပဝါရဏာ၊ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့၌ ပြုအပ်သော ဒုတိယကတ္တိက ပဝါရဏာ အားဖြင့် ထိုနှစ်ပါးသော ပဝါရဏာတို့တွင် တစ်ပါးပါးသောပဝါရဏာကို လျှောက်ထားခြင်း၊ သုံးပါးသောဥတုတို့တွင် ယခု ရောက်ဆဲဖြစ်သောဥတုကို လျှောက်ထားခြင်း၊ ပဝါရဏာအိမ် သိမ်အပြင်၌ စည်းဝေးရောက်လာကြကုန်သော ရဟန်းတို့၏အရေအတွက်ကို လျှောက်ထားခြင်း၊ ရဟန်းမတို့က အကျွန်ုပ်တို့သည် အရှင်ဘုရားတို့အထံ၌ အဆုံးအမကို ခံလာပါကုန်အံ့-ဟု တောင်းပန်လျှောက်ထားသောစကားကို သံဃာတော်အား လျှောက်ထားခြင်း ဤငါးပါးသောပြုဖွယ်ကိစ္စတို့ကို သံဃာ စည်းဝေးပြီးသည်မှနောက် ပဝါရဏာမပြုမီ ရှေ့အဖို့၌ ပြုအပ်၊ ပြုသင့်၊ ပြုထိုက်၊ ပြုကောင်းသည်၏အဖြစ်ကြောင့် ပုဗ္ဗကိစ္စတို့ မည်၏ဟူ၍ အဋ္ဌကထာ

ပဝါရဏာက္ခန္ဓက - ပဝါရဏာပြုမှုဆိုင်ရာ (၁၇၃)

ဆရာမြတ်တို့ မိန့်ဆိုတော်မူအပ်သောကြောင့် ဤငါးပါးသော ပြုဖွယ် ကိစ္စတို့တွင်-

- ၁။ ဆန္ဒကို လျှောက်ထားခြင်းကိစ္စ ပြီးပြီလော?။
- ၁။ ဆန္ဒာရဟပုဂ္ဂိုလ် မရှိသည်ဖြစ်၍ ဆန္ဒကို လျှောက်ထားဖွယ် ကိစ္စမရှိ ပြီးပါပြီဘုရား။
- ၂။ ပဝါရဏာကို လျှောက်ထားခြင်းကိစ္စ ပြီးပြီလော?။
- ၂။ ပဝါရဏာရဟ ပုဂ္ဂိုလ်မရှိသည်ဖြစ်၍ ပဝါရဏာကို လျှောက် ထားဖွယ်ကိစ္စမရှိ ပြီးပါပြီဘုရား။
- ၃။ သီတင်းကျွတ်လပြည့်နေ့၌ ပြုအပ်သော ပထမကတ္တိက ပဝါရဏာ၊ တန်ဆောင်မုန်း လပြည့်နေ့၌ ပြုအပ်သော ဒုတိယကတ္တိက ပဝါရဏာ အားဖြင့် ထိုနှစ်ပါးသော ပဝါ ရဏာတို့တွင် အဘယ် ပဝါရဏာကို ငါတို့တစ်စု ယခု ပြုအပ်ပါသနည်း?။
- ၃။ သီတင်းကျွတ်လပြည့် ပဌမကတ္တိကပဝါရဏာနေ့၌ ပြုအပ် သော ပဌမကတ္တိကပဝါရဏာကို ပြုအပ်ပါသည်ဘုရား။
- ၄။ ပဝါရဏာအိမ် သိမ်အပြင်၌ စည်းဝေးရောက်လာကြကုန် သော ရဟန်းတော်တို့၏ အရေအတွက်ကား အဘယ်မျှ ရှိပါသနည်း?။
- ၄။ ပဝါရဏာအိမ် သိမ်အပြင်၌ စည်းဝေးရောက်လာကြသော ရဟန်းတို့၏ အရေအတွက်ကား (-----) အတိုင်း အရှည်ရှိပါသည်ဘုရား။
- ၅။ ရဟန်းမတို့က အကျွန်ုပ်တို့သည် အရှင်ဘုရားတို့၏အထံ၌ အဆုံးအမကို ခံလာပါကုန်အံ့-ဟု လျှောက်ထားတောင်း ပန်သောစကားကို သံဃာတော်အား လျှောက်ထားခြင်း

(၁၇၄) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ကိစ္စ ပြီးပြီလော?။

- ၅။ ယခုအခါ သာသနာတော်အတွင်း၌ ရဟန်းမိန်းမတို့ မရှိ
သည်ဖြစ်၍ ရဟန်းမတို့က အကျွန်ုပ်တို့သည် အရှင် ဘုရား
တို့အထံ၌ အဆုံးအမကို ခံလာပါကုန်အံ့-ဟု တောင်း
ပန်လျှောက်ထားအပ်သော စကားကို သံဃာတော်အား
လျှောက်ထားဖွယ်ကိစ္စ မရှိ ပြီးပါပြီဘုရား။

=====

(၆) ပဝါရဏာ ယာဝတိကာ စ၊ ဘိက္ခု ကမ္မပတ္တာ။

သဘာဂါပတ္တိယော စ န ဝိဇ္ဇန္တိ၊ ဝဇ္ဇနီယာ စ ပုဂ္ဂလာ။

တသ္မိံ န ဟောန္တိ၊ ပတ္တကလ္လန္တိ ဝုစ္စတိ။- ဟူသော

အဋ္ဌကထာပါဌ်နှင့်အညီ ပဝါရဏာသည် နေ့၏အစွမ်းအားဖြင့်
စာတုဒ္ဓသီပဝါရဏာ၊ ပန္နရသီပဝါရဏာ၊ သာမဂ္ဂီပဝါရဏာဟူ၍ သုံးပါး
အပြားရှိ၏။ ထိုသုံးပါးတို့တွင် ပန္နရသီပဝါရဏာဖြစ်ခြင်း၊ ကာရက
ပုဂ္ဂိုလ်၏အစွမ်းအားဖြင့် သံဃပဝါရဏာ၊ ဂဏပဝါရဏာ၊ ပုဂ္ဂလ
ပဝါရဏာ-ဟူ၍ သုံးပါးအပြားရှိ၏။ ထိုသုံးပါးတို့တွင် သံဃပဝါရဏာ
ဖြစ်ခြင်း၊ ကာတဗ္ဗကာရ၏အစွမ်းအားဖြင့် တေဝါစိက ပဝါရဏာ၊
ဒွေဝါစိကပဝါရဏာ၊ ဧကဝါစိကပဝါရဏာ ဟူ၍ သုံးပါးအပြားရှိ၏။
ထိုသုံးပါးတို့တွင် တေဝါစိကပဝါရဏာဖြစ်ခြင်း၊ ဤသုံးပါးသော လက္ခ
ဏာနှင့် ပြည့်စုံခြင်း၊ အယုတ်ဆုံး ငါးယောက် ငါးယောက်ထက်
အလွန်ရှိကုန်သော ရဟန်းတို့၏ ပဝါရဏာအိမ် သိမ်အပြင် နှစ်တောင့်
ထွာ ဟတ္ထပါသ်ကို မစွန့်မူ၍ တစ်သိမ်တည်း၌တည်သဖြင့် သံဃပဝါရ
ဏာအား လျှောက်ပတ်ခြင်း၊ ပဝါရဏာအိမ် သိမ်အပြင်၌ စည်းဝေး
ရောက်လာကြကုန်သော ရဟန်းတို့အား နေလွဲသောကာလ၌ ယာဝ
ကာလိကဘောဇဉ်ကို စားခြင်းအစရှိသော သဘောတူ ဝတ္ထုကြောင့်
သင့်သော အာပတ်မရှိခြင်း၊ ပဝါရဏာအိမ် သိမ်အပြင် နှစ်တောင့်ထွာ
ဟတ္ထပါသ်မှ အပြုသည်၏အစွမ်းအားဖြင့် ကြဉ်အပ်ကုန်သော လူ့

ပဝါရဏာကုဋ္ဌက - ပဝါရဏာဖြူးဆိုင်ရာ (၁၇၅)

ဘိက္ခုနီအစရှိသော နှစ်ကျိပ်တစ်ယောက်သော ဝဇ္ဇနီယပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ပဝါရဏာအိမ် သိမ်အပြင် နှစ်တောင့်ထွာ ဟတ္ထပါသ်အတွင်း၌ မရှိခြင်း၊ ဤလေးပါးသော အင်္ဂါနှင့်ပြည့်စုံသော ပဝါရဏာကံကို ပတ္တကလ္လဖြစ်၏ ဟူ၍ အဋ္ဌကထာဆရာမြတ်တို့ မိန့်ဆိုအပ်သောကြောင့် ယခုပြုလတ္တံ့သော ပဝါရဏာကံသည် ပတ္တကလ္လ ဖြစ်ပါ၏လော?။

ဖြေ-၆။ ယခုပြုလတ္တံ့သော ပဝါရဏာကံသည် ပတ္တကလ္လ ဖြစ်ပါသည်ဘုရား။

(က) ပုဗ္ဗကရဏ ပုဗ္ဗကိစ္စာနိ ပရိယောသာပေတွာ ဒေသိတာ ပတ္တိကဿ သမဂ္ဂဿ ဘိက္ခုသံဃဿ အနုမတိယာ ပဝါရဏာဉတ္တိံ ဌပေသာမ။

= သံဃော ဘန္တေ အာယသ္မန္တံ ပဝါရဏာ ဉတ္တိဌပနံ အဇ္ဈေသတိ။ ဌပေတု အာယသ္မာ ပဝါရဏာဉတ္တိံ။

= ဒုတိယမ္ပိ ဘန္တေ (ပ) ပဝါရဏာဉတ္တိံ။

= တတိယမ္ပိ ဘန္တေ (ပ) ပဝါရဏာဉတ္တိံ။

(ခ) သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံဃော။ အဇ္ဇ ပဝါရဏာ ပန္နရသီ။ ယဒိ သံဃဿ ပတ္တကလ္လံ။ သံဃော သမာနဝသိကံ ပဝါရေယျ။

ပဝါရဏာ အပေး/အဖြေ ပြီး၏

=====

ဤတွင် ပဝါရဏကုဋ္ဌက
ပဝါရဏာဖြူးခြင်းဆိုင်ရာ ပြီးပါပြီ။

ကမ္မကမ္မကမ္မကမ္မ

ကထိနကမ္မ

ကထိနဆိုင်ရာ သိမှတ်ဖွယ်ရာများ

ကထိန်ဆိုင်ရ သိပ္ပတ်ဖွယ် (၁၇၉)

ကထိန်ကမ္မ

=====

စာမျက်နှာ အညွှန်းများဖြင့် လေ့လာရန်

ကထိန်ကမ္မအရာ၌ နာနာစရိယဝါဒများကို ပြဆိုထားသဖြင့် လေ့လာသူတို့ အသိဉာဏ် မရှုပ်ထွေးစေရန် အောက်ဖော်ပြပါ မာတိကာ စကားရပ် အညွှန်းစာမျက်နှာတို့ဖြင့် လေ့လာရပါမည်။

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
= ကထိန်ဟူသည်	၁၈၃၊ ၁၉၀-၁၊ ၂၇၆-၇၊ ၂၉၅-၆
= ကထိန်ဖြစ်ပေါ်လာပုံ	၁၉၁-၄၊ ၂၇၇၊ ၂၈၀၊ ၂၈၉၊ ၂၉၇
= ကထိန်၏တည်ရာဝတ္ထု၊ ဝတ္ထု၏ဖြစ်ရာဘူမိ	၁၈၄၊ ၁၉၅၊ ၂၈၂၊ ၂၉၈၊ ၁၉၅၊ ၂၁၇၊ ၂၈၂၊ ၂၉၇-၈၊ ၃၀၉
= ကထိန်၏အရင်းအမြစ် (မူလ)	၁၉၆၊ ၂၈၃
= ကထိန်၏အစ အလယ် အဆုံး	၁၉၆၊ ၂၈၃
 = ကထိန်သင်္ကန်း လှူဒါန်းရမည့်သံဃာ	
= ဥပစာရသီမဋ္ဌက ဝသံဝုတ္တသံဃာ	၂၁၅-၇
(က) ကျောင်းတိုက်၌လှူဒါန်းလျှင် စာတုဒ္ဓိသာ သံဃိက	၂၄၀-၁
(ခ) ကျောင်းတိုက်အပြင်၌ လှူဒါန်းလျှင် ကျောင်းတိုက်နာမည်တပ်၍ အာရာမိက သံဃိက	၂၃၁
= စာတုဒ္ဓိသာသံဃိက	၁၈၄၊ ၂၄၉၊ ၂၅၂၊ ၃၀၀
= စာတုဒ္ဓိသာ အာဂတာနာဂတ သံဃာ	၁၈၄၊ ၂၅၂၊ ၂၈၅၊ ၃၀၀

(၁၈၀) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

= ကထိန်သင်္ကန်း လှူဒါန်းပုံ

- (က) ကွမ် စီဝရံ ကထိနတ္ထာယ သံဃဿ ဒဋ္ဌိ၊
ကွမ်နာ စီဝရေန ကထိနံ အတ္ထရထ။ ၁၈၄
- (ခ) ကွမ် ကထိနစီဝရံ သံဃဿ ဒေမ။ ၁၉၆၊ ၁၉၉၊ ၂၅၂
ကွမ်နာ ကထိနံ အတ္ထရထ။ ၂၈၅၊ ၃၀၀
- (ဂ) ကွမ် စီဝရံ ကထိနတ္ထာယ သံဃဿ ဒေမ။ ၁၈၄၊ ၁၉၆
- (ဃ) မယံ ဘန္တေ ကွမ် ကထိနစီဝရံ သံဃဿ
ဒေမ။ ၁၉၉၊ ၂၅၂
- (င) ကွမ် ကထိနစီဝရံ သံဃဿ ဒေမ
ကထိနံ အတ္ထရိတုံ။ ၂၉၈၊ ၃၀၉
- (စ) ကွမ် ကထိနစီဝရံ သံဃဿ ဒေမ၊
(မဟာဝိသုတာရာမေ) ကထိနံ အတ္ထရိတုံ။ ၃၀၆

= ကထိန်သင်္ကန်း (ကထိန်ခင်းရသောသင်္ကန်း)

- (၁) သင်းပိုင်၊ ကေသီ၊ နှစ်ထပ်သင်္ကန်းတို့တွင်
တစ်ထည်ထည်၊ ၁၈၉၊ ၂၈၂၊ ၂၉၉
- (၂) သံဃိကသင်္ကန်းသာ ဖြစ်ရမည်၊ ၁၈၄၊ ၁၉၆၊ ၂၀၉၊ ၂၁၁၊
၂၃၃၊ ၂၃၇၊ ၂၄၉၊ ၂၉၉၊ ၃၀၀
- (၃) ဖြတ်၍ချုပ်သော သင်္ကန်းဖြစ်ရမည်၊
အနည်းဆုံး (၅-ခန်း) ၂၄၁-၂၊ ၂၅၃၊ ၂၉၀၊ ၂၉၈၊ ၂၉၉
- (၄) =စင်ကြယ်သောသင်္ကန်းဖြစ်ရမည်။ ၂၄၃၊ ၂၉၀၊ ၂၉၈-၉၊
(က) အစာမကြေ (ကော်များသော) ပုဆိုးကြမ်း၊
(ခ) ညစ်နွမ်းပေရေ အညစ်အကြေးလိမ်းကျံ
နေသော ပုဆိုးကြမ်းမဖြစ်ရ ၂၅၃၊ ၂၉၉၊

= ကထိန်ခင်းရသောသင်္ကန်း ၂၀၈၊ ၂၂၁၊ ၂၉၀

= ကထိန်အာနိသင် ၅-ပါး ၁၉၄-၅၊ ၂၉၆၊

= ကထိန်ခင်းထိုက်သော ရဟန်း၏အင်္ဂါ ၈-ပါး ၁၉၉၊ ၂၂၇၊ ၂၈၁၊ ၂၈၄

ကထိနက္ခန္ဓက - ကထိန်ဆိုငါရာသိမှတ်ဖွယ်များ (၁၈၁)

= ကထိန်သင်္ကန်းပေးရမည့်ဌာန

ဉတ္တိဒုတိယကမ္မဝါစာဖြင့် ဗဒ္ဒသိမ်/ဥဒကုက္ကေပသိမ်/
သတ္တဗ္ဗန္တရသိမ် အတွင်း၌သာ သံဃာက ကထိန်
ခင်းထိုက်သော ရဟန်းကိုရွေးချယ်၍ ကထိန်သင်္ကန်း
ကို ပေးရမည်။ ၁၈၅၂၆၉၂၇၀

= ကထိန်သင်္ကန်းပေးရမည့်ပုဂ္ဂိုလ်

- (၁) ပုရိမဝသသံဂုဌရဟန်း ၁၈၃၊ ၁၉၀၊ ၂၈၆၊ ၃၀၀
- (၂) အင်္ဂါရှစ်ပါးနှင့်ပြည့်စုံသောရဟန်း ၁၈၆၊ ၂၂၃၊ ၂၂၅၊ ၂၈၁
- (၃) ဇိဏ္ဏစီဝရရဟန်း ၂၂၈၊ ၂၈၆၊ ၃၀၀-၁
- (၄) မထေရ်ကြီး ၂၂၈၊ ၂၈၆၊ ၃၀၀-၁

= ကထိန်ခင်းရမည့်နေရာ ၁၈၃၊ ၂၁၉၊ ၂၂၈၊ ၂၃၂၊ ၂၆၉၊ ၂၈၇

= ကထိန်ခင်းခွင့်/ အနုမောဒနာပြုခွင့်/

ကထိန်အာနိသင် ခံစားခွင့်ရ/မရသောပုဂ္ဂိုလ်များ
၁၈၃၊ ၁၈၆၊ ၂၁၅၊ ၂၂၂-၄၊ ၂၆၂၊ ၂၈၃-၄၊ ၃၀၀

= ကထိန်သင်္ကန်းအလှူရှင် ၁၉၇၊ ၂၈၅၊ ၂၉၈၊

= ပုဂ္ဂလိကလှူသောကထိန်သင်္ကန်း ၂၂၁၊ ၂၅၁၊

= အနုမောဒနာမပြုသောရဟန်း ၂၆၃

= ကထိန်ကံဆောင်ခြင်း/ ကထိန်ခင်းခြင်း

၁၈၄-၆၊ ၂၂၂၊ ၂၃၈-၉၊ ၂၄၃-၄၊ ၂၅၆၊ ၂၆၉

= ကထိန်အာနိသင်ပစ္စည်း ၁၈၄၊ ၁၈၆၊ ၂၁၃၊ ၂၄၀-၁၊

၂၅၀-၁၊ ၂၅၇-၈-၉၊ ၂၆၀၊ ၂၆၇၊ ၂၇၁၊ ၂၇၃

- (၁၈၂) တန္တုကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော
- = ကထိန်သင်္ကန်းကို မလှူမီကြိုတင်၍
ကျောင်းတိုက်အတွင်း သွင်းသင့်/မသင့် ၂၃၉၊ ၂၆၈၊
  - = ပလိဗောဓ ၁၈၉၊ ၂၄၅-၆၊
  - = ကထိန်သင်္ကန်းကို နေ့ချင်းပြီးအောင်
ကထိန်ခင်းရ ၁၈၄-၅၊ ၂၈၈၊
  - = ကထိန်ခင်းနိုင်သည့်လနှင့်အချိန်အခါ ၁၈၃၊ ၂၅၅-၆၊ ၂၈၀
  - = ကထိနကံဆောင်မည့်သံဃာ
မပြည့်ရာဝယ် ၁၈၆၊ ၂၂၀၊ ၂၃၉၊
  - = ကထိန်မခင်းတတ်လျှင် ၂၂၄-၇၊
  - = သာမဏေ ၂၆၀၊ ၂၆၁၊ ၂၆၂
  - = ကထိန်ခံသောရဟန်း ၂၃၉၊ ၂၇၀
  - = ဥပစာရသိမ်မြင့်ပဉ္စ ကထိန်သင်္ကန်း
လှူဒါန်းခြင်း ၂၄၀၊ ၂၅၈၊ ၃၀၄၊ ၃၀၈
  - = ကထိန်သင်္ကန်းအလှူရှင် များနေလျှင် ၂၅၄၊ ၂၅၅
  - = ကထိန်သင်္ကန်းအလှူရှင်ရဟန်း ၂၆၂၊ ၂၆၈
  - = ခင်းပြီးကထိန်ကိုနှုတ်၍ တဖန် ကထိန်
မခင်းသင့် ၂၄၆-၇၊ ၂၅၅-၆၊
  - = ဧကသီမ/နာနာသီမ/ ဝါဆိုခေတ်ခွဲ
ဝါဆိုခြင်း ၂၂၈၊ ၂၃၈၊ ၂၆၄-၇
  - = မာတိကာ (၈)ပါး ၁၈၆-၉၊ ၂၅၇
  - = သန္နိမိနုစံမျိုး ၂၄၅

ကထိနက္ခန္ဓက - ကထိန်ဆိုင်ရာသိမှတ်ဖွယ်များ (၁၈၃)

ကထိန်အမြွက်

၅၃၇။ ထိုတိုက်ထဲ၌၊ ခိုင်မြဲစွာလှ၊ စီဝရတွက်၊ ကြောင့်ကြ
စိုက်ထား၊ အနက်သွား၊ ခေါ်ငြား ကထိန။

ကထိနသဒ္ဒါသည် မလှုပ်မရှား ခိုင်မြဲခြင်းအနက်ကို ဟော၏။
တိုက်တာအတွင်း၌ ကထိန်ခင်းမှုမည်သည် ထိုတိုက်နှင့်စပ်၍ အလွန်
ခိုင်မြဲသော စီဝရပလိဗောဓုကို ပြုခြင်းတည်း။ တပေါင်းလပြည့် တိုင်
အောင် စီဝရကာလသမယကို ခိုင်မြဲစေနိုင်သော ဒဋ္ဌိကမ္မမှုကြီး ဆိုလို
သည်။

၅၃၈။ မိုဃ်းနောက်ဆုံးလ၊ ကထိန်ကျ၊ ခင်းရ ထိုအခါ။

ကထိန်ခင်းမှုမည်သည် မိုဃ်းလေးလတို့တွင် နောက်ဆုံး တစ်
လသည် ကထိန်ကာလ ကျ၏။ ထိုတလအတွင်း၌ ခင်းရ၏။ သီတင်း
ကျွတ်လပြည့်ကျော်တစ်ရက်မှ တန်ဆောင်းမုန်းလပြည့်တိုင် ဤတစ်လ
ကို ဆိုလိုသည်။

၅၃၉။ ဤတိုက်တွင်းမှာ၊ ဝါ ပထမ၊ ကျွတ်သူမှ၊ ခင်းရ
ပုဂ္ဂိုလ်မှာ။

ပုဂ္ဂိုလ်မှာမူကား ဤတိုက်တွင်းမှာ ပထမဝါကပ်ခဲ့၍ သီတင်း
ကျွတ်လပြည့်နေ့၌ ပဝါရဏာပြု၍ လပြည့်ကျော်တစ်ရက်နေ့၌ ပထမ
ဝါ ကောင်းစွာ ကျွတ်လတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်သာ ကထိန်ခင်းရသည်။
ဒုတိယဝါသားရဟန်း၊ ဝါပျက်သောရဟန်း၊ ဝါမကပ်ခဲ့ရသောရဟန်း၊
တို့ မခင်းရကုန်။ ။ ပုရိမဝါသားပင်ဖြစ်သော်လည်း မိမိဝါကျွတ်ရာ
တိုက်တာ၌သာ ခင်းရသည်။ တစ်ပါးသောတိုက်တာ၌ မခင်းရ။

၅၄၀။ ခံ၊ ရွေး၊ ပေးနှင့်၊ စွန့်၊ ထိုးခြင်၊ တင်၊ ခင်း၊ နုမောဒါ။

၁။ ကထိန်သင်္ကန်းကို အလှူခံမှု၊ ၂။ သံဃာတော်တို့က ကထိန်

(၁၈၄)   ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ခင်းထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကိုရွေးချယ်ခန်း။ ၃။ သိမ်တွင်းသို့သွား၍ ထိုပုဂ္ဂိုလ်
အား ကထိန်သင်္ကန်းကိုပေးခန်း။ ၄။ တိစိဝရိက်အဓိဋ္ဌာန် တင်ရှိသော
သင်္ကန်းဟောင်းကို ပစ္စုဒ္ဓါရ်ပြု၍ အဓိဋ္ဌာန်စွန့်မှု။ ၅။ ခင်းမည့်သင်္ကန်း
သစ်ကို ကပ္ပဗိန္ဒုထိုးမှု။ ၆။ အမည်ဖြင့်အဓိဋ္ဌာန်တင်မှု။ ၇။ နှုတ်ပြွက်၍
ခင်းမှု။ ၈။ အနုမောဒနာခန်း။ အစဉ်အတိုင်း ပြုရန် ကိစ္စရှစ်ပါး။

ပြုပုံကား။ ။ ကထိန်လှူလိုသောဒါယကာသည် ဝါဦး ဝါလယ်
ဆီကပင် မိမိကြည့်ညှိရာကျောင်းတိုက်၌ ဝါကျွတ်လျှင် အရှင်တို့ တိုက်
တာမှာ ကထိန်သင်္ကန်း ကပ်လှူလိုပါသည်ဟု လျှောက်ကြားထား
ခြင်းငှာ သင့်မြတ်လှ၏။ ။ ထိုတိုက်တာတွင် သံဃာထေရ်ကြီးများက
ဝါတွင်းအခါကပင် ကထိန်ခင်းထိုက်သော အင်္ဂါရှစ်ပါးနှင့်ပြည့်စုံအောင်
ကြောင့်ကြစိုက်မှု၊ ဝိနည်း တိစိဝရိက်ဆောင်မှု၊ အမေးအဖြေသင် ကြားမှု
များကို ကြောင့်ကြစိုက်၍ ထားရမည်။ ။ ဒါယကာတို့မှာလည်း သံဃိက
အလှူစစ်မှ အကျိုးကြီးသည်ဖြစ်၍ သံဃိကအလှူမြောက် လေ
အောင် ပုဂ္ဂိုလ်ကို ရည်စူးခြင်းမှ ကင်းစေရာ၏။ ။ သီတင်းကျွတ်
လပြည့်ကျော် တစ်ရက်နေ့မှစ၍ တန်ဆောင်းမုန်းလပြည့်အတွင်း
သင့်လျော်ရာ နေ့ရက်၌ သင်္ကန်းသုံးထည်တို့တွင် တစ်ထည်ထည်ကို
ယူဆောင်၍ ထိုတိုက်တွင်းရှိ သံဃာထေရ်ကြီးထံသို့ သွား၍။ ။
‘ကူပံ စိဝရံ ကထိနတ္ထာယ သံဃဿ ဒေဋ္ဌိ။ ကူပိနာ စိဝရေန
ကထိနံ အတ္ထရထ’ဆို၍ လှူဒါန်းရမည်။ ။ မဆိုတတ်ရှိလျှင်
သံဃ်ထေရ်ကြီးက သင်ကြား၍ ရေစက်ခံ၊ အနက်ပါဆိုစေ။ ။
မျက်နှာသုတ်ပုဝါ လက်ကိုင် ပုဝါ စသည်တို့နှင့်တကွ ဖျင်ထည်
ပိတ်ထည် သင်္ကန်းထည်များ အပိုအမို ပါရှိသေးခဲ့လျှင် ဥတ်သင်္ကန်း၏
အရံပြု၍။ ။ ‘ကူမာနိ စိဝရာနိ သံဃဿ ဒေမ’ ဟု ရေစက်ချ၍
သင့်ရာကထား။ ခံခန်းပြီး၏။

ကထိန်မည်သည် နေ့လွန်ခြင်းငှာ မအပ်ရကား ထိုနေ့၌ပင်
တိုက်ရှိ သံဃာကုန်စည်းဝေး၍ ကထိန်ခင်းထိုက်သော အင်္ဂါရှစ်ပါးနှင့်

ကထိနက္ခန္ဓက - ကထိနဆိုင်ရာသီမှတ်ဖွယ်များ (၁၈၅)

ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်ကိုရွေးချယ်၍ ဤနေရာ၌ မေးခန်း ဖြေခန်းထွက်၊ ရွေးချယ်ခန်းပြီး၏။

မေးဖြေရွေးချယ်၍ ရသောအခါ လေးပါး၊ ငါးပါးသော သံဃာ သည် ထိုပုဂ္ဂိုလ် ထိုသင်္ကန်းတို့ကို ယူဆောင်၍ ခဏ္ဍာသိမ်သို့သွားပြီး လျှင် ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကို တိဿ-ဟု အမည်မှည့်။ ဥတ်ကမ္မဝါစာ ဘတ်ကြား၍ ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား သင်္ကန်းကိုပေး။ ။ သင်္ကန်းလျာ မဟုတ်။ သင်္ကန်းပြီးပြီး ဖြစ်လျှင် ဥတ်ကမ္မဝါစာ၌ “ဣမံ သံဃဿ ကထိနစိဝရံ” ဟု ဘတ်။ ပေးခန်းပြီး၏။

ဥတ်ကမ္မဝါစာဆုံးလျှင် ထိုပုဂ္ဂိုလ်က ခင်းလိုရာဌာနသို့ ထိုသင်္ကန်း ကို ယူခဲ့၍ ထိုနေရာ၌ ဥတ်သင်္ကန်းသည် ဒုကုဋ်သင်္ကန်း ဖြစ်ခဲ့သော် ဒုကုဋ်ဟောင်း ကိုင်ပြီး “ဣမံ စိဝရံ ပစ္စုဒ္ဓရာမိ” ဆို၍ အဓိဋ္ဌာန်စွန့်။ ။ စွန့်ခန်းပြီး၏။

ဥတ်သင်္ကန်းကို “ဣမံ သံဃာဋီ အဓိဋ္ဌာမိ” ဟု မြွက်ဆို၍ အဓိဋ္ဌာန်တင်။ ။ တင်ခန်းပြီး၏။

ထိုသင်္ကန်းကိုကိုင်၍ “ဣမာယ သံဃာဋီယာ ကထိနံ အတ္တရာမိ” ဟု ဆိုပါ။ ဧကသီဖြစ်ခဲ့သော် ထိုသင်္ကန်းကိုကိုင်၍ “ဣမိနာ ဥတ္တရာ သံဃေန” ဟုဆို သင်းပိုင်ဖြစ်ခဲ့သော် “ဣမိနာ အန္တရဝါသကေန” ဟုဆို သိမ်အပြင်မှာလည်း ခင်းရပါ၏။ မိမိနေရာကျောင်းပေါ်မှာလည်း ခင်းရ၏။ ။ တန်ဆောင်း၊ မဏ္ဍပ်၊ ပရိသတ်အလယ်မှာလည်း ခင်းကြ၏။ ထို ပုဂ္ဂိုလ်မှာ ခင်းခြင်းမြောက်ပြီ။ တိုက်တွင်းရှိ သံဃာများမှာ အခင်း မမြောက်ကြသေး။ ခင်းခန်းပြီး၏။

ခင်း၍ပြီးလျှင် သံဃာတို့ကို အနုမောဒနာပြုကြစေရန် တောင်း ပန်ရမည်။ ။ “အတ္တတံ အာဝုသော သံဃဿ ကထိနံ၊ ဓမ္မိကော ကထိနတ္ထာရော အနုမောဒထ”။ ။ သုံးခေါက်ဆို။

သံဃာတို့က အနုမောဒနာပြု၍။ ။ “အတ္တတံ ဘန္တေ သံဃဿ ကထိနံ၊ ဓမ္မိကော ကထိနတ္ထာရော အနုမောဒါမ”။ သုံးခေါက်ဆို။

(၁၈၆)   ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ထိုတိုက်မှာ ပုရိမဝါ ချောမောစွာကျွတ်ခဲ့သောရဟန်းမှ ပါဝင်ရသည်။ အနုမောဒနာပြုသူတို့မှာ ကထိန်ခင်းခြင်းမပြုနိုင်၏။ ကထိန်အာနိသင်ငါးပါးကို ရထိုက်ကြလေ၏။ ။ အနုမောဒနာခန်း ပြီး၏။

ထိုတိုက်၌ သံဃာ မလုံလောက်ရှိခဲ့သော် တစ်ပါးသောတိုက်တာမှ ဥတ်ကမ္မဝါစာဘတ်တတ်သော ရဟန်းများကိုပင့်ခေါ်၍ ဘတ်စေရမည်။ ။ ဒါယကာတို့က တပါးတိုက်တာမှ သူတို့ကြည်ညိုရာ ပုဂ္ဂိုလ်များကို ပင့်လိုလျှင်ပင့်စေရပါ၏။ ။ မျက်နှာသုတ်ပုဝါမှစ၍ အလုံးစုံ သောသင်္ကန်း အထည်များတို့ကို သံဃိကအနေနှင့်ချည်း လှူကြသည်ဖြစ်လျှင် အနုမောဒနာပြုသော ထိုတိုက်တာ သံဃာသာရ၏။ ဒါယကာတို့က တစ်ပါးတိုက်တာမှ ပင့်သံဃာများတို့ အသီးပြု၍ထားသော သင်္ကန်းများဖြစ်ခဲ့လျှင် သူတို့ အလိုရှိရာလှူရ၏။ သင်္ကန်းမှ တစ်ပါးသော ဝတ္ထုပရိက္ခရာတို့ကိုမူကား ထိုအခါ၌ ထိုတိုက်တွင်းမှ ရှိနေသော တစ်ပါးတိုက်တာ သံဃာများလည်း ညီတူညီမျှ ရထိုက်၏။ သာမဏေများကိုလည်း အနုမောဒနာ ပြုစေ၍ သင်္ကန်းများကို အဘို့ ပေးဝေကြ၏။

ကထိန်ခင်းနည်း အကျဉ်းချုပ်ပြီး၏။

=====

ကထိန်ခင်းထိုက်ရာ အင်္ဂါရှစ်ပါး

၅၄၁။ ပုဗ္ဗကရဏံ၊ ပစ္စုဒ္ဓံ၊ ဝိဋ္ဌာန်၊ အတ္ထာရ။

၅၄၂။ မာတိ၊ ဗောဓံ၊ ဥဒ္ဓါရံ၊ နိသံ အင်္ဂါရှစ်ပါး။

ပုဗ္ဗကရဏကိုသိခြင်း၊ ပစ္စုဒ္ဓါရ်ကိုသိခြင်း၊ အဝိဋ္ဌာန်ကိုသိခြင်း၊ ခင်းမှုဟူသော အတ္ထာရကိုသိခြင်း၊ မာတိကာရှစ်ပါးကိုသိခြင်း၊ ပလိဗောဓနှစ်ပါးကိုသိခြင်း၊ ဥဒ္ဓါရဟုဆိုအပ်သော ကထိန်နုတ်ခြင်းနှစ်ပါးကိုသိခြင်း၊ အာနိသင်ငါးပါးကိုသိခြင်း။ ။ အင်္ဂါရှစ်ပါး။

ကထိနက္ခန္ဓက - ကထိန်ဆိုင်ရာသိမှတ်ဖွယ်များ (၁၈၇)

၅၄၃။ **လျှော်၊စီ၊ဖြတ်၊တွဲ၊ ချုပ်၊ဆိုးနဲ၊ ထိုးမြဲ၊ခွန်ပုဗ္ဗ။**

သင်္ကန်းလျာအဝတ်ကို ဖွပ်လျှော်ခြင်း၊ ပဉ္စခဏ်း သတ္တခဏ်းစသည်များချမှု အမှတ်ပြုမှုတို့ဖြင့် စီရင်ခြင်း၊ စီရင်ချက်အတိုင်း ဖြတ်ခြင်း၊ တဲအပ်တွယ်ခြင်း၊ချုပ်ခြင်း၊ဆိုးခြင်း၊ကပ္ပမိန္ဒာထိုးခြင်း၊ ပုဗ္ဗကရဏခုနစ်ပါး။

၅၄၄။ **ပစ္စုဒ္ဓါရုံ၊ အဓိဋ္ဌာန်၊ ခင်းပြန် အတ္ထာရ။**

သင်္ကန်းဟောင်းကို ပစ္စုဒ္ဓါရုံပြုခြင်း၊ ကထိန်သင်္ကန်းကို အဓိဋ္ဌာန်တင်ခြင်း၊ နှုတ်မြွက်၍ခင်းခြင်း။ ။ယခုကာလ၌ကား ချုပ်ပြီး ဆိုးပြီးကို ညတ်သင်္ကန်းပြုလုပ်ရန် လှူကြသည်ဖြစ်၍ ပုဗ္ဗကရဏ ခုနစ်ပါးတွင် ကပ္ပမိန္ဒာထိုးမှုတခုသာ ပြုခွင့်ရှိပေသည်။

၅၄၅။ **ဖဲသွား၊ပြီးပြေ၊ ဆုံးဖြတ်ထွေ၊ ပျောက်လေ၊နုတ်ပြီကြာ။။**

၅၄၆။ **အာသာ ပြတ်တုံ၊ ဆောင်းလကုန်၊ နုတ်ကြုံ၊မာ၊ရှစ်ပါး။။**

မာတိကာရှစ်ပါး၏ သရုပ်ကား-ကထိန်အာနိသင်ကို ရရှိသောရဟန်းတို့တွင် အချို့သောရဟန်းသည် တပေါင်းလပြည့်မတိုင်မီအတွင်း၌ ပြီးပြီးသောသင်္ကန်းကိုယူ၍ တပေါင်းလပြည့်အတွင်း မပြန်ပြီဟု ထိုတိုက်တာမှ အရပ်တစ်ပါးသို့ ဖဲသွားခြင်းတစ်ပါး၊ ဤသို့ ဖဲသွားရာ၌ သင်္ကန်းချုပ်လုပ်ရန်ကိစ္စသည် တိုက်တွင်း၌ပင် ပြီးစီးလျက်ရှိသောကြောင့် တိုက်တွင်း၌ပင် စီဝရပလိဗောဓ ပြတ်၏။

တပေါင်းလအတွင်း ဤတိုက်သို့ မပြန်ပြီဟု ထွက်သောကြောင့် တိုက်အရံကို လွန်သည်နှင့်တပြိုင်နက် အာဝါသပလိဗောဓ ပြတ်၏။ ပလိဗောဓနှစ်ပါးပြတ်ရာ၌ ထိုပုဂ္ဂိုလ်မှာ ကထိန်ပျက်၏။ **ဖဲသွားခြင်းလျှင် အဆုံးရှိသော ကထိန်နုတ်ခြင်းမည်၏။ (၁)**

ပြီးပြေ ဆိုသည်ကား- မချုပ် မဆိုးရသေးသောသင်္ကန်းကို ယူ၍ ထိုနည်းတူ ထွက်သွား၏။ သင်္ကန်းကို အရပ်တစ်ပါးသို့ ရောက်မှ

(၁၈၈) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ချုပ် မည်ဟုယူခဲ့၍ အရပ်တစ်ပါး၌ ချုပ်လုပ်၏။ ဤ၌မပြန်ပြီဟု ထွက်သောကြောင့် တိုက်အရံကို လွန်ရာ၌ အာဝါသ ပလိမောဓပြတ်၏။ သင်္ကန်းကို ရောက်ရာ၌ချုပ်မည်ဟု ယူခဲ့သောကြောင့် စီဝရပလိမောဓ မပြတ်သေး။ သင်္ကန်းချုပ်လုပ်၍ ပြီးပြေမှပြတ်၏။ ကထိန်ငြိမ်း၏။ **သင်္ကန်းပြီးခြင်းလျှင် အဆုံးရှိသော ကထိန်နုတ်ခြင်းမည်၏။ (၂)**

ရောက်ရာ၌သင်္ကန်းကိုလည်း ချုပ်လုပ်မည်၊ တပေါင်းလပြည့် အတွင်းမှာပင် တိုက်တာသို့ပြန်မည်ဟုထွက်သွား၍ တိုက်ပြင်အရပ် တစ်ပါးသို့ရောက်မှ သင်္ကန်းလည်း ပျောက်၍သွား၏။ မပြန်လိုပြီဟုစိတ် ဆုံးဖြတ်ရာ၏။ ဆုံးဖြတ်ရာ၌ကထိန်ငြိမ်း၏။ ။(သိသာပြီ-၃)။

ပျောက်လေဆိုသည်ကား-ထိုနည်းတူထွက်သွား၍ တိုက် ပြင်သို့ရောက်မှ သင်္ကန်းလည်း ပျောက်၍သွား၏။ မပြန်လိုပြီဟု စိတ်ဖြစ် ၏။ ကထိန်ငြိမ်း၏။ ။(သိသာပြီ-၄)

နုတ်ပြီကြား ဆိုသည်ကား-ထိုနည်းတူထွက်သွားရာ၏။ ထို ရဟန်းထွက်သွားသည်နောက် ထိုတိုက်မှာ ကထိန်နုတ်ရန်အကြောင်း ရှိ၍ ထိုကထိန်ကို နုတ်ရ၏။ သင်္ကန်းကို ရောက်ရာ၌ ချုပ်လုပ်ပြီးမှ ထို တိုက်တာမှာ ကထိန်နုတ်ကြောင်းကို ကြား၏။ ပြန်မည်ဟု စိတ်ရှိ သော်လည်း နုတ်ကြောင်းကို ကြားသည်နှင့်တပြိုင်နက် ထိုရဟန်းမှာ ကထိန်ငြိမ်း၏။ (သိသာပြီ-၅)။

ထိုနည်းတူထွက်သွား၍ ရောက်ရာ၌ သင်္ကန်းကိုချုပ်လုပ်၍ ပြန်မည်ဟုကြံလျက် မပြန်ဖြစ်ဘဲနိုင်ရှိ၍ တပေါင်းလအတွင်းမှာပြန် လာရာ ထိုတိုက်တာ၌ အကြောင်းရှိ၍ ထိုကထိန် နုတ်ကြသည်ကို ထိုရဟန်း လည်း ရောက်လာခိုက်ကြုံ၍ သံဃာတို့နှင့်အတူ နုတ်ရာပါလေ၏။ ငြိမ်း၏။ -၆။

အာသာပြတ်တုံ ဆိုသည်ကား- အရပ်တစ်ပါး၌ သင်္ကန်းလျာ ရလိမ့်မည်ဟု အာသာနှင့်တကွ ထိုတိုက်တာသို့ မပြန်ပြီဟု ထွက်သွား

ကထိနက္ခန္ဓက - ကထိန်ဆိုင်ရာသိမှတ်ဖွယ်များ (၁၈၉)

၏။ အာသာရှိသေးသည့်အတွက် တိုက်ပြင်အရပ်တစ်ပါးသို့ ရောက်
သော်လည်း စီဝရပလိဗောဓ ရှိသေး၏။ ကထိန်မငြိမ်းသေး၊ ထို သင်္ကန်း
လျာသည် မရဘဲရှိသေး၏။ အာသာပြတ်၏။ ကထိန်ငြိမ်း၏။ (-၇။)

အာသာနှင့်တကွ ထွက်သွားရာ အာသာရှိရာက သင်္ကန်းလျာရ
မူကား ထိုသင်္ကန်းလျာအတွက် ချုပ်လုပ်ရန် စီဝရပလိဗောဓဆက်၍
သွားပြန်၏။ ပြီးပြေ ဆုံးဖြတ်စသည်တို့သို့ ရောက်ပြန်လေ၏။ (-၈။)
အကျယ်ကို ခန္ဓကပရိဝါရတို့၌ ယူလေ။

မာတိကာ ရှစ်ပါးပြီး၏။

=====

၅၄၇။ သင်္ကန်းနှင့်စပ်၊ ကျောင်းနှင့်စပ်၊ နှစ်ရပ် ဟောပြော။
(ဤပလိဗောဓ နှစ်ပါးထင်ရှားပြီ)။

၅၄၈။ အန္တရဗ္ဗာ၊ သဟဗ္ဗာ၊ နှစ်ဖြာ နုတ်ခြင်းပြော။

အန္တရဗ္ဗာရနုတ်ခြင်း၊ သဟဗ္ဗာရနုတ်ခြင်းဟူ၍ နုတ်ခြင်းနှစ်ပါးရှိ
၏။ ထိုတိုက်တွင်း၌ ကထိန်နုတ်မှုကိုပင် ထိုရဟန်းမပြန်မီနုတ်မှု
ထိုရဟန်းပြန်လာ၍မှီသဖြင့် ထိုရဟန်းနှင့်တကွ နုတ်မှုဟူ၍နှစ်ပါးဖြစ်
သတည်း။

၅၄၉။ နိသင်ငါးမှာ၊ ရှေး၌သာ၊ သေချာပြပြီးငြား။

ပုဗ္ဗကရဏာမှစ၍ ဤအလုံးစုံကိုသိသောရဟန်းမှ အင်္ဂါရှစ်ပါး
နှင့်ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍ ကထိန်ခင်းခြင်းငှာထိုက်သည်ဟု ပရိဝါဉ္စလာသည်။
“အဋ္ဌဟင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ပုဂ္ဂလော အဘဗ္ဗော ကထိနံ အတ္ထရိတုံ။
အဋ္ဌဟင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတော ပုဂ္ဂလော ဘဗ္ဗော ကထိနံ အတ္ထရိတုံ”။
။ဝိ၊၅။၃၀၇။ ။ ရှေ့ရှစ်ပါးကား အင်္ဂါရှစ်ပါးကို မသိခြင်း ရှစ်ပါးတည်း။

(လယ်တီဆရာတော်၊ ဝိနယသံဃိမကျမ်း။ ၁၅၀-၁၅၆။)

(၁၉၀)   ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

အဘယ်ကို ကထိန်ဟု ခေါ်ပါသနည်း ?

- ၁။ ပုရိမဝါ ကျွတ်သောရဟန်း၊
- ၂။ အနည်းဆုံး ငါးပါးအရေအတွက်ရှိသောသံဃာ၊
- ၃။ တရားသဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော ကထိန်သင်္ကန်း၊
- ၄။ ကထိန်မာသ -
- ၅။ ဝစီဘောဒ - နှုတ်မြက်၍ ကထိန်ခင်းခြင်း၊

၆။ အနုမောဒနာပြုခြင်း-ဟူသော ရုပ်နာမ်နှစ်ပါး အပေါင်း ဖြစ်သော သမူဟပညတ်ကို 'ကထိန်'ဟု ခေါ်ပါသည်။

= တေသညေဝ ဓမ္မာနံ သင်္ဂဟော သမဝါယော နာမံ
နာမကမ္မံ နာမဇေယျံ နိရုတ္တိံ ဗျဉ္ဇနံ အဘိလာပေါ
ယဒိဒံ ကထိနန္တိ။ (ဝိ၊ ၅။ ၃၀၈။)

= ကထိနန္တိ ဣဒံ ဗဟူသု ဓမ္မေသု နာမမတ္ထံ။
(ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၂၁၄။)

= ယေသု ရူပါဒိဓမ္မေသု (ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၂၁၄)တိ “ပုရိမဝသံ
ပုဋ္ဌာ ဘိက္ခု။ ပဉ္စဟိ အနုနော သံဃော၊ စိဝရမာသော၊
ဓမ္မေန သမေန သမုပ္ပန္နစိဝရံ” နှိ ဇေမာဒိသု ရူပါရူပ
ဓမ္မေသု ... မိသယိဘာဝေါ (ဝိ၊ ၄။ ၄။ ၂၁၄) တိ သံသဂ္ဂတာ
သမူဟပညတ္တိမတ္ထံ။ တေနာဟ “န ပရမတ္ထတော ဇေကာ
ဓမ္မော အတ္ထိ” တိ။ (ဝိမတိ၊ ၂။ ၃၀၄)

အဘယ်ကြောင့် ကထိန်ဟု ခေါ်ပါသနည်း ?

ကထိန်နှင့်စပ်သော အာနိသင်ငါးရပ်တို့ကို ကထိန်ခင်းရာ
ကျောင်းတိုက်အတွင်း၌ သိမ်းယူ၍ တည်ရှိစေနိုင်သဖြင့် မြဲမြံခိုင်ခန့်
သော သဘောရှိသောကြောင့် 'ကထိန်'ဟု ခေါ်ပါသည်။

ကထိနက္ခန္ဓက - ကထိနီဆိုင်ရာသိမှတ်ဖွယ်များ (၁၉၁)

= ကထိနန္တိ ပဉ္စာနိသံသေ အန္တောကရုဏသမတ္တတာယ
ထိရန္တိ အတ္ထော။

(ဝဇီရ။ ၄၈၈။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၃၅။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၉၃။)

= ပဉ္စာနိသံသေ အညတ္တ ဂန္တိ အဒတွာ သင်္ဂဏာတိ။
(ဝိနယာလင်္ကာရ၊ ၂။ ၉၀။)

ဘုရားအစရှိသော ပညာရှိတို့ ချီးမွမ်းအပ်သောကြောင့် ‘ကထိနီ’
ဟု ခေါ်ပါသည်။

= ဣဒဉ္စိ ကထိနဝတ္တံ နာမ ဗုဒ္ဓပ္ပသတ္တံ။
(ဝိ၊ ၆၊ ၃။ ၃၉၀။)

= အထဝါ ကထိယတေ သိလာယတေ ပသံသီယတေ
ဗုဒ္ဓါဒိဟိ ကထိနံ။
(ဝိနယာလင်္ကာရ၊ ၂။ ၉၂။)

ရေသောက်မြစ်ရှိသော သစ်ပင်ကြီးများကဲ့သို့ အာနိသင် ငါးပါး
တို့ကို ကထိနခင်းရာ ကျောင်းတိုက်အတွင်း၌ (၅)လအတွင်း ခိုင်မြဲခြင်း
သဘောရှိသောကြောင့် ကထိနီမည်ပါသည်။

= အထဝါ ကဋ္ဌတိ ကိစ္ဆေန စိဝတိတိ ကထိနော၊ ရုက္ခော။
တဿ သောတိ ကထိနော၊ ထိရဘာဝေါ။ သော
ဧတဿ အတ္ထိတိ ကထိနံ။ (ဝိနယာလင်္ကာရ၊ ၂။ ၉၁-၂။)

ကထိနခင်းခြင်းသည် အဘယ်အချိန်ကစ၍ ဖြစ်ပေါ်လာပါ
သနည်း ?

ကထိနခင်းခြင်းသည် ရှေးဘုရားရှင်တို့ လက်ထက်၌ပင်
ရှိခဲ့ပါသည်။

(၁၉၂) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

= ဒီပင်္ကရာဘုရားရှင်မှစ၍ ရေတွက်သည်ရှိသော် နှစ်ဆူမြောက် ပဒုမဘုရားရှင် လက်ထက်တော်၌ ဥသဘဝတီမြို့သူမြို့သားများက ဘုရားရှင်ခွင့်ပြုတော်မူသဖြင့် ကထိန်သင်္ကန်းလှူဒါန်းကြပါသည်။

အဂ္ဂသာဝက သာလမထေရ်သည် ကထိန်လှူပုဆိုးကို အလှူခံတော်မူပါသည်။ သာလမထေရ်အား ရဟန်းတော်တို့က ဝိုင်းဝန်းကူညီ၍ ကထိန်သင်္ကန်း၏ ဖြတ်၊ ယှဉ်၊ ချပ်၊ ဆိုး လုပ်ငန်းတို့ကို ကူညီဆောင်ရွက်ပေးကြပါသည်။ ပဒုမ ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်တိုင် အပ်နဖား၌ အပ်ချည် ထိုးပေးတော်မူခဲ့ပါသည်။ (ဗုဒ္ဓဝံ၊ ၅၊ ၂၁၃-၄။)

ပဒုမုတ္တရဘုရားရှင် လက်ထက်တော်အခါ၌လည်း အဂ္ဂသာဝက သုဇာတမဟာထေရ် ကထိန်သင်္ကန်း ခံယူတော်မူရာ၌လည်း ပဒုမုတ္တရဘုရားရှင်နှင့် ရဟန်းတော်(၆)သိန်း (၈)သောင်းတို့ ကထိန်ဝတ်ကို ပြုပေးတော်မူခဲ့ပါသည်။ (ဝိ၊ ၅၊ ၃၊ ၃၉၀။)

ဤဂေါတမဘုရားရှင် လက်ထက်တော်အခါ၌ ကောသလနိုင်ငံ၏ အနောက်ပိုင်း ပါဝါမြို့၌ သီတင်းသုံးတော်မူကြသော ဘဒ္ဒဝဂ္ဂီညီနောင်သုံးကျိပ်ကို အကြောင်းပြ၍ ကထိန်ကို ခွင့်ပြုတော်မူခဲ့ပါသည်။

ဘုရားရှင် (၁)ဝါ ရတော်မူပြီး ရဟန်းတော်(၆)ကျိပ်ကိုလည်း သာသနာပြု စေလွှတ်တော်မူသည်။ ကိုယ်တော်တိုင်လည်း ဥရုဝေဠတောသို့ ဥရုဝေဠကဿပအမှူးရှိသော ရသေ့ညီနောင်တို့ကို ချွေချွတ်တော်မူရန် တစ်ပါးတည်း ကြွတော်မူသည်။

ကထိနက္ခန္ဓက - ကထိန်ဆိုင်ရာသိမှတ်ဖွယ်များ (၁၉၃)

လမ်းခရီး ကပ္ပိသိကတောအုပ်သို့ ရောက်ရှိ၍ သစ်ပင် တစ်ပင် ရင်း၌ ခေတ္တ သီတင်းသုံးတော်မူနေသည့်အခါ ဘုရားရှင်၏အနီးသို့ ရောက်လာကြသော မိန်းမ ပျောက်သွားသည်ကို လိုက်ရှာကြသော ဘဒ္ဒဝဂ္ဂိ ညီနောင်မင်းသားတို့အား အနုပုဗ္ဗိကထာ ဒေသနာတော်ကို ဟောတော်မူပါသည်။ ဒေသနာတော်အဆုံး၌ ပါရမီဉာဏ်အလျောက် သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ်၊ အနာဂါမ် အရိယာသာဝကများဖြစ်ကြ၍ သစ္စာလေးပါး တရားသိမြင် ကျွတ်တမ်းဝင်ကြပါသည်။ ဘုရားရှင်သည် ဘဒ္ဒဝဂ္ဂိညီနောင်တို့အား ဧဟိဘိက္ခု ရဟန်းအဖြစ် ချီးမြှောက်တော်မူ၍ သာသနာပြု စေလွှတ်တော်မူပြီး ဥရုဝေဠတောအုပ်သို့ ကြွတော်မူပါသည်။

ဘုရားရှင် ကောသလနိုင်ငံ သာဝတ္ထိမြို့တော်၌ ဝါကပ်တော်မူ သည့်နှစ်၌ ဘဒ္ဒဝဂ္ဂိညီနောင်ထေရ်တို့သည် ဘုရားရှင်သီတင်းသုံး တော်မူသည့် သာဝတ္ထိမြို့သို့ ကြွလာကြရာ သာဝတ္ထိမြို့မှ(၆)ယူဇနာ ဝေးသော သာကေတမြို့၌ ဝါကပ်ချိန်ရောက်ရှိ၍ ထိုမြို့၌ ဝါကပ် တော်မူကြပါသည်။ ဝါကျွတ်သည့်အခါ ပဝါရဏာ ပြုတော်မူကြပြီး သာဝတ္ထိမြို့သို့ ဘုရားဖူးခရီး ထွက်ခဲ့ကြပါသည်။ လမ်းခရီး၌ မိုးသည်း ထန်စွာ ရွာသွန်းသဖြင့် ရွံ့မွက်တောများကို ဖြတ်ကျော်ခဲ့ကြပါသည်။ ဘဒ္ဒဝဂ္ဂိညီနောင် ရဟန်းတော်များသည် တိစီဝရိက် ပံသုကုဓုတင် ဆောင်ချည်း ဖြစ်ကြပါသည်။ ရွံ့ညွှန် မိုးရေတို့ စွတ်စိုပေရေသဖြင့် ဆင်းရဲငြိုငြင် ပင်ပန်းစွာဖြင့် ဘုရားရှင် ခြေတော်ရင်းသို့ ရောက်ရှိကြ ပါသည်။

ဘုရားရှင်သည် ဤအချိန်မှ ငါးလအတွင်း တိစီဝရိက်ဆောင် ရဟန်းတော်များ နှစ်ထပ်သင်္ကန်းကြီးကို သင့်ရာမှာ အပ်နှံထားပြီး သင်းပိုင်၊ ကိုယ်ဝတ်သင်္ကန်းမျှဖြင့် လွယ်ကူချမ်းသာစွာ ခရီးသွားနိုင် ကြစေရန် အစရှိသော ကထိန်အာနိသင်ငါးပါးတို့ကို ခွင့်ပြုတော်မူ လိုသဖြင့် ကထိနကံကို ခွင့်ပြုတော်မူပြီး အနုမတဂ္ဂသံယုတ် တိသ

(၁၉၄) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

မတ္တသုတ် (သံ၊ ၂။ ၃၉၄)ကို ဟောတော်မူသည့် ဒေသနာတော် အဆုံး၌ အာသဝေါကုန်ခမ်း (၃)ကျိပ်လုံး ရဟန္တာ ဖြစ်တော်မူကြပါ သည်။

၃၀၆။ တေနသမယေန ..... အနုစာနာမိ ဘိက္ခဝေ
ဝဿဝုဋ္ဌာနံ ဘိက္ခုနံ ကထိနံ အတ္တရိတုံ၊ အတ္တတ
ကထိနာနံ ဝေါ ဘိက္ခဝေ ပဉ္စ ကပ္ပိဿန္တိ။

(ဝိ၊ ၃။ ၃၅၁-၂။)

၃၀၆။ ပါဝေယျကာတိ ..... တံ တေသံ ဘဝိဿတီတိ
အတ္တော။

(ဝိ၊ ၅။ ၃။ ၃၈၇-၈။)

ကထိန်အာနိသင် (၅)ပါး

၁။ အနာမန္တစာရ = ဒါယကာက ရဟန်းတို့အား ဆွမ်းဖိတ် ထားသော်လည်း အနီးရှိရဟန်းတို့ကို မပန်ကြားမပြောဆိုပဲ ရွာတွင်းသို့ သွားနိုင်ခြင်း (စာရိတ္တသိက္ခာပုဒ်။ ဝိ၊ ၂။ ၁၃၄-အရ ပါမိတ်အာပတ်မသင့်နိုင်။)

၂။ အသမာဒါနစာရ = တိစီဝရိတ်အဓိဋ္ဌာန်တင်သော သင်္ကန်း ကို မယူဆောင်ပဲ သွားလိုရာ လှည့် လည် သွားလာနိုင်ခြင်း၊ ထိုသင်္ကန်းနှင့် ညဉ့်ကင်း၍ (ညစဉ် အနီးအနား၌ မဆောင်ထားပဲ) နေနိုင်ခြင်း။ (၃-ကထိန သိက္ခာပုဒ်။ ဝိ၊ ၁။ ၂၉၇-အရ နိဿယိယ ပါမိတ်အာပတ် မသင့်နိုင်ခြင်း။)

၃။ ယာဝတ္ထစီဝရ = ရေသာမျှ သင်္ကန်းတို့ကို အဓိဋ္ဌာန် ဝိကပ္ပနာ မပြုပဲ အလိုရှိသလောက် ထားရှိသုံးဆောင် နိုင်ခြင်း။

ကထိနက္ခန္ဓက - ကထိန်ဆိုင်ရာသိမှတ်ဖွယ်များ (၁၉၅)

(ပ- ကထိနသိက္ခာပုဒ်၊ ဝိ၊ ၁၊ ၂၉၇-အရ-၁၀-
ရက်ထက် ကျော်လွန်သော်လည်း နိဿာယီယ
ပါမိတ်အာပတ် မသင့်နိုင်။)

၄။ ကဏဘောဇန = မအပ်စပ်သော တောင်းခံခြင်း၊ ပင့်ဖိတ်
ခြင်းမျိုးဖြင့် တောင်းခံ ပင့်ဖိတ် အပ်သော
ဆွမ်းဖြစ်သော်လည်း (၄)ပါး ထက်အလွန်
စုပေါင်း ခံယူစားနိုင်ခြင်း။ (ဘောဇနဝဂ်၊
ကဏဘောဇနသိက္ခာပုဒ်၊ ပရမ္ပရဘောဇန သိက္ခာ
ပုဒ်တို့ကြောင့် ပါမိတ် အာပတ် မသင့်နိုင်။)

၅။ ယော စ တတ္ထ-
စိဝရပ္ပါဒ=

ကထိန်ခင်းရာ ကျောင်းတိုက်၌ ဖြစ်ပေါ်ရ
ရှိသမျှ သံဃိကသင်္ကန်းတို့ကို ကထိန်
အာနိသင်ရရှိသော ရဟန်းတို့သာ သုံးစွဲ
ခွင့် (ပိုင်ဆိုင်)ခွင့် ရှိခြင်း။

(ဝိ၊ ၃၊ ၃၅၂။ ဝိ၊ ၄၊ ၃၊ ၃၈၈။)

ကထိန်၏ အရင်းအမြစ်

- သံဃာသည် ကထိန်၏ တစ်ခုတည်းသော အရင်း အမြစ်
ဖြစ်သည်။

ကထိန်၏တည်ရာဝတ္ထု

- ကထိန်၏ တည်ရာဝတ္ထုသည်- သံဃာဋီ၊ ဥတ္တရာသင်္က၊
အန္တရဝါသက (သင်္ကန်း ၃-ထည်) ဖြစ်သည်။

ဝတ္ထု၏ဖြစ်ရာဘူမိ

- ဝတ္ထုသုံးမျိုး၏ ဖြစ်ရာဘူမိသည် -ခေါမ-ကပ္ပိသိက၊
ကောသေယျ၊ ကမ္မလ၊ သာဏ၊ ဘင်္ဂ တို့ဖြစ်သည်။

(၁၉၆) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

- ကထိနဿ ကတိ မူလာနိ? ကထိနဿ ဧကံ မူလံ သံဃော။

- ကတိ ဝတ္ထုနိ? တီထိ ဝတ္ထုနိ သံဃာဋီ ဥတ္တရာသင်္ဂေါ အန္တရဝါသကော။

- ကတိ ဘူမိယော? ဆ ဘူမိယော ခေါမံ ကပ္ပါသိကံ ကောသေယျံ ကမ္မလံ သာထံ ဘဂီ။ (ဝိ၊ ၅၊ ၃၀၆၊)

ကထိနိ၏ အာဒိ - မဇ္ဈ - ပရိယောသာန

- ကထိနဿ ပုဗ္ဗကရုထံ အာဒိ၊ ကြိယာ မဇ္ဈေ၊ အတ္ထာရော ပရိယောသာနံ။ (ဝိ၊ ၅၊ ၃၀၇၊)

ကထိနိသင်္ကန်းကို အဘယ်သို့ဆို၍ အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်အား လှူဒါန်းရမည်နည်း?

“ဣမံ ကထိနစီဝရံ သံဃဿ ဒေမ၊ ဣမိနာ ကထိနံ အတ္ထရုထံ”ဟု ဆို၍ သံဃာအား လှူဒါန်းရမည်။ (ကထိနစီဝရံ ဒေမ/ ဣမိနာ ကထိနံ အတ္ထရုထံ/ ကထိနစီဝရံ သံဃဿ ဒေမ/ ဣမံ စီဝရံ ကထိနတ္ထာယ သံဃဿ ဒေမ)

(ကထိနဝိမတိစ္ဆေဒနီ၊ ၉၊)

- ကထိနစီဝရံ ဒေမာတိ ဒါတု ဝဋ္ဋတိ။(ဝိ၊ ၅၊ ၃၊ ၃၀၉၊)

- ကထိနစီဝရံ ဒေမာတိ ဒါတု ဝဋ္ဋတိတိ ဧတ္ထ “သံဃဿ ကထိနစီဝရံ ဒေမာ”တိ ဝတ္ထုဗ္ဗံ။ ဧဝံ သတိ “ဣဒံ သံဃဿ ကထိနဒုဿ ဥပ္ပန္နံ (ဝိ၊ ၃၊ ၃၅၂) နှိ ကမ္မဝါစာယ သမေတိ။ (ဝိနယာလင်္ကာရ ၂၊ ၉၄)

- သဇေ ပုရိမဝဿဝုဋ္ဌာနံ ဂဟဋ္ဌပဗ္ဗမိတေသု ယော ကောစိ

ကထိနက္ခန္ဓက - ကထိန်ဆိုင်ရာသိမှတ်ဖွယ်များ (၁၉၇)

ဓမ္မေန သမေန စီဝရံ ဒေတိ “ဣမိနာ ကထိနံ အတ္ထရထာ”
တိ။ (ကဒါ။ ၁၅၂။)

ကထိန်သင်္ကန်းအလှူရှင်

အဘယ်အလှူရှင် လှူဒါန်းအပ်သောသင်္ကန်းဖြင့် ကထိန်ခင်းရ
ပါမည်နည်း?

နတ်၊ လူ၊ သီတင်းသုံးဖော် ငါးယောက်တို့တွင် တစ်ဦး
ဦးသော အလှူရှင်မှ လှူဒါန်းအပ်သောသင်္ကန်းဖြင့် ကထိန်
ခင်းရပါမည်။

= ကထိန် ကေန ဒိန္နံ ဝဇ္ဇတိ? ယေန ကေနစိ ဒေဝေန
ဝါ မနုဿေန ဝါ ပဉ္စန္ဒံ ဝါ သဟဓမ္မိကာနံ အည-
တရေန ဒိန္နံ ဝဇ္ဇတိ။ (ဝိ၊ ၄၊ ၃။ ၃၈၉။)

ကထိန်သင်္ကန်းစီမံခွင့်

ကထိန်သင်္ကန်းလှူဒါန်းရာ၌ အဘယ်သင်္ကန်းကို လှူဒါန်းရပါ
မည်နည်း? ဟု အလှူရှင်က မေးလျှောက်လာလျှင် “ဒါယကာ၊ သင်္ဃပိုင်၊
ကိုယ်ဝတ်၊ ဒုက္ကဋ္ဌဟူသော သုံးထည်သောသင်္ကန်းတို့တွင် တစ်ထည်
ထည်ကို “ကထိန်သင်္ကန်းကို လှူဒါန်းပါ၏”ဟု ဆို၍ လှူဒါန်းသင့်၏။
ရှေးခေတ်က အဝတ်အထည်ကို လှူဒါန်းကြသဖြင့် သင်္ကန်းကို ဖြတ်-
ယှဉ်-ချုပ်-ဆိုး အမှုကိစ္စများ ပြီးစီးအောင် သံဃာတော်က ကူညီ
ဆောင်ရွက်ကြသဖြင့် သံဃာတော်များအတွက် ယာဂု-ဆွမ်း-ခဲဖွယ်
များကို အလှူရှင်က လှူဒါန်းကြပါသည်-”ဟု ပြောဆိုရမည်။

(၁၉၈)   ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ကထိန ဒါယကဿ ဝတ္ထံ အတ္ထိ၊ သစေ သော တံ အစာနန္တော
ပုဗ္ဗတိ “ဘန္တေ ကထံ ကထိနံ ဒါတဗ္ဗ” န္တိ၊ တဿ ဧဝံ အာစိက္ခိတဗ္ဗံ
“တိတ္ထံ စီဝရာနံ အညတရပ္ပဟောနကံ သူရိယဂ္ဂမနသမယေ ဝတ္ထံ
'ကထိနစီဝရံ ဒေဓာ'တိ ဒါတုံ ဝဋ္ဋတိ၊ တဿ ပရိကမ္မတ္ထံ ဧတ္တကာ
နာမ သူစိယော၊ ဧတ္တကံ သုတ္တံ၊ ဧတ္တကံ ရဇနံ၊ ပရိကမ္မံ ကရောန္တာနံ
ဧတ္တကာနံ ဘိက္ခုနံ ယာဝုဘတ္ထဉ္စ ဒါတုံ ဝဋ္ဋတိတိ။

(ဝိ၊ ၄၊ ၃၊ ၃၈၉။)

=====J=====

သံဃိက အဘယ်မျှရှိပါသနည်း?

သံဃိကသည် သုတ္တန်ပရိယာယ်အားဖြင့်-

- ၁။ ဗုဒ္ဓပမုခဉာတောသံဃိက၊
  - ၂။ ဉာတောသံဃိက၊
  - ၃။ ဘိက္ခုသံဃိက၊
  - ၄။ ဘိက္ခုနီသံဃိက၊
  - ၅။ သံဃတော ဥဒ္ဓိဿ ဉာတောသံဃိက၊
  - ၆။ သံဃတော ဥဒ္ဓိဿ ဘိက္ခုသံဃိက၊
  - ၇။ သံဃတော ဥဒ္ဓိဿ ဘိက္ခုနီသံဃိက-ဟု (၇)မျိုးရှိ၏။
- (မ၊ ၃။ ၂၉၈၊ ဒက္ခိဏဝိဘင်္ဂသုတ်)

- ဝိနည်းပရိယာယ်အားဖြင့်-

- ခဏ္ဍာသီမဋ္ဌကသံဃိက အစရှိသော သီမဋ္ဌကသံဃိက (၁၅)ပါး၊
- အာဂတာနာဂတ ဉာတောသံဃိက၊
- အာဂတာနာဂတ ဘိက္ခုသံဃိက၊
- အာဂတာနာဂတ ဘိက္ခုနီသံဃိက၊

ကထိနက္ခန္ဓက - ကထိန်ဆိုင်ရာသိမှတ်ဖွယ်များ (၁၉၉)

- ဗုဒ္ဓပ္ပမုခ ဥဘတောသံဃိက၊
- ဝသံဝုတ္တသံဃိက၊
- အာဂတာနာဂတ စာတုဒ္ဓိသာသံဃိက အစရှိသော အားဖြင့် များသောအပြားရှိ၏။

(စီဝရက္ခန္ဓက၊ သေနာသနက္ခန္ဓ-ပါဠိ-အဋ္ဌကထာ)

အာဂတာနာဂတဝါဒ

- နံနက်၌လှူ၍ မဝေဖန်အပ်သေးသော သင်္ကန်းစသည်ကို ညချမ်းသောအခါ ရဟန်းဖြစ်သောပုဂ္ဂိုလ်အား ဝေဖန်အပ်သော ယုတ္တိကို ထောက်ယူ၍ ကာလသုံးပါး၌တည်သော အရေအတွက် အပိုင်းအခြား မရှိသော ရဟန်းအပေါင်းသည် သံဃာမည်၏။ နှ(၁၅)

- တစ်ပါး နှစ်ပါးအစရှိသည်ဖြင့် ရေတွက်ပိုင်းခြားကောင်းသော ရဟန်းအပေါင်းသည် “ဂဏ” မည်၏။ -သမ္မုဒ္ဓိဘူတသံဃာဟူသည် လည်း “ဂဏ” ပင် မည်၏။

ဤသို့ သံဃ၊ဂဏ ခွဲခြားပြီးလျှင် ဤကထိန်အရာ သံဃဿ အရ စာတုဒ္ဓိသာသံဃာကိုသာ အလိုရှိအပ်၏-ဟု ဆိုကုန်၏။ အာဂတာ နာဂတဟူလို -

- မယံ ဘန္တေ ဣမံ ကထိနစီဝရံ သံဃဿ ဒေမ၊

ဘန္တေ=တို့။ မယံ=တို့သည်။ ဣမံ ကထိန စီဝရံ=ကို။ သံဃဿ=ဤကျောင်းသို့ရောက်၊မရောက်သော အရပ်လေးမျက် နှာတို့၌ သွားလာနေထိုင်သော အညာသိကောဏှညမထေရ်၊ အရှင်သာရိ ပုတ္တရာမထေရ်၊ အရှင်မောဂ္ဂလ္လာန်မထေရ် အစရှိသော သာသနာ တော်အတွင်း၌တည်သော သံဃာတော်မြတ်အား။ ဒေမ= လှူဒါန်း ပါကုန်၏ဘုရား။

ဝိနည်းပါဠိတော်၌ ဂရုဘဏ်အရာ၌သာ အာဂတာနာဂတ စာတုဒ္ဓိသာသံဃာကို ဟောတော်မူသည်။ လဟုဘဏ်အရာ၌ ဟောတော်မူ။ အဋ္ဌကထာ ဋီကာကြီး၌လည်း ထို့အတူလျှင် ဖွင့်တော်မူကြသည်။

မိထွေးတော်ဂေါတမီ သင်္ကန်း(လဟုဘဏ်)ကို လှူသောအခါ
 “သံဃေ ဂေါတမီ ဒေဟိ၊ သံဃေ တေ ဒိဇ္ဇေ အဟဇ္ဇေဝ
 ပုဗ္ဗိတော ဘဝိဿာမိ သံဃော စ” (မ၊ ၃၊ ၂၉၆) ဟူ၍ တိုက်တွန်း
 ညွှန်ကြား နည်းပေးသနားတော်မူသည်။ နာ(၁၅)

ဂရုဘဏ်ကို ဂရုဘဏ်အလျောက်၊ လဟုဘဏ်ကို လဟု
ဘဏ်အလျောက် သက်ရောက်ပိုင်ဆိုင်သော သံဃာကို ခွဲခြား၍ပင်
ဟောတော်မူသည်။

- “ယံ တတ္ထ လဟုဘဏ္ဍံ လဟုပရိက္ခာရံ၊ တံ သမ္မုဇီ ဘူတေန သံဃေန ဘာဇေတုံ၊
- ယံ တတ္ထ ဂရုဘဏ္ဍံ ဂရုပရိက္ခာရံ၊ တံ အာဂတာနာဂ တဿ စာတုဒ္ဓိသဿ သံဃဿ အဝိဿန္တိကံ အဝေဘဂီကံ။
(ဝိ၊ ၃။ ၄၂၁)
- = သမ္မုဇီဘူတေန သံဃေန ဘာဇေတုန္တိ အာဂတာ ဂတဿ သမ္မုဇီဘူတဿ သံဃဿေဝ သန္တကံ ဟုတွာ သမ္မုဇီဘူတေန သံဃေန ဘာဇေတုံ အနုစာနာမီတိ အတ္ထော။
- ပါဠိယံ အဝိဿန္တိကံ အဝေဘဂီကန္တိ အာဂတာနာ ဂတဿ စာတုဒ္ဓိသဿ သံဃဿ သန္တကံ ဟုတွာ ကဿမိ အဝိဿန္တိကံ အဝေဘဂီကံ ဘဝိတုံ အနုစာနာမီတိ အတ္ထော။

(ပိမဝိ၊ ၂၊ ၂၀၁)

ကထိနက္ခန္ဓက - ကထိနီဆိုင်ရာသိမှတ်ဖွယ်များ (၂၀၁)

= တစ်ပါးလည်း-(လဟုဘဏ်) ဖြစ်ကြောင်း မာတိကာ ရှစ်ပါး၌ အာဂတာနာဂတ စာတုဒ္ဓိသာသံဃာကို ဟောတော်မူ၊ အဋ္ဌကထာ ဋီကာဆရာတို့လည်း အရိပ်အမြွက်မျှထည့်၍ အထူး ဖွင့်တော်မူကြ၊ ထိုသို့ မဟော မဖွင့်ခြင်းကြောင့်ပင်လျှင် လဟုဘဏ် ကို အာဂတာ-နာဂတ စာတုဒ္ဓိသာသံဃာ အစိုးမရဟု သိအပ်သည်။

ထို့ကြောင့် ဂရုဘဏ်အရာ၌လာသော သေနာသနက္ခန္ဓက ပါဠိတော် (ဝိ၊ ၄၊ ၂၉၁)၌ ဒုတိယပါရာဇိကအဖွင့် (ဝိ၊ ၅၊ ၁၊ ၂၉၆) သာမညသုတ္တန် ပရိယာယ်အားဖြင့်လာသော ဒက္ခိဏဝိဘင်္ဂသုတ် အဋ္ဌကထာ (မ၊ ၅၊ ၄၊ ၂၂၆) တို့ကိုထောက်၍-

“ကထိနီသင်္ကန်းဟူသော လဟုဘဏ် ဝိနယပရိယာယ လာဘ်ဝိသေသကို အာဂတာနာဂတ စာတုဒ္ဓိသာသံဃိက-ဟု ဆုံးဖြတ်ခြင်းသည် ဘုရားရှင်၏ အလိုတော်နှင့် ဆန့်ကျင် ချွတ်ယွင်းသော အယူအဆုံးအဖြတ်သာ ဖြစ်သည်ဟု သန္တိဋ္ဌာန်ကျကျ သိမြင် မှတ်ယူရမည်”။ နာ(၁၆)

ထိုဆရာတို့ထုတ်ပြသော စီဝရဘာဇနယုတ္တိ၌ -

ထိုဆရာတို့၏အာဘော်ကား လာဘ်လျှစဉ် ရှိနေသော ရဟန်း အပေါင်းသည် အာဂတာ၊ ညချမ်းမှီ ရဟန်းဖြစ်လတံ့သော လာဘ်သက်ရာ လာဘ်ခံသည့် ရဟန်းအပေါင်းသည် အနာဂတ ဟူလိုသည်။

ထိုသို့မယူသင့်။ အာဂတာနာဂတဟူသည် ထိုဆရာ ယူဆ သကဲ့သို့မဟုတ်၊ စင်စစ်သော်ကား လာဘ်ရှိရာသို့ရောက်လာသော ရဟန်းအပေါင်းသည် အာဂတာ၊ လာဘ်ရှိရာသို့ အလျဉ်းပင်မရောက် လာသောရဟန်းအပေါင်းသည် အနာဂတဖြစ်သည်။ အာဂတာနာ ဂတသံဃိကလာဘ်ဟူသည်လည်း လာဘ်ရှိရာသို့ရောက်လာသော ရဟန်းတို့၏လည်းကောင်း၊ အလျဉ်းပင် မရောက်လာသော ရဟန်း တို့၏လည်းကောင်း၊ အစိုးရ သက်ရောက်ပိုင်ဆိုင်သော လာဘ်တည်း။ ထို့ကြောင့် သံဃာ၊ ဂိုဏ်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ မဝေဖန်အပ် ဖြစ်သည်။

(၂၀၂) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

သာသနာတော်တွင်းရှိရှိသမျှ အရေအတွက် အပိုင်းအခြား မရှိသော ရဟန်းအပေါင်း၏ ဘုံဆိုင်လာဘ်ကြီးဟူလိုသည်။

- လဟုဘဏ်လာဘ်သော်ကား-လာဘ်ရှိရာသို့ လာတိုင်း လာတိုင်း၊ ရောက်တိုင်းရောက်တိုင်း မျက်မှောက်ဖြစ်သော အာဂတာ ဂတ၊ သမ္ပတ္တ အသမ္ပတ္တ-သမ္ပုဇ္ဈိဘူတသံဃာသည် ဝေဖန်အပ် သည်။ (ဝိ၊ ၃။ ၄၂။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၄၂။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၂၅။ ဝိနယလင်္ကာ၊ ၂။ ၁၃၉။) တို့၌လာသော စီဝရဘာဇနယုတ္တိကို ထောက်၍ အာဂတာ နာဂတ သံဃိက-ဟု ထိုဆရာတို့ ဆုံးဖြတ်ခြင်းသည်လည်း မသင့်သည်သာ။

အာဂတာနာဂတ နှင့် အာဂတာဂတသံဃိက

- အာဂတာနာဂတ သံဃိကလာဘ်ကား - လှူသော ဒါယကာ၏ မုဉ္ဇစေတနာ မြောက်ပြီးသည်၏ အခြားမဲ့၌ သာသနာ တော်အတွင်း ရှိရှိသမျှရဟန်းအပေါင်းအား သက်ရောက်လေသည်။ လာဘ်ရှိရာသို့ လာရောက်၊ မလာရောက်သော ရဟန်းအပေါင်းသည် အစိုးရသည်၊ ပိုင်သည်၊ ထိုအစိုးရသော ပိုင်ရှင်သံဃာသည် ယုတ် လျော့ခြင်း၊ တိုးပွားခြင်းမရှိ။

အာဂတာဂတသံဃိကလာဘ်ကား- လှူသောဒါယကာ မုဉ္ဇ စေတနာမြောက်သည်၏အခြားမဲ့၌ မျက်မှောက်သမ္ပုဇ္ဈိဘူတ ရဟန်း အပေါင်းအားသာ သက်ရောက်သည်။ သမ္ပုဇ္ဈိဘူတ ရဟန်း အပေါင်း သည် အစိုးရသည်၊ ပိုင်သည်။ ထိုလာဘ်သည် နောက်အခါ မဝေဖန် သေးသမျှကာလပတ်လုံး လာဘ်ရှိရာသို့ လာရောက်တိုင်း၊ လာရောက် တိုင်း သမ္ပုဇ္ဈိဘူတ ရဟန်းအပေါင်းအားလည်း တိုးပွား၍ သက်ရောက်ပြန် သည်။ မူလသက်ရောက်ပြီး ရဟန်းအပေါင်းတွင်လည်း တစ်စုံ တစ်ယောက်သောရဟန်းသည် လာဘ်မဝေဖန်မီ အရပ်တစ်ပါးသို့သွား၍ သမ္ပုဇ္ဈိဘူတမဟုတ်ပြန်လျှင် သက်ရောက်ခြင်း ကင်းပြန်သည်။ ဤသို့ အစိုးရသော ပိုင်ရှင်သံဃာသည် ယုတ်လျော့ခြင်း၊ တိုးပွားခြင်းရှိသည်။

ကထိနက္ခန္ဓက - ကထိန်ဆိုင်ရာသိမှတ်ဖွယ်များ (၂၀၃)

ဥပမာကား- ဥပစာရသိမ်သည် အာဝါသိက၏ အစွမ်းအားဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ရဟန်းတို့၏ အစွမ်းအားဖြင့်သော်လည်းကောင်း တိုးပွားသကဲ့သို့တည်း။ (နာ-၁၇-၁၈)

ရဟန်းတစ်ပါးသာရှိသောကျောင်း၌ မြစ်ပေါ်လာသော သံဃိကသင်္ကန်း

ထိုသို့ ဆိုအပ်ပြီးသောအတိုင်း သမ္ဗုဒ္ဓိဘူတဖြစ်မှ အာဂတာ-ဂတလာဘ်သည် သက်ခဲ့သည်ရှိသော် ဥတုကာလ၌ ရဟန်းတစ်ပါးသာရှိသောကျောင်း၌ သံဃာအားဖြစ်လာသောသင်္ကန်းကို လာဘ်ရှိရာကျောင်း၌ သမ္ဗုဒ္ဓိဘူတ ရဟန်းတစ်ပါးသာရှိသောကြောင့် အဓိဋ္ဌာန်ဖွယ်မရှိ၊ အဘယ်ကြောင့် အဓိဋ္ဌာန်အပ်သနည်းဟူမူ-

ထိုသံဃိကလာဘ်တို့မည်သည် အဓိဋ္ဌာန်မပြုအပ်သေးသမျှကာလပတ်လုံး သံဃိကသဘောကိုမစွန့်၊ လာဘ်ရောက်ရာရောက်ရာ၌ တိုးပွား၍သက်သည်။ ပုဂ္ဂလိကကေနိမဖြစ်သေး။ သံဃိကသဘောကိုစွန့်၍ ပုဂ္ဂလိကဖြစ်စေခြင်းငှာ ဝိနည်းပရိယာယ်အားဖြင့် “မယိုမာနိ စိဝရာနိ ပါပုဏန္တိ” ဟု အဓိဋ္ဌာန်တင်အပ်သည်။

ဤသို့သော အထူးကိုပြဆိုသော ပါဠိ၊အဋ္ဌကထာတို့ဖြင့် အာဂတာနာဂတနှင့် အာဂတာဂတသံဃိက အထူးအပြားကိုပိုင်း ခြား၍ သေသေသပ်သပ်မှတ်ယူအပ်သည်။

(ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃။ ၄၁၁-၂၊ ၄၂၀။ ကင်္ခါ၊ ၁၆၂။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၂၅၂။
ဝိနယာလင်္ကာရ၊ ၂။ ၁၃၉။)

တဖန် ဂဏအရပြရာ၌-အာဂတာနာဂတဝါဒီ ဆရာတို့၏ အဘော်ကား- ရှေးဖြစ်သော စာတုဒ္ဓိသာသံဃိကကျောင်း စသည်ကို တရားဆင်ရာ၌ စာတုဒ္ဓိသာသံဃာဖြစ်သော အရပ်လေးမျက်နှာရှိ

(၂၀၄) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ရဟန်းတို့သည် အရေအတွက် အပိုင်းအခြားမရှိ များသောကြောင့်
ဓုရနိက္ခေပမချနိုင်၊ ဒီဃဘာဏအစရှိသော ဂဏီကကျောင်းအစရှိ
သည်ကို တရားဆင်ရာ၌မူကား ဒီဃနိကာယ်ဆောင် အစရှိသော ရဟန်း
တို့သည် အရေအတွက် အပိုင်းအခြားရှိသောကြောင့် ဓုရ နိက္ခေပ
ချနိုင်သည်။

ရှေ့နောက်ထောက်ညှိသော- ကာလသုံးပါး၌တည်သော
အရေအတွက် အပိုင်းအခြားရှိသော ရဟန်းအပေါင်းသည် သံဃာ
တစ်ပါး၊ နှစ်ပါးအစရှိသည်ဖြင့် ရေတွက်ပိုင်းခြားကောင်းသော ရဟန်း
အပေါင်းသည် ဂိုဏ်းချည်းတည်း။ သမ္ပုဿီဘူတေန-အရ သံဃာ
သည်လည်း ရေတွက်နိုင်၍ ဂိုဏ်းသာတည်းဟူသော ထိုအယူသည်-

= န ဘိက္ခဝေ အညတြ ဝသံဝုတ္တေန အညတြ ဇီဝရ
ဘာဂေါ သာဒိတဗ္ဗော၊ ယော သာဒိယေယျ၊ အာပတ္တိ
ဒုက္ကဋ္ဌဿ။ (ဝိ၊ ၃၊ ၄၁၆။)

= ဧတ္ထ ပန ကိဉ္ဇာပိ လဟုကာ အာပတ္တိ၊ အထဓေါ
ဂဟိတာနိ ဂဟိတဌာနေ ဒါတဗ္ဗာနိ၊ သဓေပိ နဌာနိ ဝါ
ဇိတ္တာနိ ဝါ ဟောန္တိ၊ တဿေဝ ဂီဝါ။ 'ဒေဟီ' တိ ဝုတ္တေ
အဒေန္တော ဓုရနိက္ခေပေ ဘဏ္ဍုတ္တေန ကာရေ တဗ္ဗော။ (ဝိ၊
၄၊ ၃။ ၄၁၃။) ဟု သံဃိက လဟုဘဏ်အရာ၌ ဓုရနိက္ခေပ
ချနိုင်သော အရေအတွက် အပိုင်းအခြားရှိသော ဝသံဝုတ္တ
သံဃာ တိုက်ရိုက်လာသည်ကိုလည်း မမြင်။

ဘောသဗ္ဗက္ခန္ဓကဝတ္ထု (ဝိ၊ ၃၊ ၃၄၃)၌ အဓိဝါသေတု
အဗုတေလသာနိ ဘိက္ခုသတာနိ- ဟု လဟုဘဏ်အရာ၌ လာဘ်ခံ
သံဃာကို ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်တိုင် ရေတွက် ဟောကြားတော်မူသည်
ကိုလည်း မထောက်။

ကထိနက္ခန္ဓက - ကထိန်ဆိုင်ရာသိမှတ်ဖွယ်များ (၂၀၅)

စီဝရက္ခန္ဓက ပါဠိ-အဋ္ဌကထာ၊ သေနာသနက္ခန္ဓကပါဠိ အဋ္ဌကထာတို့၌ လဟုဘာဏ်အရာဝယ် သီမဋ္ဌကသံဃာ၊ ဝသသံဂုတ္တ သံဃာ အစရှိသော ရေတွက်ပိုင်းခြားနိုင်သော ဝိနယပရိယာယ ဝိသေသလားဘိသံ သံဃာများစွာ လာသည်ကိုလည်း မမြော်-

ဘုရားရှင်၏ အလိုတော်နှင့် ဖီလာဆန့်ကျင်သော အယူဝါဒတည်း။ မသင့်-ဟု မြဲမြဲကြပ်ကြပ်ကောင်းစွာ မှတ်သားအပ်၏။

==၃==

အာဂတာနာဂတဝါဒီ-အယူအဆ (၃)ချက်

၁။ အာဂတာနာဂတဝါဒီဆရာတို့သည် ယဿ သံဃော ကထိနစီဝရံ ဒေတိ- ဟူသောပါဠိဖြင့် တစ်ပါးသာရှိသောကျောင်း တိုက်၌ တိုက်တစ်ပါးသံဃာသည် ကထိန်သင်္ကန်းကို ကထိန်ခင်းသော ရဟန်းအား ပေးသည်ကိုပြသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် ၎င်းကထိန်သင်္ကန်းသည် တိုက်တစ်ပါး၏လည်း သန္တက ဖြစ်သင့်ကြောင်းကိုပင် ပြ၏။ ထိုသို့ပြသဖြင့် ကထိန်သင်္ကန်းသည် စာတုဒ္ဓိသာ သံဃိက ဖြစ်ကြောင်းကို ပြတော်မူ၏ဟူ၍လည်းကောင်း။

၂။ ဂရုဘတ္တံ န ဘာဓေတဗ္ဗံ-(ဝိ၊၌၊၃။၃၉၁) ဟူသော ပါဠိဖြင့်လည်း ကထိန်သင်္ကန်းနှင့်ရောစပ်၍ လှူအပ်သော ဖျာ၊ သင်းဖြူ အစရှိသော ဂရုဘာဏ်ကို မဝေဖန်အပ်ကြောင်းကို ပြသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် ထိုဂရုဘာဏ်နှင့်တကွ လှူအပ်သော သင်္ကန်းသည်လည်း သံဃိကဖြစ်ကြောင်းကို ပြတော်မူ၏ဟူ၍လည်းကောင်း။

၃။ ယော စ တတ္ထ စီဝရပ္ပါဒေါ-(ဝိ၊၌၊၃။၃၈၈၁) အစရှိသောပါဠိဖြင့် တိုက် တစ်ပါးသံဃာ၏ သန္တကဖြစ်သော်လည်း အသီးတိုက်နေ ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ဘုရားရှင် ခွင့်ပြုတော်မူအပ်သည်ဖြစ်၍ သင်္ကန်းသာ ရောက်လာတိုင်းသော သံဃာ၏ သန္တကမဟုတ်ကြောင်း။

(၂၀၆) အနန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

သင်္ကန်းမှကြွင်းသော ဆွမ်း၊ ဆန်၊ ဆီအစရှိသော ဝတ္ထု ဟူသမျှ
သည် ရောက်လာတိုင်းသော သံဃာ၏ သန္တကဖြစ်ကြောင်းကို
ပြသော ဋီကာဆရာသည်လည်းကောင်း၊ ဆွမ်းအစရှိသည်နှင့်
တကွ လှူအပ်သောသင်္ကန်းသည် စာတုဒ္ဓိသာသံဃိက ဖြစ်
ကြောင်းကို ပြတော်မူ၏ ဟူ၍လည်းကောင်း ဆိုကြကုန်၏။ ဤကား
အာဂတာ နာဂတဝါဒီ ဆရာတို့၏ လိုရင်းပဓာန အယူအဆ (၃)ချက်
တည်း။ (၅၁-၂၀၈)

ပဌမအယူ

ပဌမအယူစကား၌-ထိုဆရာတို့ ဆိုသောအတိုင်း တိုက်တစ်ပါး
သံဃာ၏ သန္တကဖြစ်ငြားအံ့၊ ဤကထိန်သင်္ကန်းသည် အကာလ
သင်္ကန်းဖြစ်ရာ၏။ (ဝိ၊ ၁။ ၃၀၄။ တတိယကထိနသိက္ခာပုဒ်ပါဠိတော်။ (ဝိ၊ ၅၊
၂။ ၂၃၅။) ယင်းအဖွင့်အဋ္ဌကထာ (ကသိ။ ၁၆၂။) တို့အရ ကထိန်သင်္ကန်းကို
အကာလသင်္ကန်း၌ မသွင်းမူ၍ အကျဉ်းချုပ် မိန့်တော်မူသောကြောင့်
ကထိန်သင်္ကန်းသည် အကာလသင်္ကန်း၌ မဝင်။ ကာလသင်္ကန်းပင်
ဖြစ်သည်ကို မုချဆတ်ဆတ် သိမြင်အပ်သည်။

ထို့ကြောင့် ကာလကထိန်သင်္ကန်းသည် လှူရင်းတိုက်၌
ဝဿန္တိန္ဒ၊ ပစ္ဆိမဝဿူပဂတသံဃာတို့နှင့်တကွ အညဝဿဝုတ္တ တိုက်
တစ်ပါးသံဃာ၏ သန္တကမဖြစ်ဟု- သန္တိဋ္ဌာန်ကျ သိမြင်မှတ်ယူရမည်။
အာဂတာဂတ သမ္ပုဒ်ဘူတသံဃိကပင် မဖြစ်။

တစ်ပါးသာရှိသောကျောင်း၌ တိုက်တစ်ပါးသံဃာသည် ကထိန်
သင်္ကန်းကို ကထိန်ခင်းသောရဟန်းအား ပေးခြင်းသည်လည်း မိမိတို့၏
သန္တကဖြစ်၍ ပေးသည်မဟုတ်။ ကထိနဿ ဧကေမူလံ သံဃော (ဝိ၊
၅။ ၃၁၆။) ဟူသော ပရိဝါပါဠိတော်နှင့်အညီ အယုတ်ဆုံး အပိုင်းအခြား
အားဖြင့် စတုဝဂ်သံဃာသည် ကထိန်ခင်းထိုက်သော ရဟန်းအား
ဥတ္တိဒုတိယ ကမ္မဝါစာဖြင့် ကထိန်သင်္ကန်းကို ပေးမှသာ

ကထိနက္ခန္ဓက - ကထိနီဆိုင်ရာသိမှတ်ဖွယ်များ (၂၀၇)

ထိုဝိနည်းကံဖြင့် ရအပ်သော ကထိနီသင်္ကန်းဖြင့်သာ ကထိနီ ခင်းသော် ကထိနီမည်သည် (မြောက်သည်)။ မပေးအပ်မှုကား ခင်းသော်လည်း ခင်းသည် မမည် (မမြောက်)။

ဤသို့ သံဃာသည် ကထိနီ၏ တစ်ခုသော အကြောင်းဖြစ် သောကြောင့် ၁-ပါး၊ ၂-ပါး၊ ၃-ပါး၊ ၄-ပါးသာရှိသော သံဃာ မလောက်သောကျောင်း၊ ကထိနီခင်းခြင်း၌ လိမ်မာသောရဟန်းမရှိ သောကျောင်းတို့၌ အညဝသံဝုတ္တစသော ရဟန်းတို့သည် ထို ကထိနီဒါနကံပြီးမြောက်စေရန် ဝိုင်းဝန်းကူညီဖြည့်စွက်ဆောင်ရွက် ပေးကြရခြင်းမျှသာဖြစ်သည်။ ထိုအညဝသံဝုတ္တ အစရှိသော ရဟန်း တို့သည် ထိုသင်္ကန်းကိုအစိုးမရ။ မပိုင်ဆိုင်လေ။ ကထိနီဒါနကံအား လျှောက်ပတ်သော ကမ္မပတ္တတို့သာ ဖြစ်ကုန်သည်။

အလားတူ ဝိနည်းထုံးတမ်းစုပြဆိုချက်

သံဃာသည် မိမိအစိုးမရ သန္တကမဟုတ်သော ဝိနည်းကံဖြင့် စွန့်အပ်ပြီးသော နိဿဋ္ဌသင်္ကန်းကို သင်္ကန်းရှင်အားပင်လျှင် ဉတ္တိဒုတိယ ကံဖြင့်ပေးရာ၌ သင်္ကန်းရှင်သည်လည်း နိဿဂ္ဂိသင်္ကန်းကို ဝိနည်း ပရိယာယ်အားဖြင့်သာ စွန့်သည်။ စင်စစ် ပေးသည်မဟုတ်။ သံဃာ သည်လည်း ထိုသင်္ကန်းကို မပိုင်ဆိုင်၊ ဝိနည်းကံ ပြုခြင်းမျှသာ ဖြစ်သည်။ ထိုနိဿဋ္ဌသင်္ကန်းကို သင်္ကန်းရှင်အား ပေးအပ်သည်သာလျှင် ဖြစ်သည်။

ဤရဟန်းသည် “ဤသင်္ကန်းကို ငါ့အားပေးအပ်၏” ဟု ဝိနည်း ၌ မလိမ္မာ သကသညာဖြင့် မပေးချေက ဒုက္ကဋ္ဌ သင်္ကန်းရှင်၏ သန္တက အဖြစ်ကိုသိလျက် နိဿဇ္ဇာမိဟူသော ဝိနယပရိယာယ်လေသ အမြွက် ဖြင့် လုယက်ယူငင်ထားသော် သင်္ကန်းရှင်၏ ဝန်ချခြင်းဖြင့် ဘဏ္ဍာကို တန်ဖိုးဖြတ်စေပြီး ဆုံးဖြတ်၍ အာပတ်သို့ တင်ရသည်။ စင်စစ် ပိုင်ဆိုင် ဘိမူကား သကသန္တကဖြစ်၍ အာပတ်မှ လွတ်လေရာသည်။

(၂၀၈) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

(ဝိ၊ ၁။ ၂၉၇။ ဝိ၊ ၄။ ၁။ ၂၂၄၊ ၂၃၂။ ကင်္ခါ။ ၁၅၇။) ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာတို့ကို ထောက်ဆ၍ နိဿယသင်္ကန်းကို ပေးသောသံဃာသည် ထိုသင်္ကန်းကို မပိုင်ဆိုင်၊ ထိုသင်္ကန်းသည်လည်း ထိုသံဃာ၏ သန္တက မဟုတ်သကဲ့သို့ ထို့အတူ ကထိန်သင်္ကန်းပေးသော **အညဝဿဝုတ္တ** အစရှိသော သံဃာသည် ထိုသင်္ကန်းကို မပိုင်ဆိုင်၊ ထိုကထိန်သင်္ကန်းသည်လည်း ထို “အညဝဿဝုတ္တ” အစရှိသော သံဃာ၏ သန္တကမဟုတ်ဟု ယုံမှားမရှိ သိမြင် မှတ်ယူရမည်။

ဝိနည်းကံအရာ၌ “အစိုးတရ သန္တကဖြစ်သော်သာ ပေးနိုင်သည်။ မဖြစ်က မပေးနိုင်၊ ပေးသော်လည်း အပေးမမြောက်၊ ခံယူသူလည်းမရ” အစရှိသည်ဖြင့် **အဘိဓမ္မာသဘောကဲ့သို့ စောကြောဖွယ်မရှိ၊ ဘုရားရှင်၏ အာဏာတော်အတိုင်းသာ အကြောင်းထူးမရှာပဲ မလွဲမသွဲ လိုက်နာပြု ကျင့်ကုန်ရာသည်။**

မေး။ ။ အကယ်၍ အညဝဿဝုတ္တ အစရှိသော ဂိုဏ်းပြည့် ရဟန်းတို့သည် ထိုကထိန်လာဘ်မသက်၊ ထိုရဟန်းတို့၏ သန္တက မဖြစ်ငြားအံ့၊ အဘယ်သို့လျှင် ၁-ပါး၊ ၂-ပါး၊ ၃-ပါးသာရှိသော ကျောင်း၌ လှူအပ်သောသင်္ကန်းသည် သံဃိက ဖြစ်ပါအံ့နည်း။

ဖြေ။ ။ မလှူမီရှေ့အဖို့က ၁-ပါး၊ ၂-ပါး၊ ၃-ပါးဂိုဏ်းကို ပိုင်းခြား၍ လှူအံ့ဟု စိတ်ဇောဖြင့် ညွတ်ကိုင်းရင်း ပုဂ္ဂိုလ်၊ ဂိုဏ်းအား ထိုပုဂ္ဂိုလ်၊ ထိုဂိုဏ်းကို သုံးသပ်လျက် ဝစီပယောဂဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ စီဝရပဋိဂ္ဂဟသိက္ခာပုဒ်ကဲ့သို့ ဝစီပယောဂမပါ ခြေရင်း၌ချ၍ ကာယပယောဂဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ စွန့်လွှတ်လှူဒါန်းအံ့၊ **ပုဂ္ဂလဒါန၊ ဂဏဒါနဖြစ်၍ ထိုသင်္ကန်းသည် ပုဂ္ဂလိက၊ ဂဏိက သင်္ကန်း ဖြစ်သည်။ ကထိန်မထိုက်။**

ယင်းသို့မဟုတ် မချဆတ်ဆတ် ပုဂ္ဂိုလ်-ဂိုဏ်းအား ပုဂ္ဂလိက ဂဏိက လှူလိုသောဆန္ဒ ပြဋ္ဌာန်းသောစိတ်ဇောဖြင့် မလှူဒါန်းမှု၍

ကထိနက္ခန္ဓက - ကထိနီဆိုင်ရာသိမှတ်ဖွယ်များ (၂၀၉)

မဟာပူလ- မဟာနိသံသအကျိုးကို မျှော်ကိုးတောင့်တလျက် သံဃာဒါနမြောက်စေလိုသောဆန္ဒ စေတနာသဒ္ဓါပြဋ္ဌာန်းသောစိတ်ဇောဖြင့် ပိုင်းခြားရင်း ၁-ပါး၊ ၂-ပါး၊ ၃-ပါးသော ရဟန်းများကို ဘုရားရှင်အား ရိုသေတုပ်ဝပ်ခြင်းကို ပြုသကဲ့သို့ သံဃာအား အရိုအသေပြုခြင်းဖြင့် “သံဃဿ” ဟု သံဃာကို သုံးသပ်၍သော်လည်းကောင်း၊ မသုံးသပ်မှု၍သော်လည်းကောင်း လှူအံ့၊ သံဃာကို ညွှတ်ကိုင်းသည်လည်း တစ်ကြောင်း၊ သံဃာဒါနဖြစ်စေလိုသောဆန္ဒဖြင့် သံဃာအား လှူသည်လည်းတစ်ကြောင်း၊ ဤအကြောင်းများကြောင့် လည်းကောင်း “သံဃဿ ဒိန္နံ သံဃဿေဝ ဒေတီ။ (ဝိ၊ ၅၊ ၄၊ ၁၈၂။) ဟူသော ပရိဝါရ ဧကုတ္တရိကနယ နဝက အဋ္ဌကထာ၊ “ဣဓ ပန ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု ဧကော ဝဿ ဝသိ၊ တတ္ထ မနဿာ ‘သံဃဿ ဒေဓာ’တိ စီဝရာနိ ဒေန္တိ။ (ဝိ၊ ၃၊ ၄၁၄။) ဟူသော မဟာဝါ စီဝရက္ခန္ဓက ပါဠိတော်တို့ကို ထောက်ထား ဆင်ခြင်ပြန်လျှင်လည်း--

၁-ပါး၊ ၂-ပါး၊ ၃-ပါးတို့ထံ၌ သံဃာဒါနဖြစ်စေလိုသော ဆန္ဒ၊ ပြဋ္ဌာန်းသော စိတ်ဇောဖြင့် သံဃာကို သုံးသပ်လျက်ပင် လှူသော်လည်း-

၁-ပါး၊ ၂-ပါး၊ ၃-ပါးတို့ထံ လှူသည်၊ ရစေလိုသောဆန္ဒ ရှိသည်ဖြစ်သောကြောင့် သံဃိကဒါနမမြောက်ဟု ပါဠိတော်၌လည်း မပယ်၊ အဋ္ဌကထာ၌လည်း မဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ “ယထာ ဒါယကာ ဝဒန္တိ၊ တထာပဋိပစ္စိတမ္ပံ၊ (ဝိ၊ ၅၊ ၄၊ ၉၇။)ဟု ဒါယကာတို့ နှုတ်မြှောက်ဆိုတိုင်းသာ လာဘ်၌ ကျင့်ရမည်ဟူသော ဝိနယောပဒေသကို အဋ္ဌကထာဆရာတို့ မိန့်တော်မူသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ မဟာပူလ မဟာနိသံသအကျိုး မျှော်ကိုး တောင့်တလျက် သံဃာဒါန ဖြစ်စေလိုသော ဆန္ဒ၊ စေတနာ၊ သဒ္ဓါပြဋ္ဌာန်းသော စိတ်ဇောဖြင့် ရှိရင်း ရဟန်းများကို ပုဂ္ဂိုလ်၊ ဂိုဏ်း-ဟု မရည်မှတ်ဘဲ သံဃာဟူသာ ရည်မှတ်၍ ရိုသေသမှုပြုလျက် လှူဒါန်းက သံဃာဒါနဖြစ်၍ ထိုသက်န်းသည် သံဃိကသက်န်း ဖြစ်ပါတော့သည်။

(၂၁၀) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ထိုသံဃိက ကထိန်သင်္ကန်းသည်လည်း ကာလသင်္ကန်း သာ ဖြစ်၍ ရှိရင်း ၁-ပါး၊ ၂-ပါး၊ ၃-ပါးတို့သည် ပင့်သံဃာဟု ဒါယကာက ရည်မှတ်သည့်အတိုင်း သံဃာ၌အကြိုးဝင်၍ သံဃာ ပင်ဖြစ်ရကား ထို၁-ပါး၊ ၂-ပါး၊ ၃-ပါးသာ သက်ရောက်သည်၊ ပိုင်ဆိုင်သည်၊ အစိုးရ သည်သာဟု သန္နိဋ္ဌာန်ကျ သိမြင်မှတ်ယူရမည်။

(ဝိ၊ ၃၊ ၄၁၄။ ဝိ၊ ၄၊ ၄၁၁) စီဝရက္ခန္ဓက ပါဠိတော်၊ အဋ္ဌကထာ တို့ကို ထောက်လေ။

ကမ္မဝါစာသံသန္ဓန

ဤဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့် ဂိုဏ်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်ကို မရည်မှတ် မသုံးသပ်မှု၍ သံဃာကိုသာ ရည်မှတ်သုံးသပ်၍ လှူဒါန်းအပ်သော သင်္ကန်း၏ သံဃိကဖြစ်သောကြောင့်ပင်လျှင် “**ဣဒံ သံဃဿ ကထိန ဒုဿံ ဥပ္ပန္နံ**” ဟူသော ကမ္မဝါစာနှင့် ညီညွတ်နှိုးနှော၏။

သံဃိကသင်္ကန်းကို ကမ္မပ္ပတ္တဖြစ်သော အညဝသံဝုတ္တ အစရှိသောသံဃာသည် ကထိနဒါန ဥတ္တိဒုတိယကံဖြင့် အတ္တရာရဟ- ရဟန်းအား ပေးနိုင်သောကြောင့် “**သံဃော ကထိနဒုဿံ ဣတ္ထနာမဿ ဘိက္ခုနော ဒေဓယျ ကထိနံ အတ္တရိတံ**” ဟူသော ကမ္မဝါစာနှင့် ညီညွတ် နှိုးနှောမိ၏။

ဝိနယာလင်္ကာရဋီကာ

ဤအရာ၌ ဝိနယာလင်္ကာရဋီကာဆရာ၏ ဒုတိယဝိရောဓိ စိစစ်ချက်ကို ဋီကာရှင်၏ အာဘော်ကျ ယထာဘူတသိနိုင်ရန် ခဲယဉ်း လှသောကြောင့် ထုတ်နုတ်၍ အဓိပ္ပါယ်ဖြောင့် ပြလိုက်အံ့။

သံဃော... စဝဋ္ဌိံ ဝိရောဓော။ (ဝိနယာလင်္ကာရ၊ ၂။ ၉၉) ဣဝ = ဤဧကေဆရာတို့အယူ၌။ တသ္မိံ စီဝရေ = ထိုပုဂ္ဂိုလ်အား

ကထိနက္ခန္ဓက - ကထိန်ဆိုင်ရာသိမှတ်ဖွယ်များ (၂၁၁)

ရောက်သော ပုဂ္ဂလိကသင်္ကန်းကို။ သံဃဿ = လာဘ်ခံ သံဃာ
၏။ အနိဿရဘာဝတော = အစိုးမရသည်၏အဖြစ်ကြောင့်
(ခက်ရာအနက်)

ဋီကာဆရာ၏ အဘော်ကျ အပြောနှင့်အဓိပ္ပါယ်

သံဃာသည် လာဘ်ဖြစ်ရာ လာဘ်ခံသံဃာ၊ ကံပြုသော
ကမ္မပ္ပတ္တသံဃာ ဟူ၍နှစ်ပါးအပြားရှိ၏။ ထိုတွင် “ဣဒံ သံဃဿ
ကထိနဒဿံ ဥပ္ပန္နံ” ဟူသော ရှေ့ဝါကျ၌ရှိသော သံဃဿ အရ
ဖြစ်သောသံဃာသည် လာဘ်ဖြစ်ရာ လာဘ်ခံ သံဃာမည်၏။

“သံဃော ကထိနဒဿံ .... အတ္ထရိတံ” ဟူသော နောက်
ဝါကျ၌ရှိသော သံဃောအရ သံဃာသည် ကထိနဒါန ဥတ္တိ
ဒုတိယကံကိုပြုသော ထိုကံအား လျောက်ပတ်သော ကမ္မပ္ပတ္တ
သံဃာမည်၏။

သံဃာအားဖြစ်သော သံဃိကကထိန်သင်္ကန်းကို လာဘ်
ဖြစ်ရာ ပုရိမဝဿံဝုတ္တ လာဘ်ခံသံဃာသည် အစိုးရ၏။ ထိုသို့
သံဃိက ကထိန်သင်္ကန်းကို လာဘ်ဖြစ်ရာ ပုရိမဝဿံ ဝုတ္တသံဃာ
အစိုးရသောကြောင့် ကမ္မပ္ပတ္တသံဃာသည် ပေးနိုင်သည်။ သံဃာ
သည် ကတ္တားဖြစ်သည်၊ အတ္တာရဟရဟန်း သည်လည်း သမ္ပဒါနံ
ဖြစ်သည်။

ဤဧကေဆရာ၏ အယူ၌ကား ပုဂ္ဂိုလ်အားရောက်သော
ပုဂ္ဂလိက ကထိန်သင်္ကန်းကို လာဘ်ဖြစ်ရာ လာဘ်ခံဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်
သည်သာ အစိုးရသည်။ လာဘ်ခံကား သံဃာမဟုတ်၊ သံဃာ အစိုးမရ
သောကြောင့် ကမ္မပ္ပတ္တသံဃာသည် မပေးနိုင်၊ သံဃာသည် ကတ္တား
မဖြစ်။

(၂၁၂) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

(ကမ္မပ္ပတ္တသံဃာ၏ လာဘ်ကို အစိုးရခြင်း၊ အစိုးမရခြင်း သည် လိုရင်းမဟုတ်၊ သံဃာအား ရည်မှတ်သုံးသပ်လှူဒါန်း အပ်သော သံဃိကလာဘ်ဖြစ်၍ လာဘ်ဖြစ်ရာလာဘ်ခံဖြစ်သော ပုရိမဝသံ ဝုတ္တ သံဃာ၏ အစိုးရခြင်းသည်သာ လိုရင်းတည်း။)

တစ်ပါးသော အာဂတာနာဂတဝါဒီဆရာတို့လည်း ယခုပြဆို အပ်ခဲ့ပြီးသော ပါဠိ- အဋ္ဌကထာ- ဋီကာ အာဂမယုတ္တိ ဉာဏတို့ကို ထောက်ဆညှိနှိုင်း ဖြတ်ပိုင်းလိုချင် ယထာဘူတ ကျနအောင် မယူ ဆကြမူ၍ ဆိုင်သူသံဃာ၊ ပိုင်သူသံဃာဟုခွဲခြားလျက် အချို့ဆရာ တို့၏ ဝိနိစ္ဆယလမ်းမှားသို့ လိုက်တော်မူကြကုန်၏။

ယခုအခါ ထိုဆရာတို့မှ ဆင်းသက် ပေါက်ဖွားပြီးလျှင် ကထိန် သင်္ကန်းတို့နှင့် စပ်သော ဂရုဘဏ်-လဟုဘဏ်ဟူသမျှ အာဂတာနာ- ဂတ စာတုဒ္ဓိသာသံဃိကချည်းသာဟု မခွဲခြားမစိတ်ဖြာဘဲ အရပ်လေး မျက်နှာတို့၌ ပြုကျင့် လိုက်နာလျက်ရှိကြကုန်သည်။ ထိုဆရာတို့ အယူဝါဒကို ပြဆိုခဲ့ပြီးသော ယုတ္တိအာဂမတို့ဖြင့် ပယ်ရှား စွန့်ပစ်အပ် သော အယူဝါဒဟူ၍သာမှတ်ရမည်။

---၄---

ဒုတိယအယူ

ဒုတိယအယူစကား၌ ‘ခုတ်ရာတစ်ပါး ရှရာတခြား၊ ဟူသကဲ့သို့ ကထိန်သင်္ကန်းမှ အသီးအခြားဖြစ်သော ဂရုဘဏ်လာဘ်၊ လဟု ဘဏ်လာဘ်ဖြင့် ကထိန်သင်္ကန်း၏ အာဂတာနာဂတ စာတုဒ္ဓိ သာ သံဃိက၏အဖြစ်ကို ဆုံးဖြတ်ခြင်းသည်ကား မသင့်။

စိစစ်ပြအံ့- ကထိန်သင်္ကန်းသည်ကား မည်သည့် လာဘ်နှင့် မျှ မရောယှက် သက်သက် အသီးအခြားသော လာဘ်ဖြစ်သည်။

ကထိနက္ခန္ဓက - ကထိနဆိုင်ရာသိမှတ်ဖွယ်များ (၂၁၃)

ကထိနဒါယကာသည် ကထိနသင်္ကန်းကို လှူသည်အခါ (၃)ထည်
သောသင်္ကန်းတို့တွင် (၁)ထည်ထည်သော သင်္ကန်းကိုသော် လည်း
ကောင်း၊ ပြီးပြီးသော (၁)ထည်ထည်သော သင်္ကန်းကိုသော်
လည်းကောင်း၊ အသီးအခြား လှူအပ်သည်။ တစ်ပါးသော အတူ
ဆောင်လာသော ဂရုဘဏ်၊ လဟုဘဏ်တို့နှင့် ရောယှက်ပေါင်း
စပ်၍ လှူပုံ၊ ပါဠိ-အဋ္ဌကထာ-ဋီကာ ကျမ်းဂန်အရပ်ရပ်၌
မလာမရှိ၊ ကျမ်းဂန်၌မလာသည်ကို မပြုအပ်၊ မပြုထိုက်၊ မပြုကောင်း။

နောက်နှောင်းဆရာတို့ ဉာဏ်ကွန့်၍ “သပရိဝါရံ ဣမံ ကထိန
စီဝရံ သံဃဿ ဒေမ” အစရှိသည်ဖြင့် ရေစက်သွန်းချ လှူစေကြ
ခံယူတော်မူကြသည်ကား ကထိနအခါ လှူအပ်သမျှ လာဘ်အရပ်ရပ်
သည် ကထိနလာဘ်နှင့် အတူတူသာဖြစ်သည်ဟု နှလုံးပြုလျက် ပါဠိ-
အဋ္ဌကထာ-ဋီကာတို့ကို မထောက်ထား မဆင်ခြင်ပဲ ပြုကျင့်တော်
မူမိကြခြင်းသာ ဖြစ်ပါသည်။

ထိုစကားမှန်၏- ကထိနသင်္ကန်းကို သံဃာအားသာ လှူ
အပ်သည်၊ သံဃိကသာ၊ ပုဂ္ဂလိက၊ ဂဏိကမလှူထိုက်။ ကြွင်း
သော ဂရုဘဏ်၊ လဟုဘဏ်လာဘ်တို့ကား သံဃာဂိုဏ်း ပုဂ္ဂိုလ်
အား ဒါယကာတို့ နှစ်သက်သလို လှူအပ်သည်။ သံဃိက၊
ဂဏိက၊ ပုဂ္ဂလိက သုံးမျိုးထိုက်သည်၊ ဤသို့ ကွဲပြားခြားနားသည်။

= တဿ ဧဝံ အာဓိက္ခတဗ္ဗံ ..... ဝဋ္ဋတိ။ (ဝိ၊ ၅၊ ၃၊ ၃၈၉)

= ဧဝံ အတ္ထတေ ပန ..... ဘိက္ခုသံဃော ဣဿရော။
(ဝိ၊ ၅၊ ၃၊ ၃၉၀-၁)

မဟာဝါ ကထိနက္ခန္ဓက အဋ္ဌကထာ၊ (ဝိ၊ သင်္ဂဟ။ ၂၉၈
၃၀၀) တို့၌ ခွဲခြား၍ မိန့်ဟော်မူသည်။

ဤအဋ္ဌကထာတို့နှင့်တကွ အောက်ဂရုဘဏ်အရာ၌သာ
အာဂတာနာဂတ ဖြစ်သင့်သည်ကို စိစစ်ဆုံးဖြတ်ပြခဲ့သော သေနာသ

(၂၁၄)   ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ထုတ်နှုတ်၊တင်ပြသော

နာက္ခန္ဓက ပါဠိ-အဋ္ဌကထာ-ဝိမတိဋီကာ၊ ဝိနယာလင်္ကာရဋီကာ ဟုဆိုအပ်သော အာဂမ သာဓကယုတ္တိဉာပကတို့ကို ထောက်ဆ၍ တစ်ပါးသော ဂရုဘာဏ်လာဘ်နှင့် အသီးအခြားဖြစ်သော ကထိန် လဟုဘာဏ်ကိုအတူပြု၍ အာဂတာနာဂတသံဃိက-ဟု ဆုံးဖြတ် ယူဆကြခြင်းသည် ဘုရားအလိုနှင့် ဆန့်ကျင်ဖောက်ပြန် မမှန်သော အဆုံးအဖြတ် အယူအဆသာဟု မှတ်ယူရမည်။

တတိယအယူစကား၌- ကထိန်ခင်းပြီးနောက် ငါးလ အတွင်း၌ ဖြစ်သော လာဘ်တို့၏ သန္တကအထူးကိုပြသော ဝိနယာလင်္ကာရဋီကာ ကိုယူ၍ ကထိန်သင်္ကန်းကို ဆုံးဖြတ်ခြင်းသည်လည်း အရာမဟုတ်၊ ထိုစကား မသင့်သည်၏ အဖြစ်သည် ဒုတိယအယူစကားကို စိစစ်ရာ၌ ထုတ်ပြခဲ့သော အဋ္ဌကထာတို့ဖြင့် ထင်ရှားလှပြီ။

ဤကား အချို့ဆရာတို့၏ အာဂတာနာဂတ စတုဒ္ဒိသာ သံဃိက မသင့်ကြောင်းကို ပါဠိ-အဋ္ဌကထာ-ဋီကာ သာဓက ယုတ္တိ ဉာပကတို့ဖြင့် ပြဆိုခြင်းတည်း။

ဤမျှသော စကားအစဉ်ဖြင့် အာဂတာနာဂတဝါဒီတို့၏ အယူကို အကြွင်းမရှိ စင်ကြယ်စေခြင်းငှာ ထုတ်ပြ၍ မသက်ဝင်ကြောင်း ရှင်းလင်းချက်တည်း။

အာရာမိကသံဃိကဝါဒီ ဆရာမြတ်တို့၏ အယူကိုပြဆိုချက်

များစွာသောဆရာတို့ မိန့်ဆိုအပ်သည့် အာရာမိက သံဃိက ဟူသည် “သီမာယ ဒမ္မိ”ကဲ့သို့ “အာရာမဿ ဒမ္မိ” ဟူ၍ ပါဠိ၌လည်း မလာ၊ “သီမဋ္ဌကသံဃဿ ဒမ္မိ၊ သီမဋ္ဌကသံဃော ပဋိဂ္ဂဏှာတု” ကဲ့သို့ “အာရာမဋ္ဌကသံဃဿ ဒမ္မိ၊ အာရာမဋ္ဌကသံဃော ပဋိဂ္ဂဏှာတု” ဟူ၍ အဋ္ဌကထာ၌လည်းမရှိ၊ ဋီကာ ကြီးငယ်တို့၌လည်း မပြ။

ကထိနက္ခန္ဓက - ကထိန်ဆိုင်ရာသိမှတ်ဖွယ်များ (၂၁၅)

ထိုမျှသာမဟုတ်သေး။ ကထိန်သင်္ကန်းကို မည်သည့် သံဃိက ဟူ၍လည်း တိုက်ရိုက်သေချာ အဆိုအမိန့် မလာမရှိ၊ “ဣဒံ သံဃဿ ကထိနဒဿ ဥပ္ပန္နံ” ဟူသော ဉာတ်၊ ကမ္မဝါစာပါဠိကို ထောက်ဆ၍ “သံဃိက” ဟူ၍ သာမညသာ လာရှိသည်။ သို့သော်လည်း ပါဠိ-အဋ္ဌကထာ-ဋီကာတို့ကို ထောက်ဆ၍ အသင့်ကို ဤသို့ သိမှတ်အပ်၏။

ရှေးဌပြုအပ်ပြီးသော တတိယကထိနသိက္ခာပုဒ် ပါဠိ-အဋ္ဌကထာ၊ ၎င်းကင်္ခါအဋ္ဌကထာ၊ “ပုဗ္ဗေ ဒိန္နံ န ဝဇ္ဇတိ” ဟူသော ဝဇ္ဇိရဗုဒ္ဓိဋီကာတို့ကို ထောက်ဆ၍ ကာလသင်္ကန်း၏အဖြစ်ကို မုချဆတ်ဆတ် သိမြင်အပ်သောကြောင်းလည်းကောင်း။

“အနုစာနာမိ ဘိက္ခဝေ ပုရိမဝဿဝုတ္တာနံ ကဘိနံ အတ္ထရိတုံ” ဟူ၍ ပုရိမဝဿဝုတ္တရဟန်းတို့အားသာ ကထိန်ကို ခွင့်ပြုတော်မူသောကြောင်းလည်းကောင်း။

“ဓဝ္ဋ ပန ဘိက္ခဝေ ..... အာနိသံသော ဣတရေသံယေဝ ဟောတိ” (ဝိ၊ ၄၊ ၃။ ၃၈၈) ဟူ၍ ဆိန္ဒဝဿရဟန်း၊ ပစ္ဆိမဝဿပဂတရဟန်း၊ အညဝဿဝုဋ္ဌရဟန်းတို့သည် ကထိန်ခင်းခြင်း၊ အနုမောဒနာပြုခြင်းတို့ကို မရထိုက်၊ ထိုကထိန်ဖြစ်ရာတိုက်နေ ပုရိမဝဿပဂတရဟန်းတို့၏ ဂဏပူရကတို့သာ ဖြစ်ကုန်၍ ကထိန်သင်္ကန်းမှ ကြွင်းသော သင်္ကန်း အဝတ်၊ ပုဆိုးဟူသော အာနိသင်တို့ကို မရကုန်။ ပုရိမဝဿဝုတ္တ ရဟန်းတို့သာ ရကုန်၏-ဟု အဋ္ဌကထာပြတော်မူသောကြောင့်လည်းကောင်း။

ကထိန်လာဘ်ဖြစ်ရာ ဥပစာရသီလတွင်း တည်ရှိသမျှ ဝဿဝုတ္တသံဃာအားသာ သက်ရောက်သော ဝဿဝုတ္တ သံဃာသာ အစိုးရ ပိုင်ဆိုင်သော ဥပစာရ သီမဋ္ဌက ဝဿဝုတ္တ သံဃိက သင်္ကန်းဟူ၍ သန္တိဋ္ဌာန်ကျ သိမြင်မှတ်ယူရမည်။

(၂၁၆)   ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ဆင်ခြင်အပ်သော ဆရာမြတ်တို့အဆုံးအဖြတ်

များစွာကုန်သော ဆရာမြတ်တို့ကား---

- = ပရိက္ခိတ္တဿ အာရာမဿ ..... အာပတ္တိပါမိတ္တိယဿ။
(ဝိ၊ ၂၊ ၄၀၄။)
- = အဇ္ဈာရာမော နာမ ..... ဥပစာရော။ (ဝိ၊ ၂၊ ၂၁၂။)
- = အဇ္ဈာရာမေ ဝါတိ ဒွိန္ဒု လေဉ္စပါတာနံ အန္တော။
(ကသီ၊ ၂၆၆။)
- = ဣဒါနိ အာရာမံ သမိပံ ဒေသေတိ။ (ဝိ၊ ၄၊ ၄၊ ၁၁၇)

အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ၊ ယောသိတာရာမေ၊ ကုက္ကုဉ္ဇရာမေ အစရှိသော ပါဠိ အဋ္ဌကထာတို့၌ ဥပစာရသိမ်ကို ‘အာရာမ’ ဟု ဟောမိန့်ဆိုတော်မူအပ်သည်ကို ထောက်ထားနည်းယူ၍-

ဥပစာရ သီမဋ္ဌက ဝဿံဝုတ္တသံဃိကကိုပင် ခေါ်လွယ်စေရန် ‘အာရာမိက သံဃိက’ ဟု မိန့်ဆို ဆုံးဖြတ်တော်မူကြကုန်၏။

ဤဆရာမြတ်တို့၏ အဆုံးအဖြတ်ကိုမူကား ဆိုအပ်ပြီးသော ပါဠိ အဋ္ဌကထာတို့၌ သက်ဝင်နှိုးနှောသကဲ့သို့ ရှိသော်လည်း ပုပ္ဖာရာမ၊ ဖလာရာမ အစရှိသော အာရာမတို့လည်း ရှိသောကြောင့် ဆင်ခြင်လေ။

မိမိကြိုက်နှစ်သက်သောအဖြေ

စောဒနာ- ဥပစာရသီမဋ္ဌက ဝဿံဝုတ္တသံဃိက ကထိန် သက်န်းဖြင့် ကထိန်ခင်းအပ်၏။ ဤ၌ စောဒနာဖွယ်ရှိသည်ကိုပြအံ့-

ဥပစာရသီမဋ္ဌက ဝဿံဝုတ္တသံဃိကဖြစ်ခဲ့သော် “သီမာယ ဒေတီ”ဟူသော မာတိကာ၌သော်လည်းကောင်း၊ “ဝဿံဝုတ္တ သံဃဿ ဒေတီ”ဟူသော မာတိကာ၌သော်လည်းကောင်း ထည့်သွင်း ဖွင့်ဆို သင့်ပါသည်။

ကထိနက္ခန္ဓက - ကထိန်ဆိုင်ရာသိမှတ်ဖွယ်များ (၂၁၇)

အဖြေ- ဤကထိန်သင်္ကန်းသည် သာမည ဥပစာရသီ မဋ္ဌက သံဃိကသင်္ကန်းများကဲ့သို့ ဥပစာရသီမိတွင်း တည်ရှိသမျှ ဝဿန္တိန္ဒ၊ ပစ္ဆိမဝဿူပဂတ၊ အညဝဿံဝုတ္တဖြစ်သော သမ္မုဒိဘူတ ရဟန်းတို့အား မရောက်မသက်၊ အကာလ၌လည်း မလှူအပ်သောကြောင့်လည်း ကောင်း၊ သာမညဝဿံဝုတ္တသံဃိက ဝဿဝါသိက သင်္ကန်းများကဲ့သို့ လည်း ဥပစာရသီမိပသို့ ရောက်နေသော ဝဿံဝုတ္တရဟန်း၊ အနာဂတ ဝဿံဝုတ္တရဟန်းတို့အား မသက်ရောက်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊
ဝိသေသ ဥပစာရ သီမဋ္ဌက ဝဿံဝုတ္တ သံဃိကတည်း။

ထို့ကြောင့် “သီမာယ ဒေတီ” ဟူသော မာတိကာ၌သော် လည်းကောင်း၊ ဝဿံဝုတ္တ သံဃဿ ဒေတီ” ဟူသောမာတိကာပုဒ်၌ သော်လည်းကောင်း ထည့်သွင်း၍ မဖွင့်ဆိုအပ်။

ဤမျှသော ဝိနိစ္ဆယ စကားအစဉ်ဖြင့် ‘ဥပစာရ သီမဋ္ဌက ဝဿံဝုတ္တသံဃိက ကထိန်သင်္ကန်းဖြင့် ကထိန်ခင်းအပ်သည်-
ဟု သိမြင်မှတ်ယူရမည်။

===၅===

အဘယ်သံဃာ၌ ကထိန်ခင်းအပ်သနည်း?

ယင်းအမေးသည် မေးခွင့်မရှိသော အမေးဖြစ်၏။ အဘယ် ကြောင့်နည်းဟူမူ “ကထိနဿ စကံ မူလံ သံဃော” (ဝိ၊ ၅၊ ၃၀၆) ဟူသော ပရိဝါပါဠိတော်၌ ကထိန်၏ ဥပစာရ မခင်းမီရှေးမဆွ၌ သံဃာ၏ တစ်ခုသောအကြောင်း၏အဖြစ်ကို ဟောတော်မူသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊

ခင်းပြီးနောက် အနုမောဒနာကို တိုက်တွန်းရာ၌-

= တေန ကထိနတ္ထာရကေန ဘိက္ခုနာ သံဃံ
 ဥပသင်္ကမိတွာ အနုမောဒေ။

(၂၁၈)   ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

= တေန ကထိနတ္ထရဏေန ဘိက္ခုနာ သမ္ပဟုလေ
ဘိက္ခု .... အနုမောဒေထ။

တေန ကထိနတ္ထရဏေန ဘိက္ခုနာ ဧကံ ဘိက္ခု ဥပသကံမိတ္တာ
.....အနုမောဒါဟိ (ဝိ၊ ၅၊ ၃၀၉။) ဟု ပုဂ္ဂိုလ်သံဝုတ္တရဟန်းတို့ သံဃာ
လောက်လျှင် ထိုသံဃာအထံသို့ကပ်၍ ဂိုဏ်း ဖြစ်လျှင် ဂိုဏ်းထံ
သို့ကပ်၍ ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်လျှင်ပုဂ္ဂိုလ်ထံသို့ကပ်၍ တိုက်တွန်း
အပ်သည်၏အဖြစ်ကို ဟောတော်မူသကဲ့သို့လည်းကောင်း။
ခင်းခြင်း အတ္ထာရအရာ၌ တစ်စုံတစ်ရာပိုင်း ခြား၍ ဟောတော်မူ
‘ပရံ ဝိညာ ပေတိ’ ဟူသော အင်္ဂါကိုလည်း အနုမောဒနာပြုသော
ရဟန်းတို့အားသာ ဟောတော်မူသည်။ အတ္ထာရကရဟန်းအား
ဟောတော်မူ။ သီမဋ္ဌကအင်္ဂါကို အတ္ထာရအရာ ပါဠိတော်၌
မဟောအပ်သော်လည်း အဋ္ဌကထာ၌-

= သဗ္ဗေ ပန ဧကသီမာယ ဗဟူ ဝိဟာရာ ဟောန္တိ၊
သဗ္ဗေ ဘိက္ခု။ သန္နိပါတာပေတွာ ဧကတ္ထ ကထိနံ
အတ္ထရိတဗ္ဗံ။ (ဝိ၊ ၅၊ ၃၁၁။) ဟူ၍၎င်း။

= တေန စ တသ္မိယေဝ သီမာမဏ္ဍလေ အဓိဋ္ဌဟိတွာ
အတ္ထရိတွာ သံဃော အနုမောဒါပေတဗ္ဗော။
(ဝဇီရ။ ၄၉၂။) ဟူ၍၎င်း။

အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာဆရာတို့ မိန့်ဆိုတော်မူကုန်သကဲ့သို့ ဤ
‘ဝိညာပေတိ’ အင်္ဂါကို အရိပ်အမြွက်မျှ မိန့်ဆိုတော်မူကုန်။

အတ္ထာရ-ဟူသည်လည်း စတုဝဂ္ဂကရဏီယ အစရှိသော
တစ်စုံတစ်ခုသောသံဃာကပ်၍ အကျုံးမဝင်၊ အဝိဇ္ဇာန်စသည်ကဲ့သို့
ငါးပါးသောအာနိသင်ကို ရခြင်း၏အကြောင်းဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်၏
ဝစီကြိုယာ မျှသာဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ကထိန်ကို မည်သည်

ကထိနက္ခန္ဓက - ကထိနဆိုင်ရာသိမှတ်ဖွယ်များ (၂၁၉)

သံဃာ၌ ခင်းရမည်ဟု အလိုမရှိအပ်။ ခင်းသောအခါ သံဃာ၊ ဂိုဏ်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်ရှိနေ၍ ၎င်းတို့ မျက်မှောက်၌ခင်းသော်လည်း သံဃာ၊ ဂိုဏ်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်သည် တစ်စုံတစ်ခုသော အထူးကိုမပြုတတ်။ သံဃာ၊ ဂိုဏ်း၊ ပုဂ္ဂိုလ် မရှိ၍ မိမိတစ်ယောက်တည်း ဖြစ်သော်လည်း ကထိန ခင်းသောပုဂ္ဂိုလ်သည် ဥပစာရသိမ်၌ တည်၍ “ဣဗ္ဗာယ သံဃာဋီယာ ကထိနံ အတ္တရာမိ” အစရှိသည်ဖြင့် နှုတ်မြွက် (ခင်း) လျှင် ကထိန ခင်းခြင်း၊ ပြီးမြောက် အောင်မြင်တော့သည်သာဟု ယုံကြည် လေးမြတ် မှတ်ယူအပ်သည်။

ဤမျှသော ဝိနိစ္ဆယစကားဖြင့် အဘယ်သံဃာ၌ ခင်းအပ်ပါ သနည်း? ဟူသောအမေးသည် အခွင့်အရာ မဟုတ်ဖြစ်သည်ကို ပြခြင်း တည်း။

ဤ၌ စောဒနာဖွယ်ရှိသည်ကိုပြအံ့။

ဆိုအပ်ပြီးသော အကြောင်းတို့ကြောင့် သံဃာ၊ ဂိုဏ်း၊ ပုဂ္ဂိုလ် တို့၏ မျက်မှောက်၌ဖြစ်စေ၊ မျက်ကွယ်၌ဖြစ်စေ၊ ကထိနံ ခင်းအပ် သည်ဖြစ်အံ့-

“ကထိနတ္ထာရံ ကေ လဘန္တိ? ..... ဥဒ္ဓံ သတသဟဿန္တိ။

(ဝိ၊ ၄၊ ၃။ ၃၈၈။)

သစေ ပုရိမိကာယ ..... ကထိနံ အတ္တရိတဗ္ဗံ”

(ဝိ၊ ၄၊ ၃။ ၃၈၈။)

ဟူသော အဋ္ဌကထာတို့နှင့် ဆန့်ကျင်ရာသည် မဟုတ်ပါလော့?

- မဆန့်ကျင်၊ အဘယ်သို့ မဆန့်ကျင်သနည်း?

- ကထိနတ္ထာရံ ဥဒ္ဓံ သတသဟဿံ ဟူသော ပထမ စကားကို ပုဂ္ဂိုလ်၏ နှုတ်မြွက်၍ ကထိနခင်းခြင်းကို ရည်၍ မဆိုအပ်၊ ကထိနခင်းသောပုဂ္ဂိုလ်အား သံဃာ၏ ကထိနသင်္ကန်းကို ပေးခြင်း ဟူသော စတုဝဂ္ဂ ကရဏီယကံကို ရည်၍ ဆိုအပ်သည်။

(၂၂၀) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ဤ၌ ကထိန်ခင်းသောကာလဝယ် သံဃာပြည်မှ အပ်သည်။ ပြီးမြောက်သည်ဟူသော အလိုဖြင့် သံဃာကို အလိုမရှိအပ်။ ကထိန်ဒါနကံ၌သာ သံဃာပြည်မှ အပ်သည်။ ပြီးမြောက်သည်ဟူသော အလိုဖြင့် သံဃာကို အလိုရှိအပ်၏—ဟု အဓိပ္ပာယ်ကျသောကြောင့် တစ်ပါး၊ နှစ်ပါး၊ သုံးပါး၊ လေးပါးသာ ရှိသောကျောင်း၌ ကထိန်ဒါန ကံပြီးမြောက်စေရန် ဝဿန္တိန္ဒ အစရှိသော ရဟန်းတို့ကို ဂိုဏ်းပြည့် ပြု၍ပေးအပ်၏။ ထိုသံဃာပေးသော ကထိန်သင်္ကန်းဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်သည် ကထိန်ခင်းအပ်၏ဟူသော အနက် ဖြစ်သင့်ရကား— ဒုတိယဝါကျ၌ရှိသော ‘ကတွာ’ ဟူသောပုဒ်ကို အတ္တရိတဗ္ဗံ ဟူသောပုဒ်၌ သမာနကာလ ကြိယာဝိသေသန ပြု၍ မစပ်အပ်၊ ပုဗ္ဗကာလကြိယာဝိသေသနပြု၍ စပ်အပ်၏။ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာနှင့် မဆန့်ကျင်ဟု ယထာဘူတဉာဏ်ဖြင့် သိမြင် မှတ်ယူအပ်သည်။

ထို့ကြောင့်—

= ကထိန်တ္တာရံ ကေ လဘန္တိ ကေ န လဘန္တိတိ? ဣဒံ အဋ္ဌကထာယ အတ္တာရကဿ ဘိက္ခုနော သံဃဿ ကထိန်ဒုဿဿ ဒါနကမ္ပံ သန္တာယ ဝုတ္တံ။

(ဝိနယဝိနိစ္ဆယ၊ ဋီ၊ ၂။ ၂၁။)

= တသ္မာ ကတွာတိ ပဒံ အတ္တရိတဗ္ဗန္တိ ပဒေန သမ္ပန္နန္တေ သမာနကာလဝိသေသနံ အကတွာ ပုဗ္ဗကာလဝိသေသနမေဝ ကတွာ သမ္ပန္နိတဗ္ဗံ။ (ဝိနယာလင်္ကာရ၊ ဋီ၊ ၂။ ၁၂၆။)

ဟူ၍လည်းကောင်း မိန့်ဆိုအပ်ပြီ။ (ပရိဟာရ)

အာရာမိက ဝိဟာရ

အာရာမိကသံဃိကသည် ကျမ်းဂန်၌ မရှိ၊ ဆရာမြတ်တို့ သည် တစ်ခုသောပရိယာယ်ဖြင့် ကထိန်သင်္ကန်းကို အာရာမိက သံဃိကဟု

ကထိနက္ခန္ဓက - ကထိနိဆိုင်ရာသိမှတ်ဖွယ်များ (၂၂၁)

ယူဆကြကြောင်းကို အမှတ်(၂) (ခ)ပုစ္ဆာ၏ အဖြေ၌ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီ။
ဝိဟာရသံဃိက- ဟူသည်လည်း ကျမ်းဂန်၌ မရှိ။

= သစေ ပန သံဃံ ဝါ ဂထံ ဝါ ပုဂ္ဂလံ ဝါ အနာမသိတွာ
“ဣဒံ ဟိရညသုဝဏ္ဏံ စေတိဿသ ဒေမ၊ ဝိဟာရဿ
ဒေမ၊ နဝကမ္မဿ ဒေမာ” တိ ဝဒန္တိ၊ ပဋိက္ခိပိတုံ န
ဝဇ္ဇတိ။ (ဝိ၊ ၄၊ ၂၊ ၂၅၇။)

သံဃံ သန္ဓာယ “ဝိဟာရဿ ဒေမာ” တိ ဒိန္နံ ဂရုဘဏ္ဍံ
န ဟောတိ။ (ဝဇီရ၊ ၂၄၇။)

အနဂဏ္ဌိပုဒ်၌ “ဝိဟာရဿ”ဟု လာသည်လည်း ဝိဟာရဌ
သံဃာကိုရည်၍ မလာ၊ ကပ္ပိယဝေါဟာရမျှသာ ဖြစ်သည်။ ဝိဟာရ-
သံဃိက ကထိနိသည်လည်းမရှိ။ ရှေးဆရာမြတ်တို့ ဆုံးဖြတ်သော
အယူမျှလည်း မရှိဟု မြဲမြံစွာ မှတ်အပ်၏။

ပုဂ္ဂလိကသင်္ကန်း ကထိနိခင်းထိုက်၊ မခင်းထိုက်

ပုဂ္ဂလိကလှူဒါန်းအပ်သော သင်္ကန်းဖြင့် ကထိနိခင်း လျှင်
မမြောက်၊ မခင်းထိုက်ဟု မှတ်လေ။ အကျယ်ကို အမှတ်(၁)ပုစ္ဆာ
အဖြေမှ ယူပါလေ။

ဤမျှအတိုင်းအရှည်ရှိသောစကားဖြင့် သာသနဇောတိကာရုံ
ဆရာတော် စေခိုင်းသည်ကို ဦးထိပ်၌ ပန်ဆင်လျက် အမရပူရဆရာ
တော်ဘုရား ဓမ္မဝိနယနှင့်အညီ ဆုံးဖြတ်အပ်သော ဝိမတိစ္ဆေဒနီ
ကျမ်းလာ ကထိနိဝိနိစ္ဆယဖြစ်ပါသည်။ (ဝိမတိစ္ဆေဒနီ နာ-၁ မှ ၃၂)

(၂၂၂) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

(၁) ပုဗ္ဗကရဏကို သိခြင်းအစရှိသော အင်္ဂါ(၈)ပါးတို့နှင့် မပြည့်စုံသော ရဟန်းသည် ကထိန်သင်္ကန်းကို ခံယူမှုကြောင့် အပြစ်ရှိ၊ မရှိ၊ ၎င်းသင်္ကန်းဖြင့် ကထိန်ခင်းသော် မြောက်၊ မမြောက်။

(၁) သမ္မာ စေ အတ္တတံ ဟောတိ ကထိနံ၊ တဉ္စေ သီမဋ္ဌော အနုမောဒတိ၊ စေမ္ပိ အတ္တတံ ဟောတိ ကထိနံ။ (ဝိ၊ ၃၊ ၃၅၃။)

ယင်းပါဠိတော်၌ ဝေဗ္ဗိ-၌ ပိ- ကိုရှု၍-

(၁) သမ္မာ စေ အတ္တတံ ဟောတိ ကထိနံ၊ စေ အတ္တတံ ဟောတိ ကထိနံ။

(၂) တဉ္စေ သီမဋ္ဌော အနုမောဒတိ၊ စေမ္ပိ အတ္တတံ ဟောတိ ကထိနံ- ဟု (၂)ဝါကျခွဲ၍ အဓိပ္ပါယ် ယူရမည်။

ထိုတွင် ပထမဝါကျဖြင့် မဖောက်မပြန် မှန်ကန်ကျနသော ဝိနယော ပဒေသနှင့်အညီ ကထိန်ခင်းအပ်သည်ရှိသော် ကထိန် အခင်းမြောက်သည်ဟု ယထာရုတ အဓိပ္ပါယ်လာရှိသည်။

ဖောက်ပြန်ချွတ်ယွင်း ဝိနယောပဒေသနှင့် လွတ်ကင်း ၍ ကထိန်ခင်းအပ်သည်ရှိသော် ကထိန်အခင်း မမြောက်၊ ခင်း သော်လည်း ခင်းသည်မမည် ဟု ဗျတိရေက အတ္ထာပတ္တိ အဓိပ္ပါယ် ကျရောက်၍ ထွက်ပေါ်လျက်ရှိသည်။

ထိုတွင် မဖောက်မပြန် မှန်ကန်ကျန ဝိနယောပဒေသနှင့်အညီ ကထိန်ခင်းခြင်းဟူသည်-

သံဃာသည် ဥတ္တိဒုတိယ ကထိနဒါန ကမ္မဝါစာဖြင့် ပေး အပ်ရာဖြစ်သော ဝတ္ထုပဋိဂ္ဂါဟက လက္ခဏာရှိသော ရဟန်းသည် သာ ကထိန်ခင်းအပ် ခင်းကောင်းရကား၊ ထိုရဟန်း၏ ကထိန် ခင်းခြင်းသာတည်း။

ကထိနက္ခန္ဓက - ကထိန်ဆိုင်ရာသိမှတ်ဖွယ်များ (၂၂၃)

သံဃာသည် ဥတ္တိဒုတိယ ကထိနဒါနကမ္မဝါစာဖြင့် အမှတ်မထင် ဟုတ်ဟုတ်ငြားငြား ရဟန်းအား ပေးအပ်သည်မဟုတ်။ ကထိနတ္ထာရက = ကထိန်ခင်းတတ်သောရဟန်း၊ ကထိနတ္ထာရဟ = ကထိန်ခင်းထိုက်သော ရဟန်းအားသာ ပေးအပ်သည်။

သံဃာသည် အကထိနတ္ထာရက = ကထိန်မခင်းတတ် သော။ အကထိနတ္ထာရဟ = ကထိန် မခင်းထိုက်သောရဟန်းအား ဥတ္တိဒုတိယ ကမ္မဝါစာဖြင့် ကထိန်လျာသက်န်းကို မပေးအပ်၊ ပေးသော်လည်း အပေးမမြောက်။ ထိုရဟန်းသည်လည်း ကထိန်မခင်းအပ်၊ မခင်းထိုက်၊ မခင်းကောင်း။ ကထိန်ခင်းသော်လည်း အခင်းမမြောက်ဟု အဓိပ္ပါယ်သက်ကျ ထွက်ပေါ်လျက်ရှိသည်။

ဤပရိဝါပါဠိတော် (ဝိ၊ ၅၊ ၃၀၈-၉၈) ကထိနတ္ထာရကရဟန်းဟူသည် ကထိနတ္ထာရဟ ရဟန်းပင်တည်း။ မှန်၏။ ကထိန်ခင်း ထိုက်သောရဟန်းသည်သာ သံဃာပေးအပ်သောသက်န်းဖြင့် ကထိန်ခင်းခြင်းကြံယာကို ပြီးစေတတ်သည်။ သံဃာပေးစဉ်က ထိုရဟန်းသည် ကထိန်မခင်းရသေး၊ မချွတ်ကထိန်ခင်းလတ္တံ့ဖြစ်၍ အဝဿန္တာဝိနည်းအားဖြင့် ကထိနတ္ထာရက = ကထိန်ခင်းတတ်သော ရဟန်းဟု ဆိုအပ်သည်။ (တနည်း) ကထိန်ခင်းထိုက်သောရဟန်းကို ကထိနတ္ထာရကဟူ၍လည်းကောင်း၊ ကထိနတ္ထာရဟဟူ၍လည်းကောင်း ဆိုရသည်။

ကထိန်မြောက်/မမြောက်

ကထိနတ္ထာရဟ = ကထိန်ခင်းထိုက်သော ရဟန်းကား ပုဗ္ဗကရဏကို သိခြင်းစသော အင်္ဂါရှစ်ပါးနှင့် ပြည့်စုံရသည်။ ထိုအင်္ဂါရှစ်ပါးနှင့်ပြည့်စုံသော ရဟန်းသည်သာ ကထိန်ခင်းထိုက် ကထိန်ခင်းကောင်းသည်။ ထိုရဟန်းခင်းအပ်သော်သာ ကထိန် အခင်းမြောက်သည်။

(၂၂၄) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ပုဗ္ဗကရဏကို မသိခြင်းစသော အင်္ဂါရှစ်ပါးနှင့် ပြည့်စုံသော ရဟန်းသည်ကား ကထိန်မခင်းထိုက် ကထိန်မခင်းကောင်း၊ ထိုရဟန်းခင်းသော်လည်း ကထိန် အခင်းမမြောက်ဟု သန္နိဋ္ဌာန်ကျ သိမြင် မှတ်ယူ အပ်သည်။

(ဝိ၊ ဋ၊ ၃၀၇။)

ကထိန်မခင်းကောင်းသောပုဂ္ဂိုလ်

ပုဗ္ဗကရဏဇာနည်အစရှိသော အင်္ဂါရှစ်ပါးနှင့် မပြည့်စုံသော ရဟန်းသည် ကထိန်မခင်းထိုက်၊ ကထိန်မခင်းကောင်း- ဟုဆိုရာ၌ အထောက်အပံ့ သင်ပြပေးမည့် ခန္ဓကဆောင် (ကထိန်ခင်းမှ၌ တတ်ပွန် လိမ္မာသော ဝိနည်းသိမြင်) ပညာရှင်တစ်ပါးမျှ မရှိမှီ၍ မခင်းထိုက်ပဲလျက် ခင်းသည်ကိုသာ မှတ်ယူရမည်။

အကယ်၍ သင်ပြပေးမည့် ခန္ဓကဆောင် (ကထိန်ခင်းမှ၌ တတ်ပွန်လိမ္မာသော ဝိနည်းသိမြင်) ပညာရှင်တစ်ပါး၏ အထောက်အပံ့ကို ရပါမူကား ကထိန်ခင်းမှ၌ လိမ္မာရာရောက်ရကား ကထိန်ခင်းထိုက်၊ ကထိန်ခင်းကောင်းသည်။ ထိုရဟန်းခင်းအပ်သည်ရှိသော် အခင်းမြောက်သည်ဟု မှတ်ယူသိမြင်ရမည်။

(ဝိ၊ ဋ၊ ၃၊ ၃၈၈။)

ဝိနယသမ္မဟာဝိနိစ္ဆယ

မိမိလည်း ကထိန်ခင်းထိုက်သော အင်္ဂါရှစ်ပါးနှင့်မပြည့်စုံ၊ ခန္ဓကဆောင်(ကထိန်ခင်းမှ၌ တတ်ပွန်လိမ္မာသော ဝိနည်းသိမြင်) ပညာရှင်ရဟန်း၏ အထောက်အပံ့ သင်ပြမှုကိုလည်း မရမှီ၍ ကထိန်ခင်းသောရဟန်းအား မည်သည့်အာပတ် အပြစ်ရှိသည်-ဟု ပါဠိ-အဋ္ဌကထာ-ဋီကာ ယုံကြည်ခံတင်လောက်သော ရှေးဆရာကြီးတို့၏ အဆုံးအဖြတ် စာစောင်တို့၌ မတွေ့မမြင်မိ။ ပါဠိတော်ဂိုဏ်း မင်းကွန်-

ကထိနက္ခန္ဓက - ကထိန်ဆိုင်ရာသိမှတ်ဖွယ်များ (၂၂၅)

ဧတဝန်ဆရာတော်၏ ဝိနယသမ္မဟဝိနိစ္ဆယ-ဌ်ကား ဝိနယောပဒေသယုတ္တိ အာဂုဏ်မပါ။ ဒုက္ကဋ်ဟူကား တွေ့မြင်ရသည်။ ဤမျှဖြင့်လည်း ပညာရှင်တို့၏ စိတ်နှလုံးကို နှစ်သိမ့်စေလိမ့်မည်မဟုတ်။

ထို့ကြောင့် မိမိအကြိုက် အတ္တနောမတိမျှဖြင့် ဝိနယောပဒေသယုတ္တိအာဂုဏ် ပြုလျက် ဆုံးဖြတ်လိုက်အံ့-

“အဗ္ဗဟင်္ဂေဟိ သမဇ္ဈာဂတော ပုဂ္ဂလော အဘဗ္ဗော ကထိနအတ္ထရိတံ” (ဝိ၊ ၅။ ၃၀၇။) အစရှိသော ပရိဝါပါဠိတော် သိက္ခာပုဒ်သည် လောကဝဇ္ဇ သိက္ခာပုဒ်၊ ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇသိက္ခာပုဒ်တို့တွင် ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇသိက္ခာပုဒ်ဖြစ်သည်။ ယင်း ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇသိက္ခာပုဒ်ဟူသည် ဝတ္ထုကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပညတ်တော်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ လွန်ကျူးလိုသောစေတနာမရှိငြားသော်လည်း ပယ်အပ်သည်ကို ပြုခဲ့သော်လည်းကောင်း၊ ပြုအပ်သည် ကို မပြုခဲ့သော်လည်းကောင်း၊ အာပတ်အပြစ် ငြိယုက်လျဉ်းပါးရာ (အာပတ် အပြစ်သင့်ရောက် စွမ်းလောက်ရာ) ဖြစ်သော သိက္ခာပုဒ်တည်း။

ထို့ကြောင့် “ဝတ္ထုနော ပညတ္တိယာ ဝါ --- ပဏ္ဏတ္တိဝဇ္ဇံ ဝေဒိတဗ္ဗံ” (ဝိ၊ ၇။ ၇၂၃။) ၌ မိန့်တော်မူအပ်ပြီ။ အထက်(၃၆၅) ၌လည်း ထို့အတူမိန့်သည်။ အာပတ္တိပသဂေါအရာ၌ အာပတ္တိ ပဟောတိ ဟူသော အဆိုထူးသည်။ ပသင်္ဂဟူသည် ပဟောနကပင်တည်းဟု အဓိပ္ပါယ်သက်ရောက်သည်။ ဝိနယယုတ္တိတစ်ချက်။

ကြောင့်ကြမစိုက်မှု - အနာဒေယ

ပညတ်တော်ကို မသိပါပဲလျက် ကထိန်ခင်းခြင်းကြောင့် အင်္ဂါရှစ်ပါးနှင့် မပြည့်စုံသောရဟန်းအား အာပတ်မှ မလွတ်နိုင်ရာ။ အဘယ်ကြောင့်နည်း?။ “သီအောင် သင်ယူအပ်၊ သင်ယူထိုက်သော ကထိနဝတ်ကို မသိလျှင်သီအောင် သေချာဃဏ သင်ယူရပေမည်၊ မသင်ပဲမနေရ။ ထိုမသိသောရဟန်း၏ စေတနာနှင့်တကွ မသင်ယူခြင်းသည်ပင်

(၂၂၆) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

လျှင် အနာဒရိယ = ပညတ်တော်မူအပ်သော သိက္ခာပုဒ်တော်ကို မရှိသေး၊ မလေးစားခြင်း ဖြစ်သည်။

ထိုကြောင့်- အစာနန္တဿတိ --- အနုဂ္ဂဏုန္တဿ ယုစ္စတိ။

(ဝိ၊ ၅၊ ၃။ ၁၆၁။) ၌ မိန့်အပ်ပြီ။

ယင်းအဋ္ဌကထာ၌- နိဝါသနဝတ်ကို ဆိုသည်ကား-

နိဒဿနမျှသာ။ ခန္ဓကတို့၌ လာသောဝတ်ဟူသမျှ မသင်မနေရ သော ဝတ်တို့ချည်းသာဟု မှတ်ယူ သိမြင်အပ်သည်။ ထိုကြောင့်-ဧတ္ထ စ ယသ္မာ --- သေခံယာနေဝ ဟောန္တိ" (ကဒါ၊ ၂၇၆။) ဟုလည်းကောင်း၊ ဝတ္တက္ခန္ဓကေ ဝုတ္တဝတ္တနိတိပိ---ကုဗ္ဘိတဗ္ဗတ္တာ။ (ကဒါ၊ ၆။ သင်္ဂ၊ ၄၃၆။) ဟု လည်းကောင်း မိန့်အပ်ပြီ။ ဝိနယယုတ္တိတစ်ချက်။

မီးခိုးမဆုံး မိုးမဆုံး

ဤသို့ သိအောင် သင်ယူအပ်၊ သင်ယူထိုက်သော ကထိန ဝတ်ကို စေတနာနှင့်တကွ သိအောင်မသင်ယူ ကြောင့်ကြမစိုက် ဟူသော အနာဒရိယဖြင့် ကထိန်ခင်းသောရဟန်းအား ဒိဝါပဋိသလ္လာန သိက္ခာပုဒ်+၌ ဧတ္ထ စ--စေတံ သိဒ္ဓံ (ဝိ၊ ၅၊ ၁။ ၂၄၄။) အဋ္ဌကထာ ဝိနယောပဒေသနှင့်အညီလည်းကောင်း၊

မဟာပစ္စရိယံ ပန---ဝုတ္တံ။ (ဝိ၊ ၅၊ ၁။ ၂၄၅။) ဟူသော အဋ္ဌကထာ ဝိနယောပဒေသနှင့်အညီလည်းကောင်း၊ ဤပါဠိ၌ ဤ မည်သောအာပတ်-ဟု အာပတ်တပ်၍ပင် မဟောငြားသော်လည်း အနာဒရိယဒုက္ကဋ်အာပတ် သင့်သည်။ ကထိန်လျာသက်န်းပေး သော သံဃာလည်း ဒုက္ကဋ်အာပတ်မှ မလွတ်ရာဟု သိမြင်မှတ်ယူရမည်။

ဤမျှသာ အာပတ်၏ အပြစ်ရှိသည်မဟုတ်သေး၊ နောက် ဆက်ရောက်လာမည့် အာပတ်အပြစ်တို့လည်းများစွာ၊ အနည်းငယ် ရှင်းပြအံ့။

ကထိနက္ခန္ဓက - ကထိန်ဆိုင်ရာသိမှတ်ဖွယ်များ (၂၂၇)

ကထိန်အခင်းမမြောက်လျှင် အာနိသင်မရ၊ သို့ဖြစ်ပါလျက် မြောက်သည်၊ ရသည် ထင်မှတ်၍ အနာမန္တစာရစသည်ကို (၅)လ လုံးလုံး လွတ်လွတ် ပြုကျင့်ခြင်းတို့ကြောင့် သက်ဆိုင်ရာ သိက္ခာပုဒ် တို့ဖြင့် နိဿဂ္ဂိပါစိတ်၊ သုဒ္ဓပါစိတ်၊ ဒုက္ကဋ်အာပတ်အပြစ်တို့သည် အကန့်အသတ်မရှိ ရောက်လာမည်သာ။

ထို့ပြင် ခံယူသော ကထိန်လျာသင်္ကန်းနှင့်တကွ ငါးလအတွင်း ဖြစ်ပေါ်လာသော အာဂတာဂတသံဃိက သင်္ကန်းအဝတ် အထည် ဟူသမျှကို ဥပစာရသိမ်အတွင်းသို့ ရောက်လာသောရဟန်း တို့အား မဝေဘန်မူ၍ မိမိတို့ချည်းသာ ဝေဘန်သုံးစွဲခြင်းကြောင့် အဓမ္မိက ပရိဘောဂဖြစ်၍ မီးခိုးမဆုံး၊ မိုးမဆုံးရောက်လာမည့် အာပတ်အပြစ်တို့ သည်လည်း အလွန်များကုန်သည်။ လစွီရဟန်းကောင်းတို့ အလွန် အလေးမူသင့်သောအရာ ဝေးစွာ ရှောင်ရှားသင့် သောအရာဖြစ်သည်ဟု သတိကြီးစွာ ဖြစ်စေရာသတည်း။

===၀၀၀===

(၂) အင်္ဂါရှစ်ပါးနှင့်ပြည့်စုံသော ရဟန်းပင်ဖြစ်သော်လည်း မိမိမှာ သင်္ကန်းသစ်ရှိပါလျက် ကထိန်သင်္ကန်းကို ခံယူသော် အပြစ်ရှိ၊ မရှိ၊ ၎င်းသင်္ကန်းဖြင့် ကထိန်ခင်းသော် မြောက်/မမြောက်။

၂။ ဒုတိယပုစ္ဆာအဖြေ
အပြစ်ရှိ၊ မရှိ၊ ကထိန်မြောက်/မမြောက်

ပုဗ္ဗကရဏကိုသိခြင်း အစရှိသော အင်္ဂါရှစ်ပါးနှင့်ပြည့်
စုံသော ရဟန်းဖြစ်က အခြားဖိတ္တစီဝရက ရဟန်းမရှိပါမူ မိမိမှာ
သင်္ကန်းအသစ်ပင် ရှိငြားသော်လည်း ကထိန်လျာသင်္ကန်းကို

(၂၂၈) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ခံယူထိုက်သည်။ ခံယူခြင်းကြောင့် အာပတ်အပြစ် တစ်စုံတစ်ရာ မရှိ။ ထိုသင်္ကန်းဖြင့် ကထိန်ခင်းသော် အခင်းမြောက်သည်ဟု မှတ်ပါ။

ထိုစကားမှန်၏။ “ယော ဝိဇ္ဇူဝီဝရော” အစရှိသော အစီအရင်ကိုကား ဆွေးမြေ့ဟောင်းနွမ်းသော သင်္ကန်းရှိသော ရဟန်းတို့ ရှိကုန်သော်သာ အလိုရှိအပ်သည်။ မရှိသော်ကား— “န စ ဘိက္ခဝေ—အာပတ္တိ ဒုက္ကဋ္ဌဿ။ (ဝိ၊ ၄၊ ၃၁၁) ၌ လာသော ပါဠိတော် ဝိနယောပဒေသနည်းဖြင့်သာ ဆိုပေသည်။ ရဟန်းအားလုံး သင်္ကန်း ပေါများနေသောအခါ သီတင်းကြီး အား ပေးအပ်သည်၏ အဖြစ်၊ သီတင်းကြီး ခံယူအပ်သည်၏ အဖြစ်သည် အဝုတ္တသိဒ္ဓိ နည်းအားဖြင့် ပြီးသည်ဟု ယုံမှားမရှိ သိမြင်မှတ်ယူအပ်သည်။ ထို့ကြောင့်

သစေ ဗဟူ ----- ဝုဗ္ဗဿေဝ ဒါတဗ္ဗန္တိ သိဒ္ဓံ။ (ဝိနယာလင်္ကာရ ၂။ ၁၀၈) ၌ မိန့်အပ်ပြီ။

===၀၀၀===

(၃) အချို့ဆရာတို့သည် “ဧကသီမသ္မိံ ဝါ နာနာသီမသ္မိံ ဝါ နာနုပစာရေ အညသ္မိံ ဝိဟာရေ ဝုတ္တဝဿာပိ ၄ လဗ္ဘန္တိတိ အဓိပ္ပါယော။ (ဝဇီရ။ ၄၈၉)ကို ထောက်၍ တစ်ခုသောကျောင်းတိုက်၌ ဝါဆိုခေတ် အသီးအခြားဖြစ်ခဲ့သော် ကထိန် အသီးအသီး ခင်းကောင်း၏” ဟု ပြောဆိုကြပါသည်။ ထိုဦးကာအဓိပ္ပါယ်ကို ယူအပ်၊ မယူအပ်။

(၃) တဏှိယပုစ္ဆာအဖြေ

မေးလျှောက်အပ်သော ဝဇီရဗုဒ္ဓိဦးကာ-၏အယူ သင့်/မသင့် သိသာထင်ရှားစေရန် ဝါဆိုခေတ်ကို ရှေးဦးစွာ သဘောမိမိ သိထား သင့်သည်။ ထို့ကြောင့် အရင်းအစ အခြေခံမှစ၍ ဖြေကြားပေအံ့။

ကထိနက္ခန္ဓက - ကထိန်ဆိုင်ရာသိမှတ်ဖွယ်များ (၂၂၉)

ဝဿူပနာယိကခေတ်ကာ၊ ဥပစာရသိမ်

ဝဿူပနာယိကခေတ်ဟူသည်- ဂန္တု ဝဇ္ဇတိတိ ....

ဆိန္နဝဿောဝ ဟောတိတိ ဝဒန္တိ။(သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၈၂။)

= ဂန္တု ဝဇ္ဇတိတိ-- အာဘောဂံ ကတွာ ဂန္တု ဝဇ္ဇတိ။

(ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၇၅။)

= သတ္တာဟဝါရေန --- ဂန္တုဗ္ဗန္တိ အဓိပ္ပါယော။

(ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၇၆။)

= ဧဝံ အဝသိတွာ --- ဒုက္ခဣပတ္တိ ဟောတိတိ

ဒဿေတိ။

(ဝိနယာလင်္ကာရ၊ ၁။ ၄၀၆။)

ဤသို့လျှင် သတ္တာဟကရဏီယ အကြောင်းကြောင့် အာဘောဂပြု၍ (ဝါပန်၍) သွားသောရဟန်း၏ ဥပစာရသိမ်၏အတွင်း၌ သာတည်၍ အာဘောဂပြု၍ (ဝါပန်၍) သွားအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့် အာဘောဂမပြုပဲ (ဝါမပန်ဘဲ) သွားသောရဟန်းအား ဝါလည်းပြတ်သည်၊ ဒုက္ခဣအာပတ်လည်း သင့်သည်၏အဖြစ်ကို တညီတညွတ်တည်း ပြဆိုတော်မူကြသော ဋီကာကြီးတို့၏စကားဖြင့် ဝဿူပနာယိက (ဝါဆိုရာ) ခေတ်ကာ၊ ဥပစာရသိမ်တည်းဟု သန္နိဋ္ဌာန်ကျ သိမြင်မှတ်ယူအပ်သည်။

ဥပစာရသိမ်

တစ်ဖန် ဥပစာရသိမ်ကို သိသင့်ပြန်သည်၊ ဥပစာရသိမ်ဟူသည်-

- ဥပစာရသိမာ --ဥပစာရသိမာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ (ဝိ၊ ၅၊ ၃။ ၄၁၇။)

-ပရိက္ခေပါရဟဋ္ဌာနေန --- ဥပစာရသိမာယဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။

(သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၄၄။)

-အဝိဇာတိ အာဒိနာ --- ဥပစာရသိမာ ဧဝါတိ ဒဿေတိ။

(ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၀၂။)

(၂၃၀) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ဤအဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာဆရာကြီးတို့၏စကားဖြင့် **အရာခပ်ရှိသော ကျောင်းတိုက်ဖြစ်အံ့။** ကျောင်းနည်းသည်ဖြစ်စေ၊ များသည်ဖြစ်စေ၊ ကျောင်းအများရှိရာ၌ အသီးသီး ဥပစာပရိဝုဏ် ရှိသည်ဖြစ်စေ၊ မရှိသည်ဖြစ်စေ အရာခပ်ကျောင်းတိုက်ကြီး၏ အတွင်းသည် **တစ်ခုသော ဥပစာရသိမ်တည်းဟူ၍**လည်းကောင်း။

အရာခပ်ရှိသော ကျောင်းတိုက်ဖြစ်အံ့။ ကျောင်းနည်း သည် ဖြစ်စေ၊ များသည်ဖြစ်စေ၊ ကျောင်းအများရှိရာ၌ အသီးသီး ဥပစာပရိဝုဏ် ရှိသည်ဖြစ်စေ၊ မရှိသည်ဖြစ်စေ၊ **အရာခပ်ထိုက်ရာ ခဲတစ်ကျ အရပ်၏အတွင်းသည်၊** တနည်း- **အရာခပ်ထိုက်သော ပဌမ ခဲတစ်ကျ။ ဒုတိယခဲတစ်ကျ၏ အတွင်းသည် တစ်ခုသော ဥပစာရသိမ်တည်းဟူ၍လည်းကောင်း၊ ပြတော်မူ၏။** ပရိက္ခိတ္တဿ ဝိဟာရဿ-ဖြင့် **အရာခပ်ကျောင်းတိုက်ကား ဝိဟာရတည်း ဟူ၍လည်းကောင်း ပြတော်မူ၏။**

ပညတ်အာဏာတော် သက်/မသက်

ပြဆိုအပ်ပြီးသော တစ်ခုသော ဥပစာရသိမ်(ကျောင်းတိုက်)၏ အတွင်း အသီးသီး ဥပစာရပရိဝုဏ်ရှိသော ကျောင်းအများပင်ရှိသော်လည်း ဥပစာရသိမ်(ကျောင်းတိုက်) တစ်ခုလုံး ဝဿူပနာယိက ပညတ်အာဏာတော် သက်သည်၏အဖြစ်၊ အသီးသီး ကွက်ခြား၍ မသက်သည်၏အဖြစ်ကို-

ဝါဆိုလာဘ် အသီးသီးရှိကြ၍ မျဉ်းတားတံတိုင်း အကာအရံ ဥပစာပရိဝုဏ် အသီးအသီးရှိကြသော ကျောင်းများစွာရှိသော တစ်ခုသော ဥပစာရသိမ်(ကျောင်းတိုက်)အတွင်း၌ နှစ်ကျောင်းခံဝါကပ် လာဘ်ခံနေသော ရဟန်းအား ကောမိပ္ပါယ တစ်ကျောင်းတွက် အလိုရှိအပ်သော ဥပနန္ဒဝတ္ထုအဖွင့် အဋ္ဌကထာတို့ဖြင့် မှတ်ယူအပ်၏။

ကထိနက္ခန္ဓက - ကထိနဆိုင်ရာသီမှတ်ဖွယ်များ (၂၃၁)

ထိုကြောင့်-

- = ယတ္ထ ဝါ ပန --- ဧကသီမဝိဟာရေဟိ ကထိတံ။
ဟူ၍လည်းကောင်း၊ (ဝိ၊ ၄၊ ၃။ ၄၁၃။)
- = သတ္တာ ဟဝါရေန --- ဒွိဟိ ဝိဟာရေဟိ။ ဟူ၍လည်း
ကောင်း၊ (သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၄၃။)
- = သတ္တာဟဝါရေန --- ဝုတ္တဝသောဧဝ ဟောတိ။
(ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၀၀။)

ဟူ၍လည်းကောင်း တညီတညွတ်တည်းဖွင့်ပြတော်မူအပ်ပြီ။

ဤသို့ ပြဆိုအပ်ပြီးသော ဝဿူပနာယိက = ဝါဆိုခေတ်ဖြစ်သော ဥပစာရသိမ်(ကျောင်းတိုက်)ကို “ဣမသ္မိ” ဝိဟာရေ ဣမံ တေမာသံ ဝဿံ ဥပေမိ” ဌ ဣမသ္မိ” ဝိဟာရေ-အရ ယူအပ်သည် ၏အဖြစ်ကို ယုံမှားမရှိ သိမြင်မှတ်ယူအပ်သည်။ ယင်းသို့သိမြင်ရ သဖြင့် တစ်ခုသော ဥပစာရသိမ်(ကျောင်းတိုက်)၏ အတွင်း၌ ဝါကပ်သည် ဖြစ်အံ့။ ထိုဝဿူပနာယိက ဝိနည်းပညတ် အာဏာတော်သည် ထိုဝါဆိုရာ ဥပစာရသိမ် (ကျောင်းတိုက်) တစ်ခုလုံး ပြန့်နှံ့၍ တည်သည်။ ကွက်လပ်မရှိ အနှံ့အပြန့်သက်သည်ဟု ပြီးတော့သည်။

အသီးအသီး ဝါဆို/ဝါကပ်ခြင်း မပြုအပ်

ထိုဆိုအပ်ပြီးသော အာရုံမယုတ္တိတို့ကို ထောက်ထား၍ တစ်ခုသော ဥပစာရသိမ်(ကျောင်းတိုက်) အတွင်း၌ အသီးသီး ဝါဆို၊ ဝါကပ်ခြင်း မပြုအပ်။ ပြုခဲ့သော် ဝဿူပနာယိက ပညတ်တော်နှင့် ဆန့်ကျင်သည်။ ဆန့်ကျင်သောကြောင့် ရှေးရှေး လန့်ပေသလ သိက္ခာကာမ ဗဟုသုတ ဝိနယဓရ မထေရ်ကြီးများသည် တစ်ခုသော ဥပစာရသိမ်(ကျောင်းတိုက်ကြီး)ကို အစိတ်စိတ် အမွှာမွှာ ဝါဆိုခေတ်ပိုင်းခြား၍ ဝါကပ်တော် မမူကြ။ ကထိနလာဘ်အစရှိသော

(၂၃၂) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

လာဘ်ကိုမြော်ခေါ် တောင့်တသော လောဘပကတိက မဟိစ္ဆတရား၌ အားကြီးသော နောက်နှောင်းပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်သာ မကြာမြင့်မီကမှ ဝိနည်း သစ်ထွင်ကာ ပါဠိ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့ကို နှစ်နှစ်နောနော သဘော သက်အောင် မကြံ မကြည့် ထင်မိထင်ရာ အစိတ်စိတ် အမွှာမွှာ ဝါဆို၊ ဝါကပ်ကြကုန်သည်။

သီလကိုချစ်သော လန္တီရဟန်းကောင်းတို့ ဝေးစွာ ရှောင်ရှား သင့်သော ဝိနည်းလက်သစ်ဟု တပ်တပ်ထင်ထင် သိမြင်မှတ်ယူသင့် သည်။ ဤမျှဖြင့် ဝဿူပနာယိက = (ဝါဆိုရာ)ခေတ်ကား ဥပစာရသိမ် ဟူသော ကျောင်းတိုက်ဟု သိသာထင်ရှားပြီ။

ဥပစာရသိမ်သည် ကထိန်ခင်းရာသိမ်

ထိုဝဿူပနာယိက (ဝါဆိုရာ) ခေတ်ဖြစ်သော ဥပစာရ သိမ် (ကျောင်းတိုက်)သည် ကထိန်ခင်းရာ သိမ်တည်း။

ထိုကြောင့်-

= တတ္ထ ကထိနတ္ထတသီမာယံ မတကစီဝရံ ဝါ ဟောတု- စသော (ပိ၊ ၄၊ ၃၊ ၃၈၈)

ယင်းအဋ္ဌကထာ၏ အဖွင့်ဖြစ်သော ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာ(၄၈၈) ၌ “ကထိနတ္ထတသီမာယန္တိ ဧကဥပစာရသီမာယံ” ဟူ၍ လည်းကောင်း၊

= သစေ ဧကသီမာယ ဗဟူ ပိဟာရာ ဟောန္တိ။

(ပိ၊ ၄၊ ၃၊ ၃၉၁)

ယင်းအဋ္ဌကထာ၏ အဖွင့်ဖြစ်သော ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာ(၄၉၀)- ၌ “ဧကသီမာယာတိ ဧကဥပစာရသီမာယာတိ အတ္ထော ယုဇ္ဇတိ” ဟူ၍လည်းကောင်း၊

= တေသံ ဘိက္ခုနံ -- မဟာပစ္စရိယံ ဝုတ္တန္တိ။ (ပိနယာလင်္ကာရ ၂။ ၁၁၄။) ဟူ၍လည်းကောင်း ဝဿူပနာယိက(ဝါဆိုရာ)

ကထိနက္ခန္ဓက - ကထိနီဆိုင်ရာသိမှတ်ဖွယ်များ (၂၃၃)

ခေတ်ဖြစ်သော ဥပစာရသိမ်၏ ကထိနီခင်းရာ သိမ်၏ အဖြစ်ကို သေသေသပ်သပ် ဖွင့်ပြအပ်ပြီ။

ဝိဟာရ ဥပစာရ

ပြဆိုအပ်ပြီးသော အဋ္ဌကထာ(ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၄၁၃။) အစရှိသည်၌ “ဧကသီမဝိဟာရေတိ ဧကသီမဝိဟာရေ ဧကဥပစာရသီမာယံ” အစရှိသည်တို့ဝယ် ဝိဟာရသဒ္ဓါ ကျောင်းတိုက်ဟောတည်း။ “ဧကဝိဟာရေ ဒွေ ဝိဟာရာ” အစရှိသည်တို့ဝယ် ဝိဟာရသဒ္ဓါ နေရာ၊ အာဝါသ၊ သေနာသနပရိယာယ်ကျောင်း ဟောသတည်း ဟု ဝိဟာရအရ အရာအားလျော်စွာ ကျောင်းတိုက်ကိုလည်းကောင်း၊ ကျောင်း တိုက်အတွင်းရှိ ကျောင်းအသီးသီး ကိုလည်းကောင်း ယူအပ် သည်၏ အဖြစ်၊

ဥပစာရသီမာ၊ ဥပစာရသီမံ၊ အန္တောဥပစာရသီမာယ အစရှိသည်တို့၌ ဥပစာရ- အရ ကျောင်းတိုက်ကြီး၏ အကာအရံ ထိုက်ရာ အရပ်တည်း။

‘နာနူပစာရေတိ နာနူပစာရာ’ တို့၌ ဥပစာရ- အရကား ကျောင်းတိုက်တွင်းရှိ ကျောင်းအသီးသီး၏ အကာအရံ ပရိဝဏ်တည်းဟု အခါအားလျော်စွာ ကျောင်းတိုက်ကြီး၏ အရံကိုလည်းကောင်း၊ ကျောင်းတိုက်အတွင်းရှိ ကျောင်းအသီးသီး၏ အကာအရံ ပရိဝဏ်ကိုလည်းကောင်း ယူအပ်သည်၏အဖြစ်ကို ခွဲခြား မှတ်သား ရာသတည်း။

ဤမျှစကားဖြင့် ကထိနစီဝရလ္လာဘ်၏ သက်ရောက်ရကား ကထိနီသင်္ကန်းဖြစ်ပေါ်ရာ ဝါဆိုခေတ်ဖြစ်သည့် တစ်ခုသော ဥပစာရသိမ်သာ ဖြစ်သည်။ ကထိနီသင်္ကန်း ဖြစ်ပေါ်ရာ မဟုတ်သော နာနာ သီမ= အသီးအသီးသော ဥပစာရသိမ်နှင့် ဗဒ္ဒသိမ် အစရှိသည်တို့ကား ကထိနစီဝရလ္လာဘ် သက်ရောက်ရာ မဟုတ်ဟု ပြတ်ပြတ်

(၂၃၄) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ထင်ထင် သိမြင်သိ မှတ်ယူရမည်။ ဤတွင် ရှေ့ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋ္ဌိကာ ဆရာ၏ အယူ သင့်/မသင့် သိနိုင်ရန် အခြေခံ စကားပြော၏။

(မေး) အချို့ဆရာတို့သည် ‘ကေသီမသ္မိ’ ဝါ နာနာသီမသ္မိ’ ဝါ နာနူပစာရေ ဝုတ္တဝဿာပိ န လဘန္တိတိ အဓိပ္ပါယ် (ဝဇီရ၊ ၃၈၉) ကထိနက္ခန္ဓက အဖွင့်ကိုထောက်၍ “တစ်ခုသောကျောင်းတိုက်၌ ဝါဆိုခေတ် အသီးအခြားဖြစ်ခဲ့သော် ကထိန်အသီးအသီးခင်းကောင်း ၏” ဟု ပြောဆိုကြပါသည်။ ထိုဋ္ဌိကာကို အနက်ပေး၍ အဓိပ္ပါယ်ကို ဆရာတို့ ယူအပ်/မယူအပ် သိချင်ပါသည်။

စောဒကဆရာက-

(၁) ကျောင်းတိုက်အတွင်းရှိ ကျောင်းများ၌ သူ့ကျောင်းနှင့်သူ အသီးအသီး မျဉ်းတား တံတိုင်း စီး စောင်းရမ်း အကာအရံ ဥပစာ ပရိဝုဏ် မရှိသော ဧကူပစာရ-ကေသီမကျောင်း။

(၂) ကျောင်းတိုက်အတွင်းရှိ ကျောင်းများ၌ သူ့ကျောင်းနှင့်သူ အသီးအသီး မျဉ်းတား၊ တံတိုင်း၊ စီး စောင်းရမ်း အကာအရံ ဥပစာ ပရိဝုဏ်ရှိသော နာနူပစာရ ကေသီမကျောင်း- ဟု နှစ်မျိုးယူ၍ စောဒနာ သည်။ (စင်စစ် ကေသီမကျောင်းချည်းသာ)

ပဌမ စောဒနာ

ပဌမကေသီမကျောင်းအတွင်း တစ်ကျောင်း၌ ကထိန်ခင်းသော် ကျန်ကျောင်းများ၌ ဝါကျွတ်သောရဟန်းတို့ ကထိန်မရကြ-ဟု “အညသ္မိ” ဝိဟာရေ ဝုတ္တဝဿာပိ န လဘန္တိ” ဟူသော (ဝိ၊ ၄၊ ၃၊ ၃၈၈) အဋ္ဌကထာ၌ အဓိပ္ပါယ်ယူလျှင် “သစေ ပန ကေသီမာယ ဗဟူ ဝိဟာရာ ဟောန္တိ၊ သဗ္ဗေ ဘိက္ခု သနိပါတေတွာ ဧကတ္ထ ကထိနံ အတ္ထရိတဗ္ဗံ၊ ဝိသုံ ဝိသုံ အတ္ထရိတံ န ဝဋ္ဋတိ (ဝိ၊ ၄၊ ၃၊ ၃၉၁) ဟူသော အဋ္ဌကထာနှင့် ဆန့်ကျင်ပါသည်။ မသင့်ပါ ဟု စောဒနာသည်။

ကထိနက္ခန္ဓက - ကထိန်ဆိုင်ရာသိမှတ်ဖွယ်များ (၂၃၅)

ဒုတိယ စောဒနာ

ဒုတိယ နာနာသီမကျောင်းအတွင်း တစ်ကျောင်း၌ ကထိန်ခင်းသော် ကျန်ကျောင်းများ၌ ဝါကျွတ်သောရဟန်းတို့ ကထိန် မရကြဟု “အညသ္မိံ ဝိဟာရေ ဝုတ္တဝဿာပိ န လဘန္တိ” (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၈၈။) ဟူသော အဋ္ဌကထာ၌ အဓိပ္ပါယ်ယူပြန်လျှင်လည်း အရှင်ဥပနန်အား ကောဓိပ္ပါယာနမတိ= တစ်ကျောင်းမှ တစ်ပါးအတွက် အလိုရှိအပ်သော ဝဿာ ဝါသိက သင်္ကန်းလာဘ်ဝေစု ပေးစေဟူသော အလိုတော် ခွင့်ပြုချက်နှင့် ဆန့်ကျင်ပါသည်။ ဤသို့လည်း မသင့်ပါ-ဟု စောဒနာသည်။

ထိုစောဒနာတို့ကို ဖြေဆိုရမည်ကား

“အညသ္မိံ ဝိဟာရေ ဝုတ္တဝဿာပိ န လဘန္တိ” ဟူသော အဋ္ဌကထာ၌ အညသ္မိံဝိဟာရေ-၏အရ တစ်ပါးသော ကျောင်းဟူသည် သင်စောဒကယူဆသော ကျောင်းတိုက်မျိုး မဟုတ်မမှန်၊ နာနာသီမ ယူထားသော နာနူပစာရ ကေသီမကျောင်းတိုက်လည်း မဟုတ်၊ စင်စစ် အဟုတ်သော်ကား နာနာသီမကျောင်းတိုက် ကျောင်းသီး ကျောင်းခြား ကိုသာ ယူအပ်သည်။

ထိုကြောင့် အညသ္မိံ .....န လဘန္တိ ဟူသော အဋ္ဌကထာသည် အသီးသီး သူ့ကျောင်းနှင့်သူ ဝဿာဝါသိကလာဘ်ရှိကြ၍ အသီးသီး မျဉ်းတား တံတိုင်း၊ စီး၊ စောင်းရန်း၊ အကာအရံ ဥပစာပရဝုဏ်ရှိသော ကျောင်းအများရှိသော နာနူပစာရ ကေသီမကျောင်းတိုက်အတွင်း၌ နာနူပစာရ ကျောင်းနှစ်ကျောင်း ဝါကပ်လာဘ်ခံနေသော ရှင်ဥပနန်အား တစ်ကျောင်းမှ တစ်ပါးတွက် အလိုရှိအပ်သော ဝဿာဝါသိက သင်္ကန်းပေးရန် ခွင့်ပြုတော်မူအပ်သော- ဒေထ ဘိက္ခဝေ မောဃ ပုရိသဿ ..... ဒါတဗ္ဗော။ (ဝိ၊ ၃၊ ၄၁၆။) ဟူသော ရှင်ဥပနန်အား ခွင့်ပြုတော် မူအပ်သော ကောဓိပ္ပါယာနမတိ ပါဠိတော်နှင့် မဆန့်ကျင်ပါ။

(၂၃၆) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

သင် စောဒနာသော်လည်း စောဒနာရာ မရောက်။ ထိုကြောင့် “ဣဒဉ္စ နာနာလာဘေဟိ နာနူပစာရေဟိ ..... အန္တောသီမဂတဿ ပါပဏာတိ။ (ဝိ၊ ၅၊ ၃။ ၄၁၃။) ဟူ၍၎င်း၊ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၄၃။၌ ဣဒန္တိ ကောဓိပ္ပါယဒါနံ ဟူ၍၎င်း ဖွင့်ပြ မိန့်ဆိုအပ်ပြီ။

ဤသို့သာ ဒုတိယစောဒနာကို ဖြေရမည်။

ဤသို့ ဖြေသင့်သည်ကို မဖြေမူ၍- သစေ ပန စသော (ဝိ၊ ၅၊ ၃။ ၄၉၁။) အဋ္ဌကထာ၊ ကောဓိပ္ပါယာနမတိ(ဝိ၊ ၃။ ၄၁၆။) ပါဠိတော်နှင့် ဆန့်ကျင်စေရန် ဟူသောအလိုဖြင့် တဖြင့်တခြား အဖြေမှားကို ဖြေကြားမိလေသည်။ ထိုဆရာ၏ အဖြေကား-

အဝိရောဓော ဣန္ဒြိယဗ္ဗော --- န လဘန္တိတိ အဓိပ္ပါယော-
ဟု ဖြစ်သည်။ ဤအဖြေ၌ နှစ်ပိကပ်ခဲ့၍-

ဧကသ္မိံ ဝါ နာနူပစာရေ အညသ္မိံ ဝိဟာရေ ဝုတ္တဝဿာပိ န လဘန္တိ-ဟူသော ပဌမပိကပ်သည် ရှင်ဥပနန်၏ ကောဓိပ္ပါယာနမတိနှင့် ဆန့်ကျင်လျက်ပင် ဖြစ်သည်။ သည်သာမကသေး “နာနာသီ မာယ အညသ္မိံ ဝိဟာရေ ဝုတ္တဝဿာ ဣမသ္မိံ ဝိဟာရေ ကထိနတ္တာရံ န လဘန္တိတိ အတ္ထော။” (သာရတ္ထ၊ ၃။ ၃၃၅။) ဟူသော ဋီကာနှင့်လည်း ဆန့်ကျင်သည်သာ။

နာနာသီမသ္မိံ နာနူပစာရေ အညသ္မိံ ဝိဟာရေ ဝုတ္တဝဿာပိ န လဘန္တိ ဟူသော ဒုတိယပိကပ်ကား မဆန့်ကျင်ပေ။ နာနာသီ မဖြစ်က နာနူပစာရ ဖြစ်သည်ချည်းဖြစ်၍ စကားထပ်သော အပြစ်မျှ သာရှိသည်။ ယထာဘူတ ကထိနဝိသေသသော်လည်း ကြံရာသည်။

ထိုကြောင့် ဤဝိရုဗုဒ္ဓိဋီကာဆရာ၏ စောဒနာ၊ သောဓနာ စကားရပ်သည် မသင့်သည်သာ-ဟု ကေနိဆတ်ဆတ် သိမြင်မှတ် ယူအပ်သည်။

ကထိနက္ခန္ဓက - ကထိနီဆိုင်ရာသိမှတ်ဖွယ်များ (၂၃၇)

စလင်းဂဏ္ဍိဆရာတော်

မှတ်ချက်။ ။ စလင်းဂဏ္ဍိဆရာတော်ကား ဤစောဒနာသောနောအရာ၌လာသော ကေသီမ၊ နာနာသီမတို့၏အရ ဗဒ္ဒသိမ်ကိုချဉ်းယူ၍ အဓိပ္ပါယ် ကောက်တော်မူသည်။

ထိုစလင်းဂဏ္ဍိဆရာ၏ အယူသည်-ကထိနက္ခန္ဓတသီမာယန္တိ ဥပစာရသီမံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ ဟူသော (ဝဇီရဗုဒ္ဓိ၊ ၄၈၈) ၏ ရှေ့စကား **ကေသီမာယာတိ ကေဥပစာရသီမာယာတိ အတ္ထော ယုဒ္ဓတိ-** ဟူသော (ဝဇီရဗုဒ္ဓိ၊ ၄၉၀)။

ထိုဆရာ၏ နောက်စကားကို ထောက်၍ ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာဆရာ၏ အလိုအယူမဟုတ်။ ထိုဂဏ္ဍိဆရာ၏ သင့်စမ်းမည်ထင်သော အယူမျှသာဟု သိမှတ်ရမည်။

ထိုဂဏ္ဍိဆရာသည် အဆိုအမိန့် မငြိမ်မသက်၊ ဗောက်ဗက် ခတ်လှသည်။ ရှေးက ဤဝဇီရဗုဒ္ဓိစကားကို ခုံတည်သောအားဖြင့် ဆိုအပ်သော စကားမဟုတ်ဟု ဆိုခဲ့ပြီးလျှင် နောက် လဒ္ဒဂုဏ ဝိနိစ္ဆယ ကျတော့ သင့်ကြောင်းပြောပြန်သည်။ သည်သာမကသေး သာရတ္ထ ဋီကာကိုပင် ဝဇီရနှင့်အလားတူ ဖွင့်လေဟန် ကောက်ချက်ချပြန်သည်။ ထိုကြောင့် စကားမရှုပ်ထွေးစေရန် ဤ၌ မဖော်ပြလိုက်ပေ။

ဂရဟိတဗ္ဗ အယူဝါဒသာ

ယထာဘူတ ကျန-မှန်ကန်စွာ ယူအပ်ပြီးသော ဝဇီရဗုဒ္ဓိ ဋီကာကို ထောက်၍ **“တစ်ခုသော ကျောင်းတိုက်၌ ဝါဆိုခေတ် သီးခြား ဖြစ်သော် ကထိနီအသီးသီး ခင်းကောင်း၏ ဟု ပြောဆို ကြသည် ကား ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာစကား သင့်/မသင့်ကိုလည်း သဘောမိမိ မသိမမြင်၊ တစ်ခုသော ဥပစာရသိမ်(ကျောင်းတိုက်) သည် တစ်ခုသော ဝါဆိုခေတ်ဖြစ်သည်ကိုလည်း ယထာဘူတ မယူဆတတ်၊ ဝသု-**

(၂၃၈) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ပနာယိက ပညတ်အာဏာတော်သည် တစ်ခုသော ဥပစာရသိမ် (ကျောင်းတိုက်ကြီး)ကို ပျံ့နှံ့သက်သည် အစိတ်စိတ် အမွှာမွှာ သီးသန့် ကွက်ခြား၍ မသက်သည်ကိုလည်း ဉာဏ်အမြင် မလင်းရှာ၊ ဝိနည်းအရာ မလိမ္မာသောကြောင့်သာ ပြောဆို ယူဆမိကြသည် ဖြစ်ရာသည်။ လူနီ ပေသလ သိက္ခာ ကာမ ရဟန်းကောင်းမှန်သမျှ စွန့်ပစ်ပယ်ချ ကဲ့ရဲ့ရှုံ့ချအပ် သော ဂရဟိတဗ္ဗ အယူဝါဒသာ ဖြစ်သည်။ မသင့်ပါ-ဟု သန္နိဋ္ဌာန်ကျ သိမြင်ယူရမည်။

သာရတ္ထ၊ ဝိမတိ-အစရှိသော ရှေးဦးကာကြီးများ ယုံကြည်ခဲ့ တင်ထိုက်သော ဝိနိစ္ဆယပြု၊ ဝိနယညူဆရာတော်ကြီးများ တစ်လုံး တစ်ပါဒမျှ အဆိုအမိန့်မပြုကြ၊ လစ်လျူရှုကာ ကျင့်သုံးမှု မပြုခဲ့ကြ သည်ကိုလည်း သတိမူရာသတည်း။

ဥပစာရသိမ် ကျောင်းတိုက်တစ်ခုလုံးသည် ဝဿူ- ပနာယိက (ဝါဆို)ခေတ် ဖြစ်သည်။ ထိုဝဿူပနာယိက (ဝါဆို) ခေတ်တစ်ခုလုံးခြုံ၍ ဝဿူပနာယိက ပညတ်အာဏာတော်နဲ့ ကွက်ခြားမရှိ သက်သည်တို့ကို အောက်ခြေခံစကားရပ်ခွဲ ယုတ္တိအာဂုမ် ဝိနယောပဒေသတို့ဖြင့် ထုတ်ပြခဲ့ပြီ၊ ပြန်၍ ကြည့်ရှု မှတ်သားရာသတည်း။

(ကထိန ဝိမတိစ္ဆေဒနီ၊ အမရပူရဆရာတော်ဘုရားကြီး)

===၈===

ကထိနဒါန ကံဆောင်ရာဝယ်

ကထိနဒါနကံ ဆောင်ရာ၌ -

- ကထိန်သင်္ကန်းခံယူမည့် ရဟန်းတော် (၁)ပါး။
- ကထိနဒါနကံဆောင်မည့် ရဟန်းတော် (၄)ပါး။

အားဖြင့် အနည်းဆုံး ရဟန်းတော် (၅)ပါး ရှိရမည်။ ထိုထက်များ လျှင် ပို၍ကောင်းပါသည်။

ကထိနက္ခန္ဓက - ကထိနီဆိုင်ရာသိမှတ်ဖွယ်များ (၂၃၉)

ကထိနကံဆောင်ရန် ကထိနီခင်းမည့်ကျောင်းတိုက်၌ ပုရိမ
ဝဿဝုတ္တ သံဃာ(၅)ပါး မရှိလျှင်- ပစ္စိမဝဿပဂတာ ရဟန်း၊
ဝဿစ္ဆေဒရဟန်း၊ အခြားကျောင်းမှ ရဟန်းများကို စတုဝဂ္ဂသံဃာ
ဂိုဏ်းပြည့်အောင် ဖြည့်တင်း ပင့်ဆောင်၍ ကထိနဒါနကံ ဆောင်
ရွက်နိုင်ပါသည်။ (ဝိ၊ ၅၊ ၃၊ ၃၈၈)

ကထိနီသင်္ကန်းခံယူမည့်ရဟန်း
ကမ္မပတ္တဖြစ်ရမည်

ကထိနီသင်္ကန်းကို ခံယူမည့်ရဟန်းသည် ကမ္မပတ္တဖြစ် သော
ကြောင့် ကထိနကံဆောင်ရွက်သည့် သိမ်(ဟတ္ထပါသ်) အတွင်းရှိရ
ပါမည်။ မရှိသော်လည်း အပ်၏ဟု အချို့ယူဆကြပါသည်။
(ဝိ၊ ၅၊ ၄၈၈)

ကထိနီသင်္ကန်းကို

ကထိနီနှင့်စပ် အင်္ဂါရှစ်ရပ်ကို သိသောရဟန်းအား ကထိနီ
ခင်းမည့်သင်္ကန်း (ဒုကုဋ္ဌ၊ ဧကသီ၊ သင်းပိုင်တို့တွင် တစ်ထည်ထည်)
ကို ဥတ္တိဒုတိယကမ္မဝါစာဖြင့် ဗဒ္ဒ (ဥဒကုက္ကေပ၊ သတ္တပ္ပန္နရ)
သိမ်အတွင်း၌သာ သံဃာက ပေးအပ်ရပါသည်။

မလှူမီကြိုတင်၍ ကျောင်းတိုက်အတွင်းသို့

ကထိနီသင်္ကန်းသွင့်သင့်

ကျောင်းတိုက်ရှိ ရဟန်းတစ်ပါးပါး၏ သံဃာအား လှူဒါန်း သော
သင်္ကန်းဖြင့်ပင် ကထိနီခင်းအပ်သောကြောင့် မလှူမီရက် များတွင်
ကထိနီသင်္ကန်းကို ကျောင်းတိုက်သို့ သွင်းကောင်း ပါသည်။
(မလှူရသေးပါ။)

(၂၄၀) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

အာနိသင်သင်္ကန်းများ

ကထိန်ခင်းရာ၌ ကထိန်သင်္ကန်း(၁)ထည်အပြင် အာနိသင် ဟုခေါ်ရသော အပိုသင်္ကန်းများပါလာတတ်၏။ “ထိုအာနိသင် သင်္ကန်းများကို ကထိန်ခံသောရဟန်းအား လှူပါ၏” ဟု ဒါယကာတို့က လျှောက်လျှင် ထိုကထိန်ခံသော ရဟန်းသာ ပိုင်ဆိုင်၏။ အထူး မလျှောက်လျှင် ထိုကျောင်းတိုက်၌ ပုရိပ ဝါကျွတ်သောရဟန်း သံဃာက ပိုင်ဆိုင်သည်။

(ဝိ၊ ဋ၊ ၃၊ ၃၉၀-၁၈)

မှတ်ချက်။ ။ ယခုအခါ အာနိသံသဟူရာ၌ အဝတ်သင်္ကန်း သာမက ဥတ်ရံပစ္စည်းတွေ (မျက်နှာသုတ်ပုဝါ၊ စောင်မှစ၍) အမျိုး မျိုးပါရှိတတ်၏။ ထိုအားလုံးကိုလည်း “ကထိန်ခံသော ကိုယ် တော်အား လှူပါ၏”ဟု အထူးမလျှောက်ထားပဲ သံဃိက ရေစက်ချလျှင် သံဃာသာ ဆိုင်၏။

ဝေဓုဝေရာ၌လည်း အဝတ်မဟုတ်သော၊ ဂရုဘဏ် လည်း မဟုတ်သော ပစ္စည်းများကို တိုက်တွင်း/ တိုက်ပက ရောက်ရှိသော မျက်မှောက် သံဃာအားလုံးကို ဝေငှရပါသည်။

(မဟာဝါဘာသာဋီကာ၊ ၁၈၂-၃၈)

“သပရိဝါရံ ဣမံ ကထိနဇီဝရံ သံဃဿ ဒေမ” ဟု ရေစက် ချလှူလျှင် အခြားတိုက်မှပင့်ထားသော ပုဂ္ဂိုလ်များမရ။ အခြားပစ္စည်း များကိုသာရနိုင်သည်။

(ဝိနယာလင်္ကာရ၊ ၂၊ ၉၃၈)

ဥပစာရသိမ်ပ၌ ကထိန်သင်္ကန်း အလှူခံခဲ့သော်

= ကျောင်းတိုက်ကို ရည်ညွှန်း၍လှူလျှင် အပ်ကြောင်း ကထိန်အရသာ(၆၃)၌ဆိုသည်။

= ကျောင်းတိုက်ကို မရည်ညွှန်းပဲ ‘သံဃဿ ဒေမ’ ဟု သာဆို၍

ကထိနက္ခန္ဓက - ကထိနီဆိုင်ရာသိမှတ်ဖွယ်များ (၂၄၁)

လှူအံ့၊ သွင်းရာကျောင်းတိုက်၌ ခင်းနိုင်သည်။

ထိုကျောင်းတိုက်၌ မခင်း၊ မဝေဖန်ပဲ တစ်ခြားကျောင်းသို့ ရွှေ့ပြောင်းအံ့၊ ထိုရောက်ရာ ကျောင်းသံဃိကဖြစ်၍ ကထိနီခင်းသင့် ကြောင်း ယင်း၌ဆိုသည်။

= ဘာသာဋီကာဆရာတော်က- ယခုအခါ ကျောင်း တိုက်၌ ကထိနီသင်္ကန်းလှူဒါန်းလျှင် “စာတုဒ္ဓိသသံဃိက အဖြစ်ဖြင့် ရေစက်ချပါ။ ကျောင်းတိုက်ပြင်ဘက်၌ ကထိနီသင်္ကန်းလှူလျှင် ကျောင်းတိုက်နာမည်ကို တပ်၍ အာရာမ သံဃိက” အဖြစ်ဖြင့် ရေစက်ချပါ။

ထိုနှစ်မျိုးပင် ကထိနီသင်္ကန်းလည်းဖြစ်နိုင်၊ ထိုကျောင်းတိုက် တွင်းရှိ သံဃာများသာလည်း ဝေယျနိုင်သည်ဟု မှတ်ပါဟူ၍ မိန့်တော်မူ၏။

= ကျောင်းတိုက်ပြင်ပ၌ ကထိနီသင်္ကန်းကို စာတုဒ္ဓိသသံဃိက အဖြစ်ဖြင့် ရေစက်ချလျှင် ထိုသင်္ကန်းကို ယင့်ဖိတ်ထားသောအခြား ကျောင်းတိုက်မှ ပုရိမဝသံဂုတ္တသံဃာများကလည်း ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရှိ၏-ဟု ဓမ္မာနန္ဒဆရာတော် မိန့်သည်။

(၁၁)ခန်းသာလော? သင်္ကန်းအခန်း

မ ဂဏန်းသာ အပ်သလော?

သင်္ကန်းကိုစီရင်ရာ၌ ပဉ္စက- သတ္တက- နဝက- ကောဒသက အခန်းကိုသာ (ဝိ၊ ၅၊ ၃၊ ၃၉၁) အဋ္ဌကထာ၌ ပြသည်။ ဆက္က၊ အဋ္ဌက၊ ဒသက အခန်းများကို မပြ။ ထိုသို့မပြသော အခန်းသည်လည်း အပ်၏-ဟု ဝိနယဂုဏ္ဏပကာသနီ၌ ပြ၏။ ယင်းသို့ပြသော်လည်း ကျမ်းအနု-အရင့်ကိုထောက်၍ အဋ္ဌကထာ၌ ပြသည်ကို သန္နိဋ္ဌာန်ချမှတ်။ (မဟာဝါ၊ ပါဠိတော်နိဿိသစ်၊ ၂။ ၁၅၀။)

(၂၄၂) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

စီဝရဝိစာရဏမတ္တေနာတိ ဧဝံ ဝိစာရိတမတ္တေန။

(ဝိ၊ ဌ၊ ၃။ ၃၉၁။) ဟူ၍လာသော အဋ္ဌကထာပါဠိ၌ ဆ-အဋ္ဌ-ဒသခန်းတို့ကို “ဝိဝဋ္ဌန္တိ နာမ ကရိဿတိ” အစရှိသည်ဖြင့် လာသော ပါဠိတော်မြတ်နှင့် အလွန်ဆန့်ကျင်လေရာသောကြောင့် အဋ္ဌကထာမဆိုလေသည်။ စတုရင်္ဂလ ဝိတ္ထာရပမာဏအောက် သေးငယ်စေလွန်းသဖြင့် မသင့်မလျောက်ပတ်သော မြောင်းတလုပ်လွှာတို့နှင့် ပမာဏ မခြားမနား ရှိလေရာသောကြောင့်လည်း ကောဒသမခန်းထက်လွန်၍ အဋ္ဌကထာ မဆိုလေသည်။

(ဝိနယသမ္ပဟဝိနိစ္ဆယ၊ ၁။ ၃၄၂။)

ဤ၌ ကောဒသက(၁၁)ခန်းသင်္ကန်းကို အဆုံးသတ်ထားသော်လည်း အဝုတ္တဝိကပ္ပန ဝါသဒ္ဓါကြောင့် ထို(၁၁)ခန်းယက်များသော အခန်းရှိသော သင်္ကန်းများကိုလည်း ယူနိုင်၏။ သို့သော် ထိုအခန်းများသော သင်္ကန်းတို့မှာ အလုပ်တာဝန် များသလောက် အသုံးပြုရာ၌ အကျိုးမများပါ။ ရှေးကပံသုကူ သင်္ကန်းများ၌သာ တိုတိုထွာထွာ အဝတ်တွေကိုစပ်၍ ချုပ်ရသောကြောင့် အခန်းပမာဏမထားပဲ အလွန်များရသည်။ ထို့ပြင် ရိုးရိုး သင်္ကန်းချုပ်ရာ၌ ပဌမ(ခေါင်)ဟု ခေါ်ရသော အဝတ်လွှာ၏ ဝဲဘက် ယာဘက်၌ အစုံရံ၍ ချုပ်ရသောကြောင့် စုံဂဏန်း မရှိပဲ မ-ဂဏန်းချည်းသာ ရှိရပါသည်။

(မဟာဝိ၊ ဘာသာဋီကာ၊ ၂။ ၁၈၆-၇)

မခွဲ မဖြတ် စပ်ကြောင်းပြကာမျှ အပ်သလော?

အညတြ ပဉ္စကေန ဝါ.....ဒုတ္တိစတုစတ္ထေန ဝါ န ဝဇ္ဇတိ။

(ဝိ၊ ဌ၊ ၃။ ၃၉၂။)

(၅)ခန်း၊ (၅)ခန်းထက်အလွန် အခန်းတို့ကို ပြုလုပ်ရမည်။

ထို့နောက် မဟာမဏ္ဍလ၊ အဗုမဏ္ဍလာနိ ဒဿေတွာ-ဟု အဋ္ဌကထာ၌ ပြသောကြောင့် မြောင်းတလုပ်မှာမဖြတ်ပဲ စပ်ကြောင်းပြ

ကထိနက္ခန္ဓက - ကထိနီဆိုင်ရာသိမှတ်ဖွယ်များ (၂၄၃)

ကာမျှ အပ်၏ဟု အဓိပ္ပါယ်ယူရမည်။

အတိရေက ပဉ္စကေန- အရကို- ဝိနယတ္ထ မဇ္ဈိသာဓိကာ၌ သတ္တာဒိ ခဏ္ဍာနီ- ဟု ပြ၏။

ထိုသို့ပြရာ၌ ကောဒသကအခန်းကို အဆုံးထား၍ ယူမှ အဋ္ဌကထာနှင့် ညီသည်။ (မဟာဝါ ပါဠိတော်နိဿယ၊ ၂၊ ၁၅၁။)

အတ္ထိန္ဒကေန- ဤစကားကို ထောက်၍ ကထိနီသင်္ကန်းသည် ဖြတ်၍ချုပ်ရသော သင်္ကန်းဖြစ်ရမည်။ မဖြတ်ပဲ ချုပ်ရသော သင်္ကန်း မဖြစ်ရ။ အနည်းဆုံး ငါးခန်းရှိသောသင်္ကန်း ဖြစ်ရမည် ဟုမှတ်ပါ။ ကထိနီသင်္ကန်း မဟုတ်လျှင်ကား အတ္ထိန္ဒက (ဖြတ်အပ်သောသင်္ကန်း မဟုတ်သော်လည်း) ဝိကပ္ပနာပြု၍ ပရိက္ခာရစောဠ အဓိဋ္ဌာန်တင်၍ ဝတ်ကောင်း၏။) သို့သော် တိစိဝရိက် အဓိဋ္ဌာန်တင်၍ ကား မဆောင်ကောင်းပါ။ (မဟာဝါ၊ ဘာသာဋီကာ၊ ၂၊ ၁၉၂။)

အရိပ်နိမိတ်ဟူသည်

“ဤသင်္ကန်းသည် ကောင်း၏။ ဤသင်္ကန်းဖြင့် ကထိနီခင်းခြင်းငှာ သင့်လျော်၏။”ဟု သင်္ကန်းလှူချင်အောင် အရိပ်နိမိတ်ပြောဆိုသောကြောင့် လှူသောသင်္ကန်းဖြင့် ကထိနီမခင်းရ။ (ဝိ၊ ၅၊ ၃၊ ၃၉၂။)

ပရိယာယ်ကထာဟူသည်

“ကထိနီသင်္ကန်းကို ပေးလှူသင့်၏။ (ဘာကြောင့် လှူသင့်သလဲဆိုတော့) ကထိနဒါယကာမှာ အကျိုးများသောကြောင့် ဖြစ်၏”ဟု ပရိယာယ်စကား ပြောကြားခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော သင်္ကန်းဖြင့်လည်း ကထိနီမခင်းရ။ (ဝိ၊ ၅၊ ၃၊ ၃၉၂။)

ကထိနီခင်းခါနီးမှ အဓိဋ္ဌာန်တင်၊ ပစ္စုဒ္ဓိရံပြုမှ

= ပရိက္ခာရစောဠ အဓိဋ္ဌာန်တင် ဆောင်ထားသော်လည်း

(၂၄၄) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်းထုတ်နှုတ်တင်ပြသော

ယင်းသင်္ကန်းကို ပစ္စုဒ္ဓါရ်ပြု၍ ကထိန်ခင်းခါနီးမှ တိစိဝရိက်အဓိဋ္ဌာန် တင်၍ ကထိန်ခင်းလျှင် ရသည်သာတည်း။ (ဝိနယာလင်္ကာရ ၂။ ၁၁၃။)

- ပရိက္ခာရစောဠ အဓိဋ္ဌာန်တင်ထားသော သင်္ကန်းကို “ကူမံ ပစ္စုဒ္ဓရာမီ” ဟု သာမညအားဖြင့်သာ ပစ္စုဒ္ဓါရ်ပြုရသည်။ “ကူမံ သယံဋီ ပစ္စုဒ္ဓရာမီ” ဟု ဝိသေသအားဖြင့် ပစ္စုဒ္ဓါရ် မပြုရ။ အဓိဋ္ဌာန်တင်စဉ်က “ကူဒံ စိဝရံ ပရိက္ခာရစောဠ (ကူမာနိ စိဝရာနိ ပရိက္ခာရစောဠာနိ) အဓိဋ္ဌာမီ” ဤသင်္ကန်းကို (ဤသင်္ကန်းတို့ကို) ပရိက္ခာရစောဠ အဓိဋ္ဌာန် တင်ထားသောကြောင့်တည်း။

(ဝိနယာလင်္ကာရ ၂။ ၁၁၂။)

တိစိဝရိက် အဓိဋ္ဌာန်တင်ထားမှုမရှိပဲ
ကထိန်ခင်းသင့်၊ မခင်းသင့်

ရှေးက မဆောင်ဖူးပဲလျက် သံဃာ့အလယ်မှာမှ သင်္ကန်းဟောင်းကို အဓိဋ္ဌာန်တင်ပြီးလျှင် ချက်ချင်းအဓိဋ္ဌာန်ချ၍ ကထိန်သင်္ကန်းကို အဓိဋ္ဌာန်တင်ကြသည်ကား ကလေးကစားသည့်နည်း ရယ်ချင်ဖွယ် ကောင်းလှ၏။

(ဝိ၊ ၅။ ၃၀၂-၃။ ၃။ ၃၅၂-၃။) ပါဠိတော်လာ အနတ္တတာကာရ (၂၄)ပါး၊ အတ္တတာကာရ (၁၇)ပါးတို့၌ သင်္ကန်း ဟောင်းကို တိစိဝရိက် အဓိဋ္ဌာန်တင်၍ ဆောင်မှ ကထိန်ခင်းကောင်း ကြောင်းကို အမြွက်မျှ မမိန့်မဆို။ သင်္ကန်းကို ခိုးသူ လုယက်သော ရဟန်းအား အဓိဋ္ဌာန်ချဖို့ရာ အဘယ်မှာ သင်္ကန်းဟောင်း ရှိချေအံ့နည်း။ ထို့ကြောင့် ရှေးက အဓိဋ္ဌာန်တင်၍ ဆောင်နေကျ သင်္ကန်းရှိလျှင် နောက်တင်မည့် ကထိန်သင်္ကန်းမှာ အဓိဋ္ဌာန် မစွဲမည်ကြောင့် သင်္ကန်းဟောင်းကို အဓိဋ္ဌာန်ချရသည်။

အဓိဋ္ဌာန်တင်ထားသော သင်္ကန်းမရှိသောပုဂ္ဂိုလ်ကား အင်္ဂါရှစ်ပါး

ကထိနက္ခန္ဓက - ကထိန်ဆိုင်ရာသိမှတ်ဖွယ်များ (၂၄၅)

နှင့် ပြည့်စုံပါလျှင် သာလွန်၍ ကထိန်ခင်းကောင်းတော့သည်။

(ဝိသုဒ္ဓါရုံအဆုံးအဖြတ်၊ အတေစီဝရိက ကထိနတ္ထာရ ဝိနိစ္ဆယ၊ ၄၇။)

သန္နိဝိ (၂)မျိုး

၁။ ရှေးက ကထိန်လျာအဝတ်ကိုသာ လှူလေ့ရှိ၍ ယင်းအဝတ်ကို လှူသည့်နေ့မှာ ချုပ်ဆိုးခြင်းမပြုပဲ သိမ်းဆည်းထားလျက် နောက်မှ ချုပ်ဆိုးမှပြုခြင်းသည်။

ကရုဏသန္နိဝိ = ပြုခြင်းအားဖြင့် သိုမှီးခြင်းဖြစ်၏။

၂။ သံဃာသည် ယနေ့ရသောသင်္ကန်းကို နောက်နေ့မှ ကထိန်ခင်းမညှိရဟုအား ဥတ်၊ ကမ္မဝါစာဖြင့် ပေးခြင်းသည် နိဝယသန္နိဝိ = ကထိန်အဝတ်ကို မပေးသေးပဲ သိမ်းထားခြင်းအားဖြင့် သိုမှီးခြင်းဖြစ်၏။

(ဝိ၊ ၄၊ ၃၊ ၃၉၂။)

၁။ ဒါယကာထံမှ ကထိန်သင်္ကန်း (အဝတ်)ကို ရသောနေ့၌ပင် သံဃာက ကထိန်ခင်းထိုက်သော ရဟန်းအားမပေးလျှင် ‘နိဝယသန္နိဝိ’ ဖြစ်၏။

၂။ ကထိန်ခင်းထိုက်သော ရဟန်းက သံဃာထံမှ သင်္ကန်းရသောနေ့၌ပင် ကထိန်မခင်းလျှင် ‘ကရုဏသန္နိဝိ’ ဖြစ်၏။

(ဝိနယာလင်္ကာရ၊ ၂၊ ၁၀၅။)

ပလိဗောဓ-ဟူသည်

ကထိန်အာနိသင်(၅)ပါးကို မပျက်ပြယ်အောင် တားဆီးနိုင်သော ပညတ်တစ်မျိုးကို ပလိဗောဓ- ဟု ခေါ်၏။

ကထိန်မှ အခြံအရံ အာနိသင်အဖြစ်ဖြင့် ရအပ်သော အဝတ်သည် သင်္ကန်းချုပ်၍ မပြီးသေးသမျှ ထိုအာနိသင်တို့ကို တားဆီးနိုင်သောကြောင့် ပလိဗောဓ မည်၏။

(၂၄၆) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ချုပ်၍ပြီးသောအခါဖြစ်စေ၊ ပျောက်ပျက်သွားသောအခါဖြစ်စေ၊ လာလတ္တံ့သာ အခြားနည်းဖြင့် ကိစ္စပြီးသောအခါဖြစ်စေ စီဝရပလိဗောဓ ပျက်၏။ သို့သော် ဤကျောင်းတိုက်၌ နေမြဲနေသေးလျှင် ကား အာဝါသပလိဗောဓက တားဆီးထားသောကြောင့် အာနိသင်ငါးပါး ရသေး၏။ ဤကျောင်းတိုက်၌ မနေတော့အံ့ဟုကြံ၍ ရွှေ့ပြောင်းဖဲသွားသောအခါ ထိုအာဝါသပလိဗောဓလည်းပြတ်၏။ ကထိန်အာနိသင်လည်း တပေါင်းလပြည့်နေ့ မရောက်စေကာမူ ပျက်ပြယ်လေတော့၏။

(မဟာဝိဘာသာဋီကာ၊ ၂။ ၁၉၆။)

ကထိန်ကို တမန်ထပ်၍ ခင်းကောင်းသလော?

ထပ်၍ ခင်းဖူးကြောင်း ထုံးဟောင်းသက်သေလည်း မရှိ၊ ပါဠိ-အဋ္ဌကထာ-ဋီကာ၌လည်း မမိန့် မဆိုချေ။ ထပ်၍ခင်းပြန်လျှင် ထပ်တုံတလဲလဲ လာဘ်မမြဲအပြစ်သာ ဖြစ်ပြန်တော့သည်။

ကထိန်နုတ်ပြီး၍ တစ်ဖန် ထပ်မံခင်းပြန်ခြင်းသည် တောထွက်ခင်ကြီးများနှင့် အလားတူသည်။ ၎င်းခင်ကြီးများသည် နံနက်ဆွမ်းခံသွားရာ ရွာသို့ရောက်လျှင် သီလရှင်တို့စရပ်က ဆီးကြို၍ ယာဂု တိုက်သည်ကို သောက်ခဲ့၊ ရွာတွင်း၌ သဒ္ဓါ၍ ကပ်လျှကြသော သူတို့၏အိမ်၌ နွားနို့များကိုလည်း သောက်ခဲ့ပြီးလျှင် တောကျောင်းသို့ ရောက်သည့်အခါ ကောသနိက်စုတင် ဆောက်တည်၍ စားကြပြန်သည်ဟု အမိန့်ရှိတော်မူသည်။ (စံကျောင်းဆရာတော်ကြီး)

ငါတို့ ရဟန်းငယ်ဖြစ်စဉ် ရွှေကျင်ကျောင်းတိုက်၌လည်း နန်းတော်က ကထိန်ခင်းပြီးနောက် အာဠဝီလမ်း သူဌေးတန်း ဒါယကာတို့က ကထိန်လှူလိုကြောင်းနှင့် လျှောက်ထားလာရာ ထပ်၍လည်းကောင်း၊ နုတ်၍လည်းကောင်း မခင်းကောင်းပြီ-ဟု ငါတို့ကျေးဇူးရှင် ရွှေကျင်ဆရာတော်ဘုရားကြီး မခံ၊ ပယ်လှန်တော်မူသောကြောင့် သက်သက်

ကထိနက္ခန္ဓက - ကထိန်ဆိုင်ရာသိမှတ်ဖွယ်များ (၂၄၇)

လှူ၍သာ ဒါယကာတို့ ပြန်သွားကြရဖူးလေသည်။

တောင်ဖီလာဆရာတော်လည်း တောရဆောက်တည်စဉ် အခါက ကထိန်ဒါယကာ တစ်ဆယ့်တစ်ဦးများပင် ဆိုင်၍လျှောက် ထားသည်ကို ရှေးရှေးက ကထိန်ကို နတ်၍ နတ်၍ မခင်းပဲ ရက်ချင်းတူအောင် အခါပေးလျက် တစ်ရက်တည်း၊ တစ်ပေါင်းတည်း စု၍ လာဘ်များသူ သင်္ကန်းဖြင့် ကထိန်ခင်းကြောင်းကို ၎င်းဆရာတော် စီရင်သော ဝိနယာ လင်္ကာရကျမ်းတွင် ဆိုသတတ်။

(ဝိသုဒ္ဓါရုံအဆုံးအဖြတ်၊ အပုနကထိနတ္ထာရဝိနိစ္ဆယ၊ ၄၅၊ ၄၆)
(အရှင်ဇောတာလင်္ကာရ မှတ်စု)

ကထိန်သင်္ကန်း လှူဒါန်းပုံ

ဒါနဝတ္ထုကို လှူရာဌာနသည် သံဃ-ဂဏ-ပုဂ္ဂလဟု သုံးပါး ရှိ၏။ ထို့တွင် သေနာသနက္ခန္ဓက (ဝိ၊ ၄၊ ၂၉၁) ၌

“တေန ဟိ တံ ဂဟပတိ တေ သဋ္ဌိဝိဟာရေ
အာဂတာနာဂတဿ စာတုဒ္ဓိသဿ သံဃဿ ပတိဋ္ဌာ-
ပေဟိ”-ဟူ၍လည်းကောင်း၊

ဒုတိယပါရာဇိကကဏ္ဍအဋ္ဌကထာ (ဝိ၊ ၄၊ ၁၊ ၂၉၆) ၌
ဘိက္ခုနံ ဒိန္နံ ဝိဟာရံ ဝါ ပရိဝေထံ ဝါ အာဝါသံ ဝါ
မဟန္တိ ဓုဒ္ဓကန္တိ အဘိယုဉ္ဇတော အဘိယောဂေါ န ရဟတိ၊
အစ္ဆိန္နိတွာ ဂဏိတုန္တိ န သက္ကောတိ။

ကသွား? သဗ္ဗေသံ ဓုရနိက္ခေပါဘာဝတော။ န ဟေတ္ထ
သဗ္ဗေ စာတုဒ္ဓိသ ဘိက္ခု ဓုရနိက္ခေပံ ကရောန္တိ
ဟူ၍လည်းကောင်း၊

(၂၄၈) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ဤသို့အစရှိသည်ဖြင့်လာသော ကာလသုံးပါးတို့၌ တည်သော အရေအတွက် အပိုင်းအခြားမရှိသော ရဟန်းအပေါင်းသည် သံဃာ မည်၏။ (တိပိဋက - ၅၅)

အနာဂတေ ကာသာဝကဏ္ဍသံဃဿ ဒိန္နဒက္ခိဏံ ပန ကော သောဓေတိ? သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာနာဒယော အသီတိမဟာထေရာ သောဓန္တိ၊ အပိစ ထေရာ စိရနိဗ္ဗုတာ၊ ထေရေ အာဒိ ကတွာ ယာဝစူဓရမာနာ ခီဏာသဝါ သောဓန္တိယေဝ။ (မ၊ ၄၊ ၄၊ ၂၂၆) ဟူသော ဒက္ခိဏဝိဘာင်သုတ် အဋ္ဌကထာသာဓကကိုလည်းကောင်း၊ နံနက်အခါ လှူ၍ မဝေဖန်အပ်သေးသော သက်န်းစသည်ကို ညချမ်းအခါ ရဟန်း ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ဝေဖန်အပ်သော ယုတ္တိကိုလည်းကောင်း ထောက်၍ သိရာ၏။ (တိပိဋက - ၅၆)

၎င်းပါရာဇိက ကဏ္ဍအဋ္ဌကထာ (ဝိ၊ ၄၊ ၁၊ ၂၉၆) ၌ပင် ဒီဃဘာဏကာဒိဘောဒဿ ပန ဂဏဿ ဧကပုဂ္ဂလဿ ဝါ သန္တကံ အဘိယုတ္တိတွာ ဂဏုန္တော သက္ကောတိ တေ ခုရံ နိက္ခိပါပေတုံ။

ဤသို့ အစရှိသည်ဖြင့်လာသော (၁)ပါး၊ (၂)ပါး စသည် ရေတွက် ပိုင်းခြားကောင်းသော ရဟန်းအပေါင်းသည် ဂဏမည်၏။ (တိပိဋက = ၅၇)

ဧဝံ ဣမသ္မိံ ကာလေ ယေဘုယျေန ပုဂ္ဂလဿေဝ ဒိန္နတ္တာ ပုဂ္ဂလိကဘူတံ စီဝရံ ဥတ္တိကမ္မဝါစာရဟံ န ဟောတိ၊ သံဃိကမေဝ ဥတ္တိကမ္မဝါစာရဟံ ဟောတိ။ တဒေဝ ပဉ္စာနိသံသကာရဏံ ဟောတိ။ တသ္မာ ပဏ္ဍိတေန ပုဂ္ဂလေန “ဥပါသကာ သံဃေ ဒေထ၊ သံဃေ ဒိန္နံ မဟပွလံ ဟောတီတိ အာဒိနာ နိယောဇေတွာ ဒါပေတဗ္ဗံ။ သယံ ဝါ သမ္ပဋိန္ဒြိတွာ သံဃဿ ပရိစ္စမိတဗ္ဗံ။ ဧဝံ ပရိစ္စမိတတ္တာ

ကထိနက္ခန္ဓက - ကထိနီဆိုင်ရာသိမှတ်ဖွယ်များ (၂၄၉)

သံဃိကဘူတံ စီဝရံ ဥတ္တိကမ္မင်္ဂါစာရဟန္တ ဟောတိ ပဉ္စနိသံ သနိပ္ပာဒကဉ္စ။ ဧဝံ နိယောဓနဉ္စ “သံဃေ တွံ ဂေါတမိ ဒေဟိ၊ သံဃေ တေ ဒိဇ္ဇေ အဟဋ္ဌေဝ ပူဇိတော ဘဝိဿာမိ သံဃော စာတိ ဘဂဝတာ ဝုတ္တဝဇနံ အနုဂတံ ဟောတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ (ဝိနယာလင်္ကာရဋီ၊ ၂။ ၁၀၄- ၅။)

ထိုပါဠိတို့တွင် “ယဿ သံဃော ကထိနစီဝရံ ဒေတိ” (ဝိ၊ ၄၊ ၃။ ၃၈၉။) ဟူသောပါဠိဖြင့် တစ်ပါးသာရှိသောကျောင်း၌ တိုက်တစ်ပါး သံဃာသည် ကထိနသင်္ကန်းကို ကထိနခင်းသောရဟန်းအား ပေးသည် ကို ပြသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် ၎င်းကထိနသင်္ကန်းသည် တိုက် တစ်ပါးသံဃာ ၏ သန္တကဖြစ်ကြောင်း ပြတော်မူ၏။ (တိပိဋက - ၅၇)

= သမ္ဗုဒ္ဓိဘူတေန သံဃေန ဘာဇေတဗ္ဗံ။

စသည်ဖြင့်လာသော သမ္ဗုဒ္ဓိဘူတသံဃာဟူသည်လည်း ဂဏပင် မည်၏။

တစ်ပါးသောရဟန်းသည် ပုဂ္ဂိုလ်မည်၏။ ထို့တွင် ကထိန အရာ၌ “သံဃဿ” ဟူရာ၌ စာတုဒ္ဓိသာသံဃာကိုသာ အလိုရှိ အပ်၏။ ဂဏ၊ ပုဂ္ဂလတို့ကို အလိုမရှိအပ်။ ထို့ကြောင့် ကထိန- က္ခန္ဓက အဋ္ဌကထာ (ဝိ၊ ၄၊ ၃။ ၃၈၉။) ၌

= ကထိနံ ပန ဧကေန အတ္ထရိတဗ္ဗံ? ယဿ သံဃော ကထိနစီဝရံ ဒေတိ-ဟူ၍လည်းကောင်း၊

= ဂရုဘဏ္ဍံ န ဘဇေတဗ္ဗံ-(ဝိ၊ ၄၊ ၃။ ၃၉၁။) ဟူ၍လည်းကောင်း (ဝိနယာလင်္ကာရဋီကာ၊ ၂။ ၁၃၉။) ၌

= ယော စ တတ္ထ စီဝရပွါဒေါ သော နေသံ ဘဝိဿတီတိ စီဝရဿေဝ အတ္ထတကထိနာနံ ဘိက္ခုနံ သန္တကဘာဝဿ ဘဂဝော ဝုတ္တတ္တာ စီဝရတော အညာနိ သံဃံ ဥဒ္ဓိဿ ဒိန္နာနိ ပိတ္တပါတာဒိနိ ဝတ္ထုနိ ဥပစာရသီမံ ပရိဋ္ဌဿ

(၂၅၀) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

အာဂတာဂတဿ သံဃဿ သန္တကံ ဟောန္တိ-
ဟူ၍လည်းကောင်း၊

ကထိန်အာနိသင် ပစ္စည်းများ

ဂရုဘဏ္ဍံ န ဘာစေတဗ္ဗံ- ဟူသောပါဠိဖြင့်လည်း ကထိန်
သင်္ကန်းနှင့်စပ်၍ လှူအပ်သော ဖျာ၊ သင်ဖြူ၊ အစရှိသော ဂရု
ဘဏ္ဍကို မဝေဖန်အပ်ကြောင်းပြသော အဋ္ဌကထာဆရာသည်
ဂရုဘဏ္ဍနှင့်တကွ လှူအပ်သော သင်္ကန်းသည်လည်း စာတုဒ္ဓိသာ
သံဃိက ဖြစ်ကြောင်း ကိုပင် ပြတော်မူ၏။

ထိုစကားသင့်စွ- ဖျာ၊ သင်ဖြူ၊ အစရှိသော ဘဏ္ဍာသည် ဂိုဏ်း၊
ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သန္တကဖြစ်အံ့။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် အလိုရှိတိုင်း ဝေဖန်အပ်၊
ပေးအပ်စွန့်အပ်၏။ စာတုဒ္ဓိသာသံဃိကဖြစ်သော်သာ မဝေဖန် အပ်ဟု-
ဆိုက စာတုဒ္ဓိသာသံဃိကဟု သိအပ်၏။

ထို့ကြောင့် ဝိမတိဋ္ဌိကာ (ဝိမတိ၊ ၂။ ၂၀၁။) ၌

= ပါဠိယံ အဝိဿန္တိကံ အဝေဘင်္ဂီကန္တိ အာဂတာနာဂ-
တဿ စာတုဒ္ဓိသဿ သံဃဿေဝ သန္တကံ ဟုတ္တာ ကဿမိ
အဝိဿန္တိကံ အဝေဘင်္ဂီကံ ဘဝိတုံ အနုစာနာမိတိ အတ္ထော-
ဟု မိန့်အပ်၏။

လှူဖွယ်ပစ္စည်းများ ခွဲခြားခြင်း

ယော ဓ တတ္ထ စိဝရုပ္ပါဒေါ-အစရှိသောပါဠိဖြင့် တိုက်တစ်ပါး
သံဃာ၏ သန္တကဖြစ်သော်လည်း အသီးတိုက်နေ ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား
ဘုရားခွင့်ပြုတော်မူအပ်သည်ဖြစ်၍ သင်္ကန်းသာ ရောက်လာ
တိုင်းသော သံဃာ၏ သန္တက မဟုတ်ကြောင်း၊ သင်္ကန်းမူကြွင်း
သော ဆွမ်း၊ ဆန်၊ ဆီ အစရှိသော ဝတ္ထုဟူသမျှသည် ရောက်လာ

ကထိနက္ခန္ဓက - ကထိန်ဆိုင်ရာသိမှတ်ဖွယ်များ (၂၅၁)

တိုင်းသော သံဃာ၏ သန္တက ဖြစ်ကြောင်း ပြတော်မူသော ဋီကာ ဆရာသည် ၎င်းဆွမ်းစသည်နှင့်တကွ လှူအပ်သော သင်္ကန်းသည် စာတုဒ္ဒိသာ သံဃိကဖြစ်ကြောင်း ပြတော်မူ၏။

ပုဂ္ဂလိက လှူလာလျှင်

ဧဝံ ဣမသ္မိံ ကာလေ ယေဘုယျေန ပုဂ္ဂလသေဝ ခိန္နတ္တာ ပုဂ္ဂလိကဘူတံ စီဝရံ ဥတ္တိကမ္မဝါစာရဟံ န ဟောတိ (ဝိနယာလင်္ကာရဋီ၊ ၂။ ၁၀၄) စသောပါဠိဖြင့် ဂိုဏ်း။ ပုဂ္ဂိုလ်၏ သန္တကဖြစ်သော သင်္ကန်းသည် ဥတ်ကမ္မဝါစာဖြင့် ပေးခြင်းငှာ မထိုက်ကြောင်း၊ သံဃာ သန္တကဖြစ်သော သင်္ကန်းသည် ဥတ်ကမ္မဝါစာဖြင့် ပေးခြင်းငှာ ထိုက်ကြောင်း၊ အာနိသင်ငါးပါးတို့ကိုလည်း ပြီးစေတတ်ကြောင်း၊ သံဃာအားလှူအပ်သော သင်္ကန်းသည်သာ မဟာပွလ ဖြစ်၏-ဟု ပြောကြား၍ ဒါယကာတို့ကို သံဃိကမြှောက်အောင် လှူဒါန်းစေခြင်းငှာ တိုက်တွန်းသင့်ကြောင်း၊ ဒါယကာတို့ လှူခြင်းငှာ မသိလျှင် မိမိက ခံယူ၍ သံဃာအား စွန့်လှူသင့်ကြောင်း၊ ၎င်းသံဃာအား စွန့်လှူခြင်းသည်သာ “သံဃေ တံ ဂေါတမိ ဒေဟိ” အစရှိသော စကားတော်နှင့် လျော်ကြောင်း ပြတော်မူသော ဋီကာဆရာသည် “၎င်း ကထိန်သင်္ကန်းသည် စာတုဒ္ဒိသာသံဃိက” ဖြစ်ကြောင်းကိုပင် ပြတော်မူ၏။

သည်သာမကသေး ပါရာဇိကဏ် အဋ္ဌကထာ၌လည်း
“မဟာပစ္စရိယံ ပန သဇ္ဇေပဋ္ဌကထာယ အဝိသေသေန ဝုတ္တံ
“ဆဋ္ဌိတဝိဟာရေ ပန ဗလာဗလံ ထေယျစိတ္တေန ပရိတုဉ္စတော
ပါရာဇိကံ၊ ကသ္မာ? အာဂတာနာဂတာနံ သန္တကတ္တာ”
တိဟူ၍ လာ၏။ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၁။ ၃၃၆) (တိပိဋက ၆၀)

ဤအဋ္ဌကထာ၌ သံဃာသည် စွန့်ပစ်အပ်သော ကျောင်း

(၂၅၂) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

သာမညဖြစ်ပါလျက် လှူပုံကို အထူးမပြပဲ “အာဂတာနာဂတာနံ သန္တကတ္တာ” ဟု အစိုးရ ဥစ္စာရှင် သံဃာကိုသာ အထူးထုတ်၍ ပြခြင်းဖြင့် “အာဂတာနာဂတာ စာတုဒ္ဓိသဿ သံဃဿ ဒေမ” ဟု အထူးဝိသေသ အားဖြင့် ဆို၍ လှူသော်လည်းကောင်း၊ အထူးအခြားမရှိ၊ စာတုဒ္ဓိသာ အာဂတာနာဂတာ သံဃိကဖြစ်ကြောင်း ပြတော်မူသည်။ ထို့ကြောင့် ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋ္ဌိကာ (၃၄၃။)၌ အာဂတာနာဂတာနံ သန္တကတ္တာတိ “စာတုဒ္ဓိသဿ သံဃဿ ဒေမီ” တိ ဒိန္နတ္တာ ဝုတ္တံ၊ ဧဝံ အဝတ္တာ “သံဃဿ ဒေမီ” တိ ဒိန္နမ္ပိ တာဒိသမေဝ-ဟု မိန့်အပ်သည်။ (တိဝိဋ္ဌက = ၆၁)

ကထိန်သင်္ကန်းကို မြွက်ဆို့၍ လှူပုံ

ဤသို့ ပြဆိုခဲ့ပြီးသော ပါရာဇိကဏ်အဋ္ဌကထာ(ပိဋက။ ၃၃၆) ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋ္ဌိကာ(၃၄၃)တို့ကို ထောက်၍လည်း “ဣမံ ကထိန စီဝရံ သံဃဿ ဒေမ” ဟုဆို၍ လှူအပ်သောကထိန်သင်္ကန်း၏ စာတုဒ္ဓိသာ သံဃိကအဖြစ်သည် အလွန်ပင် ထင်ရှားလှ၏။ ဤသို့ ပါဠိ အဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့၌ပင် အစုံအညီ လာသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ “ကထိန် အရာ၌ အာရာမိက၊ ဂဏိကပင် ဖြစ်လေသလော၊ ပုဂ္ဂလိကပင် ဖြစ်လေသလော” ဟု တွေးတောဖွဲ့ဟ သံသယကို မဖြစ်စေပဲ စာတုဒ္ဓိသာ အာဂတာနာဂတာသံဃိက ဖြစ်ကြောင်းကိုသာ သက်ဝင်၍ ယုံကြည်အပ်၏။ ထို့ကြောင့် “မယံ ဘန္တေ ဣမံ ကထိနစီဝရံ သံဃဿ ဒေမ” ဟု ပါဠိကို သုံးခေါက်ဆို၍ စာတုဒ္ဓိသာသံဃိက ဖြစ်သည်အတိုင်း သိကြားနားလည်စေခြင်းငှာ-

ဘန္တေ = အရှင်ဘုရားတို့။ မယံ = အကျွန်တို့သည် ဣမံ ကထိနစီဝရံ = ဤကထိန်သင်္ကန်းကို၊ သံဃဿ = ဤကျောင်းသို့ ရောက်-မရောက်သော အရပ်လေးမျက်နှာတို့၌ သွားနေထိုင်သော အညာတကောဏ္ဍညမထေရ်၊ အရှင်မောဂ္ဂလာန်မထေရ် အစရှိသော သာသနာတော် ငါးထောင်အတွင်း၌တည်သော

ကထိနက္ခန္ဓက - ကထိန်ဆိုင်ရာသိမှတ်ဖွယ်များ (၂၅၃)

သံဃာတော်မြတ်အား။ ဒေမ = ကပ်လှူပါကုန်၏ အရှင်ဘုရား။
ဤသို့ အနက်ကို တစ်ခေါက်ဆို၍ သံဃာ မျက်မှောက်၌ထား၍
လှူစေရ၏။ ပုဂ္ဂလိကဖြစ်တတ်ရကား ရဟန်းလက်၌ ထား၍
မလှူစေရာ။ (တိပိဋက = ၆၂)

ကထိန်လျာသကိန်း

ကထိန်ခံသောရဟန်းသည် ယုတ်သော အပိုင်းအခြား
အားဖြင့် (အနည်းဆုံး) ငါးပိုင်း ငါးစပ် ဓားဖြင့်ဖြတ်၍ မြောင်း
တလုပ်ကို အပ်ဖြင့်ပြု၍ ချုပ်အပ်သော သင်္ကန်းဖြင့်သာ ခင်း
အပ်၏။ ငါးပိုင်း ငါးစပ် ဓားဖြင့် မဖြတ်အပ်သောသင်္ကန်းဖြင့်
မခင်းအပ်။ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာ၌-

အညတြ ပဉ္စကေန ဝါ အတိရေကပဉ္စကေန ဝါတိ ပဉ္စ
ဝါ အတိရေကာနိ ဝါ ဇဏ္ဍာနိ ကတွာ မဟာမဏ္ဍလ
အဓမ္မဏ္ဍလာနိ ဒဿေတွာ ကတေနေန ဝဇ္ဇတိ၊ ဧဝံ
သမဏ္ဍလိကတံ ဟောတိ၊ တံ ဌပေတွာ အညေန အန္တိန္ဒကေန
ဝါ ဒုတ္တိဓတုဇဏ္ဍေန ဝါ န ဝဇ္ဇတိ။ (ဝိ၊ ၄၊ ၃၊ ၃၉၂) ဟု
မိန့်အပ်၏။

အညစ်အကြေးလိမ်းကျံသော သင်္ကန်း၊ ယက္ကန်းအိမ်မှ
ဆောင်အပ်တိုင်းသော ဖျင်ကဲ့သို့ ကော်ထူသော သင်္ကန်းဖြင့်
လည်း မခင်းအပ်။ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာ၌ “တန္တဝါယဂေဟတော
ဟိ အာဘတသန္တာနေနေဝ ဓလိမက္ခိတသာဋ္ဌကော န ဝဇ္ဇတိ၊ မလိန
သာဋ္ဌကောပိ န ဝဇ္ဇတိ” (ဝိ၊ ၄၊ ၃၊ ၃၈၉) ဟု မိန့်အပ်၏။ စဉ်းငယ်
ကော်ပါရုံမျှဖြင့် သာရပ္ပဖြစ်လောက်သော သင်္ကန်းဖြစ်မှု အပ်၏။

(၂၅၄) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာဝိက္ခိတ) စုစည်းထုတ်နှုတ်တင်ပြသော

အလှူရှင် များနေခဲ့သော်

၎င်းကထိန်သင်္ကန်းကို မခင်းအပ်မီ တစ်ပါးသော ကထိန်သင်္ကန်းကို ဆောင်ခဲ့အံ့။ များစွာသော အာနိသင်သင်္ကန်းတို့ကို လှူအံ့။ များစွာသော အာနိသင်သင်္ကန်းကို လှူသောသူ၏ ဥစ္စာ ဖြစ်သော သင်္ကန်းဖြင့်သာလျှင် ခင်းအပ်၏။ အနည်းငယ် အာနိသင် သင်္ကန်းလှူသော ဒါယကာကို မည်သူ၏သင်္ကန်းဖြင့် မဆို ကထိန်ခင်းခြင်း မည်သည်ကား သံဃာအားသာ ငါးပါးသော အကျိုးကို ရခြင်းအထူးဖြစ်သည်။ ဒါယကာတို့မှာ သံဃာအား လှူအပ်သည်ချည်း ဖြစ်သောကြောင့် အသင်္ချေယျ၊ အပ္ပမေယျ အကျိုးကို ရသည်ချည်းဖြစ်၍ စင်စစ်အကျိုးအားဖြင့် ထူးခြားခြင်း မရှိ အစရှိသည်ဖြင့် ဆုံးမ၍ ဟောပြသိစေအပ်၏။ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာ၌- သစေ တသ္မိ အနတ္တတေယေဝ အညံ ကထိနသာဋ္ဌကံ အာဟရတိ၊ အညာနိ စ ဗဟူနိ ကထိနာနိသံသဝတ္တာနိ ဒေတိ၊ ယော အာနိသံသံ ဗဟုံ ဒေတိ၊ တဿ သန္တကေနော အတ္တရိတဗ္ဗံ၊ ဣတရော ယထာ တထာ ဩဝဒိတွာ သညာပေတဗ္ဗော။ (ဝိ၊ ၄၊ ၃၊ ၃၈၉။)

သစေ တသ္မိ အနတ္တတေယေဝ အညံ ကထိနသာဋ္ဌကံ အာဟရတိ-ဟူသောပါဠိဖြင့် ကထိန်သင်္ကန်းဆို၍ လှူရလျှင် နှစ်သက် လှပါပြီ။ မခင်းရလျှင် ရှိပါစေဟု လျှောက်ထားလျှင် အများပင် ကထိန်ဆို၍ လှူသည်ကို ခံအပ်ကြောင်း သိအပ်၏။

“အာနိသံသံ ဗဟုံ ဒေတိ”ဟူသောပါဠိဖြင့် ဗဟူနိ ကထိနာနိ သံသဝတ္တာနိ-ဟု ဆိုရကား အရေအတွက်များသော သင်္ကန်းတို့ကို ယူအပ်၏။ အဖိုးများစွာထိုက်သော သင်္ကန်းကို မယူအပ်။ ထို့ကြောင့် (ဝိနယာလင်္ကာရဋီကာ၊ ၂၊ ၁၃၁။)၌လည်း တေန ဉာယတိ “ဝတ္ထမေဝ ဣစ အာနိသံသော နာမ၊ န အဇ္ဈေါ။ ကထိနသာဋ္ဌကေန သဒ္ဓိ အာဘတာနံ အညသာဋ္ဌကေန ဗဟုလဝသေန အတ္တရိတဗ္ဗံ။ န ကထိနသာဋ္ဌကဿ မဟဉ္စဝသေနာ”တိ-ဟု မိန့်အပ်၏။

ကထိနက္ခန္ဓက - ကထိန်ဆိုင်ရာသိမှတ်ဖွယ်များ (၂၅၅)

ဤကဲ့သို့ ဟောပြု၍ ဒါယကာက နှစ်သက်သော်လည်း ကောင်း၊ မနှစ်သက်သော်လည်းကောင်း မည်ကဲ့သို့ပြုရမည်ဟု ကျွန်တို့တို့မလော၊ သို့မလောသော်လည်း သံဃာ၌ ပြစ်တင်ကဲ့ရဲ့ရန် ရှိရကား တိုက်တစ်ပါး၌ ခင်းလိုလျှင် ခင်းလော့-ဟု ပြန်၍ပေးခြင်းသည် သင့်လျော်မည်ဟု ငါတို့ ထင်၏။

ခင်းပြီးကထိန်ကို ပြန်နုတ်၍ ခင်းကောင်းသလော

ယော အာနိသံသံ ဗဟု ဒေတိ၊ တဿ သန္တကေနေဝ
အတ္တရိတဗ္ဗံ၊ ဣတရော ယထာ တထာ သြဝဒိတွာ
သညာပေတဗ္ဗော။ (ဝိ၊ ၆၊ ၃။ ၃၈၉။) -

ဟူသောပါဠိဖြင့် အာနိသင်များစွာလှူသော ဒါယကာ သင်္ကန်း ဖြင့်သာ ခင်းသင့်ကြောင်း၊ အနည်းငယ်သော အာနိသင်လှူသော ဒါယကာ၏သင်္ကန်းဖြင့် မခင်းသင့်ကြောင်း၊ ၎င်း ဒါယကာကို ကျေနပ် အောင် တရားဟောသင့်ကြောင်း၊ ပြသော အဋ္ဌကထာဆရာသည် “နှစ်ခါနုတ်၍ မခင်းသင့်ကြောင်း” ပြတော်မူ၏။ ထိုစကားမှန်၏။ ထပ်မံ၍ ခင်းကောင်းသည် ဖြစ်ငြားအံ့၊ တရားဟောရမည်ဟု အကြိတ်အခဲ စွဲလမ်း၍ မဆိုတန်၊ တစ်ဖန်နုတ်၍ ခင်းအပ်၏- ဟု ခွင့်ပြု၍ ရွှင်လန်းစေရာ၏။

ကထိန်နုတ်ရမည့်ကာလ

အဋ္ဌကထာဆရာသာမဟုတ်၊ “အကာလသင်္ကန်းလှူလို ပါသည်။ ကထိန်နုတ်တော်မူပါ” ဟု တောင်းပန်ခြင်းကြောင့် ကထိန် နုတ်ခြင်းကို ခွင့်ပြုတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားသည်လည်း ကထိန် နုတ်သည်ရှိသော် အကာလဖြစ်သော တန်ဆောင်မုန်းလပြည့် ကျော်(၁)ရက်နေ့မှ တပေါင်းလပြည့်တိုင် (၄)လ၌သာ ကထိန် နုတ်သင့်ကြောင်း၊ ကထိန်နုတ်သော်လည်း အကာလ မဖြစ်သင့်

(၂၅၆)   ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

သော သီတင်းကျွတ် လပြည့်ကျော်(၁)ရက်နေ့မှ တန်ဆောင်
မုန်းလပြည့်နေ့တိုင် စီဝရမာသ (၁)လအတွင်း၌ ကထိန်မနုတ်
သင့်ကြောင်း ပြတော်မူ၏။ သို့ပြတော်မူခြင်းဖြင့် အလျင်းနတ်၍
မခင်းသင့်ကြောင်းကိုပင် ပြတော်မူသည်ဟု မှတ်ရာ၏။

ကထိန်ခင်းပုံ အစီအစဉ်

ကထိန်ခံသော ရဟန်းသည် ဒုက္ခဋ္ဌိဖြင့်ခင်းအံ့၊ ဒုက္ခဋ္ဌိဟောင်း
ကို “ဣမံ သံဃာဋီ ပစ္စုဒ္ဓရာမီ” ဟု အဓိဋ္ဌာန်ချ၍ ဗိဇ္ဇာထိုးပြီးသော်
ဒုက္ခဋ္ဌိသစ်ကို လက်ဖြင့်ကိုင်၍ အဓိဋ္ဌာန်တင်ရမည်။ အဓိဋ္ဌာန်တင်ပြီးလျှင်
အယုတ်(အနည်း)ဆုံး လေးပါးသော သံဃာတော်၏ မျက်မှောက်၌
ကြားလောက်အောင် “ဣမာယ သံဃာ ဋီယာ ကထိနံ အတ္ထရာမီ” ဟု
သုံးခေါက်ဆို၍ ခင်းရာ၏။ ကိုယ်ဝတ်ဖြင့် ခင်းအံ့ “ဣမိနာ ဥတ္တရသဏံန”
သင်းပိုင်ဖြင့်ခင်းအံ့ “ဣမိနာ အန္တရ ဝါသကေန ကထိနံ အတ္ထရာမီ”
ဟုဆို၍ ခင်းရာ၏။ အကြွင်းကား ရှေးနည်းနှင့် တူ၏။

ဤသင်္ကန်းကို ပေးခြင်းငှာသာ သံဃာကို လိုအပ်၏။ ပေးပြီး
သော သင်္ကန်းကိုကား တစ်ပါးတည်းရှိသော်လည်း၊ ယခင် နည်း
ဆို၍ ခင်းကောင်း၏ဟု အချို့ဆို၏။ သိကြား နားလည်အောင်
နုတ်မြှောက်၍ခင်းခြင်း အနုမောဒနာပြုခြင်းကို ပြုအပ်၏-ဟု ပရိဝါဌ
လာရကား နားထောင်သူ သံဃာမျက်မှောက်၌ (၂) ယောက်၊
(၃)ယောက် အစရှိသော ရဟန်းတို့ကို ‘အတ္တတံ ဘန္တေ သံဃဿ
ကထိနံ ဓမ္မိကော ကထိနတ္ထာရော အနုမောဒေယ’ ဟု သုံးကြိမ်ဆို၍
တိုက်တွန်းရာ၏။

တစ်ပါးသော ရဟန်းကို “အတ္တတံ ဘန္တေ သံဃဿ ကထိနံ
ဓမ္မိကော ကထိနတ္ထာရော အနုမောဒါဟိ” ဟု သုံးကြိမ်ဆို၍
တိုက်တွန်းရာ၏။ သို့တိုက်တွန်းအပ်သော (၂)ပါး (၃)ပါးသော ရဟန်း
တို့သည်လည်း သံဃာ၏ မျက်မှောက်၌ “အတ္တတံ ဘန္တေ သံဃဿ

ကထိနက္ခန္ဓက - ကထိန်ဆိုင်ရာသိမှတ်ဖွယ်များ (၂၅၇)

ကထိနံ ဓမ္မိကော ကထိနတ္ထာရော အနမောဒါမ” ဟု သုံးကြိမ်ဆို၍ အနမောဒနာ ပြုရာ၏။ တိုက်တွန်းသောရဟန်း၊ အနမောဒနာပြုသော ရဟန်းတို့သည် မထေရ်ကြီးဖြစ်အံ့ ‘ဘန္တေ’ နေရာ၌ ‘အာဂုသော’ဟု ဆိုလေ။
(မိုးနဲကုန်းဆရာတော်၊ တိပိဋက ပကိစ္ဆကဒီပနီ)

=====

အာနိသင်ပစ္စည်း

ကထိန်သင်္ကန်းနှင့်တကွ ဆောင်အပ်သော အာနိသင် သင်္ကန်းတို့ကို ကထိန်ခံသောရဟန်းအားပင် ဒါယကာတို့သည် လှူကုန်အံ့။ ကထိန်ခံသောရဟန်း၏ သန္တကပင်ဖြစ်ကုန်၏။

ထိုသို့မလှူပဲ သံဃာ့ရှေ့၌ထား၍ မတုန်မလှုပ် နေကုန် အံ့။ ကထိန်သင်္ကန်းကဲ့သို့ပင် စာတုဒ္ဓိသာ သံဃိက ဖြစ်၏။ သံဃာ သည် အစိုးရ၏။

ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာ(ဝိ၊ ၄၊ ၃၊ ၃၉၀-၁) ၌

ဧဝံ အတ္ထတေ ပန ကထိနေ သဗ္ဗေ ကထိနစိဝရေန သဒ္ဓိံ အာဘတံ အာနိသံသံ ဒါယကာ “ယေန အမှာကံ ကထိနံ ဂဟိတံ၊ တဿေဝ ဒေမာ”တိ ဒေန္တိ၊ ဘိက္ခုသံဃော အနိဿရော၊ အထ ဝိစာရေတွာဝ ဒတွာ ဂစ္ဆန္တိ၊ ဘိက္ခုသံဃော ဣဿရော-ဟု မိန့်အပ်၏။

သံဃာအစိုးရသော်လည်း အထူးအားဖြင့် သဒ္ဓါတရား ပြန့်ပွား သိကြား နားလည်စေခြင်းငှာ ထိုအာနိသင်သင်္ကန်းတို့ကို “မယံ ဘန္တေ ဣမာနိ ကထိနစိဝရဿ အာနိသံသစိဝရာနိ သံဃဿ ဒေမ” ဟု ပါဠိသုံးခေါက်ဆို၍ ဘန္တေ= တို့၊ မယံ= တို့သည်၊ ကထိနစိဝရဿ = ကထိန်သင်္ကန်း၏၊ ဣမာနိ အာနိသံသစိဝရာနိ= အာနိသင်ဖြစ်သော ဤသင်္ကန်းတို့ကို၊ သံဃဿ= ဤကျောင်းတိုက်သို့ ရောက်-

(၂၅၈) တဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

မရောက်သော အရပ်လေးမျက်နှာတို့၌ သွားလာနေထိုင်သော
အညာတ ကောဏ္ဍညမထေရ်၊ အရှင်မောဂ္ဂလာန်မထေရ် အစရှိ
သော သာသနာတော် ငါးထောင်အတွင်း၌တည်သော သံဃာ
တော်မြတ် အား။ ဒေမ- ကပ်လှူပါကုန်၏ အရှင်ဘုရား။ ဤသို့
အနက်ကို တစ်ခေါက်ဆို၍ ရှေးကနည်းတူ လှူစေရာ၏။

မြို့ရွာတွင်း၌ ကထိန်သင်္ကန်းလှူလာလျှင်

ဤ၌ ခင်းလိုရင်း တိုက်တွင်းသို့ဝင်၍ ပြအပ်ခဲ့သည့်
အတိုင်းဆို၍ လှူခြင်းသာ အပ်သည်မဟုတ်၊ တိုက်ပ၌လည်း
ကောင်း။ တစ်ခုသော တိုက်တွင်း၌လည်းကောင်း၊ တည်၍ ခင်း
လိုသော တိုက်အများကို ရည်ညွှန်း၍ ပြဆိုအပ်ခဲ့သည့်အတိုင်း
ဆို၍ လှူခြင်းငှာလည်း အပ်၏။ (တိပိဋက- ၆၃)

ငင်းလှူအပ်ပြီးသော သင်္ကန်းတို့ကို ရည်သန်ရာ တိုက်
သို့ ဆောင်၍ ခင်းရာ၏။ နီးရာတိုက်၌ မခင်းအပ်။ အထောက်
 ကား-သံဃာအားလှူအပ်သော ဥယျာဉ်တို့ကို စာတုဒ္ဓိသာသံဃိက
 ဖြစ်ခဲ့သော် နီးရာတိုက်၌ မဝေဖန်မှု၍ ရည်သန်ရင်းတိုက်သို့သာ ဆောင်
 ၍ ဝေဖန်အပ်သကဲ့သို့တည်း။

တိုက်ပ၌တည်၍ မရည်သန်ပဲ လှူအံ့၊ တွေ့သော ရဟန်း
က တိုက်သို့ဆောင်၍ ခင်းရာ၏။ တိုက်အများ ရဟန်းတို့ တွေ့အံ့၊
လာဘ်နည်းရာတိုက်သို့ ဆောင်၍ခင်းရာ၏။ လာဘ်မျှအံ့ မထေရ်
ကြီးတိုက်သို့ ဆောင်၍ ခင်းရာ၏။ (တိပိဋက-၆၃)

ဤအရာ၌ အချို့ကား- ကထိန်သင်္ကန်းကိုသာ သံဃိက လှူစေ
 ကုန်၏။ အာနိသင်သင်္ကန်းတို့ကို ဒါယကာတို့ ပင့်ဆောင်အပ်သော
 တိုက်ပ ပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့်တကွ တိုက်တွင်းပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ပုဂ္ဂလိကအလှူကို
 လှူစေကုန်၏။

ကထိနက္ခန္ဓက - ကထိနီဆိုင်ရာသိမှတ်ဖွယ်များ (၂၅၉)

အချို့ကား-တိုက်တွင်းပုဂ္ဂိုလ်အား အာနိသင်နှင့်တကွ ကထိနီသင်္ကန်းကို သံဃိက လှူစေကုန်၏။ တိုက်ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား ပုဂ္ဂလိက လှူစေကုန်၏။ သံဃာသို့ ညွှတ်သောလာဘ်ကို ပုဂ္ဂိုလ်သို့ မညွှတ်စေကောင်းရကား ဤအရာကို ဆိုလတ္တံ့သောနည်းဖြင့် စိစစ်ရာ၏။

ရှေးအခါ၌ ကထိနီသင်္ကန်းကို တိုက်တစ်ပါးသံဃာကို မပင့်ဆောင်ပဲ တိုက်ထည်းသို့ဝင်၍ စာတုဒ္ဓိသာ သံဃာအားသာ လှူကြကုန်၏။

မင့်သံဃာများ လှူရန်ကိစ္စ

ဤသို့ လှူအပ်သော ကထိနဒါန၏ မဟပ္ပလအဖြစ်ကို ကြားသိကုန်သော ယခုအခါ ဒါယကာတို့သည် ရှေးအခါ၌ကဲ့သို့ မဟပ္ပလဘာဝကို တောင့်တ၍ပင် လှူဒါန်းခြင်းကို အလိုရှိကုန်၏။ သို့ လှူဒါန်းလိုကုန်သော်လည်း သင်္ကန်းအခါ၌ သံဃာအားလှူအပ်သော သင်္ကန်းကို တိုက်တစ်ပါးရဟန်းတို့ မရဟု နားမလည်ရကား လှူဒါန်းသောအခါ သံဃာဖြစ်၍ပင် ယခင်သင်္ကန်းကို ရလတ္တံ့ဟု တိုက်တစ်ပါးရှိ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ပင့်ဆောင်ကုန်၏။

ဥပမာကား- ဒွေဘာတိကဝတ္ထု၌ ဒါယကာတို့ကဲ့သို့ သင်္ကန်းအခါ၌ သံဃာအား လှူအပ်သောသင်္ကန်းကို တိုက်တစ်ပါးရဟန်းတို့ မရဟု နားမလည်ရကား တိုက်တစ်ပါးမှ ရောက်လာသော ဆွေမျိုးမထေရ်တို့အား ရလတ္တံ့ဟု ရုံးစုပြောကြား၍ များစွာသော ဆွမ်းနှင့်တကွသော သင်္ကန်းတို့ကို စာတုဒ္ဓိသာသံဃာအား လှူကုန်သကဲ့သို့တည်း။

ဤဝတ္ထု၌ တိုက်နေရဟန်းတို့သည် ထိုက်သင့်သော ဘာဝကို ယူကုန်လတ္တံ့လော-ဟု ပေးခြင်းကြောင့် အာဂန္တုကရဟန်းတို့သည် ကာလသင်္ကန်းဖြစ်၍ မထိုက်ရကား ပယ်ကုန်၏။ တိုက်နေရဟန်းတို့က မိမိသန္တကအဖြစ်ကို ပြောကြား၍လှူမူ ခံကုန်ရာ၏။

(၂၆၀)   ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ထို့ကြောင့် ယခုအခါ၌လည်း ရှေးအခါ၌ကဲ့သို့ပင် သံဃာသို့
ညွတ်သောလာဘ်တည်းဟု အာနိသင်နှင့်တကွ ကထိန်သင်္ကန်းကို
မှတ်ယူရ၏။

ထို့ကြောင့် ယခင်ပြဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း သံဃာကို လှူစေပြီးမှ
တိုက်တွင်းရဟန်းတို့က ရအပ်သော မိမိသင်္ကန်းတို့ကို တိုက်ပ
ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား လှူကုန်ရ၏။

ထိုကာလသင်္ကန်းကို တိုက်တစ်ပါးပုဂ္ဂိုလ်တို့အား လှူရာ
၌ ဒါယကာတို့ ပင့်ဆောင်ရင်း ရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း၊
သဘာက ဝိဿာသိကရဟန်းချင်း ဖြစ်သောကြောင့်လည်း ကောင်း
အပြစ်မရှိဟု မှတ်ရ၏။

ဧဝံ ပန ဘိက္ခုဝေ ကထိနံ အတ္ထရိတဗ္ဗံ။ (ဝိ၊ ၃။ ၃၅၂။) - ဟူရာ၌
ဂိုဏ်းအစွမ်း ဖြင့် ငါးယောက်၊ ငါးယောက်ထက်လွန်သော ရဟန်းတို့သာ
ကထိန် ခင်းခြင်းငှာ ရကြောင်း၊

- ဝါမှထသည်၏အစွမ်းဖြင့် ပုရိမဝါမှထသော ရဟန်း
တို့သာ ရကြောင်း၊ ဝါပြတ်သောရဟန်း၊ ပစ္ဆိမဝါကပ်သော ရဟန်း၊
တစ်ပါးသောကျောင်း၌ ဝါမှထသော ရဟန်းတို့ မရကြောင်း။

ပုရိမဝါသား (၄)ယောက်၊ (၃)ယောက်၊ (၂)ယောက်ဖြစ်အံ့၊ ၎င်း
ရဟန်းတို့ကို ဂိုဏ်းပြည့်ပြု၍ ခင်းသင့်ကြောင်း အဋ္ဌကထာ၌ ထင်ရှား
လှ၏။

ဤတွင် တစ်ပါးသောကျောင်းဟူရာ၌ -
တစ်တိုက်တည်းဖြစ်စေကာမူ နာနုပစာရဖြစ်သော ကျောင်းကိုလည်း
ယူသင့်ကြောင်း ဝဇီရဗုဒ္ဓိ(၄၈၉)၌ လာ၏။

သာမဏေ

ဤမျှသာမဟုတ်၊ ပုရိမဝါ၌ဝါကပ်သော အသက်(၂၀)ပြည့်သော
သာမဏေသည် ပစ္ဆိမဝါ၌ ရဟန်းခံအံ့၊ ဂိုဏ်းပြည့်လည်းဖြစ် ၏။ အာနိ

ကထိနက္ခန္ဓက - ကထိနီသိုဏ်ရာသီမှတ်ဖွယ်များ (၂၆၁)

သင်ကိုလည်း ရ၏။ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊ ၃။ ၃၈၈။) ၌
 “ဧကော ပရိပုဏ္ဏဝိသတိဝသော သာမဏေရာ၊ သော
 စေ ပစ္ဆိမိကာယ ဥပသမ္ပန္နတိ၊ ဂဏပူရကောဓေဝ ဟောတိ၊
 အာနိသံသဉ္စ လဘတိ ဟု၍လည်းကောင်း၊

ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋ္ဌိကာ (----) ၌ ပစ္ဆိမိကာယ ဥပသမ္ပန္နော
 ပဌမပဝါရဏာယ ပဝါရေတုံပိ လဘတိ၊ သဝဿိကော စ
 ဟောတိ၊ အာနိသံသဉ္စ လဘတိ” ဟုလည်းကောင်း
 မိန့်အပ်၏။

အဓိပ္ပါယ်ကား- ပဝါရဏာပြုခြင်းငှာ ခြင်းကြောင့်မပြတ်သော
 နေခြင်းရှိ၏။ မပြတ်သောနေခြင်း ရှိခြင်းကြောင့် အာနိသင်ကို ရလို၏ဟုလို
 ဤတွင် စာအများ၌ ဣတိလည်းမပါ ‘အဝဿိကော’ ဟု
 အ-နှင့်လည်း ရှိ၏။ ဝါလည်း မရ-ဟု အနက်သမ္ပန်၍ ပဌမဝါ၌
 ရဟန်းမဟုတ်ရကား ရက်-လ-ဟူသော ဝါလည်းမရဟု အဓိပ္ပါယ်
 ယူကြကုန်၏။ ပါဠိပျက်၊ အနက်ပျက်၊ အဓိပ္ပါယ်ပျက်ဟု မှတ်ရာ၏။

‘ပစ္ဆိမိကာယ ဥပသမ္ပန္နော’ အစရှိသောစကားကို ဒုတိယ ဝါဆို၍
 ဒုတိယပဝါရဏာနေ၌ ပဝါရဏာပြုရမည်လောဟု တွေးတော
 ယုံမှားဖွယ်ရှိ၍သာ ဆိုသည်။ ယုတ်သောအပိုင်းအခြားအားဖြင့် ပဌမ
 ဝါဆိုသောသာမဏေသည် ပဌမပဝါရဏာနေ၌ ရဟန်းခံသော်လည်း
 ပစ္ဆိမဝါ၌ ရဟန်းခံသော သာမဏေနှင့် ဝါခြင်းအားဖြင့် ထူးခြား
 ခြင်းမရှိရကား ထိုနေ့၌ပင် ပဝါရဏာပြုခြင်းငှာ ရ၏။ အာနိသင်ကိုလည်း
 ရ၏-ဟု မှတ်ရာ၏။

ဤသို့ အဋ္ဌကထာဆရာသည် သာမဏေတို့အား ဝါကပ်
 ခြင်းကို ခွင့်ပြုတော်မူခြင်းကြောင့် သာမဏေတို့သည်လည်း ကထိနီ
 အာနိသင်ကိုလည်း ရကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ဝဇီရဋ္ဌိကာ (၄၈၉)၌-

= ဣတိ သာမဏေရာနံ ဝဿူပဂမနံ အနညာတံ ဟောတိ။
 သာမဏေရာ ကထိနာနိသံသံ လဘန္တိတိ ဝဒန္တိ။

(၂၆၂) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

အနုမောဒနာပြုခြင်း

တစ်တိုက်တည်းဖြစ်သော်လည်း တူသောဥပစာရှိသော ကျောင်း
၌ ပုရိမဝါမှထသော ရဟန်းတို့သည်သာ အနုမောဒနာ ပြုခြင်း
ငှာရ၏။ ဝါပြတ်သောရဟန်း၊ ပစ္စိမဝါကပ်သောရဟန်း၊ မတူသော
ဥပစာရှိသောကျောင်း၌ ပုရိမဝါမှထသော ရဟန်းတို့သည် အနု
မောဒနာပြုခြင်းငှာ မရကုန်။ ထိုကြောင့်-(ဝိနယာ လင်္ကာရဋီကာ၊
၂။ ၁၃၁။) ၌

“ဣမေသု ပန သံဃပုဂ္ဂလေသု ယေ တသ္မိံ ဝိဟာရေ
ပုရိမိကာယ ဝသံ ဥပဂန္ဓာ ပဌမပဝါရဏာယ ပဝါရိတာ၊
စောယောဝ အနုမောဒိတုံ လဘန္တိ၊ ဆိန္နဝသ္မာ ဝါ ပစ္စိမိကာယ
ဥပဂတာဝါ အညသ္မိံ ဝိဟာရေ ဝုတ္တဝသ္မာဝါ န လဘန္တိ
- ဟု မိန့်အပ်၏။

လိင်ကျသောသာမဏေ၊ လိင်ပြန်သော သာမဏေတို့သည်
လည်း အနုမောဒနာပြုခြင်းငှာ မရကုန်။ ထိုကြောင့် ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာ
(၅၀၀)၌ “ဝသံဝုတ္တသာမဏေရော ပဉ္စသု သိက္ခာပဒေသု ဧကံ
အတိတ္ထမိတ္တာ ပုန ဂဟိတော လာဘံ န လဘတိ။ အန္တိမဝတ္ထံ
အာပန္နော နာမ ဟောတီတိ ဝဒန္တိ- ဟု မိန့်အပ်၏။

ကထိန်လှူသောရဟန်း

ပုရိမဝါမှထသော ကထိန်လှူသောရဟန်းသည် ခင်းခြင်း
အနုမောဒနာ ပြုခြင်းကို ရ/မရ ကျမ်းဂန်တို့၌ တိုက်ရိုက်မလာ
သော်လည်း ကထိန်ခင်းသောအရာ၌ “အနိမိတ္တကတေန အတ္တတံ
ဟောတိ ကထိနံ၊ အပရိကထာကတေန အတ္တတံ ဟောတိ ကထိနံ။
(ဝိ၊ ၃။ ၃၅၃)

ကထိနံ နာမ အတိဥက္ကဋ္ဌံ ဝဇ္ဇတိ၊ မာတရမ္ပိ ဝိညာပေတုံ န

ကထိနက္ခန္ဓက - ကထိန်ဆိုင်ရာသိမှတ်ဖွယ်များ (၂၆၃)

ဝဋ္ဋတိ၊ အကာကာသတော ဩတိတ္ထသဒိသမေဝ ဝဋ္ဋတိ။ (ဝိ၊ ၄၊ ၃။ ၃၉၂။) ဤသို့ လာသည်။

ဤသို့ကြောင်းရိပ်မထင် စင်ကြယ်စွာဖြစ်မှ အပ်ကြောင်းပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ တိဉ္စိလာသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ သံဃာများသော ကျောင်း၌ အာနိသင်အလိုငှာ သံဃာပေးသည်ကို ခံ၍ခင်းသောအရာ အနုမောဒနာပြုသောအရာ၊ တစ်ပါးတည်း စိတ်ထားစင်ကြယ်စွာ ဖြစ်နိုင် ရန် မရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ကထိန်လှသောရဟန်း သည်ပင် ကထိန်ကိုခံ၍ခင်းခြင်း အနုမောဒနာပြုခြင်းကို မရ-ဟု မှတ်ယူ သင့်သည်။ (အမှာကံ ခန္တိ ဝိမံသိတွာ ဂဟေတဗ္ဗံ။)

အနုမောဒနာ မပြုသောရဟန်း

ပုရိမဝါမှထသော်လည်း အနုမောဒနာ မပြုသောရဟန်းသည် အာနိသင်ငါးပါးကိုမရ၊ ထို့ကြောင့် - (ဝိနယာလင်္ကာရ ဋီကာ၊ ၂။ ၁၃၁) ၌ 'အနုမောဒန္တာပိ အာနိသံသံ န လဘန္တိ' -ဟု မိန့်အပ်၏။

အနုမောဒနာ မပြုလျှင်

ဤ၌ တိုက်တွင်းရှိရဟန်းတို့ကို လှူလျှင် လှူစဉ်ကပင် တိုက်ရှင် ရဟန်းတို့၏ သန္တကဖြစ်ခြင်းကြောင့် အနုမောဒနာ မပြုသေးသော် လည်း မပေးပဲ မနေအပ်။ စာတုဒ္ဓိသာသံဃာကို လှူလျှင် လှူစဉ်ကလျှင် တိုက်ရှင်ရဟန်းတို့၏ သန္တကမဖြစ်သေး၊ အနုမောဒနာပြုမှသာလျှင် ဖြစ် ရကား အနုမောဒနာမပြုသော ရဟန်းအား မပေးသော်ငြားလည်း အပြစ်မရှိ၊ ထို့ကြောင့် အနုမောဒနာ မပြုသောရဟန်းသည် သင်္ကန်း အာနိသင်ကို မရဟုပြသော ဋီကာဆရာသည်လည်း ကထိန်သင်္ကန်း ၏ စာတုဒ္ဓိသာ သံဃိကအဖြစ်ကို ပြတော်မူ၏။

(၂၆၄) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ကျောင်းတိုက် တစ်တိုက်တည်းအတွင်း၌ရှိသော

ကျောင်းအသီးသီး

တူသော ဥပစာရှိသော တစ်သိမ်တည်း၌ များသော ကျောင်း ရှိကုန်အံ့၊ တစ်ခုသော ကျောင်း၌ပေါင်း၍ ခင်းအပ် ၏။ အသီးသီး ခင်းခြင်းငှာ မအပ်။ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာ (ဝိ၊ ၄၊ ၃၊ ၃၉၁) ၌ “သစေ ပန ဧကသီမာယံ ဗဟူ ဝိဟာရာ ဟောန္တိ၊ သဗ္ဗေ ဘိက္ခု သန္တိပါတေတွာ ဧကတော ကထိနံ အတ္ထရိတဗ္ဗံ၊ ဝိသု ဝိသု အတ္ထရိတံ န ဝဇ္ဇတိ-ဟု မိန့်အပ်၏။

ဧကသီမ နာနာသီမ

တစ်သိမ်တည်းဖြစ်သော်လည်း အသီးအသီး ဥပစာရှိကုန်သည် ဖြစ်အံ့၊ တစ်ခုတည်းသောကျောင်း၌ ပေါင်း၍ခင်းခြင်း ကထိနံလာဘ်ကို ယူခြင်းငှာ မအပ်၊ အသီးအသီးခင်း၍ အသီးအသီး သင်္ကန်းလာဘ်ကို ယူရာ၏။

ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋ္ဌိကာ (၄၈၉)၌ ဂုတ္တဇေတံ “ဒေထ ဘိက္ခဝေ တဿ မောဃပုရိသဿ ဧကမိပ္ပါယ” န္တိ။ ဣဒံ ဝစနံ ဒွိသုပိ အာဝါသေသု တဿ ကထိနတ္ထာရသိဒ္ဓိံ ဒီပေတိတိ။ အဝိရောဓောဝ ဣန္တိတဗ္ဗော အပ္ပဋိသိဒ္ဓတ္တာ။ တသ္မာ ဧကသီမသ္မိံ ဝါ နာနာသီမသ္မိံ ဝါ နာနုပစာရေ အညသ္မိံ ဝိဟာရေ ဂုတ္တဝဿာပိ န လဘန္တိတိ အဓိပ္ပါယော ဝေဒိတဗ္ဗော-ဟု မိန့်အပ်၏။

ဤ၌ ကျောင်းတို့သည် ဧကသီမကျောင်း နာနာသီမကျောင်း ဟူ၍ (၂)ပါးရှိကုန်၏။ ထိုတွင် တစ်ခုသောကျောင်း၊ နှစ်ခုသော ကျောင်း စသည်တို့၏ အကြားအကြား၌ အတွင်းမျဉ်းတား အခြားမရှိသော် လည်းကောင်း၊ တစ်ခုသောမျဉ်းတား အခြားရှိသော်လည်းကောင်း၊ အပမျဉ်းတား အကြားမလပ်စပ်၍ တည်းခြင်းရှိသော ကျောင်းတိုက်သည် လည်းကောင်း ဧကသီမကျောင်းတို့ မည်ကုန်၏။

ကထိနက္ခန္ဓက - ကထိန်ဆိုင်ရာသိမှတ်ဖွယ်များ (၂၆၅)

နှစ်ခု၊ သုံးခုသောကျောင်းစသည်တို့၏ အကြားအကြား၌ မျဉ်းတား နှစ်ခု နှစ်ခုစီ ခြားခြင်းဖြင့် အလျဉ်းမစပ်သော မျဉ်းတားရှိသော ကျောင်းတို့သည်လည်းကောင်း၊ အရံမရှိက ခဲတစ်ကျကိုလွန်၍ တည်သောကျောင်းတို့သည်လည်းကောင်း၊ **နာနာသီမကျောင်း**တို့ မည်ကုန်၏။

၎င်းနာနာသီမကျောင်းမှာ ဥစ္စာရှင်တစ်ယောက်တည်း ဖြစ်ငြားသော်လည်း ခြားသောဥပစာရှိ၏ ဟုမှတ်ရာ၏။

ကေသီမကျောင်းတို့သည် ကေပစာရကျောင်း၊ နာနုပစာရကျောင်းဟူ၍ နှစ်ခုရှိကုန်၏။ ထိုတွင် နှစ်ခု၊ သုံးခုအစရှိသောကျောင်းတို့၏ အကြားအကြား၌ မျဉ်းတား အခြားမရှိသည်ဖြစ်စေ၊ တစ်ကျောင်းမှ တစ်ကျောင်းသို့ပေါင်း၍ အကြောင်းကိစ္စရှိက တကွ မိမိကျောင်းနှင့်မခြား အားထုတ်၍ အလုပ်ကိစ္စ တူမျှခြင်းရှိသော ကျောင်းတို့သည် **ကေပစာရဖြစ်သော ကျောင်း**တို့ မည်ကုန်၏။ ထိုစကားသင့်စွ တစ်ကျောင်းမှ တစ်ကျောင်း၌ လာဘ်ကိုသာယူကြ၍ ကိစ္စကို အားမထုတ်ချေလျှင် ကျောင်းနေရဟန်းတို့က လာဘ်ကိုယူကြသော ရဟန်းတို့လာ၍ လုပ်လတ္တံ့-ဟု ပျက်စီး၍ ကျသော်လည်း မော်၍မျှ မကြည့်ပဲနေရကား တစ်ပါးကျောင်းက လာဘ်ကိုမယူစေပဲ အလုပ်ကိုစွဲ၍ ပညတ်တော်မူခြင်းကြောင့် ကိစ္စရှိက တကွအားထုတ်၍ အလုပ်တူခြင်းသည်သာ လာဘ်ရကြောင်းဖြစ်၍ စင်စစ် ကေပစာရ ဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်၏။

တံတိုင်းမျဉ်းတားအခြားမရှိခြင်းသည် ကေပစာရဖြစ်သော အရာ၌ ပမာဏမဟုတ်၊ ဥပမာကား တံတိုင်းပင် ခြားသော်လည်း ဖြစ်ပွားသော ကိစ္စကို တကွအားထုတ်၍ အလုပ်တူခြင်းကြောင့် ကေပစာရဖြစ်သော မန္တလေးမြို့မှ ကျောင်းတိုက်တို့ကဲ့သို့တည်း။

တစ်ကျောင်း၊ နှစ်ကျောင်းစသည်တို့၏ အကြားအကြား၌ မျဉ်းတား အခြားမရှိသည်ဖြစ်စေ၊ အခြားမရှိ အမှတ်မျှသာ ရှိသည်

(၂၆၆) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ဖြစ်စေ တစ်ကျောင်းမှ တစ်ကျောင်းသို့ပေါင်း၍ အကြောင်းကိစ္စရှိက တကွ အားမထုတ်၍ အလုပ်မတူသောကျောင်းတို့သည် နာနုပစာရ ဖြစ်သော ကျောင်းတို့ မည်ကုန်၏။ ထိုစကားသင့်စွ ပြဆိုအပ်ခဲ့ပြီး သောနည်းဖြင့် ကိစ္စရှိက တကွ အားမထုတ်၍ အလုပ်မတူခြင်း သည်သာ လာဘ်မရကြောင်းဖြစ်၍ စင်စစ် နာနုပစာရဖြစ်သော အရာ၌ ပမာဏမဟုတ်၊ ဥပမာကား တံတိုင်းမျဉ်းတား အခြားမရှိသော်လည်း ဖြစ်ပွားသောကိစ္စကို တကွအားမထုတ်၍ အလုပ်မတူခြင်းကြောင့် နာနု ပစာရဖြစ်သော ယခုအခါအရပ်ကြီး၌ တံတိုင်းမျဉ်းတား ကြား၌မပြတ် စပ်၍တည်သော ကျောင်းတို့ကဲ့သို့တည်း။

ထိုစကားသင့်စွ၊ ၎င်းကျောင်းတို့သည် အလုပ်မတူ၍ လာဘ် ယူကွဲပြားခြင်းဖြင့် ခြားသော ဥပစာရရှိခြင်းကြောင့် ပေါင်း၍ကထိန် ခင်းခြင်းငှာ မအပ်။ အသီးအသီး ခင်းရာ၏။

တေရသကဏ္ဍိကာ (သာရတ္ထ၊ ၃၊ ၃၄၃။)၌ “နာနာ ဝိသု ဝိသု ပါကာရာဒိဟိ ပရိစ္ဆိန္နော ဥပစာရော စတေသန္တိ နာနုပစာရာ” ဟူသော စကားကို များသောအားဖြင့် တံတိုင်း စသည် ခြားလျှင် အလုပ် ကွဲပြား လာဘ်ကွဲပြားတတ်သော ကျောင်းတို့ကို ချဉ်၍ ဆိုအပ် ၏။ တံတိုင်းစသည် ခြားသောကျောင်းဟူက ‘နာနု ပစာရ’ မခြား သော ကျောင်းဟူက ‘ဧကုပစာရ’ ချဉ်းပင် မမှတ်သင့်။

အလုပ်ကွဲပြား၍ လာဘ်ခြားသည်ဟူရာ၌ တစ်တိုက်တည်း ဖြစ်ငြားသော်လည်း ခြားသောဥပစာရရှိသောကျောင်း၌ နေသောရဟန်း တို့သည် ဝါဆိုလပြည့်ကျော်(၁)ရက်ကစ၍ ကထိန်ခင်းလျှင် တစ်ပေါင်း လပြည့်တိုင်(၈)လ မခင်းလျှင် တန်ဆောင်းမုန်းလပြည့်တိုင် လေးလ အတွင်း၌ သံဃာအားလျှူအပ်သော လာဘ်ကိုသာ မရအပ်။ ကြွင်းသော ဆန်၊ ဆီ၊ ဆား အစရှိသော အာမိသဆေး အစရှိသော အလုံးစုံသော ဘဏ္ဍာကိုကား ဝေဖန်ရာသို့ ရောက်လာ၊ တောင်းလာသော် ဥပစာခြား ရာ/ မခြားရာ တိုက်တွင်းရှိသော အလုံးစုံသော ကျောင်းတို့၌နေသော

ကထိနက္ခန္ဓက - ကထိန်ဆိုင်ရာသိမှတ်ဖွယ်များ (၂၆၇)

ရဟန်းတို့သည် ရအပ်၏။ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာ (ဝိ၊ ဌ၊ ၃။ ၄၁၃။) ၌
ဣဒဉ္စ နာနာလာဘောဟိ နာနုပစာရေဟိ ဧကသီမဝိဟာရေဟိ ကထိတံ၊
နာနာသီမဝိဟာရေ ပန သေနာသနဂ္ဂါဟော ပဋိပ္ပဿဗ္ဗတိ။ တသ္မာ
တတ္ထ စိဝရပဋိဝိသော န ပါပုဏာတိ။ သေသံ ပန အာမိသဘောသစ္စာဒိ
သဗ္ဗံ သဗ္ဗတ္ထ အန္တောသီမဂတဿ ပါပုဏာတိ- ဟုမိန့်အပ်၏။

အာနိသင်သင်္ကန်းတို့ကို ဤသို့ဝေဖန်ရာ၏

ဒုကုဋ်ဖြင့် ခင်းသောရဟန်းတို့၏ ကြွင်းသော သင်္ကန်း
တို့သည်လည်း ရိန္ဒမီးကုန်သည်ဖြစ်အံ့။ ထိုသင်္ကန်းတို့၏လည်း
အလို့ငှာ သံဃာကိုပန်၍ ပေးအပ်ကုန်၏။ ကထိန်ခင်းသော ရဟန်း
အား ပေးအပ်သောသင်္ကန်းတို့မှ ကြွင်းသော သင်္ကန်းတို့တွင်
ယခုအခါ ဝါဆိုသင်္ကန်းကိုပေးရာ ထေရ်စဉ် မရှိခြင်းကြောင့်
မထေရ်ကြီးမှစ၍ တစ်ထည် တစ်ထည်သော သင်္ကန်းကိုလည်း
ကောင်း၊ ပုဆိုးကိုလည်းကောင်း ပေးအပ်၏။ မကုန်ကြွင်းကျန်
သေးသည်ရှိသော် တဖန် မထေရ်ကြီးမှစ၍ ပေးအပ်၏။ မလောက်
သည်ရှိသော် ကျရောက်ရာ ထေရ်စဉ်ကိုမှတ်၍ နောက်ထပ် ရပြန်
သော သံဃိကသင်္ကန်းကိုပေးရာ၏။ သီတင်းငယ်ကို ပေးသောအခါ၌
လည်း မထေရ်ကြီး လာသည်ဖြစ်အံ့။ ‘အရှင်ဘုရားတို့၏ ထေရ်စဉ်
လွန်ပြီး’ဟူ၍ မဆိုအပ်။ ထေရ်စဉ်ကို တန့်ရပ်၍ မထေရ်ကြီးအား
ပေးပြီးမှလာသော မထေရ်ကြီးတို့အား ပဌမအဖို့ကို မပေးအပ်။ ဒုတိယ
အဖို့ကိုသာ ပေးအပ်၏။ ထို့ကြောင့်- အဋ္ဌကထာ (ဝိ၊ ဌ၊ ၃။ ၃၉၁။)၌
အထ အဝိစာရေတွာဝ ဒတွာ ဂစ္ဆန္တိ။ ... ထေရာသနတော ပဌာယ
ဒါတဗ္ဗာနိ-ဟူ၍လည်းကောင်း (ဝိနယာ လင်္ကာရဋီကာ၊ ၂။ ၁၃၇-
၈။)၌ “ဌိတိကာယ အဘာဝေ ဒုတိယဘာဂတော ဝဿဂ္ဂေန
ဒါတဗ္ဗော” ဟူ၍၎င်း မိန့်အပ်၏။

(၂၆၈) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ကထိန်မခင်းမီ ကျောင်း၌ ကထိန်သင်္ကန်းထားခြင်း

ဒါယကာတို့ ကျောင်းသို့လာ၍ ကထိန်လျာပုဆိုးကို ချုပ်စေရာ၌ သံဃာသည် ကထိန်ခင်းထိုက်သော ရဟန်းအားမပေးပဲ သိမ်းဆည်း၍ ထားခြင်းဟူသော နိစ္စယသန္နိမိတရားဖြင့် ယုံမှားဖွယ်ရှိသည် မဟုတ်လော? ဟူငြားအံ့။ လှူဒါန်းပြီးသည်ကိုသာ သံဃာက မပေးပဲ ထားက နိစ္စယသန္နိမိ ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ၎င်း ကထိန်လျာသင်္ကန်းကို သံဃာအား မလှူသေးသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ယုံမှားဖွယ်မရှိ မှတ်ရာ၏။ ထို့ကြောင့် ဝိနယာလင်္ကာရဋီကာ၊ (၂၊ ၁၀၅။)၌ ဒါယကာသ ဟတ္ထတော သာဠကံ လဒ္ဒဒိဝသေယေဝ သံဃေန အတ္တာရကဿ ဘိက္ခုနော ဒါတဗ္ဗံ၊ စဝံ အဒေဇ္ဈေ နိစ္စယသန္နိမိ ဟောတိ-ဟု မိန့်အပ်၏။

အလှူရှင်ရဟန်း

ရဟန်းသည် မိမိနေရာတိုက်ဖြစ်အံ့၊ ကထိန်သင်္ကန်းကို လှူခြင်းငှာသာ အပ်၏။ အာနိသင်ကို ရသောအရာ၌ ပါဝင်ခြင်းကြောင့် မိမိဆွေမျိုးတို့ကို လှူစေခြင်းငှာ မအပ်။ တိုက်တစ်ပါးဖြစ်အံ့၊ အာနိသင်ကိုရသော အရာ၌မပါဝင်ခြင်းကြောင့် မိမိဆွေမျိုးတို့ကိုလည်း လှူစေခြင်းငှာအပ်၏-ဟု မှတ်ယူသင့်သည်။

၎င်းသံဃာအား လှူအပ်သော ကထိန်သင်္ကန်းကို တူသော ဥပစာရှိသော ကျောင်း၌နေသော တိစီဝရိုက်ကိုဆောင်သော အင်္ဂါရှစ်ပါးနှင့် ပြည့်စုံသော၊ ရိက္ခမ်းသော၊ သင်္ကန်းရှိသော မထေရ်ကြီးအား ဥပစာရသိမ်တွင်း၌ ခဏ္ဍာသိမ်ရှိသော် ၎င်းခဏ္ဍာသိမ်၌မရှိသော် အပ၌ဖြစ်သော ခဏ္ဍာ/ ဥဒကုက္ကေပသိမ် အစရှိသည်၌ သံဃာသည် ပေးအပ်၏။

ပေးအပ်ပြီးသောသင်္ကန်းကို ဆောင်ယူ၍ ဝါမှထရာ ဥပစာရသိမ်အတွင်း၌သာ ခင်းအပ်၏။ ထိုစကားသင့်စွ ဥပုသ်ပြုသောအခါ၌ ခင်းစရာသင်္ကန်းမရှိသော် မခင်းပဲ ပြခြင်းငှာအပ်သကဲ့သို့ အခင်းရှိ

ကထိနက္ခန္ဓက - ကထိန်ဆိုင်ရာသိမှတ်ဖွယ်များ (၂၆၉)

ခဲ့သော် မခင်းပဲပြုခြင်းငှာ မအပ်သကဲ့သို့။ ထို့အတူ သက်သက်သက်န်း မရှိသော် တိစီဝရိက်ကိုမဆောင်သော ရဟန်းအား ပေးခြင်းငှာအပ်၏။ အယုတ်အားဖြင့် သင်းပိုင်မျှသော်လည်း ရှိလျက် မဆောင်သောရဟန်း အား ပေးခြင်းငှာ မအပ်။

(ဝိနယာလင်္ကာရ၌ ပရိက္ခာရစောဠ အဓိဋ္ဌာန်ဖြင့် သက်န်းကို ဝတ်ရုံသုံးဆောင်သော ရဟန်းသည် ပရိက္ခာရစောဠအဓိဋ္ဌာန်ကို ပစ္စုပ္ပန် ပြု၍ ကထိန်ခင်းကာနီးရာအခါ၌ တိစီဝရိက် အဓိဋ္ဌာန်တင်၍ တင်ခြင်းဖြင့် အဓိဋ္ဌာန်တင်၍ ကထိန်ခင်းခြင်းငှာ ရ၏-ဟု မိန့်သည်)

ကထိန်ခင်းမှု

အင်္ဂါ(၈)ပါးတို့ကို မိမိသိလျှင် မိမိပင် ခင်းရ၏။ မသိလျှင် သိသောရဟန်းတို့ကို ပင့်ဆောင် သင်ကြား၍ ခင်းရ၏။ မပင့် ဆောင် မသင်ကြားပဲ ခင်းခြင်းငှာ မအပ်။

သစေ ပုရိမိကာယ ဥပဂတာ ကထိနက္ခန္ဓာရကုသလာ န ဟောန္တိတိအာဒိနာ အဋ္ဌဓမ္မကောဝိဒေါ ဘိက္ခု၊ ကထိနက္ခန္ဓာရ မရဟတိတိ ဝိနယဝိနိစ္ဆယေ (၂၅၉) အာဂတတ္တာ သယံ စေ အဋ္ဌဓမ္မကုသလော၊ သယမေဝ အတ္ထရိတဗ္ဗံ။ နော စေ အညေ အဋ္ဌဓမ္မကုသလေ ပရိယေသိတွာ နေတဗ္ဗာ။ ဧဝံ အကတွာ ကထိနံ အတ္ထရိတံ န ဝဇ္ဇတိတိ ဒဿတိ။

(ဝိနယာလင်္ကာရဋီ၊ ၂။ ၉၃။)

ကထိန်သက်န်းပေးရာနှင့် ခင်းရမည့်ဌာန

ဥပစာရသိမ်အတွင်း၌ ခဏ္ဍသိမ်ရှိအံ့၊ ထိုသိမ်၌ပေး၍ မရှိအံ့၊ တိုက်ပခဏ္ဍသိမ်၊ ဥဒကုက္ကေပသိမ်တို့၌ ပေး၍ ဝါမှ ထရာ ဥပစာရတိုက်တွင်းသို့ ပြန်၍ ခင်းသင့်ကြောင်း။

အန္တောဥပစာရသိမာယ ပန ဗဒ္ဒသိမာယ သတိ တံ ဗဒ္ဒသိမံ

(၂၇၀) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

အဝတ္ထရိတွာပိ ဥပစာရသီမာယ ဂမနတော သာ ဗဒ္ဒသီမာ
ကမ္မဝါစာဘဏ္ဍာရဟာ စ ဟောတိ ကထိနတ္ထာရာရဟာ-
ဇာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ (ဝိနယာလင်္ကာရဋီ၊ ၂။ ၁၁၅။)

အန္တောဥပစာရသီမာယံ ဗဒ္ဒသီမာယံ ဗဒ္ဒသီမာယ
အဝိဇ္ဇာမာနာယ ဗဟိ ဥပစာရသီမာယံ ဝိဇ္ဇမာနဗဒ္ဒသီမံ ဝါ
ဥဒကုက္ကေပနဋ္ဌာနံ ဝါ ဂန္ဓာ ကမ္မဝါစံ ဝါစာပေတွာ ပုန
ဝိဟာရံ အာဂန္ဓာ ဝသ္မူပနာယိကဓေတ္တဘူတာယံ ဥပစာရ-
သီမာယံ ဌတွာ ကထိနံ အတ္ထရိ တဗ္ဗန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။
(ဝိနယာလင်္ကာရဋီ၊ ၂။ ၁၁၆။)

မျက်မှောက်၌ရှိသင့်

စီဝရပဋိဂ္ဂါဟကသမ္မုတိ အစရှိသောအရာတို့၌ သမုတ်
အပ်သောရဟန်း၊ သမုတ်အပ်သော ဘဏ္ဍာအိမ်အစရှိသည်တို့ကို
ဝတ္ထုဖြစ်၍ သံဃာ့မျက်မှောက်၌ထား၍ သမုတ်မှသာ အပ်သကဲ့သို့
ဤကထိန်သင်္ကန်းကိုလည်း ဝတ္ထုဝိပဉ္စံ ဟောတီတိ အကပ္ပိယ ဒုဿံ
ဟောတိ။ (ဝိ၊ ၅၊ ၄၊ ၂၁၃။) ဤသို့လာသော ပရိဝါအဋ္ဌကထာ နှင့်အညီ
ဝတ္ထုဖြစ်၍ မျက်မှောက်၌ထား၍ ပေးမှသာလျှင် အပ်၏။ အပ၌
ထား၍ ပေးအပ်သော် မအပ်။ ထိုစကားသင့်စွာ၊ “အယံ နာဂေါ”
“အယံ တိသော” အစရှိသည်၌ ဣမသဒ္ဓါဖြင့် ညွှန်ပြအပ်သော
ပဉ္စင်းလောင်းအစရှိသည်သည် ဝတ္ထုဖြစ်၍ မျက်မှောက်ရှိမှ အပ်သကဲ့သို့
ဣမသဒ္ဓါဖြင့် ညွှန်ပြအပ်သော ကထိန်သင်္ကန်းသည်လည်း မျက်မှောက်
ရှိမှသာ အပ်၏ဟု မှတ်ရာ၏။

ကထိန်ခံသောရဟန်း

ထိုကထိန်သင်္ကန်းကိုခံသော ရဟန်းသည်ကား ကထိန
ဒါယကကံ၏ စတုဝဂ်သံဃာသည် ပြုအပ်သော ကံဖြစ်သော

ကထိနက္ခန္ဓက - ကထိနိသိုဋ်ရာသီမှတ်ဖွယ်များ (၂၇၁)

ကြောင့် ဂဏပူရကကမ္မပတ္တလည်း မဟုတ်၊ ကထိနိသင်္ကန်းကဲ့သို့
ဝတ္ထုဖြစ်သော ကမ္မပတ္တလည်း မဟုတ်ရကား အပဉ္စ တည်သော်
လည်း အပ်၏ဟု မှတ်ရာ၏။

တတြ စေ ဘိက္ခဝေ ယွာယံ စတုဝဂ္ဂေါ ဘိက္ခုသံဃော
ဌပေတွာ တိထိ ကမ္မာနိ ဥပသမ္ပဒံ ပဝါရထံ အတ္ထာနန္တိ
စမ္ပေယျက္ခန္ဓကေ (ဝိ၊ ၃။ ၄၃၉။) ဝုတ္တတ္တာ န ပဉ္စဝဂ္ဂ
ကရထိယန္တိ ဂဟေတဗ္ဗံ။ တသ္မာ ယဿ သံဃော
ကထိနဒုဿံ ဒေတိ၊ တံ ဟတ္ထပါသေ အကတွာပိ
ဗဟိသီမာယ ဌိတဿာပိ ဒါတု ဝဋ္ဋတိတိ ဝဒန္တိ။

(ဝစီရ။ ၄၈၈။) ဟူ၍- အပဉ္စ တည်သော်လည်း
အပ်ကြောင်းတစ်ဝါဒ။

တံ ဟတ္ထပါသေ ကတွာစေ ဒါတဗ္ဗံ။ ကသ္မာ? တဿ
ကမ္မပတ္တတ္တာတိ ဝုတ္တံ- ဟူ၍ သံဃာမျက်မှောက်ရှိမှ
အပ်သော တစ်ဝါဒ၊ ဤသို့ နှစ်ဝါဒပင် လာ၏။

စတုဝဂ္ဂကရထေ ကမ္မေ စတ္တာရော ဘိက္ခု ပကတတ္တာ
ကမ္မပတ္တာ (ဝိ၊ ၅။ ၃၈၁။ ၃၈၄) ဟူ၍ ဟောတော်မူအပ်သော ပါဠိ
တော်နှင့်အညီ ကထိနိသင်္ကန်းကို ခံသောရဟန်းသည် လေးပါး
သောရဟန်းမှ အလွတ်ဖြစ်၍ ကမ္မပတ္တစင်စစ် မဟုတ်သော
ကြောင့် ဒုတိယဝါဒကို ဆင်ခြင်အပ်၏။

သင်္ကန်းဝေပန်ခြင်း

အာနိသင်္ဂသင်္ကန်းတို့တွင် ကောင်းသောသင်္ကန်း၊ ကောင်းသော
ပုဆိုးတို့ကို မထေရ်ကြီးအား ပေးအပ်၏။ မလောက်၍ ပဌမကြွင်းကျန်
သော နဝကရဟန်းတို့ အလှည့်ရောက်သောအခါ နောက်လာ သင်္ကန်း
ကောင်းသည်ဖြစ်အံ့။ “အရှင်ဘုရားတို့--- ဤသင်္ကန်းကို ယူလိုကြအံ့။

(၂၇၂) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ပဌမညံ့သောသင်္ကန်းကိုစွန့်၍ ယူတော် မူကြပါလော့''ဟု ပေး၍ မထေရ်ကြီးတို့ ကောင်းသည်ကိုယူ၍ စွန့်အပ်သော၊ ညံ့သောသင်္ကန်းကို သီတင်းငယ်ရဟန်းတို့အား ပေးအပ်၏။ ဤသို့ မထေရ်ကြီးတို့ နှစ်သက် ပါလျှင် ကောင်းရာ လဲလှယ်၍ လဲလှယ်ယူ၊ အကြွင်းကို သီတင်းငယ် ရဟန်းတို့အား ပေးရာ၏။ မထေရ်ကြီးနှင့်အမျှ နဝကရဟန်းတို့ သင်္ကန်း ကို ရပြီးသောအခါ နောင်လာသင်္ကန်းကို မထေရ်ကြီးနေရာကစ၍ ပေးအပ်၏။ ထိုကြောင့် (ဝိနယာလင်္ကာရ ဋီကာ၊ ၂။ ၁၃၇-၁၃၈)၌ တေသု ပန ဝရံဝရံ ... သေနာသနက္ခန္ဓကထာယံ ဝစနတော... ဝိညာ-ယတိ-ဟု မိန့်အပ်၏။

ပိတ်အုပ်ဖြစ်က အမျှအသုံးကျလောက်အောင် ဖြတ်၍ ဝေဖန် ရာ၏။ မလောက်လျှင် ထေရ်စဉ်ကို မှတ်ထားရာ၏။ သို့မဟုတ် လော်လီမှုခဲဖွယ်အတွက်နှင့် ဖျက်ဆီး၍ မပြစ်ရာ။ သံဃာအား မကင်း ရာသော် သုံးဆောင်ဖွယ်ဖြင့် လဲလှယ်၍ သုံးသင့်၏။ ယခုအခါ ဆိုးကောင်းမမျှ မလောက်သဖြင့် စာရေးတံချ၍ ယူကြကုန်၏။ ဘဏ္ဍာအိမ်၌ ထားသောသင်္ကန်း၌သာ စာရေးတံချ၍ အဖိုးမျှသည် ကို ပြုသင့်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဤကထိန်သင်္ကန်းအရာ၌ စာရေးတံချ၍ အဖိုးမျှခြင်းကို မပြုသင့်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ သင့်ရိပ်မထင် ဟု (ဝိနယာလင်္ကာရဋီကာ၊ ၂။ ၁၃၇)၌ ဆိုအပ်၏။ ထိုကြောင့် ၎င်းဋီကာ၌ တေန ဉာယတိ “ဘဏ္ဍာဂါရစီဝရဘာဓနေ အဋ္ဌသမတ္တံ ဣစ္ဆိတမ္ပံ၊ ကုသပါတော ဓ ကာတဗ္ဗောတိ။ ဣမသ္မိံ ပန ကထိနာနိသံသစီဝရဘာဓနေ အဋ္ဌသမတ္တံ န ဣစ္ဆိတမ္ပံ။ ကုသပါတော ဓ န ကာတဗ္ဗော-ဟု မိန့်အပ်၏။

ထိုကြောင့် ယခုအခါ ပညာရှိသူတော်ကောင်းတို့သည် ပေါင်းစု ၍ထားအပ်သော ဘဏ္ဍာတိုက်သင်္ကန်းမှ ကြွင်းသမျှ ကာလသင်္ကန်းဖြစ် စေ၊ အကာလသင်္ကန်းဖြစ်စေ၊ ကောင်းသောသင်္ကန်းဟူသမျှကို မထေရ် ကြီးနေရာကစ၍ လောက်သမျှ ပေးရာ၏။ ကြွင်းကျန်သောအခါ ဝါစဉ်ကို

ကထိနက္ခန္ဓက - ကထိနီဆိုင်ရာသိမှတ်ဖွယ်များ (၂၇၃)

မှတ်၍ နောက်ထပ်ရသောအခါ ပေးရာ၏။ မရသော်လည်းကောင်း၊ အာဂန္တုကချည်းဖြစ်ကြ၍ တကွ ပေါင်းဆုံရန် အခွင့်မရှိသော်လည်းကောင်း၊ လောက်သမျှ ပေးခြင်းဖြင့် ကြေအေးပြီး ဖြတ်ရာ၏။

ကောင်းသောသင်္ကန်း၊ မလောက်သောသင်္ကန်းတို့မှာ ဝါကြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့်သာ စပ်ရကား ၎င်းတို့က နှစ်သက်ကြလျှင် စာရေးတံချသော်လည်းအပြစ်မရှိ။ ဝေဖန်ချလိုက ရပြီးပုဂ္ဂိုလ်ကို ချန်၍ ချရာ၏-ဟု ငါတို့ထင်၏။ ဆင်ခြင်။

ဘဏ္ဍာတိုက်၌ ထားအပ်သော အကာလသင်္ကန်းကို သံဃာကိစ္စကို အားမထုတ်သော သာမဏေတို့အား ရဟန်း တို့၏ ထက်ဝက်သောအဖို့၊ အားထုတ်သော သာမဏေတို့အား မျှသောဖို့ကို ပေးအပ်၏။ ကာလသင်္ကန်းကိုကား အားထုတ် သည်ဖြစ်စေ၊ အားမထုတ်သည်ဖြစ်စေ မျှသောအဖို့ ကို ပေးအပ်၏။ ထို့ကြောင့် စိဝရက္ခန္ဓက အဋ္ဌကထာ (ဝိ၊ ၄၊ ၃၊ ၄၀၅-၆)၌ “သာမဏေရာနံ ဥပဗုဒ္ဓိဝိသန္တိ စတ္ထ ..... ကာလစီဝရံ ပန သမကမေဝ ဒါတဗ္ဗံ”-ဟု မိန့်အပ်၏။

ဘဏ္ဍာတိုက်၌ ထားအပ်သော အကာလသင်္ကန်းဟူ၍ ဆိုခြင်းကြောင့် ရောက်ရောက်သမျှ ဝေဖန်၍ယူကြသော အကာလ သင်္ကန်းဖြစ်မှု ရဟန်းတို့နှင့်အမျှပင် ဝေဖန်အပ်၏။ သင်္ကန်းဝေဖန်ခြင်း အကျယ်ကို လိုမူ (ဝိနယာလင်္ကာရဋီကာ၊ ၂။ ၁၃၂-၉ ၈)မှ ယူအပ်၏။

(မိုးနဲကုန်းဆရာတော်၊ တိပိဋကပက်ဏ္ဍကဒီပနီ)

===000===

(၂၇၄)   ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ကထိန် အမေး/ အဖြေ

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ

ဖြေဆိုမည့်ပုဂ္ဂိုလ်က ရှေးဦးစွာရွတ်ဆိုရန်

- (၁) ကထိနတ္ထာယ သံဃဿ၊ ဣဒံ ကထိနစိဝရံ။
နိယျာတိတံ ဝိစာရေထ၊ ယထာဓမ္မံ သုဗုဒ္ဓိယာ။

ဘန္တေ ဝိနည်းပိဋကတ် တရားမြတ်ကို အတတ်သေချာ စိန်ဝင်ရ ကဲ့သို့ရှုလျက် ကျနပါသဖြင့် ကောင်းစွာသိမြင် အို... အသျှင်မြတ်ဘုရား။ ဣဒံ ကထိနစိဝရံ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ စိန္တေယျာတို့ ကောင်းစွာချီးကျူး သကတ် ထူးကြောင့် ကွန်မြူးတင်ဆန်း ဤကထိန်လျာသက်န်းကို။ ကထိနတ္ထာယ၊ ညှိနှိုင်းတိယ ကထိနကမ္မဝါ ဖတ်ရွတ်ကာဖြင့် ငါးဖြာပွားတိုး ကထိန်ကျိုးကို မြှော်ကိုး ဖြန့်ခင်းရန်အကျိုးငှာ။ သံဃဿ၊ စတုဒ္ဓိသာ၊ လေးမျက်နှာ၌ အာဂတာနာဂတ ရှိသမျှသော သကျနွယ်ခေါ် သံဃာတော်မြတ်အား။ နိယျာတိတံ၊ သုံးတန်စေတနာ မိုးသို့ရွာလျက် သဒ္ဓါ ရွှင်လန်း လှူဒါန်း ဆောင်နှင်းအပ်ပါပြီ။ တုမေ၊ ဝိနယဝိဒူ တံခွန်ထူလျက် ဇမ္ဗူကျော်ကြား အသျှင်မြတ်ဘုရားတို့သည်။ တံ ကထိနစိဝရံ၊ ထိုသို့ ဆက်ကပ်လှူဒါန်း အပ်သော ကထိန်လျာသက်န်းကို။ ယထာဓမ္မံ၊ ဝိနည်းဓမ္မကွန် မြတ်ကျမ်း ဂန်နှင့် လျော်ကန် သင့်မြတ်စွာ။ သုဗုဒ္ဓိယာ၊ ဝိနည်း ဓမ္မစက် အချက်ကျကျ ကောင်းစွာ သိနိုင်ကြရန်အကျိုးငှာ။ ဝိစာရေထ၊ ဝိနည်းကျမ်းလာ ဒေသနာကို သေချာဖော်လှစ် ပရိသတ်အများ သိမှတ်ထားရအောင် တအားသစ်၍ စိစစ်ထောက်လှမ်း မေးမြန်း စုံစမ်းတော်မူပါကုန်ဘုရား။

ကထိနက္ခန္ဓက - ကထိန်ဆိုင်ရာသိမှတ်ဖွယ်များ (၂၇၅)

ပုစ္ဆကပုဂ္ဂိုလ်က ဒုတိယရွတ်ဆိုရန်

- (၂) ကောသလ္လတ္ထာယ ဝိနယေ၊
 အသမ္မောဟာယ ဒါနိ တံ။
 ပါဠိယတ္တာနုသာရေန၊
 ပုစ္ဆိဿံ တာဝ တံ အဟံ။

အာဝုသော၊ ဝိဇ္ဇကတ်ဉာဏ် အမြင်သန်လျက် တန်တန်ဝဝ မေးသမျှကို တွေးဆမျှော်မြင် ဖြေဆိုလတ္တံ့သော အိုငါ့ရှင်။ ဝိနယေ၊ မဟာဝဂ္ဂ ကထိနဟု ခန္ဓကလာ ဝိနည်းကံအရာ၌။ ကောသလ္လတ္ထာယ၊ မောဟတိမ်သလာ အရှိန်မလာပဲ လိမ်မာခြင်းအကျိုးငှာလည်းကောင်း။ အသမ္မောဟာယ၊ မောဟလေပေ့ မတိုက်စေပဲ မတွေဝေရခြင်းအကျိုးငှာလည်းကောင်း။ ပါဠိယတ္တာနုသာရေန၊ ပါဠိ၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာကျမ်းကြီး အစဉ်မှီးသဖြင့်။ ဒါနိ၊ ကထိနကံ မစိမ့်ဆောင်ရွက်မီ အစဦးစွာ ယခုအခါ၌။ တံ၊ ဝဇီရစိန်အဟန် လျှင်မြန်တောက်တပို ဖြေဆိုပေလတ္တံ့သော သင်ပရိဟာရ်ပုဂ္ဂိုလ်ကို။ အဟံ၊ ဝိနည်းအရာ ဒေသနာကို သေချာစစ်မေး စေ့စေ့တွေးလျက် မေးလတ္တံ့သောငါသည်။ တံ ဝိနယံ၊ ထိုကထိနကံ ဝိနည်းအစီအမံကို။ တာဝ ပုစ္ဆိဿံ၊ ဝိနည်းမဟာဝဂ် ကျမ်းအထွက်ကို ထိပ်ရွက်စစ်ဆေး သင်္ကာအေးအောင် မေးရပေလိမ့်အံ့။

===၀၀၀===

ဖြေဆိုမည့်ပုဂ္ဂိုလ်က ဒုတိယရွတ်ဆိုရန်

- အာမ ပုစ္ဆထ ဘန္တေ။ ။ ဘန္တေ၊ ဝိနည်းထုံးတမ်း

တရားလမ်းကို ခွဲခြမ်းဖောက်ထွင် သိကြားလက်နက် မိုးကြိုးစက်သို့ အချက်မြင်သည့် အိုး... အသျှင်ဘုရားတို့။ တုမှ၊ မေးနည်းများဖြင့် ကုန်အောင်မြင်သည့် အရှင်ဘုရားတို့သည်။ အာမပုစ္ဆထ၊ ဝိနည်းမဟာဝဂ် ကျမ်းအထွက်ကို ထိပ်ရွက်ဆွေးနွေး သင်္ကာအေးအောင် မေးမြန်းတော် မူပါကုန်ဘုရား။

===၀၀၀===

(၂၇၆) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

(မေး-၁)။ ကေနဌေန ကထိနံ၊ ကျမ်းဂန်ဋီကာ မိန့်မှာအပ်သည်နှင့်အညီ ဤကထိနံဟူသော အမည်သညာသည် ခေါ်ကာမတ္တ အမည်ရလျက် ပဝတ္တဟိတ် အကြောင်းဆိတ်သဖြင့်၊ နိမိတ်မြုပ်တိမ်၊ ဂုဏ်သိရ် မည်၊ အကြောင်းကိုမမှီသည့် ရဋ္ဌိသညာတည်း ဖြစ်လေသလော။ ထိုသို့မဟုတ် သမုတ်ခေါ်မှု အကြောင်းပြုလျက်၊ တစ်ခုခုသော အကြောင်းနှင့် သင့်မြတ်၊ မှည့်ခေါ်ပညတ်၍၊ ဗျုပ္ပတ္တိဟိတ်၊ အကြောင်းမဆိတ်ဘဲ၊ နိမိတ္တာနုရူပ၊ အမည်ရသည့်၊ အန္တတ္တသညာတည်း ဖြစ်လေသလော။ အဘယ်သို့သော သဘောရှိသော ဝိဂြိုဟ်၊ ဝစနတ် ဗျုပ္ပတ်မတိမ် မည်သို့သော ဂုဏ်သိရ်ကြောင့် ကထိနံဟုခေါ်ပါသနည်း။

(ဖြေ-၁)။ ကထိနန္တိ ပဉ္စနိသေသံ အညတ္တ ဂန္တံ အဒတ္တာ သင်္ဂဟဏတ္ထေန ကထိနံ၊ ထိရန္တိ အတ္ထော-ဟူ၍ နိဿဂ္ဂိယ ပထမ ကထိနသိက္ခာပုဒ်အဖွင့် ကင်္ခါဝိတရဏီဋီကာ လာသောကြောင့်လည်းကောင်း၊

ကထိနန္တိ ပဉ္စာနိသေသံ အန္တောကရဏသမတ္တတာယ ထိရန္တိအတ္ထော- ဟူ၍ မဟာဝဂ္ဂ ကထိနက္ခန္ဓကအဖွင့် ဝဇီရဗုဒ္ဓိ ဝိမတိဝိနောဒနီ ဋီကာကြီးသုံးစောင် လာသောကြောင့်လည်းကောင်း-

အနာမန္တ စသည်အပြား၊ ကျိုးငါးပါးကို၊ တခြားမထွက်ရ၊ အတွင်းကျအောင်၊ သီမဋ္ဌကသံဃာတွင်း၌ ထားခြင်းငှာ ခွမ်းနိုင်၍ ကျောက်စာတိုင်ဟန် မြဲမြံခိုင်ခံ့၊ တည်တံ့သောအနက်သဘော သတ္တိရှိသော ထိရတ္ထဝါစီ၊ ရဋ္ဌိ အနိပ္ပန္န၊ ပါဠိပဒိကပုဒ်ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း-

ကထတိ အကိစ္ဆေန ဖိဝတီတိ ကထိနော။ ကထိနော ဝိယာတိ ကထိနံ မိန့်သံကျကျ ဝိနယာလင်္ကာရ ဋီကာအဆို၊ ဝိဂြိုဟ်ရိပ်အထွက် ဥပမာတဒ္ဓိတ်အချက်နှင့် လိုက်ဖက်သဖြင့်၊ ဂ္ဂဟယ်တင့်၍၊ နိဉ်မြင့်ဆိုင်းဆိုင်း ခက်တိုင်းဝေဆာ၊ ဟေမဝါဝယ် သေလာဂနိုင် ရိပ်မြိုင်ထူးလည်း မြရည်စိုစို၊ မြိုင်ညိုစိမ့်စမ်း၊ ရဂုံလမ်းဝယ်၊ မိုးငြမ်းမရှိ၊ မိမိချည်းသာ ဖြစ်ရာအလျောက်၊ ပေါက်ရောက်ကြီးပွား၊ စည်ကားလေပြီး၊ သစ်ပင်ကြီးတမျှ၊ ခိုင်ခံ့လှသော၊

ကထိနက္ခန္ဓက - ကထိနိဆိုင်ရာသိမှတ်ဖွယ်များ (၂၇၇)

အနက်သဘောသတ္တိ၊ ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း-

ကတ္တိယတေ သီလာယီယတေ ဗုဒ္ဓါဒီဟီတိ ဝါ ကထိနံ-
ဟူသော ကမ္မသာဓန၊ ဝစနတ္ထဝိဂြိုဟ်၊ မိန့်ဆိုအပ်သည်နှင့်အညီ၊ ဘုရား၊
ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ သာဝကအပေါင်း၊ သူတော်ကောင်းတို့သည်၊ နှစ်ထောင်း
အားရ၊ သောမနဿဖြင့်၊ ဟောပြု ချီးမွမ်းအပ်သောကြောင့်လည်းကောင်း
အကြောင်းမသိမ် ဤကဲ့သို့သော ဂုဏ်သိရှိကြောင့် ကထိနိမည်ပါသည်
ဘုရား။

===၀၀၀===

(မေး-၂)။ ထိုကထိနိကို အစိန္တေယျ၊ ဂုဏ်ပေါင်းခသည်၊
သုံးလောက သင်းကျစ်၊ ဓမ္မရာဇ်မှန်ကူ၊ သယမ္ဘုလွတ်ထား၊ မြတ်ဘုရား
သည်၊ များပြားဌာန၊ ဇနပဒဟ၊ သေဌသခရိုင်၊ ထီးမလှိုင်သို့၊ ရံပြိုင်
လှည့်ဝိုက်၊ မရွှေ့တိုက် အဝင်အပါ၊

ဝေသာလီယာ ရာဇဂဟေ၊ သာဝတ္ထိယာ ဓ အာဠဝိ၊

ကောသလီယာ ဓ သက္ကေသု၊ ဘဂ္ဂေသုဓေဝ ပညတ္တာ-
ပရိဝါလာ သိက္ခာဗုဒ္ဓိပညတ်တော်မူရာ ခုနစ်ဌာနတို့တွင် အဘယ်ပြည်ဒေသ
အဘယ် ဌာန မြို့မြတ်၌ ပညတ်တော်မူပါသနည်း။

(ဖြေ-၂)။ တေန သမယေန ဗုဒ္ဓေါ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ
ဝိဟရတိ ဧတဝနေ အနာထပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ- အစရှိသည်ဖြင့်
မဟာဝဂ္ဂ၊ ကထိနက္ခန္ဓပါဠိ၊ (ဝိ၊ ၃၊ ၃၅၁။)လာရှိသည်နှင့်အညီ၊ ဂုဏ်ဆီ
ထွန်းဘိ၊ သာဝတ္ထိဟု၊ ပြည်ကြီးလက်ယာ၊ တောင်မျက်နှာ၌၊ သင်္ချာ မှန်လှ၊
တကောသဝယ်၊ ဇေတမင်းသား၏ ဥယျာဉ်သာ၌၊ အနာ ထပိဏ် သဒ္ဓါ
ရှိန်ဖြင့် ဂုဏ်သိရိပျံ့မွှေး၊ အိမ်ရှင်သူဌေးသည်၊ ငါးဆယ့်လေးကုဋေ၊
အသပြာဌေကို၊ မစ္ဆေ မဖက်၊ ရက်ရက်ရောရော၊ မက်မော မတွန့်၊ ပေးစွန့်
လွှတ်၍၊ ဆွတ်ဆွတ် ကြည်ဖြူ၊ ကြေးမထူပဲ၊ ပေးလှူအပ်သော ဇေတဝန်
ကျောင်းတော်၌ ယာပထ လေးဖော်ဖြင့်မျှ နေတော်မူဆဲအခါ ပညတ်တော်
မူပါသည်ဘုရား။

===၀၀၀===

(၂၇၈) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

(မေး-၃)။ ကောသလဇနပုဒ်၊ သမုတ်ခေါ်ဘိ၊ သာဝတ္ထိဟု၊ ပြည်ကြီး
တောင်စွန်း၊ ဇေတဝန်မည်မှတ် ကျောင်းတော်မြတ်၌၊ ပညတ်တော်မူသည့်
အခင်းမှာ၊ လူမင်းတကာတို့၏ထိပ်တင်၊ သာကီဝင်မင်းတို့၏ဆရာ၊ နတ်၊
ဗြဟ္မာတို့၏ အဓိပတိ၊ ကဝိကုဉ္ဇရ၊ သုံးလောက ထိပ်တင်၊ ဘုရားရှင်သည်၊
စဉ်လာထုံးပြု၊ အကြောင်းတစ်ခုမှာ၊ အမှုသည် မရှိဘဲလျက်၊ ခွင့်ပြုမြဲ
တံထွာ၊ ဓမ္မတာအာစိဏ္ဏ မဟုတ်ချေ၊ တစ်စုံတစ်ခုသော အကြောင်းထူး၊
လွန်ကျူးသူ အမှုရှိမှသာ၊ အနညာတ၊ ပဋိက္ခေပ၊ သိက္ခာပုဒ်များကို၊
ဝတ္ထုအားလျော်စွာ၊ အရာရာကို ထောက်ချင့်၍၊ ခွင့်ပြုမြဲတံထွာ ဓမ္မတာ
အာစိဏ္ဏဖြစ်၍၊ ဤကထိန်အရာဝယ်၊ အဘယ်မထေရ်တို့ကို အကြောင်း
ပြု၍၊ ခွင့်ပြုတော်မူပါသနည်း။

(ဖြေ-၃)။ တေန ခေါ် ပန သမယေန တိသမတ္တာ
ပါဝေယျကာ ဘိက္ခု သဗ္ဗေယေဝ အာရညိကာ- အစရှိသည်ဖြင့်
မဟာဝဂ္ဂ၊ ကထိနက္ခန္ဓပါဠိ၊ (ဝိ၊ ၃။ ၃၅၁။) လာရှိသည်နှင့်အညီ စုံညီပြည့်ဝ၊
ကောသလ-ဟု၊ ရဋ္ဌတိုင်းကြီး၊ ခွန်းသီးယူဘိ၊ သာဝတ္ထိခေါ် ရွှေမြို့တော်
သခင်၊ ဘုရင်မင်းမြတ်၊ စောနေနတ်ဟု၊ ဥက္ကဋ္ဌရာဇိန် အသမ္ဘိန္ဒ၊ ခတ္တိယ
နွယ်ဆင်း၊ ကောသလမင်းနှင့်၊ သားချင်းဘ၊ တူ၊ မွေးကြူသတင်း၊ မပြတ်
သင်းလျက်၊ မယွင်းညီနောင်၊ ဂုဏ်ရောင်မညို၊ တန်ခိုးပေါ်ထင်၊ ဓုတင်
တေရသ်၊ ပဋိပတ်ကျင့်စင်၊ ဂုဏ်များဖြင်ကြောင့် ပုထုဇဉ် တစ်ယောက်
မျှမပါ ရဟန္တာလည်းမနော သောတာပန် သကဒါဂါမ် အနာဂါမ်ချည်းသာ
ဖြစ်သောကြောင့် ပါဝေယျကာ ရဋ္ဌဝါသီ နောင်ညီသုံးကျိပ် ဘုန်းရိပ်မပျက်
ဘဒ္ဒဝဂ်သခင် ထေရ်အသျှင်တို့ကို အကြောင်းပြု၍ ပညတ်တော်မူပါသည်
ဘုရား။

===၀၀၀===

(မေး-၄)။ ပါဝေယျကာ၊ ရဋ္ဌဝါသီ၊ နောင်ညီသုံးကျိပ်၊ ဘုန်းရိပ်
မပျက်၊ ဘဒ္ဒဝဂ်သခင်၊ ထေရ်အသျှင်တို့ကို အကြောင်းပြု၍ ခွင့်ပြုတော်
မူသည့်အရာဝယ်၊ အမာမပေါ်ခင်၊ ဆေးတင်မှားသော သမားကဲ့သို့
သဗ္ဗညုသည် ခွင့်ပြုမြဲတံထွာ၊ ဓမ္မတာအာစိဏ္ဏမဟုတ်ချေ၊ တစ်စုံ

ကထိနက္ခန္ဓက - ကထိနဆိုင်ရာသိမှတ်ဖွယ်များ (၂၇၉)

တစ်ခုသော အမှုအပြစ်ကို စိစစ်ထောက်လှမ်း မေးမြန်း၍သာ ခွင့်ပြုမြဲ ထုံးစံရှိချေသည် ထိုထေရ်အရှင်တို့ကို အကြောင်းပြု၍ ခွင့်ပြုတော်မူလျှင် အဘယ်သို့သော အပြစ်ကို စိစစ်ထောက်လှမ်း မေးမြန်း၍ ခွင့်ပြုတော်မူပါသနည်း။

(ဖြေ-၄)။ အထ ခေါ် တေ ဘိက္ခု ဝဿံဝုတ္တာ တေမာသစ္စယေန ကတာယ ပဝါရဏာယ ဒေဝေ ဝဿန္တေ ဥဒကသင်္ဂဟေ ဥဒကစိက္ခလေ ဩကပုဏ္ဏေဟိ စီဝရေဟိ ကိလန္တရူပါ- အစရှိသည်ဖြင့် မဟာဝဂ္ဂ၊ ကထိနက္ခန္ဓပါဠိ၊ (ဝိ၊ ၃၊ ၃၅၁။) လာရှိသည်နှင့်အညီ ပါဝေယျက ရဋ္ဌဝါသီ နောင်ညီသုံးကျိပ် ဘုန်းရိပ်မပျက် ဘဒ္ဒဝင်္ဂသခင် ထေရ်အသျှင် များတို့သည် ဘုရားသျှင်ကို ဖူးမြင်ခြင်းငှာ ပါဝါမြို့မှ သာဝတ္ထိပြည်သို့ အလာတွင် ဝါဆိုရာလ နီးကပ်လှသောကြောင့် သာဝတ္ထိပြည်သို့ မရောက်နိုင်ကြသဖြင့် ထိုမှသင်္ချာ ယူဇနာသတ္တ ရပ်ဌာနဝယ် သာကေတမြို့ တွင်ပင် ဘုရားသျှင်ကို ဖူးမြင်လိုသောဆန္ဒဖြင့် တမ်းတလျှက်သာ ပုရိမဝါသို့ ကပ်ကြရသဖြင့် ဝါလက္ခတ်၍ သာဝတ္ထိပြည်မှန် ဇေတဝန်သွား လမ်းခရီး အကြားဝယ် ထက်ဖျားအာကာ အဇ္ဈော၌ တိမ်လွှာယှက်ရုံ ပဖျန်ဆူလိုက် ခြန့်ရိုက်ထစ်ကြီး ရွာသွန်းပြီးလျက် ငါးကြီးသည်းထန်စွာ ရွာခဲ့ပါ၍ သွားရာ မကောင်း ညွှန်ပျောင်းထူထပ် အရပ်ရပ်မြေပြင် ဘယ်တွင်မလစ် ဒူးပဆစ်မျှ ကျုံ့နစ်စရာ မဟာကန္တာရကြီး လမ်းခရီးသို့ အပြီးတိုင် လာကြရသည်ဖြစ်၍ ရွံ့နစ်ညွှန်စေး ညစ်ကြေးကပ်ငြိ ရေစေးရှိသည့် တိစီဝရိတ် သင်္ကန်းဖြင့် ပင်ပန်းညှိုးငယ် ခွမ်းနယ်ရိရှားလျက် ဘုရားရှင်အထံသို့ ရောက်လာကြ သဖြင့် လောကစက္ခုသဗ္ဗညုသည် အာဂန္တုကရဟန်းတို့၌ အလိုက်သင့် ထောက်လှမ်း မေးမြန်းမြဲဥလာ ဓမ္မတာအာစိတ္တဖြစ်၍ “**ကစ္စိ ဘိက္ခဝေ ခမနီယံ၊ ကစ္စိ ယာပနီယံ**” အစရှိသည်ဖြင့် ပဋိသန္တာရ ကထာကို ဦးစွာမဆွ မေးပြီးမှလျှင် ကန္တာရခရီးလမ်းဝယ် မပင်ပန်း မငြိုငြင်ကြဘဲ လာခဲ့ရသည်၏အဖြစ်ကို စိစစ်မေးမြန်းတော်မူလျှင် ကန္တာရကြမ်း၊ လမ်းပန်း မကောင်း၊ ညွှန်ပျောင်းထူပြော၊ ရွံ့ရေပေါ်၍ ပန်းမောရိရှား တောင်ပါး မြောက်တိမ်း၊ ဘယ်ညာယိမ်းနွဲ့၊ ရှေ့ငဲ့နောက်ယိုင်၊ ငေးမှိုင့်ညှိုးကြုံ၊ စက်တော်စုံသို့၊ ခိုလှုံရပါသော အကြောင်းအရာတို့ကို သေချာစွာ

(၂၈၀) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

လျှောက်ထားကြလေက ဓမ္မိဿရ၊ ဓမ္မသာမိ၊ မုနိသင်းကျစ်၊ ဓမ္မရာဇ်သည်
 ရွံ့နှစ်ညွှန်စေး၊ ညစ်ကြေးကပ်ငြိ၊ ရေစေးရှိသည့် တိစီဝရိတ်သင်္ကန်းဖြင့်
 ပင်ပန်းသောသဘောရှိသော ထိုရဟန်းတို့ကို မြင်တော်မူလှသဖြင့်
 သိသာနုသိဿတို့အား အကျိုးစီးပွား များစေခြင်းငှာ- **အနုဇာနာမိ**
ဘိက္ခဝေ ဝဿံဝုတ္တာနံ ဘိက္ခုနံ ကထိနံ အတ္ထရိတုံ၊ အတ္ထတ
ကထိနာနံ ဝေါ ဘိက္ခဝေ ပဉ္စာနိသံသာ ကပ္ပိဿန္တိ- အစရှိသည်ဖြင့်
 ခွင့်ပြုတော်မူပါသည်ဘုရား။

===၀၀၀===

(မေး-၅)။ ကထိနဿ အတ္တာရမာသော ဇာနိတဗ္ဗော။

(ဇိ၊ ၅။ ၃၀၈။) ဟူ၍ ပရိဝါ ကထိနဘောဒပါဠိ လာရှိသည်နှင့်အညီ ကထိန်ခင်း
 ရာသော ခေတ်ကာလ အပိုင်းအခြားကို သိအပ်၊ သိသင့်၊ သိထိုက်၊
 သိကောင်းသည်ဖြစ်၍ အဘယ်ခေတ်ကာလ၌ ကထိန်ခင်းအပ်ပါသနည်း။

(ဖြေ-၅)။ ဝဿာနဿ ပစ္ဆိမော မာသော ဇာနိတဗ္ဗောဟူသော
 ပရိဝါ ကထိနဘောဒ ပါဠိတော်နှင့်အညီ အဇ္ဈာဗ္ဗေ အာကာသေဝယ်၊
 မြေငွေ့ ရဟတ်၊ ရောင်နဝင်းစုံ၊ ပြောင်လင်းထုံ၊ စန်းယုန်နတ်နှင့်၊ နက္ခတ်
 တံခွန်၊ ပုလဲစုနယ်၊ ရှုစဖွယ်သည့်၊ ကြယ်တို့အမွန်၊ အလွန်မြိုင်ဆိုင်၊
 ဗဟိုမြင့်ဖြိုး၊ စွန်စွန်မိုးလျက်၊ တန်ခိုးရောင်ပြိုင်ကြ၍၊ ဂနိင်တခွင်၊ မြိုင်အပြင်၊
 အိုင်စဉ် တစ်လျှောက်၊ အံ့လောက်ထင်ရှား၊ ရေပြင်အားလုံး၊ ပျားပိတုန်းတို့
 အုန်းအုန်း သံကျော်ကြား၍၊ ပြည်သားအပေါင်း၊ ကြာလက်စုံစိုပြေ၊
 ပန်းပွင့်ရောင် ထိန်ဝေနှင့်၊ စိန္တေမှာညောင်ရေလောင်း၍၊ ဆုတောင်းမြှောက်သံ၊
 ဘဝဂ်ပျံ့၊ ထက်နဘံချဉ်း၊ တက်လျှံဝင်းသည့်၊ သီတင်းကျွတ်ပုဏ္ဏမိ၊
 ယုန်ရတီ၊ စုံညီပေါ်ထွက်၊ ကျော်-တစ်ရက်မှာ၊ မျှောက်ဆက်ခါမိ၊ ဒွါဒသီ
 ဝယ်၊ ရာသီဠိစွာ၊ မှောင်အလုံး အရောင်ဖုံးသည့်၊ တန်ဆောင်မုန်း ပုဏ္ဏမာ
 ယုန်စန္ဒာညီမျှသည့်၊ ဤတစ်လလုံးလုံးမှာ၊ အုန်းအုန်းဆူ သိမ့်သိမ့်သဲ၊
 သာဝတ္ထိ ပြည်သူတို့ ကြည်ဖြူစွာယှဉ်တွဲ၊ သင်္ကန်းလျှံသဘင်ပွဲ၌၊ ဝင်နွဲ့သည့်
 သမယသည်၊ ဘုရားရှင် ရွှေလက်ထက်တော်မူစ၍ ယနေ့ထက်တိုင်
 ပင်လျှင်၊ ချစ်သျှင်မြတ်စွာ၊ သာသနာလျှင်၊ အခါတွင်ဆန်း၊ အစဉ်မြန်းကြ

ကထိနက္ခန္ဓက - ကထိန်ဆိုင်ရာသိမှတ်ဖွယ်များ (၂၈၁)

သည့်၊ သင်္ကန်းပွဲသမယ ဖြစ်ပါသည်ဘုရား။

===၀၀၀===

(မေး-၆)။ ကတိဟိ အဂေဟိ သမန္နာဂတော ပုဂ္ဂလော ဘဗ္ဗော ကထိနံ အတ္ထရိတုံ။ (ဝိ၊၅။၃၀၇။) ဟူ၍ ပရိဝါ ကထိနဘောဒဉ္စ ပုစ္ဆာပါဠိ လာရှိသည်နှင့်အညီ အဘယ်မျှလောက်သော အင်္ဂါတို့နှင့် ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ကထိန်ခင်းထိုက်ပါသနည်း။

(ဖြေ-၆)။ အဋ္ဌဟဂေဟိ သမန္နာဂတော ပုဂ္ဂလော ဘဗ္ဗော ကထိနံ အတ္ထရိတုံ။ (ဝိ၊၅။ ၃၀၇။) - ဟူသော ပရိဝါ ကထိနဘောဒ ပါဠိ လာရှိသည့်နှင့်အညီ အင်ရှစ်လီနှင့်ပြည့်စုံသော ရဟန်းမှ ကထိန် ခင်းထိုက်ပါသည် ဘုရား။

===၀၀၀===

(မေး-၇)။ ကတမေဟိ အဋ္ဌဟဂေဟိ သမန္နာဂတော ပုဂ္ဂလော ဘဗ္ဗော ကထိနံ အတ္ထရိတုံ။ (ဝိ၊၅။၃၀၇။) ဟူ၍ ပရိဝါ ကထိနဘောဒဉ္စ ပုစ္ဆာပါဠိ လာရှိသည်နှင့်အညီ အင်ရှစ်လီနှင့်ပြည့်စုံသောပုဂ္ဂိုလ်သည် ကထိန်ခင်း ထိုက်သောဟူပြီး ဟုတ်ဟုတ်ငြားငြား မှတ်မထားသည့် အင်္ဂါရှစ်ပါးနှင့် ပြည့်စုံကာမျှဖြင့် ခင်းရမည်မဟုတ်ဖြစ်၍ အဘယ်အင်္ဂါရှစ်ပါး နှင့်ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်သည် ခင်းအပ်ပါသနည်း။

(ဖြေ-၇)။ ပုဗ္ဗကရထံ ဇာနာတိ၊ ပစ္စုဒ္ဓါရံ ဇာနာတိ၊ အဓိဋ္ဌာနံ ဇာနာတိ၊ အတ္ထာရံ ဇာနာတိ၊ မာတိကံ ဇာနာတိ၊ ပလိဗောဓံ ဇာနာတိ၊ ဥဒ္ဓါရံ ဇာနာတိ၊ အာနိသံသံ ဇာနာတိ၊ ဣမေဟိ အဋ္ဌ ဟဂေဟိ သမန္နာဂတော ပုဂ္ဂလော ဘဗ္ဗော ကထိနံ အတ္ထရိတုံ- (ဝိ၊၅။ ၃၀၇။)ဟူသော ပရိဝါ ကထိနဘောဒပါဠိ လာရှိသည်နှင့်အညီ၊ ရှေးဦးပြုလုပ်၊ ပစ္စုပု၊ဓိဋ္ဌာနံ၊ ခင်းရန်အင်္ဂါ၊ မာတိကာ၊ကြောင့်ကြ၊ ဥဒ္ဓါရ၊ အာနိသင် ဤရှစ်အင်ကို စုံလင်စွာသိသော ရဟန်းမှ ကထိန် ခင်းထိုက် ပါသည်ဘုရား။

===၀၀၀===

(၂၈၂) ဘဒ္ဒကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

(မေး-၈)။ ကထိနဿ ကတိ မူလာနိ။ ။ ဟူ၍ ပရိဝါ ကထိနဘောဒ၌ ပုစ္ဆာပါဠိ လာရှိသည်နှင့်အညီ အဘယ်သည် ကထိန၏ မူလမည်ပါသနည်း။

(ဖြေ-၈)။ ကထိနဿ ဧကံ မူလံ သံယော။ (ဝိ၊ ၅။ ၃၀၆။) - ဟူသော ပရိဝါ ကထိနဘောဒပါဠိ လာရှိသည်နှင့်အညီ၊ သံယောသည် ကထိန၏မူလ မည်ပါသည်ဘုရား။

===၀၀၀===

(မေး-၉)။ ကထိနဿ ကတိ ဝတ္ထုနိ။ ။ ဟူ၍ ပရိဝါ ကထိနဘောဒ၌ ပုစ္ဆာပါဠိ လာရှိသည်နှင့်အညီ တိစီဝရိတ်စသော ကိုးထည်သော သင်္ကန်းတို့တွင် အဘယ်သင်္ကန်းသည် ကထိန၏ တည်ရာဝတ္ထု မည်ပါသနည်း။

(ဖြေ-၉)။ တိထိ ဝတ္ထုနိ သံယာဋီ ဥတ္တရာသင်္ဂေါ အန္တရဝါသကော။ (ဝိ၊ ၅။ ၃၀၆။) - ဟူသော ပရိဝါ ကထိနဘောဒပါဠိ လာရှိသည်နှင့်အညီ၊ ကိုးထည်သော သင်္ကန်းတို့တွင် ဒုကုဋ်၊ ကိုယ်ဝတ်၊ သင်းပိုင်းအားဖြင့် သုံးထည်သော သင်္ကန်းတို့သာ ကထိန၏ တည်ရာဝတ္ထု မည်ပါသည်ဘုရား။

===၀၀၀===

(မေး-၁၀)။ ကထိနဿ ကတိ ဘူမိယော ။ ။ ဟူ၍ ပရိဝါ ကထိနဘောဒ၌ ပုစ္ဆာပါဠိ လာရှိသည်နှင့်အညီ ကထိန၏ ဖြစ်ကောင်းရာသော အဝတ်ကား ဘယ်နှစ်မျိုး ပြားပါသနည်း။

(ဖြေ-၁၀)။ ဆ ဘူမိသော ခေါမံ ကပ္ပါသိကံ ကောသေယျံ ကမ္မလံ သာဏံ ဘင်္ဂံ ။ (ဝိ၊ ၅။ ၃၀၆။) - ဟူသော ပရိဝါ ကထိနဘောဒပါဠိ လာရှိသည်နှင့်အညီ၊ ခေါမမည်သော လျော်တစ်မည် ဝါချည်တစ်မျိုး ပိုးထည်တစ်ရပ် သက္ကလပ်တစ်တန် ပိုက်ဆံလျော်တစ်ချက် ငါးပါးစုံ ရောယှက်၍ ယက်အပ်သော သင်္ကန်းဟူသည် ကထိနဘူမိသည် ဇာတိဘောဒ အမည်အားဖြင့် ခြောက်မျိုး ပြားပါသည်ဘုရား။

===၀၀၀===

ကထိနက္ခန္ဓက - ကထိန်ဆိုင်ရာသိမှတ်ဖွယ်များ (၂၈၃)

(မေး-၁၁)။ ကထိနဿ ကော အာဒိ၊ ကိ မဇ္ဈေ ကိ ပရိယော သာနံ။ ။ ဟူ၍ ပရိဝါ ကထိနဘောဒ၌ ပုစ္ဆာပါဠိ လာရှိသည်နှင့်အညီ ကထိန်၏ အစ၊ အလယ်၊ အဆုံး သုံးပါးလုံးကို သိမ်းကျုံး သိလွယ် မှတ်သားဘွယ်ကား အဘယ်သို့ပါနည်း။

(ဖြေ-၁၁)။ ကထိနဿ ပုဗ္ဗကရဏံ အာဒိ၊ ကိရိယာ မဇ္ဈေ အတ္ထာရာ ပရိယောသာနံ။ (ဝိ၊ ၅။ ၃၀၇။) - ဟူသော ပရိဝါ ကထိနဘောဒ ပါဠိလာရှိသည်နှင့်အညီ၊ ကောင်းစွာလျော်ဖွပ် သတ်မှတ်စီရင် ဖြတ်ယှဉ်၊ ချုပ်၊ ဆုံး၊ ဗိန္ဒုထိုးခြင်း ဟုဆိုအပ်သော ခုနစ်ပါးသော ပုဗ္ဗကရဏသည် ကထိန် အစ၊ ပစ္စုဒ္ဓိရံပြုဟန် အဝိဋ္ဌာန်တင်ခြင်းသည် ကထိန် အလယ်၊ ဝစီဘောဒ မြွက်ဟလှစ်ဖွင့် ကျူးရင့်ဆက်ဆက် နှုတ်မြွက်၍ ခင်းခြင်းသည် ကထိန်အဆုံး မည်ပါသည်။

===၀၀၀===

(မေး-၁၂)။ ကတမေသံ ပုဂ္ဂလာနံ ကထိနတ္ထာရာရဟန္တိ။ ဟူ၍ ပရိဝါကထိနဘောဒ၌ ပုစ္ဆာပါဠိ လာရှိသည်နှင့်အညီ ကထိန်ခင်းခြင်း အကြောင်းရင်းရှိသော အကျိုးဂုဏ်အင် အာနိသင်တို့ကို အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ ရထိုက်ပါသနည်း။

(ဖြေ-၁၂)။ တိတ္ထံ ပုဂ္ဂလာနံ ကထိနတ္ထာရာ ရဟန္တိ။ ကတမေတံ တိတ္ထံ ပုဂ္ဂလာနံ ကထိနတ္ထာရာ ရဟန္တိ။ သီမဋ္ဌော အနုမောဒတိ။ အနုမောဒန္တော ဝါစံ ဘိန္ဒုတိ၊ ဝါစံ ဘိန္ဒုန္တော ပရံ ဝိညာပေတိ။ ဣမေသံ တိတ္ထံ ပုဂ္ဂလာနံ ကထိနတ္ထာရာ ရဟန္တိ။ (ဝိ၊ ၅။ ၃၀၇။) - ဟူသော ပရိဝါ ကထိနဘောဒ ပါဠိတော်နှင့်အညီ ဤသိမ် ဥပစာရ အတွင်း ကျ၍ အပ၌ မတည်သောရဟန်း၊ ဝစီဘောဒ မြွက်ဟဖွင့်လှစ် ကျူးရင့်ဆိုမှု အသံပြု၍ အနုမောဒနပြုသောရဟန်း နှုတ်မြွက်သောအား သူတစ်ပါးကို ကြားသိစေသောရဟန်း ဤရဟန်းသုံးပါးတို့သည် ကထိန် ခင်းခြင်းကြောင့် ဖြစ်သော အကျိုးဂုဏ်အင် အာနိသင်ကို ရထိုက်ပါသည် ဘုရား။

===၀၀၀===

(၂၈၄) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

(မေး-၁၃)။ ကထိနက္ခန္ဓာရံ ကေ လဘန္တိ၊ ကေ န လဘန္တိ။

(ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၈၈။)ဟူ၍ ဗုဒ္ဓမတ္တည၊ ကျမ်းပြုဆရာ မဟာဝဂ္ဂ ကထိနက္ခန္ဓက အဋ္ဌကထာသခင် အသျှင်မြတ်တို့ မိန့်အပ်သည်နှင့်အညီ ဤကထိန ခင်းခြင်းကို အဘယ်မျှလောက်သော အရေအတွက်ရှိသော ရဟန်းတို့ သည် ရထိုက်ပါသနည်း။

(ဖြေ-၁၃)။ ဂဏဝသေန တာဝ ပစ္ဆိမကောဋိယာ ပဉ္စ ဇနာ လဘန္တိ၊ ဥဒ္ဓံ သတသဟဿမ္ပိ-ဟူ၍ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၈၈။) မဟာဝဂ္ဂ ကထိနက္ခန္ဓ အဋ္ဌကထာဆရာမြတ်တို့ မိန့်အပ်သည်နှင့်အညီ အယုတ် အားဖြင့် ငါးပါးအရေအတွက် ထိုထက်သင်္ချာ အရာအထောင်ဖြစ်သော ရဟန်းတို့သည် ကထိနခင်းခြင်းကို ရထိုက်ပါသည်ဘုရား။

===၀၀၀===

(မေး-၁၄)။ အယုတ်အားဖြင့် ငါးပါးအရေအတွက် ထိုထက် သင်္ချာ အရာမက များပြားလှသော ရဟန်းတို့ ရထိုက်သော ဟူပြီ၊ အယုတ်အားဖြင့် ငါးပါးအရေအတွက် ထိုထက် သင်္ချာလွန်ကာမျှဖြင့် ခင်းရမည်မဟုတ်ဖြစ်၍ အဘယ်သို့သော ဂုဏ်ထူးရှိသော ရဟန်းတို့ ခင်းထိုက်ပါသနည်း။

(ဖြေ-၁၄)။ ဂုတ္တဝဿဝသေန ပုရိမိကာယ ဝဿံ ဥပဂန္ဓာ ပထမပဝါရဏာယ ပဝါရိကာ လဘန္တိ-ဟူ၍ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၈၈။) မဟာဝဂ္ဂ ကထိနက္ခန္ဓ အဋ္ဌကထာ ဆရာမြတ်တို့ မိန့်အပ်သည်နှင့်အညီ နွယ်သာ ခေါ်မှီ၊ အာသာဇ္ဇိဝယ်၊ ပုဏ္ဏမိပေါ်တက်၊ ကျော်တစ်ရက်ဟု၊ အထွက်နေ့ ရောက်ခါ၊ ရပ်ရွာတစ်ပါး၊ မသွားမပြောင်း၊ ရောက်ရာကျောင်း၌၊ ကိန်း အောင်း၍သာ၊ ပုရိမဝါသို့မပြတ်၊ ကပ်သောဘိရှိသဖြင့်၊ ပထမပဝါရဏာ နေ၌၊ ချမ်းမြေ့ကြည်သာ၊ ပဝါရဏာပြုကြသော၊ ရဟန်းတို့သာ ကထိန ခင်းခြင်းငှာ ထိုက်ပါကုန်သည်ဘုရား။

===၀၀၀===

ကထိနက္ခန္ဓက - ကထိန်ဆိုင်ရာသိမှတ်ဖွယ်များ (၂၀၅)

(မေး-၁၅)။ ပုရိမဝါ ပဌမပဝါရဏာနေ၌ ချမ်းမြေ့သာယာ ပဝါရဏာ ပြုကြသော ရဟန်းတို့သာ ကထိန်ခင်းခြင်းငှာ ထိုက်သည်ရှိသော်။ ။
ကထိနံ ကေန ဒိန္နံ ဝဇ္ဇတိ။ (ဝိဇ္ဇ၊ ၁။ ၃၈၉။) ဟူသော ပုစ္ဆာကို မဟာဝဂ္ဂ၊ ကထိနက္ခန္ဓ အဋ္ဌကထာသခင် အသျှင်မြတ်တို့ မိန့်အပ်သောကြောင့် အဘယ်သူ လှူဒါန်းအပ်သော သင်္ကန်းဖြင့် ခင်းအပ်ပါသနည်း။

(ဖြေ-၁၅)။ ယေန ကေနစိ ဒေဝေနဝါ မနုဿေနဝါ ပဉ္စန္ဒဝါ သဟဓမ္မိကာနံ အညတရေန ဒိန္နံ ဝဇ္ဇတိ-ဟူ၍ မဟာဝဂ္ဂ၊ ကထိနက္ခန္ဓ အဋ္ဌကထာ ဆရာမြတ်တို့ မိန့်အပ်သည်နှင့်အညီ ဒေဝီ၊ ဒေဝါ၊ သက္က၊ မာရာ၊ သဒ္ဓါ၊ ကြည်ဖြူ၊ ခြောက်ထပ်သူတို့၊ ကပ်လှူအပ်သော သင်္ကန်းပင်ဖြစ်စေ၊ ဗြဟ္မာအများ၊ ညွတ်တွားကော်ရော် ပူဇော်အပ်သော သင်္ကန်းပင်ဖြစ်စေ၊ ဘိက္ခု၊ ဘိက္ခုနီ၊ တစ်လီ၊ သိက္ခမာန၊ သာမဏေ၊ သာမဏေရီ၊ ငါးလီ သဟဓမ္မိက သဟဗြဟ္မစာရီ၊ တရားကိုမှီလျက်၊ သာဇီဝသိက္ခာ၊ မက္ခာ ထပ်တူ ကျင့်ကြသူချင်း၊ သီတင်းသုံးဖော် ငါးယောက်တို့တွင် တစ်ယောက် ယောက်သောသူ ကပ်လှူအပ်သော သင်္ကန်းပင်ဖြစ်စေ အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသောသူ လှူအပ်သော သင်္ကန်းဖြင့် ခင်းအပ်ပါသည်ဘုရား။

===၀၀၀===

(မေး-၁၆)။ နတ်၊ လူ၊ ဗြဟ္မာ သိက္ခာသာဇီဝ ကျင့်ကြသူချင်း သီတင်းသုံးဖော် ငါးဦးတို့တွင် အမှတ်မထား တစ်ပါးပါးသောသူသည် ကြည်ဖြူ ဝမ်းမြောက် သဒ္ဓါပေါက်၍ မျက်မှောက်ဆက်ကပ် လှူဒါန်းအပ် သော သင်္ကန်းဖြင့် ခင်းအပ်သော ဟူပြီ။ အဘယ်သို့ဆို၍ လှူအပ်သော သင်္ကန်းဖြင့် ခင်းအပ်ပါသနည်း။

(ဖြေ-၁၆)။ ဣမံ ကထိနစီဝရံ သံဃဿ ဒေမာတိ ဝတ္ထပ္ပံ- ဟူ၍ ဝိနယာလင်္ကာရဋီကာ မိန့်မှာအပ်သည်နှင့်အညီ၊ “ဣမံ ကထိနစီဝရံ သံဃဿ ဒေမ”ဟု ဆို၍ စာတုဒ္ဒိသာ အာဂတာနာဂတ၊ သံဃိက မြောက်အောင် နှုတ်ထောက်ရည်မှန်း လှူဒါန်းအပ်သော သင်္ကန်းဖြင့် ခင်းအပ်ပါသည်ဘုရား။

===၀၀၀===

(၂၈၆) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

(မေး-၁၇)။ ဣမံ ကထိနစီဝရံ သံဃဿ ဒေမ-ဟု ဆို၍ လှူအပ်သော သင်္ကန်းဖြင့် ခင်းအပ်သည်ရှိသော်။ ။ ကထိနံ ပန ကေန အတ္ထရိတဗွံ။ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃၊ ၃၈၉။) -ဟူသော ပုစ္ဆာကို မဟာဝဂ္ဂ၊ ကထိနက္ခန္ဓက အဋ္ဌကထာသခင် အသျှင်မြတ်တို့ မိန့်အပ်သောကြောင့် အဘယ်သူသည် ကထိနံ ခင်းထိုက်ပါသနည်း။

(ဖြေ-၁၇)။ ယဿ သံဃော ကထိနစီဝရံ ဒေတိ။ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃၊ ၃၈၉။) -ဟူ၍ မဟာဝဂ္ဂ၊ ကထိနက္ခန္ဓ အဋ္ဌကထာဆရာမြတ်တို့ မိန့်အပ်သည် နှင့်အညီ စည်းဝေးရာပါ သံဃာအများသည် အကြင်ရဟန်းအား ပေး၏။ ထိုရဟန်းသည် ခင်းအပ် ပါသည်ဘုရား။

===၀၀၀===

(မေး-၁၈)။ သံဃေန ပန ကဿ ဒါတဗွံ။ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃၊ ၃၈၉။) -ဟူ၍ မဟာဝဂ္ဂ၊ ကထိနက္ခန္ဓက အဋ္ဌကထာပါဌ် မိန့်အပ်သည်နှင့်အညီ သံဃာ သည် အဘယ်ရဟန်းအား ပေးအပ်ပါသနည်း။

(ဖြေ-၁၈)။ ယော ဝိဇ္ဇာစီဝရော ဟောတိ။ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃၊ ၃၈၉။) -ဟူ၍ မဟာဝဂ္ဂ၊ ကထိနက္ခန္ဓ အဋ္ဌကထာဆရာမြတ်တို့ မိန့်အပ်သည်နှင့်အညီ အကြင် ရဟန်းသည် ဆွေးမြေ့နွမ်းပါး ပါးရှားသော သင်္ကန်းရှိ၏။ ထိုရဟန်း အား ပေးအပ်ပါသည်ဘုရား။

===၀၀၀===

(မေး-၁၉)။ ချို့တဲ့ခေါင်းပါး ပါးရှားရိန္ဒမ်း သင်္ကန်းမရှိသော ရဟန်း အား ပေးအပ်ခဲ့လျှင် ဤသီမဋ္ဌက သိမ်အပြင် သံဃာ့အစည်းအဝေးဝယ် ဘယ်ရဟန်းသည် သင်္ကန်းရှားပါး ခေါင်းပါး နွမ်းနယ်ပါသနည်း။

(ဖြေ-၁၉)။ ဤသီမဋ္ဌကသိမ်အပြင် သံဃာ့အစည်းအဝေးဝယ် ရှေးရှေးသော ဘဝန္တရ ကာလအထူးတို့က ဆည်းပူးခဲ့ကြသော သမ္ဘာရပါရမီ စုံညီပြည့်ဝသော ပုဂ္ဂိုလ်ချည်းဖြစ်၍ ဆွေးမြေ့ခေါင်းပါး ပါးရှားသောရဟန်း မရှိပါဘုရား။

===၀၀၀===

ကထိနက္ခန္ဓက - ကထိန်ဆိုင်ရာသိမှတ်ဖွယ်များ (၂၀၇)

(မေး-၂၀)။ ထိုထို ဘဝန္တရကာလအထူးတို့က ဆည်းပူးခဲ့ကြသော သမ္ဘာပါရမီ စုံညီပြည့်ဝသော ပုဂ္ဂိုလ်ချည်းသာ ဖြစ်ကြ၍ သင်္ကန်းရှားပါး ခေါင်းပါးနွမ်းနယ်သော ရဟန်းမရှိခဲ့သော် ဘယ်ရဟန်းအား ပေးအပ်ပါ သနည်း။

(ဖြေ-၂၀)။ ဂုဗ္ဗဿ ဒါတဗ္ဗံ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၈၉။)-ဟူ၍ မဟာဝဂ္ဂ ကထိနက္ခန္ဓ အဋ္ဌကထာ ဆရာမြတ်တို့ မိန့်အပ်သည် နှင့်အညီ ဤသီမဋ္ဌက သိမ်အပြင် သံဃာ့အစည်းအဝေးဝယ် အရွယ်သိက္ခာ ထေရ်ဝါကြီးမား ဂုဏ်များသခင် ထေရ်အသျှင်အား ပေးအပ်ပါသည်ဘုရား။

===၀၀၀===

(မေး-၂၁)။ ဤ သီမဋ္ဌကသိမ်အပြင် သံဃာ့အစည်းအဝေးဝယ် အဘယ်ထေရ်သည် သီတင်းကြီးပါသနည်း။

(ဖြေ-၂၁)။
 ခမာ ဇာဂရိယုဋ္ဌာနံ၊
 သံဝိဘာဂေါ ဒယိက္ခထာ။
 ဆဟိ ဂုဏေဟိ သမ္ပန္နော၊
 ဝိဿုတော သံဃနာယကော။

သဘောအရ တစ်လောက၌ ထောမနဂုဏ်၊ ပြောပြ၍မကုန် နိုင်အောင်၊ ကျော်ဟုန်ကိတ္တိ၊ ဘဝင်ထိမျှ၊ နဲ့သိကျေညာ၊ ဂုဏ်ပေါင်းဖြာ လျက်၊ ခမာ၊ ဇာဂရိယ၊ ရှေးဦးစသည်၊ နာယကခြောက်လုံး အမြောက် ဗုံးတို့ကို၊ ထောက်နှုန်းစွဲကိုင်၊ အမြဲပိုင်လျက်၊ နိုင်ငံတကာ၊ သာသနာ၊ ဝါဝါ ဝင်းတောက်၊ သတင်းမောက်အောင်၊ ကင်းပျောက်ညစ်ကြေး၊ အားသစ်ဆေးလျက်၊ နောင်ရေးမျှော်ရှု၊ ဗိုလ်မှူးပြု၍၊ နယုပဒေ၊ နည်း ထွေထွေကို၊ ခွဲဝေဖြန့်ဖြူး၊ အပေးထူးသည့်၊ ညောင်ဦးမြို့ မဟာဝိသုတာ ရာမတိုက် ဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် သီတင်းကြီး ဖြစ်ပါသည်ဘုရား။

===၀၀၀===

(၂၀၈) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) ရစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

(မေး-၂၂)။ ထိုထေရ်အသျှင်သည် ယခင်ဆိုအပ်ပြီးသော။

အဋ္ဌ ဟင်္ဂေဟိ သမန္တာကတော-စသော ပါဠိ လာရိသည်နှင့်အညီ ကောင်းစွာလျော်ဖွပ် သတ်မှတ်စီရင် ဖြတ်၊ ယှဉ်၊ ချုပ်ဆို၊ ဗိန္ဒုထိုးခြင်းဟုဆိုအပ်သော ခုနစ်ပါးသော ပုဗ္ဗကာရဏ၊ ပစ္စုဒ္ဓါရ အစီအမံ အဓိဋ္ဌာန်တင်ခြင်းခင်းရမည့်အစဉ်အလာ မာတိကာအပြား နှစ်ပါးသော ကြောင့်ကြ ဥဒ္ဓါရစ်အင် အာနိသင်ငါးပါးတို့ကို ပိုင်းခြားမကျန် ဝေဖန် ခွဲခြမ်း၍ သိစွမ်းနိုင်ခြင်းတည်းဟူသော အင်္ဂါရှစ်ပါးနှင့် ပြည့်စုံပါ၏လော။

(ဖြေ-၂၂)။ ရှစ်သောင်းလေးထောင် နက်ဆောင်သမုဒ္ဒရာ၊ အဏ္ဏဝါနှင့်၊ ပမာထပ်တူ၊ သုံးဆူပိဋက၊ နိကာယငါးဖြာ၊ အင်္ဂါကိုးတန်း၊ ဓမ္မကွန်ပေါင်း ရှစ်သောင်းလေးထောင်၊ ကုန်အောင်မွေနှောက်၊ ထွင်းကာဖောက်လျက်၊ စိန်ကျောက်အရှိန်၊ ဝစီရစ်နီအဟန်၊ ထက်သော ဉာဏ်ဖြင့်၊ ကြွင်းကျန်မရှိ ပါဠိအဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာ၊ အနု၊ မရ၊ ဂဏ္ဍိ၊ နေတ္တိတခဏ်း၊ ဆန်းအလင်္ကာ၊ သဒ္ဓါ၊ မောဂ္ဂလာန်၊ အဘိဓာန်၊ ဗျာကာရဏ်း၊ ကျမ်းအားလုံးကို၊ ထုံးမှန်အလား၊ ထွားထွားညက်ညက်၊ ကွက်ကွက်ကွင်းကွင်း၊ ဉာဏ်ရောင်လင်း၍၊ ကြွင်းကျန်သည်မရှိ၍၊ မွေနှောက်မိသောကြောင့်၊ ထုတ်ဖော်သ၊ သဒ္ဓကိတ္တိ၊ ကျော်စောခြင်း ရှိသော၊ ပဏ္ဍိတစာရင်းဝင်၊ ထေရ်ရှင်အပေါင်း၊ သူတော်ကောင်းတို့၏ နည်းကောင်းလမ်းမှန်ကို၊ နာခံရသော ပုဂ္ဂလဝိသေသဖြစ်၍ ရှစ်ပါးသော အင်္ဂါနှင့်ပြည့်စုံပါသည်ဘုရား။

===၀၀၀===

(မေး-၂၃)။ ဂုဗေသုပိ ယော မဟာပရိသော တဒဟော

စီဝရံ ကတွာ အတ္ထရိတုံ သက္ကောတိ တဿ ဒါတဗ္ဗံ။ (ဝိ၊ ဋ္ဌ၊ ၃၊ ၃၈၉။) ဟူ၍ မဟာဝဂ္ဂ၊ ကထိနက္ခန္ဓ အဋ္ဌကထာပါဠိ မိန့်အပ်သည်နှင့်အညီ၊ မိမိအထံ ခြွေရံတပည့် စုံညီလှည့်ပတ် ပရိသတ်များပြားလှ၍ ကထိန်လျာသင်္ကန်းကို ရသည့်နေ့၌သာ ကောင်းစွာလျော်ဖွပ် သတ်မှတ်စီရင် ဖြတ်၊ ယှဉ်၊ ချုပ်ဆို၊ ဗိန္ဒုထိုးခြင်းဟုဆိုအပ်သော ပုဗ္ဗကာရဏ ခုနစ်ပါးတို့ကို ပြုခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်သော ထေရ်အားသာ ပေးသင့်လေသောကြောင့် ထိုအသျှင်သည် ကထိန်လျှာ သင်္ကန်းကို ရသည့်နေ့၌ပင်

ကထိနက္ခန္ဓက - ကထိန်ဆိုင်ရာသိမှတ်ဖွယ်များ (၂၀၉)

ခုနစ်ပါးသော ပုဗ္ဗကရဏတို့ကို ပြုလုပ်ခြင်းငှာ စွမ်းနိုင်ပါ၏လော။

(ဖြေ-၂၃)။ ချုပ်ပြီး ဆိုးပြီးဖြစ်၍ ပြုလုပ်ရန်ကိစ္စ မရှိပါ။ ။

ချုပ်ပြီးဆိုးပြီးပင် မဟုတ်သော်လည်း ကြယ်ပေါင်းခသောလကဲ့သို့၊ ဂဏာစရိယ၊ ဂဏပါမောက္ခ၊ ဂဏဝါစက၊ သုတဓရ ပုဂ္ဂလဝိသေသဖြစ်၍၊ ဝန်းကျင်လှည့်ပတ်၊ တပည့်ပရိသတ်တို့နှင့်ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍လည်းကောင်း၊ ထိုကဲ့သို့ မပြည့်စုံသော်လည်း သံဃာအများသည် ထောက်ပံ့အပ်သည် ဖြစ်၍လည်းကောင်း စွမ်းနိုင်ပါသည်ဘုရား။

===၀၀၀===

(မေး-၂၄)။ ချုပ်ပြီး ဆိုးပြီးမဟုတ်ခဲ့သော်၊ သံဃာတော် အပေါင်းသည် ထောက်ပံ့ကူညီအပ်သော ဟူပြီ။ ထေရ၊ နဝ၊ မဇ္ဈိမတို့တွင် အဘယ်ပုဂ္ဂိုလ်များသည် ထောက်ပံ့ ကူညီအပ်ပါသနည်း။

(ဖြေ-၂၄)။ အဟံ ထေရောတိဝါ ဗဟုသုတောတိဝါ ဧကေနာပိ အကာတုံ န လဗ္ဘတိ။ သဗ္ဗေဟေဝ သန္နိပတိတွာ ဓောဝန သိဗ္ဗန ရဇနာနိ နိဋ္ဌာပေတဗ္ဗာနိ။ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃၊၃၉၀။)-ဟူ၍ မဟာဝဂ္ဂ ကထိနက္ခန္ဓ အဋ္ဌကထာ မိန့်မှာအပ်သည်နှင့်အညီ။ ထေရ၊ နဝ၊ မဇ္ဈိမတို့တွင်၊ မည်သူအားမျှ၊ ရှောင်ရှား ကွေကွင်း၍၊ နေခြင်းငှာမသင့်ပါ။ ဤကမ္ဘာမှ သင်္ချာတွက်ကိန်း ကပ် တစ်သိန်းအလွန်မှာ ရောင်ဝါတင့်တယ် ဂုဏ်ပေါင်းခြယ်လျက် ပြည့်ကြွယ်ကောင်းမှု အပေါင်းစုသည့် ပဒုမုတ္တရ၊ အမည်တော်ရသော ဇိနဗုဒ္ဓါ စောမြတ်စွာ၏ လက်ယာတော်ရံ ဌာနန္တရ ရာထူးရသော သုဇာတ ရဟန္တာသည် ကထိန်လျာသင်္ကန်းကိုခံလျှင် သယမ္ဘူမနိ တုမရှိသည့် ထုတိ တောက်ပြောင် ငါးမာရ်အောင်သည်၊ ဘုန်းရောင်ပဝင်း အမင်းမင်းမကိုင်၊ ဦးတိုက်ညွတ်တွား အမှူးထားသည့် ဘုရားစင်စစ် ဧကန်ဖြစ်တကားဟု ကိုးစားတော်မူ လျစ်လျူမရှု အရေးတော်ပြု၍ ပေါင်းစုသင်္ချာ များစွာဂဏန်း ခြောက်သန်းရှစ်သိန်း တွက်ကိန်းများဖော် သံဃာတော်နှင့်တကွ လောက များပိုင် ဘုန်းတော် လှိုင်သော်မှလည်း ကိုယ်တော်တိုင် ပြုသည့် အရာ တော်ဖြစ်၍ ငါကားထေရ်ကြီး ငါကားဂဏာစရိယ ငါကားပါမောက္ခ၊ ငါကား

(၂၉၀) ဘဒ္ဒကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ဂဏဝါစက သုတရေဖြစ်တကားဟု မည်သူအားမျှ ရှောင်ရှား ကွေကွင်း၍
နေခြင်းငှာ မသင့်ပါဘုရား။

===၀၀၀===

(မေး-၂၅)။ ကထိနံ နာမ အတိဉက္ကဋ္ဌံ၊ မာတရဗ္ဗိ ဝိညာပေတုံ
န ဝဋ္ဋတိ ။(ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၉၂။)ဟူ၍ မဟာဝဂ္ဂ ကထိနက္ခန္ဓက အဋ္ဌကထာ
ဆရာမြတ်တို့ မိန့်အပ်သည်နှင့်အညီ ဤကထိနိလျာသင်္ကန်းမည်သည်
အတိဉက္ကဋ္ဌ အလွန်မြတ်မှသာ အပ်သည်ဖြစ်၍ ပဝါရိတ၊ ဉာတိမဆို၊
အမိကိုသော်လည်း မတောင်းအပ်၊ ဝိညတ် ပရိယာယ်ကထာ သြဘာနိမိတ်
အရိပ်အရောင်မရှိ မိမိသဘာဝအလျောက်၊ ပေါ်ပေါက်လာရ ကောင်း
ကင်ဝက လျောကျသည့်နှယ် စင်ကြယ်သော သင်္ကန်းဖြင့်သာ ခင်းအပ်
လေသောကြောင့် ယခု ခင်းလတ္တံ့သော ကထိနိလျာသင်္ကန်းသည် ထိုကဲ့သို့
စင်ကြယ်သော သင်္ကန်းဟုတ်ပါ၏လော။

(ဖြေ-၂၅)။ တစ်စုံတစ်ယောက်သော ရဟန်းမျှ ဝိညတ်ပရိယာ သြဘာ
နိမိတ် အရိပ်အရောင် မပြုကြဘဲ သဘာဝအလျောက် ပေါ်ပေါက်
လာရသဖြင့် ကောင်းကင်ဝက လျောကျသည့်နှယ် စင်ကြယ်သော သင်္ကန်း
ဟုတ်ပါ၏ဘုရား။

===၀၀၀===

(မေး-၂၆)။ န အညတြ သံဃာဋီယာ အတ္ထတံ ဟောတိ
ကထိနံ- အစရှိသော မဟာဝဂ္ဂ၊ ကထိနက္ခန္ဓကပါဠိ (ဝိ၊၃။၃၅၃။
)လာရှိသည်နှင့် အညီ ပဉ္စခဏ်း၊ သတ္တခဏ်း စသည်ဖြစ်၍ အနားပတ်
လေးဘက်တင်သဖြင့် ကထိနိလျာဝင်ထိုက်သော ဒုက္ခဋ္ဌ၊ ကိုယ်ဝတ်၊
သင်းပိုင်အားဖြင့် သုံးထည်သောသင်္ကန်းတို့သာ ကထိနိအပါအဝင်
ကထိနိအရာ အမြောက်ထိုက်သောကြောင့် ယခုခင်းအပ်သော ကထိနိ
လျာ သင်္ကန်းသည် ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော သုံးထည်သော သင်္ကန်းအပါ အဝင်
ဖြစ်၍ ကထိနိလျာ မြောက်ထိုက်သော သင်္ကန်းဟုတ်ပါ၏လော။

ကထိနက္ခန္ဓက - ကထိန်ဆိုင်ရာသိမှတ်ဖွယ်များ (၂၉၁)

(၆၅-၂၆)။ ကိုးထည်သောသင်္ကန်းတို့တွင် ကထိန်အရာမမြောက် ပယ်ဖျောက်စွန့်ပစ်အပ်သော သင်္ကန်းမဟုတ်၊ သမုတ်လမ်းမှန်၊ ကျမ်းဂန် အရ၊ မှန်းဉာဏ်ဆလျက်၊ ပဉ္စခဏ်း၊ သတ္တခဏ်း၊ နဝခဏ်း စသည်ဖြတ်၍ အနားပတ်လေးဘက်တင်သဖြင့် ကထိန်လျာ ဝင်ထိုက်သော ဒုက္ခဋ္ဌ၊ ကိုယ်ဝတ်၊ သင်းပိုင်အားဖြင့် သုံးထည်သော သင်္ကန်းအဝင်အပါ ကထိန် လျာမြောက်သော သင်္ကန်းဟုတ်ပါ၏ဘုရား။

===၀၀၀===

(မေး-၂၇)။ သာဓု - သာဓု၊ အတုလတုလ၊ တုမရသည့်၊ သုဂတ ဘုန်းခေါင် ရောင်တဝင်းဝင်း၊ အမှောင်ကင်းအောင် ပြောင်လင်း ဆောင် သည့်၊ မာရ်အောင်ထွတ်ဖျား၊ လောကဥက္ကဋ္ဌ၊ မြိုက်ရောင်ဟပ်သည့်၊ မြတ်ဘုရား၏၊ တရားဥပဒေ၊ မိန့်ဗျာရွှေနှင့်၊ သဝေမယွင်း၊ ပြစ်မျိုးကင်း၍၊ သန့်ရှင်းတင့်ဆန်း၊ ဤကထိန်လျာ သင်္ကန်းသည်၊ ဝိနည်း လာထုံးတမ်း အလိုက်ဖြင့်၊ ခင်းထိုက်သော သင်္ကန်းမှန်ပေပြီ။ ဤသို့ ကျမ်းဂန်အရ၊ လမ်းမှန်ကျအောင် နန်းဆန် လှသော ယခုနစ်ကထိန်ပွဲမှာ၊ အသဲစွဲဘယ် အရပ်က၊ သဒ္ဓါဓာတ်ဉာဏ်အမြင်နှင့်၊ သမ္မဇဉ်ဖွေးဖြူ၍၊ ပေးလှူအပ်သော သင်္ကန်းဖြစ်ပါသနည်း။

(၆၅-၂၇)။ ဥက္ကာတိဥက္ကဋ္ဌ၊ ဥက္ကဇာတ်မှာ၊ ဥက္ကဝံသာ သကျာ မိပတိ ကြံခေတ္တ အစိုးရသဖြင့် နရိန္ဒ ဗြဟ္မိန္ဒပဝရ ဇေနန္ဒိ ဘဝန္တိ မဟေန္တိ ပရမမက္ခုဋ္ဌကူဋ္ဌ အတုလတုလ သုဂတကတ ဒေဝဒေဝေါ ပါရမီအကျိုး အလီလီတိုးသည့် တန်ခိုးတော်ဖြင့် မပေါ်မက်နှုန်း စကားပိုင်လျက် တရား ခိုင်အချက်ဖြင့် ပြိုင်ဘက်သုံးသည့် စက်ဘုန်းသယမ္ဘူ တိုင်းပြည်စိုးခြင်း ပိုင်သနင်းသည့် မင်းဆူဆူတို့ သရဖူရတနာ နိဗ္ဗာန်ကြွင်း စိတ်ကြံ လှမ်း လျက် မှန်းဆကာဖြင့် စူဠာစိန်ထွင် ရတနာရောင်ရှိန် ဝင်းဝင်းထိန်လျက် ဦးနှိမ်ညွတ်ရသည့် စက္ကဝတ်မင်းဖျား ကရုဏာဓာတ် ရှုညွှာတတ်သည့် မြတ်ဘုရား၏ သုံးပါးသာသနာ ကျင့်ဂုဏ်တောက်ပြောင် အမြဲဆောင် ရသည့် ရောင်အဝါ၏ တည်ရာမချို့၊ အများချီးကျူး ဂုဏ်ပေါင်းထူးသည့် ညောင်ဦးမြို့၌ မိုးဝေဆာ နိဗ္ဗာန်အောင်မြေ စိတ်ကြံဆောင်စေမည့် စေတနာ

(၂၉၂) ဘဒ္ဒကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ရောတည်လျက် မဟာပုည အဟုန်ရသဖြင့် ဘဝအဆက်ဆက် မပျက်
ကောင်းကျိုး နာဂါတ်ထိုထို မပြတ်စုံမည့် ကုသိုလ်မျိုးကို အားကြီး ဖွေရှာ
အခြေမယိုင် အရှည်ခိုင်အောင် နေထိုက်လေ့ရှိပါသော ကျောင်းဒါယကာ-
----- ကျောင်းဒါယိကာမ -----

----- သားသမီးအပေါင်း နောင်ရေးရှုမြော် ကောင်းမှု ပျော်
သည့် သူတော်ကောင်းတို့က နှစ်ထောင်းအားရ သဒ္ဓါဓာတ်ပြော မပြတ်စော
မည့် သောမနဖြင့် သဘောကျကြကာ မြန်မကြာနှောင်တွင်း သံသရာ
ထောင်အကျဉ်းမှ ရှောင်ကွင်းလွတ်ရာ မဟာအသင်္ခတ နိဗ္ဗာန ရွှေဘုံ
ဇေယျခုံတိုက်ခန်း အမြိုက်နန်းသို့ ဆိုက်မြန်းခိုလှုံဘွယ် ရည်ရွယ် ရိုးရင်း
နှလုံးသွင်း၍ ညစ်ကင်းသပသိမ်မွေ့ တစ်နှစ်တွင်းမှ တစ်ကြိမ် တွေ့ရသော
သူတော်လေ့ ကထိန်လျာကို ဝတီသာဆောက်ဘောင်မှာ နှစ်တစ်ထောင်ကွာ
ဆန်းအောင် အာသာပန်းနွယ်နီကို လယ်ချီကာ ထပ်မနားစွန်းပြီးလျှင်
နတ်အများလင့်ဆိုင်းသကဲ့သို့ ချင့်နှိုင်း ရှုထောက်စာ၍ ကျမ်းဂန်လာ
နိဿရည်းတို့ကို လမ်းမှန်စွာမလိပ်လည်းရအောင် သိပ်သည်းစွာ ချုပ်ထိုး
ရွှေဖန်ရည် အုပ်ဆိုးလျက် တုပ်လျှိုးကာ လှူဒါန်းသည့် ကထိန်သင်္ကန်း
ဖြစ်ပါသည်ဘုရား။

သာဓု - သာဓု၊ အတုလဘာဂျဝါ၊ မကုဋ္ဌ၊ ကုဋ္ဌ၊ ဥက္ကဋ္ဌာတိ
ဥက္ကဋ္ဌ၊ ဥတ္တမ ဥတ္တမာ၊ ရာဇာဓိ ရာဇိန္ဒ၊ ဒေဝိဓိ ဒေဝိန္ဒ၊ သက္ကာဓိ သက္ကိန္ဒ၊
ဗြဟ္မာဓိ ဗြဟ္မိန္ဒ၊ ဇေဋ္ဌ သေဋ္ဌ၊ အတုလတုလ၊ ဇိနဘဂဝါ၊ အဓိတပမာ၊
ထဝိတယသဝါ၊ သတ္တာသုဂတ၊ ဥက္ကဋ္ဌသာမိ၊ အနတ္တရ ဉာဏိ၊ သမုဂ္ဂတ
သမာဓိ၊ မုနိသကျ၊ ထုတိဘာဂျဝါ၊ ဇုတိ အနုလ္လ၊ ဉာဏာဓိပတိ၊ ဒွိပဒုတ္တမ၊
ဝိဇယုဿဝ၊ တြိဥက္ကဋ္ဌအစစ် ဖြစ်ကြီးဖြစ်တော်မူ၍ အမော်တကာတို့၏
ထိပ်သီး၊ အကြီးတကာတို့၏ ထိပ်တင်၊ ဘုရင်တကာတို့၏ ထိပ်ထား၊
သိကြားတကာတို့၏ ထွဋ်ချာ၊ ဗြဟ္မာတကာတို့၏ ထိပ်ပန်း၊ ရဟန်းတကာ
တို့၏ သင်းကျစ်၊ ဓမ္မရာဇ်မှန်ကူ၊ အမတပြည်နိဗ္ဗာန် ရည်စိတ်သန်သည့်
သယမ္ဘူဟု၊ စံတူ ကင်းပျောက်၊ စက်ဝဠာတွင်၊ ဘက်ပမာကင်းအောင်၊
သတင်းမောက်လျက်၊ ဝင်းတောက်ကျက်သရေ၊ ကံအမျိုးမျိုး ဉာဏ်
တန်ခိုးဖြင့်၊ တက်ပြီးဝေ၍၊ ကိုးထွေ့ဂုဏ်တော်၊ ဆည်းပူးရှာမှု၊ သမာဓုသည်။

ကထိနက္ခန္ဓက - ကထိန်ဆိုင်ရာသိမှတ်ဖွယ်များ (၂၉၃)

အာနဘော်ဖြင့်၊ အဟော် အစ္ဆရိ သတင်းနဲ့လွယ်၊ သင်းပျံ ကျယ်အောင်၊ အံ့ဘွယ်ရှိသည့်၊ မုနိထိပ်တင်၊ နိကာယ်အများ၊ ငြိတွယ် သနားသည့်၊ ဘုရားရှင်သည်၊ ဒီပင်္ကရာ သောင်းလောကဓာတ်၊ ပြောစမှတ်သည့်၊ စောမြတ်စွာ၏၊ ရှေ့မှာဝပ်စင်း၊ ဘုရားဉာဏ်သွား ဆုပ်နံထားလျက်၊ တံတားခင်းသဖြင့်၊ ရင်းနှီးသမ္ဘာ၊ ဗိုလ်ထုဝေနေ၊ ကျွတ်ဆုဝေမည့်၊ သုမေဓာဟု၊ မဟာအစစ်၊ ဉာဏ်တော်လေ့၊ ဈာန်ပျော်မွေ့သည့်၊ ရသေ့အဖြစ်မှ၊ ဝေဿန္တရာ၊ ပါရမီအခြင်၊ အထွဋ်တင်သည့်၊ ဘုရင်ရာဇာဟု၊ မဟာမင်းဖျား၊ ပါရမီမြင့်သုံး၊ ဖြည့်ကျင့်နှုန်းဖြင့်၊ နောက်ဆုံးထား၍၊ အများရှည်ကြာ၊ သင်္ချေသင်္ချာ၊ မယှဉ်သာသည့်၊ ကပ္ပိပါဌ၊ မဟာဆန္ဒ၊ ကာယဒုက္ခ၊ မဆုတ်ခွာသည့်၊ ဥဿာဟဖြင့်၊ လုံးလအားခဲ၊ အလောင်း၊ ဓမ္မတာ မပြောင်းသာအောင်၊ ကောင်းစွာစွဲလျက်၊ အမြဲစိတ်ကူး၊ ပါရမီ ရင့်သန်၊ အခွင့်မြန်အောင်၊ ကျင့်ဟန်ထူးသဖြင့်၊ ကွန်မြူးရောင်ရှိန်၊ အဂ္ဂိမဂ္ဂ၊ ဘက်မမျှသည့်၊ ဝဇီရစိန်ဖြင့်၊ နေအိမ်ခန္ဓာ၊ မသိတွေဝေ၊ ကြိတ်ဘိချေ သည့်၊ ကိလေသာကို၊ ပယ်ခွာပစ်ခွဲ၊ ဉာဏ်အလင်းရောင်၊ ဝင်းဝင်းပြောင်သည့်၊ စစ်အောင်ပွဲကို၊ မစနေ့ည၊ မာရ်အသင်းပင်း၊ ရန်ကင်းရှင်းအောင်၊ ခင်းကျင်းပြသလျက်၊ ဓမ္မသဘင်၊ နိဗ္ဗာန်စွဲမှီး၊ အံ့ဝဲချီးအောင်၊ ပွဲကြီးယင်၍၊ အစဉ်နောင်လာ၊ အများနှစ်သိမ့်၊ ပီတိဖိမ့်အောင်၊ ကောင်းစိမ့်ငှာဟု၊ ကောင်းစွာ ဟောထား၊ သတ္တဝါခဲ၊ ထပ်မကွာစွဲက၊ မြဲတိုးပွားမည့်၊ သုံးပါးရတနာ၊ ကျင့်ဂုဏ်တောက်ပြောင်၊ အမြဲဆောင်သည့်၊ ရောင်အဝါ၏၊ တည်ရာမချို့၊ အများချီးကျူး၊ ဂုဏ်ပေါင်းထူးသည့်၊ ညောင်ဦးမြို့၍၊ မိုးမိုးဝေဆာ၊ နိဗ္ဗာန်အောင်မြေ၊ စိတ်ကြံဆောင်ပေမည့်၊ စေတနာ၊ ဇရာ တည်လျက်၊ မဟာပုည၊ အဟုန်ရသဖြင့်၊ ဘဝအဆက်ဆက်၊ မပျက် ကောင်းကျိုး၊ နာဂါတ်ထိုထို၊ မပြတ်စိုမည့်၊ ကုသိုလ်မျိုးကို၊ အားကြီးဖွေရှာ၊ အခြေ မယိုင်၊ အရှည်ခိုင်အောင်၊ နေထိုင်လေ့ရှိပါသော ကျောင်းဒါယကာ

-----ကျောင်းဒါယကာမ-----

သားသမီးအပေါင်း၊ နောင်ရေးရှုမြော်၊ ကောင်းမှုပျော်သည့်၊ သူတော်ကောင်း တို့က၊ နှစ်ထောင်းနှိုင်းချိန်၊ ငါးပါးအကျိုး၊ များများတိုးအောင်၊ တန်ခိုး ရှိန်သည့်၊ ကထိန်သင်္ကန်း၊ မစ္ဆေရကြေးမထူ၊ သဒ္ဓါဇော ဖွေးဖြူလျက်၊

(၂၉၄)   ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ပေးလှူဒါန်းသဖြင့် ရဟန်း သံဃာ၊ သီလစွမ်းရည်၊ စိတ်တည်ကြည်သည့်၊
ထေရ်မဟာတို့၊ ကျမ်းလာမပျက်၊ မဟာဝဂ္ဂ၊ ကထိနဟု၊ ဓမ္မစက်နှင့်၊
အချက်မမှား၊ လမ်းမှန်အရိုး၊ ကျမ်းဂန်ကိုးလျက်၊ အကျိုးများအောင်၊ တရား
ထုံးနဲ့၊ ဥတ်-ကံနှစ်ကြိမ်၊ ဖတ်နှံချိန်သည်၊ ကထိန်ပွဲကို၊ ချီးပွဲနိုင်ကြောင်း၊
မနောဓိဋ္ဌာန်၊ ဇောဖိတ် လျှံအောင်၊ စိတ်ကြံကောင်းသည်၊ တစ်သောင်း
စကြဝဠာ၊ ပီတိဇောဝင်၊ သဘောမြင်သည်၊ နတ်ဗြဟ္မာနှင့်၊ သတ္တဝါ
အပေါင်း၊ ဝမ်းမြောက်နမော်၊ သာဓုခေါ်မည့်၊ သူတော်ကောင်းတို့သည်၊
နှစ်ထောင်းအားရ၊ သောမနဿဖြင့်၊ သဘောကျ ကျေညာ၊ မြေပထဗျာ
တုန်ဟီး၊ ပွဲတင်ဟီးအောင်၊ ကောင်းချီးဩဘာ၊ ထောမနာ တပြောင်
ပြောင်၊ ပီတိရောင်တဖိတ်ဖိတ်၊ သာဓုသံ အောင် နိမိတ်ဖြင့်၊ အောင်ဘိသိက်
သွန်းကြပါစေသောပ်။

ဤတွင် ကထိန်အမေး/အဖြေကဏ္ဍ ပြီး၏။

===

ကထိန်အနုမောဒနာ ပန်းကြားလွှာ

=====

ကထေသီ ကထိန် ထောမျှ၊

နာထော ဝီတ ကထံ ကထော။

တဗ္ဗိဝီ ကထယိဿာမ၊

ကထံ ကထံ ပဟာတဝေ။

နာထော၊ ပစ္စုပ္ပံသံသာ နှစ်ပြာကောင်းကျိုး ပွားဆင့်တိုးအောင် မျှော်ကိုး
တောင့်တတော်မူတတ်သော ရှင်တော်မြတ်ဘုရားသည်။

ဝီတကထံကထော၊ သို့လော သို့လော ကြံတွေးတော၍ သဘော
မရှင်း ယုံမှားခြင်းမှ လွတ်ကင်း စင်ကြယ်တော်မူပြီးသည်ဖြစ်၍။

ထောမျှ၊ ဂင်္ဂါဝါလု သဲစုအသွင် ဘုရားရှင်တို့ မြောက်မြင်ပြစာန်း

ကထိနက္ခန္ဓက - ကထိန်ဆိုင်ရာသိမှတ်ဖွယ်များ (၂၉၅)

ဂုဏ်ခန်းခန်းဖြင့် ချီးမွမ်းတော်မူအပ်သော။

ကထိနံ၊ တနစ်မှတခါကြိမ်သည့် မဟာကထိန် အလှူတော်ကြီးကို။

ကထေသီ၊ အလှူပေးအလှူခံ နှစ်တန်ပေါင်းစု စင်ကြယ်မှုဖြင့် ခွင့်ပြုပညတ်တော်မူခဲ့လေပြီ။

မယံ၊ သံဃထံမှောက် ပန်လျှောက်စီမံငှါ မိန့်အာဏာကို ကြည်သာနှစ်သက် ဦးထိပ်ရွက် ပန်ဆင်ရသော အကျွန်ုပ်တို့သည်။

ကထံကထံ၊ ကထိန်သဘော ဘယ်ပုံဟောသည်ဟု သို့လောသို့လော တွေးတောမရှင်း ယုံမှားခြင်းကို။

ပဟာတဝေ၊ ကျမ်းစာများမြှောက် အာဂုဏ်ထောက်၍ ကင်းပျောက်ပါစေခြင်း အကျိုးငှါ။

တဗ္ဗိတိ၊ ကထိန်နှင့်စပ် ပညတ်တော်အစဉ် ဝိနည်းလာ အစီအရင်များကို။

ကထယိဿာမ၊ လိုရာရွေးကောက် လိုရင်းရောက်အောင် တင်လျှောက် ပန်ကြားပါရစေကုန်ဘုရား။

===၀၀၀===

ကထိန်အစီအရင် လျှောက်ထားလွှာ

=====

ကထိနန္တိ ပဉ္စနိသံသေ အန္တော ကရဏ သမတ္တတာယ ထိရန္တိ အတ္ထော။

ပဉ္စနိသံသေ၊ အနာမန္တာ အသမာနှင့် ယာဝဒတ္တ စီဝရလည်း ဂဏဘောဇန သင်္ကန်းရံဟု ငါးတန်သော အကျိုးဆက်ဂုဏ်အင် အနိသင်တို့ကို။

(၂၉၆) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

အန္တောကရဏ သမတ္တတာယ၊ အတွင်းသွင်းပြု စွမ်းနိုင်မှုကြောင့်။

ထိရံ၊ ဖရိုဖရဲ မပြန့်ကြဲအောင် ခိုင်မြဲစေကြောင်း ရုပ်နာမ်အပေါင်းသည်။ (ပုရိမဝသံဝုတ္တ ရဟန်း၊ ငါးပါးအောက်မယုတ်သော သံဃာ၊ စီဝရမာသ ဓမ္မိယလဒ္ဓ စသော ရုပ်နာမ်အပေါင်းဟူသော သမူဟပညတ်သည်။)

ကထိနန္တိ၊ ကထိန်မည်၏ဟူသော သာရတ္ထ ဝိမတိ ဝဇီရ ဗုဒ္ဓိဋ္ဌိကာ မိန့်မှာသည်နှင့်အညီ-

- (၁) ဘောဇဉ်ငါးပါး ပင့်လျှောက်ထားသော် ထင်ရှားရှိမှန် ရဟန်းထံ၌ မပန်မကြား ယောက်ျားဘာသာ သွားလိုရာသို့ သွားနိုင်ခြင်းဟူသော အနာမန္တာစာရတစ်ပါး။
- (၂) ဝိနည်းမိဋ္ဌာန် တင်ပြီးမှန်သော်လည်း သုံးတန်သံဃာ၌ မဆောင်အပ်ဘဲ ရပ်ရွာတစ်ပါးသို့ လှည့်လည်သွားရခြင်းဟူသော အသမာ ဒါနာစာရတစ်ပါး။
- (၃) မနုတ်မခြင်း ငါးလတွင်းဝယ် ထင်လင်းစီမံ ဝိနည်းကံဟု မိဋ္ဌာန်ဝိကပ် မပြုအပ်ဘဲ သံဃာ၌အပို အလိုရှိသမျှ ဆောင်ခွင့်ရခြင်းဟူသော ယာဝဒတ္ထစီဝရတစ်ပါး။
- (၄) မအပ်နိမန် ဝစီကံဖြင့် ဂိုဏ်းထံရောက်လာ ဂိုဏ်းဥစ္စာဟု နှစ်ဖြာဘောဇဉ် ပညတ်တော်အစဉ်မှ မရှောင်ကြဉ်ရခြင်းဟူသော ဂဏဘောဇနလည်းတစ်ပါး။
- (၅) ကထိန်ခင်းရာ သံဃာအား ပေါ်လာဖြစ်လာ ရရှိလာသော သင်္ကန်းဟူသမျှ ရနိုင်ခြင်းဟူသော ယော စ တတ္ထ စီဝရပါဒ်တစ်ပါး။

ဤသို့အားဖြင့် ငါးပါးသောအကျိုး ဖွံ့ဖြိုးခိုင်ပြီး ပေါင်းစည်းညီမျှ သီမဋ္ဌကအတွင်း သိမ်းသွင်းနိုင်သော သဘောကို **ကထိန်**ဟု ခေါ်ဆိုရပါသည်ဘုရား။

ကထိနက္ခန္ဓက - ကထိနီဆိုင်ရာသိမှတ်ဖွယ်များ (၂၉၇)

ထိုကထိနီကို အစိန္တေယျ လောကမျက်ရှု သဗ္ဗညုဘုရားရှင်သည် သာဝတ္ထိပြည်ရှင် ဘုရင်ကောသလနှင့် တဘာသားချင်း ညီနောင်အရင်းဖြစ်ကြသော ဘဒ္ဒဝဂ္ဂိ မဟာထေရ်ပုဂံကိုယ်တို့သည် ဘုရားရှင်ကိုဖူးမြော်ခြင်းငှါ သာဝတ္ထိပြည်သို့အလာတွင် ခုနစ်ယူဇနာ အဝှမ်းခြားကွာသည် မဟာကန္တရကြီး ခရီးတလျှောက် ရွံ့ညွန်ပေါက်အောင် မိုးပေါက်မိုးသီး မိုးရေကြီးအတွင်း၌ ဆင်းဆင်းရဲရဲ ညွန်ခဲ့ညွန်နှစ် အညစ်အကြေး ရောသွေးလိမ်းကျံလေးလံသော တိစီဝရိက်သင်္ကန်းဖြင့် ပင်ပန်းညှိုးငယ်စွာ လာခဲ့ရသည်ဖြစ်၍ ဘုရားရှင်ထံမှောက် ဆင်းရဲစွာ ဆိုက်ရောက်၍ အကြောင်းစုံပြန်လျှောက်လေလျှင် ချင့်ထောက်စာနာ ငဲ့ညှာသနားတော်မူလှ၍ လေးလံထူထပ် မပြတ်ဆောင်အပ်သော တိစီဝရိက်သင်္ကန်းနှင့် ညဉ့်ကင်း၍ နေစိမ့်သောငှါ “အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ဝသံ ဝုတ္တာနံ ဘိက္ခုနံ ကထိနံ အတ္ထရိတံ၊ အတ္ထတကထိနာနံ ဝေါ ဘိက္ခဝေ ပဉ္စာနိသံသာ ကပ္ပိဿန္တိ” အစရှိသည်ဖြင့် ခွင့်ပြု ပညတ်တော်မူပါသည်။

ထိုသို့ ကထိနီခင်းမှု ခွင့်ပြုပညတ်တော်မူရာတွင် ကထိနီအခါနှင့်စပ် မကန့်သတ်ဘဲ အမှတ်မဲ့ ခင်းလိုရာကာလ၌ ခင်းခွင့်ရသည်မဟုတ်၊ သီတင်းကျွတ်လပြည့်ကျော်(၁)ရက်နေ့မှစ၍ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့အထိ စီဝရမာသ သင်္ကန်းကာလခေါ်သော ဤတစ်လအတွင်း၌သာ ခင်းခွင့်ရသည်ဖြစ်၍ ဤကထိနီအလှူပွဲတော်ကြီးသည် ဘုရားသခင်ကိုယ်တော်တိုင် စီရင်သတ်မှတ်သည့် နက္ခတ်ကောင်း ခပတ်ကောင်း အခါကောင်းကြုံကြိုက်၍ ကာလဒါနမြှောက်သော သင်္ကန်းအလှူတော်ကြီးဖြစ်ပါသည်။ ထိုပွဲတော်ကြီး၏ အစမှအဆုံးတိုင်အောင် အောင်မြင်ထမြောက် အပြီးသို့ ရောက်သည်အထိ လိုအပ်သည့် အစီအရင် ပတ်ဝန်းကျင် အခမ်းအနားတို့ကို ပိုင်းခြားသီးသန့် တကန့်စီ စုံညီအောင် လျှောက်ရပါလျှင်-

- (၁) “ကထိနဿ ဧကံ မူလံ သံဃော” ဟူသော ပရိဝါပါဠိတော်နှင့်အညီ ဘုရားရှင်လက်ထက်တော်မှစ၍ ယနေ့အထိ တကမ္ဘာလုံး

(၂၉၈)   ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

တသာသာသနာလုံးရှိ ရဟန်းသံဃာတော်အပေါင်းသည် ဤ
ယနေ့ ပေါ်ပေါက်လာသော ကထိန်သင်္ကန်းကို အလှူခံရမည့်
အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများဖြစ်၍ ဤကထိန်ပွဲတော်ကြီး၏ မူလ
ပထဝ အခြေအမြစ်၌ ပါဝင်လျက်ရှိပါသည်။

- (၂) “ကထိန်ဿ တီဏိ ဝတ္ထုနိ သံဃာဋ္ဌိ ဥတ္တရာသဂေါ အန္တရဝါ
သကော” ဟူသော ပရိဝါပါဠိတော်နှင့်အညီ ကောင်းစွာလျှော်ဖွပ်
ညီညွတ်စီရင် ဖြတ်ယှဉ်ချုပ်ဆိုးကပ္ပမိန္ဒုလိဒ်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော
ပုဗ္ဗကိစ္စ(၇)ပါးဖြင့်ကောင်းစွာ စီရင်အပ်ပြီးသော ဒုက္ခသင်္ကန်းကြီး
ဖြစ်စေ ကိုယ်ဝတ်ကေစီ သင်္ကန်းဖြစ်စေခါးဝတ်သင်းပိုင်ဖြစ်စေ
တထည်ထည်သော သင်္ကန်းသည် ကထိန်ခေါ်မှန်း သင်္ကန်းပွဲ
တော်ကြီး၌ လိုရင်းအချုပ်အချာ အင်္ဂါရပ်တခု အလှူဝတ္ထုအဖြစ်
ဖြင့် ပါဝင်ရပါသည်။
- (၃) ထိုအလှူဝတ္ထုသည်လည်း “ကထိန်ဿ ဆ ဘူမိယော ခေါမံ
ကောသေယျံ ကပ္ပိသိကံ ကမ္မလံ သာဏံ ဘင်္ဂံ” ဟူသော
ပရိဝါ ပါဠိတော်နှင့်အညီ ခံချည်သင်္ကန်း ဝါချည်သင်္ကန်း ပိုးချည်
သင်္ကန်း သက္ကလပ်သင်္ကန်း ပိုက်ဆံလျော်သင်္ကန်း အဆိုပါချည်
မျိုးငါးပါးရော၍ ယက်သောသင်္ကန်း ဤသို့ဇာတိဘောဒအားဖြင့်
ခြောက်မျိုးရှိသည်တို့တွင် တမျိုးမျိုးဖြစ်ရပါသည်။
- (၄) ထိုမှတစ်ပါး “ယေန ကေနစိ ဒေဝေန ဝါမနဿေန ဝါ ပဉ္စန္ဒ
သဟဓမ္မိကာနံ အညတရေန ဒိန္နံ ဝဋ္ဋတိ” ဟူ၍ အဋ္ဌကထာ
ဆရာမြတ်တို့ မိန့်အပ်သည်နှင့်အညီ နတ်ဖြစ်စေ လူဖြစ်စေ
ရဟန်းဖြစ်စေ သာမဏေဖြစ်စေ တစ်ဦးဦးသောအလှူပေး
အလှူရှင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည် “ဣမံ ကထိန်စီဝရံ သံဃဿ ဒေမ”
ဟု နှုတ်မြွက်ကြည်ဖြူ လှူလာပါသော်လည်း “ကထိန်နာမ
အတိ ဥက္ကဋ္ဌံ မာတရံပိ ဝိညာပေတုံ န ဝဋ္ဋတိ၊ အာကာသတော
ဩတိဏ္ဏံ သဒိသမေဝ ဝဋ္ဋတိ” ဟူ၍ ဝိနယ မဟာဝဂ္ဂ ကထိ

ကထိနက္ခန္ဓက - ကထိနိဆိုင်ရာသိမှတ်ဖွယ်များ (၂၉၉)

နက္ခန္ဓက အဋ္ဌကထာ ဆရာမြတ်တို့ မိန့်အပ်သည်နှင့်အညီ ကထိနိလျာသင်္ကန်းဟူသည် ဉာတိ ပဝါရိတ ကုလမဆို ဘယ် ပုဂ္ဂိုလ်ကိုမှ မတောင်းအပ်၊ အယုတ်သဖြင့် အမိအရင်းကိုသော် လည်း မတောင်းခံကောင်းသည်ဖြစ်၍ ကောင်းကင်ကျ ရေသဖွယ် အလွန်စင်ကြယ်မွန်မြတ်သော သင်္ကန်းဖြစ်မှသာ ကထိနိ ဆိုင်ရာ အင်္ဂါစုံလင်သည့် ပွဲဝင်ကထိနိဖြစ်ပါသည်။

- (၅) ထိုမှတစ်ပါး “တန္တဝါယ ဂေဟတောဟိ အာဘတသန္တာနေ နေဝ ခလိမက္ခတသာဋ္ဌကောပိ နဝဋ္ဋတိ”ဟူ၍ အဋ္ဌကထာ မိန့်မှာ အပ်သည်နှင့်အညီ ယက်ကန်းသည်တို့၏ ယက်ကန်းစင် ယက် ကန်းတန်းမှ ရည်မှန်းတိုင်းတာ ဖြတ်ယူလာခဲ့တိုင်းသော အသွင် ဖြင့် စင်အောင်မချွတ် မဖွပ်မလျော် ကော်ဖြင့် လိမ်းကုံး၍ သုံးရန်မကောင်း မပျောင်းမပျော့ ကော့ရရောခက်မာ အစာ မကျေသေးသော ပုဆိုးကြမ်းညစ်နွမ်းပေရေသော ပုဆိုးကြမ်း တို့ဖြင့် မခင်းအပ် မခင်းကောင်း၊ တကြောင်းထို့ပြင် ကထိနိ အစီအရင်တို့တွင် “နဥလ္လိခိတ မတ္တေန အတ္တတံ ဟောတိ ကထိနံ”စသော ပရိဝါပါဠိလာရှိသည်နှင့်အညီ ဓားခွဲဓားဖြတ် ညီစွာစပ်၍ အနား ပတ်လေးဖက် ပတ်လျက်ဝိုက်သန်း ပဉ္စခန်း သတ္တခန်း နဝခန်း စသည်ကျမ်းဂန်ညီအောင် စီရင်ခြင်းဟူသော ပုဗ္ဗကရဏ ကိစ္စဥသပုံ ကုန်စုံပြီးမြောက်မှသာ ကထိနိအရာ အင်္ဂါလုံလောက်၍ ဂုဏ်မြောက်သည့် သင်္ကန်းဖြစ်နိုင်ပါသည်။

- (၆) ထိုမှတစ်ပါး “န အညတြ သံဃာဋီယာ အတ္တတံ ဟောတိ ကထိနံ”စသော ပရိဝါပါဠိတော်နှင့်အညီ ကိုးထည်သော သင်္ကန်းတို့တွင် အမှတ်မထင် မြင်မြင်ဝါးဝါး တစ်ပါးပါးသော သင်္ကန်းဖြင့် ခင်းထိုက်သည်မဟုတ်၊ ဒုက္ခကိုယ်ဝတ် ခါးဝတ် တစ်သွယ် သုံးထည်သော သင်္ကန်းသည်သာ ကထိနိလျာ အဝင်အပါဖြစ်၍ ကထိနိအင်္ဂါဖြစ်၍ ကထိနိအင်္ဂါမြောက်သော သင်္ကန်းဖြစ်ပါသည်။

(၃၀၀) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

(၇) ထိုသင်္ကန်းကိုလည်း တစုံတယောက်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကိုရည်မှန်း၍ လှူဒါန်းအပ်သည်မဟုတ်၊ တဿာသနာလုံးသိမ်းကျုံးပါဝင် အရှင် သံဃာတော်အပေါင်းတို့ကို ညွှတ်ပြောင်းကြည်ဖြူ လှူလာပါ သော်လည်း “ယော တတ္ထစီဝရပါဒေါ” သဘောသင့်မျှ ပကတိ သိဒ္ဓဖြစ်သော စီဝရမာသ မူလကထိန်ခေတ်အတွင်း သက်ဆင်း ကျရောက်လေသောကြောင့် တစ်ကမ္ဘာလုံးရှိ စာတုဒ္ဓိသာ သံဃာ တော်အပေါင်းတို့မှာ ဆိုင်ရုံသာဆိုင်ကြ၍ ခံယူပိုင်ခွင့် မရှိကုန်၊ တစ်စုံတစ်ရာ လှူဒါန်းရာဖြစ်သော ဥပစာကျောင်းတိုက် အတွင်းရှိ သံဃာတော်တို့သာ ဆိုင်လည်းဆိုင် ပိုင်လည်း ပိုင်စေဟု အခွင့် အရေးပေးတော်မူခဲ့သည့်အလျောက် မျက် မှောက်ရှိပါဆို သံဃာတော်တို့ ခွဲခြားဝေဘန် ခံယူခွင့်ရှိ ပါသည်။

ထို့ကြောင့် ဤယနေ့ ဤမဟာ ဝိသုတာရာမကျောင်းတိုက်ကြီး အတွင်း၌ အလှူဦးသင့်စွာ ပေါ်ပေါက်လာသော ကထိန်လျာသင်္ကန်း သည် မည်သည့်ရဟန်းမျှ တိုက်တွန်းတောင်းခံ ဉာဏ်ပရိယာယ် မြို့ဆွယ်သွေးဆောင်ခြင်းမရှိ ပကတိကောင်းကင်မှ စင်ကြယ်စွာကျလာ သော ရေကြည်ရေသန့်ကဲ့သို့ ပခုက္ကူခရိုင်ရဲဝန်ကြီးအမှူးပြုသော ရဲအဖွဲ့ ကြီး၏ မူလပင်ကိုယ် အလိုအလျောက် သဒ္ဓါပေါက်၍ လာရောက် လှူဒါန်းအပ်သည် ဖြစ်သောကြောင့် သုံးလောကမကိုဉ် အမှိုက်ရောင်ပွင့် နေမင့်ဗန္ဓု၊ သဗ္ဗညု၏ နယုပဒေ မိန့်ဗျာချွေနှင့် သဝေမဖီ အညီထွန်း သစ် အပြစ်ကင်းဝေး ညစ်ကြေးမထင် လွန်သန့်စင်သည့် ပွဲဝင်သင်္ကန်း ဖြစ်ပါသည်။

ထိုသို့ဖြစ်ရာ ဤမဟာဝိသုတာရာမ ကျောင်းတိုက်အတွင်း ဝါတွင်းသုံးလမပြတ် ဝါကပ်တော်မူကြသော သံဃာတော်(၇၀၀)ကျော်တို့ ပိုင်ခွင့် ဆိုင်ခွင့် ခံယူခွင့်ရှိကြပါသော်လည်း “ယော ဖိဏ္ဏ္ဏစီဝရော တဿ ဒါတဗ္ဗံ” ဟူသော အဋ္ဌကထာ ဒေသနာနှင့်အညီ ရှေ့ဦးစွာ ဆွေးမြေ့နှင်းပါး သင်္ကန်းရှားသည့် ရဟန်းအားသာ အများသံဃာ ညီညွတ်စွာဖြင့် ကမ္မဝါ

ကထိနက္ခန္ဓက - ကထိန်ဆိုင်ရာသိမှတ်ဖွယ်များ (၃၀၁)

ဥတု ဖတ်၍မနေပေးရမည်ဖြစ်သောကြောင့် ဤသံဃာ အစည်းအဝေး၌ ဆွေးမြေ့ခွမ်းပါး သင်္ကန်းရှားယောရဟန်းသည် ဤသင်္ကန်းကို ခံယူနိုင်ပါသည်။

ဤသီမဋ္ဌက သိမ်အပြင် သံဃာအစည်းအဝေး၌ ရှေးရှေးသော ဘဝန္တရ ကာလအထူးတို့က ဆည်းပူးခဲ့ကြသော သမ္ဘာရပါရမီ စုံညီပြည့်ဝသော ပုဂ္ဂိုလ်ချည်းဖြစ်ကြ၍ တစုံတယောက်မျှသင်္ကန်း ရှားပါးခွမ်းနယ်သူ မရှိပါလျှင် “ဓမ္မဿ ဒါတဗ္ဗံ” ဟူသော အမိန့်ဥပဒေနှင့်အညီ ဆရာတော်ကြီးအား အများသံဃာ ညီညွတ်စွာဖြင့် ကမ္မဝါဉာဏ် ဖတ်၍ မနေပေးရမည်ဖြစ်ပါကြောင်းကို ဦးခေါင်းဝပ်လျှိုး ခိုခိုပန်ကြား လျှောက်ထားအပ်ပါသည် သံဃာတော်အရှင်သူမြတ်တို့ဘုရား။

===၀၀၀===

ကထိန်အနုမောဒနာ တိုက်တွန်းလွှာ

=====

အဟောဒါနံ ပရမဒါနံ၊
သာသနော သုပ္ပတိဋ္ဌိတံ။
တသ္မာ ကလျာဏသင်္ကပ္ပံ၊
အနုမောဒန္တ သာဝေါ။

ဘောန္တော၊ အို . . . . ပရိသတ်အပေါင်း သူတော်ကောင်းတို့။
ဘောန္တော၊ လူနတ်ဗြဟ္မာ များစွာသောင်းသောင်း အို သူတော်ကောင်းအပေါင်းတို့။

ဒါနံ၊ တစ်နှစ်မှတစ်လ တစ်လမှတစ်ခါကြိမ် ဂုဏ်ရောင်ရှိန်လွန်ကဲသည့် ဤယနေ့ ကထိန်အလှူပွဲတော်ကြီးသည်။

အဟော၊ များလှစွာလင် မြင်ကြားသူ သူတော်စင်တို့ ကြည်ရွှင်စွာ စိတ်မြတ်ဇောဖြင့် ဪ . . . . အံ့ဩချီးမွမ်းထိုက်လှပါပေစွတကား။

(၃၀၂) ဘဒ္ဒကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ပရမဒါနံ၊ ဘယ်အလှူပွဲနှင့်ယှဉ်ယှဉ် ပြိုင်လာလျှင် အမှန်ရှုံးရမည့် အမြတ်ဆုံး ကထိန်အလှူတော်ပွဲကြီးပါတကား။

သာသနော၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ အတုလထွတ်ခေါင် တမ္မတ်ရှောင် ဥက္ကဋ္ဌ စောနေနတ် မြတ်ဘုရား၏ တောက်ကြွားလှံဖြာ သာသနာတော် မြတ်ကြီး၌။

သာသနော၊ သာသနာတော်အကျိုးကို သည်ပိုးရွက်ဆောင် ဂုဏ်ရောင်ပြန့်ပွား ဤမဟာဝိသုတာရာမတိုက် သံဃာတော်များ၌။

သုပ္ပတိဋ္ဌိတံ၊ ရဲဝန်းကြီးဦးစီးသည့် အသီးသီးသော ကုသိုလ်ရှင် တို့က ကြည်ရွှင်စွာ စိတ်ရွှင်ဖြိုး၍ မိုးကျကထိန်ခေါ် ကုသိုလ်မျိုးကို စိုက်ပျိုးတည်ထောင် အပ်လေပြီတကား။

တသ္မာ၊ အံ့ဩချီးမွမ်း ဂုဏ်ထူးလွှမ်း၍ တင့်ဆန်းရောင်ရှိန် ကထိန်ခေါ်ရိုး ကုသိုလ်မျိုးကို စိုက်ပျိုးတည်ထောင်အပ်ပြီးသည်၏ အဖြစ် ကြောင့်။

ကလျာဏသင်္ကပ္ပိ၊ တင့်တယ်လျောက်ပတ် လွန်ကောင်းမြတ် သည့် တလျှပ်လျှပ်ထိန်လှုံ စိတ်အကြံအစည် အလီလီအဝဝ ကိုယ်စီ ကိုယ်င ခိုကြပေကုန်သော။

သာဓဝေါ၊ ပရိသတ်အပေါင်း သူတော်ကောင်းတို့သည်။ သာ ဓဝေါ၊ လူ့ဘုံနတ်ဘုံ ဗြဟ္မာ့ဘုံဝယ် ခိုလှုံနေအောင်း သူတော်ကောင်း တို့သည်။

ဒါနံ၊ ဤယနေ့ပြုကြသည့် ကထိန်ခေါ် ကုသိုလ်မင်္ဂလာတော် ကြီးကို။

ဒါနံ၊ အလှူတွင်ထိပ်ခေါင် တူမယှဉ်နိမိတ်ဆောင်သည့် အရိပ် အရောင်ထူးကဲ ဤယနေ့ ကထိန်အလှူပွဲတော်ကြီးကို။

အနုမောဒန္တ၊ အဖန်ဖန် ဝမ်းမြောက်ကြပါစေကုန်သတည်း။

အနုမောဒန္တ၊ သဘောကျကြည်လင် သောမနမှီယှဉ် ဇောဟ

ကထိနက္ခန္ဓက - ကထိန်ဆိုင်ရာသိမှတ်ဖွယ်များ (၃၀၃)

ဒယ မနသီအစဉ်ဖြင့် တရွှင်ရွှင်တဖိမ့်ဖိမ့် နှစ်သိမ့်လျှံစွာ သာဓုသံသုံးကြိမ်
ဖြာလျက် ဤကမ္ဘာမြေတုန်ဟီးလောက်အောင် ညီညာညာ သံစုံတီး၍
မိုးဝမ်းအမြောက်ကြီး ဝမ်းမြောက်ကြပါစေကုန်သတည်း။

မှတ်ချက်။ ။၁၃၂၃-ခု၊ တန်ဆောင်မုန်းလဆန်း(၆)ရက်
စနေနေ့တွင် ပခုက္ကူမြို့ မဟာဝိသုတာရာမ ကျောင်းတိုက်ကြီး၌ ခရိုင်ဝန်
ကြီးဦးစီးသော ရဲအမှုထမ်းတို့က ကထိန်ခင်းရာ (က) ကထိန်အနုမောဒနာ
ပန်ကြားလွှာ (ခ) ကထိန်အစီအရင် လျှောက်လွှာနှင့် (ဂ) ကထိန်အနု
မောဒနာ တိုက်တွန်းလွှာသုံးမျိုးကို ဆရာတော်ဦးနန္ဒိယက ရေးသားချီးမြှင့်
ခဲ့ပါသည်။

===၀၀၀===

ကထိန်သက်န်းလှူဒါန်းပုံ အဆုံးအဖြတ်

=====

၁၃၁၃-ခု၊ သီတင်းကျွတ်လဆုတ်(၇)ရက်။

ဘိုကလေးမြို့ သာသနဇောတိကာရုံကျောင်းတိုက် အရှင်
ကုဏ္ဍလ မေးလျှောက်အပ်သော ပုစ္ဆာသုံးချက်။

(၁) မွှာရုံစသည်၌ တည်၍ သုံးကျောင်း လေးကျောင်း
စသော ကျောင်းများ၌ ကထိန်ခင်းရန် လှူဒါန်းအပ်သော ကထိန်
သက်န်းသည် ကထိန်မြောက်ထိုက် မမြောက်ထိုက်။

(၂) ကျောင်းတိုက်တခုအတွင်း အသီးအခြား ကျောင်းတ
ဆောင်ဆောက်၍ နေသောရဟန်းအား အရာမပိုင်ကျောင်းထိုင်ပုဂ္ဂိုလ်က
အရာမအသီးအခြား ခွဲခြမ်းဝေဝာန်၍ပေးရာ ပထမအရာမ၊ ဒုတိယ
အရာမနှစ်ခုလုံး၌ ကထိန်ခင်းထိုက် မခင်းထိုက်။

(၃၀၄) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

(၃) တစ်ပါးတစ်ခြားသော ကျောင်းတိုက်ကသံဃာ များကို တစ်ပါး တစ်ခြားသော ကျောင်းတိုက်သို့ပင့်၍ လေးတိုက် ငါးတိုက်အတွင်း လှူဒါန်းအပ်သော ကထိန်လျာသင်္ကန်းသည် ကထိန်မြောက်ထိုက် မမြောက်ထိုက်။

နံပါတ်(၁)ပုစ္ဆက စ၍ဖြေအံ့။

(၁) ကထိန်သင်္ကန်းလှူလိုသော ဒါယကာသည် ကထိန် ခင်းရာ ကျောင်းတိုက်သို့ ကိုယ်တိုင်လာ၍ လှူအပ်သောသင်္ကန်းဖြင့်သာ ကထိန်ခင်းထိုက်၏။ တစ်ပါးသောအရပ်ကတည်း၍ လှူအပ်သော ကထိန်သင်္ကန်းဖြင့် ကထိန်ခင်းခြင်းငှါမထိုက်၊ ကထိန်မခင်းကောင်းဟူ၍ ဟောအပ် ဖွင့်ဆိုအပ်သောစကားကို မဟာဝဂ္ဂ ကထိနက္ခန္ဓက ပါဠိ အဋ္ဌကထာ ဋီကာကြီးသုံးစောင်နှင့်တကွသော ဝိနည်းငါးကျမ်းတို့၌ မတွေ့ရဘူးပေ။

အကယ်၍ ကထိန်ခင်းရာကျောင်းတိုက်သို့လာ၍ လှူအပ်သော သင်္ကန်းမှသာ ကထိန်မြောက်ထိုက်ခဲ့အံ့၊ ပါဠိတော်မှာလည်း တိုက်ရိုက် ဟောဘိရှိ၏။ ပါဠိတော်မှာလည်း မဟောခဲ့၊ ပါဠိတော်၌ မဟောခဲ့သော် အဋ္ဌကထာ ဋီကာ၌သော်လည်း ဖွင့်ဆိုထိုက်၏။ အဋ္ဌကထာဋီကာများ ၌လည်း မဖွင့်ဆိုကြ၊ ကထိနစီဝရဒါနကံသည်လည်း အပလောကနကံ လည်းမဟုတ်ခဲ့၊ ဥတ္တိကံလည်းမဟုတ်ခဲ့၊ ဥတ္တိဒုတိယကံဖြစ်၍ ဂရုက ကံပေတည်း၊ ဂရုကံပေတည်း၊ ဂရုကကံဖြစ်၍ ဝိသေသအားဖြင့်ဆိုသင့် ဆိုထိုက်၏။ သို့ဆိုသင့်ပါလျက် ဝိသေသအားဖြင့်လည်းမဆိုခဲ့၊ ဤအရာ များကို ထောက်ခဲ့သော် ဒါယကာ၏ (ရည်ရွယ်ချက်အတိုင်းသာ) ဘယ်အရပ်ကလှူလှူ ဒါယကာ၏ ရည်ရွယ်ချက်အတိုင်းသာ ဖြစ်သင့် ဖြစ်ထိုက်၏။

===၀၀၀===

“န အာဂမနံ သန္ဓာယ ဝုတ္တန္တိ စေ၊ န၊ ဣဒမ္ပိ
အာဂမနမေဝ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ” ဟု

ကထိနက္ခန္ဓက - ကထိနဆိုငရာသိမှတ်ဖွယ်များ (၃၀၅)

ကထိနက္ခန္ဓက ဝဏ္ဏနာ ဝဇီရပုဒ္ဓိဋ္ဌိကာဌ်ကား အထူးဆိုလျက် ရှိ၏။ ဣဒံဝစနံ၊ ကထိနဒါယကာဿ ဝတ္တံ အတ္ထိအစရှိသော ဤစကားကို။ အာဂမနံ၊ ကထိနဒါယကာ၏ ကထိနခင်းရာကျောင်းသို့လာခြင်းကို။ ဝါ၊ ကထိနဒါယကာ၏ ကထိနခင်းရာကျောင်းသို့လာ၍ လှူခြင်းကို။ သန္ဓာယ၊ ရည်ရွယ်၍။ သင်္ဂဟကာရေန၊ အဋ္ဌကထာဆရာသည်။ န ဝုတ္တံ၊ မိန့်ဆိုအပ်သည်မဟုတ်။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ကောစိ၊ တစုံတယောက်သော စောဒကသည်။ စေဝဒေယျ၊ အကယ်၍ဆိုလာငြားအံ့။ ပိ၊ ထိုသို့ပင် ဆိုလာပါသော်လည်း။ ဣဒံ ဝစနံ၊ ကထိနဒါယကာဿ ဝတ္တံအစရှိသော ဤစကားကို။ အာဂမနေမေဝ၊ ကထိနဒါယကာ၏ ကထိနခင်းရာကျောင်း သို့လာခြင်းကိုသာ။ ဝါ၊ ကထိနဒါယကာ၏ ကထိနခင်းရာကျောင်းသို့လာ၍ ကထိနသင်္ကန်းလှူခြင်းကိုသာ။ သန္ဓာယ၊ ရည်၍။ သင်္ဂဟကာရေန၊ အဋ္ဌကထာဆရာသည်။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်ပြီ။ အနာဂမနံ၊ ကထိနဒါယကာ၏ ကထိနခင်းရာကျောင်းသို့ မလာခြင်းကို။ ဝါ၊ ကထိနဒါယကာ၏ ကထိန ခင်းရာကျောင်းသို့ မလာမူ၍ ကထိနသင်္ကန်းလှူခြင်းကို။ သန္ဓာယ၊ ရည်ရွယ်၍။ သင်္ဂဟ ကာရေန၊ အဋ္ဌကထာဆရာသည်။ နဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်သည် မဟုတ်။ (ဝေသဒ္ဓါ နိဝတ္တေတဗ္ဗဖော်) ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝိဿဇ္ဇေယျ၊ ဖြေဆိုရာ၏။

ကထိန ဒါယကာဿ ဝတ္တံ အတ္ထိ အစရှိသော ဤစကားကို ကထိနဒါယကာ၏ ကထိနခင်းရာကျောင်းသို့လာ၍ ကထိနသင်္ကန်း လှူခြင်းကိုသာ ရည်ရွယ်၍ အဋ္ဌကထာဆရာဆိုအပ်၏။ ကထိနခင်းရာ ကျောင်းတိုက်သို့လာ၍ ကထိနသင်္ကန်းလှူသော ဒါယကာသည်သာ (ကထံ ဘန္တေ ကထိနံ ဒါတဗ္ဗံ)ဟု မေးနိုင်ပေမည်။ အမေးရှိမှလည်း (တိဏ္ဍိစီဝရာနံ အညတရပ္ပဟောနကံ သူရိယုဂ္ဂမန သမယေ ဝတ္တံ ကထိနစီဝရံ ဒေမာတိ ဒါတုံဝဋ္ဋတိ)ဟု ရဟန်းများကဆိုနိုင်ပေမည်။

ထို့ကြောင့် ကထိနဒါယကာ၏ ကျောင်းသို့လာ၍ ကထိနသင်္ကန်း လှူခြင်းကိုသာ ရည်ရွယ်၍ ကထိန ဒါယကာဿ ဝတ္တံ အစရှိသော

(၃၀၆)   ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ဤစကားကို အဋ္ဌကထာဆိုအပ်၏။ ကထိနဒါယကာ၏ ကထိန်ခင်းရာ ကျောင်းသို့မလာမူ၍ ကထိန်သင်္ကန်းလှူသော ဒါယကာကား ဆိုခဲ့ပြီး သောနည်းဖြင့် မေးနိုင်ခွင့်မရှိ၊ မေးနိုင်ခွင့်မရှိက ရဟန်းများကဖြေဆိုနိုင်ခွင့် မရှိသောကြောင့်ဟူလို။

ဤဝဇီရဗုဒ္ဓိကာစကားကို ထောက်သော် ကထိန်ခင်းရာကျောင်း တိုက်သို့လာ၍ လှူအပ်သောကထိန်သင်္ကန်း ကထိန်ခင်းရာကျောင်းတိုက် သို့မလာမူ၍ လှူအပ်သောကထိန်သင်္ကန်းဟူ၍ နှစ်မျိုး နှစ်စားရှိကြောင်း ထင်ရှား၏။ အချို့သောဆရာများက ကထိန်လှူလိုသော ဒါယကာသည် ကထိန်ခင်းရာ ကျောင်းတိုက်သို့ ကိုယ်တိုင်လာ၍ လှူအပ်သောသင်္ကန်း ဖြင့်သာ ကထိန်ခင်းခြင်းငှါ ထိုက်၏။ တစ်ပါးတစ်ခြားသော အရပ်က တည်၍ လှူအပ်သောသင်္ကန်းဖြင့် ကထိန်ခင်းခြင်းငှါမထိုက် ကထိန်ကံ မမြောက် ထိုက်ဟုဆိုကြ၏။ ထိုဆရာများကား-

“တသ္မာ ဥပစာရသီမာယ ပရိစ္ဆိန္ဒေ ဝိဟာရေ ဧကော ဝါ ဒွေ ဝါ၊ တယောဝါ စတ္တာရော ဝါ ဘိက္ခု၊ ဝိဟရန္တိ၊ တတ္ထ ကထိန ဝီဝရေ ဥပ္ပန္နေ အညတော ပရိယေသီတွာ စတုဝဂ္ဂသံယော ဧကော ပဋိဂ္ဂါဟကောတိ ပဉ္စန္ဒံ ဘိက္ခုနံ ပုရဏေ သတိ ကထိနံ အတ္ထရိတံ လဘတိ၊ နာသတိ”

ဟူသော စာမျက်နှာ နံပါတ် ၆၃၊ ကြောင်းရေ ၁၀၊ ကထိနတ္ထာရ ဝိနိစ္ဆယကထာ၊ ဝိနယာလင်္ကာရ ဋီကာပါဌ်ကို အားကိုးတစ်ခု (သာကေ)ပြု၍ ဆိုကြ၏။ ၎င်းဋီကာပါဌ်ကို ဤသို့ ယောဇနာရာ၏။

တသ္မာ၊ ထိုသို့ စတုဝဂ္ဂသံယာကို မရအပ်ခဲ့သော် အကြိမ်ပေါင်း တစ်ထောင်(ကထိနံ ဒမ္မိ)ဟု ဆိုအပ်သော်လည်း ကထိန်မမည်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဥပစာရသီမာယ၊ ဥပစာရသီမိဖြင့်၊ ပရိစ္ဆိန္ဒေ၊ ပိုင်းခြားအပ် ပြီးသော။ ဝိဟာရေ၊ ကျောင်း၌။ ဧကော၊ တစ်ပါးသော။ ဘိက္ခု ဝါ၊ ရဟန်းသည်သော်လည်း။ ဝိဟရတိ၊ နေအံ့။ ဒွေ၊ နှစ်ပါးကုန်သော။ ဘိက္ခုဝါ၊ ရဟန်းတို့သည်၎င်း။ တယော၊ သုံးပါးကုန်သော။ ဘိက္ခုဝါ၊

ကထိနက္ခန္ဓက - ကထိန်ဆိုင်ရာသိမှတ်ဖွယ်များ (၃၀၇)

ရဟန်းတို့သည်သော်၎င်း။ စတ္တာရော၊ လေးပါးကုန်သော။ ဘိက္ခုဝါ၊ ရဟန်းတို့သည်သော်၎င်း။ ဝိဟရန္တိ၊ နေကုန်အံ့။ တတ္ထ တသ္မိဝိဟာရေ၊ တစ်ပါး နှစ်ပါး သုံးပါး လေးပါးကုန်သော ရဟန်းတို့နေရာ ထိုကျောင်း၌ (ဥပ္ပန္နေ အတ္ထရိတုံ လဘတိ၊ ကြိယာတိဉ္စစပ်) ကထိနစီဝရေ= ကထိန် သင်္ကန်းသည်။ ဥပ္ပန္နေ= ဖြစ်ပေါ်လာသည်ရှိသော်။ အညတော= အခြားသောကျောင်းမှ။ ပရိယေသိတွာ= ဂိုဏ်းပြည့်အောင် ရဟန်းတို့ကို ရှာမှီးပြီး၍။ ဝါ၊ ရှာမှီးခြင်းကြောင့်။ (ပူရဏောကြိယာဉ္စစပ်) စတုဝဂ္ဂ သံဃော၊ လေးပါးရဟန်းတို့၏ အပေါင်း အစုဖြစ်သော သံဃာသည်၎င်း။ ဝါ၊ လေးယောက်အစုရှိသောသံဃာ၎င်း ဧကော၊ တစ်ပါးသော။ ပဋိဂ္ဂါတကော၊ ကထိန်သင်္ကန်းကို ခံယူတတ်သောရဟန်း၎င်း။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ပဉ္စန္ဒ၊ ငါးယောက်ကုန်သော။ ဘိက္ခုနံ၊ ရဟန်းတို့၏။ ပူရဏော၊ ပြည့်ခြင်းသည်။ သတိ၊ ရှိသော်သာ။ (ဝါ) ရှိမှသာ။ ကထိနံ၊ ကထိန်ကို။ အတ္ထရိတုံ၊ ခင်းခြင်းငှါ။ လဘတိ၊ ရ၏။ ပဉ္စန္ဒ၊ ငါးယောက်ကုန်သော။ ဘိက္ခုနံ၊ ရဟန်းတို့၏။ ပူရဏော၊ ပြည့်ခြင်းသည်။ အသတိ၊ မရှိခဲ့သော်။ ကထိနံ၊ ကထိန်ကို။ အတ္ထရိတုံ၊ ခင်းခြင်း ငှါ။ န လဘတိ၊ မရ။ (ဤသို့ ယောဇနာမူ ပြုရာ၏)။

ဆောင်ပြအပ်ပြီးသော ဝိနယာလင်္ကာရဋီကာပါဌ်ဝယ် တတ္ထ ကထိန စီဝရေ ဥပ္ပန္နေ ဟူသောပါဌ်ကား ထိုဆရာတို့အားကိုး လိုရင်းဖြစ် သော သာကေပါဌ်တည်း။ ထိုပါဌ်ဝယ် တတ္ထဟူသောပုဒ်ကို ဥပ္ပန္နေဟူ သောပုဒ်၌ စပ်ရသောကြောင့် ကထိန်သင်္ကန်း ကပ်လှူလိုသော ဒါယကာသည် ကထိန်ခင်းရာကျောင်းတိုက်သို့လာ၍ လှူအပ်သော သင်္ကန်းဖြင့်သာ ကထိန်ခင်းထိုက်၏။ ကထိန်ခင်းလိုရာကျောင်းတိုက်မှ တပါးသော အရပ်ကနေ၍ လှူအပ်သောသင်္ကန်းဖြင့် ကထိန်မခင်းထိုက် ဟု ယူလိုသတတ်၊ ထိုအယူသည် ယုတ္တိမရှိ၊ အဘယ့်ကြောင့်နည်း။

စတုမဟာရာဇစသော နတ်ပြည်ခြောက်ထပ်ကဖြစ်စေ၊ အသည် သတ်ဘုံကြံ့သော ရူပတစ်ဆယ့်ငါးဘုံမှဖြစ်စေ နေ၍ ဧတဝန်ကျောင်း

(၃၀၈) ဘဒ္ဒကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

တော်၌ ကထိန်ခင်းအံ့ဟုရည်မှတ်၍ လှူဒါန်းခဲ့သော၎င်း၊ မန္တလေးကဖြစ်
စေ၊ ရန်ကုန်ကဖြစ်စေ နေ၍ မဟာဝိဇိတာရာမကျောင်းတိုက်၌ ကထိန်
ခင်းအံ့ဟု ရည်မှတ်၍ လှူဒါန်းခဲ့သော၎င်း၊ (ဧတဝန ဝိဟာရေ
ကထိနစီဝရေ ဥပ္ပန္နေ) ဟူ၍၎င်း၊ (မဟာဝိဇိတာရာမေ ကထိနစီဝရေ
ဥပ္ပန္နေ) ဟူ၍၎င်း ဆိုရာသကဲ့သို့ ထို့အတူ “ယထာ ဒါယကာ ဝဒန္တိ၊
တထာ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗံ” ဟူသော စူဠဝဂ္ဂ သေနာသနက္ခန္ဓက၊ အဋ္ဌကထာ
လာ၊ ပရိဘာသာနှင့်အညီ ကထိန်သင်္ကန်း ကပ်လှူလိုသော ဒါယကာ
သည် ကထိန်ခင်းလိုရာ ကျောင်းတိုက်မှ တစ်ပါးသော တစ်စုံတစ်ရာသော
အရပ်ကဖြစ်စေ၊ မိမိအိမ်ကဖြစ်စေ၊ နေ၍ ရဟန်းတစ်ပါးနေရာကျောင်း၊
နှစ်ပါးနေရာကျောင်း၊ သုံးပါးနေရာကျောင်း၊ လေးပါးနေရာကျောင်း၊
တစ်ရာ တစ်ထောင်နေရာကျောင်းများကို ရည်မှန်း၍ ကထိန်သင်္ကန်း
လှူဒါန်းခဲ့သော်- တတ္ထ တသ္မိံ ဝိဟာရေ၊ ထိုတစ်ပါးနေရာကျောင်း၊
နှစ်ပါး သုံးပါး လေးပါး နေရာကျောင်း၊ တစ်ရာတစ်ထောင် နေရာ
ကျောင်း၌။ ကထိနစီဝရေ၊ ကထိန်သင်္ကန်းသည်။ ဥပ္ပန္နေ၊ ဖြစ်သည်ရှိ
သော်ဟု ဆိုအပ်ဆိုထိုက် ဆိုပိုင် ဆိုနိုင်သောကြောင့်တည်း။

အချို့ကလည်း နေရာကျောင်းတည်းဟူသော ဌာနကိုရည်ညွှန်း၍
ရည်မှန်း၍ ရည်မှတ်၍ လှူဒါန်းအပ်သော ကထိန်သင်္ကန်းသည် ပုဂ္ဂလိက
ဖြစ်သွားလိမ့်မည်ဟု ဆိုကြသေး၏။ ထိုစကားလည်း ယုတ္တိကင်းမဲ့
လွန်း၏။ အဘယ်ကြောင့်နည်း။ ကထိန်လှူလိုသော ဒါယကာမှန်သမျှမှာ
ကထိန် မခင်းမီ ရှေ့မဆွကပင်လျှင် ဤအမည်ရှိသောကျောင်းတိုက်၌
ကထိန် ခင်းမည်ဟု ရည်မှတ်ပြီးဖြစ်သောကြောင့်တည်း။ ဌာနကိုရည်
မှန်း၍ လှူဒါန်းအပ်သော ကထိန်သင်္ကန်းသည် ပုဂ္ဂလိကဖြစ်ခဲ့သော်
ကထိန်သင်္ကန်း ဟူသမျှမှာ ရှေးမဆွကပင် ဤမည်သော ကျောင်းတိုက်
၌ ကထိန်ခင်းအံ့-ဟု ရည်မှန်းပြီးဖြစ်သောကြောင့် သံဃိက ဖြစ်နိုင်ဘွယ်
မရှိ။

သီမာယဒါန၊ ကတိကာယဒါန၊ ဘိက္ခာပညတ္တိယာဒါန၊
သံဃဿဒါန၊ ဥတတော သံဃဿဒါန၊ ဝသံဝုတ္တသံဃဿဒါန၊

ကထိနက္ခန္ဓက - ကထိန်ဆိုင်ရာသိမှတ်ဖွယ်များ (၃၀၉)

အာဒိဿဒါန၊ ပုဂ္ဂလဿဒါန ဟု မဟာဝဂ္ဂစီဝရက္ခန္ဓကပါဠိတော် အဋ္ဌကထာဋီကာ တတိယ ကထိန သိက္ခာပုဒ်အဖွင့် ကချီဝိတရဏီ အဋ္ဌကထာတို့၌လာသော စီဝရပ္ပိဒ မာတိကာ ရှစ်ပါးတို့တွင် သီမာယ ဒါန၊ ကတိကာယဒါန၊ ဘိက္ခာပညတ္တိ ယာဒါန ဤသုံးပါးသောဒါန များကား ဌာနကိုရည်မှန်း၍ လှူဒါန်းအပ်သော ဒါနချည်းသာတည်း။ ဤသုံးပါးသော ဒါနခဏ်းအဖွင့် သံဝဏ္ဏနာများ၌လည်း ပုဂ္ဂလိက အရိပ် အရောင် မတွေ့ရ။ သံဃိကအရိပ်အရောင်ချည်းသာ တွေ့ရ၏။

ဤမည်သောကျောင်းတိုက်၌ ကထိန်ခင်းမည်ဟုရည်မှတ်ပြီး မရှိက ကထိန်ခင်းရာကျောင်းတိုက်သို့ မရောက်နိုင်သည်ကိုလည်း သတိ ပြုသင့်၏။ ထို့ကြောင့်ဆောင်ပြအပ်ပြီးသော ဝိနယာလင်္ကာရဋီကာပါဠိ သည် ထိုဆရာတို့အားကိုး လိုရင်းအတိုင်း(သာဓက) သက်သေမမြောက် ထိုက်၊ (သက်သေအရာမဝင်ဟူလို)။

ဤ ဝိနယာလင်္ကာရ ဋီကာပါဠိသည်လည်း ကထိန်ခင်းရာ ကျောင်းတိုက်သို့ ကိုယ်တိုင်လာ၍ လှူအပ်သောသင်္ကန်းမှသာ ကထိန် မြောက်ထိုက်ကြောင်းကို ပြလိုရင်းပါဠိမဟုတ်။ “ကထိနဿ ဧကံ မူလံ သံဃော” ဟူသော ပရိဝါကထိန ဘောဒပါဠိတော်အတိုင်း ကထိန်လျှာ သင်္ကန်းပေးသော ရဟန်းလေးပါး၊ ကထိန်လျှာသင်္ကန်းခံသော ရဟန်း တစ်ပါးအားဖြင့် ငါးပါးပြည့်မှသာ ကထိန်မည်သောကြောင့် သံဃာသာ ကထိန်၏ မူလဖြစ်သင့်ကြောင်းကို ပြဆိုသောပါဠိတည်း။

ထို့ကြောင့် ငါတို့ကား ကထိန်လှူလိုသောဒါယကာသည် အမှတ်မထား တပါးပါးသောအရပ်ကတည်း၍ မိမိကထိန်ခင်းလိုရာ ကျောင်းတိုက်ကို ရည်မှန်း၍ “ဣမံ ကထိနစီဝရံ သံဃဿ ဒေမ ကထိနံ အတ္ထရိတံ” ဟူ၍၎င်း၊ “ဣမံ ကထိနစီဝရံ သံဃဿ ဒေမ (မဟာဝိသုတာရာမေ) (မဟာဝိဇိတာရာမေ) (မဟာဇောတိကာရာမေ) ကထိနံ အတ္ထရိတံ” ဟူ၍၎င်းဆို၍ လှူဒါန်းအပ်သော သင်္ကန်းသည် ကထိန်မြောက်ထိုက်၏ဟူ၍ ယူဆပေကုန်၏။

ပဌမ ပုစ္ဆာ အဖြေပြီး၏။

(၃၁၀)   ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

မူလပိုင်ရှင်ရဟန်းက အာရပ်သတ်မှတ်၍ အပြီးအပြတ် အပိုင်
ပေးပြီးဖြစ်သည့်အတိုင်း ဝါဆိုစည်း၊ ဝါဆိုအာရပ် ကွဲပြားပြီးဖြစ်က
ကထိန် မြောက်ထိုက်သောကြောင့် ဒုတိယပုစ္ဆာကို အကျယ်ချဲ့၍
ဖြေဆိုရန်မလို၊ တတိယပုစ္ဆာအဖြေသည်လည်း ပဌမပုစ္ဆာအဖြေဖြင့်ပင်
သိသာနိုင် လောက်ပြီဖြစ်၍ အကျယ်ဖြေဆိုရန် မလိုပြီ။

ကထိန်သက်နှီး ကပ်လှပုံ အဆုံးအဖြတ် ပြီး၏။

---ooo---

၁၃၁၃-ခု၊ တန်ဆောင်မုန်းလဆုတ်- ၇-ရက်နေ့ ဘိုကလေးမြို့၊
သာသနဇောတိကာရုံကျောင်းတိုက် ရှင်ကုဏ္ဍလမေးအပ်သော ပုစ္ဆာသုံး
ချက်အဖြေပြီး၏။

ပေးလိုက်သောစာကို စောစောကကြိုတင်၍ရသော်လည်း
မိမိမှာ အားလပ်ခွင့်များများမရသောကြောင့်
ယခုမှရေး၍ပေးလိုက်ရကြောင်း သိစေအပ်သည် ကုဏ္ဍလ။

ဆရာတော် ဦးနန္ဒိယ

ရတနာသိဒ္ဓိကျောင်း၊ မဟာဝိသုတာရာမတိုက်၊ ပခုက္ကူမြို့။

ကျမ်းကိုး။ (မာဂဓိ -သာစည်၊ စုစည်း၊ တင်ပြသော ပခုက္ကူမြို့၊
မဟာဝိသုတာရာမတိုက်၊ တိုက်အုပ်ဆရာတော် အရှင်နန္ဒိယမဟာထေရ် ၏
ဘဝဖြစ်စဉ်နှင့် အမြဲတေစာပေများ၊ စာမျက်နှာ-၂၇၆-၂၇၇-၂၇၈-၂၇၉-
၂၈၀-၂၈၁-၂၈၂-၂၈၃-၂၈၄-၂၈၅-၂၈၆-၂၈၇-၂၈၈။)

===ooo===

ကထိန်ဆိုင်ရာ သိပ္ပံသိပ္ပံရာ
ကထိနာမူ ပြီးပါပြီ။

ကမ္ဘာ့ကမ္ဘာ့ကမ္ဘာ

ရဟန်းခံ ရှင်ပြုဆိုင်ရာ

ဥပသမ္ပဒကမ္မ

(၃၁၂)

မာတိကာ

စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၁။	စာဂဟေဆန်း ရွှေခိုဒါန်း	
၂။	ရှင်ရဟန်း ပြုမပေးထိုက်သူများ	၁
၃။	ရှင်ပြုပေးသင့်သောအရွယ်	၃
၄။	ရဟန်းမပြုထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်များ	၉
၅။	ကမ္မဝါစာ လူမဖတ်ရ	၁၃
၆။	ဥပသမ္ပဒကထာ	၁၅
၇။	ပဓာနကိစ္စတစ်ပါး	၁၇
၈။	ကမ္မဝါစာ ၃-ပါးဖတ်ခြင်း	၂၄
၉။	ရဟန်းလောင်းကို အပသို့ထုတ်ရာ၌	၂၄
၁၀။	ဒွန္တဥပသမ္ပဒ	၂၉
၁၁။	ရဟန်းလောင်းကို ဒွန်တွဲရာ၌	၃၂
၁၂။	စတုတ္ထန္တ သမုစ္စယဒွန်ဝါဒ ဗိစင်ဝေဖန်ချက်	၄၀
၁၃။	သိမ်	၄၂
၁၄။	အဗ္ဘန္တရသိမ်	၅၅
၁၅။	ရဟန်းလောင်းဆုံးမခန်း	၇၇
၁၆။	သြဝါဒခန်း	၆၅

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ

ကမ္မာကမ္မ
ရဟန်းမံ/ရင်ဖြူဆိုင်ရာ ဥပသမ္ပဒကံ

ရှင်/ရဟန်း ပြုမပေးထိုက်သူများ

၁။ ဟတ္ထစိန္တု	- လက်ပြတ်သောသူ
၂။ ပါဒစိန္တု	- ခြေပြတ်သောသူ
၃။ ဟတ္ထပါဒစိန္တု	- လက်, ခြေ ပြတ်သောသူ
၄။ တဏှစိန္တု	- နားရွက်ပြတ်သောသူ
၅။ နာသစိန္တု	- နှာခေါင်းပြတ်သောသူ
၆။ တဏှနာသစိန္တု	- နား, နှာခေါင်း ပြတ်သောသူ
၇။ အင်္ဂုလစိန္တု	- ခြေချောင်း, လက်ချောင်း ပြတ်သောသူ
၈။ အဠစိန္တု	- ခြေမ, လက်မ ပြတ်သောသူ
၉။ တဏှရစိန္တု	- အကြောမ ပြတ်သောသူ
၁၀။ ဖဏဟတ္ထက	- ခြေချောင်း, လက်ချောင်း ပူးသောသူ
၁၁။ ခုဇ္ဇ	- ကုန်းသောသူ
၁၂။ ဝါမန	- ပုကွသောသူ
၁၃။ ဂလဂဏ္ဍိ	- လည်ပင်းကြီးနာရှိသူ
၁၄။ လက္ခဏာဟတ	- သံပူကပ်၍ တံဆိပ်ခတ်နှိပ်ထားသောသူ
၁၅။ ကသာဟတ	- ကြိမ်ဒဏ်ပေးခံရသူ
၁၆။ လိခိတက	- တွေ့ရာအရပ်၌ သတ်ရန် ကြော်ငြာထားသောသူ
၁၇။ သီပဓိ	- ခြေထိုင်းသောသူ

(၃၁၄)   ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

- ၁၈။ ပါပရောဂီ   - အနာဆိုးရှိသောသူ
- ၁၉။ ပရိသဒ္ဓသက   - (အသွင်ချို့တဲ့သဖြင့်) ပရိသတ်၏ ကြည်ညိုမှုကို ဖျက်ဆီးသောသူ
- ၂၀။ ကာဏ   - မျက်စိတစ်ဖက် မမြင်သူ
- ၂၁။ ကုဏီ   - လက်၊ ခြေ ကောက်သောသူ
- ၂၂။ ခဉ္စ   - ခွင်သောသူ
- ၂၃။ ပက္ခယတ   - ဖက်သကပ်နာစွဲသူ (ကိုယ်တစ်ခြမ်း သေသောသူ)
- ၂၄။ ဆိန့်ရိယာပထ   - ဆွံ့သောသူ
- ၂၅။ ဇရာဓုပ္ပလ   - အိုမင်း မစွမ်းသောသူ
- ၂၆။ အန္တ   - မျက်စိနှစ်ကွင်း အလင်းမရသူ
- ၂၇။ မူဂ   - စကားဆွံ့အသူ
- ၂၈။ ဗဓိရ   - နားပင်း (နားမကြား)သူ
- ၂၉။ အန္တမူဂ   - ကန်းလည်းကန်း၊ အ-လည်း အ-သူ
- ၃၀။ အန္တဗဓိရ   - ကန်းလည်းကန်း၊ နားလည်းပင်း (နားလည်းမကြား)သူ
- ၃၁။ မူဂဗဓိရ   - အ-လည်း အ၊ နားလည်းပင်း (နားလည်းမကြား)သူ
- ၃၂။ အန္တမူဂဗဓိရ   - ကန်းလည်းကန်း၊ အ-လည်း အ၊ နားလည်းပင်း (နားလည်းမကြား)သူ

ရဟန်းခံ/ရှင်ပြုဆိုင်ရာ ဥပသမ္ဘဏ် (၃၁၅)

ရှင်ပြုပေးသင့်သောအရွယ်

- န ဘိက္ခဝေ ဥိနပန္နရသဝသော ဒါရကော ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗော၊
ယော ပဗ္ဗာဇေယျ၊ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋ္ဌဿ။
- အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ဥိနပန္နရသဝသံ ဒါရကံ ကာကုဇ္ဈေ-ပကံ
ပဗ္ဗာဇေတုံ။ (ဝိ၊ ၃၊ ၁၀၀။)

၃၆၈။ သွမိ၊ သွဘ၊ ရှင်ပြုမှ၊ ပြုရ ပဗ္ဗဇ္ဇာ။

၃၆၉။ ဆံရိတ်တခန်း၊ သင်္ကန်းပေးတုံ၊ သရဏဂုံပေးငြား၊
ဤသုံးပါး၊ ခေါ်ငြား ပဗ္ဗဇ္ဇာ။

၃၇၀။ တိုက်တွင်းဝယ်ဘိ၊ သံဃာရုံ၊ ပန်ဘိဆံရိတ်မှာ။

၃၇၁။ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ၊ အင်္ဂါညီလှ၊ ဆယ်ဝါရ၊ ပေးကြ-
သင်္ကန်းမှာ။

- ဆယ်ဝါမရသေးသောရဟန်းငယ်နှင့်
- ဝါ ၆၀-ပင်ရသော်လည်း ဗဟုသုတအင်္ဂါနှင့် မပြည့်စုံသော
ရဟန်းတို့သည် သင်္ကန်းပေးမှုကို အစိုးတရ မပြုထိုက်။

၃၇၂။ ခိုင်းစေတုံလတ်၊ ကိုယ်စားမှတ်၊ ပြုအပ် ထေရ်ငယ်မှာ။

- ဥပဇ္ဈာယ်အင်္ဂါနှင့်ပြည့်စုံသော ဆရာကစေခိုင်းသော ရဟန်းနှင့်
- ဥပဇ္ဈာယ်အင်္ဂါနှင့် ပြည့်စုံသော ရဟန်းတော်တို့ကို ရည်မှန်း၍
သင်္ကန်းပေးသောရဟန်းတို့သည် ရှင်ပြုပေးကောင်း၏။

သင်္ကန်းပေးရာ၌ -

- သကလဝဋ်-ဆို၍ ပေးခြင်း၊
- ရှင်ပြုရန်အတွက် ဤသင်္ကန်းကို ငါပေး၏၊ ဝတ်ချေ၊ ရုံချေ-ဟု
ဆို၍ သင်္ကန်းပေးခြင်း၊
- ဤသင်္ကန်းတို့ကိုယူ၍ ဤရှင်လောင်းအား သင်္ကန်းဝတ်ရုံ၍

(၃၁၆)   ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ပေးလိုက်လော့-ဟု ရဟန်း၊ ရှင်၊ လူတို့ကို စေခိုင်းခြင်း-ဟု သုံးမျိုး ရှိသည်။

၃၇၃။ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ၊ အင်္ဂါညီမှ၊ ဆယ်ဝါရ၊ ပေးကြသရဏာ။

- ကျမ်းဂန်၌ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာကိုယ်တိုင် သရဏဂုဏ်ပေးရမည်၊

- ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ၏ ကိုယ်စားလည်း ပေးနိုင်သည်။

၃၇၄။ နိဂ္ဂဟိတံ၊ မ-ကာရံ၊ နှစ်တန် ပေးနည်းလား။

သရဏဂုဏ်ပေးရာ၌ -

- နိဂ္ဂဟိတန္တပေးနည်း၊

- မ-ကာရန္တပေးနည်းဟု နှစ်မျိုးရှိ၏။

နှစ်မျိုးလုံး ခံတွင်း၊ နှုတ်ခမ်းတို့ကို ပိတ်၍ ရွတ်ဆိုခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

အထူးမှာ -

- နိဂ္ဂဟိတံမည်သည် ရှေ့သရကိုမှီသော ဗျည်းအထူးဖြစ်၏။ ဗုဒ္ဓံ- ၌ ခံ-ဗျည်းနှင့် နိဂ္ဂဟိတံတို့မှီရာတူ၏။ ထို့ကြောင့် နိဂ္ဂဟိတန္တ နှင့် ရွတ်ဆိုသောအခါ၌ ခံ-ဗျည်းနှင့် နိဂ္ဂဟိတံအကြားမှာ အသံ တစ်မျိုး အခြားမရှိစေမူ၍ တစပ်တည်းပြု၍ ရွတ်ဆိုရာ၏။

- ခံ-အက္ခရာသည်မူကား မှီရာသရ မရှိသော်လည်း နောက်သရကို မှီသော ဗျည်းမျိုးဖြစ်၍ ခံ-ဗျည်းနှင့် မှီရာကွဲပြား၏။ ထို့ကြောင့် ခံ ကာရန္တနှင့်ရွတ်ဆိုသောအခါ၌ ခံ-ဗျည်းနှင့် ခံ-အက္ခရာ အကြားမှာ အတန်ငယ်ခြားပြီးမှ ခံတွင်းပိတ်မှုကို ပြုရာ၏။

ဣမာနိ စ ပန ဒေမာနေန ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိတိ ဧဝံ ဧက သမ္ပန္နာနိ အနုနာသိကန္တာနိ ဝါ ကတွာ ဒါတဗ္ဗာနိ၊ ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိတိ ဧဝံ ဝိစ္ဆိန္နိတွာ မ-ကာရန္တာနိ ဝါ ကတွာ ဒါတဗ္ဗာနိ။ (ဝိ၊ ဌ၊ ၃၊ ၂၅၀။)

၃၇၅။ ဌာန်၊ ကရဏ၊ ပယတ်ကျ၊ ပြီသ လိုလှစွာ။

ရဟန်းခံ/ရှင်မြဆိုငရာ ဥပသမ္ပဒကံ (၃၁၇)

၃၃၆။ ဆရာလည်းပီ၊ တပည့်ပီ၊ စုံညီ ကြမှသာ။

သရဏဂုဏ် ဌာန်၊ ကရိုဏ်းမကျ၍ သာမဏေအစစ် မဖြစ်သော်လည်း ဖြစ်သည်မှတ်၍နေလျှင် အပြစ်မရှိ မဖြစ်မှန်းသိလျက် သာမဏေကောင်းတို့နှင့် ပေါင်းဖော်၍နေသော်လည်း သင်္ကန်းခံယူမှုက စောင့်ရှောက်လျှက်ရှိသောကြောင့် ထေနကမဖြစ်၊ သရဏဂုဏ် အောင်မြင် ခဲ့လျှင် “တတိယမ္ပိ သံဃံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ”၌ မိ-အက္ခရာအဆုံးတွင် ရှင်သာမဏေအစစ်ဖြစ်လေ၏။ သာမဏေတို့ ကျင့်အပ်သော ၁၀-ပါး သီလ၊ လိင် ၁၀-ပါး၊ ဒဏ် ၁၀-ပါးတို့မှစ၍ အလုံးစုံသော ကျင့်ဝတ်တရား (၁၀၉) ပါးတို့ကို ဆောက်တည်မှုကိစ္စ တစ်ချက်တည်းပြီးလေ၏။ သီလခံယူဖွယ် ကိစ္စမရှိ၊ ခံယူသော်လည်း အပြစ်မရှိ။

လိင် ၁၀-ပါးတို့တွင် တစ်ပါးပါးကိုပြုမိသော် သရဏဂုဏ်ပျက်၏။ သင်္ကန်းပေးမှုကား မပျက်၊ နောင် ရှောင်ကြဉ်ပါမည်ဆိုလျှင် ရေဒဏ်၊ သဲဒဏ်ပေးပြီး သရဏဂုဏ်ကိုသာ ထပ်မံ၍ ပေးအပ်၏။ နောင်လွန်ကျူးပြန်၍ ရှောင်ကြဉ်ပါတော့မည်ဆိုပြန်လျှင် သုံးကြိမ်တိုင်အောင်ပင် သရဏဂုဏ်ကိုသာ ထပ်မံ၍ ပေးအပ်၏။ နောင်လွန်ကျူးပြန်၍ ရှေ့သို့လည်း ရှောင်ကြဉ်မည်သူမဟုတ်-ဟု သိခဲ့လျှင် လူဝတ်လဲ၍ တခါတည်း ထွက်သွားစေရသည်။

ရှင်ပြုပေးရာ၌

ရှင်လောင်းသည် -

- ရှင်ပြုမပေးရသော အပြစ်အမျိုးမျိုးမှ ကင်းလွတ်သူဖြစ်ခြင်း၊
- မိဘနှစ်ပါးက ရှင်ပြုခွင့်ပေးခြင်း အင်္ဂါရပ်များနှင့် ပြည့်စုံရမည်။

ရှင်ပြုခြင်းကိစ္စကို ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာတော် မအားလပ်ပါက ရဟန်းငယ်တစ်ပါးပါးကို ဆံချခြင်း၊ သင်္ကန်းဝတ်ခြင်းကိစ္စတို့ကို တာဝန်ပေး၍ စေခိုင်းရမည်။ လူ၊ သာမဏေကိုလည်း စေခိုင်းနိုင်သည်။ သို့သော် သရဏဂုဏ်ကိုတော့ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာတော်ကိုယ်တိုင် ပေးရမည်။

(၃၁၈)   ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ပုဂ္ဂလဝိသေသ

- **ဘဗ္ဗဗ္ဗပ** - သစ္စာလေးပါးသိနိုင်သည့် ပါရမီထူးရှိသူ၊
- **သဟေတုက** - သာသနာတော်အတွက် အကျိုးဆောင်နိုင်သော အရည်အချင်းရှိလောက်သူ၊
- **ဉာဏ** - ထင်ရှား ကြော်ကြားသူ၊
- **ယသသမီ** - အခြံအရံများသူ၊

ယင်းပုဂ္ဂိုလ်မျိုးဖြစ်လျှင် အားလပ်ခွင့်ကိုယူ၍ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာတော် ကိုယ်တိုင် ရှင်ပြုပေးရမည်။

ပွေး၊ ဝဲ-စသော အရေးပြားရောဂါရှိသူဖြစ်လျှင် မရွံ့မရှာ ဆပ်ပြာစသည်ဖြင့် ပွတ်တိုက်၍ ကိုယ်တိုင်ရေချိုးပေးရမည်။

အကျိုးကျေးဇူးများ

- ဆရာ၊ ဥပဇ္ဈာယ်တို့၌ ချစ်ခင်ရင်းနှီးမှုများခြင်း၊
- သာသနာတော်၌ ချစ်ခင်မှုများပြားခြင်း၊
- ထက်မြက်သော ရိုသေမှုရှိခြင်း၊
- သာသနာတော်မှ ပြန်လည်ဆုတ်နစ်မှု မရှိခြင်း၊
- သာသနာတော်၌ မပျော်မွေ့မှုကို ပယ်ဖျောက်၍ မထေရ်အဖြစ်သို့ ရောက်နိုင်ခြင်း၊
- သူ့ကျေးဇူးကို သိတတ်ခြင်း၊
- သိသည်အတိုင်း ကျေးဇူးဆပ်နိုင်ခြင်း-စသော အကျိုးကျေးဇူး များ ဖြစ်လာစေနိုင်သည်။

ရှောင်ရန်

- ရေချိုးချိန်၊ ဆံချိန်တို့၌ ရှင်လောင်း၊ ရဟန်းလောင်းတို့ကို မြှောက် ပင့်၍ ပြောဆိုခြင်းများကို မပြောဆို၊ မပြုလုပ်ရ။

လိုက်နာပြုလုပ်ရန်

တစပဉ္စက ကမ္မဋ္ဌာန်းကိုသာ အဆင်း၊ အသံ၊ အနံ့၊ တည်ရာ ဌာန တို့၏ အစွမ်းအားဖြင့် မစင်ကြယ်ပုံ၊ စက်ဆုတ်ဖွယ်ရှိပုံ၊ သတ္တဇီဝ မဟုတ်ပုံ တို့ကို ပြောကြားရမည်။

ဆံချပြီးလျှင် နန္ဒင်းပျံ့၊ နံ့သာပျံ့များဖြင့် ဦးခေါင်းနှင့် ခန္ဓာကိုယ် တို့ကို ပွတ်တိုက်ပေးရမည်။

- ဘိက္ခုနာ ဟိ သဟဏ္ဏေန ဝါ အာဏတ္တိယာ ဝါ ဒိန္နမေဝ ကာသာဝံ ဝဋ္ဋတိ၊ အဒိန္နံ န ဝဋ္ဋတိ။ (ဝိ၊ ၄၊ ၃။ ၂၅၀။)
- သာမဏေရပဗ္ဗဇ္ဇာ ပန ဥဘတောသုဒ္ဓိယာဝ ဝဋ္ဋတိ။
- ပဗ္ဗဇ္ဇာ ဟိ သရဏဂမနေဟေဝ သိဒ္ဓါ၊ သိက္ခာပဒါနိ ပန ကေဝလံ သိက္ခာပူရဏတ္ထံ ဇာနိတဗ္ဗာနိ။
- တသ္မာ တာနိ ပါဠိယံ အာဂတနယေန ဥဂ္ဂဟေတုံ အသက္ကော-
န္တဿ ယာယ ကာယစိ ဘာသာယ အတ္ထဝသေနာပိ
အာစိက္ခိတုံ ဝဋ္ဋတိ (၂၅၂။)

ဥပသမ္ပဒကထာ

၁။ ပုဗ္ဗကရဏလေးပါး

သံဃာမစည်းဝေးမီ ရှေ့အဘို့၌

၁။ တံမြက်လှည်းခြင်း

၂။ ညဉ့်အခါဖြစ်မှု ဆီမီးညှိထွန်းခြင်း

၃။ သောက်ရေး သုံးရေး တည်ထားခြင်း

၄။ နေရာခင်းခြင်း-တို့ကို စီစဉ်ထားရမည်။

၁။ ပတ္တကတ္ထ ၅-ပါး

၁။ ဝတ္ထုသမ္ပဒါ - အဘဗ္ဗ၊ အန္တိမဝတ္ထု၊ အဇ္ဈာပန္န၊ ဥိန

(၃၂၀) အန္တက္ကမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ဝိသတိဝဿ ပုဂ္ဂိုလ်တို့မှတစ်ပါး လူဇာတ်
သာမဏေဖြစ်ခြင်း၊

၂။ အန္တရာယိကေဟိ ဓမ္မေဟိ

ပရိသုဒ္ဓတာ - ဥပသမ္ပဒန္တရာယ်တို့မှ ကင်းလွတ်ခြင်း၊

၃။ သီမာသမ္ပဒါ

၄။ ပရိသသမ္ပဒါ

၅။ ပုဗ္ဗကိစ္စနိဋ္ဌာပန

(ဝိမတိ၊ ၂၊ ၁၃၅)

၁။ ပုဗ္ဗကိစ္စ ၁၀-ပါး

၁။ နာမဂ္ဂါဟကိစ္စ - ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာတော်နှင့် ရဟန်းလောင်း
တို့အား အမည်မှည့်ခြင်း၊

၂။ ဥပဇ္ဈာယဂ္ဂါဟနကိစ္စ - ဥပဇ္ဈာယ်ယူခြင်း၊

၃။ ပတ္တစိဝရာစိက္ခနကိစ္စ -

၄။ ဟတ္ထပါသတော ဗဟိကရဏကိစ္စ -

၅။ အနုသာသကသမ္ပုတိကိစ္စ -

၆။ အနုသာသနကိစ္စ -

၇။ ဩသာရဏကိစ္စ -

၈။ ဥပသမ္ပဒါယာစာပနကိစ္စ -

၉။ အန္တရာယိကဓမ္မ ပုစ္ဆကသမ္ပုတိကိစ္စ -

၁၀။ သမ္ပတေန ပုစ္ဆနကိစ္စ -

တေသ္မိ စ ပုဗ္ဗကမ္ပနိဋ္ဌာပနေ သတိဇေ ဣဒံ သံဃဿ ဥပသမ္ပဒါ ကမ္မံ
ပတ္တကလ္လံ နာမ ဟောတိ၊ နာသတိ၊ ဧတေသု ပန ပုဗ္ဗကဓမ္မေသု
အကတေသုပိ ကတံ ကမ္မံ ယထာဝုတ္ထဝတ္ထုသမ္ပုတိ အာဒိသု ဝိဇ္ဇမာ-
နေသု အကုပ္ပမေဝ ဟောတိ။ (ဝိမတိ၊ ၂၊ ၁၃၆။)

ယင်းသို့ပင် ပုဗ္ဗကိစ္စဆယ်ပါးမဆောင်ရွက်ပဲ ဥပသမ္ပဒကံ ဆောင်
ရွက်လျှင် ဥပသမ္ပဒကံအောင်မြင်ငြားသော်လည်း ဝိနည်းဓမ္မကံ လုပ်ထုံး

ရဟန်းခံ/ရှင်ပြုဆိုင်ရာ ဥပသမ္ပဒကံ (၃၂၁)

လုပ်နည်း စည်းမျဉ်းကျအောင် ပုဗ္ဗကိစ္စဆယ်ပါးကို ဆောင်ရွက်ပြီးမှသာ လျှင် ဥပသမ္ပဒကံ ဆောင်ရွက်သင့်သည်။

ပဓာနကိစ္စတစ်ပါး

ဥတ္တိစတုတ္ထကမ္မဝါစာကို ဗျတ္တ၊ ပဋိဗလနှင့် ပြည့်စုံသော ရဟန်းတို့က အကြိမ်ကြိမ်ဖတ်ရွတ်ခြင်းသည် ဥပသမ္ပဒကံ ဆောင်ရွက်ရာ၌ ပဓာနကိစ္စ ဖြစ်သည်။

ဧဝဉ္စ ပန ဘိက္ခုဝေ ဥပသမ္ပာဒေတဗ္ဗော၊ ဗျတ္တေန ဘိက္ခုနာ ပဋိဗလေန သံယော ဉပေတဗ္ဗော။ (ဝိ၊ ၃။ ၇၁။)

- ဗျတ္တ**
- ဝိနည်းပိဋကတ်၌ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာခြင်း၊
  - ဥတ္တိစတုတ္ထကမ္မဝါစာကို ကောင်းစွာ တတ်မြောက်သော ဆရာတို့အထံမှ ဌာန်၊ ကရိုဏ်း၊ ပယတ်နှင့် တကွ ဗျဉ္စနဗုဒ္ဓိဆယ်ပါး အစီအရင်တို့ကို ဆရာနည်းကျနစွာ သင်ယူပြီး ကမ္မဝါစာ၌ပါရှိသော ပုဒ်၊ ပါဌ်၊ အက္ခရာတို့ကို အထစ်အငေါ့မရှိ ချောမောစွာ ရွတ်ဖတ်နိုင်ခြင်း၊

- ပဋိဗလ**
- ကျန်းမာရေးကောင်းသဖြင့် ဥတ္တိစတုတ္ထ ကမ္မဝါစာကို ပီသအောင် ရွတ်ဖတ်နိုင်ခြင်း၊
  - ချောင်းဆိုးရောဂါသည် ကင်းခြင်း၊
  - နှုတ်ခမ်း၊ လျှာ၊ သွားစသည်တို့ လူ့စဉ်မီခြင်း၊
  - ပိဋကတ်စာပေသင်ကြားတတ်မြောက်ခြင်း ၃-ချက်ညီမှ ပဋိဗလဖြစ်သည်။

၃၇၇။ ဝတ်၊ ဥတ်၊ ကမ္မဝါ၊ သိမ်၊ ပရိသာ၊ ငါးဖြာသမ္ပတ္တိ။

၃၇၈။ ပဉ္စင်းမြောက်ရန်၊ အင်ငါးတန်၊ ပြန်လေဝိပတ္တိ။

၃၇၉။ ပဉ္စင်းလောင်းကို၊ ဝတ္ထုဆို၊ ထိုမှ သမ်၊ ဝိဝိနိ။

(၃၂၂) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

၃၈၀။ ဦးနုဝိသ၊ အန္တိမ၊ ဘဗ္ဗ တစ်ဆဲ့တစ်။

၃၈၁။ ဆဲ့သုံးဝိပတ်၊ ကင်းစင်လတ်၊ အမြတ်သမ္ပတ္တိ။

၃၈၂။ သန္ဓေတည်နေ့၊ စတုဂ္ဂေ၊ ပြေစေ့ ဝိသတိ။

- အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ဂစ္ဆဝိသံ ဥပသမ္မာဒေတုံ။

၃၈၃။ ခုနစ်လဘွား။ ဆယ်လဘွား။ ထင်ရှား၊ လူဝယ်ရှိ။

၃၈၄။ ဖွားသက္ကရာဇ်၊ ဆဲ့ကိုးနှစ်မှ၊ ငါးလ၊ နှစ်လ၊ စွန်းတုံက၊
ဂစ္ဆဝိသပြည်။

- ၇-လဖွား ၁၉-နှစ်၊ ၅-လ။

- ၁၀-လဖွား ၁၉-နှစ်၊ ၂-လ။

၃၈၅။ ရက်သုံးဆယ်လ၊ ဆဲ့နှစ်လ၊ ဝဿ အမှန်သိ။

- တစ်နှစ်တွင် ရက်ပေါင်း ၃၀-မပြည့်သော လပေါင်း ၆-လ ပါရှိ၏။

- ဝါထပ်သည့်အတွက် တစ်နှစ်တွင် ၁၃-လရှိသောနှစ်မျိုးသည်
သုံးနှစ်လျှင် တစ်ကြိမ်၊ တစ်ကြိမ် လာ၏။

၃၈၆။ ဆဲ့ကိုးနှစ်ကို၊ ခြောက်လပို၊ ဝါဆိုထပ်သည်တွက်။

၃၈၇။ လေးလမျှတုံ၊ ယုတ်လျော့ကုန်၊ မစုံ လအတွက်။

ဖွားသည့်နေ့မှ ၁၉-နှစ်ပြည့်သည့်အခါ ဝါထပ်သည့်လ အတွက်
၆-လ အပို ထွက်လာ၏။ (၁၉, ၆)

ရက်မစုံလအတွက် ရက်ပေါင်း (၁၁၄)ရက် လျော့ရမည်။
ထိုသို့လျော့သည့်အခါ ၃-လနှင့် ၂၄-ရက် ကျန်သည်။

၃၈၈။ ယုတ်ပိုညှိက၊ ကျန်သေသ၊ နှစ်လ ခြောက်ရက်တွက်။

၃၈၉။ သုံးလစွန်းက၊ ခုနစ်လ၊ ဂစ္ဆဝိသပြည်။

- ၇-လဖွား ၁၉-နှစ်၊ ၃-လ။

- ၁၀-လဖွား ၁၉-နှစ်တင်းတင်းပြည့်လျှင် အသက် ၂၀-ပြည့်ပြီဖြစ်၍
ရဟန်းခံနိုင်သည်။

ရဟန်းခံ/ရှင်ပြုဆိုင်ရာ ဥပသမ္ပဒကံ (၃၂၃)

ရဟန်းမပြုထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်များ

- ၁။ အဋ္ဌါဟိန - နှစ်ကာလမပြည့်သော (အသက် နှစ်ဆယ် မပြည့်သော) ပုဂ္ဂိုလ်။
- ၂။ အင်္ဂဟိန - အင်္ဂါချို့ယွင်းသော ဟတ္ထစိန္တု-အစရှိ သော ပုဂ္ဂိုလ်။ (၃၂)
- ၃။ ဝတ္ထုပိပန - တိရစ္ဆာန်၊ ပဏ္ဍုတ်၊ ဥဘတောဗျည်း-ဟူသော ဝတ္ထုချို့တဲ့သူ။ (၁၀)
- ၄။ ကရုဏဒုတ္တဋ္ဌ - ထေယျသံဝါသက၊ (၃) တိတ္ထိယပက္ကန္တက၊ အာနန္တရိယကံထိုက်သူ ၅-ယောက်၊ ဘိက္ခုနီ ခုသက-ဟူသော ပစ္စုက္ခဘဝ၌ မိမိပြုအပ်သော မကောင်းမှုကံကြောင့် ရဟန်းအဖြစ် ကို မရထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်။ (၁၀)

၅။ အင်္ဂဟိနပုဂ္ဂိုလ်သည်

ရဟန်းဖြစ် - ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာနှင့် ကာရကသံဃာ အာပတ်သင့်။ ကျန်ပုဂ္ဂိုလ် ရဟန်းမဖြစ်။

ဂမ္ဘဝိသ

- (က) ၁၂-လ ပဋိသန္ဓေနေ၍ သီတင်းကျွတ်လပြည့်နေ့ ဖွားမြင်သော သူသည် အသက် ၁၉-နှစ်ပြည့်သည့် သီတင်းကျွတ် လပြည့်ကျော် ၁-ရက်နေ့၌ ရဟန်းခံနိုင်သည်။
- (ခ) ၁၀-လ ပဋိသန္ဓေနေ၍ သီတင်းကျွတ်လပြည့်နေ့၌ ဖွားသော သူသည် အသက် ၁၉-နှစ်ပြည့်သည့် သီတင်းကျွတ်လပြည့်နေ့ထက် နှစ်လကျော်သည့် နတ်တော်လပြည့်နေ့၌ ရဟန်းခံနိုင်သည်။

(၃၂၄) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

(ဂ) ၇-လ ပဋိသန္ဓေနေ၍ သီတင်းကျွတ်လပြည့်နေ့၌ ဖွားမြင်သော သူသည် အသက် ၁၉-နှစ်ပြည့်ပြီး တပေါင်းလပြည့် ကျော် ၁-ရက်နေ့၌ ရဟန်းခံနိုင်သည်။

ရဟန်းလောင်း၏အမိဖြစ်သူက သူ၏သားသည် “ဆယ်လဖွား ဖြစ်ပါသည်”ဟု အတတ်ပြောသော်လည်း အမှန်မုချ အယုံခက်လှသော အရာမျိုးဖြစ်၍ အယုတ်ဆုံးအားဖြင့် ခုနစ်လဖွားကို အတည်ပြု၍ ရှေးဆရာမထေရ်ကြီးတို့၏အလိုအရ လ. ထပ်ရက်ကို ထည့်သွင်းရေတွက်လျှင် (၁၉)နှစ်နှင့် (၃)လအောက် မယုတ်စေရ။

မူလအဋ္ဌကထာ၏ အလိုအရ - လ. ထပ်ရက်ကို ထည့်သွင်း မရေတွက်လျှင် (၁၉)နှစ်နှင့် (၅)လအောက် မယုတ်လျော့စေရ ပိုလျှင်သာ ပိုရမည်-ဟု စံကျောင်းဆရာတော်ဘုရားကြီး အမိန့်ရှိကြောင်း လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး မိန့်တော်မူ၏။

- အသက် ၂၀-မပြည့်သေးသောရဟန်းလောင်းကို အသက် ၂၀-ပြည့်ပြီး အမှတ်ဖြင့် ရဟန်းခံလျှင် -

- ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ၊ ကမ္မဝါစာဆရာ၊ ကာရကသံဃာတို့ အသက် ၂၀- ပြည့်ပြီးအမှတ်ဖြင့် ရဟန်းခံပေးသောကြောင့် အာပတ်မသင့်၊

- ရဟန်းလောင်း ရဟန်းမဖြစ်။

အနာပတ္တိ ဦးနဝိသတိဝံသံ ပရိပုဏ္ဏဝိသတိဝံသသညိတိ
ဧတ္ထ ကိဉ္ဇာပိ ဥပသမ္မာဒေန္တဿ အနာပတ္တိ၊ ပုဂ္ဂလော ပန အနုပ-
သမ္ပန္နောံ ဟောတိ။ (ဝိ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၃၆။)

- ဦးနဝိသတိဝံသပုဂ္ဂိုလ်သည် ရဟန်းခံပြီး၍ ရဟန်းဖြစ်သည် တူသော အမှတ်ဖြင့် ဧပြားအံ့ -

- အပြစ်မရှိပါ။

သောပိ စ ယာဝ န ဇာနာတိ၊ တာဝဿ နေဝ သဂ္ဂန္တရာ-
ယော န မောက္ခန္တရာယော၊ ဥတ္တာ ပန ဥပသမ္ပန္နိတပွံ။ (ဝိ၊ ဌ၊ ၃။ ၁၃၆။)

ရဟန်းခံ/ရှင်မြတ်ရော ဥပသမ္ဘဒကံ (၃၂၅)

- ဦးစိသတိဝဿပုဂ္ဂိုလ်သည် ရဟန်းမဖြစ်ပဲလျက် မိမိကိုယ်ကို ရဟန်း ဖြစ်သည်ထင်မှတ်၍ ဆယ်တိရလျှင် တပါးသော ရဟန်း၊ လောင်းကို ဥပဇ္ဈာယ်ပြု၍ ရဟန်းခံပေးမှု -

ထိုဦးစိသတိဝဿပုဂ္ဂိုလ်မှတစ်ပါး ဂိုဏ်းပြည့်မှု ရဟန်းလောင်း သည် အောင်မြင်စွာ ရဟန်းဖြစ်ပါသည်။

သစေ ပန သော ဒသဝဿစွယေန အညံ ဥပသမ္ဘဒေတိ၊ တဉ္စေ မုဉ္စိတ္တာ ဂဏော ပုရတိ၊ သုပသမ္ဘဒန္တော။ (ဝိ၊ ၄၊ ၃။ ၁၃၆။)

- မူလက ရဟန်းမဖြစ်ဘဲ မိမိကိုယ်ကို ရဟန်း-ဟု မှတ်ထင် နေသော ရဟန်း။

- ပါရာဒိကကျသောရဟန်းတို့ ကမ္မဝါစာဖတ်လျှင် -

ဗျတ္တ၊ ပဋိပလ အင်္ဂါနှင့်ပြည့်စုံအောင် ကမ္မဝါစာဖတ်နိုင်ပါက ထိုရဟန်းတို့မှတစ်ပါး သံဃာဂိုဏ်းပြည့်လျှင် ရဟန်းခံသော ရဟန်း လောင်းသည် ရဟန်းဖြစ်သည်။

အညံ ဥပသမ္ဘဒေတိ (ဝိ၊ ၄၊ ၃။ ၁၃၆)တိ ဥပဇ္ဈာယော ကမ္မဝါစာ စရိယော ဝါ ဟုတ္တာ ဥပသမ္ဘဒေတိ။

(ဝဇီရ၊ ၃၃၃။ သာရတ္ထ၊ ၃။ ၈၆။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၄၇။)

အဘိက္ခုနာ ကမ္မဝါစာယ သာဝိတာယပိ ကမ္မံ ရူပတိ၊ ကမ္မ- ဝိပတ္တိယာ အသမ္ဘဝတော။ (ဝဇီရ၊ ၁၀၉။)

အဘိက္ခုနာ - ရဟန်းအစစ် မဟုတ်သောသူသည်။ ဝါ - ရဟန်းအသွင်ကို မစွန့်သောသူသည်။

- “ဗျတ္တေန ဘိက္ခုနာ ပဋိပလေန သံဃော ဉာပေတဗ္ဗော”တိ ဝစနတော ယေယျသံဝါသကာဒိ အာစရိယေဟိ အနုဿဝနာယ ကတာယ ဥပသမ္ဘဒါ န ရူပတိ၊ တေသံ အဘိက္ခုတ္တာတိ ဝစနမ္ပိ န ဂဟေတမ္ပံ။ (ဝိနယာလင်္ကာရ၊ ၁။ ၂၇၂။)

(၃၂၆) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ဣမာနိ စတ္တာရိ ကမ္မာနိ ပဉ္စဟာကာရေဟိ ဝိပလ္လိန္တိတိ အာဒိနာ နယေန ကမ္မာနံ သမ္ပတ္တိဝိပတ္တိယာ ကထိယမာနယ “သတ္တဟိ အာကာရေဟိ ကမ္မာနိ ဝိပလ္လိန္တိ ဝတ္ထုတော ဝါ ဥတ္တိတော ဝါ အနုဿ-
ဝနတော ဝါ သီမတော ဝါ ပရိသတော ဝါ ဥပဇ္ဈာယတော ဝါ အာစရိယ
တော ဝါ”တိ အကထိတတ္တာ န ဂဟေတဗ္ဗံ။ (လင်္ကာရ၊ ဋီ၊ ၁။)

ကမ္မဝါစာ လူမဖတ်ရ

- ဥပသမ္ပန္နပုဗ္ဗော ဧဝ စေ ကမ္မဝါစံ သာဝေတိ၊ သံယော စ တသ္မိ ဥပသမ္ပန္နသညီ ဧဝဉ္စေ ကမ္မံ ရဟတိ၊ န အညထာတိ နော ခန္တိတိ အာစရိယာ။ (ဝဇီရ၊ ၁၀၉။)
- ဂဟဌော ဝါ တိတ္ထိယော ဝါ ပဏ္ဏာကော ဝါ အနုပသမ္ပန္နသညီ ကမ္မဝါစံ သာဝေတိ၊ သံယေန ကမ္မဝါစာ န ဝုတ္တာ ဟောတိ။ “သံယော ဥပသမ္မာဒေယျ၊ သံယော ဥပသမ္မာဒေတိ၊ ဥပသမ္ပန္နော သံယေနာ”တိ ဟိ ဝစနတော သံယေန ကမ္မဝါစာယ ဝတ္ထုဗ္ဗာယ သံယပရိယာပန္နေန သံယပရိယာပန္နသညီတေန ဝါ ဧကေန ဝုတ္တာ သံယေန ဝုတ္တာဝ ဟောတိတိ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ အယမေဝ သဗ္ဗကမ္မေသု ယုတ္တိ။ (ဝဇီရ)
- ပါရာဇိကကျသောရဟန်းသည် မိမိပါရာဇိက ကျသည်၏ အပြစ်ကို ဝန်မခံသမျှ ကာလပတ်လုံး ရဟန်းတုခေါ်ထိုက်၏။ သံသယရှိသော် လည်း ရဟန်းကောင်းတို့က ရှိခိုးခြင်း၊ လက်အုပ်ချီခြင်းကို ပြုရာ၌ အပြစ်မရှိ။
- ပါရာဇိက အာပန္နော ဟိ တံ ပဋိစ္ဆာဒေတွာ ယာဝ ဘိက္ခုပဋိညော ဟောတိ၊ တာဝ ဘိက္ခုဧဝ ဟောတိ ဘိက္ခုနမေဝ ပါရာဇိကဿ ပညတ္တတ္တာ။ (ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၅၆။)

ရဟန်းခံ/ရှင်ပြုဆိုင်ရာ ဥပသမ္ပဒကံ (၃၂၇)

- သံဃကမ္မေသု ဟိ ဧသ ဂဏပုရကောပိ န ဟောတိ။
(ကဒိ။ ၁၀၉)

- အယဉ္ဇိ ယသ္မာ ပါရာဇိကံ အာပန္နော၊ တသ္မာ ဘိက္ခုဘာဝေ
ဌတ္တာ အဘဗ္ဗော ဈာနာဒိနိ အဓိဂန္တိ၊ ဣစ္စဿ ဘိက္ခုဘာဝေါ
ဝိသုဒ္ဓိ နာမ န ဟောတိ။ (ကဒိ။ ၁၂၅။)

- န ဟိ ပါရာဇိကံ အနုဇ္ဈာပန္နဿ သိက္ခံ အပစ္စက္ခာယ “ဝိဗ္ဗမိဿာ
မိ”တိ ဂိဟိလိင်္ဂဂဟဏမတ္ထေန ဘိက္ခုဘာဝေါ ဝိနဿတိ။

ပါရာဇိကံ အာပန္နော စ ဘိက္ခုလိင်္ဂေ ဌိတော ယာဝ နပ္ပဋိ
ဇာနာတိ၊ တာဝ အတ္ထေဝ တဿ ဘိက္ခုဘာဝေါ၊ န သော
အနုပသမ္ပန္နသဗ္ဗိ ဂစ္ဆတိ။

(သာရတ္ထ၊ ၂။ ၁၀၄။ ဝိမတိ၊ ၁။ ၁၅၆။)

- အကုပ္ပေန ဥပသမ္ပန္နော ပန ပစ္ဆာ ပါရာဇိကောပိ ဇာတိတော
ဥပသမ္ပန္နဌာနေ တိဌတိ။ (ဝဇီရ၊ ၉၅။)

- အန္တိမဝတ္ထု၊ အဇ္ဈာပန္နဿ အဝန္တနိယေသု အဝုတ္တတ္တာ တေန
သဒ္ဓိ သယန္တဿ သဟဿေယျာပတ္တိယာ အဘာဝတော တဿ
စ ပဋိဂ္ဂဟဏဿ ရဟနတော တဒေဝ ယုတ္တတရန္တိ ဝိညာယတိ။
(သာရတ္ထ၊ ၂။ ၃၅၁။)

- ကိဉ္စာပိ ယာဝ သော ဘိက္ခုဘာဝံ ပဋိဇာနာတိ၊ တာဝ ဝန္တိ
တဗ္ဗော၊ ယဒါ ပန “အဿမဏောမိ”တိ ပဋိဇာနာတိ၊ တဒါ န
ဝန္တိတဗ္ဗော။ (၃၅၁)

- ပါရာဇိကကျသောရဟန်းတို့ သံသယရှိလျက် ထိုရဟန်းနှင့်
တံအတူပြုမှု

ပါရာဇိကကျသောရဟန်း၌ သံသယမကင်းသော်လည်း “ရဟန်း

(၃၂၈) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

မဟုတ်”ဟု အမှန်မဆိုနိုင်သောကြောင့်၎င်း၊ ရဟန်း မဟုတ် သော်လည်း “ရဟန်း”ဟု ဝန်ခံသောကြောင့်၎င်း “ရဟန်း” ဟူသော အမှတ်သညာဖြင့် အတူတကွ ကံဆောင်လျှင် ဆောင်အပ်သောကံ သံဃာလောက်လျှင် အောင်မြင်ပါသည်။

ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာမပါဘဲ ကမ္မဝါစာဖတ်ခြင်း

- သိမ်အတွင်း၌ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာတော်မရှိဘဲ
- သိမ်ပ၌ရှိသော ဥပဇ္ဈာယ် (သို့မဟုတ်) ပျံလွန်တော်မူသော ဥပဇ္ဈာယ်၏ အမည်ကို သုံးသပ်၍ ကမ္မဝါစာဖတ်ရာ၌ -
- န ဘိက္ခုဝေ အနုပဇ္ဈာယကော ဥပသမ္မာဒေတဗ္ဗော၊ ယော ဥပသမ္မာ ဒေယျ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋ္ဌဿ။ (ဝိ၊ ၃။ ၁၂၄။)

၁။ အနုပဇ္ဈာယကန္တိ ဥပဇ္ဈံ အဂါဟာပေတွာ သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ ဥပဇ္ဈာယ ရဟိတံ၊ ဧဝံ ဥပသမ္မန္တာ နေဝ ဓမ္မတော န အာမိသတော သင်္ဂဟံ လဘန္တိ၊ တေ ပရိဟာယန္တိယေဝ န ဝဗုန္တိ။

၂။ န ဘိက္ခုဝေ အနုပဇ္ဈာယကောတိ ဥပဇ္ဈံ အဂါဟာပေတွာ နိရူပဇ္ဈာယကော န ဥပသမ္မာဒေတဗ္ဗော၊ ယော ဥပသမ္မာဒေယျ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋ္ဌဿာတိ သိက္ခာပဒပညတ္တိတော ပဋ္ဌာယ ဧဝံ ဥပသမ္မာဒေန္တဿ အာပတ္တိ ဟောတိ၊ ကမ္မံ ပန န ကုပ္ပတိ၊ ကေစိ ကုပ္ပန္တိတိ ဝဒန္တိ၊ တံ န ဝဟေတဗ္ဗံ။ (ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၃၀၇။)

- သဗ္ဗေန သဗ္ဗံ ဥပဇ္ဈာယ ပိရဟိတံ
- ၏ အဓိပ္ပါယ်ကား - ထိုပဉ္စင်းလောင်းမှာ ယခုသိမ်အပြင်၌ ယူသော ဥပဇ္ဈာယ်လည်း မရှိ၊ သိမ်အတွင်းသို့မရောက်မီ ရှေးအဖို့၌ ယူဖူးသော သိမ်တွင်း၊ သိမ်ပ၊ တိုက်တွင်း၊ တိုက်ပ၊ အနီးနေ၊ အဝေးနေ ဥပဇ္ဈာယ်လည်း မရှိ၊ အချင်းခပ်သိမ်းဥပဇ္ဈာယ်ဟူ၍ လုံးဝမရှိသည်ကို ဆိုသည်။
- ပစ္စယာနုဂ္ဂဟ၊ ဓမ္မာနုဂ္ဂဟတို့ဖြင့် ချီးမြှောက်ထောက်ပံ့မည့် ဥပဇ္ဈာယ်

ရဟန်းခံ/ရှင်မြုဆိုငရာ ဥပသမ္ဘဏေကံ (၃၂၉)

ဆရာသည် ထိုသိမ်အတွင်းမှာ မပါမူ၍ တိုက်တွင်း၊ တိုက်ပအနီး အဝေးမှာ ရှိခဲ့သော် အနုပဇ္ဈာယက - ဥပဇ္ဈာယ်မရှိသော ရဟန်း လောင်းဟု မဆိုနိုင်။

- ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာသည် ရဟန်းခံရာသိမ်အပြင်၌ မပါမူ၍ သိမ်ပ၊ တိုက်ပ၊ အနီးအဝေး၌ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာထံမှာ ဥပဇ္ဈာယ်ယူစေ၍ ကမ္မဝါစာဖတ် မည်ရှိသောအခါ၌ “မည်သည့်ဘုန်းတော်ကြီးကို ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ ဟူ၍မှတ်၊ ထိုဘုန်းတော်ကြီး၏အမည်ကို တိဿ-ဟူ၍မှတ်ဟု အသိ ပေး၍ ဖတ်ရွတ်ကြလျှင် ကမ္မဝါစာဆရာ၊ ကာရကသံဃာတို့၌လည်း အာပတ်သင့်ဖွယ် ကိစ္စမရှိပြီဟူသော အဓိပ္ပါယ်သည်လည်း ဧကန္တ ပြီးစီး၏။

- “ကမ္မံ ပန န ကုပ္ပတိ”တိ ဣဒံ ဥပဇ္ဈာယာဘာဝေပိ “ဣတ္ထန္နာမဿ ဥပသမ္ဘဒါပေက္ခော၊ ဣတ္ထန္နာမေန ဥပဇ္ဈာယေနာ”တိ မတဿ ဝါ ဝိဗ္ဗမန္တဿ ဝါ ပုရာဏဥပဇ္ဈာယဿ အညဿ ဝါ ယဿ ကဿစိ အဝိဇ္ဇမာနဿာပိ နာမေန သဗ္ဗတ္ထ ဥပဇ္ဈာယကိတ္တနဿ ကတတ္တာ ဝုတ္တံ။ (ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၂၅)။

- (က) တတ္ထ “အယ”န္တိ ဥပသမ္ဘဒါပေက္ခဿ ဟတ္ထပါသေ သန္တိဟိတ ဘာဝဒဿနံ။ တေန စ ဟတ္ထပါသေ ဌိတဿေဝ ဥပသမ္ဘဒါ ရူဟတိတိ သိဇ္ဈတိ ဟတ္ထပါသတော ဗဟိ ဌိတဿ “အယ”န္တိ န ဝတ္ထဗ္ဗတော။

တေနေဝ အနုသာသကသမ္ပုတိယံ သော ဟတ္ထပါသတော ဗဟိ ဌိတတ္တာ “အယ”န္တိ န ဝုတ္တော၊ တသ္မာ ဥပသမ္ဘဒါ- ပေက္ခော အနုပသမ္ဘန္တော ဟတ္ထပါသေ ဌပေတဗ္ဗော အယံ ဣတ္ထန္နာမောတိ အယံ သဒ္ဓေါ စ အဝဿံ ပယုဇ္ဇိတဗ္ဗော။

- (ခ) နန စေတ္ထ ဥပဇ္ဈာယောပိ ဥပသမ္ဘဒါပေက္ခော ဝိယ ဟတ္ထပါသေ ဌိတော ဧဝ ဣစ္ဆိတဗ္ဗော၊ အထ ကသ္မာ “အယံ ဣတ္ထန္နာမော

(၃၃၀) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ဣမဿ ဣတ္ထန္နာမဿ ဥပသမ္ပဒါပေက္ခော”တိ ဧဝံ ဥပဇ္ဈာယ
ပရာမသနေပိ ဣမသဒ္ဓဿ ပယောဂေါ န ကတောတိ? နာယံ
ဝိရောဓော ဥပဇ္ဈာယဿ အဘာဝေပိ ကမ္မကောပါ ဘာဝတော။

ကေဝလဦး ကမ္မနိပ္ပတ္တိယာ သန္တပဒဝသေန အဝိဇ္ဇမာနဿာပိ
ဥပဇ္ဈာယဿ နာမကိတ္တနံ အနုပဇ္ဈာယဿ ဥပသမ္ပဒါဒီသုပိ
ကရီယတိ။ တသ္မာ ဥပဇ္ဈာယဿ အသန္နိဟိတတာယပိ
တပွရာမသနမတ္ထေနော ကမ္မသိဒ္ဓိတော “ဣမဿာ”တိ
နိဒ္ဓိသိတုံ န ဝဋ္ဋတိ။ (ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၃၄။)

“သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံယော၊ အယံ ဣတ္ထန္နာမော ဣတ္ထန္နာမဿ
ဥပသမ္ပဒါပေက္ခော”ဟူသော ဥတ်ကမ္မဝါစာ ပါဠိတို့၌ အယံ- ဆိုသည်
ကား ပဉ္စင်းလောင်း၏ သံဃဟတ္ထပါသ်အတွင်း အနီး၌ ထင်ရှားရှိ
သည်ကို ပြသောပုဒ်တည်း။

- ထိုအာသန္နပစ္စက္ခအနက်ကို ပြတတ်သော ဣမ-သဗ္ဗနာမ် ပုဒ်ဖြင့်ပြီး
သော အယံ-သဒ္ဓါကိုဆိုသောကြောင့် ရဟန်းလောင်းသည် သံဃ
ဟတ္ထပါသ် အတွင်း၌ ရှိနေမှသာ ကံမြောက်၏။

အဘယ်ကြောင့်နည်းဟူမူကား -

သံဃဟတ္ထပါသ်မှ အပ၌တည်သော ပဉ္စင်းလောင်းကို အယံ-
ဟူ၍ အာသန္နပစ္စက္ခအနက်ကိုဟောသော ဣမ-သဒ္ဓါနှင့် မဆိုထိုက်
သောကြောင့်တည်း။

- (ခ) ပဉ္စင်းလောင်းကို သံဃဟတ္ထပါသ်၌တည်ရှိသည်ကို အလိုရှိအပ်
သကဲ့သို့ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာကိုလည်း သံဃဟတ္ထပါသ်၌ တည်ရှိ
သည်ကိုသာ အလိုရှိအပ်သည် မဟုတ်လော? ထိုသို့ အလိုရှိအပ်
သည်မှန်လျှင် ပဉ္စင်းလောင်းကို “အယံ ဣတ္ထန္နာမော”ဟု ဟော်တော်
မူသကဲ့သို့ ဥပဇ္ဈာယ်ကိုလည်း “ဣမဿ ဣတ္ထန္နာ မဿ”ဟု ဣမ-

ရဟန်းမ/ရှင်မြုဆိုင်ရာ ဥပသမ္ဘဒကံ (၃၃၁)

သဒ္ဓါနှင့် ဟောတော်မူသင့်သည် မဟုတ်ပါလော?

ဤသို့ အပြစ်တင်စောဒနာအံ့ -

ဤအပြစ်တင်ခြင်းသည် မရှိသင့်ပါ။ အဘယ်ကြောင့်နည်း ဟူမူ သိမ်အတွင်း၌ ဥပဇ္ဈာယ်မရှိသော်လည်း ကံပျက်ခြင်းမရှိခြင်း ကြောင့်တည်း။

ထိုစကားသည် မှန်၏ -

သက်သက်အားဖြင့် ကံပြီးခြင်းအကျိုးငှာ ကမ္မဝါစာ၌ ထင်ရှားရှိသော ပုဒ်၊ ပါဠိ၏ အစွမ်းဖြင့် သိမ်တွင်းဟတ္ထဝါသ်၌မရှိသော ဥပဇ္ဈာယ် ဆရာ၏အမည်ကို ဖတ်ကြားခြင်းကို ဥပဇ္ဈာယ်မရှိသော ပဉ္စင်းခံမှုတို့၌ လည်း ပြုအပ်သည်သာဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် သိမ်အပြင် သံဃဟတ္ထဝါသ် အတွင်း၌ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ မရှိငြားသော်လည်း ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာကို သုံးသပ်၍ ဖတ်ရွတ်ကာမျှဖြင့်ပင်လျှင် ကံမြောက်လျက်ရှိသောကြောင့် ဣမဿ-ဟူ၍ ညွှန်ပြဖတ်ရွတ်ခြင်းငှာ မသင့်ပြီ။

“သပိတ် သင်္ကန်း မပြည့်စုံသောသူကို ရဟန်းမခံရ”ဟု ဆိုငြားသော်လည်း သပိတ်၊ သင်္ကန်း မရှိပဲလျက် “ပရိပုဏ္ဏဿ ပတ္တ စီဝရံ”ဟု ဖတ်ရွတ်သော် ကံမပျက်သကဲ့သို့၎င်း၊

မတောင်းပန်သော် ရဟန်းမခံရ-ဟု ဆိုငြားသော်လည်း မတောင်းပန်သူကို “သံဃံ ဥပသမ္ဘဒံ ယာစတိ”ဟု ဖတ်ရွတ်သော် ကံမပျက်သကဲ့သို့၎င်း၊ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာအနီး၌ မရှိငြားသော်လည်း ဥပဇ္ဈာယ်၏အမည်ကို ကမ္မဝါစာ၌ ထည့်သွင်း၍ ဖတ်ခဲ့သော် ကံ မပျက်ဟု မှတ်ရမည်။

ဥပဇ္ဈံ အဂါဟေပေတွာပိ “ဥပဇ္ဈာယော မေ ဘန္တေ ဟောဟီ”တိ ဧဝံ ဥပဇ္ဈံ အဂါဟာပေတွာ။ ကမ္မဝါစာယ ပန ဥပဇ္ဈာယကိတ္တနံ ကတံ ယေဝါတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ အညထာ “ပုဂ္ဂလံ န ပရာမသတိ”တိ ဂုတ္တ ကမ္မဝိပတ္တိံ သမ္ဘဝတော ကမ္မံ ကုပ္ပေယျ။ တေနော “ဥပဇ္ဈာယ်

(၃၃၂) သဒ္ဓန္တကုမာရ (အဂ္ဂဟောပတ္တိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

အကိစ္ဆေတွာ”တိ အဝတွာ “ဥပဇ္ဈံ အဂါဟာပေတွာ” ဣစ္ဆေဝ ဝုတ္တံ။

ယထာ စ အပရိပုဏ္ဏပတ္တစိဝရဿ ဥပသမ္မာဒနကာလေ ကမ္မဝါစာယ “ပရိပုဏ္ဏဿ ပတ္တစိဝရန္တိ အသန္တဝတ္ထံ၊ ကိစ္ဆေတွာ ကမ္မဝါစာယ ကတာယပိ ဥပသမ္မဒါ ရူပတိ၊ ဧဝံ “အယံ ဗုဒ္ဓရက္ခိတော အာယသ္မတော ဓမ္မရက္ခိတဿ ဥပသမ္မဒါပေက္ခော” တိ အသန္တ ပုဂ္ဂလံ ကိစ္ဆေတွာ ကေဝလံ သန္တပဒ နိဟာရေန ကမ္မဝါစာယ ကတာယ ဥပသမ္မဒါ ရူပတိယေဝါတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ တေနေဝါဟ “ကမ္မံ ပန န ကုပ္ပတိ”တိ။

(သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၆၃။)

ပါဠိတော်၌ “ဥပဇ္ဈာယ် ထင်ရှားမရှိသောရဟန်းလောင်းကို ရဟန်းခံပေးလျှင် ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်ကြောင်း”မျှကိုသာ ဟောတော်မူသည်။ ထို ရဟန်းလောင်းသည် ရဟန်းမဖြစ်-ဟု ကား ဟောတော်မူ။ ထို့ကြောင့် “ဥပဇ္ဈာယ်မရှိသော ရဟန်းလောင်းကို ရဟန်းခံပေးလျှင် ကံယှက်၏”ဟု ဆိုကုန်သော ကေဝိဆရာတို့၏ အဆိုကို မမှတ်ယူအပ်-ဟု အဋ္ဌကထာဆရာ မိန့်တော်မူ၏။

န ဘိက္ခုဝေ အနုပဇ္ဈာယကော ဥပသမ္မာဒေတဗ္ဗော၊ ယော ဥပ သမ္မာဒေယျ အာပတ္တိ ဒုက္ကဋ်ဿသာတိ ဧတ္ထကမေဝ ဝတွာ “သော စ ပုဂ္ဂလော အနုပသမ္မန္တော”တိ အဝုတ္တတ္တာ ကမ္မဝိပတ္တိ လက္ခဏဿ စ အသမ္ဘဝတော “တံ န ဂဟေတဗ္ဗ”န္တိ ဝုတ္တံ။ (သာရတ္ထ၊ ၃။ ၂၆၃။)

ကမ္မဝါစာ ၃-ပါး ဖတ်ခြင်း

ပေါရာဏကဝိနယဓရထေရာ ကမ္မဝိပတ္တိသင်္ကာ ပရိဟရဏတ္ထံ ဒွိတိ တိတိ ဧကတော အနုဿာဝနံ သာဝယန္တိ-ဟူသော ဝိနယဝိနိစ္ဆယဋီကာ၌ ပြဆိုအပ်သော စကားနှင့်လျော်စွာ ၂-ပါး၊ ၃-ပါးသော ကမ္မဝါစာဆရာတို့ တပြိုင်နက်ရွတ်ဖတ်ခြင်းသည်သာ ကောင်းမြတ်၏။

ရဟန်းစံ/ရှင်ပြုဆိုင်ရာ ဥပသမ္မဇကံ (၃၃၃)

- တီဟိ အာစရိယေဟေဝ၊ ဧကတော အနုသာဝနံ။
 ဩသာရေတွာ ကတံ ကမ္မံ၊ န စ ကုပ္ပတိ ကပ္ပတိ။
 (ဝိနယဝိနိစ္ဆယ)

* ရဟန်းလောင်းကို အပသိုထုတ်ရာ၌

ဟတ္ထပါသ်သည် -

၁။ တစ်တောင့်တွာ ဟတ္ထပါသ်

၂။ နှစ်တောင့်တွာ ဟတ္ထပါသ်

၃။ တစ်ဆယ့်နှစ်တောင် ဟတ္ထပါသ်ဟု ၃-မျိုးရှိ၏။

အမုမိ ဩကာသေ-အရ တစ်ချို့က ၂-တောင်တွာ ဟတ္ထပါသ်၊ တစ်ချို့က ၁၂-တောင်ဟတ္ထပါသ်ဟု အသီးအသီး ယူကြ၏။

- ဂစ္ဆ-ဟူသောပါဌ်အရ အလွန်ကြီးသွားလိုက်မည်စိုး၍ “အမုမိ ဩကာသေ တိဌာဟိ”ဟု နှစ်တောင့်တွာဟတ္ထပါသ် လွတ်လောက်ရာအရပ်၌ မသွားတံ့ဖို့ရန် ထပ်မံ၍ ညွှန်ကြားခြင်းဖြစ်သည်။ (တိပိ၊ မင်းကွန်း)

- န ဘိက္ခဝေ အသမ္မတေန အနုသာဝိတဗ္ဗော၊ ယော အနုသာသေယျ၊ အာပတ္တိ ဖုက္ကဋ္ဌဿ။

- အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ သမ္မတေန အနုသာဝိတုံ။ (ဝိ၊ ၃၊ ၁၃၀။)

- အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ပဌမံ အနုသာသိတွာ ပစ္ဆာ အန္တရာယိကေ ဓမ္မေ ပုစ္ဆိတုံ။

- အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ဧကမန္တံ အနုသာသိတွာ သံဃမဇ္ဈေ အန္တရာယိ ကေ ဓမ္မေ ပုစ္ဆိတုံ။

- န ဘိက္ခဝေ ဧကတော အာဂန္တုပ္ပံ၊ အနုသာသကေန ပဌမတရံ အာဂန္တု သံယော ဉာပေတဗ္ဗော။

(သစေ ဥတ္တိဒုတိယကမ္မံ ဘဝေယျ၊ ကမ္မနိဌာနဝါကျံ သင်္ကိ အနုသာဝိတပ္ပံ

(၃၃၄)   ဘဒ္ဒကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

- သခေ ဥတ္တိစတုတ္ထကမ္မံ ဘဝေယျ၊ တိက္ခတ္တံ၊ အနုသာဝိတဗ္ဗန္တိ အာစရိယေဟိ ဝုတ္တံ)
- ယဿာယသုတော-ကို ဆဋ္ဌိကတ္တားဟုဆိုရာ၌ ခမတိ-ကြိယာပုဒ်က ကမ္မဝါစကဖြစ်၍ ဆိုခြင်းမဟုတ်။
- ဘောဟောကြိယာ၊ နောက်၌တခြား၊ ရှိတုံငြားမူ၊ ကတ္တား ဆဋ္ဌိမှန်၊
- ယု၊ တ၊ တိ၊ ဣ၊ ဘောဟောပါမူ၊ ရံခါနှစ်ပါး၊ ကံတတ္တား၊ သတ်ငြား ဆဋ္ဌိပြ-ဟူသောနိယံအရ “ဣမဿ ကထိနစိဝရဿ ဒါနံ” တွင် ဒါနံ-ဟူသော ဘာဝဝါစကကြိယာ၌ စပ်ခိုက်ကိုရည်၍ ဆိုတော်မူခြင်းဖြစ်ပါသည်။
- ဘောဟော အပဓာနကြိယာသို့စပ်ရသောကတ္တားနှင့် ကံပုဒ်တို့သည် ဆဋ္ဌိ ကတ္တား၊ ဆဋ္ဌိကံဖြစ်လာရသည်သာ ထူး၏-ဟု ပြအပ်သော နောက်စကားရပ်ကို ထောက်ထားပါလေ။

ဒွန္ဒုဥပသမ္ပဒ

အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ဒွေ အနုဿာဝနေ ကာတန္တိ အနုဇာနာမိ ဘိက္ခဝေ ဒွေ တယော ဧကာနုဿာဝနေ ကာတုံ၊ တဉ္စ ခေါ ဧကေန ဥပဇ္ဈာယေန၊ န တွေဝ နာနုပဇ္ဈာယေနနာတိ စ။ (ဝိ၊ ၃။ ၁၂၉။)

ဝစနတော အယံ ဒွန္ဒုကမ္မဝါစာဝိမိ။

- တဇ္ဇနိယကမ္မပါဠိအနုလောမံ
သုဏာတု - - - ဣမေ (နာဂသီဟဒတ္တာ)
- အနုသိဋ္ဌာ တေ မယာ၊ (ပဟုဝုဇ်ကမ္မဝါ)
- ပရိပုဏ္ဏံ တေသံ ပတ္တစိဝရံ။
- ဥပသမ္ပဒကမ္မဝါစာဝယ် “ပရိပုဏ္ဏဿ ပတ္တစိဝရံ”ဟူသော မူလကမ္မဝါစာ၌ “ပရိပုဏ္ဏဿ”ကို “ပရိပုဏ္ဏံ အဿ”ဟု ပုဒ်ဖြတ်၍ ‘အဿ’၌ ‘အ’သည် ဣမ-သဒ္ဒါ၏ ကာရိယ၊ တ-သဒ္ဒါ၏ ကာရိယ ဤနှစ်မျိုးတို့တွင် တ-သဒ္ဒါ ၏ ကာရိယဖြစ်ကြောင်း ပါဠိတော်

ရဟန်းစံ/ရှင်ပြုဆိုရာ ဥပသမ္ပဒကံ (၃၃၅)

အထောက်အထား ဆဋ္ဌသံဂါယနာ မြန်မာပြန် အထောက်အထားများ
ခိုင်လုံစွာ တွေ့ရပါသောကြောင့် ဤ၌ “ပရိပုဏ္ဏံ တေသံ ပတ္တစီဝရံ”
ဟူ၍ ဖော်ပြ ရိုက်နှိပ်စေပါသည်။

- (က) သုဏ္ဏာတု မေ ဘန္တေ သံယော-ဟူသော ဥယျောဇနဝါကျ၊
- (ခ) အယံ နာဂေါ အာယသ္မတော တိဿဿ ဥပသမ္ပဒါပေက္ခော၊
ပရိသုဒ္ဓေါ အန္တရာယိကေဟိ ဓမ္မေဟိ-ဟူသော ပထမအကြိမ်
ဝတ္ထုကြောင်းကို ဖော်ပြသည့် ဥဒ္ဓေသဝါကျ၊

- (ဂ) ပရိပုဏ္ဏဿ ပတ္တစီဝရံ -
ရဟန်းလောင်း နာဂကို တစ်ဖန်ထပ်၍ ညွှန်ပြသော အနုဒ္ဓေသ
ဝါကျ -

ဤဝါကျ၌ ပရိပုဏ္ဏဿ-ကို ပရိပုဏ္ဏံ အဿ-ဟု ပုဒ်ဖြတ်ရာ
အဿ-၌ အ-သည် အနုဒ္ဓေသဖြစ်သည်၊ တ-သဒ္ဒါ၏ ကာရိယ
ဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြလတ္တံ့သောပါဠိတော် နိဿယ၊ ပိဋကမြန်မာပြန်
အထောက် အထားတို့အရ သိသာလှသောကြောင့် ဤဥပသမ္ပဒါ
ဒွန္ဒကမ္မဝါစာ၌ “ပရိပုဏ္ဏံ တေသံ ပတ္တ စီဝရံ”ဟူ၍ မိမိတို့၏ဆရာ
စဉ်ဆက် ရွတ်ဖတ်သည့်အတိုင်း ရိုက်နှိပ်စေပါသည်။

ပါဠိတော်အထောက်

- ၁။ သုဏ္ဏာတု မေ ဘန္တေ သံယော။ (ဥယျောဇန)
- ကုတ္တန္တာမော စ ကုတ္တန္တာမော စ ဘိက္ခု၊ ကုတ္တန္တာမဿ ဘိက္ခုနော
သံဃဘေဒါယ ပရက္ကမန္တဿ အနုဝတ္ထကာ ဝဂ္ဂဝါဒကာ၊
(ဝတ္ထုပြ ဥဒ္ဓေသဝါကျ)
- တေ တံ ဝတ္ထု၊ နပုဋိနိဿဇ္ဇန္တိ၊ (တစ်ဖန်ညွှန်ပြ အနုဒ္ဓေသဝါကျ)
(ဝိ၊ ၁။ ၂၆၉။)

(၃၃၆)   ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

၂။ သုဏ္ဏာတု မေ ဘန္တေ သံဃော။

- အယံ ဣတ္ထန္နာမော ဘိက္ခုသံဃေန ပဗ္ဗာဇနိယကမ္မကတော ဘိက္ခု၊
ဆန္ဒဂါမိတာ ဒေါသဂါမိတာ မောဟဂါမိတာ ဘယဂါမိတာ
ပါပေတိ။

(ဥဒ္ဓေသဝါကျ)

- သော တံ ဝတ္ထု နပ္ပဋိနိဿန္တတိ။

(အနုဒ္ဓေသဝါကျ)

(ဝိ၊ ၁။ ၂၈၂။)

၃။ သုဏ္ဏာတု မေ ဘန္တေ သံဃော။

- အယံ ဣတ္ထန္နာမော ဘိက္ခု သမ္ပဟုလာ သံဃာဒိသေသာ အာပတ္တိ
ယော အာပဇ္ဇိ၊ အာပတ္တိပရိယန္တံ န ဇာနာတိ၊ ရတ္တိပရိယန္တံ န
ဇာနာတိ။

- ရတ္တိပရိယန္တေ ဝေမတိကော။ (ဥဒ္ဓေသ ၇-ဝါကျ)

- သော သံဃံ တာသံ အာပတ္တိနံ သုဒ္ဓန္တပရိဝါသံ ယာစတိ။

(အနုဒ္ဓေသဝါကျ- ဝိ၊ ၃။ ၁၅၂။)

နိဿယ

အဿ - ထိုပဉ္စင်းလောင်းအား။

ပတ္တစီဝရံ - သည်။

ပရိပုဏ္ဏံ - ပြီ။

- ဝေယံဘုံသာ၊ ဝိ၊ ၃။ နိဿယ - ၁၉၇။

- ဆင်တဲ၊ ဝိ၊ ၃။ နိဿယ-ပ၊ ၂၀၆။

မြန်မာပြန်

ထိုပဉ္စင်းလောင်းအား သပိတ်၊ သင်္ကန်းပြည့်စုံ၏။ (ဝိ၊ ၃။ မြန်-၁၃၃။)

- ဣဒံ မေ ဘန္တေ နဝံ ဒုဿယှုဂံ ဘဂဝန္တံ ဥဒ္ဓိဿ သာမံ ကန္တံ
သာမံ ဝါယိတံ။

- တံ မေ ဘန္တေ ဘဂဝါ ပဋိဂ္ဂဏှာတု၊ အနုကမ္မံ ဥပါဒါယ။

(မ၊ ၃။ ၂၉၆)

(တိပိဋကမင်းကွန်းကမ္မဝါစာ)

ရဟန်းခံ/ရှင်ပြုဆိုင်ရာ ဥပသမ္ပဇက (၃၃၇)

* ရဟန်းလောင်းကို ဒွန်တွဲရာ၌

- အယံ နာဂေါ စ အယံ နာဂေါ စ-ဟု နိဂ္ဂဟိတန္တ အားဖြင့်လည်း ရွတ်ဖတ်အပ်၏။

- အယဉ္ဇ နာဂေါ အယဉ္ဇ နာဂေါ-ဟု ဝိမုတ္တအားဖြင့်လည်း ရွတ်ဖတ်ခြင်းငှာ အပ်၏။

အဋ္ဌကထာဆရာသည်

ဧကေနာစရိယေန ဌေ ဝါ တယော ဝါ အနုဿာဝေ-
တဗ္ဗော-ဟူသောပါဌ်ဖြင့် တစ်ယောက်သော ကမ္မဝါစာဆရာသည်
နှစ်ယောက်၊ သုံးယောက်သော ရဟန်းလောင်းတို့ကို ဖတ်ရွတ်အပ်
ကုန်၏။

စွိဟိ ဝါ တိဟိ ဝါ အာစရိယေဟိ ဝိသု ဝိသု ဧကေန
ဧကဿာတိ ဧဝံ ဧကပ္ပဟာရေနေဝ ဌေ တိဿော ဝါ ကမ္မဝါစာ
ကာတဗ္ဗော-ဟူသောပါဌ်ဖြင့် နှစ်ယောက်သော ကမ္မဝါစာဆရာ၊ သုံးပါး
သော ကမ္မဝါစာဆရာတို့သည် အသီးအသီး တစ်ယောက်သော ရဟန်း
လောင်းအားငဲ့၍ တစ်ပြိုင်နက်တည်းသော ခဏ၌ပင် နှစ်ကြိမ်သော
ကမ္မဝါစာကို၎င်း၊ သုံးကြိမ်သော ကမ္မဝါစာကို၎င်း ရွတ်ဖတ်အပ်ကုန်၏။

- ထိုနှစ်ချက်သော အာဘောဂတို့တွင် ဒုတိယအာဘောဂ အချက်
ကို ဖော်ပြရာ၌ ရှေးဦးစွာ စိစစ် ဝေဖန်ပြပေအံ့ -

ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသောမဟာဝါပါဠိတော်၏ အာဘောဂ နှစ်ချက်
တို့တွင် ဒုတိယအာဘောဂအချက်ကို ဖော်ပြတော်မူသော ဗုဒ္ဓမတညု
အဋ္ဌကထာဆရာသည် ပါရာဇိကဏ်ပါဠိတော် သံဃာဒိသိသ် ကုလ
ဒုသကသိက္ခာပုဒ်၌ ဝစ္စဖြစ်သော ကာရကပဒေ၊ ဝါစကဖြစ်သော ကြိယာ
ပဒတို့ကို ဗဟုဝစန၏ အစွမ်းဖြင့် ဟောတော်မူအပ်သော - သုဏာတု
မေ ဘန္တေ သံယော၊ ဣမေ အဿာဇိပုနဗ္ဗသုတာ ဘိက္ခု၊
ကုလဒုသကာ ပါပသမာစာရာ- စသော ပဗ္ဗာဇနိယကမ္မဝါစာ ဗဟုဝစန

(၃၃၈)   ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်းထုတ်နှုတ်တင်ပြသော

ဒေသနာတော်ကို သိမြင်တွေ့ရှိတော်မူသည်ဖြစ်၍ ထိုပဗ္ဗာဇနိယ
ကမ္မဝါစာ ဗဟုဝစနဒေသနာကဲ့သို့ ဤ၌လည်း-

- သုဏ္ဏာတု မေ ဘန္တေ သံယော၊ ဣမေ နာဂါ အာယသ္မတော
တိဿဿ ဥပသမ္ပဒါပေတွာ- စသည်ဖြင့်၎င်း၊
- သုဏ္ဏာတု မေ ဘန္တေ သံယော၊ ဣမေ ဗုဒ္ဓရက္ခိတ မ္ဗေရက္ခိတာ
အာယသ္မတော တိဿဿ ဥပသမ္ပဒါပေတွာ-
စသည်ဖြင့် ဗဟုဝစန၏ အစွမ်းဖြင့် ဖတ်ရွတ်ရမည်ဟု လွယ်လင့်
တကူ အာဘောဂကို ပြုတော်မမူဘဲ အဘယ်ကြောင့် နှစ်ယောက်
သော ကမ္မဝါစာဆရာ၊ သုံးယောက်သော ကမ္မဝါစာဆရာတို့သည်
အသီးသီး တစ်ယောက်သော ကမ္မဝါစာဆရာသည် တစ်ယောက်
သော ရဟန်းလောင်းအားငဲ့၍ တစ်ပြိုင်နက် ဖတ်ရမည်ဟု
ခက်ခက်ခဲခဲ အာဘောဂကို ဖော်ပြပါသနည်းဟူမူ - အကယ်၍
ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ပဗ္ဗာဇနိယကမ္မဝါစာ ဗဟုဝစနဒေသနာကဲ့သို့
ဥပသမ္ပဒကမ္မဝါစာ ဒေသနာကိုလည်း ဗဟုဝစန၏အစွမ်း
အားဖြင့် ဖတ်ရွတ်ရမည်ဟု အာဘောဂ နှလုံးသွင်းဖော်ပြခြင်းကို
ပြုသည်ရှိသော် ဥပသမ္ပဒ ကမ္မဝါစာ ကေဝစနဒေသနာ ဖျက်စီး
ခြင်းသို့ရောက် ခြင်းကြောင့် ဥပသမ္ပဒကံလည်း ဖျက်စီး၏-
ဟူသော အနိဋ္ဌ ဒေါသသည် ရောက်ရာ၏။

နှစ်ယောက်၊ သုံးယောက်သော ကမ္မဝါစာဆရာတို့သည်
အသီးသီး တစ်ယောက်သော ကမ္မဝါစာဆရာသည် တစ်ယောက်
သော ရဟန်းလောင်းအား ငဲ့၍ တပြိုင်နက် ဖတ်ရွတ်အပ်ကုန်၏-
ဟု အာဘောဂ - နှလုံးသွင်းကို ဗဟုဝစန၏အစွမ်းဖြင့် ဖတ်ရွတ်ရမည်ဟု
အာဘောဂ ပြုတော်မမူဘဲ အသီးသီးငဲ့၍ ဖတ်ရွတ်ရမည်ဟုသာ
အာဘောဂ ပြုတော်မူသည်။

- ပဌမအာဘောဂ အချက်ကို စိစစ်ဝေဖန်ပေအံ့

ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသောမဟာဝါပါဠိတော်၏ ရှေးဦးစွာ အာဘောဂ၏

အဖြစ်ဖြင့် အဋ္ဌကထာဆရာသည် ဖော်ပြအပ်သော - **ဧကေနာစရိယေန ဓမ္မေ ဝါ တယော ဝါ အနုသာဝကဗျာ-ဟူသော** အဋ္ဌကထာပါဌ်၏ အာဘောဂကို အယံ ဗုဒ္ဓရက္ခိတော စ အယံ ဓမ္မရက္ခိတော စ အာယသ္မတော သံဃရက္ခိတဿ ဥပသမ္ပဒါ ပေက္ခာတိ အာဓိနာ နယေန ဧကေန အာစရိယေန ဦးစွံ ကေသိံ ခဏေ အနုသာဝကနယော ဒဋ္ဌဗျာ၊ ဣမိနာဝ နယေန တိဏ္ဍမ္ပိ ဧကေန အာစရိယေန ကေကွဏေ အနုသာဝကံ ဓဋ္ဌဗ္ဗံ-ဟူ၍ သမုစ္စယဒ္ဓန်၏အစွမ်းဖြင့် ဖတ်ကြားရမည်ဟု ဝိမတိ ဝိနောဒနီဋီကာအရှင်သည် ဖော်ပြတော်မူ၏။ ထိုဝိမတိ ဝိနောဒနီဋီကာ အရှင်သည် မိမိတွေ့ရှိ သိမြင်အပ်သော ပဗ္ဗာဇနိယ ကမ္မဝါစာ ဗဟုဝစန ဒေသနာကဲ့သို့ ဥပသမ္ပဒ ကမ္မဝါစာ ကေဝစန ဒေသနာကိုလည်း ဗဟုဝစနပြင်၍ ဖတ်ရွတ်ရမည်ဟု အာဘောဂမပြုဘဲ အဘယ်ကြောင့် သမုစ္စယဒ္ဓန်၏အစွမ်းဖြင့် ဖတ်ရွတ်ရမည်ဟု အာဘောဂပြုပါသနည်းဟူမူ- ဗဟုဝစနပြင်၍ ဖတ်ရွတ်ရမည်ဟု အာဘောဂပြုချေသော် ကေဝစနမှ ဖောက်ပြန်၍ ဗဟုဝစန၏အဖြစ်သို့ ရောက်သောကြောင့် ကေဝစနဒေသနာ ဖျက်စီးရကား ကံလည်းဖျက်စီး၏-ဟူသော အလို မရှိအပ်သော အနိဋ္ဌဒေါသသည် စင်စစ်ကေန့် အမှန်ရောက်တော့သည်။

သမုစ္စယဒ္ဓန်၏အစွမ်းအားဖြင့် အာဘောဂပြုသော် - **အက္ခရံ ဝါ ပဒံ ဝါ ဆဉ္ဇေန္ဓောပိ ဗုရုတ္တံ ကရောန္ဓောပိ အနုသာဝကံ ဟာပေတိယေဝါတိ ဝေဒိတဗျာ-ဟူသော** ပရိဝါ ကမ္မဝင် အဋ္ဌကထာ၊ အက္ခရပရိဟိနယေဝ ဟိ သဒေါသော၊ အက္ခရာဓိကေပိ နိစ္စေါသော ယေဝါတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ-ဟူသော ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာတို့၌ အက္ခရ ဟိန၊ ပဒဟိန ဖြစ်သော် အပြစ်ရှိသည်။ အက္ခရာဓိက၊ ပဒါဓိက ဖြစ်သော် အပြစ်မရှိ-ဟု မိန့်တော်မူကြသည်နှင့်အညီ စ-နိပါတ်ပုဒ် စသည်တို့ ပိုလွန်ခြင်းကြောင့် အပြစ်ဒေါသ မရှိသည့်အပြင် အရင်းမူလဖြစ်သော ဥပသမ္ပဒကမ္မဝါစာ ကေဝစန ဒေသနာလည်း မဖျက်စီးသည်ဖြစ်၍

(၃၄၀) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ကံလည်း အောင်မြင် အထမြောက်ခြင်းတည်းဟူသော ဣဌဖလတည်းဟူသော လိုအပ်သောအကျိုးကိုလည်း ဧကန်ရတော့သည်။ ထို့ကြောင့် “ဗဟုဝစန၏အစွမ်းဖြင့်သာ ဖတ်ရွတ်ရမည်”ဟု အာဘောဂ ပြုတော်မမူဘဲ သမုစ္စယဒွန်၏အစွမ်းဖြင့် ဖတ်ရွတ်ရမည်-ဟု အာဘောဂ ပြုတော်မူသည်။

သို့ဖြစ်၍ ဗဟုဝစနဒေသနာကို အဋ္ဌကထာဆရာ၊ ဋီကာဆရာတို့ကား မမြင်၊ ငါတို့သာ မြင်သည်-ဟု အထင်မာန်တင်းသော ဆရာတို့၏ ဧကဝစန ဥပသမ္ပဒကမ္မဝါစာကို ဗဟုဝစန ပြင်၍ ဖတ်ကြသည်ကား ကမ္မဝါ-ဟူသည် ယထာရုံတဖြစ်၍ သတိထားသင့်၏။

ပရိပုဏ္ဏဿ ပတ္ထဝီဝရံ-၌ အဿ-ဟူသောပုဒ်ကို သမုစ္စယဒွန်၏ အစွမ်း အားဖြင့် အသီးသီးသောဆရာတို့ ဖတ်ရွတ်ပုံ အဆုံးအဖြတ်ဆုံးဖြားသော မဟာဝါပါဠိတော်၏ ပဌမအာဘောဂကို ဖော်ပြတော်မူသော အဋ္ဌကထာစကား၏ အာဘောဂကို တဖန် ဝိမတိဆရာသည် ဖော်ပြအပ်သော အယံ ဗုဒ္ဓရက္ခိတော ဝ အယံ ဓမ္မရက္ခိတော ဝ အာယသ္မတော တိဿဿ ဥပသမ္ပဒါပေက္ခောတိ အာဒိနာ နယေန ဧကေနာစရိယေန ဦးစွံ ဧကသ္မိံ ခဏေ အနုဿာဝနနယော ဒဌဗ္ဗော၊ ဣမိနာဝ နယေန တိဏ္ဍန္တိ ဧကေနာစရိယေန ဧကက္ခဏေ အနုဿာဝနံ ဒဌဗ္ဗံ-ဟူ၍ မိန့်အပ်သော ပဌမန္တ ကတ္တုပဒ သမုစ္စယဒွန္တ ဥပလက္ခဏအာဒိ ဒီပကနည်းပြကို မှီငြမ်းပြု၍ ပရိပုဏ္ဏဿ ပတ္ထဝီဝရံ-ဟူသော ဝါကျ၌ အဿ-ဟူသော စတုတ္ထန္တ သမ္ပဒါနပဒကို ရှေးဆရာကြီးတို့သည် အသီးသီး မိမိ မိမိတို့၏ ဉာဏ်၌ သက်ရောက်ကြသလို ဖတ်ရွတ်တော်မူကြကုန်သည်။ ဖတ်ရွတ်တော်မူကြပုံမှာ -

အချို့ကား - ပရိပုဏ္ဏဿ ဝ အဿ ဝ-ဟူ၍၎င်း၊

အချို့ကား - ပရိပုဏ္ဏံ အဿ ဝ အဿ ဝ-ဟူ၍၎င်း။

ရဟန်းခံ/ရှင်ပြုဆိုင်ရာ ဥပသမ္ပဒကံ (၃၄၁)

အချို့ကား - ပရိပုဏ္ဏဿ အဿ စ-ဟူ၍၎င်း၊

အချို့ကား - ပရိပုဏ္ဏဿ စ ပရိပုဏ္ဏဿ စ-ဟူ၍၎င်း ဖတ်ရွတ်ကြကုန်၏။

- ထိုဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ဒွန္ဒလေးဝါရတို့တွင် ပဌမဝါရကို ရှေးဦးစွာ သဒ္ဓယုတ္တိ၊ အတ္တယုတ္တိ၊ အာဂမယုတ္တိ ရှိ/မရှိ ဉာဏ်ဖြင့် ရွေးနောက်ညှိ၍ အတိအကျ ဆုံးဖြတ်ပေအံ့ -

ဥပသမ္ပဒ ဥတ္တိစတုတ္ထကမ္မဝါစာအရာ၌ သမာသဒ္ဓန်၊ အသမာသဒ္ဓန်အားဖြင့် နှစ်ပါးတို့တွင် အသမာသဒ္ဓန်သာ ဖြစ်သင့်သည်။

တစ်နည်း - သမုစ္စယဒ္ဓန်၊ အန္တာစယဒ္ဓန်၊ သမာဟာရဒ္ဓန်၊ ဣတရိတရ ယောဂဒ္ဓန်အားဖြင့် လေးပါးသောဒ္ဓန်တို့တွင် သမာဟာရဒ္ဓန်၊ ဣတရိတရ ယောဂဒ္ဓန် နှစ်ပါးတို့သည် သမာသ်အရာ၌သာဖြစ်သောကြောင့် ဤ၌ မဖြစ်သင့်။

သမုစ္စယဒ္ဓန်၊ အန္တာစယဒ္ဓန်တို့တွင်လည်း အန္တာစယဒ္ဓန်သည် “ဒါနဉ္စ ဒေတိ သီလဉ္စ ရက္ခတိ”၌ကဲ့သို့ ကြိယာကာရက အသီးသီး ဆည်းသောကြောင့် ဤ၌ မဖြစ်သင့်။

စင်စစ်တမူကား - သမဏော စ ဗြာဟ္မဏော စ ဂစ္ဆတိ-ဟူသော ဝါကျဝယ် ဂမနကြိယာတစ်ခုတည်း၌ သမဏော ဗြာဟ္မဏော-ဟူသော ပဌမန္တ ကတ္ထုကာရက အချင်းချင်းကိုဆည်းသော သမုစ္စယဒ္ဓန်ကဲ့သို့၎င်း၊ သမဏဉ္စ ဗြာဟ္မဏဉ္စ ဝန္တတိ-ဟူသော ဝါကျဝယ် ဝန္တနကြိယာတစ်ခုတည်း၌ သမဏံ ဗြာဟ္မဏံ-ဟူသော ဒုတိယန္တ ကမ္မကာရက အချင်းချင်းဆည်းသော သမုစ္စယဒ္ဓန်ကဲ့သို့၎င်း၊ သမဏေန စ ဗြာဟ္မဏေန စ ဒါနံ ပဋိဂ္ဂဟိတံ-ဟူသော ဝါကျဝယ် ပဋိဂ္ဂဟကကြိယာ တစ်ခုတည်း၌ သမဏေန ဗြာဟ္မဏေန-ဟူသော တတိယန္တ ကတ္ထုကာရက အချင်းချင်းဆည်းသော သမုစ္စယဒ္ဓန်ကဲ့သို့၎င်း၊ သမဏဿ စ ဗြာဟ္မဏဿ စ ဒါနံ ဒေတိ-ဟူသော ဝါကျဝယ် ဒါနကြိယာတစ်ခုတည်း၌ “သမဏဿ

(၃၄၂)   ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) ခုနည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ပြာဟူကဿ” ဟူသော စတုတ္ထန္တ သမ္ပဒါနကာရက အချင်းချင်း ဆည်းသော သမုစ္စယဒွန်ကဲ့သို့၎င်း၊ ထို့အတူ ကြိယာတစ်ခုတည်း၌ ကာရက အချင်းချင်းဆည်းသော သမုစ္စယဒွန်သာ ဖြစ်သင့်သည်။ ထို့ကြောင့် ဝိမတိ ဝိနောဒနိဋီကာ၌ -

အယံ ဗုဒ္ဓရက္ခိတော စ အယံ ဓမ္မရက္ခိတော စ အာယသ္မတော သံဃရက္ခိတဿ ဥပသမ္ပဒါ ပေက္ခော-ဟု ဥပေက္ခနကြိယာ တစ်ခုတည်း၌ အယံ ဗုဒ္ဓရက္ခိတော အယံ ဓမ္မရက္ခိတော-ဟူသော ပဌမန္တ ကတ္တုကာရက အချင်းချင်းဆည်းသော သမုစ္စယဒွန်ကို မိန့်တော်မူသည်။

ထိုဝိမတိဋီကာ၌ အပေက္ခနကြိယာတစ်ခုတည်း၌ ပဌမန္တ-ကတ္တုကာရက အချင်းချင်းဆည်းသော သမုစ္စယဒွန်ကဲ့သို့ ထို့အတူ ပရိပုဏ္ဏဿ ပတ္ထ စိဝရံ-ဟူသောဝါကျကိုလည်း ပရိပုဏ္ဏကြိယာ တစ်ခုတည်း၌ “အဿ အဿ” ဟူသော စတုတ္ထန္တ သမ္ပဒါနကာရက အချင်းချင်း ဆည်းသော သမုစ္စယဒွန်ဟု ကြိတော်မူလျက် ပရိပုဏ္ဏဿ စ အဿ စ ပတ္ထစိဝရံ-ဟု ဖတ်ရွတ်တော်မူကြခြင်းသည် သဒ္ဓယုတ္တိ၊ အတ္ထယုတ္တိ၊ အာဂမယုတ္တိ ရှိရကား ဟောတော်မူရင်း ပါဠိလည်း မပျက်၊ အနိဋ္ဌဒေါသလည်း မစွန်း၊ မဖက် ကံအချက်လည်း ထမြောက် အောင်မြင်ရကား ကောင်းမြတ်သောဝါဒဟု မှတ်ယူရမည်။

အကယ်၍ ရှေ့ဝါကျက အယံ ဗုဒ္ဓရက္ခိတော စ-စသည်ဖြင့် သမုစ္စယဒွန်ကို ဖတ်ရွတ်အပ်ခဲ့သည် ဖြစ်ပါလျက် ဤ “ပရိပုဏ္ဏဿ ပတ္ထ စိဝရံ” ဟူသော နောက်ဝါကျသို့ ရောက်ခါကျမှ သမုစ္စယဒွန်ကို မဖတ်ရွတ်ဘဲ နေခဲ့ချေမူ ရွတ်ဖတ်ခြင်းငှာ အားထုတ်အပ်သော သမုစ္စယဒွန် အစဉ်ပျက်ကွက်ခြင်းကြောင့် ဘဂ္ဂရီတိဒေါသ ရောက်သည့်အပြင် သမုစ္စယဒွန်အရာ၌ ရွတ်အပ် ရွတ်သင့် ရွတ်ထိုက်သော စ-နိပါတ်ပုဒ် နှစ်ခုနှင့် အဿ-ပုဒ်တို့ကို မရွတ်ဆိုခြင်းကြောင့် ကမ္မဝါစာအန္တရေ အကွရဿ ဝါ ပဒဿ ဝါ အနုစ္စာရကံ ဝါ ဓုရုစ္စာရကံ ဝါ

သာဝနာယ ဟာပနံ နာမ-ဟူသော အဋ္ဌကထာ၊ အက္ခရာပရိဟိနောယေဝ ဟိ သဒေါသော အက္ခရာမိကောပိ နိဋ္ဌေါသောဓဝါတိ ဝေဒီတဋ္ဌံ-ဟူသော ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋ္ဌိကာတို့နှင့်အညီ ပဒသာဝနဟာပနဒေါသတို့လည်း မချွတ်ကေန် ရောက်တော့သည်။ ရောက်လည်း ရောက်သင့်၊ ထို့ကြောင့် “ပရိပုဏ္ဏဿ ဓ အဿ ဓ ပတ္တစိဝရံ”ဟု သမုစ္စယ ခွန်ပြင်၍ ဖတ်ရွတ်ကြသောဝါဒသည် အပြစ်ကင်းစင်၍ ကံ အထမြောက်ရတား အလွန်ကောင်းမြတ်သော ဝါဒဟု မှတ်ယူရမည်။

ဒုတိယ သမုစ္စယခွန်ဝါဒ စိစစ်ချက်

ပရိပုဏ္ဏ အဿ ဓ အဿ ဓ-ဟု သမုစ္စယခွန် ဖတ်ရွတ်ကြသော ဝါဒသည် သဒ္ဓယုတ္တိ၊ အတ္တယုတ္တိ၊ အာဂမယုတ္တိကား ရှိပေ၏။ သို့ရာတွင် “ပရိပုဏ္ဏဿ”ဟု သမ္ပန္နနှင့် ဟောတော်မူသည်ကို “ပရိပုဏ္ဏ အဿ”ဟု ဝဝတ္ထိတပြု၍ ဖတ်ရွတ်ခြင်းကြောင့် မူလဟောရင်းဖြစ်သော ဒေသနာဖျက်စီးရတား ပရိဝါ ကမ္မဝင် အဋ္ဌကထာလာ ဗုဒ္ဓနဗုဒ္ဓိနှင့် မညီညွတ်ခြင်းကြောင့် မသင့် ထင်၏။

တတိယ သမုစ္စယခွန်ဝါဒ စိစစ်ဝေဖန်ချက်

ပရိပုဏ္ဏဿ အဿ ဓ-ဟု သမုစ္စယခွန်ပြု၍ ရွတ်ဖတ်သော ဝါဒသည် “တတ္ထ တဒတ္ထဇောတကော ဓ သဒ္ဓေါ ဇကော ဝါ ဗဟူ ဝါ ယောဇေတုံ ဝဋ္ဋတိ-ဟူ၍ နိဒ္ဒေသ၌ သမုစ္စယခွန် အရာဝယ် သမုစ္စယတ္ထဇောတကဖြစ်သော စ-သဒ္ဓါ တစ်လုံးဖြစ်စေ၊ အများဖြစ်စေ ယှဉ်ခြင်းငှာ အပ်၏-ဟု မိန့်သောကြောင့် သဒ္ဓယုတ္တိ၊ အတ္တယုတ္တိ၊ အာဂမယုတ္တိလည်း ရှိသည့်အပြင် ဟောတော်မူရင်း ပါဠိလည်း မပျက်ငြားသော်လည်း ရှေးဝါကျ ပဌမန္တ ကတ္တုပဒ၌ စ-သဒ္ဓါ အသီးသီးယှဉ်၍ ဖတ်ရွတ်ခဲ့ သည်ဖြစ်

(၃၄၄) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ပါလျက် ဤစတုတ္ထန္တ သမ္ပဒါန ကာရကပဒသို့ ရောက်ကာမှ နှစ်ပုဒ်လုံး မယှဉ်ဘဲ တစ်ပုဒ်တည်းသာယှဉ်၍ ဖတ်ခြင်းသည် ရွတ်ဆိုခြင်းငှာ အားထုတ်အပ်သော သမုစ္စယဇောတက စ-သဒ္ဓါ တစ်လုံး ကျိုးဖျက် ခြင်းကြောင့် ဘဂ္ဂဇီတိဒေါသသို့ ရောက်သည်။ ထိုကြောင့် ဤဝါစ လည်း သင့်စုံ မထင်။

စတုတ္ထန္တ သမုစ္စယဒွန်ဝါဒ စိစစ်ဝေဖန်ချက်

“ပရိပုဏ္ဏဿ စ ပရိပုဏ္ဏဿ စ”ဟု အန္တာစယဒွန်ပြု၍ ဖတ်ရွတ် သော ဂါဒသည် ရှေ့ပါကျက ပဌမန္တ ကတ္တုကာရကပဒကို သမုစ္စယဒွန်ပြု ၍ ဖတ်ရွတ်ခဲ့သည်ဖြစ်ပါလျက် ဤဝါကျ စတုတ္ထန္တ သမ္ပဒါနကာရက ပဒသို့ ကျရောက်ခါမှ အန္တာစယဒွန်ပြု၍ ဖတ်ရွတ်ခြင်းကြောင့် ပုဗ္ဗာ ပရဝီရောမိ ဒေါသရောက်သည့်ပြင် ဘဂ္ဂဇီတိဒေါသလည်း ရောက်ရ ကား အလွန်မနှစ်သက်အပ်သော ဝါဒဟု မှတ်ယူရမည်။

(ပဋ္ဌနိကာယကမ္မဝါစာ)

ပရိပုဏ္ဏိမေသံ။ ၊ “ဣမေ အဿဇိ ပုနဗ္ဗသုကာ ဘိက္ခု ကုလဒူသကာ ပါပ သမာစာရာ၊ ဣမေသံ ပါပကာ သမာစာရာ ဒိဿန္တိစေဝ သုယန္တိ စ၊ ကုလာနိစ ဣမေဟိ ဒုဋ္ဌာနိ ဒိဿန္တိစေဝ သုယန္တိ စ”ဟု (ဝိ-၁၊ ၂၇၉/ဝိ-၄၊ ၂၈) ဝိနယပါဠိတော်လာ “ပဗ္ဗာဇနိယ ကမ္မဝါစာ”ဝယ် ပထမဝါကျ၌ ဣမေဟု ဆိုခဲ့ပြီးသည်ကိုပင် ဒု+တ ဝါကျတို့၌ ထပ်၍ဆိုရာတွင် တ၊သဒ္ဓါဖြင့်မဆိုပဲ ဣမ-သဒ္ဓါဖြင့်ပင် ဣမေသံ၊ ဣမေဟိ-ဟု ပြဆိုထားသည်နှင့် ဤ ဒွန္တ ဥပသမ္ပဒ ကမ္မဝါစာ+ ဗဟုဝစန ဥပသမ္ပဒ ကမ္မဝါစာ”တို့၌ ပထမဝါကျ၌ရှိသော ဣမေ (နာဂါ)”ကို ငဲ့၍ “ပရိပုဏ္ဏိမေသံ”ဟု ဣမသဒ္ဓါဖြင့်ပင် ကျေးဇူးရှင်ဆရာတော်ကြီးများ ထားတော်မူခဲ့ခြင်းသည် ထပ်တူ ထပ်မျှ တူညီလှပါပေ၏။

(မြင်းခြံကမ္မဝါစာ)

ရဟန်းခံ/ရှင်မြို့ဆိုင်ရာ ဥပသမ္ပဒကံ (၃၄၅)

ရဟန်းလောင်း ဆုံးမခန်း

=====

၁။ နာမတ္ထိတနက်စွ = ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာတော် နှင့် ရဟန်းလောင်း တို့ကို အမည်မှည့်ခြင်းကိစ္စ။

ယခုအခါ၌ဥပသမ္ပဒကံ လွယ်လွယ်ကူကူ ရွက် ဆောင်နိုင်ရန်အကျိုးငှာ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာတော် အဖြစ် ဆောင်ရွက်တော်မူ မည့်-----
-----ဆရာတော်ဘုရား ကြီး၏ အမည်ကို “အရှင်တိဿမထေရ်”ဟု မှည့်ပါ၏။ ဥပသမ္ပဒဉာတ်, ကမ္မဝါစာရွတ်ဖတ်ရာ၌ “အာယသ္မတော တိဿဿ, အာယသ္မတာ တိဿေန”ဟု ရွတ်ဖတ်လျှင် ရဟန်းလောင်းက မိမိ၏ ဥပဇ္ဈာယ် ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ အမည် ကို ဖတ်သည်ဟုမှတ်။ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာတော် ဘုရားနှင့် ကာရကသံဃာတော်များကလည်း ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာတော်ဘုရား ကြီး၏ အမည်ကို ဖတ်သည်ဟု မှတ်တော်မူကြပါဘုရား။

ရဟန်းလောင်း၏အမည်ကို ‘နာဂ’ဟု မှည့်ပါ၏။ ဥပသမ္ပဒဉာတ်, ကမ္မဝါစာရွတ်ဖတ်ရာ၌ - “နာဂေါ, နာဂံ, နာဂဿ”ဟု ရွတ်ဖတ်သည်ရှိသော် ရဟန်းလောင်းက မိမိ၏နာမည်ကို ဖတ်သည်ဟု ှတ်ပါ။ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာတော် ဘုရားကြီးနှင့်တကွ ကာရကသံဃာတော် အရှင်မြတ်များကလည်း ထို့အတူ မှတ်တော်မူကြပါဘုရား။

၂။ ဥပဇ္ဈာယဂ္ဂဟဏကိစ္စ = ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာတော်အဖြစ် ဆောင်ရွက်ပေးဖို့ လျှောက်ထားခြင်းကိစ္စ။

ပဌမံ ဥပဇ္ဈံ ဂါဟာပေတဗ္ဗော-ဟူသော အသနာတော်အရ ငါရှင် ရဟန်း လောင်း “ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာမရှိသော ရဟန်းများသည် ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာတော်၏ ပစ္စယာနုဂ္ဂဟ, ဓမ္မာနုဂ္ဂဟတို့ဖြင့် ချီးမြှောက်မှုကို မရရှိသဖြင့် ဝတ်ရုံပုံ, စားသောက်ပုံ,

(၃၄၆) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်းထုတ်နှုတ်တင်ပြသော

နေထိုင်ပုံမှ စ၍ အစစအရာရာ အချိုး မကျ အဆင်မပြေ ကြည်ညိုဖွယ်ဂုဏ်ကို မဆောင်နိုင်ကြ၊ ဒကာ၊ ဒကာမများ၏ ကြည်ညိုလေးစားမှုကို မခံယူကြရသဖြင့် သာသနာတော်၌ သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာ သိက္ခာသုံးပါးတို့ဖြင့် ကြီးပွားခြင်းမရှိကြ သောကြောင့် ဘုရားရှင်က “ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာမရှိသော ရဟန်းလောင်းကို ရဟန်းခံ မပေးရ”ဟု သိက္ခာပုဒ် ပညတ်တော်မူခဲ့တယ်။ အဲဒါကြောင့် -----
-----ဆရာတော်ဘုရားကြီးကို “ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာတော်အဖြစ် ဆောင်ရွက်ပေးတော်မူပါဘုရား”လို့ လျှောက်ထားပါ။

ရဟန်းလောင်း = ဥပဇ္ဈာယော မေ ဘန္တေ ဟောဟိ၊ ဆရာတော် အရှင်မြတ်ဘုရား ..... ဆရာတော်ဘုရားသည် တပည့်တော်ကို အပြစ်ကြီး၊ အပြစ်ငယ်တို့ကို မတွယ်မကပ်ရအောင် အမြဲမပြတ် ကြည့်ရှုဆုံးမတော်မူ သည့် ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာတော်အဖြစ် ဆောင်ရွက်ပေးတော်မူပါဘုရား။
(သုံးခေါက် လျှောက်ပါ)

ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာတော် = ပါသာဒိကေန သမ္မာဒေဟိ၊ ဒကာ၊ ဒကာမများ ဖူးမြင်ရလျှင် ကြည်ညိုဖွယ်ကို ခံယူနိုင်သည့် ကိုယ်အမူအရာ၊ နှုတ်အမူ အရာတို့ဖြင့် အဓိသီလ၊ အဓိဝိတ္တ၊ အဓိပညာ သိက္ခာသုံးရပ် အကျင့်မြတ်ကို ပြည့်စုံအောင် ဖြည့်ကျင့်နေရမည်။

ရဟန်းလောင်း = အာမ ဘန္တေ၊ နေထိုင်ပါမည်ဘုရား။

၃။ **ပတ္တစိဝရာစိက္ခနကိစ္စ** = သပိတ်၊ သင်္ကန်း၊ ပြောကြားခြင်းကိစ္စ။

ဥပဇ္ဈံ ဂါဟာပေတွာ ပတ္တစိဝရံ အာစိက္ခိတဗ္ဗံ-ဟူသော ဒေသနာတော်အရ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာတော်အဖြစ် ဆောင်ရွက်ပေးဖို့ လျှောက် ထားပြီးနောက် ‘ငါ့ရှင် ရဟန်းလောင်း၏ ကိုယ်ပိုင် သပိတ်၊ သင်္ကန်းမရှိလျှင်

ရဟန်းခံ/ရှင်ပြုဆိုင်ရာ ဥပသမ္ပဒက (၃၄၇)

ရဟန်းခံပေးရ' -ဟု ဘုရားရှင်က မိန့်ကြားတော်မူခဲ့တယ်။ အဲဒါကြောင့်
ငါ့ရှင်ပိုင်ဆိုင်ထိုက်တဲ့ ကိုယ်ပိုင်သပိတ်၊ သင်္ကန်းကို ပြောကြားပါမယ်။

အယ် တေ ပတ္တော = ငါ့ရှင် ရဟန်းလောင်း ငါ့ရှင်၏
ရှေ့ရှိသော ဤသပိတ်သည် ရဟန်းအိယကာ ဦး-----၊
ရဟန်းအိယကာမ အေ-----မိသားစုတို့က နိဗ္ဗာန်ကိုရည်မှန်း၍
ငါ့ရှင်အား သဒ္ဓါကြည်ဖြူ ပေးလှူပြီးဖြစ်သောကြောင့် လိုတိုင်းပြုနိုင် များမဆိုင်
သည့် ငါ့ရှင်၏ ကိုယ်ပိုင် သပိတ်ပေတည်း။ ကိုယ်ပိုင်သပိတ်ဟု မှတ်ထားပါ။
(အာမ ဘန္တေ)

အယ် သံဃာဋီ = နှစ်လွှာနှစ်ထပ် ချင်းချင်းစပ်၍
ချုပ်ထားအပ်သော ဤဒုက္ခသင်္ကန်းကြီးသည် ရဟန်းအိယကာ ဦး-----
-----ရဟန်းအိယကာမ အေ-----တို့က ငါ့ရှင်အား ကြည်ကြည်ဖြူဖြူ
ပေးလှူအပ်ပြီးဖြစ်သောကြောင့် ငါ့ရှင်ပိုင်ဆိုင်သည့် ကိုယ်ပိုင်နှစ်ထပ်သင်္ကန်း
ကြီးဟု မှတ်ထားပါ။ (အာမ ဘန္တေ)

အယ် ဥတ္တရာသင်္ဂေ = ငါ့ရှင် ရဟန်းလောင်း ငါ့ရှင်
ပခုံးပေါ်၌ တင်လွှမ်း၍ ဆင်ခြန်းဝတ်ရုံထားသည့် ဤဧကသီ သင်္ကန်းသည်
ရဟန်းအိယကာ ဦး-----၊ ရဟန်းအိယကာမ အေ-----တို့က
ငါ့ရှင်အား သဒ္ဓါကြည်ဖြူ ပေးလှူပြီး ဖြစ်သောကြောင့် ငါ့ရှင် ပိုင်ဆိုင်သည့်
ကိုယ်ပိုင်ဧကသီသင်္ကန်းဟု မှတ်ထားပါ။ (အာမ ဘန္တေ)

အယ် အန္တရုပါသကော = ငါ့ရှင် ရဟန်းလောင်း
ငါ့ရှင်၏ ခါးအရပ်၌ဝတ်ထားအပ်သော အစချင်းဆိုင် ဤသင်းပိုင်သည်
ရဟန်းအိယကာ ဦး-----၊ ရဟန်းအိယကာမ အေ-----
-----တို့က ငါ့ရှင်အား သဒ္ဓါကြည်ဖြူ ပေးလှူပြီးဖြစ်သော

(၃၄၈)   ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) ရစည်း၊ထုတ်နှုတ်၊တင်ပြသော

ကြောင့် ငါ့ရှင်ပိုင်ဆိုင်သည့် ကိုယ်ပိုင်သင်းပိုင်သင်္ကန်းဟု မှတ်ထားရမည်။

(အာမ ဘန္တေ)

၄။ တတ္ထပါသဗေတိကရဏကိစ္စ =

ဣန္ဒာဓိပတိ ဩကာသေ တိဋ္ဌာတိ = ငါ့ရှင် ရဟန်း

လောင်း ငါ့ရှင်ကိုရဟန်းခံပေးရာ၌ ငါ့ရှင်၏ ခန္ဓာကိုယ်၌ ငါ့ရှင်၏ ရဟန်း

ဖြစ်/မဖြစ်၊ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာတော်ဘုရားနှင့် ကာရက သံဃာတော်များအား

ဝိနည်းဒေသနာတော်အရ အပြစ်လွတ်/မလွတ်၊ အပြစ်များ ရှိ/မရှိကို သံဃာ့

အလယ်၌ စစ်ဆေး မေးမြန်းတော်မူလိမ့်မည်။ စစ်ဆေးမေးမြန်းသည့်အခါ

လွယ်လွယ်ကူကူ ပြေဆိုနိုင်ဖို့အတွက် ဘုရားရှင်က ရဟန်းလောင်းကို

သင့်လျော်ရာနေရာသို့ ခေါ်သွားပြီး မေးပုံ၊ ပြေနည်းကို သင်ကြားပေးရမည်-

ဟု ခန့်ကြားတော်မူခဲ့ပါသည်။ မေးပုံ၊ ပြေနည်း သင်ကြားပေးဖို့အတွက်

ဥပသမ္ပဒ ကံစီမံဆောင်ရွက်ရန် စည်းဝေးနေတော်မူသည့် သံဃာတော်များမှ

နှစ်တောင့်ထွာ ဟတ္ထပါသလွတ်လောက်ရာ ထိုပြင်ပအရပ်သို့ သံဃာတော်ကို

ရှေးရှု၊ မျက်နှာမူ လက်အုပ်ချီ၍ နောက်ဆုတ် နောက်ဆုတ် သွားပြီး

မတ်တတ်ရပ်စောင့်နေပါ။ အနုသာသနဉာဉ် ပြီးဆုံးလတ်သော် ဆတ်ဆတ်

မသွေ ငါလိုက်လာခဲ့ပါမည်။

အနုသာသက ဥတိထားပါ

(၃၄၉)

(အနုသာသကဥတိ ရွတ်ပတ်ခြင်း)

၁။ အနုသာသကကိစ္စ = မေးပုံ၊ ပြေနည်း သင်းကြားပေးခြင်းကိစ္စ။

(က) သုဏသိ ဥပသမ္ပဒါပေက္ခ = ငိုရှင်ရဟန်းလောင်း နားစိုက်
၍ထောင်ပါ။

(ခ) အယံ တေ သစ္စကာလော ဘူတကာလော = ဥပသမ္ပဒါကံ
စိမ့်ဆောင်ရွက်ရန် နီးကပ်နေရာ ဤအချိန်အခါသည်ကား
ငိုရှင်ရဟန်းလောင်း၏ ရှိသမျှ ဟုတ်သမျှ ဖြစ်သမျှ
သဘာဝကို မထိန်မချိန်ပဲ ပှန်ရာ၊ ဟုတ်ရာကိုသာ လျှောက်
ထားရမည့်အခါဖြစ်တယ်။

(ဂ) ယံ ဇာတံ၊ တံ သံဃမဇ္ဈေ ဖန္တ သန္တံ အတ္ထိတိ
ဝတ္တဗ္ဗံ = သံဃာ့အလယ်ရောက်သည့်အခါ ဖန္တ သမ္ပုတိရ
ရဟန်းတော်က ငိုရှင်၏ ခန္ဓာကိုယ်မှာ ငိုရှင် ရဟန်းဖြစ်/
မဖြစ်၊ ငိုရှင်ကို ရဟန်းခံပေးသည့် ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာတော်
ဘုရားနှင့် ကာရကသံဃာတော် များမှာ ဝိနည်းဒေသနာ
တော်အရ အာပတ် သင့် / မသင့်၊ အပြစ်များ ရှိ/မရှိကို
စစ်ဆေးမေးမြန်းတော်မူ လိမ့်မည်။ အဲဒီလို စစ်ဆေး
မေးမြန်းတော်မူသည့်အခါ-

လေးပါးဓာတ်ရှိ ငိုရှင်၏ခန္ဓာကိုယ်မှာ ရှေး အတိတ်ကံ
ပြုစီမံသဖြင့် အမှန်ပကတိ ထိုအပြစ်များ ရှိခဲ့၊ ဖြစ်ခဲ့
လို့ရှိလျှင် အာမ ဘန္တေ = ရှိပါသည်၊ ဖြစ်ပါသည်၊ ဟုတ်ပါ
သည်ဘုရားဟု ရိုးရိုးသားသား အကျိုးများအောင် အမှန်
အတိုင်း လျှောက်ထားပါ။

(ဃ) အသန္တံ နတ္ထိတိ ဝတ္တဗ္ဗံ = မရှိခဲ့၊ မဖြစ်ခဲ့၊ မဟုတ်ခဲ့
လို့ရှိလျှင်လည်း နတ္ထိ ဘန္တေ = မရှိပါ၊ မဖြစ်ပါ၊ မဟုတ်ပါ
ဘုရားဟု ရှင်းလင်း ပြတ်သား လုံးဝကြားအောင် လျှောက်
ထားပါ။

(၃၅၀) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

- (င) **မာ ခေါ် ပိတ္တယံ** = သံဃာ့အလယ်၌ လျှောက်ထားရမည်ဖြစ်လို့ တချို့ ရဟန်းလောင်းများ ကြောက် ကြောက်လန့်လန့် ဖြစ်တတ်ကြတယ်။ ကေသရာဇာ ခြင်္သေ့မင်းကဲ့သို့ ရဲရဲတင်းတင်း ကြောက်စိတ်ကင်းလျက် ရှင်းလင်းပြတ်သား လုံးဝကြားအောင် လျှောက်ထားပါ။
- (စ) **မာ ခေါ် မင်္ဂု အဟောသိ** = ရှိ/မရှိ အပြစ်ဘေးကို မျက် မြင်အနေအားဖြင့် သိနိုင်လျက်သားနဲ့ အထပ်ထပ်စစ်ဆေး မေးမြန်းရမည်လားဟု နှလုံးထားပြီး တချို့ ရဟန်းလောင်းများ မျက်နှာပျက်တတ်ကြတယ်။ မျက်နှာမပျက်ပဲ လပြည့်ဝန်းကဲ့သို့ မျက်နှာ ကြည်ကြည် လင်လင်ထားပြီး လျှောက်ထားပါ။
- (ဆ) **ဝေ တံ ပုစ္ဆိဿန္တိ** = ပုစ္ဆကသမ္မုတိရ ရဟန်းတော်က ငါ့ရှင်ကို ဤကဲ့သို့ မေးမြန်းတော်မူလိမ့်မည်။
- (ဇ) **သန္တိ တေ ဝေရူပါ အာဗာတ** = ငါ့ရှင်၏ခန္ဓာကိုယ်မှာ ကျင်နာခံခက် ကိုယ်လုံးပျက်အောင် နှိပ်စက်တတ် သော ဤသို့သော အနာရောဂါဆိုးများ ရှိပါသလား။
- (ဈ) **ကုဋ္ဌံ အတ္ထိ** = နူနာရောဂါဆိုတဲ့ အနာကြီးရောဂါ ရှိပါသလားလို့ မေးလိမ့်မယ်။
(မရှိလျှင်) နတ္ထိ ဘန္တေ = မရှိပါဘုရားလို့ လျှောက်ထားပါ။
- (ည) **ဂဏ္ဍော အတ္ထိ** = ဒကာ၊ ဒကာမများ အကြည်ညို ပျက်စေတတ်သော မြင်းဗုရောဂါ ရှိပါသလားလို့ မေးလိမ့်မယ်။
(မရှိလျှင်) နတ္ထိ ဘန္တေ = မရှိပါဘုရားလို့ လျှောက်ထားပါ။

ရဟန်းခံ/ရှင်မြတ်စဉ်ရာ ဥပသမ္ပဒကံ (၃၅၁)

- (၈) ကိလာသော အတ္ထိ = ပွေး၊ ညှင်း၊ တင်းတိတ်၊ ခရသင်း
ရောဂါ ရှိပါသလားလို့ မေးလိမ့်မယ်။
(မရှိလျှင်) နတ္ထိ ဘန္တေ = မရှိပါဘုရားလို့ လျှောက်ထားပါ။
- (၉) သောသော အတ္ထိ = အသွေးအသားကို ခေါင်းပါး
စေတတ်သော ချောင်းဆိုးသွေးပါ မြစ်ချောက်နာ
တိဘီခေါ်တဲ့ ကူးစက်တတ်သောအဆုတ်နာရောဂါ
ရှိပါသလားလို့ မေးလိမ့်မယ်။
(မရှိလျှင်) နတ္ထိ ဘန္တေ = မရှိပါဘုရားလို့ လျှောက်ထား
ပါ။
- (၁၀) အပမာရော အတ္ထိ = သည်းချေပျက်ရှုံး နတ်၊ စုန်း၊
ဘီလူး ဖမ်းစားပူးခြင်းကြောင့်ဖြစ်သော “အရှုံး ရောဂါ”
ရှိပါသလားလို့ မေးလိမ့်မယ်။
(မရှိလျှင်) နတ္ထိ ဘန္တေ = မရှိပါဘုရားလို့လျှောက်ထားပါ။

(အဲဒီ အနာရောဂါဆိုးဝါးမျိုးရှိသူများကို ရဟန်း
ခံမပေးရ ရဟန်းခံပေးလျှင် ဒုက္ကဋ်အာပတ် သင့်စေလို့
မြတ်စွာဘုရား သိက္ခာပုဒ်ပညတ်တော်မူခဲ့တယ်။ ရဟန်းခံပေး
လျှင် ရဟန်းဖြစ်ပါတယ်။ ရဟန်းခံပေးတဲ့ သံဃာတော်မှာ
ဒုက္ကဋ်အာပတ် သင့်ပါတယ်။)

- (၁၁) မနုဿောသိ = လူယောင်ဗန်ဆင်းနိုင်တဲ့ တန်ခိုး ရှိကြတဲ့
နတ်၊ နဂါး၊ သိကြား၊ ဂဠုန်၊ ကမ္ဘွန်၊ ရက္ခိဉ်များကို ရဟန်း
ခံမပေးရ။ ရဟန်းခံ ပေးသော်လည်း ရဟန်းမဖြစ်။
ရဟန်းခံပေးလျှင် ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်စေ-လို့ မြတ်စွာဘုရား
သိက္ခာပုဒ်ပညတ်တော်မူခဲ့ပါတယ်။ အဲဒါကြောင့် ငါ့ရှင်သည်
လူကမွေးဖွားသည့် လူသားစင်စစ် ဖြစ်ပါသလော-လို့

(၃၅၂)

မေးတော်မူလိမ့်မည်။ ဟုတ်လျှင် အာမ ဘန္တေ = လူသားစင်စစ် ဟုတ်မှန်ပါသည် ဘုရားလို့ လျှောက်ထားပါ။

(က) **ပုရိသောသိ** = ငါ့ရှင် ရဟန်းလောင်း . . . . . တချိန်က ယောက်ျားမဟုတ်သူများ သာသနာတော်သို့ ဝင်ရောက်လာကြပါတယ်။ ယောက်ျားမဟုတ်သူများကို အကြောင်းပြုပြီး သာသနာတော်ကို မကြည်ညိုသူများက မဆင်မခြင် စွပ်စွဲကြတဲ့အတွက် ဘုရားရှင်က ယောက်ျားမဟုတ်သူကို ရဟန်းခံ မပေးရ၊ ရဟန်းခံပေးလျှင် ရဟန်းလည်းမဖြစ်၊ ရဟန်းခံပေးသော ရဟန်းများလည်း ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်စေလို့ ပညတ်တော်မူထားတဲ့အတွက် - ငါ့ရှင်သည် လူသား စင်စစ်ဖြစ်သော်လည်း ပုဗ္ဗောထင်ရှား ယောက်ျား ဖြစ်ပါ၏လော-လို့ မေးမြန် လိမ့်မယ်။

ယောက်ျားဖြစ်တဲ့အတွက် အာမ ဘန္တေ = ယောက်ျား စင်စစ် ဖြစ်ပါ၏ဘုရားလို့ လျှောက်ထားရမယ်။

(တ) **ဘုဒိသောသိ** = ကျွန်ုပ်ရဲ့သုကို ရဟန်းခံမပေးရ၊ ရဟန်းခံပေးလျှင် ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်စေလို့ ဘုရားရှင် သိက္ခာပုဒ် ပညတ်တော်မူထားပါတယ်။ ရဟန်းခံပေးလျှင် ရဟန်းတော့ ဖြစ်ပါတယ်။ ရဟန်းခံပေးတဲ့ သံဃာတော်မှာ ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်ပါတယ်။ ကျွန်ုပ်ရဲ့သုကို ရဟန်းခံပေးလိုလျှင် ရှေးဦးစွာ ကျွန်ုပ်အဖြစ်က ကင်းလွတ်အောင် ပြုလုပ်ပေးပြီးမှ ရဟန်းခံပေးရပါတယ်။ သို့မဟုတ်လျှင် ကျွန်ုပ်တို့ရှင်များ၏ နောက်ယှက်မှုကို ခံရပါတယ်။ အကြောင်း ငါ့ရှင်သည် တော်လှန်မင်းစစ် သူတစ်ပါးကျွန်ုပ်အဖြစ်မှ လွတ်ကင်းသူ ဖြစ်ရဲ့လားလို့ မေးမြန်းတော်မူလိမ့်မယ်။

ရဟန်းခံ/ရှင်မြတ်စွာ ဥပသမ္ဘဒ္ဓကံ (၃၅၃)

ကျွန်မဟုတ်သူဖြစ်လျှင် အာမ ဘန္တေ = သူတစ်ပါး
ကျွန်မဟုတ်သူ မှန်ပါသည်ဘုရားလို့ လျှောက်ထားပါ။

(ထ) အာမထောသိ = ကြွေးရှိသူ သာသနာတော်သို့ ဝင်ရောက်
ပြီး သာသနာ့လုပ်ငန်းများကို အားထုတ် တဲ့အခါ
အနှောက်အယှက်များ ဖြစ်တဲ့အတွက် ကြွေး ရှိသူများကို
ရဟန်းခံ မပေးရ၊ ရဟန်းခံပေးလျှင်
ရဟန်းခံပေးတဲ့ရဟန်းတော် များမှာ ဒုက္ကဋ်အာပတ်
သင့်စေ-လို့ ဘုရားရှင် သိက္ခာပုဒ် ပညတ်တော်မူထား တယ်၊
ရဟန်းကတော့ ဖြစ်ပါတယ်၊ အကယ်၍ ကြွေးရှိသူများ
ရဟန်းခံချင်လို့ရှိလျှင် ကြွေးကင်း အောင် ပြုလုပ်ပြီးမှ
ရဟန်းခံပေးရမည်ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါ ကြောင့် “ငါ့ရှင်သည်
ကြွေးကင်းသူမှန်ရဲ့လား” လို့ မေး မြန်းပါလိမ့်မယ်။
ကြွေးကင်းသူဖြစ်လျှင် အာမ ဘန္တေ = ကြွေးကင်း သူ
မှန်ပါသည်ဘုရားလို့ လျှောက်ထားရမယ်။

(ဒ) နုဿိ ရာဇဘဏ္ဍော = သာသနာတော်ကို မကြည်ညို
ကြတဲ့ အစိုးရမင်းများကြောင့် ရဟန်းတော်များ အကျိုးစီးပွား
ပျက် စီးနိုင်ပါတယ်။ အဲဒါကြောင့် အစိုးရ အမှုထမ်းကို
ရဟန်းခံ မပေးရ၊ ရဟန်းခံပေးလျှင် ဒုက္ကဋ်အာပတ်သင့်စေ
လို့ ဘုရားရှင် ပညတ်တော်မူထားပါတယ်။ ရဟန်းတော့
ဖြစ်ပါတယ်၊ အကယ်၍ အစိုးရအမှုထမ်းဖြစ်လျှင် သက်
ဆိုင်ရာ တာဝန်ရှိပုဂ္ဂိုလ်များထံ ရဟန်းပြုခွင့်တောင်းပြီး
ရဟန်း ပြုခွင့်ရမှ ရဟန်းပြုရမှာဖြစ်ပါတယ်။ ရဟန်း ပြုခွင့်ရ
ထားတဲ့အချိန်မှာ အစိုးရအမှုထမ်းအဖြစ် ကင်းလွှတ်
ပါတယ်၊ ဒါကြောင့် “ငါ့ရှင်သည် အစိုးရ မင်းအမှုထမ်း
မဟုတ်သူ မှန်ရဲ့ လား” လို့ မေးမြန်းပါလိမ့်မယ်။

(၃၅၄)

ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

အာမ ဘန္တေ = အစိုးရအမှုထမ်း၊ မဟုတ်သူ မှန်ပါသည်ဘုရားလို့ လျှောက်ထားပါ။

- (၁) အနုညာတောသိ မာတာပိတူတိ = မိဖုတို့က ခွင့်မပြုသော သားသမီးကို ရှင်၊ ရဟန်းပြုမပေးရ၊ ပြုပေးလျှင် ဒုက္ကဋ် အာပတ်သင့်စေလို့ ဘုရားရှင် ပညတ်တော်မူခဲ့ခြင်းကြောင့် “ငါ့ရှင်သည် မိဖု နှစ်ပါး တို့က ရဟန်းပြုခွင့် ပေးလိုက်သူ မှန်ရဲ့လား” လို့ မေးတော်မူလိမ့်မယ်။

ငါ့ရှင်သည် မိဖုနှစ်ပါးတို့က ရဟန်းပြုခွင့် ပေးသူ မှန်လျှင် အာမ ဘန္တေ = မိဖုတို့က ရဟန်းပြုခွင့်ပေး လိုက်ပါသည် ဘုရားလို့ လျှောက် ထားပါ။

- (၂) ပရိပုဏ္ဏဝိသတိဝသောသိ = အသက်နှစ်ဆယ် မပြည့် သေးတဲ့သူသည် အပူဒဏ်၊ အအေးဒဏ်ကိုလည်း ကြံကြံ၊ မခံနိုင်သေးဘူး၊ သူတပါးပြောကြားတဲ့ စကားကိုလည်း အမှား၊ အမှန် ဝေဖန်ပြီးမသိတတ်သေးဘူး၊ ထမင်းဆာ လောင်မှုဒဏ်ကိုလည်း မခံနိုင်သေးလို့ ရဟန်းတရားကို ပြည့်ပြည့်ဝဝ အားမထုတ်နိုင်သေးတဲ့အတွက် အသက် နှစ်ဆယ် မပြည့်သေး သူကို ရဟန်းခံမပေးရ၊ ရဟန်းခံပေး လျှင်လည်း ရဟန်းမဖြစ်ပူ၊ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာတော် ဖါစိတ် အာပတ်၊ ကာရကသံဃာ ဒုက္ကဋ် အာပတ်သင့်ပါတယ်။ အဲဒါကြောင့် “ငါ့ရှင်သည် ပဋိသန္ဓေ နေ့သည့်နေ့ကစ၍ ရေတွက်သည်ရှိသော် အသက်နှစ်ဆယ် ပြည့် ကြွယ်ပြီးသူ မှန်ရဲ့လား” လို့ မေးမြန်းတော်မူလိမ့်မယ်။

အသက် နှစ်ဆယ်ပြည့်ပြီးလျှင် အာမ ဘန္တေ = အသက် နှစ်ဆယ်ပြည့်ပြီးပါပြီဘုရားလို့ လျှောက်ထားပါ။

ရဟန်းခံ/ရှင်မြဆိုငရာ ဥပသမ္ပဒကံ (၃၅၅)

- (ဗ) **ပရိယုဏ္ဏံ တေ ပတ္တပီဝရံ** = ကိုယ်ပိုင် သပိတ်, သင်္ကန်း ပေါ်လျှင် ရဟန်းခံပေးပေးရ၊ ရဟန်းခံပေးလျှင်ဒုက္ကဋ် အာပတ် သင့်စေလို့ ဘုရားရှင် ပညတ်တော်မူခဲ့ ပါတယ်။ အဲဒါကြောင့် “ငါ့ရှင်မှာ ကိုယ်ပိုင် သပိတ်, သင်္ကန်း ပြည့်စုံပြီ လား” လို့ မေးတော်မူလိမ့်မယ်။ ငါ့ရှင် ရဟန်းလောင်း ငါ့ရှင်အား ရဟန်းဒါယကာ -----တို့က နိဗ္ဗာန်ကိုရည်မှန်းပြီး သပိတ်, သင်္ကန်း ပေးလှူထားပြီး ဖြစ်တဲ့အတွက် အာမ ဘန္တေ = သပိတ်, သင်္ကန်း ပြည့်စုံ ပါပြီဘုရားလို့ လျှောက်ထားပါ။
- (ဗ) **ကိ နာမောသိ** = အခြားတနေရာရောက်တဲ့အခါ သင် နာမည် ဘယ်လိုခေါ်ပါသလဲလို့ မေးမြန်းသလို ယခုလဲ သင်နာမည်ကို မေးမြန်းတော်မူလိမ့်မယ်။
အဟံ ဘန္တေ နာဂေါ နာမ = တပည့်တော်၏အမည် နာဂ-ပါဘုရားလို့ လျှောက်ထားပါ။
- (ဘ) **ကော နာမော တေ ဥပဇ္ဈာယော** = ငါ့ရှင်၏နာမည်ကို မေးမြန်းပြီးသည့်အခါ ငါ့ရှင်၏ မိဖ နာမည်ကို မေးမြန်းကြ သလို ယခုလည်း ငါ့ရှင်ကို အပြစ်ကြီး, အပြစ်ငယ် မတွယ် မကပ်ရအောင် အမြဲမပြတ် ကြည့်ရှုဆုံးမတော် မူသည့် မိဖသဖွယ် ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာတော်ဘုရား၏ ဘွဲ့အမည် တော် ဘယ်လိုခေါ်ပါသလဲလို့ မေးမြန်းတော်မူလိမ့်မယ်။
အဲဒီလို မေးမြန်းတဲ့အခါ “ဥပဇ္ဈာယော မေ ဘန္တေ အာယသ္မာ တိဿထေရော နာမ = တပည့်တော်၏ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာတော်သည် သက်တော်ရာကျော် ရှည်တော်မူ လတ္တံ့ဖြစ်သော အရှင်တိဿထေရ် အမည် ရှိပါ၏ဘုရားလို့ လျှောက်ထားပါ။

(၃၅၆) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ဦးရှင်ရဟန်းလောင်း ဦးရှင်ကို သံဃာ့အလယ်မှာ မေးမြန်းစိစစ်သည့် အခါ ယခု ငါသွန်းသင်ပြ၍ နည်းလမ်းပေးခဲ့သည့်အတိုင်း လျှောက်ထားပါ။

ယခုအခါ သင်နှင့်အတူတကွ ငါသည် သံဃာ့အလယ်သို့ သွားရောက်ရန် မသင့်လျော်သေးချေ။ သင့်ကို အန္တရာယ်ကမ္မေကို ပြေကြားတတ်စေရန် သွင်သင်ပြသ နည်းလမ်းပြပြီးကြောင်း လျှောက်ထားပြီး အတ္တနုဉာဏ် မိန့်တော်မြတ်ဖြင့် ခေါ်လိုက်သည့်အခါ လက်သည်းအပေါင်း ထိပ်ဝယ်ညောင်းလျက် ဦးခေါင်းတင်ခါ လိုက်လာခဲ့ပါလေ။

အတ္တနုဉာဏ် = ရဟန်းလောင်းကို သံဃာ့အလယ်သို့ သွတ်သွင်းခေါ်ဆောင်ခြင်းကိစ္စ။

===၀၀၀===

အတ္တနုဉာဏ် ရွတ်ဖတ်ခြင်း

အာယာစနကိစ္စ = ရဟန်းပြုပေးရန် လျှောက်ထား တောင်းပန်ခြင်း ကိစ္စ။

အရပ်ထဲမှာ အလုပ်လုပ်ချင်လျှင် လျှောက်လွှာ တင်ပြီး လျှောက်ထားရတယ်။ အခုလည်း ရဟန်းပြုပေးပါရန် သံဃာတော်ကို ဦးတိုက်ပြီး လျှောက်ထားရမယ်။

ရဟန်းလောင်း

သံဃံ ဘန္တေ ဥပသမ္ပဒံ ယာစာမိ၊ ဥလ္လမ္ပတု မံ ဘန္တေ သံဃော အနုကမ္ပံ ဥပါဒါယ။

- ဒုတိယပိုဒ် ဘန္တေ သံဃံ ဥပသမ္ပဒံ ယာစာမိ၊ ဥလ္လမ္ပတု မံ ဘန္တေ သံဃော အနုကမ္ပံ ဥပါဒါယ။

ရဟန်းခံ/ရှင်ပြုဆိုင်ရာ ဥပသမ္ပဒကံ (၃၅၇)

- တတိယဗ္ဗိ ဘန္တေ သံဃံ ဥပသမ္ပဒံ ယာစာမိ၊ ဥလ္လမ္ပတု မံ
ဘန္တေ သံဃော အနုကမ္ပံ ဥပါဒါယ။

အရှင်ဘုရားတို့ တပည့်တော်သည် သံဃာတော်ကို မြင့်မြတ်
သော ရဟန်းအဖြစ်ကို ပြုပေးတော်မူပါရန် ရိုသေစွာ လျှောက်ထား တောင်းပန်
ပါ၏ဘုရား။

အရှင်ဘုရားတို့ သံဃာတော်သည် တပည့်တော်ကို သနား
စောင့်ရှောက် ငြီးမြှောက်သောအားဖြင့် ယုတ်နိမ့်သော ရှင်သာမဏေအဖြစ်မှ
ထုတ်နှုတ်၍ မြင့်မြတ်သောရဟန်းအဖြစ်၌ တည်စေတော်မူပါဘုရား။
မြင့်မြတ်သော ရဟန်းပြုပေးတော်မူပါဘုရား။

အရှင်ဘုရားတို့ ထို့အတူ နှစ်ကြိမ်မြောက် နောက်ထပ် တဖန်လည်း
ရဟန်းပြုပေးတော်မူပါရန် ရိုသေစွာ လျှောက်ထား တောင်းပန်ပါ၏ဘုရား။

အရှင်ဘုရားတို့ ထို့အတူ သုံးကြိမ်မြောက် နောက်ထပ် တဖန်
လည်း ရဟန်းပြုပေးတော်မူပါရန် ရိုသေစွာ လျှောက်ထား တောင်းပန်ပါ၏
ဘုရား။

ပုစ္ဆနုဂ္ဂဟိတံ ဖတ်ခြင်း

အန္တရာယိကဓမ္မ ပုစ္ဆနုဂ္ဂိစ္စ = အန္တရာယိကဓမ္မတို့ကို မေးမြန်း စိစစ်
ခြင်းကိစ္စ။

- သုဏသိ ဥပသမ္ပဒါပေက္ခ = ရဟန်းလောင်း နားစိုက်၍ ထောင်ပါ။
- အယံ တေ သစ္စကာလော = ဥပသမ္ပဒကံ စီမံဆောင်ရွက်ရန် အချိန်နီး
ကပ်နေရာ ဤအချိန်အခါသည်ကား ငါ့ရှင် ရဟန်း လောင်း၏
ပုန်ရာကိုသာ လျှောက်ထားရမည့် အခါ ဖြစ်တယ်။
- ဘူတကာလော = ရှိသမျှ ဖြစ်သမျှ ဟုတ်သမျှ သဘာဝကိုသာ လျှောက်
ထားရမည့် အခါဖြစ်တယ်။

(၃၅၈) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

- ယံ ဇာတံ၊ တံ ပုစ္ဆာမိ = ငါ့ရှင်၏ခန္ဓာကိုယ်မှာ ငါ့ရှင် ရဟန်း ဖြစ်/မဖြစ်။
ငါ့ရှင်ကို ရဟန်းခံပေးသည့် သံဃာတော်မှာ အပြစ် လွတ်/မလွတ်
အပြစ်များ ရှိ/မရှိကို စစ်ဆေးမေးမြန်းပါမယ်။
- သန္တံ အတ္ထိတိ ဝတ္တဗ္ဗံ = ရှိခဲ့၊ ဖြစ်ခဲ့၊ ဟုတ်ခဲ့လို့ရှိလျှင် “အာမ ဘန္တေ =
ရှိပါသည်၊ ဖြစ်ပါသည်၊ ဟုတ်ပါသည် ဘုရား”လို့ ရိုးရိုးသားသား
လျှောက်ထားပါ။
- အသန္တံ နတ္ထိတိ ဝတ္တဗ္ဗံ = မရှိခဲ့၊ မဖြစ်ခဲ့၊ မဟုတ်ခဲ့လို့ရှိလျှင် “နတ္ထိ
ဘန္တေ = မရှိပါ၊ မဖြစ်ပါ၊ မဟုတ်ပါဘုရား”လို့ ရှင်းရှင်း လင်းလင်း
ပြတ်ပြတ်သားသား လျှောက်ထားပါ။
- သန္တိ တေ ဝေရူပါ အာဗာဓာ = ငါ့ရှင်၏ခန္ဓာကိုယ်မှာ ဤကဲ့သို့
ဆိုးဝါးသည့် အနာရောဂါဆိုးများ
ရှိပါသလား?
- ကုဋ္ဌံ = နူနာဆိုတဲ့ အနာကြီးရောဂါ ရှိပါသလား?
ဂဏ္ဍော = ဒကာ၊ ဒကာမများကို အကြည်ညို ပျက်စေ
တတ်သည့် မြင်းဖု ရောဂါ ရှိပါသလား?
- ကိလာသော = ပွေး၊ ညှင်း၊ တင်းတိတ်၊ ခရုသင်းရောဂါရှိပါ
သလား?
- သောသော = အသွေးအသားကို ခမ်းခြောက်စေတတ်သည့်
တိဘိခေါ်သည့် အဆုတ်နာရောဂါ ရှိပါသလား?
- အပမာရော = သည်းခြေပျက်ရှူး နတ်၊ စုန်း၊ ဘီလူး ဖမ်းစား
ပူးသည့် အရူးရောဂါ ရှိပါသလား။
- မနုဿောသိ = ငါ့ရှင်သည် လူကမွေးဖွားသည့် လူသား
စင်စစ်ကော ဟုတ်ပါရဲ့လား?
- ပုရိသောသိ = ငါ့ရှင်သည် ပုဗ္ဗောထင်ရှား ယောက်ျား ဟုတ်ပါ
ရဲ့လား?

သိမ်နုတ်/သိမ်သမုတ်ဆိုင်ရာ (သီမကမ္မ) (၃၅၉)

ဘုမိသောသိ = ငါ့ရှင်သည် သူတစ်ပါးကျွန်အဖြစ်မှ လွတ်ကင်း
သန့်ရှင်းစင်ကြယ်သူ ဟုတ်ပါရဲ့လား?

အာဏာသောသိ = ငါ့ရှင်သည် ချေးငှားယူထား ကြွေးမြီများ ကင်း
ရဲ့လား?

နသိ ရာဘောဇော = ငါ့ရှင်သည် မင်း၏ရိက္ခာ လစာကို ယူထား သုံးစား
မင်းမှုထမ်းယောက်ျား အစိုးရ အမှုထမ်းမဟုတ်
သူ မှန်ရဲ့လား?

ပရိယတ္တိသတိဝသောသိ = ငါ့ရှင်သည် ပဋိသန္ဓေနေသည့်ရက်မှ စ၍
ရေတွက်သည်ရှိသော် အသက်နှစ်ဆယ် ပြည့်ပြီး
ပြီလား?

အနုညာတောသိ မာတာပိတူတိ = ငါ့ရှင်ကို မိဘနှစ်ပါးတို့က ရဟန်းပြု
ရန်အတွက် ခွင့်ပြုလိုက်ပါ၏လော။

ပရိယတ္တံ တေ ပတ္တစီဝရံ = ငါ့ရှင်မှာ သပိတ်တစ်လုံး သင်္ကန်းသုံးထည်
ပြည့်စုံပြီလော။

ကိ နာမောသိ = ငါ့ရှင်၏နာမည် ဘယ်လိုခေါ်ပါသလဲ။

ကော နာမော တေ ဥပဇ္ဈာယော = ကြီးငယ်နှစ်ပါး အပြစ်များကို
မြင်တားသမှု ဝန်ကြီးပြု၍ အမြဲမပြတ် ကြည့်ရှု
ဆုံးမတတ်သည့် ငါ့ရှင်၏ ဥပဇ္ဈာယ် ဆရာ
တော်၏အမည်က ဘယ်လိုခေါ်ပါသလဲ။

(၃၆၀)

ဩပါဒခန်း

- တာဝဒေဝ ဆာယာ မေတဗ္ဗာ၊ ဥတုပ္ပမာဏံ အာစိက္ခိ-
တဗ္ဗံ ဒိဝသဘာဝေါ အာစိက္ခိတဗ္ဗော၊ သံဂီတိ အာစိက္ခိတဗ္ဗာ-ဟူသော
ဒေသနာတော်အရ ရဟန်းဖြစ်သည့်အချိန် ဥတု၊လ၊နှစ်၊ နေ့၊ရက်တို့ကို
တိတိကျကျ ပြောကြားရမည်ဟု ဘုရားရှင် အမိန့်တော်မြတ် ရှိတော်မူခြင်း
ကြောင့် ငါ့ရှင်၏ ရဟန်းဖြစ်ချိန်ကို ပြောထားလိမ့်မည်။ ရှေးကတော့ နာရီ
မရှိသေးလို့ နာရီအစား အချိန်ကို လူ၏အရိပ်ဖြင့်တိုင်းကာ ပြောကြားခဲ့
တယ်။ အခုတော့ နာရီအချိန်နဲ့ ပြောပေးပါလိမ့်မယ်။

ရဟန်းဖြစ်ချိန်ကို ကြိုတင်ပြီး ပြောကြားတဲ့အကြောင်းက သာသနာ
တော်မှာ မထေရ်ကြီးများကို ဦးစားပေးရတဲ့ အစဉ်အလာရှိပါတယ်။
အဲဒါကြောင့် ထေရ်ကြီးထေရ်ငယ် ရွေးချယ်လို့ လွယ်ကူအောင် ဖြစ်ပါ
တယ်။ နောက်တစ်ချက်က မိမိအရင် ရဟန်းဖြစ်နေကြ တဲ့ အရှင်မြတ်တွေ
ရှိပါတယ်။ ထိုအရှင်မြတ်များက လိုအပ်လျှင် ငါ့ရှင်ကို သွန်သင်ဆုံးမတော်
မူကြလိမ့်မယ်။ ထိုအခါ ထိုအရှင်မြတ်များ၏ သွန်သင်ဆုံးမချက်များကို
လေးလေးစားစား လိုက်နာကျင့်သုံးဖို့နဲ့ . . . . ငါ့ရှင်၏နောက်မှ ရဟန်းပြု
လာသော ရဟန်း များနှင့်တွေ့လျှင် ငါ့ရှင်က အရိုအသေပြု ခံနိုင်အောင်
ကျင့်သုံးဖို့၊ အဲဒီအချက် သုံးမျိုးကို ပြောပြထားခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။

•တ္တာရော နိဿယာ အာစိက္ခိတဗ္ဗာ-ဟူသော ဒေသနာတော်အရ
ဆွမ်း၊ သင်္ကန်း၊ ကျောင်း၊ ဆေး ဟူသော ပစ္စည်းလေးပါးကို အမှီပြုပြီး
ရဟန်းတော်များသည် သာသနာတော်၏လုပ်ငန်းများကို လုပ်ကိုင်ဆောင်
ရွက်ကြရသည့်အတွက် အဲဒီပစ္စည်းလေးပါးကို မှီရာလေးပါးလို့ ခေါ်ပါ
တယ်။ အဲဒီမှီရာလေးပါးအကြောင်းကို ပြောကြားပါမယ်။

- ပိတ္တိယာလောပ ဘောဓနံ နိဿာယ ပဗ္ဗဒ္ဓာ-ဟူသော

ရဟန်းခံ/ရှင်ပြုဆိုင်ရာ ဥပသမ္ပဒကံ (၃၆၁)

ဒေသနာတော်အရ ရဟန်းဘဝမှာနေသရွေ့ မိမိရှေ့မှာရှိတဲ့ သပိတ်ဖြင့် ဆွမ်းခံ၍ ဘုဉ်းပေးရမယ်။ ဒကာ-ဒကာမများက ကြည်ညိုလို့ လှူဒါန်းလာလျှင်

- ၁။ သံဃာအားလုံးကို လှူဒါန်းသည့်ဆွမ်း၊
- ၂။ နှစ်ပါးသုံးပါးစသည် ရည်မှန်းသတ်မှတ်၍ လှူဒါန်းသည့်ဆွမ်း၊
- ၃။ မိမိကို ပင့်ဖိတ်၍ လှူဒါန်းသည့်ဆွမ်း၊
- ၄။ စာရေးတံမဲချ၍ လှူဒါန်းသည့်ဆွမ်း၊
- ၅။ (၁၅)ရက်တစ်ကြိမ်၊ (၁-ပက္ခ ၁-ခါ) လှူဒါန်းသည့်ဆွမ်း၊
- ၆။ ဥပုသ်နေ့၌ လှူဒါန်းသည့်ဆွမ်း၊

၇။ ဥပုသ်အထွက် နောက်တစ်ရက်၌လှူဒါန်းသည့်ဆွမ်း- အစရှိသော ဆွမ်းတို့ကို အလှူခံဘုဉ်းပေးပြီး ရဟန်းတရားကို ပွားများအားထုတ်နေရမည်။ (အာမ ဘန္တေ)။

- ပံသုက္ကလစီဝရံ နိဿာယ ပဗ္ဗဇ္ဇာ-ဟူသော ဒေသနာတော်အရ သာသနာတော်မှာနေသရွေ့ ရဟန်းတော်များသည် ပံသုက္ကသင်္ကန်းကို ဝတ်ရုံ၍ ရဟန်းတရား ပွားများအားထုတ်ရမည်။ လှူဒါန်းသူ ဒါယကာများ ရှိလာပါက-

- ၁။ ခုံချည် (ခေါမတိုင်းဖြစ်)သင်္ကန်း၊   ၂။ ဝါချည်သင်္ကန်း၊
- ၃။ ပိုးချည်သင်္ကန်း၊   ၄။ သားမွေးချည်သင်္ကန်း၊
- ၅။ ပိုက်ဆံလျော်ချည်သင်္ကန်း၊

၆။ အထက်ပါချည်ငါးမျိုးကိုပေါင်းစု၍ ယက်လုပ်အပ်သောသင်္ကန်း- အစရှိသော တိုင်းရင်းဖြစ်သင်္ကန်း၊ နိုင်ငံခြားဖြစ်သင်္ကန်းတို့ကို လှူလာလျှင် အလှူခံဝတ်ရုံပြီး ရဟန်းတရားကို ပွားများ အားထုတ်ရမည်။ (အာမ ဘန္တေ)။

- ရုက္ခမူလသေနာသနံ နိဿာယ ပဗ္ဗဇ္ဇာ-ဟူသော ဒေသနာတော်

(၃၆၂)   ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ ထင်ပြသော

အရ ရဟန်းတော်များသည် သစ်ပင်ရင်း သစ်ပင်ရိပ်၊ သစ်ပင်အောက်
ကျောင်း၊ အိပ်ရာနေရာများ၌ နေထိုင်သီတင်းသုံးပြီး ရဟန်းတရားများကို
ပွားများ အားထုတ်ရမည်။ အလှူရှင်များရှိလာပါက-

၁။ အမိုးနှစ်ဖက်မိုးသောကျောင်း၊

၂။ အမိုးတစ်ဖက်သာ မိုးသောကျောင်း၊

၃။ ဘုံသုံးထပ်အစရှိသော ပြဿာဒ်ရှည်၊

၄။ အုတ်တိုက်၊

၅။ လိုဏ်ဂူ - အစရှိသော ကျောင်းတို့ကို ဆောက်လုပ်လှူ
ဒါန်းလာလျှင် အလှူခံသီတင်းသုံးနေထိုင်ပြီး ရဟန်းတရားများကို ပွားများ
အားထုတ်ရမည်။ (အာမဘန္တေ)။

- ပူတိမုတ္တဘေသနန္တ နိဿာယ ပဗ္ဗဇ္ဇာ-ဟူသော ဒေသနာတော်
အရ ရဟန်းတော်များသည် နွားကျင်ငယ်ရေဖြင့် စိမ်ထားအပ်သော
ဆီးဖြူသီး၊ ဖန်ခါးသီးအစရှိသော ဆေးပစ္စည်းများကို မကျန်းမာသည့်အခါ
ဘုဉ်းပေးပြီး ကျန်းမာအောင်လုပ်၍ ရဟန်းတရားကို ပွားများအားထုတ်ရ
မည်။ ပူတိမုတ္တဘေသနန္တထက် ပိုလွန်ပါမူ- ထောပတ်၊ ဆီဦး၊ ဆီ၊ ပျားရည်၊
တင်လဲ- အစရှိသည်တို့ဖြင့် ဖော်စပ်ထားသော မိမိဝေဒနာနှင့် သင့်လျော်
သော ကိုင်းရင်းဆေး၊ နိုင်ငံခြားဆေးအစရှိသော ဆေးပစ္စည်း တို့ကို ဒကာ
ဒကာမတို့ လှူဒါန်းလာလျှင် အလှူခံဘုဉ်းပေး၍ ရဟန်း တရားကို ပွားများ
အားထုတ်ရမည်။ (အာမ ဘန္တေ)။

- ဥပသမ္ပန္နေန ဘိက္ခုနာ မေထုနော ဓမ္မော န ပဋိသေဝိ-
တဗ္ဗော- အစရှိသော ဒေသနာတော်အရ ရဟန်းတော်များသည် ရဟန်း
ဖြစ်ပြီးသည့်အချိန်ကစ၍ မေထုန်အကျင့်ကို မမှီဝဲရပါဘူး။ လူ့အချင်း
ချင်းတွင်မကဘဲ တိရစ္ဆာန်များနှင့်သော်မှ မမှီဝဲရပါဘူး။ မေထုန်အကျင့်
ဆိုတာ အယဉ်ကျေးဆုံး စကားနှင့်ပြောလျှင် အိမ်ထောင်သားမွေးအလုပ်
ဖြစ်ပါတယ်။ မေထုန်မှီဝဲလျှင် ရဟန်းအစစ် မဖြစ်တော့ဘူး။ သကျပုတ္တ-
သာကီဝင်မင်းသား ဘုရားသားတော်လို့လည်း ခေါ်ဆိုနိုင်ခွင့် မရှိတော့
ပါဘူး။

ရဟန်းခံ/ရှင်မြို့ဆိုင်ရာ ဥပသမ္ပဒကံ (၃၆၃)

ဥပမာပြောရလျှင် လည်ပင်းကပြတ်သွားတဲ့ ယောက်ျားဟာ လည်ပင်းနှင့်ကိုယ်ခန္ဓာ ပြန်ဆက်သော်လည်း အသက် ပြန်မရှင်နိုင်တော့ သလို မေထုန်မှီဝဲသောရဟန်းသည် ရဟန်းအဖြစ် နောက်ထပ်တဖန် ခံယူခွင့် မရတော့ပါဘူး။ အဲဒါကြောင့် ငါ့ရှင်ရဟန်းသစ်သည် သိက္ခာပုဒ် တော် ကိုယ်ဝယ်တည်နေသမျှ ကာလပတ်လုံး မေထုန်မှီဝဲမှုအကျင့်ကို မပြုကျင့်ပါနဲ့။ (အာမ ဘန္တေ)

- ဥပသမ္ပဒန္တေန ဘိက္ခုနာ အဒိန္နံ ထေယျသင်္ခါတံ န အာဒါတဗ္ဗိ-အစရှိသော ဒေသနာတော်အရ ရဟန်းတော်များသည် ပိုင်ရှင်က ကိုယ်နှုတ်နှစ်ပါး တစ်ပါးပါးဖြင့်မပေးအပ်သော သူတစ်ပါး ပစ္စည်းကို မခိုးယူရ၊ အယုတ်ဆုံးအားဖြင့် ပိုင်ရှင်ရှိလျှင် မြက်ပင်၊ နှီးပင် လေးများကစပြီး မခိုးယူရပါ။

ပိုင်ရှင်က မပေးသော တမတ်သောအသပြာ၊ တမတ်တန်ပစ္စည်း၊ တမတ်ထက် ပိုလွန်သော အသပြာ၊ တမတ်ထက် ပိုလွန်စွာ ထိုက်တန် သော ပစ္စည်းကို ခိုးယူမိလျှင် ရဟန်းအစစ် မဖြစ်တော့ပါ။ သာကီဝင် မင်းသား ဘုရားရှင်၏ သားတော်လို့လဲ ခံယူခွင့် မရှိတော့ပါ။

ဥပမာအားဖြင့် အညာက ကျွေကျသွားသော သစ်ရွက်ဝါ ကလေး သည် အညာနှင့် ပြန်၍ဆက်စပ်သော်လည်း မူလအတိုင်း စိမ်းစိမ်းစိုစို မဖြစ်နိုင်တော့သလို တစ်မတ်သောအသပြာ၊ တစ်မတ်တန်ပစ္စည်း တမတ် ထက်များသောအသပြာ၊ တမတ်တန်ထက် များစွာထိုက်တန်သော ပစ္စည်း တို့ကို ခိုးယူမိလျှင် ရဟန်းအစစ် မဖြစ်တော့ဘူး။ သာကီဝင်မင်းသား ဘုရား ရှင်၏သားတော်လို့လဲ ခံယူခွင့်မရှိတော့ဘူး။ ထို့ကြောင့် သင်ပဉ္စင်း သစ်သည် သာသနာတော်မှာနေသရွေ့ သိက္ခာပုဒ်တော်ကိုယ်၌ တည်သမျှ ကာလ ပတ်လုံး သူတစ်ပါးပစ္စည်းကို မခိုးမယူပါနှင့်။ (အာမ ဘန္တေ)။

ဥပသမ္ပဒန္တေန ဘိက္ခုနာ သဗ္ဗိစ္စပါဏော ဒီဝီတာ န ဝေါရောပေတဗ္ဗော-အစရှိသော ဒေသနာတော်အရ ရဟန်းတော်များ သည် သူတစ်ပါးအသက်ကို မသတ်ရပါဘူး။ အယုတ်ဆုံးအားဖြင့် ပိုးကောင် လေးတွေ၊ ပုရွက်ဆိတ်ကလေးတွေကိုတောင်မှ မသတ်ရပါဘူး။

(၃၆၄)   ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

အကယ်၍ သေစေလိုသောစေတနာဖြင့် လူကိုသတ်လျှင် အယုတ် ဆုံးအားဖြင့် မိမိပယောဂဖြင့် ကိုယ်ဝန်ပျက်အောင် ဖျက်ဆီးလျှင် ရဟန်းအစစ် မဖြစ်တော့။ သာကီဝင်မင်းသား ဘုရားသားတော်လို့လည်း ခေါ်ယူခွင့် မရှိတော့ပေ။

ဥပမာအားဖြင့် နှစ်ပိုင်းကွဲပြတ်ပြီးတဲ့ ကျောက်ပြားကြီးကို ပြန်လည် ဆက်စပ်သော်လည်း မူလအတိုင်း မဆက်စပ်နိုင်တော့သလို ထို့အတူ သေစေလိုသောစေတနာဖြင့် လူကိုသတ်မိသော ရဟန်းသည် ရဟန်းအစစ် မဖြစ်တော့ဘူး။ သာကီဝင်မင်းသား ဘုရားရှင်၏ သားတော် လို့လဲ ခံယူခွင့် မရှိတော့ဘူး။ ထို့ကြောင့် သင်ပဉ္စင်းသစ်သည် သာသနာ တော်မှာ နေသရွေ့ သိက္ခာပုဒ်တော် ကိုယ်၌ တည်သရွေ့ ကာလပတ်လုံး သူတစ်ပါးအသက်ကို မသတ်ပါနဲ့။ (အာမ ဘန္တေ)။

ဥပသမ္ပန္နေန ဘိက္ခုနာ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မော န ဥဇ္ဈပိ တဓမ္မော-အစရှိသော ဒေသနာတော်အရ ရဟန်းတော်သည် ဈာန်၊ မဂ်၊ ဖိုလ် မရပဲ ဈာန်ရသည်၊ မဂ်ရသည်၊ ဖိုလ်ရသည်-ဟု လိမ်ညာ ဝါကြားပြီး မပြောရပါ။ အယုတ်ဆုံးအားဖြင့် “ဆိတ်ငြိမ်ရာအရပ်မှာ ပျော်မွေ့ပါ တယ်” လို့တောင် မပြောရပါ။

နာမည်ကြီးလိုခြင်း၊ ပစ္စည်းလာဘ်လာဘ ပေါများလိုခြင်း-အစရှိ သော ယုတ်ညံ့သောအလိုဆန္ဒဖြင့် ဈာန်၊ မဂ်၊ ဖိုလ်မရပဲ ဈာန် မဂ်ဖိုလ်ရ သည်လို့ လိမ်ညာပြီးပြောလျှင် ပါရာဇိက ကျတော့တာပဲ။

ဥပမာအားဖြင့် လည်ဆစ်ကပြတ်ပြီးသော အုံးပင်၊ ထန်းပင် များမှာ အရွက်၊ အသီးတို့ မထွက်နိုင်တော့သလို ထိုအတူ ဈာန်မဂ်ဖိုလ် မရပဲ လိမ်ညာပြီးပြောလျှင် ပါရာဇိက ကျပါတော့တယ်။ အဲဒါ ကြောင့် သင်ရဟန်း သစ်သည် သိက္ခာပုဒ်တော် ကိုယ်ဝယ်တည်သရွေ့ သာသနာ တော်မှာ နေသမျှ ကာလပတ်လုံး ယုတ်ညံ့သော အလိုဆန္ဒဖြင့် ဈာန် မဂ်ဖိုလ် မရပဲ လိမ်ညာပြီး မပြောလေနဲ့။ (အာမ ဘန္တေ)။

ရဟန်းခံ/ရှင်ပြုဆိုင်ရာ ဥပသမ္ပဒကံ (၃၆၅)

တောင်းပန်လျှောက်ထားခြင်း

ငါ့ရှင်ရဟန်းသစ် ငါ့ရှင်သည် ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာတော်၊ ကမ္မဝါစာ ဆရာတော်၊ ကာရကသံဃာတော်တို့က ခြီးမြှောက်တော်မူကြသဖြင့် ရဟန်း ဘဝဒုလ္လဘကို ရရှိပေပြီ။ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာတော်၊ ကမ္မဝါစာ ဆရာတော်၊ ကာရကသံဃာတော်များသည် ငါ့ရှင်၏ ဆရာသခင်များဖြစ်တော်မူကြသည်။ ငါ့ရှင်ကား ထိုဥပဇ္ဈာယ်ဆရာတော် အစရှိသော အရှင်မြတ်များ၏ တပည့်ဖြစ်သည်။ သာသနာတော်၌ ဆရာ၊ တပည့် အချင်းချင်း ပြုလုပ်ကြရမည့် ဝတ္တရားများရှိသည်။ ဝတ္တရားမကျေလျှင် သာသနာမှာနေသရွေ့ အပြစ်များ ရှိသည်။

မိမိတို့ အချင်းချင်း တစ်နေရာစီ ခွဲခွါ၍ နေကြရခြင်း-အစရှိသည်တို့ကြောင့် ထိုဝတ္တရားများကို မပြုလုပ်နိုင်ခဲ့သော် ခွင့်ပြုတော်မူကြပါဟု တောင်းပန်ထားလျှင် အပြစ်မှလွတ်သည်။ ထို့ကြောင့် သံဃာတော်များကို တောင်းပန်ရမည်။

ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာတော်၊ ကမ္မဝါစာဆရာတော်၊ ကာရက သံဃာတော် အရှင်မြတ်တို့ဘုရား --- အရှင်မြတ်တို့အပေါ်၌ ပြုသင့် ပြုထိုက်သော ဝတ္တရားများ ရှိပါသည်ဘုရား။ ထိုဝတ္တရားများကို ပြုလုပ်နိုင်ပါက ပြုလုပ်ပါမည်ဘုရား။ အကြောင်းအမျိုးမျိုးအရ မပြုလုပ်နိုင်ခဲ့သော် တပည့်တော်အား ခွင့်ပြုတော်မူကြပါ။ ဆရာတော်တို့ကလည်း တပည့်တော်အပေါ်၌ ပြုသင့်ပြုထိုက်သော ဝတ္တရားများကို ပြုနိုင်ပါက ပြုတော်မူပေးကြပါဘုရား။ မပြုနိုင်ပါက ချမ်းချမ်းသာသာ သီတင်းသုံးနေတော်မူကြပါဘုရား။ တပည့်တော်အနေဖြင့် ကျေနပ်ပါသည်ဘုရား။

ဤတွင် ရဟန်းခံ/ရှင်ပြုဆိုင်ရာ
ဥပသမ္ပဒကမ္မ ပြီးပါပြီ

(၃၆၆)

ကမ္ဘာကမ္ဘာသာသာ

သိပ္ပန္နိ၊ သိပ္ပသမုတ်ဆိုင်ရာ

(သိမ်သင်တန်း အကျဉ်းချုပ်)

သိမ္မာတမ္ပ

ကမ္မာကမ္မဟာသာ

သီမာကမ္မ

(သိမ်နတ်၊ သိမ်သမုတ် အပါအဝင်

သိမ်သင်တန်း အကျဉ်းချုပ်)

ဘုရားမြတ်စွာ သာသနာတော်

လောကသားတို့ကို ပစ္စုပ္ပန်၊ တမလွန်၊ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာဟူသော ချမ်းသာသုခအမျိုးမျိုးကို အလိုရှိတိုင်း ခံစားစေနိုင်ရန်အတွက် ဘုရားရှင်သည် ဤသတ္တလောကကြီးအတွင်း၌ ပွင့်ထွန်းတော်မူခဲ့ပါသည်။ ဘုရားမြတ်စွာသည် ချမ်းသာ (၃)မျိုးကို ရရှိခံစားစေနိုင်သော သူတော်ကောင်းတရားတည်းဟူသော အလင်းရောင်ကို ဤလောကအတွင်း၌ ထွန်းလင်း တောက်ပြောင်စေတော်မူခဲ့ပါသည်။

ထိုသူတော်ကောင်းတရားဟူသည် သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာ-ဟူသော သာသနာတော်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ သီလတရားဖြင့် သတ္တဝါ တို့၏ မယဉ်ကျေး၊ ရိုင်းပြသော ကိုယ်အမူအရာ နှုတ်အမူအရာတို့ကို ယဉ်ကျေးစေပါသည်။ သမာဓိဖြင့် စိတ်ပူပန်မှုများကို ငြိမ်းအေးစေပြီး စိတ်အစဉ်ကို ယဉ်ကျေးစေပါသည်။ ပညာဖြင့် သတ္တဝါတို့ကို မယဉ်ကျေးအောင် စီမံဖန်တီးပေးသော ကိလေသာ စိတ်ယုတ်မာတို့ကို အခြေခံမှစ၍ အပြီးတိုင် သန့်ရှင်း စင်ကြယ်စေသဖြင့် လောကတွင် အယဉ်ကျေးဆုံး ပုဂ္ဂိုလ်ထူး ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်အဖြစ်သို့ ရောက် ရှိစေနိုင်ပါသည်။

အဆက်ဆက် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်း

ဘုရားမြတ်စွာ၏ လေးဆယ့်ငါးဝါ ကာလပတ်လုံး လောကသားတို့အတွက် ဟောကြားတော်မူခဲ့သော သိက္ခာသုံးရပ် သူတော်ကောင်းတရားဟူသော သာသနာတော်မြတ်ကို ဤလူ့လောကအတွင်းက ပျောက်ကွယ်မသွားစေရန် အရှင်မဟာကဿပမထေရ် အမျိုးရှိသော

(၃၆၈)   ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ရဟန္တာမထေရ်မြတ်တို့သည် ဝိနည်း၊ သုတ္တန်၊ အဘိဓမ္မာ-ဟု ပိဋကတ် သုံးသွယ် နိကာယ်ငါးရပ်ကို တူရာပေါင်းစု၍ သံဂါယနာတင် အတည်ပြု တော်မူခဲ့ပါသည်။ ထိုနိကာယ်ငါးရပ်တို့ကို သင်ကြား၊ ပို့ချ၊ ဆောင်ထားကြ ရန် အသီးသီးခွဲဝေ တာဝန်ယူ၍ အဆက်ဆက် ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက် တော်မူခဲ့ကြပါသည်။

ဆရာဒကာ လက်တွဲညီညွှာ

ရဟန်းတော်များက သင်ကြား၊ ပို့ချ၊ ကျင့်ဆောင်ကြသဖြင့် ဘုရား မြတ်စွာ သာသနာတော်သည် ယနေ့တိုင် မကွယ်မပျောက် တည်ရှိခဲ့ပါ သည်။ ရဟန်းတော်များအနေဖြင့် ထိုသို့ သာသနာတော်မြတ်ကို စွမ်းစွမ်း တမံ ဆောင်ရွက် စောင့်ရှောက်တော်မူနိုင်ရေးအတွက် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် မင်းနှင့်ပြည်သူ သာသနာပြုဘက် ဒကာ-ဒကာမများက ပစ္စည်းလေးပါးဖြင့် လိုလေသေးမရှိအောင် ထောက်ပံ့လှူဒါန်း၍ ဆရာ+ဒကာ လက်တွဲညီညွှာ စွာဖြင့် သာသနာပြုလုပ်ငန်းကို အောင်မြင်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့ကြပါသည်။

သာသနာတော်တည်တံ့ရေးအတွက်

သိမ်သည် အရေးအကြီးဆုံး

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၏ သာသနာတော်ကို အနီးကပ် စောင့်ရှောက် ထိန်း သိမ်းရန်အတွက် သံဃာ့အဖွဲ့အစည်းကြီးသည် မရှိလျှင် မဖြစ်သော အင်အားထူကြီး ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသံဃာ့အဖွဲ့အစည်းကြီး၏ ရေရှည် တည်တံ့ ခိုင်မာနိုင်ရေးအတွက် သာသနာ့ဝန်ဆောင် ရဟန်းတော်ကောင်း များ အထူးလိုအပ်ပါသည်။

ထိုရဟန်းတော်ကောင်းများ အကျင့်သိက္ခာပြည့်ဝအောင် ကျင့် ဆောင်နိုင်ရေးအတွက် သံဃာ့ကံများကို ဆောင်ရွက်ရန် အောင်မြင် သော သိမ်ရှိမှ ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ အောင်မြင်သောသိမ်သည် သံဃာ့ကံများကို အောင်အောင်မြင်မြင် ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ သာသနာတော်မြတ် သန့်ရှင်းစင် ကြယ်စေခြင်း၊ ရဟန်းကောင်းများ ပေါ်ထွန်းလာစေခြင်းဖြင့် ဘုရားမြတ်စွာ သာသနာတော်မြတ်ကြီး ရှည်မြင့်စွာ သန့်ရှင်းတည်တံ့ ပြန့်ပွားစေရေး

သိမ်နှုတ်/သိမ်သမုတ်ဆိုင်ရာ (သီမကမ္မ) (၃၆၉)

အတွက် အဓိကလိုအပ်ပြီး အရေးအကြီးဆုံးသော ခံတပ်မြို့ကြီးပင် ဖြစ်ပါသည်။

သိမ်

သီမာ = သိမ်/သီးသန့် ပိုင်းခြားသတ်မှတ်ထားသည့် နေရာဌာန။ ရဟန်းတော်များ သာသနာတော် သန့်ရှင်းတည်တံ့ ပြန့်ပွားရေးအတွက် ဥပုသ်အစရှိသော ကံကြီးကံငယ်များ အလွယ်တကူ ပြုလုပ်ဆောင်ရွက် နိုင်ရန် ဝိနည်းဓမ္မကံ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့်အညီ စနစ်တကျ သတ်မှတ် ပိုင်းခြား၍ သမုတ်ထားအပ်သော နေရာ/ အဆောက်အအုံ။

သိမ်အမျိုးအစားများ

- ၄၃၉။ ကြီးငယ်ကျိုးရိပ်၊ အနိမိတ်၊ ဗဟိဒ် တည်သမုတ်။
- ၄၄၀။ အိုင်၊သမုဒ်၊မြစ်၊ စပ်၊လွှမ်းလစ်၊ ဆွဲတစ် သိမ်ပျက်ထုတ်။
- ၄၄၁။ ဗဒ္ဒါ ဗဒ္ဒ၊ သိမ်နှစ်ဝ၊ ဗဒ္ဒဓဏ်၊ ဗဟာ။
- ၄၄၂။ တိုက်ထောင့်ခဏ္ဍ၊ တိုက်လုံးကျ၊ ဗဒ္ဒသိမ်မဟာ။
- ၄၄၃။ နိမိတ်၊ကမ္မဝါ၊ ပရိသာ၊ သုံးဖြာ ဝိပ်၊ သမ်လာ။
- ၄၄၄။ တောင်၊ကျောက်၊တော၊သစ်၊ မဂ်၊ရေ၊မြစ်၊ တောင်ရှစ် နိမိတ်လာ။
- ၄၄၅။ ဗာတ္ထိသပလ၊ တင်လဲမျှ၊ လောက်ထ ကျောက်နီမှာ။
- ၄၄၆။ ထွက်ရေ၊ လောင်းရေ ဤနှစ်ထွေ၊ လောက်လေ ရေနီမှာ။
- ၄၄၇။ ကံပြီးရုံမျှ၊ တည်နေက၊ လောက်ထ ရေနီသာ။

- အနည်းအများမှာလည်း နိမိတ်ကြားခါနီးမှသည် သိမ်သမုတ် ကမ္မဝါ ပြီးဆုံးသည်တိုင်အောင် မကုန်မခမ်းဘဲ တည်နေ လောက်အောင် ပင် နိမိတ်လောက်၏။

- ၄၄၈။ ဗဒ္ဒသိမ်ချင်း၊ လွှမ်းစပ်ခြင်း၊ အလွှင်းမပြုရာ။
- ၄၄၉။ သိမ်မှီထိကာ ကံပျက်ရ၊ သီမ သက်ရာ။
- ၄၅၀။ သိမ်ဟောင်းတစ်၊ ရှိ၊ မရှိ၊ အသိ ခက်လှစွာ။
- ၄၅၁။ သိမ်မှီရောထ၊ သက်ရ၊ ကြောင်ကြစိုက်ဘို့ရာ။ (ဗဒ္ဒသိမ်ပြီး၏)

(၃၇၀) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

၄၅၂။ ရွာနယ်၊ မြို့နယ်၊ နိဂုံးနယ်၊ သိမ်နယ်သီးသီးသာ။

၄၅၃။ ဂါမကြီး၌၊ နယ်သီးကွက်မှု၊ မင်းစိုးပြု၊ ဝိသုဂါမသာ။

တစ်ခုသောရွာနယ်ကြီးအတွင်း၌ တစ်ခုသော မြေကွက် အတွက်ကို အရပ်လေးမျက်နှာသတ်မှတ်ပိုင်းခြား၍ 'ဤအရပ်သည် နယ်သီးဖြစ်စေ'ဟု မြေ ရေကိုပိုင်သော မင်းစိုးရာဇာတို့က နယ်သီး ပြုလုပ်ခဲ့သည်ရှိသော် ထိုအရပ် အကွက်သည် အသီးသော ဂါမသိမ် (ဝိသုဂါမသိမ်)ဖြစ်၏။

ယံပိ ဧကသိယေဝ ဂါမခေတ္တေ ဧကံ ပဒေသံ "အယံပိ ဝိသုဂါမော ဟောတူ"တိ ပရိစ္ဆိန္နိတွာ ရာဇာ ကဿစိ ဒေတိ။ သောပိ ဝိသု ဂါမသီမာ ဟောတိယေဝ-ဟူသော အဋ္ဌကထာ၌ ယခုကာလကဲ့သို့ သိမ်သမုတ်ရန် အမိန့်ခံသော ဝိသုဂါမကို ပြလိုရင်းမဟုတ်၊ တစ်ဦး တစ်ယောက်သောသူအား အထူးချီးမြှောက်သောအားဖြင့် နယ်စား၊ ပယ်စား ကွက်ခြား၍ ပေးမှုကို ဆိုသတည်း။

ယခုကာလ၌ ဗဒ္ဒသိမ်သမုတ်လောက်ရုံ အနည်းအကျဉ်းမျှ ဖြစ် သော မြေကွက်ကို သိမ်သမုတ်ရန် အမိန့်ခံရာမျိုး၌မူကား နယ်စား၊ ပယ်စား အဖြစ်နှင့် တစ်စုံတစ်ယောက်သောသူအား မပေးဘဲနှင့်ပင်လျှင် "ဤအရပ်သည် နယ်သီး၊ ပယ်သီး ဖြစ်စေ" ဟူ၍ ရေမြေကို ပိုင်သော မင်းစိုးရာဇာတို့က ပြုလုပ်၍ ပေးခဲ့သည်ရှိသော် ဝိသု ဂါမ ဖြစ်တော့သည်သာ။

ထိုအရပ်အကွက်သည် ရွာကြီးနယ်မဟုတ်ပြီ၊ ရွာကြီး သူကြီး ပိုင် မဟုတ်ပြီ၊ ဘယ်သူပိုင်သနည်းဟူမူ နယ်သီးပြုလုပ်သော မင်းစိုးရာဇာ ပိုင်၏။ ထိုအရပ် အကွက်သည် ဥယျာဉ်၊ လယ်ယာ လုပ်ကိုင် စား သောက်သူ မြေရှင်၏ မြေပင် ဖြစ်၏။ လုပ်ကိုင်စားသောက်ရ၏။ ဝိသုဂါမအဖြစ်နှင့် ကံကြီး ကံငယ်လည်း ဆောင်ရ၏။ ဗဒ္ဒသိမ် သမုတ်လိုလျှင် ဂါမကြီးကို မသိမ်းဘဲပင် သမုတ်ရ၏။

၄၅၄။ ရွာနယ်လွတ်လေ၊ တောတောင်မြေ၊ ယူလေ သတ္တပ္ပန္နရာ။

သိမ်နုတ်/သိမ်သမုတ်ဆိုင်ရာ (သီမကမ္မ) (၃၇၁)

- ၄၅၅။ တောင် နှစ်ဆယ့်ရှစ်၊ အတ္တန်တစ်၊ ခုနစ်ဆ နောဇ။
 ၄၅၆။ ထုတ်ချင်းခတ်မှု၊ နှစ်ပြန်ယူ၊ တောင်မူ ဒွိနောတေး။
 ၄၅၇။ သံဃာစွန်းမှ၊ ခုနစ်အန္တရာ၊ ယူမြဲသာ၊ သံဃာ ပွားတိုင်းပွား။
 ၄၅၈။ မြစ်သမုဒြာ၊ ဇာတဿရ၊ ရေနယ်ကျ၊ ဥဒကုက္ကေပါ။
 ၄၅၉။ မိုးမှန်ရွာက၊ မိုးလေးလတွင်း၊ သင်းပိုင်စွတ်လောက်၊
 စီးတုံမြောက်၊ လောက်ပြီး မြစ်အင်္ဂါ။
 ၄၆၀။ မိုးခေါင်သော်၎င်း၊ ဆောင်းနေ့ရောက်ဘိ၊ ရေမရှိ၊ သတိမြစ်
 ပင်သာ။
 ၄၆၁။ လူမပြုဘဲ၊ သူ့အလိုဖော်၊ အင်းအိုင်ဖြစ်၍၊ မိုးခေတ်လေးလာ၊
 ရေတည်က၊ လောက်ထ ဇာတဿာ။
 ၄၆၂။ ဆောင်းနေ့ရောက်ဘိ၊ ရေမရှိ၊ ပကတိပင်သာ။
 ၄၆၃။ အားကုန်လွှဲ၍၊ ရေသဲကြိပစ်၊ ကျရာခေတ်၊ သိမ်ဖြစ်
 ရေသောင်မှာ။
 ၄၆၄။ ရေပြင်၊ ရွံ့ပြင်၊ ဖြစ်ခဲ့လျှင်၊ ထိုတွင် သိမ်၊ ငြိမ်းထား။
 ၄၆၅။ လှေ ဖောင်နှင့်သာ၊ ပြုကြရာ၊ ကမ်းမှာမချည်ရ။
 ၄၆၆။ ဂါမနှင့်သတ်၊ ဥရောလတ်၊ မအပ် ကံပျက်ကြ။
 ၄၆၇။ ဂါမနှင့်ဗဒိ၊ လွှမ်းစပ်ရောဘိ၊ ပြစ်မရှိ၊ နိဿိ၊ နိဿယ။
 ၄၆၈။ ဗဒ္ဒနှင့်သတ်၊ ဥရောလတ်၊ သုံးရပ်အပြစ်ရ။

===000===

- အဇ္ဈောတ္တရက = ၂-ကျိပ်၊ ၁-ယောက် စည်းဝေးလောက် သည်မှ စ၍ ထိုထက်အလွန် သိမ်နယ်ချင်း ထပ်မံခြင်း။
- သမ္ပန္န = ၂-ကျိပ်၊ ၁-ယောက် စည်းဝေးလောက် သည်မှ ယုတ်လျော့၍ ထပ်မံခြင်း။
- သင်္ကရ = သိမ်နယ်အတွင်း၌ ပေါက်ရောက်သော သစ်ပင်၊ ခြံ၊ နွယ် ကူးယှက်ထိပါးခြင်း။

(၃၇၂)   ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

- = ကံပြုမှု တပြိုင်နက်ကျလျှင် ၂-သိမ်လုံး ပျက်၏။ ရွှေ့နောက်ဖြစ် လျှင် နောက်သိမ်ပျက်၏။
- = တောနယ်မှာ အကြား အတောင် ၃၀၀-ထက် မနည်းစေရ။
- = ရေနယ်ဖြစ်အံ့ အတောင် ၁၀၀-ထက် မနည်းစေမူ၍ ကံပြုရမည်။
- = ဂါမနှင့် သတ္တဗ္ဗန္တရ။
- = ဂါမနှင့် ဥဒကုက္ကေပ-တို့၌ အဇ္ဈောတ္ထရဏ၊ သမ္ပန္န ၂-ပါး မရှိ သစ်ပင်၊ ချုံနွယ်-စသည် ထိစပ်မှုအတွက် ကံပျက် သက်ရကိုသာ ရအပ်၏။

သိမ် (၂)မျိုး

ထိုသိမ်အမျိုးအစားသည် -

၁။ ဗဒ္ဒသိမ် = ကမ္မဝါစာဖြင့် သံဃာတော်များ သမုတ်အပ်သော သိမ်၊

၂။ အဗဒ္ဒသိမ် = ကမ္မဝါစာဖြင့် သမုတ်ထားခြင်းမရှိဘဲ ဝိနည်း ကံများ ဆောင်ရွက်နိုင်သည့် လောကသဘောအားဖြင့် တည်ရှိနေ သည့်သိမ်-ဟု (၂)မျိုးရှိပါသည်။

ဗဒ္ဒသိမ်

ထိုသိမ်(၂)မျိုးတို့တွင် ဗဒ္ဒသိမ်သည်-

၁။ မဟာသိမ်- ကျောင်းတိုက်ကြီးတစ်တိုက်လုံးကို ဖြစ်စေ၊ ဂါမခေတ် နှစ်ခု သုံးခုကိုဖြစ်စေ သုံးယူနေထက် မကျယ်စေဘဲ သမုတ်အပ်သောသိမ်။

၂။ ခတ္ထသိမ် = မဟာသိမ်ကိုပိုင်းဖြတ်၍ ယင်းမဟာသိမ်နှင့်လည်း မထိစပ် မရောနှောစေဘဲ သမုတ်အပ်သောသိမ်၊ သို့မဟုတ် ဂါမခေတ်ကိုပိုင်းဖြတ်၍ ယင်းဂါမခေတ်နှင့်လည်းမထိစပ် မရောယှက် စေဘဲ သမုတ်အပ်သောသိမ်၊ သို့မဟုတ် ကျောင်းတိုက်အတွင်း သတ်မှတ်ပိုင်းခြားထားသော ရဟန်းတော် နှစ်ကျိပ်တစ်ပါး စည်းဝေးလောက်သော နေရာ

သိမ်နုတ်/သိမ်သမုတ်ဆိုင်ရာ (သီမာကမ္မ) (၃၇၃)

မှစ၍ မဟာသိမ်လောက် မကြီးစေဘဲ သမုတ်အပ်သော သိမ်-ဟု (၂)မျိုး ရှိပါသည်။

ဗဒ္ဒသိမ်သမုတ်ခြင်း

ဗဒ္ဒသိမ်သမုတ်ခြင်းသည် -

၁။ ပကတိဂါမ၌ နယ်သိမ်သမုတ်ခြင်း။

၂။ ဝိသုဒ္ဓိဂါမ၌ သမုတ်ခြင်းဟူ၍ (၂)မျိုးရှိပါသည်။

ထိုတွင် ပကတိဂါမသိမ်၌ နယ်သိမ်းသမုတ်မည်ဖြစ်အံ့-

၁။ သိမ်သမုတ်မည့်နေရာကို စည်မျက်နှာပြင်ကဲ့သို့ ညီညာ အောင် ပြုလုပ်ခြင်း။

၂။ ကျမ်းဂန်တတ်ဆရာတော်ကြီးများက ကျမ်းဂန်နှင့်အညီ မိန့်ကြားသည့်အတိုင်း သိမ်နုတ်ခြင်းကိစ္စတို့ကို ဆောင်ရွက်ခြင်း။

၃။ သိမ်သမုတ်မည်ရှိသောအခါ ထိုပကတိ ဂါမခေတ် အတွင်း၌ တည်ရှိသော ရဟန်းတော်များကို သိမ်သမုတ်မည့် နေရာ သံဃာ့ဟတ္ထပါသ်သို့ ပင့်ဆောင်ခြင်း၊ သို့မဟုတ် ဆန္ဒယူခြင်း၊ ဆန္ဒကို သံဃာတော်များအား လျှောက်ထားခြင်း၊ သို့မဟုတ် မိမိတို့ ကျောင်းတိုက်အတွင်းရှိ ခဏ္ဍသိမ် အတွင်း၌သာ နေထိုင်ကြရန် လျှောက်ထားခြင်း၊ ထိုသိမ် သမုတ်မည့် ဂါမခေတ်အတွင်းသို့ တခြားသော ဂါမခေတ် အတွင်းမှ ရဟန်းတော်များ ဝင်ရောက်မလာစေရန်လမ်း၊ မြစ်ဆိပ်၊ ကားဂိတ်၊ ရွာတံခါး စသည်တို့၌ အစောင့်အရှောက်များ ချထားခြင်း။

၄။ သိမ်သမုတ်မည့်အချိန်နှင့် သမုတ်ပြီးချိန်တို့၌ စောင့်ရှောက်မှုကိစ္စများ အောင်မြင်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် စည်၊ ခရသင်း၊ ကြေးစည်၊ ခေါင်းလောင်း စသော အမှတ်သညာတို့ကို ပြုလုပ်ခြင်း။

(၃၇၄) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

၅။ ဝိနည်းဓမ္မကံနှင့်အညီ သိမ်နိမိတ်ကြားပြီးနောက် သမာနသံဝါသက သီမာသမ္ပုတိကမ္မဝါစာကို အကြိမ်ကြိမ် ရွတ်ဖတ်၍ သမုတ်ခြင်းတို့ကို ပြုလုပ်ရမည်။ သမာနသံဝါသက သီမာသမ္ပုတိကမ္မဝါစာရွတ်ဖတ်ပြီးသည်၏အဆုံး၌ နိမိတ်တို့ကိုအပ်ပြု၍ မြေအောက်၌တည်ရှိသော ရေတိုင်အောင် သမာန သံဝါသကသိမ် အောင်မြင်စွာ သက်ရောက်ပါသည်။

အဝိပ္ပဝါသသိမ် သမုတ်ခြင်း

အဝိပ္ပဝါသသိမ်သည် သမာနသံဝါသကသိမ်ပေါ်၌ထပ်၍ သမုတ်သော သိမ်ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ သမုတ်အပ်ပြီးသော သမာနသံဝါသက သိမ်ကိုပင် ထပ်၍သမုတ်ရသည်ဖြစ်သောကြောင့် အဝိပ္ပဝါသသိမ်အတွက် သီးခြား နိမိတ်ကြားရန် မလိုပါ။ (ဝိ၊ ၄၊ ၃၊ ၃၃၂)

သမာနသံဝါသကသိမ် မြဲမြံစွာတည်ရှိရန်အလို့ငှါ အဝိပ္ပဝါသ သီမာသမ္ပုတိကမ္မဝါစာကို ရွတ်ဖတ်၍ သမုတ်ရသည်။ သိမ်သမုတ်စဉ်က သမာနသံဝါသကသိမ်ကို ပထမသမုတ်ပြီးနောက် အဝိပ္ပဝါသ သိမ်ကို ထပ်၍သမုတ်ထားခြင်းဖြစ်ရာ ထိုသို့သမုတ်ထားသည်ကို မသိသော ဆန့်ကျင်ဘက်ရဟန်းတို့က ရှေးဦးစွာ အဝိပ္ပဝါသသိမ်ကိုမနုတ်ဘဲ သမာနသံဝါသကသိမ်ကိုနှုတ်လျှင် အဝိပ္ပဝါသသိမ် အပေါ်က ခံနေသော ကြောင့် သမာနသံဝါသကသိမ်ကို ကျွတ်အောင် မနုတ်နိုင်သည်ဖြစ်၍ မိမိတို့သိမ် မပျက်စီးခြင်း အကျိုးရှိပါသည်။

တိစိဝရိတ်အဓိဋ္ဌာန်တင်သော သင်္ကန်းနှင့် ညဉ့်ကင်း၍ နေခြင်းကြောင့် အာပတ်မှလွတ်ကင်းရန် အကျိုးကိုရည်ရွယ်၍ အဝိပ္ပဝါသ သိမ်သမုတ်ရန် ပညတ်တော်မူခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် ထိုသင်္ကန်းနှင့် ညဉ့်ကင်း၍ နေနိုင်ခြင်းအကျိုးငှါ ကျောင်းတိုက်အပြင် ရွာ၊ ရွာ၏ ဥပစာမှ လွတ်သော မြေအရပ်များပါဝင်သော မဟာသိမ်ကြီးမျိုးမှာသာ အကျိုးထူးပေသည်။ ကျောင်းတိုက်ကို သမုတ်သောသိမ်၊ ကျောင်းတိုက်အတွင်း ပိုင်းခြား၍သမုတ်သော ခဏ္ဍသိမ်တို့၌ကား အကျိုး မထူးလှပေ။ အဝိပ္ပဝါသ

သိမ် မသမုတ်သော်လည်း ကျောင်းတိုက်အတွင်းဖြစ်၍ သင်္ကန်းနှင့် ညဉ့်ကင်း၍ နေနိုင်ခြင်းအကျိုးကို ရသည်သာဖြစ်ပါသည်။

ရဟန်းတို့၏ အဝိပွဝါသသိမ်သည် ရွာ၊ ရွာ၏ဥပစာသို့ မသက်ငြား သော်လည်း ဆရာတို့၏ အလေ့အကျက်ဖြစ်သော အကျင့်ဖြင့် ထိုဆရာ တို့၏ အလေ့အကျင့်ကို လေးစားသောအားဖြင့် အဝိပွဝါသသိမ်ကို ထပ်၍ သမုတ်ကြခြင်းဖြစ်ပါသည်။ အခြား တစ်စုံတစ်ရာသော အကျိုးကိုငဲ့၍ သမုတ်ခြင်းမဟုတ်ဟု ဝဇီရ (၄၅၇)၌ မိန့်ပါသည်။

သီမန္တရိုက်

ခဏ္ဍာသိမ်ကို သမုတ်ပြီးလျှင် သီမန္တရိုက်ကျောက်တို့ကို ထား အပ်ကုန်၏။ သီမန္တရိုက်အကွာအဝေး တစ်ခုနှင့်တစ်ခု အကွာအဝေး ပမာဏသည် အယုတ်ဆုံးအားဖြင့် တစ်တောင်အတိုင်းအရှည် ရှိလျှင် အပ်ပါတော့သည်။ တစ်ထွာပမာဏရှိလျှင်ပင် အပ်ပါသည်။ (ကုရုစိ) လက်လေးသစ် ပမာဏရှိလျှင်လည်း အပ်ပါသည်။ (မဟာပစ္စရိ)

အဋ္ဌကထာတို့၌ ခဏ္ဍာသိမ်ကိုပတ်၍ မဟာသိမ်သမုတ်မည့် အရာ ၌သာ သိမ်နစ်လုံးအကြား အပိုင်းအခြား သီမန္တရိုက်ကို ထားရမည်ဟု မိန့်ဆိုချက်ရှိသည်။ ယခုခေတ်၌ကား ခဏ္ဍာသိမ်တစ်ခုတည်း သမုတ်ရာ ၌လည်း သီမန္တရိုက်ကို အစဉ်အလာအားဖြင့် ရှေ့ဆရာတော်ကြီးများ အဆက်ဆက် ထားရှိပါသည်။

ဝိသုဂ္ဂါမသိမ်

တစ်ခုသောရွာနယ်ကြီးအတွင်း၌ တစ်ခုသောမြေကွက်ကို အရပ် လေးမျက်နှာတို့၌ ပိုင်းခြားသတ်မှတ်၍ “ဤမြေအရပ်သည် နယ်သီး ရွာသီးဖြစ်စေ”ဟု ရေမြေကိုပိုင်သော အစိုးရပိုင်မင်းနှင့် ထိုမင်းတို့ထံမှ နယ်မြေကို ခွဲဝေပိုင်ခြားနိုင်ခွင့်ရှိသော မျူးမတ်၊ ဝန်ကြီး စသောသူတို့က နယ်သီးပြုလုပ်ခဲ့သည်ရှိသော် ထိုအရပ် ထိုအကွက်သည် “ဝိသုဂ္ဂါမသိမ်” ဖြစ်၏။ (ဝိ၊ ၆၊ ၃၊ ၃၃၃)

(၃၇၆)   ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ဤ၌ “ရာဇာ” အရ ရေမြေကို အစိုးရသော မင်း၊ မင်းကဲ့သို့ နယ်သီး၊ ရွာသီးဖြစ်အောင် ပိုင်းခြား သတ်မှတ်နိုင်သော မင်းထံမှ ဩဇာအာဏာ ရာထူးဌာနန္တရရှိသော မှူးကြီး၊ မတ်ကြီး၊ ဝန်းကြီး-စသော သူတို့ကို ယူရပါမည်။ (ဝိ၊ ၁။ ၅၇၊ ဝိ၊ ၄၊ ၁။ ၂၆၈၊ ဝိ၊ ၄၊ ၂၊ ၁၈၃)

ဤဝိသုံဂါမအရာ၌ “အလိုရှိတိုင်း ပြုလုပ်ဆောင်ရွက် စီရင်လေ” ဟူ၍၎င်း၊ “ဥပဒေအတိုင်း ပြုလုပ်ဆောင်ရွက် စီရင်လေ” ဟူ၍၎င်း မင်းကလွဲအပ်၍ မင်းကိစ္စကို ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်ကြသော မဟာမတ္တတို့သည် “ရာဇာ” အရ မင်းမည်သည်ချည်းသာ ဖြစ်ပါသည်။

သမုဒ္ဒရာအတွင်းရှိ ကျောက်ဖျာသည် တစ်ပါးသော ဂါမခေတ်တို့နှင့် မဆက်စပ်ပါမူ “ဝိသုံဂါမ” ဖြစ်၏။ (ဝဇီရ၊ ၄၅၉)

ဝိသုံဂါမ အင်္ဂါလေးပါး

ဝိသုံဂါမအင်္ဂါတို့ဟူသည်မှာ-

၁။ ပကတိဂါမဖြစ်ခြင်း။

၂။ ပကတိဂါမခေတ်အတွင်း တစ်စိတ်သောမြေအဖို့၊ အရပ်ဖြစ်ခြင်း။

၃။ အဋ္ဌကထာပြ အခြင်းအရာအာကာရဖြင့် နယ်ပိုင်းခြား သတ်မှတ်ခြင်း။

၄။ နယ်ပိုင်းခြားသတ်မှတ်သောသူသည် ရေမြေကို အစိုးရသောမင်းနှင့် မင်းထံမှ နယ်ပိုင်းခြား သတ်မှတ်နိုင်ခွင့် အာဏာ ရှိသော မှူးမတ်၊ ဝန်ကြီး-အစရှိသော လက်အောက် အရာရှိဖြစ်ခြင်း- ဟူသော ဤအကြောင်းအင်္ဂါလေးပါးနှင့် ပြည့်စုံမှသာလျှင် ဝိသုံဂါမ မြောက်ပါသည်။

၁။ ပထမအင်္ဂါဖြင့် = ဂါမခေတ်မဟုတ်သော ဂါမခေတ်မှ ကင်းလွတ်သော မြစ်၊ သမုဒ္ဒရာ၊ ဇာတာဿရ-စသော အရပ်တို့၌ မင်းတို့က

သိင်္ခုတ်/သိင်္ခသမုတ်ဆိုင်ရာ (သီမာကမ္မ) (၃၇၇)

နယ်ပိုင်းခြားသတ်မှတ်၍ ပေးသော်လည်း ဝိနည်းအလို ဝိသုံဂါမ မမြောက်ပါ။

(ဝိသုံဂါမလျှောက်ထားသူသည် သို့မဟုတ် ဝိသုံဂါမဘောဇကသည် ပကတိဂါမရှင် သူကြီးမဖြစ်စေရ၊ သူကြီးမှတစ်ပါး အခြားသူတစ်ဦးဦး ဖြစ်ရမည်။) (မိုးနဲကုန်း၊ တိပိဋက၊ ၁၆၄။)

၂။ ဒုတိယအင်္ဂါဖြင့် = ပကတိဂါမခေတ်အားလုံးကို ဝိသုံဂါမ ပေးသော်လည်း ဝိသုံဂါမမမြောက်ပါ။

၃။ တတိယအင်္ဂါဖြင့် = ဤအရပ်သည် ဘုရားမြေဖြစ်စေ၊ ကျောင်းမြေဖြစ်စေ-စသည်ဖြင့် အပိုင်းအခြားပြု၍ လှူဒါန်းပေးကမ်းသော်လည်း ဝိသုံဂါမ မမြောက်ပါ။

၄။ စတုတ္ထအင်္ဂါဖြင့် = မင်းနှင့်မင်းထံမှ နယ်ကိုပိုင်းခြားခွင့် ရရှိကြသော အာဏာရ မှူးမတ်၊ ဝန်ကြီး-စသည်တို့မှတစ်ပါး၊ ပိုင်းခြားခွင့် အာဏာမရကြသော မှူးမတ်၊ ဝန်ကြီး-စသော အစိုးရအရာရှိတို့က မိမိသဘောအလျောက် ပိုင်းခြားပေးသော်လည်း ဝိသုံဂါမ မမြောက်ပါ။

(ဝိ၊ ပကိတ္တက၊ ၁၈၀-၁၈၁။)

လူတို့အား မြေပိုင်ဖြစ်စေခြင်းအကျိုးငှါ ပေးအပ်သောအရာသည် သာ ဝိသုံဂါမသိမ် မဖြစ်သည်မဟုတ်သေး။ သံဃာ၊ ဂိုဏ်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်တို့ အကျိုးငှါ ကျောင်းအားလည်းကောင်း၊ ဘုရားအားလည်းကောင်း မြေပိုင် ဖြစ်စေခြင်းငှါ လှူအပ်သောအရပ်သည်လည်း ဝိသုံဂါမသိမ် မဖြစ်။

ထိုစကား သင့်စွာ၊ ကျောင်းအားလည်းကောင်း၊ ဘုရားလည်းကောင်း လှူအပ်သောအရပ်သည် 'လာဘသိမ်'မည်၏။ ဝတ္ထုကံလည်းမည်၏။ ၎င်းလာဘသိမ်၊ ဝတ္ထုကံ မြေအရပ်သည် ပထမဇနားတော်ရှင်တော်တို့၏ မိဘပိုင်ဆိုင်သော အခွန်ကောက်ခြင်း မရှိ၊ 'လွတ်ငြိမ်းစေ' ဟူသော မင်း၏အာဏာဖြင့် အခွန်ကောက်ခြင်း မရှိသော်လည်း ရွာသီးမဖြစ်သကဲ့သို့ သဒ္ဓါ၍ မင်းကလှူခြင်းဖြင့် အခွန်ကောက်ခြင်း မရှိသော်လည်း ရွာသီးမဖြစ်။

(၃၇၈) ဘဒ္ဒကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ထိုစကားလည်း သင့်ပေစွ၊ သိမ်သမုတ်ရန်ပေးရာ၌ သိမ်သမုတ်ခြင်းကိုစွဲ၍ ရွာသီးဖြစ်အံ့သည်။ ရည်သန်းရင်းဖြစ်သည်။ မြေပိုင်ကို ရည်သန်းရင်းမဟုတ်။ လာဘသိမ်၊ ဝတ္ထုကံမြေကိုလျှာရာ၌ လာဘ်ကိုစွဲ၍ မြေပိုင်းကို ရည်သန်းရင်းဖြစ်သည်။ ရွာသီးကို ရည်သန်းရင်းမဟုတ်။ ၎င်းလာဘသိမ်၊ ဝတ္ထုကံမြေအရပ်သည် ရာဇဝတ်ရေးစသည်မှ စောင့်ရှောက်တတ်သောသူနှင့် ကင်း၍လည်းမဖြစ်။ တစ်ပါးသော နယ်ရှင်သူကြီးတို့ကလာ၍ စောင့်ရှောက်ရန် အခွင့်လည်းမဟုတ်။ သို့ဖြစ်၍ ၎င်းရွာသူကြီး ကပင် ရာဇဝတ် ရေးစသည်မှ စင်စစ် စောင့်ရှောက်အပ်သည်ဖြစ်၍ ၎င်းလာဘသိမ် ဝတ္ထုကံမြေအရပ်သည် 'ဝိသုံဂါမသိမ် မဖြစ်'ဟု စင်စစ် သက်ဝင်ယုံကြည် မှတ်သားအပ်၏။ (ဝိုးနံကုန်း၊ တိဝိဇ္ဇကာ၊ ဝဏ္ဏံ)

ပကတိဂါမနှင့် ဝိသုံဂါမ

ဝိသုံဂါမသိမ်နှင့် ပကတိဂါမသိမ်သည် အကျဉ်းအကျယ်မျှသာ ထူးပါသည်။ ဤမှတစ်ပါး အထူးမရှိ။ သို့ဖြစ်၍ ပကတိဂါမသိမ်၌ ရွာသီးဖြစ်သည်သာ ပမာဏဖြစ်သည်။ မြေပိုင်ပမာဏ မဟုတ်သကဲ့သို့ ဝိသုံဂါမသိမ်၌လည်း ရွာသီးဖြစ်သည်သာ ပမာဏဖြစ်ပါသည်။ မြေပိုင်ပမာဏမဟုတ်ပါ။

ဝိသုံဂါမသိမ်၌ “ရွာသီးဖြစ်စေ”ဟု ပိုင်းခြားပေးခြင်းသာ ပမာဏဖြစ်သည်။ အခွန်ကောက်ခံခြင်း၊ ခိုင်စားခြင်း ပမာဏ မဟုတ်သကဲ့သို့ ပကတိဂါမသိမ်၌လည်း နယ်သီးခန့်ထားခြင်းသည်သာ ပမာဏဖြစ်ပါသည်။ အခွန်တော်ကောက်ခံခြင်း၊ ခိုင်စားရခြင်း ပမာဏမဟုတ်ဟု မှတ်ရာ၏။ (ဝိုးနံကုန်း၊ ဆရာတော်)

ဓတ္ထသိမ်သမုတ်ရခြင်းအကျိုး

- ၁။ သာမဏေလောင်းများ ဆံချရာတွင် ဥပစာရသိမ် အတွင်းရှိ ရဟန်းတော်များကို ပန်ကြားရန် မလိုခြင်း။
- ၂။ သံဃာ့ကံဆောင်လျှင် ဂါမခေတ်အတွင်းရှိ ရဟန်းများကို ဟတ္ထပါသ်သို့ပင့်ဆောင်ရန်၊ ဆန္ဒခံယူရန်၊ ဆန္ဒ

သိမ်နုတ်/သိမ်သမုတ်ဆိုရာ (သီမကမ္မ) (၃၇၉)

ကြားရန်၊ မိမိတို့ ခဏ္ဍသိမ်အတွင်း၌သာနေကြရန် လျှောက်ထားဖွယ် အခြားသော ဂါမခေတ်မှ ရဟန်းများ ကံဆောင်ချိန် မသင်ရောက်စေရန် နယ်စောင့်ချထားပြီး စောင့်ရှောက်ရန် မလိုခြင်းကြောင့် သံဃာ့ကံများ လွယ်ကူစွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်းစသော အကျိုးတရားများကို ရရှိနိုင်ပါ သည်။

ခဏ္ဍသိမ်နှင့်စပ်၍ သိမှတ်ဖွယ်

- ၁။ ခဏ္ဍသိမ် သမုတ်ပြီးနောက် ယင်းမြေနေရာ နိမ့်ကျနေသဖြင့် မြေစသည်ဖို့၌ မြင့်အောင်ပြုလုပ်ငြားအံ့၊ သိမ်မပျက်၊ သိမ်ပင် ဖြစ်သည်။
- ၂။ သိမ်သမုတ်ပြီးသော သိမ်အပြင်၌ ကျောင်းဆောက်ငြားအံ့၊ ထိုကျောင်းသည် သိမ်၌တည်သည်ဖြစ်၍ သိမ်ပင်ဖြစ်၏။ ထိုကျောင်း၌ တည်၍ ကံပြုအပ်၏။
- ၃။ သမုတ်ပြီးသောသိမ်မြေပေါ်၌ ရေနာန်တူးငြားအံ့၊ သိမ်ပင် ဖြစ်၏။ ရေနာန်ပါ သိမ်ဖြစ်သွားတော့သည်။
- ၄။ ရေးကြီးသောအခါ၌ သိမ်မြေအပြင်ကို ရေလွှမ်းနေအံ့၊ သိမ် အပြင် ရေပေါ်၌ ငြိမ်းထိုး၍ ကံပြုခြင်းငှါ အပ်၏။

===၀၀၀===

အဗဒ္ဒသိမ်

အဗဒ္ဒသိမ်သည် -

၁။ ဂါမသိမ်

၂။ သတ္တဗ္ဗန္တရသိမ်

၃။ ဥဒကုက္ကေပသိမ်-ဟူ၍ သုံးမျိုးရှိပါသည်။

(၃၈၀) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း။ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ရွာသီး၊ နယ်သီးပြုလုပ်နိုင်သော အစိုးရမင်းတို့က ပိုင်းခြားသတ်မှတ်အပ်သော သူကြီးတစ်ယောက် အုပ်စိုးရာဖြစ်သော ဥတ္တိဒုတိယကမ္မဝါစာဖြင့် မသမုတ်ရသေးသော ဗဒ္ဒသိမ်ကဲ့သို့ အကျဉ်း အကျယ်မပိုင်းခြားအပ်သေးသော အသီးသီးသော ဂါမခေတ်၊ နိဂမ ခေတ်၊ နဂရခေတ် တစ်ခုစီသည် တစ်ခုတစ်ခုသော ဂါမသိမ်၊ နိဂမ သိမ်၊ နဂရသိမ်မည်၏။ (ဝိ၊ ၃။ ၁၅၀။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၃၃၃။ ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၁၅၄)

ထိုဂါမခေတ်၌ ဟတ္ထပါသ်စပ်အောင် သံဃာစုရုံးပြီးလျှင် ဗဒ္ဒသိမ်ကဲ့သို့ ကံကြီးကံငယ်ကို ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။ (ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၅၆။)

၁။ ‘ဤရွာသည် ဤမျှ ကရီသ အတိုင်းအရှည်ရှိ၏’ ဤသို့အစရှိသည်ဖြင့် အစိုးရမင်းတို့၏ စာရွက်စာတမ်း မြေပုံတို့၌ ရေးသားတင်ပြအပ်သော မြေအဖို့၌ ကြီးသည်ဖြစ်စေ၊ ငယ်သည်ဖြစ်စေ ရွာစားတို့သည် အခွန်ကိုရသော အခွန်ထွက်သော လယ်မြေ၊ ကိုင်းမြေ၊ ခြံမြေ စသော အရပ်များ။

၂။ အခွန်အတွက်မရသော်လည်း အစိုးရမင်းတို့က နယ်ပယ်စသည် ပိုင်းခြားအပ်သောအရပ်၊ အတွင်းကျသောမြစ်၊ ဆားငံချောင်း၊ ဇာတဿရအိုင်တို့မှတစ်ပါး တဘက်ဆည်ကန်၊ သုသာန်၊ တော၊ တောင်၊ ချောင်း၊ မြောင်း-စသော အရပ်များ။

၃။ သမုဒ္ဒရာအလယ်၌ မိုးလေးလအတွင်း ရေမလွှမ်း သော တံငါသည်တို့ နေချင်းပြန် သွားလာနိုင်သော ခရီးအတွင်းတည် ရှိသော ကျွန်း၊ သောင်၊ တောင်၊ ကျောက်ဆောင်၊ ကျောက်ဖျာ၊ သစ်ပင်-စသည်တို့သည် “ပကတိဂါမသိမ်”မည်၏။

(ဝိ၊ ၄။ ၂။ ၃၃၃-၆။ ဝိမတိ၊ ၂။ ၁၅၇။)

အမှတ် (၃)ဌာနသည် မိုးတွင်းအခါ ရေလွှမ်းလျှင် ဥဒကုက္ကေပသိမ်အဖြစ်ဖြင့် ကံပြုခြင်းငှါအပ်၏။

ဂါမသိမ်ကျောက်ဖျာ၌ ကံပြုလျှင် အနီးရှိသောဂါမသိမ်ကို မသုတ်သင်ဘဲ ကံမပြုရာ၊ ယင်းကျောက်ဖျာသည် လှည့်လည်သွား

သိင်္ခုတ်/သိင်္ခမုတ်ဆိုရာ (သီမကမ္မ) (၃၈၁)

လာနေသော ရွာသားတို့၏ ဂါမသိမ်ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းဂါမသိမ် ကျောက်ဖျာ
သည် ရဟန်းနှစ်ကျိပ်တစ်ပါး စည်းဝေးလောက်လျှင် အလိုရှိရာ သံဃာ
ကံပြုနိုင်၏။ တစ်တောင်ပတ်လည်ရှိမူ ရဟန်းတစ်ပါးတည်း အဓိဋ္ဌာန်
ဥပုသ်ပြုနိုင်၏။

ဂါမသိမ်နှင့် ဗဒ္ဒသိမ်

ဂါမသိမ်မှ သစ်ပင်အကိုင်းအခက်က ဗဒ္ဒသိမ်ဘက်သို့
ရောက်ရှိထိနေစေကာမူ ဗဒ္ဒသိမ်၌ ကံပြုရာဝယ် သစ်ကိုင်းအစရှိသည်ကို
ဖြတ်တောက်စရာမလို၊ ဂါမသိမ်ဘက်မှ သစ်ပင်သည် ဂါမသိမ်၌ဖြစ်၍
နိဿယ နိဿိတ သဘာဝသိမ်ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။

သို့သော်လည်း ဂါမဟုဆိုစေကာမူ ရှေးရှေးအခါကရှိသော
ဗဒ္ဒသိမ်အတွင်း၌ ပေါက်ရောက်နေသော သစ်ပင်ဖြစ်ပါမူ သမ္ဘေဒအဇ္ဈောတ္ထ
ရဏ ဒေါသရှိနိုင်သည်-ဟု ယူဆလိုပါက ယူဆဖွယ်ပင်။ ထို့ကြောင့်
ဘာတစ်ခုမျှ ထိစပ်ကူးစက်ခြင်း မရှိအောင် သုတ်သင်ပြုလုပ်ထားလျှင်
အကောင်းဆုံး သံဃာ အရှင်းဆုံးဖြစ်ပေသည်။

သတ္တဗ္ဗန္တရသိမ်

၁။ ရွာ၊ နိဂုံး၊ မြို့၊ အပိုင်းအခြားတို့မှ လွတ်သော တော၊

၂။ ရွာဟူသော ဝေါဟာရမရှိရာ၊ လူတို့သွားရောက်၍ လုပ်ကိုင်
စိုက်ပျိုးမှု မပြုရာသော တော။

၃။ တံငါသည်တို့ နေ့ချင်းပြန်မသွားရောက်နိုင်သော သမုဒ္ဒရာ
အလယ်ကျွန်း၊ တောင်များသည် “သတ္တဗ္ဗန္တရသိမ်”ဖြစ်၏။
အဗ္ဗန္တရတစ်ခု၌ (၂၈)တောင်ရှိ၏။ အဗ္ဗန္တရ (၇)ခုသည် အတောင်

(၃၈၂)   ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုည်း။ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

(၁၉၆)တောင် ရှိ၏။ ဤအတောင် (၁၉၆)တောင်သည် တစ်မျက်နှာ သာဖြစ်၏။ အရှေ့၊ အနောက်၊ တောင်၊ မြောက် တစ်ဘက်ဘက်ကို ထုတ်ချင်းခတ်တိုင်းလျှင် (၃၉၂)တောင် ရှိ၏။ ဤကား “သတ္တဗ္ဗန္တရ” တစ်ခု၏ အကျယ်ပမာဏတည်း။

ဥပုသ်၊ ပဝါရဏာပြုရာ ဥပသမ္ပဒစသော ကံကြီး-ကံငယ် ဆောင်ရာအခါ၌ သံဃာအများ စည်းဝေးရာဝယ် သံဃာ့ ပရိသတ်အစွန်မှ အပြင်ဘက်၌ သတ္တဗ္ဗန္တရ သွား၏။ ထို့ကြောင့် သတ္တဗ္ဗန္တရသိမ်သည် သံဃာပွားတိုင်း သိမ်နယ်လည်း ကျယ်ပွား၏။

(ပိ၊ ၃။ ၁၅၀။ ဝိ၊ ၄။ ၃။ ၃၃၃-၆)

သတ္တဗ္ဗန္တရသိမ်နှစ်ခု၌ သံဃာနှစ်ဖွဲ့ ကံဆောင်လျှင် အလယ်၌ သတ္တဗ္ဗန္တရတစ်ခုစာခြား၍ ကံပြုရမည်။ ဤသတ္တဗ္ဗန္တရသိမ်၌ တိစီဝရိက် အဓိဋ္ဌာန်တင်ထားသော ရဟန်းသည် တိစီဝရိက်သင်္ကန်းနှင့် ညဉ့်ကင်း၍ နေခွင့်ရသည်။

ဥဒကုက္ခေပသိမ်

လက္ခဏာမြောက်သော မြစ်၊ သမုဒ္ဒရာ၊ ဇာတဿရအိုင် အတွင်း သောင်ပြင်၌ သံဃာအစွန်မှနေ၍ အားအလယ်အလတ်ရှိ သောယောကျ်ား ပစ်ကြဲအပ်သော ရေ/ သဲကျရာအရပ်အတွင်းသည် “ဥဒကုက္ခေပသိမ်” ဖြစ်၏။

ရေ/သဲ ပစ်ကြဲမှုသည် သိမ်ရောက်ရာဌာန သီလိုသော်သာ ပစ်ကြဲရသည်။ ရေ/သဲ ပစ်ကြဲမှု ဥဒကုက္ခေပသိမ်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုလို ရင်း မဟုတ်ပါ။

ကံပြုဆဲမဟုတ်သောသံဃာသည် ကံပြုဆဲသံဃာ၏ ဥဒကု- က္ခေပပမာဏ၏အပ၌ တစ်ထောင့်တွာခွါ၍ တစ်ရာ၊ တစ်ထောင်မျှ ဝိုင်းဝန်း၍ နေသော်လည်း ကံမပျက်။

ဤဥဒကုက္ခေပသိမ်ကိုပင် နဒီသိမ်၊ သမုဒ္ဒသိမ်၊ ဇာတဿရ သိမ်- ဟူ၍ ဆိုနိုင်သည်။ ဥဒကုက္ခေပသိမ်နှစ်ခု၌ သံဃာနှစ်ဖွဲ့ ကံပြုကြလျှင်

သိမ်နုတ်/သိမ်သမုတ်ဆိုင်ရာ (သီမကမ္မ) (၃၈၃)

သိမ်နုတ်အကြား ဥဒကုက္ကေပသိမ်တစ်ခုစာ ဥပစာခြား၍ ကံပြုရပါမည်။

ဥဒကုက္ကေပသိမ်အတွင်း လှေ၊ ဖောင်၌တည်၍ သံဃာကံ ပြုလုပ် ဆောင်ရွက်လျှင် လှေ၊ ဖောင်ကို ထိုးဝါးဖြင့် ရပ်တန့်စေ၍ဖြစ်စေ၊ ကျောက် ချ၍ ဖြစ်စေ၊ မြစ်အတွင်း၌ပေါက်နေသော သစ်ပင်၌ချည်၍ ဖြစ်စေ၊ သံဃာကံကို ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်ရမည်။ လှေ၊ ဖောင်သည် ကံပြုနေဆဲ အချိန်မှာ အစုန်အဆန်မရှိ ငြိမ်သက်နေရန် လိုအပ်ပါသည်။ သွားလာရွေ့ လျားနေသော လှေ၊ ဖောင်၌ ကံမပြုရပါ။

ထို့ပြင် ဝိဟာရသိမ်၊ ဂါမသိမ်တို့၌ ပေါက်ရောက်နေသော သစ်ပင် တို့၏ မြစ်ဘက်သို့ဝင်၍ မြစ်ပေါ်၌ပဲနေသော အကိုင်းအခက်တို့၌ လှေ၊ ဖောင်ကိုဖွဲ့ချည်၍ ကံမပြုရပါ။

ရေသိမ်ဆောက်၍ တံတားပြုရာ၌

ဥဒကုက္ကေပသိမ်အတွင်း၌ ကံဆောင်ရွက်ရန်ပြုလုပ်သော လှေ၊ ဖောင်၊ အဆောက်အအုံတို့ကို မည်သည့်နည်းနှင့်မျှ ကမ်းနှင့် ဆက်သွယ်မှု မဖြစ်စေရန် သတိပြုရမည်။

ရေသိမ်ဆောက်လုပ်ရာ၌ တံတားကို ကမ်းနှင့်စပ်၍ ထိုးလာပြီး သိမ်ကျောင်းရောက်မှ သိမ်ကျောင်းနှင့်မစပ်မီအောင် နှစ်တောင်၊ သုံးတောင်ခန့်ဖြတ်၍ ထားတတ်ကြသည်။ ထိုသို့ပြုလုပ်ရာ၌ တံတား တိုင်တို့သည် မူလဥဒကုက္ကေပသိမ်၏ အခြားမဲ့၌ -

ဥဒကုက္ကေပ ရေတစ်ကျအတွင်း၌ပင် တည်နေကြသဖြင့် ထိုသိမ် သည် ဂါမနှင့်စပ်မြဲစပ်လျက်ပင် ဖြစ်နေ၏။ ထို့ကြောင့် ဂါမနှင့် မစပ်ရအောင် -

၁။ တံတားကို ကမ်းမှဖြတ်၍ ထားရမည်။

၂။ တစ်နည်း - မြစ်ကမ်းဂါမမှ ဥဒကုက္ကေပသိမ်သို့ လာ ရောက် သော တံတားတို့ကို မူလဥဒကုက္ကေပသိမ်၏ အခြားမဲ့ တစ်ပါး သော ရေတစ်ကျ သာသာ၏ အပြင်ဘက်၌ စိုက်ထူ၍ ဆောက်လုပ်ရမည်။

(၃၈၄) ဘဒ္ဒကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

၃။ ထို့ပြင် ကမ်းဂါမခေတ်မှ ထိုးလာ၍ ဥဒကုက္ကေပအတွင်း
ကျရောက်သက်ဝင်နေသော သစ်မြစ်၊ သစ်ပါးပျဉ်းများ ကို
လည်း သုတ်သင်ရမည်။

ဥဒကုက္ကေပသိမ်၌ ဒေါသသုံးပါး

၁။ ဥဒကုက္ကေပသိမ်၌ ကံပြုဆဲသံဃာနှစ်စုတို့သည် ဒုတိယ
ဥဒကုက္ကေပတစ်ခုစာကို မလွန်စေမူ၍ ကံပြုခဲ့သော် နှစ်ကျိပ် တစ်ယောက်
စည်းဝေးလောက်သည်မှစ၍ ယင်းထက်အလွန် သိမ်နယ်ချင်းစပ်ခဲ့သော်
အဖျော့တ္တရဏဒေါသဖြစ်၏။

၂။ နှစ်ကျိပ်တစ်ယောက် စည်းဝေးလောက်သည်မှအောက်
လျော့၍ လက်တစ်သစ်၊ နှစ်သစ်မျှ သိမ်နယ်ချင်းထပ်ခဲ့သော် သမ္ပေဒ
ဒေါသဖြစ်၏။

၃။ သိမ်နယ်တွင် ပေါက်ရောက်သော သစ်ပင်၊ ချုံနွယ်စသည်
ကူးယှက်ထိပါးခဲ့သော် သက်ရဒေါသဖြစ်၏။

အချင်းချင်းစပ်ကောင်းသော သိမ်များ

(သဘာဂ)

၁။ ဂါမသိမ်အချင်းချင်း၊

၂။ ဂါမသိမ်နှင့် ဗဒ္ဒသိမ်၊

၃။ နဒီ၊ ဇာတဿရ၊ သမုဒ္ဒနှင့် ဥဒကုက္ကေပသိမ်၊

၄။ အရညနှင့် သတ္တဗုဒ္ဓရသိမ်၊

ဖြစ်သမုဒ္ဒရာဇာတဿရအိုင်တို့၌ ကမ္မဝါစာဖြင့် သမုတ်သော်လည်း
ဗဒ္ဒသိမ် မဖြစ်၊ ဗဒ္ဒသိမ်မဟုတ်၊ ကမ္မဝါစာဖြင့် သမုတ်စရာမလို မိမိ
သဘောအားဖြင့်သာလျှင် အလိုလို သိမ်ဖြစ်နေသည်။ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃။၃၃၃။)

သိမ်နုတ်/သိမ်သမုတ်ဆိုငရာ (သီမကမ္မ) (၃၈၅)

အလွန်မိုးကောင်းသောကာလ၌ ကမ်းကိုလွန်၍ ရေတက်နေသော အရပ်ကို နဒီသိမ်ဟူ၍ မယူအပ်၊ ၎င်းနေရာအရပ်သည် ဂါမသိမ်ပင်ဖြစ်၏။

လခွဲတစ်ကြိမ်၊ (၁၀)ရက်တစ်ကြိမ်၊ (၅)ရက်တစ်ကြိမ် မိုးရွာ သည်ဖြစ်၍ မိုးကောင်းသောကာလ၌ မိုးလေးလပတ်လုံး နည်းသည်ဖြစ်စေ၊ များသည်ဖြစ်စေ ရေစီးဆင်းမှုမပြတ်သော အယုတ်ဆုံးအားဖြင့် ပရိမဏ္ဍလ သိက္ခာပုဒ်လာ အဝန်းသုံးပါးဖြင့်ဝတ်၍ ရေဆိပ်ဟုတ်သည်ဖြစ်စေ၊ မဟုတ် သည်ဖြစ်စေ ကူးဖြတ်သောဘိက္ခုနီမ၏ သင်ပိုင်းကို လက်တစ်သစ် လက် နှစ်သစ်မျှ ရေစိုစွတ်သော ရေရှိသော မြစ်သည်လည်းကောင်း၊ ချောင်း သည်လည်းကောင်း နဒီမည်၏။ (ကဒါ၊ ၉၀။)

ထိုမြစ်ချောင်းတို့သည် မိုးလေးလပတ်လုံး ရေတည်ရှိပြီးလျှင် မိုးခေါင်သည်ဖြစ်၍ ဆောင်းအခါ နွေအခါတို့၌ သဲသောင်ပြင် ဖြစ်နေသော် လည်း ကံပြုကောင်းသည်။ (ကဒါ၊ ၉၁။)

နွေအခါ သဲသောင်ပြင်ဖြစ်နေသော မြစ်အတွင်း၌ ရေတွင်းတူးခြင်း၊ ဗူး ဖရုံစသည်တို့ စိုက်ပျိုးထားသောနေရာသာ ဂါမခေတ်ဖြစ်၏။ နဒီသိမ် မပျက် ကံကြီးကံငယ် ပြုကောင်း၏။

အချင်းချင်းမစပ်ကောင်းသော သိမ်များ (ဝိသဘာဂ)

၁။ ဗဒ္ဒသိမ်အချင်းချင်း၊

၂။ ဥဒကုက္ကေသိမ်အချင်းချင်း

၃။ သတ္တဗ္ဗန္တရသိမ်အချင်းချင်း

၄။ ဗဒ္ဒသိမ်နှင့် ဥဒကုက္ကေပသိမ်၊

၅။ ဗဒ္ဒသိမ်နှင့် သတ္တဗ္ဗန္တရသိမ်၊

၆။ ဥဒကုက္ကေပသိမ်နှင့် ဂါမသိမ်၊

၇။ ဥဒကုက္ကေပသိမ်နှင့် သတ္တဗ္ဗန္တရသိမ်၊

= သဘာဂသိမ်အချင်းချင်း သစ်၊ ဝါး-စသည် ရောယှက်ခြင်း

ကြောင့် သီမာသမ္ပေဒ၊ သီမာသင်္ကရဒေါသ မဖြစ်နိုင်။

(၃၈၆) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

= ဝိသဘာဝသိမ်အချင်းချင်း သစ်၊ ဝါး-စသည် ရောယှက်မှ
သာ သီမာသမ္ဘေဒ၊ သီမာသက်ရဒေါသ ဖြစ်နိုင်သည်။

ပြာသာဒ်နှစ်ထပ်ကျောင်းတိုက်အပေါ်ထပ်၌ သမုတ်အပ်သော သိမ်အမျိုးအစားများ

၁။ အောက်ထပ်သို့ မသက်သောသိမ်

ပြာသာဒ်နှစ်ထပ်ကျောင်းတိုက်၏ အပေါ်ထပ်၌ သိမ် သမုတ်လျှင်
နံရံကိုနိမိတ်မကြားဘဲ နံရံတို့၏အတွင်း၌ ကျောက်နိမိတ် တို့ကိုထား၍
သိမ်သမုတ်နိုင်သည်။

အကယ်၍ ပြာသာဒ်၊ ကျောင်း၊ တိုက်တို့၏အတွင်း ခန်းမဆောင်
သည် သံဃာနှစ်ကျိပ်တစ်ပါး မစည်းဝေးလောက်လျှင် ကျောင်းဦး
(ဆင်ဝင်)၌ ကျောက်နိမိတ်ထား၍ သမုတ်ရမည်။ ဤသို့ အောက်ထပ်
အပြင်နံရံနှင့် အထက်အောက် အညီအမျှဆက်စပ်သော နံရံရှိသော
ပြာသာဒ်၊ ကျောင်း၊ အုတ်တိုက်တို့၏ အထက်ထပ်နံရံတွင်း၌ နိမိတ်
ကျောက်တို့ကိုထား၍ နိမိတ်ကြား၍ သမုတ်သောကြောင့် ပြာသာဒ်၊
ကျောင်း၊ တိုက်တို့၏ အပေါ်ထပ်၌သာ သိမ်ဖြစ်၍ အောက်ထပ်
ဟင်းလင်းအပြင်သို့ သိမ်မသက်ပါ။ (ဝိ၊ ၆၊ ၃၊ ၃၂၅။ သာ၊ ရတ္ထ၊ ၃၊ ၂၃၂။ ဝိ၊
ပကိတ္တက၊ ၂၅၅။)

၂။ အောက်ထပ်သို့ သက်သောသိမ်

များစွာသောတိုင်တို့၏ထိပ်၌ တင်ထားအပ်သော ထုတ်၊
လျှောက်တို့၏အထက်၌ ဆောက်လုပ်အပ်သော ပြာသာဒ်၊ ကျောင်း၊
အုတ်တိုက်တို့၏ အပေါ်ထပ်နံရံ၏အတွင်း နိမိတ်ကျောက်တို့ကိုထား၍
သမုတ်လျှင် ပြာသာဒ်၊ ကျောင်း၊ အုတ်တိုက်၏ အောက်ထပ်နံရံသည်

သိမ်နုတ်/သိမ်သမုတ်ဆိုင်ရာ (သီမာကမ္မ) (၃၈၇)

အထက်နိမိတ်တို့၏အတွင်း၌ ကျသည်ဖြစ်အံ့၊ ပြာသာဒ်၊ ကျောင်း၊ အုတ်တိုက်၏ အောက်ထပ်သို့လည်း သိမ်သက်၏။ (ဝိ၊ ပကိစ္ဆက၊ ၂၅၆-၂၅၇။)

၃။ အထက်ထပ်သို့ မတက်သောသိမ်

ပြာသာဒ်၏အောက်၊ ကျောင်း၏အောက်၊ အုတ်တိုက်၏ အောက်ထပ်၌ သိမ်သမုတ်လျှင် အုတ်၊ သစ်သားဖြင့်ပြီးသော နံရံ ကို၎င်း၊ သစ်သားတို့ကို၎င်း၊ နိမိတ်မကြားမူ၍ နံရံအပြင်မှ နံရံနှင့် ကပ်ငြိနေသော လေးမျက်နှာရှိ ကျောက်သည်တိုင်တို့ကို နိမိတ်ကြား၍ သမုတ်အပ်၏။ ဤသို့ နံရံနှင့်ကပ်ငြိနေသော ကျောက်သည်တိုင်တို့ကို နိမိတ်ကြား၍ သမုတ်အပ်သောသိမ်သည် အထက်ထပ်နှင့် နံရံမကပ် ငြိခဲ့သော် ပြာသာဒ်၊ အောက်ထပ်၌ အစွန်ဖြစ်သော နိမိတ်ကျောက် တိုင်၏အတွင်း၌ သိမ်ဖြစ်၏။

၄။ အထက်ထပ်သို့ တက်သောသိမ်

အကယ်၍ ပြာသာဒ်၊ အုတ်တိုက်အောက်ထပ်နံရံသည် အထက် ထပ်နှင့် တစ်စပ်တည်းစပ်နေလျှင် အထက်ထပ်သို့လည်း သိမ်တက်၏။ (ဝိ၊ ပကိစ္ဆက၊ ၂၆၀။)

၅။ နှစ်ထပ်လုံးသိမ်

ပြာသာဒ်၏အပ မြေပြင်တံစက်မြိတ် ရေကျရာအရပ်၌ နိမိတ် ကျောက်တို့ကိုထား၍ သမုတ်လျှင် ပြာသာဒ်အထက်အပြင်နှင့်တကွ တစ်စပ်တည်းနံရံရှိသည်ဖြစ်စေ၊ မရှိသည်ဖြစ်စေ၊ အလုံးစုံသော ပြာသာဒ်၊ ကျောင်း၊ အုတ်တိုက်သည် သိမ်ဖြစ်ပါသည်။(ဝိ၊ ပကိစ္ဆက၊ ၂၆၁-၂၆၂။)

သိမ်ပျက် (၁၁)မျိုး

၁။ အတိရုဒ္ဓကာ = နှစ်ကျိပ်တစ်ပါး မစည်းဝေးလောက် သော အလွန်ငယ်သောသိမ်ပျက်၊

၂။ အတိမဟီ = သုံးယူဇနာထက်ကျယ်သော အလွန် ကြီးသော သိမ်ပျက်။

(၃၈၈) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

၃။ ဓဏ္ဍနိမိတ္တာ = နိမိတ်စပ်အောင် မကြားဘဲ သမုတ်
သဖြင့် နိမိတ်ကျိုးပြတ်သော သိမ်ပျက်။

၄။ ဆာယာနိမိတ္တာ = တောရိပ်၊ တောင်ရိပ်၊ သစ်ပင်ရိပ်ကို
နိမိတ်ပြုလုပ်သောသိမ်ပျက်။

၅။ အနိမိတ္တာ = နိမိတ်လုံးလုံးမရှိဘဲ သမုတ်အပ်သော
သိမ်ပျက်။

၆။ ဗဟိ သီမေ-
ဌိတသမ္ပတာ = သိမ်အပဉ်တည်၍ သမုတ်အပ်သော
သိမ်ပျက်။

၇။ နဒီယံသမ္ပတာ = မြစ်ပြင်၌ သမုတ်အပ်သောသိမ်ပျက်။

၈။ သမုဒ္ဒေသမ္ပတာ = သမုဒ္ဒရာအပြင်၌ သမုတ်အပ်သော
သိမ်ပျက်။

၉။ ဇာတဿရေ-
သမ္ပတာ = ဇာတဿရေအိုင်အပြင်၌ သမုတ်
အပ်သောသိမ်ပျက်။

၁၀။ သီမာယသီမံ-
သန္တိန္ဒြေသမ္ပတာ = သိမ်ဟောင်းနှင့်စပ်၍ ထပ်၍သမုတ်
အပ်သောသိမ်ပျက်။

၁၁။ သီမာယသီမံ-
အဇ္ဈောတ္ထရန္တေန-
သမ္ပတာ = သိမ်ဟောင်းကိုခြုံငုံ၍ သမုတ်အပ်သော
သိမ်ပျက်-ဟူ၍ ဝိပဏ္ဍိသိမ်ပျက် (၁၁)
မျိုး ရှိပါသည်။ (ဝိ၊ ပကိစ္ဆက၊ ၁၄၆။)

စာအင်္ဂါစုစီး ကြီး၊ ငယ်၊ ကျိုး၊ ရိပ်၊ အနိမိတ်၊ ဗဟိဒ်တည်
သမုတ်၊ အိုင်၊ သမုဒ်၊ မြစ်၊ စပ်၊ လွှမ်းလစ်၊ ဆယ့်တစ်
သိမ်ပျက်ထုတ်။ (သံဃိပိ၊ ၄၃၉-၄၄၀)

သိမ်နုတ်/သိမ်သမုတ်ဆိုင်ရာ (သီမာကမ္မ) (၃၈၉)

နိမိတ်လောက်သော နိမိတ်များအကြား၌ နိမိတ်မလောက် သော ဝတ္ထုကိုဖြစ်စေ၊ နိမိတ်မလုပ်ကောင်းသော သစ်ငုတ်၊ မြေပုံ၊ သဲပုံ စသော ဝတ္ထုကိုဖြစ်စေ နိမိတ်အဖြစ်ထား၍ကြားပြီး သမုတ်အပ်သော သိမ်သည် နိမိတ်ကျိုးပြတ်သော သိမ်ပျက်မည်၏။

သမ္ပတ္တိသိမ်

၁။ နိမိတ္တသမ္ပတ္တိ - နိမိတ်၏ပြည့်စုံခြင်း။

၂။ ပရိသသမ္ပတ္တိ - သီမာသမ္ပုတိကမ္မာရဟ ရဟန်း ပရိသတ်၏ ပြည့်စုံခြင်း။

(က) သမုတ်လတံ့သောသိမ်အပြင်၌ ရဟန်းတော်လေးပါးတို့ စည်းဝေးပြီးလျှင် ထိုသမုတ်လတံ့သော သိမ်၏တည်ရာ ပကတိဂါမ ခေတ်အတွင်း၌ ဗဒ္ဒသိမ်သို့ဖြစ်စေ၊ မြစ်သမုဒ္ဒရာ ဇာတဿရ အိုင်သို့ဖြစ်စေ မသက်ဝင်မှု၍ တည်နေသောရဟန်းတို့ကို ဟတ္ထပါသ်သို့ ဆောင်ခြင်း။

(ခ) ဆန္ဒာရဟရဟန်းတို့၏ ဆန္ဒကိုဆောင်ယူခြင်း။

(ဂ) မျက်မှောက်ရဟန်းတို့၏ သီမာသမ္ပုတိကံကို မတားမြစ်ခြင်း။ ဤလက္ခဏာသုံးပါးနှင့်ပြည့်စုံလျှင် ပရိသသမ္ပတ္တိ ဖြစ်သည်။

ဤပရိသသမ္ပတ္တိသုံးပါးသည် နယ်သိမ်းသမုတ်သော ဗဒ္ဒ သိမ်နှင့်သာ သက်ဆိုင်ပါသည်။ ဝိသုဒ္ဓိသိမ်၌ကား- အမှတ်(ဂ)သာ လိုအပ်ပါသည်။

(၃) ကမ္မဝါစာသမ္ပတ္တိသည်- စည်းကမ်း (ဌာနံ, ကရိုဏ်း, ပယတ်)တကျ ကမ္မဝါစာကို ရွတ်ဖတ်နိုင်ကြသဖြင့် ကမ္မဝါစာ၏ပြည့်စုံခြင်း၊ ဤသုံးမျိုးသော သမ္ပတ္တိတို့နှင့် ပြည့်စုံသောသိမ်သည် အောင်မြင်သော သိမ်ဖြစ်သည်။

သိမ်နိမိတ်(၈)မျိုး ဆောင်ပုဒ်

❖ တောင်, ကျောက်, တော, သစ်၊

တောင်ပို့, မြစ်၊ ခရီး, ရေစစ်၊ နိမိတ်ရှစ်။

(၃၉၀) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ကျောက်နိမိတ်

- = အကြီးဆုံး နွားကြီး ကျွဲကြီးလောက် ရှိရမည်။
- = အငယ်ဆုံး သုံးဆယ့်နှစ်ပိုလ် (တစ်ပိဿာနှင့် နှစ်ဆယ့်ရှစ်ကျပ်သား) ရှိရမည်။ ထိုပမာဏရှိသော ကျောက်ခဲ၊ သံခဲ တစ်မျိုးမျိုးသည် ကျောက်နိမိတ်လောက်ပါသည်။
(အရှင်စောတာလင်္ကာရမှတ်စု၊ ၃၂-၃၃၊ ဝိ၊ ပကိစ္ဆက၊ ၁၅၂-၁၅၃။)

ကျောက်ဖျာပေါ်၌ သမုတ်သောသိမ်

ကျောက်ဖျာပေါ်၌ သိမ်သမုတ်သောအခါ သိမ်အပိုင်းအခြား ထင်ရှား သိရှိနိုင်ရန် အရေးအသား မျဉ်းကြောင်း ထွင်းထု၍လည်းကောင်း၊ ဆုံငယ်နှင့်တူသော တွင်းငယ်များကို တူး၍လည်းကောင်း၊ နိမိတ် မပြုအပ်။ ဤအရာများသည် ရှစ်ပါးသောနိမိတ်တို့တွင် မလာသောကြောင့် မအပ်သည်မှာ ထင်ရှားသော်လည်း ဤအမှတ်အသားသည် မပျက်မစီးနိုင်သော အမှတ်အသားပင်ဟု မှတ်ထင်၍ မသိ နားမလည်သူတို့ကို နိမိတ်ပြုလုပ်မည့် ဝိပတ္တိဘေးကို ဝေးဝေးမှရှောင်ကြဉ်ရန် “နိမိတ္တံ န ကာတဗ္ဗံ” ဟု အဋ္ဌကထာ ဆရာတို့ ဆိုပေသည်။

ထို့ကြောင့် နိမိတ်လောက်သော ကျောက်ကို အပေါ်ကထား၍ နိမိတ်ကြားအပ်၏။ ကျောက်ဖျာပေါ်မှာ သမုတ်သည်ဖြစ်၍ ကျောက်ဖျာ အောက်သို့ သိမ်မသက်ဟု မမှတ်အပ်။ မြေကိုခံသော ရေတိုင်အောင် သိမ်သက်၏ဟုမှတ်ပါ။

သိမ်သမုတ်ပြီးသည့် နောက်အခါတွင် နိမိတ်ပြုလုပ်ထားသော ကျောက်တို့သည် ထားမြဲနေရာ၌ တည်ကြမည်မဟုတ်သောကြောင့် သိမ် အပိုင်းအခြားကို သိရှိကြရန် -

- (က) သိမ်၏လေးဘက်ပတ်လည် အရေးအသား မျဉ်းကြောင်း များကိုလည်း ထွင်းထုထားရမည်။

သိမ်နုတ်/သိမ်သမုတ်ဆိုင်ရာ (သီမာကမ္မ) (၃၉၁)

- (ခ) ထောင့်လေးထောင့်မှ တွင်းငယ်များကိုလည်း ထွင်းထုမှတ်သား ထားရမည်။
- (ဂ) ဤမှ ဤတိုင်အောင် သိမ်အပိုင်းတည်း-ဟူ၍လည်း အကွာရာစာများ ထွင်းထုထားရမည်။

အကယ်၍ ရန်သူတို့က သိမ်ကို မီးရှို့ဖျက်ဆီး၍ ကျောက်ဖျာကြီးမီးလောင်းသွားသော်လည်း သိမ်မပျက်ပါ။

ရေနိမိတ်

လှေ၊အိုးကြီးစသည်တို့၌ ရေပြည့်စေ၍ နိမိတ်မကြားရ၊ မအပ်၊ မြေ၌တည်သောရေကိုသာ နိမိတ်ကြားခြင်းငှါ အပ်သည်။ ယင်းရေသည် တွင်း၊ လေးဒေါင့်ကန်၊ တဘက်ဆည်ကန်၊ ဇာတဿရအိုင်၊ ဆားငန်ချောင်း စသည်တို့၌တည်သော မစီးဆင်းသောရေသည်သာ အပ်ပါသည်။

အယုတ်ဆုံးအားဖြင့် ဝက်တူးအိုင်၌ရှိသော ရေဖြစ်စေ၊ ကလေးသူငယ်တို့ ကစားသောတွင်း၌ဖြစ်စေ၊ သိမ်သမုတ်ခါနီးမှာ တွင်းတူး၍ လောင်းထည့်အပ်သော ရေဖြစ်စေ၊ သမာနသံဝါသက ကမ္မဝါစာပြီးဆုံးသည့်တိုင်အောင်ရှိလျှင် နည်းသည်ဖြစ်စေ၊ များသည် ဖြစ်စေ၊ ရေနိမိတ်ကြား၍ သမုတ်နိုင်ပါသည်။

သို့ရာတွင် ရှေးဆရာတော်ကြီးများ အဆက်ဆက် ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်တော်မူကြသည့်အတိုင်း အဝိပ္ပဝါသကမ္မဝါစာ ရွတ်ဖတ်ပြီးဆုံးသည်အထိ ရေတည်ရှိအောင် ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။

ရေနိမိတ်ဖြင့် သိမ်သမုတ်ရာ၌ သိမ်သမုတ်မီ ရေလောင်းရန် တွင်းတူးပြီး လေးငါးရက်ခန့် ကြိုတင်ရန် ရေလောင်းထားရသည်။ နိမိတ်ကြားပြီးနောက် ရေ ထပ်မလောင်းရ-ဟု အဆိုရှိသောကြောင့် နိမိတ်ကြားခါနီး၌ ရေပြည့်အောင် လောင်းထည့်ပြီးနောက် ရေထပ်၍ မလောင်းရတော့ပါ။

(၃၉၂)   ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

အကယ်၍ တူးထားသောတွင်း၌ အပေါက်ရှိ၍ ရေ မတည်နေ
ခဲ့သော် ရေတည်နေအောင် အတွင်း၌ ဘိလပ်မြေ အစရှိသည်တို့ဖြင့်
လုံအောင် လိမ်းကျံခြင်း၊ ခွက်အစရှိသည်တို့၏အတွင်း၌ ထည့်ခြင်း အစရှိ
သည်တို့ကို မပြုရပါ။

နိမိတ်မကြားမီ ဖြည့်စွက်လောင်းထည့်အပ်သော ရေသည်သာ
နိမိတ္တသမ္ပတ္တိဖြစ်သည်-ဟု မချ မှတ်ယူရမည်။

(အရှင်ဇောတာလင်္ကာရမှတ်စု၊ ၃၄၊ ၈၊ ပကိဏ္ဍက၊ ၂၇၆-၉။)

===000===

ရှေးဆရာတော်ကြီးများ အသုံးများသော
သိမ်နုတ်နည်း

ရှေးဆရာတော်ကြီးများလက်ထက်က သိမ်နုတ်သောအခါ-

၁။ အကွက်မချဘဲ နုတ်နည်း၊

၂။ အကွက်ချပြီး နုတ်နည်း- ဟု နှစ်မျိုးရှိပါသည်။

ထိုနှစ်မျိုးတို့တွင် အကွက်မချဘဲနုတ်လိုသော် သိမ်သမုတ်
မည့်နေရာ၌ သာသနာတော် တည်ထွန်းပျံ့နှံ့ရာဖြစ်၍ ရှေးအခါက သမုတ်
ခဲ့ကြသော ဗဒ္ဒသိမ်ဟောင်းများ အကယ်၍ရှိချေသော် သမ္ဘေဒဒေါသ၊
အဇ္ဈောတ္တရဏဒေါသ၊ သင်္ကရဒေါသများ မဖြစ်ရလေအောင် သိမ်
ဟောင်းရှိလိမ့်မည် ထင်လောက်သောအရပ်တို့၌ အကယ်၍ သိမ်ဟောင်း
တစ်ခုမက နှစ်ခုအချင်းချင်း နီးနီးကပ်ကပ်ရှိနေလျှင် ကမ္မပတ္တသံဃာနှင့်
ကမ္မဝါစာများ ထိုထိုသိမ်ဟောင်းမှာ ကျရောက်စေခြင်းအကျိုးငှါ သံဃာ
များလျှင် များသည့်အလျောက် နှစ်တန်းစဉ်၌ ဟတ္ထပါသံစပ်အောင်၊
သံဃာနည်းလျှင် နည်းသည့်အလျောက် တစ်တန်းစဉ်၌ သမုတ်လတံ့
သော သိမ်သစ်နှင့် ဤနေရာ၌ ရှိသည်ဟုယူဆထားသော (သို့မဟုတ်)
အကယ်၍ ရှိနေသောဗဒ္ဒ သိမ်ဟောင်းနှင့် သမ္ဘေဒဒေါသ၊ သင်္ကရ

သိမ်နုတ်/သိမ်သမုတ်ဆိုရာ (သီမာကမ္မ) (၃၉၃)

ဒေါသများ မဖြစ်ရလေအောင် ကမ္မပ္ပတ္တသံဃာသည် ပခုံးချင်း၊ လက်ရုံးချင်း၊ သင်္ကန်းစွန်းချင်း မထိစပ်စေဘဲ ထိုင်၍ဖြစ်စေ၊ ရပ်၍ဖြစ်စေ သုံးပါး တစ်ဆိုင်း ဖတ်ရသည်။ ပထမအတန်း အစဉ်ဖတ်ပြီးမှ ဒုတိယ အတန်းအစဉ်သို့ ရွှေ့ပြောင်း၍ ဖတ်ရသည်။

ယင်းသို့ဖတ်ရာ၌ ဆယ်ပါးဖတ်ရာ၌ အစသုံးပါးက ဖတ်ရုံ ဖြင့် လုံလောက်အောင်မြင်မည်မဟုတ်ပေ။ သိမ်ဟောင်းပေါ်သို့ အနည်းဆုံး လေးပါးတည်ရှိရပါမည်။ ထိုလေးပါးတို့တွင် ကမ္မဝါစာဖတ်သူ ပါဝင်ရမည်။ ဤသို့ဆောင်ရွက်ပါမှ သိမ်ဟောင်း ကျွတ်မည်ဖြစ်ရာ ဆယ်ပါးတန်း၍ နေရာတွင် အစပိုင်းသုံးပါးဖတ်ပြီးနောက် အတန်းမပြောင်းသေးဘဲ အစွန်းပိုင်းမှ သံဃာသုံးပါး ဖတ်သင့်ပါသည်။

အပါးနှစ်ဆယ် စသည်တန်းစီ၍ နေရာ၌ကား ထို့ထက်ပင် တစ်တန်း တစ်တန်း၌ အကြိမ်များများဖတ်ပြီးမှ အတန်းရွှေ့၍ ကမ္မဝါစာ ဖတ်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။

မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံဆရာတော်ဘုရားက “သံဃာကုန်ဖြစ်စေ၊ တစ်ပါး ခြား နှစ်ပါးခြားဖြစ်စေ၊ သံဃာများများ တစ်ပျိုင်းနက်တည်း ရွတ်ဖတ်၍ နုတ်အပ်၏”ဟု မိန့်တော်မူပါသည်။ ဤသို့လျှင် အကွက်မချဘဲ သိမ်ဟောင်းကို နုတ်နိုင်ပါသည်။ (ဝိ၊ပကိတ္တက၊၂၁၀-၂။)

—o—

အကွက်ချ၍ သိမ်နုတ်နည်း

အကွက်ချ၍ သိမ်နုတ်ရာ၌ -

၁။ ကလျာဏီကျောက်စာ၌ လာသောနည်း။

၂။ ဝိနယာလင်္ကာရဋီကာ၌ လာသောနည်း။

၃။ သိမ်ပုံကျမ်း၌ လာသောနည်း နှင့်

၄။ ရှေးဆရာတော်ကြီးများ တီထွင်ထားသော-

(၃၉၄) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

✽ ကြက်ခြေ၊ ထောင့်တန်း၊ ရင်ဘောင်တန်း၊
လယ်လမ်း ထောင့်ပတ်သာ။

✽ ဓရ ပျားကြီး၊ လယ်ဆုံစည်း၊ ပြင်စည်း၊ ငါးမျိုးလာ-
ဟူသော နည်းအမျိုးမျိုး ရှိရာတွင် -

၁။ ကလျာဏီကျောက်စာလာ သိမ်နုတ်နည်း

ကလျာဏီကျောက်စာလာ သိမ်နုတ်နည်းဟူသည်-

သမုတ်လတုံသော သိမ်နေရာ၌ နိမိတ်၏အတွင်း၌ လေးတောင်
ပတ်လည် ငါးတောင်ပတ်လည် အကွက်များ ရေးသား၍၎င်း၊ နိမိတ်၏
အပြင်ဘက်၌လည်း လေးတောင်ပတ်လည် ငါးတောင်ပတ်လည်
အကွက်များ ရေးသား၍၎င်း ပထမအစ ပထမအကွက်၌ ကမ္မပ္ပတ္တ
ရဟန်းလေးပါး လေးပါးထက်အလွန် ဟတ္ထပါသ်စပ်အောင် ထိုင်ပြီးလျှင်
သီမာသမူဟနနကမ္မဝါစာကို ဖတ်၍နုတ်ရမည်။

ထိုအကွက်၌ပင် ရဟန်းများ နေရာပြောင်းကာ ပြောင်းကာဖြင့်
ခုနစ်ကြိမ်အထိ နုတ်သည်ဟု-ကျောက်စာ၌ ဆိုပါသည်။

ခုနစ်ကြိမ် မဖတ်နိုင်သည့်တိုင်အောင် တစ်ကွက် တစ်ကွက်
၌ သုံးကြိမ်၊ လေးကြိမ်မျှဖတ်လျှင် သင့်လျော်ပါသည်။ နိမိတ်အပြင်
ဘက် လေးမျက်နှာပတ်လည်၌လည်း အကွက်များရေးသား၍ အကွက်
စေ့အောင် နိမိတ်အတွင်းနုတ်သကဲ့သို့ နုတ်ရပါမည်။ ဤသို့ နုတ်
နည်းကား ကလျာဏီကျောက်စာအရ နုတ်နည်းဖြစ်ပါသည်။

၂။ ဝိနယာလင်္ကာရဋီကာလာ သိမ်နုတ်နည်း

ဝိနယာလင်္ကာရဋီကာ၌လာသောနည်းကား လေးထောင့်စပ်စပ်
အကွက်များမဟုတ်ဘဲ ညောင်စောင်းအကွက်များ ချပ်ကို ပြဆိုထားပါ
သည်။ ညောင်စောင်းပမာဏကိုလည်း အလျား ၅-တောင်၊ အနံ
၅-ထွာဟု ပြဆိုပါသည်။ အကွက်ချပ်၊ နုတ်ရာ၌သွားပုံ၊ အကွက်

သိမ်နုတ်/သိမ်သမုတ်ဆိုရာ (သိမာကမ္မ) (၃၉၅)

ရွှေပြောင်းပုံ အစီအစဉ်များမှာ ကလျာဏီကျောက် စာမှာ ပြထားသည်နှင့် အတူတူပင် ဖြစ်ပါသည်။ ဝိနယာလင်္ကာရ ဋီကာနည်းသည်လည်း ဝိမတိဋီကာမိန့်ဆိုချက်ကို နည်းမှီပြီး ပြဆိုထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

မဟာသိမ်ကြီးရှိမူကား - ထိုမဟာသိမ်ရောက်ရာ ကျောင်း တိုက်အတွင်းရှိ ရဟန်းများကို သိမ်း၍သော်၎င်း၊ ဆန္ဒကိုဆောင်၍ သော်၎င်း နုတ်မှ ကျွတ်နိုင်သည်။

မဟာသိမ်ကား မရှိနိုင်ရာ။ ခဏ္ဍသိမ်ပင် ရှိနိုင်ခဲ့မှုဖြစ်သည်။ သံသယဝိနယကုက္ကုစ္စပျောက်အောင်သာ တွေးတောရမ်းဆ၍ နည်း မျိုးစုံဖြင့် နုတ်ကြရသည်။

သိမ်ဟောင်းရောက်ရာ ရှိရာ၌ သံဃာတော်များနှင့် ကမ္မဝါစာ ဖတ်ခြင်းကျရောက်လျှင် တစ်သိမ်လုံး (သိမ်တစ်ခုလုံး) တစ်ပြိုင်နက် တည်း ကျွတ်ပါသည်။ သိမ်ဟောင်းရှိလောက်ရာ အနီးအပါးတွင် ဝေယျာ ဝစ္စဆောင်ရွက်နေသော ရဟန်းတော်များ သိမ်နုတ်ရာသို့ မလာရောက် နိုင်လျှင် ဆန္ဒပေးလိုက်ရပါသည်။

—○○○—

၃။ သိမ်ပုံကျမ်းလာ သိမ်နုတ်နည်း

မိုင်းခိုင်ဆရာတော်ဘုရား၏ သိမ်ပုံကျမ်း၌ ဖော်ပြထားသော ညောင်စောင်းကွက်ချ နည်းကား- ဝိနယာလင်္ကာရ ဋီကာနှင့်မတူဘဲ တစ်မျိုး ပြထားပါသည်။

ဝိနယာလင်္ကာရဋီကာ၌ ပြသည့်နည်းမှ ညောင်စောင်း အစွန်းချင်း ညီညာစွာ စီထားသည့် နှစ်မျိုးဖြစ်သည်။ သိမ်ပုံကျမ်း၌ ပြသောနည်းမှာ- အုတ်စီသကဲ့သို့ ရှေးတိုး နောက်ဆုတ် အကွက်ကျအောင် စီထားသော နည်းဖြစ်သည်။

(၃၉၆) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ဝိနယာလင်္ကာရဋီကာ၌ ညောင်စောင်းအကွက်များမှာ- အရပ်တစ်ခု တစ်ခုသို့သွားဦးတည်၍ ပြထားသော်လည်း သိမ်ပုံကျမ်းနည်း၌မူ အရှေ့နှင့်တောင် သို့မဟုတ် အနောက်နှင့်မြောက် အရပ်မျက်နှာသို့ ဦးတည်၍ပြထားသည်ဟု မှတ်ယူရပါမည်။

သမုတ်မည့်နေရာ၌ အကယ်၍ သိမ်ဟောင်းရှိခဲ့လျှင် ထိုသိမ်ဟောင်းသည် အနေအထားအမျိုးမျိုးဖြင့် တည်ရှိနေချင်သလို တည်ရှိနေမည်ဖြစ်ရာ ဤသိမ်ပုံကျမ်းနည်းကား သေချာကောင်းမွန် သည်ဟု ဆိုရပါမည်။

ညောင်စောင်းပမာဏမှာ- အလျား ၄-တောင်၊ အနံ ၂-တောင် ဖြစ်ပါသည်။ နုတ်ပုံမှာ- အမှတ်တစ်အကွက်မှ စတင်၍ အမှတ်စဉ်အတိုင်း လှည့်၍နုတ်ရပါမည်။ အမှတ်ငါးဆယ်အကွက် နုတ်ပြီးလျှင် ပြီးပါတော့သည်။ ဤအကွက်တို့၌ ရဟန်းငါးပါးမျှသာ ချောင်ချောင်ချိချိ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး ပခုံးချင်း၊ လက်ရုံးချင်း၊ သင်္ကန်းချင်း မထိခိုက်ဘဲ ထိုင်နိုင်ပါသည်။

ဤနည်းမှာ ယခုအခါ “ခရုပတ်”ဟု ခေါ်သောနည်းနှင့် အတူတူပင် ဖြစ်ပါသည်။

***

(၉) ခြာနသံသယ သိမ်နုတ်နည်း

ယခုကာလ မြန်မာနိုင်ငံ၌ကား မဟာသိမ်ကို သံသယ မရှိသင့်၍၎င်း၊ ရှိ၍နုတ်ကလည်း မဖြစ်နိုင်၍၎င်း၊ ခဏ္ဍာသိမ်ကိုသာ သံသယရှိ၍ နုတ်ကြရသောကြောင့် ခဏ္ဍာသိမ်သည်လည်း တစ်ဖျာရာ- တစ်ညောင်စောင်းမျှမဟုတ်ဘဲ အယုတ်ဆုံး နှစ်ကျိပ် တစ်ယောက် စည်းဝေးလောက်အောင် သမုတ်ရမည်ဖြစ်ရကား ယခုကာလ သမုတ်လတုံသော သိမ်နေရာမျိုး တောင်ဘက်တူရှုကသော်၎င်း၊ အနောက်ဘက် တူရှုက

သိမ်နုတ်/သိမ်သမုတ်ဆိုရာ (သီမာကမ္မ) (၃၉၇)

သော်၎င်း၊ မြောက်ဘက်တူရှုကသော်၎င်း၊ အရှေ့ဘက် တူရှုကသော်၎င်း သိမ်ဟောင်းတစ်စိတ်ထပ်လျက် ရှိတန်ရာ၏။

ထို့ပြင် ထောင့်လေးထောင့် အရပ်တို့ကသော်လည်း သိမ်ဟောင်းတစ်စိတ် အထောင့်အားဖြင့် ထပ်လျက်ရှိတန်ရာ၏။ ထို့ပြင် ယခု သမုတ်လတံ့သောနေရာနှင့် အညီအမျှလည်း သိမ်ဟောင်း ထပ်လျက်ရှိတန်ရာ၏။ ဤသို့ ပြဆိုအပ်ပြီးသည့်အတိုင်း (၉)ဌာနကသာ သိမ်ဟောင်းရှိသင့်ရာ၏။

ယင်းသို့မဟုတ် ဤအတောအတွင်းမှာ ဘယ်နေရာကပင် သိမ်ဟောင်းရှိစေကာမူ ၎င်း(၉)ဌာနကနေ၍နုတ်လျှင် သိမ်ဟောင်း မကျန်နိုင်တော့ပါ။ နုတ်သောအခါ၌ ဘေးသိမ်ရှိ ထောင့်သိမ်များကို နုတ်သော် ယခုသမုတ်လတံ့သော သိမ်နေရာမှ ပြင်ပနှစ်တောင် သုံးတောင် ပမာဏမျှ ခွာခြား၍ နုတ်ရပါမည်။ ဤသို့ ခွဲခြား၍ နုတ်သည် ရှိသော် သီမန္တရိက်နေရာ၌ သိမ်ဟောင်းမရှိဟု သံသယကင်းရာ၏။ ဤစကားကို ၎င်းပြင်ပ သီမန္တရိက်နေရာမှလည်း သိမ်ဟောင်းထပ် နိုင်သောကြောင့် ဆိုသည်။ ဤသို့ (၉)ဌာနထပ်ပုံ၊ နုတ်ပုံကို ပြဆိုခြင်း သည်ကား- ယခုကာလ အတောင်-၂၅၊ အတောင် ၃၀-မျှရှိသော သမုတ်လတံ့သော သိမ်နေရာမျိုး၌သာ ပြဆိုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ထက် အလွန် ကျယ်ဝန်း၍ သမုတ်လ တံ့သော သိမ်နေရာမျိုး၌ကား ကျယ်ဝန်း သည့်အလျောက် ပြဆိုခဲ့ပြီးသော (၉)ဌာနထက် သာလွန်ပိုမို၍ သိမ်ဟောင်းရှိတန်သလောက် မှတ်သား၍ အကြိမ်များစွာ နုတ်ရပါမည်။

(မိုးနဲကုန်းဆရာတော် အဆုံးအဖြတ်)

(၃၉၈)   ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

အခြားနည်းများဖြင့် သိမ်နုတ်ရန် ပြဆိုခြင်း

❖ ကြက်ခြေ၊ ထောင့်တန်း၊ ရင်ဘောင်တန်း၊ လယ်လမ်း၊
ထောင့်ပတ်သာ။

❖ ဓရ ပျားကြီး၊ လယ်ဆုံစည်း၊ ပြင်စည်း၊ ငါးမျိုးလာ-
ဟူသော ရှေးဆရာတော်ကြီးများ၏ မိန့်ဆိုချက်လင်္ကာနှင့်
အညီ-

၁။ ကြက်ခြေခတ်ဖတ်၍ နုတ်နည်း။

၂။ ထောင့်တန်းဖတ်၍ နုတ်နည်း။

၃။ ရင်ဘောင်တန်းဖတ်၍ နုတ်နည်း။

၄။ ခရပတ်ခွေ၍ နုတ်နည်း။

၅။ ပျားကြီးစွဲဖတ်၍ နုတ်နည်း-ဟူ၍ ၅-မျိုးရှိရာတွင်

၁။ ကြက်ခြေခတ်ဖတ်၍ နုတ်နည်း

သိမ်နုတ်မည့်မြေကွက်နေရာတွင် သိမ်နေရာအနား၏ အလယ်မှ
နေ၍ အရှေ့မှအနောက်သို့ အလျားလိုက် အကွက်တန်း ချလျက်
တစ်ကြိမ်၊ တောင်မှမြောက်သို့ အနံလိုက် အကွက်တန်းချလျက်
တစ်ကြိမ် စသည်ဖြင့် တစ်ကွက်ပြီးတစ်ကွက် နုတ်ရသော နည်းဖြစ်
ပါသည်။

၂။ ထောင့်တန်းဖတ်၍ နုတ်နည်း

သံဃာများ ထောင့်တန်းစီနေ၍ နုတ်သောနည်းဖြစ်ပါသည်။
ဤနည်း၌ အရှေ့မြောက်ထောင့်၊ အနောက်တောင်ထောင့်တို့မှ တန်းစီ၍
တစ်ကြိမ်၊ အရှေ့တောင်ထောင့်၊ အနောက်မြောက်ထောင့်တို့မှ တန်းစီ၍
တစ်ကြိမ် နုတ်ရမည်။

သိမ်နုတ်/သိမ်သမုတ်ဆိုငရာ (သီမကမ္မ) (၃၉၉)

၃။ ရင်ဘောင်တန်းပတ်၍ နုတ်နည်း

သိမ်သမုတ်လတံ့သောနေရာတွင် နှစ်တောင်ပတ်လည် ဖြစ်စေ၊ တစ်ထောင့်တွာပတ်လည်ဖြစ်စေ အကွက်များချ၍ တစ် ကွက်လျှင် တစ်ပါးစီနေ၍ နုတ်ရသောနည်းဖြစ်ပါသည်။

ဤနည်း၌ (၁)အမှတ်ကွက်တို့၌ ရဟန်းတစ်ပါးစီနေ၍ နုတ်ရပါသည်။ တစ်တန်း တစ်တန်း၌ သိမ်အကျဉ်းအကျယ်ကို လိုက်၍ ကမ္မဝါစာ နှစ်ဆိုင်းဖြစ်စေ၊ သုံးဆိုင်ဖြစ်စေ ဖတ်ရပါသည်။ ကမ္မဝါစာ တစ်ကြိမ်ဖတ်လျှင် တစ်တန်းပြီးတော့သည်။ ထို့နောက် ရှေ့သို့တစ်တန်း တက်၍ (၂)အတန်း၌နေ၍ နုတ်ရပါမည်။ ဤသို့ (၁၀)တန်းပြီးလျှင် ဤနည်းအရ သိမ်နုတ်ခြင်းကိစ္စ ပြီးပါတော့သည်။

၄။ ခရုပတ်ခွေပတ်၍ နုတ်နည်း

ဤနည်းမှာ ခရုသင်းအရစ်ကဲ့သို့ လှည့်ပတ်သွား၍ နုတ် သော နည်းဖြစ်ပါသည်။ သိမ်ပုံကျမ်းလာ ညောင်စောင်းကွက် ပုံ(၃)သည် ဤခရုပတ်နည်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ သိမ်ပုံကျမ်း၌ ဖော်ပြထားသော အကွက်ပုံ (၃) ညောင်စောင်းကွက်များတွင် အတွင်းမှစ၍ နုတ်သောနည်း၊ အပြင်မှစ၍ နုတ်သောနည်းဟု- (၂)မျိုး ရှိပါသည်။

အမှတ်(၁)အကွက်မှ စဖတ်လျှင် အတွင်းမှစ၍နုတ်သော ခရုပတ်နည်းမည်၏။ အဆုံးအမှတ် (၅၀)အကွက်မှ စဖတ်လျှင် အပြင်မှ စ၍နုတ်သော ခရုပတ်နည်းမည်၏။

၅။ ပျားကြီးစွဲပတ်၍ နုတ်နည်း

ဤနည်းမှာ ပျားစွဲသောအခါ စုအုံ၍(စုပြုံ၍) စွဲနေသလို ကံပြု သောသံဃာတော်များ စုအုံ၍နေကာ နုတ်သောနည်းဖြစ်ပါသည်။ ဤနည်း၌ အမှတ်(၁)အကွက်မှစ၍ သံဃာရှိသလောက် (၁၀)ပါးဖြစ်စေ၊ (၂၀)ပါးဖြစ်စေ၊ ထို့ထက်အလွန်ဖြစ်စေ၊ တစ်စုတည်းနေပြီး အကွက် အစဉ်အတိုင်း နုတ်သွားသောနည်း ဖြစ်ပါသည်။(ဝိပဿနာ၊ ၂၁၂-၂၂၄)

(၄၀၀) တဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ပျားကြီးစွဲ ပထမနည်း

က	က			ခ	ခ
က	က			ခ	ခ
	က	င	င	စ	စ
	က	င		စ	
	င			စ	
	င		ဈ		
	င		ဈ		
	င	ဈ	ဈ		
	င	ဈ	ဈ	ဆ	
ယ	ယ	ဇ	ဇ	ဆ	ဂ
ယ	ယ	ဇ	ဇ	ဆ	ဂ
ယ	ယ			ဂ	ဂ

ပျားကြီးစွဲ ဒုတိယနည်း

၁	၁	၁	၂	၂	၂
၁	၁	၅	၅	၆	၂
၅	၅	၉	၁၀	၆	၆
၅	၉	၉	၁၃	၁၀	၆
၉	၁၂	၁၃	၁၃	၁၀	၆
၁၂	၁၂	၁၄	၁၄	၁၁	၇
၈	၁၂	၁၄	၁၁	၁၁	၇
၇	၈	၁၁	၁၁	၇	၇
၇	၇	၇	၇	၇	၇

သိမ်နုတ်/သိမ်သမုတ်ဆိုင်းရာ (သီမာကမ္မ) (၄၀၁)

သိမ်နုတ်ပုံသေးကွက်များ အထူးသတိပြုရန်
နံပါတ်(၁)ပုံကို ပထမအသုံးပြု၍ နံပါတ်(၇)ပုံကို
နောက်ဆုံးသိမ်သမုတ်သည့်တိုင်အောင် အသုံးပြုပါက
ဝိနယသံသယ ကင်းလောက်ပါသည်။

(၁)

ဖျားကြီးစွဲ ပတ်ပတ်
လည်၊ ထောင့်တန်း
ကြက်ခြေစက်နှုတ်ပုံ

၉	၂	၃
၈	၁	၄
၇	၆	၅

(၂)

အရှေ့မြောင့်ထောင့်မှစ၍
လူးလာပြန်ခေါက် နှုတ်ပုံ

၁	၂	၃	၄	၅	၆
၁၂	၁၁	၁၀	၉	၈	၇
၁၃	၁၄	၁၅	၁၆	၁၇	၁၈
၂၄	၂၃	၂၂	၂၁	၂၀	၁၉
၂၅	၂၆	၂၇	၂၈	၂၉	၃၀

(၃)

အရှေ့စူးစူးမှစ၍
လက်ယာရစ်လည် နှုတ်ပုံ

၁၇	၁၈	၁	၂	၃	၄
၁၆	၁၉	၂၀	၂၁	၂၂	၅
၁၅	၂၈	၂၉	၃၀	၂၃	၆
၁၄	၂၇	၂၆	၂၅	၂၄	၇
၁၃	၁၂	၁၁	၁၀	၉	၈

(၄၀၂) တန္တုကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

(၄)

အလယ်အကွက်မှစ၍
လက်ယာရစ် နှုတ်ပုံ

၂၅	၂၆	၂၇	၂၈	၂၉	၃၀
၂၄	၉	၁၀	၁၁	၁၂	၁၃
၂၃	၈	၁	၂	၃	၁၄
၂၂	၇	၆	၅	၄	၁၅
၂၁	၂၀	၁၉	၁၈	၁၇	၁၆

(၅)

ရက်ကန်းစပ် နှုတ်ပုံ

၁	၂	၃	၄	၅	၆
၁	၂	၃	၄	၅	၆
၁	၂	၃	၄	၅	၆
၁	၂	၃	၄	၅	၆
၁	၂	၃	၄	၅	၆

(၆)

အရှေ့မြောက်ထောင့်မှစ၍
ထောင့်တန်းစပ်၍ နှုတ်ပုံ

၁	၃	၆	၁၀	၁၅	၂၀
၂	၅	၉	၁၄	၁၉	၂၄
၄	၈	၁၃	၁၈	၂၃	၂၇
၇	၁၂	၁၇	၂၂	၂၆	၃၉
၁၁	၁၆	၂၁	၂၅	၃၈	၄၀

သိင်္ခတုတ်/သိင်္ခသမုတ်ဆိုင်းရာ (သိမာကမ္မ) (၄၀၃)

ဝိမတိဋီကာ၊ ဝိနယလင်္ကာရဋီကာတို့၌
လာသောနည်းအတိုင်း အလျား ၄-တောင်၊
အနံ ၂-တောင်ရှိ ညောင်စောင်းကွက်ချ၍ နှုတ်ပုံ

(၇)

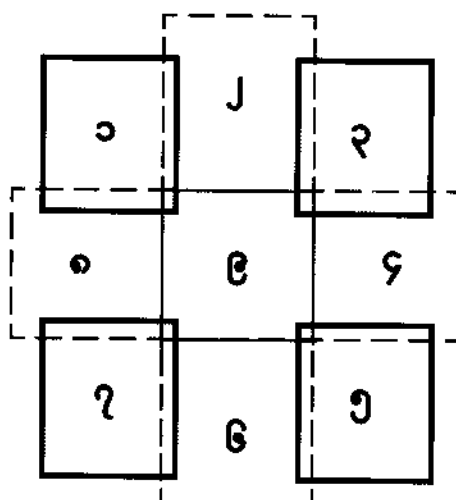
၄၁	၄၂	၄၃	၄၄	၄၅	၄၆
၂၅	၂၆	၂၇	၂၈	၂၉	၄၇
၄၀	၁၃	၁၄	၁၅	၁၆	၄၈
၂၄	၅	၆	၇	၃၀	၄၉
၃၉	၁၂	၁	၂	၁၇	၄၈
၂၃	၄	၃	၈	၃၁	၄၉
၃၈	၁၁	၁၀	၉	၁၆	၅၀
၂၂	၂၁	၂၀	၁၉	၃၂	၅၀
၃၇	၃၆	၃၅	၃၄	၃၃	၅၀

အလယ်မှစ၍ ဂဏန်းအစဉ်အတိုင်း လှည့်နှုတ်သော်
အကွက်နံပါတ် (၅၀)ကွက်သို့ရောက်လျှင်
ပြီးပါကတော့သည်။

(၄၀၄) သဒ္ဓန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

၈၆။ ၉-ဋ္ဌာန သံသယသိမ်ပုံနှင့် သိမ်နုတ်နည်း
အကွက်ပုံ (၄)

သိမ်နုတ်/သိမ်သမုတ်ဆိုရာ (သီမကမ္မ) (၄၀၅)

မဏ္ဍပ်ဆောက်၍
သိမ်နုတ်အပ်/မနုတ်အပ်နှင့်
သမုတ်အပ်/မသမုတ်အပ်
ဝိနိစ္ဆယ အဆုံးအပြတ်များ

ဗဒ္ဒသိမ်သည် ဂါမဋ္ဌတည်၍ သမုတ်အပ်သောကြောင့်၎င်း၊
ဂါမနှင့်ဗဒ္ဒတို့သည် နိဿယ/နိဿိတဖြစ်၍ သမ္ဘေဒဒေါသမရှိသော
ကြောင့်၎င်း ဗဒ္ဒချင်း သမ္ဘေဒဒေါသရှိသော်လည်း တစ်နေရာ တစ်နေရာ၌
သံဃာတစ်စုတည်းတည်၍ နတ်ရာ၌ ဝက်မဖြစ်သောကြောင့်၎င်း နိမိတ်
အတွင်း အလုံးစုံသောသိမ်အပြင်၌ ဆက်မိအောင် ဖျာခင်းခြင်း၊
တန်ဆောင်း၊ မဏ္ဍပ်ဆောက်လုပ်ခြင်းများ ပြုလုပ်၍ သိမ်နုတ်ခြင်း၊
သိမ်သမုတ်ခြင်းငှါ အပ်၏ဟု မှတ်ရာ၏။

ဂါမဋ္ဌတည်သော သည်တိုင်ကြမ်းပြင်တို့နှင့် ဗဒ္ဒဋ္ဌတည်သော
သည်တိုင်ကြမ်းပြင်တို့သည် စပ်ငြားသော်လည်း သမ္ဘေဒဒေါသ
မရှိဟူသောအနက်ကို ပြတော်မူ၏။ သစ်ပင်နိမိတ်ကို ခွင့်ပြုတော်မူ
သော မြတ်စွာဘုရားသည်လည်း ဂါမသို့၎င်း၊ ဗဒ္ဒသို့၎င်း၊ ကြီးပွား၍
ဝင်သော သစ်ပင်ကြောင့် ဂါမနှင့်ဗဒ္ဒ သမ္ဘေဒမရှိဟူသောအနက်ကို
ပြတော်မူပါသည်။

ဗဒ္ဒသိမ် ရောယှက်သော်လည်း တစ်ဘက်၌တည်၍ ကံပြု
ခြင်းငှါ အပ်၏။

“မဟာသီမံ သောတော ဝါ ကမ္မံ ကာတမ္မံ” ဟူသော
အဋ္ဌကထာ၊ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၃၊၃၂၇။) “မဟာသီမဂတာ ဘိက္ခု ဟတ္ထပါသံ
အာနေတဗ္ဗာ” ဟူသော သာရတ္ထဋီကာပါဌ်တို့ဖြင့် ငါးပါး ခြောက်ပါး
အစရှိသော ရဟန်းတို့သည် တစ်စုတည်းနေ၍ ထိုမှကျ်မှ လှည့်ပတ်၍
သိမ်နုတ်ကြရာ ကျောင်း၊ အဆောက်အအုံ၊ တိုင်၊ ထုပ်၊ လျှောက်၊
မဏ္ဍပ်တိုင်၊ တန်း၊ အမိုး၊ ဝါး-စသည်တို့ဖြင့် သိမ်ရာမြေ တစ်ပြင်

(၄၀၆) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

လုံးစပ်သော်လည်း တစ်ခုတစ်ခုသောနေရာမှ တစ်သိမ်တည်း၌နေ၍ နှုတ်သည်ဖြစ်၍ ဝဂ်မဖြစ်သောကြောင့် အပ်၏။

ထို့ကြောင့် ဇေရပ်၊ တန်ဆောင်း၊ မဏ္ဍပ်၊ ကျောင်းဆောက် လုပ်ပြီးမှ သိမ်နတ်ကြရာ ရဟန်း ငါးပါး၊ ခြောက်ပါး၊ ထို့ထက်များ၍ ဖြစ်စေ၊ ဆောက်လုပ်ပြီးသော တန်ဆောင်း၊ မဏ္ဍပ်၊ ကျောင်း အတွင်းမှ အရပ်လေးမျက်နှာ၊ အရပ်ရှစ်မျက်နှာတို့တွင် တစ်မျက်နှာ နေရာ တစ်ဘက်ဘက်ကသာ ဝိုင်းစုကာနေ၍ဖြစ်စေ၊ အစဉ်တန်း၍ ဖြစ်စေ၊ တစ်လှည့်စီနေ၍ နတ်ကြကာမူ ဗဒ္ဒသိမ်ဟောင်းနှစ်လုံး အကယ်၍ အနီးအစပ်ရှိ၍ တိုင်၊ အမိုး၊ ထုပ်၊ လျောက်၊ တန်း၊ ဝါး-စသည်တို့ စပ်နေသော်လည်း တစ်ဘက်ဘက်ကနေ၍ သိမ် တစ်လုံးပေါ်၌ ကျနေ၍ တစ်လုံးက ရဟန်းမရှိမူ ဝဂ်မဖြစ်၍ အပ်သည်ဟု မှတ်ရာ၏။

(ဝိ၊ပကိစ္ဆကာ၊ ၂၂၄-၈၊ ၂၂၉၊)

ဂါမနှင့်ဗဒ္ဒ သမ္ဘေဒဒေါသ မရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဗဒ္ဒချင်း သမ္ဘေဒဒေါသရှိသော်လည်း တစ်စုတည်းတည်၍ နှုတ်ရာ၌ ဝဂ်မဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း၊ နိမိတ်အတွင်း အလုံးစုံသော သိမ် အပြင်၌ စပ်မိအောင် ဖျာခင်းခြင်း၊ တန်ဆောင်း၊ မဏ္ဍပ်ဆောက်ခြင်း ကို ပြုခြင်းငှါအပ်၏။

*****

သိင်္ခတုတ်/သိင်္ခသမုတ်ဆိုင်ရာ (သီမာကမ္မ) (၄၀၇)

ပိုလ်အဆုံးအဖြတ်

=====

(၁) စတ္တာရော ဝိဟယောဂုဉ္ဇာ၊
 ဒွေဂုဉ္ဇာ မာသကော ဘဝေ။
 ဒွေအက္ခာ မာသကာ ပဉ္စ၊
 ကွာနံ ရေဏမဋ္ဌကံ။

(၂) သုဝဏ္ဏော ပဉ္စရေဏံ၊
 နိက္ခံတွ နိဗ္ဗိ ပဉ္စ တေ။
 ပါဒေါ ဘာဂေ စတုဏ္ဏေထ၊
 ရေဏာနိ ပလံ ဒသ။

(ဘူကဏ္ဍ၊ စတုဗ္ဗဏ္ဍ ဝေဿဝဂ်၊ အဘိဓာန်)

(၁) အထော၊ ထိုမှတစ်ပါး။ စတ္တာရော ဝိဟယော၊ စပါးလေးလုံးတို့သည်။ ဂုဉ္ဇာ၊ တစ်ချင်းရွေးသည်။ သိယာ- ဖြစ်ရာ၏။ ဒွေဂုဉ္ဇာ၊ နှစ်ချင်းရွေးတို့သည်။ မာသကော၊ (တစ်မာသက) တစ်ပဲသည်။ ဘဝေ၊ ဖြစ်၏။ (တစ်ပါးသော ကျမ်းများ၌ ငါးချင်း ရွေးသည် တစ်မာသက-ဟု ဆိုသည်။) အက္ခာ၊ (တစ်အက္ခ) သစ်ဆိမ့်သီးတစ်လုံးသည်။ ဘဝေ၊ ဖြစ်၏။ အက္ခာနံ၊ (အက္ခ) သစ်ဆိမ့်သီးတို့၏။ အဋ္ဌကံ၊ ရှစ်ခုသည်။ ရေဏံ၊ ရေဏတစ်ခုသည်။ ဘဝေ၊ ဖြစ်၏။ (ဤကား အဘိဓာန်ဋီကာနည်းတည်း။) တစ်နည်း။ ပဉ္စမာသကာ၊ ငါးမာသကတို့သည်။ ဒွေအက္ခာ၊ (နှစ်အက္ခ) ဆယ်ရွေးတို့သည်။ ဘဝန္တိ၊ ဖြစ်ကုန်၏။ အက္ခာနံ၊ အက္ခတို့၏။ အဋ္ဌကံ၊ ရှစ်လီသည်။ ရေဏံ၊ (ရေဏတစ်ခု) ရွေးလေးဆယ်သည်။ ဘဝေ၊ ဖြစ်၏။ (ဤကား သီဟိုဠ် နိဿနည်းတည်း။)

(၂) ပဉ္စဓာရဏံ၊ (ငါးဓာရဏ) ရွေးနှစ်ရာသည်။ သုဝဏ္ဏော၊

(၄၀၈) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

တစ်သုဝဏ်သည်။ ဘဝေ၊ ဖြစ်၏။ တု၊ ထိုမှတစ်ပါး။ တေ ပဉ္စ၊ ထို (ငါးသုဝဏ်) ရွေးတစ်ထောင်တို့သည်။ နိက္ခံ၊ တစ်နိက္ခံသည်။ ဘဝေ၊ ဖြစ်၏။ အနိတ္ထိ၊ နိက္ခံသဒ္ဓါ ဣတ္ထိလိင်မဟုတ်။ ပါဒေါ၊ ပါဒသဒ္ဓါသည်။ စတုတ္ထေ၊ လေးခုတို့၏ပြည့်ကြောင်း (လေးဘုံတစ်ဘုံ) ဖြစ်သော။ ဘာဂေ၊ အဘို့အပုံ၌။ ဘဝေ၊ ဖြစ်၏။ အထ၊ ထိုမှတစ်ပါး။ ဒသဓရဏာနိ၊ (ဆယ်ဓရဏ) ရွေးလေးရာတို့သည်။ ပလံ၊ (တစ်ပိုလ်) လေးကျပ်သား သည်။ ဘဝေ၊ ဖြစ်၏။

(၃) ပလံ ကဿစတုက္ကံ၊

တန္တု သတ္တေ တောလစတုက္ကံ၊

ဝဇ္ဇကေ အဋ္ဌတောလကံ၊

လောကီကေသဋ္ဌရတ္တိံ ဒွိမာသကတောလတ္တယံ။

(ကပ္ပဒ္ဒမအဘိဓာန်)

(၃) ကဿစတုက္ကံ၊ ကဿလေးလီ (လေးကျပ်) သည်။ ပလံ၊ ပလ(တစ်ပိုလ်)မည်၏။ တု၊ ကျမ်းနည်းကွဲပြား ဝါဒများကို ထင်ရှားပြအံ့။ တံ ပလံ၊ ထိုပလ(တစ်ပိုလ်)သည်။ သတ္တေ၊ ရှေးကျမ်းဟောင်း၌။ တောလစတုက္ကံ၊ တောလလေးလီ (လေးတိုလာ) သည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ တံ ပလံ၊ ထိုပလ (တစ်ပိုလ်) မည်၏။ ဣတိ၊ ဤသို့။ ဝတ္တံ၊ မိန့်ဆိုအပ်ပြီ။ လောကီယေသု၊ လောကလူတို့ အသုံးတို့၌။ အဋ္ဌ ရတ္တိံဒွိမာသကတောလတ္တယံ၊ သုံးတိုလာနှစ်ပဲရှစ်ရွေးသည်။ တံ ပလံ၊ ထိုပလ (တစ်ပိုလ်) မည်၏။

မှတ်ချက်။ ။ ဤဂါထာ၌ ငါးမူးဟော တောလသဒ္ဓါ၊ တစ်ကျပ်ဟော တောလသဒ္ဓါဟု နှစ်မျိုးရှိရာ ငါးမူးဟော တောလသဒ္ဓါကို ယူ၍ (အဋ္ဌတောလကံ) ဟု ဆေးကျမ်းတို့၌ဆိုအပ်သော စကားသည် တစ်ကျပ်ဟော တောလသဒ္ဓါကိုယူ၍ (တောလစတုက္ကံ) ဟု ရှေးကျမ်း ဟောင်းတို့၌ ဆိုအပ်သောစကားနှင့်တူ၏။ ဤမာဂအဘိဓာန်၌

သိင်္ခုတ်/သိင်္ခသမုတ်ဆိုင်ရာ (သိမ္မာကမ္မ) (၄၀၉)

ဆယ်ရေဏ ရွေးလေးရာသည် ပလမည်၏ဟု ဆိုအပ်သောစကားအရ ကိုးဆယ့်ခြောက်ရွေးရှစ်ဆယ်ဟု ကျပ်ဖွဲ့နည်းနှစ်မျိုးရှိရာ ကိုးဆယ့်ခြောက်ရွေးနှင့် ခွဲဝေသည်ရှိသော် (လေးကျပ်) တစ်ဆယ့်ခြောက်ရွေးဖြစ်၍ (အပ္ပကံ အဓိကံ ဂဏန္တပကံ န ဟောတီ) ဟူသော ပရိဘာသာအတိုင်း အနည်းငယ်ပိုလွန်သော်လည်း မရေတွက်လောက်သောကြောင့် (ပလံ ကဿ စတုက္ကံ) ဟူသော မူလဝါဒနှင့် နှိုးနှောတိုက်ဆိုင်မိ၏။

(၄) ဧကံ ပလံ နာမ ဒသကဋ္ဌန္တိ ဝဒန္တိ။

(နိဒါန ဝတ္ထုနာ၊ ကခါဋီကာသစ်)

ဒသကဋ္ဌ၊ ရွေးသုံးရာရှိသော ဆယ်ကဋ္ဌသည်။ ဧကံ ပလံ နာမ၊ တစ်ပလ (တစ်ပိုလ်)မည်၏။ ဣဟိ၊ ဤသို့။ အာစရိယာ၊ ဆရာတို့သည်။ ဝဒန္တိ၊ ဆိုကြကုန်၏။ ..... ဤကခါဋီကာသစ် ဝါဒအတိုင်း ဆယ်ကဋ္ဌသည် တစ်ပလမည်၏-ဟု ဆိုရာမှာ -

(၅) သဉ္ဇာလီ ဝုစ္စတေ ဝုဉ္ဇာ၊

တာ တိသော ရူပကံ ဘဝေ။

ရူပကဒသေဟိ ဝုတ္တော၊

ကဋ္ဌဉ္ဇော နာမ နာမတော။

(ယုတ္တိ ကပ္ပ တရကျမ်း)

ဝုဉ္ဇာ၊ တစ်ချင်ရွေးကို။ သဉ္ဇာလီ၊ သဉ္ဇာလီဟူ၍။ ဝုစ္စတေ၊ ဆိုအပ်၏။ တာ တိသော၊ ထိုသုံးချင်ရွေးတို့သည်။ ရူပကံ၊ ရူပက တစ်ခုသည်။ ဘဝေ၊ ဖြစ်၏။ ရူပကဒသေဟိ၊ ရူပကတစ်ဆယ်တို့ဖြင့်။ (ဝါ)ရူပကတစ်ဆယ်တို့ကို (ဝါ) ဆယ်ရူပကတို့ကို။ (ဝိဘတ္တိ ဝိပလ္လာသ ပထမာအနက်၌ တတိယာသက်) နာမတော၊ အမည်အားဖြင့်၊ ကဋ္ဌဉ္ဇော နာမ၊ ကဋ္ဌတစ်ခုမည်၏ဟူ၍။ ဝုတ္တော၊ ဆိုအပ်ပြီ။

ဤဂါထာနှင့်အညီ သုံးရွေးရူပကတစ်ခု၊ ဆယ်ရူပက ကဋ္ဌ

(၄၁၀) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

တစ်ခု ရွေးပေါင်း သုံးဆယ်ဖြစ်၏။ ဆယ်ကဋ္ဌမှာ ရွေးပေါင်းသုံးရာရှိ၏။ ထိုရွေးသုံးရာကို (ကိုးဆယ်ခြောက်ရွေး)နှင့် ရေတွက်သည်ရှိသော် သုံးကျပ်တစ်ဆယ့်နှစ်ရွေးဖြစ်၍ လောကသုံး သုံးတိုလာနှစ်ပဲရှစ်ရွေး တပလ (တစ်ပိုလ်)ဟူသော စကားနှင့်နှီးနှော တိုက်ဆိုင်၏။

တစ်ဆယ့်နှစ်ရွေးသည် နှစ်ပဲ နှစ်ရွေးဖြစ်၍ ခြောက်ရွေး ယုတ် လျော့သော်လည်း “အပ္ပကံ ဦးနံ ဂဏနူပကံ န ဟောတိ” ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ မရေတွက်လောက်သောကြောင့် လောကသုံး သုံးတိုလာ၊ နှစ်ပဲရှစ်ရွေးနှင့် ညီညွတ်၏ဟု ဆိုရ၏။ (သုံးဆယ်နှစ်ရွေး) သည် ကဋ္ဌ တစ်ခုဆိုသောသင်္ချာ ပကာသကကျမ်း အလို အားဖြင့် ကဋ္ဌ (တစ်ဆယ်)၌ ရွေးသုံးရာနှစ်ဆယ်ဖြစ်၍ ထိုရွေး သုံးရာနှစ်ဆယ်ကို ရွေး (ရှစ်ဆယ်)နှင့် ရေတွက်သည်ရှိသော် လေးကျပ် ဖြစ်၏။

ထို့ကြောင့် တစ်ပလ (တစ်ပိုလ်)ဟူသည် (လေးကျပ်)တည်း။ သို့မဟုတ် သုံးကျပ်၊ နှစ်ပဲ၊ ရှစ်ရွေးအချိန်ရှိသော ဝတ္ထုတည်း။ အနေကန်မဟုတ်၊ ကေနံမှတ်အပ်၏။

(၆) ဤပလအရာ၌-

ဟေဋ္ဌိမပရိစ္ဆေဒေန ဒုတ္တိသပလ

ဂုဠပိဏ္ဍပရိမာနော နိမိတ္တုပဂေါ၊

ဟူသော နိဒါနဝဏ္ဏနာ ကခါဝိတရဏီအဋ္ဌကထာနှင့်

မဂနောဋ္ဌိ နာမ အဗုတေရသပလာ

ဟောတိတိ အနုကအဋ္ဌကထာယံ ဂုတ္တံ။

ဟူသော နိဿဂ္ဂိယပတ္တသိက္ခာပုဒ်၊ ဥဘတောဝိဘင်း အဋ္ဌ-
ကထာလာ စကားများနှင့်လည်း စံထားနှိုင်းယှဉ်ဘို့ လိုအပ်ပေလိမ့်မည်။

အနက်။ ။ ဟေဋ္ဌိမပရိစ္ဆေဒေန၊ အောက်ဆုံး၌ဖြစ်သော အပိုင်းအားဖြင့်၊
ဒုတ္တိသပလဂုဠ ပိဏ္ဍပရိမာဏော၊ သုံးဆယ်နှစ်ပိုလ် တင်လဲခဲအတိုင်း

သိမ်နတ်/သိမ်သမုတ်ဆိုင်ရာ (သိမာကမ္မ) (၄၁၁)

အရှည်ရှိသော၊ ပါသာဏော၊ ကျောက်သည်။ နိမိတ္တုပဂေါ၊ ကျောက်
နိမိတ်၏အဖြစ်သို့ရောက်သည်။ (ဝါ) ကျောက်နိမိတ်လောက်သည်။
ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။

မဂဓနာဠိ နာမ၊ မဂဓကွမ်းစားမည်သည်။ (ဝါ) မဂဓ စလယ်
မည်သည်။ အမုတေရသပလာ၊ အခွဲနှင့်တကွ တစ်ဆယ့်သုံးပိုလ် ရှိ
သည်။ (ဝါ) တစ်ဆယ့်နှစ်ပိုလ်ခွဲရှိသည်။ ဟောတိ၊ ဖြစ်၏။ ဣတိ၊
ဤသို့။ အန္တကအဋ္ဌကထာယံ၊ အန္တကအဋ္ဌကထာ၌။ ဝုတ္တံ၊ ဆိုအပ်ပြီ။

သုံးဆယ့်နှစ်ပိုလ်တင်လဲခဲဟူရာမှာ တစ်ရာနှစ်ဆယ့်ရှစ်ကျပ်သား
(တစ်ပိဿာ နှစ်ဆယ့်ရှစ်ကျပ်သား)ရှိသော တင်လဲခဲမျှလောက်
ကြီးသောကျောက်သည် နိမိတ်လောက်၏ဟူလို။

ရွှေဥမင်နိသျဉ် တပလ (တစ်ပိုလ်)ဟူသည် တစ်ပိဿာတည်း
ဟုဆို၏။ တစ်ပိုလ် တစ်ပိဿာဖြစ်ခဲ့လျှင် သုံးဆယ့်နှစ်ပိုလ်အရ
သုံးဆယ့်နှစ်ပိဿာ ရှိရလိမ့်မည်။ သုံးဆယ့်နှစ်ပိဿာရှိခဲ့သော် ကျောက်
နိမိတ်အရာနှင့် ဆီလျော်သကဲ့သို့ ရှိသော်လည်း “မဂဓနာဠိ နာမ
အမုတေရသပလာ ဟောတိ”ဟူသော နိဿဂ္ဂိယပတ္တသိက္ခာပုဒ် အန္တက
အဋ္ဌကထာစကားအရ တစ်ဆယ့်နှစ်ပိုလ်ခွဲသည် မဂဓ တစ် ကွမ်းစား
(စလယ်) မည်၏-ဟူသောစကားအရ ပိဿာနှင့်ရေတွက်ခဲ့ သော်
တစ်ဆယ့်နှစ်ပိဿာခွဲရှိသော ချင့်တောင်းသည် မာဂတစ်ကွမ်းစား
(စလယ်)မည်၏-ဟုဆိုရာ ရောက်သောကြောင့် ကွမ်းစား (စလယ်)
အရာနှင့် ဆီလျော်ဘို့ရန် အလွန်ခဲယဉ်း၏။

အဋ္ဌကထာဋီကာများ၌လည်း မည်သည့်အရာ မည်သည့်
အချိန် မည်သည့်အရေအတွက်ရှိသောဝတ္ထုကို ပိုလ်ယူရမည်ဟု
အတိအကျ ဆုံးဖြတ်ချက်မရှိခဲ့။ မြန်မာနိုင်ငံ၌လည်း ပိုလ်အဆုံးအဖြတ်
ကိုဆိုသော ကျမ်းဂန်အထောက်အထားမရှိခဲ့။ အဋ္ဌကထာဋီကာများ
မှာကား အိန္ဒိယနိုင်ငံခေါ်သော မဇ္ဈိမဒေသနှင့် ဆက်စပ်နေသည်ဖြစ်၍
အိန္ဒိယနိုင်ငံ၌ ပိုလ်အဆုံးအဖြတ်ကိုဆိုသော ကျမ်းဂန်များ ပိုလ်အသုံးများ

(၄၁၂) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ထင်ရှားပြီးဖြစ်သောကြောင့် အထူးဆုံးဖြတ်ရန်မလို။

ထို့ကြောင့် အောက်ကဆိုခဲ့ပြီးသော ကျမ်းဂန်များအတိုင်း လေးကျပ်တစ်ပိုလ် (သို့မဟုတ်) သုံးကျပ်နှစ်ပဲ ရှစ်ရွေးတစ်ပိုလ်ဖြစ်၍ သုံးဆယ့်နှစ်ပိုလ်အရ (တစ်ရာနှစ်ဆယ့်ကျပ်) တစ်ပိဿာ နှစ်ဆယ့် ရှစ်ကျပ် သားရှိသော တင်လဲခဲမျှလောက် ပမာဏရှိသောကျောက် သည်သာ နိမိတ်လောက်၏ဟု မှတ်ယူထိုက်၏။

ပိုလ်နှင့်ပတ်သက်၍ အကျဉ်းသိဘွယ်

စတ္တာရော ဝိဟယော စသော အဘိဓာန်နှစ်ဂါထာအရ-

စပါး ၄-လုံး	=	တစ်ချင်ရွေး
နှစ်ချင်ရွေး	=	တစ်ပဲ
(ငါးရွေး)	=	တစ်ပဲ (အခြားကျမ်းများ)
၁၀-ပဲ	=	တစ်အက္ခ (သစ်ဆိမ့်သီးတစ်လုံး)
၈-အက္ခ	=	တစ်ဓာရဏ (အဘိဓာန်ဋီကာနည်း)
၅-ပဲ	=	၂-အက္ခ (ဆယ်ရွေး)
၈-အက္ခ	=	တစ်ဓာရဏ(ရွေး-၄၀) (သီဟိုဠ်နိဿယ)
ငါးဓာရဏ(ရွေး၂၀၀)	=	တစ်ဘုဝဏ်
ငါးသုဝဏ်	=	တစ်နိက္ခ
ရွေး ၄၀၀	=	တစ်ပိုလ် (၄-ကျပ်သား-မဂအဘိဓာန်)
ကဿ ၄-ခု	=	(၄)ကျပ်၊ တစ်ပိုလ်
လေးတောလ	=	တစ်ပိုလ် (ရှေးကျမ်းဟောင်း)
ရှစ်တောလ	=	တစ်ပိုလ် (ဆေးကျမ်း)
၃-တိုလာ၊ ၂-ပဲ၊		
ရှစ်ရွေး	=	တစ်ပိုလ် (လောကီယအသုံး)

ပိုလ်အဆုံးအဖြတ် ပြီးပါပြီ။

သိမ်နုတ်/သိမ်သမုတ်ဆိုရာ (သီမာကမ္မ) (၄၁၃)

သိမ်သစ် သမုတ်ရာ/နုတ်ရာ၌
ကြေးနန်းကြိုး ဖြတ်သန်းသွားလျှင်
အပ်/မအပ် ဝိနိစ္ဆယ အဆုံးအပြတ်များ

=====

သိမ်သစ် သမုတ်ရာ/ နုတ်ရာ၌ ကြေးနန်းကြိုး ကြေးနန်း
တိုင်တို့ဖြင့် ဖြတ်သန်းသွားလျှင် ထိုကြေးနန်းကြိုးသည် ဂါမသိမ်
မှလာသော ကြေးနန်းကြိုးလော့၊ ဗဒ္ဒသိမ်မှလာသော ကြေးနန်းကြိုး
လော့-ဟု ဆင်ခြင်ရမည်။

ဂါမသိမ်မှလာသော ကြေးနန်းကြိုးဖြစ်အံ့- တစ်ဂါမနှင့် တစ်ဂါမ
ကူးယှက်ခြင်းကြောင့် သင်္ကရဒေါသ မဖြစ်နိုင်။ ဂါမသိမ်မှ ဗဒ္ဒသိမ်သို့
လာသော ကြေးနန်းကြိုးဖြစ်အံ့- ဂါမသိမ်နှင့်ဗဒ္ဒသိမ်တို့ စပ်ခြင်းကြောင့်
သင်္ကရဒေါသ မဖြစ်နိုင်။

ထို့ကြောင့် ကြေးနန်းကြိုး ကြေးနန်းတိုင်တို့ ဖြတ်သန်းသွား
သော ဂါမခေတ်၌ သိမ်သစ်သမုတ်လိုလျှင် ဝိသုံဂါမအဖြစ် မခံယူ
စေကာမူ ဂါမခေတ်ကို စောင့်ရှောက်၍ သိမ်သမုတ်နိုင်ပါသည်။ ကြေးနန်း
ကြိုး ကြေးနန်းတိုင်တို့သည် လာရင်းဂါမဘက်ကလည်း ဗဒ္ဒသီမဌ
ဖြစ်ငြားအံ့- မိမိသိမ်နုတ်မည့်နေရာကလည်း ဗဒ္ဒသီမဌ အကယ်၍ဖြစ်
နေမှုကား လာရင်းဗဒ္ဒသိမ်ကို သုတ်သင်၍၎င်း၊ ကြေးနန်းကြိုး ကြေးနန်း
တိုင်တို့ကို သုတ်သင်၍၎င်း သိမ်နုတ်ခြင်း၊ သိမ်သမုတ်ခြင်းကံကို ဆောင်
ရွက်ရပါမည်။ (ဝိ၊ ၄၊ ၃၊ ၃၂၇၊ ဝိ၊ပကိစ္ဆက၊၂၄၂။)

ဟံသာဝတီ ပဲခူးဓမ္မစေတီမင်း၏ ကလျာဏီသိမ်နုတ်စဉ်၊
သမုတ်စဉ်ကလည်း ဦးစွာ ဇရပ်ဆောက်လုပ်ပြီးမှ နှုတ်ကြ၊ သမုတ်ကြ
သတတ်၊ အတိုချုပ်မှာ သိမ်နုတ်သောအခါ အဆောက်အဦ နှိုသည်ဖြစ်
စေ၊ မရှိသည်ဖြစ်စေ သိမ်သမုတ်လိုရာ အရပ်နိမိတ်အတွင်း၌ ရဟန်း

(၄၁၄) ဘဒ္ဒကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

လေးပါးဖြစ်စေ ရဟန်းငါးပါးဖြစ်စေ ဟတ္ထပါသ်မလွတ်စေမှု၍ ငါးတောင်
ပမာဏလောက်ရှိသော ရပ်ကွက်၌ထိုင်၍ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော သီမာ
သမ္မဟနန အင်္ဂါနှစ်ပါးနှင့် ပြည့်စုံစေလျက် အကွက်စေ့အောင် နှုတ်ပြီး
လျှင် နိမိတ်ပြင်ဘက် ပတ်လည် ငါးတောင်စီလောက် ၎င်းနည်းအတိုင်း
ကမ္မဝါဖတ် နှုတ်သွားပြီးလျှင် ဘယ်လိုပင် သိမ်ဟောင်း သိမ်ဝှက်ရှိစေ
ကာမူ ကျွတ်လွတ်ကင်းရှင်း စင်ကြယ်ခြင်းသို့ ရောက်နိုင်လောက်ပြီဟူ၍
မှတ်သင့်မှတ်ထိုက်တော့သည်။ (ဝိမတိစ္ဆေဒနီ၊ ၂၂၄၊ ဝိပကိဏ္ဍက၊

၂၂၈-၉။)

ဗဒ္ဒသိမ်၌ ဖိလာဖြတ်၍သွားသော ကြေးနန်းကြိုးတို့သည် ဗဒ္ဒ
သီမဌဖြစ်၍ မြေသို့ထိအောင် ဗဒ္ဒသိမ်ချည်းပင်ဖြစ်၏။ ဗဒ္ဒသိမ်၌ ဖြတ်၍
မသွားအံ့၊ ဂါမသိမ်ချင်း သဗ္ဗေဒမရှိသည်ဖြစ်၍ ၎င်းကြေးနန်းကြိုးသည်
မိမိတို့ဘက်၌သာ မိမိတို့ဦးခြားရင်းအတိုင်း ဂါမသိမ်ဖြစ်၏။ သဗ္ဗေဒမရှိ
တိုက်နယ်ကို စောင့်ရှောက်မြဲ စောင့်ရှောက်၍သာ ဖွဲ့သမုတ်အပ်၏။

(မိုးနဲကုန်း၊ တိပိဋက၊ ၁၇၀။)

=====

နာနာဂါမခေတ်ကို အတွင်းသွင်း၍

သိမ်သမုတ်ပုံ

ဂါမခေတ် တစ်ခုတည်း၌သာ ဗဒ္ဒသိမ်အဖြစ် သမုတ်နိုင်
သည်မဟုတ်၊ နာနာဂါမခေတ်၌လည်း ဗဒ္ဒသိမ် သမုတ်နိုင်ပါသည်။
ထို့ကြောင့် ဗဒ္ဒသိမ်တစ်လုံး၏ မှီရာသည် ဂါမခေတ် တစ်ခုတည်း
လည်း ဖြစ်နိုင်သည်။ ဂါမခေတ် နှစ်ခု သုံးခုပေါင်းစပ်၍လည်း
ဖြစ်နိုင်သည်။ (ဝိ၊ ၅၊ ၃၊ ၃၂၂-၃၂၃၊ ဝိ၊ ပကိဏ္ဍက၊ ၂၄၃။)

သိင်္ခတုတ်/သိင်္ခသမုတ်ဆိုငရာ (သီမကမ္မ) (၄၁၅)

နာနာဂါမခေတ်တို့ မည်ကုန်သည် အသီးအခြားသော ဗဒ္ဒသိမ် တို့နှင့် တူကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် နာနာဂါမခေတ်တို့မှ ဆန္ဒပါရှိ သုဒ္ဓိသည် အခြားသော နာနာဂါမခေတ်သို့မလိုက်၊ မလိုက်သောကြောင့် ဝဂ်မဖြစ်၊ ဝဂ်မဖြစ်သောကြောင့် သမာနသံဝါ သကသိမ် သမုတ်စဉ်အခါ နိမိတ်ပြင်ပ ရဟန်းတော်တို့ကို မဆို ထားဘဲ၊ နိမိတ်အတွင်းရှိ ရဟန်း တို့သော်မှ လာလိုလျှင်လာ၊ မလာလိုလျှင်မလာဘဲ နေနိုင်သည်။ လာခြင်းကြောင့်လည်း ‘**သီမာ သမ္ပတိကံ**’အား အနှောင့်အယှက် တစ်စုံတစ်ခု မဖြစ်နိုင်။ “ကာယသာမဂ္ဂိဖြင့် ချီးမြှောက်အံ့”-ဟုလာလျှင် သာမိစိဝတ်ကျေရုံမျှသာ ရှိပါသည်။

သမာနသံဝါသကသိမ်သမုတ်၍ ပြီးဆုံးသောအခါ၌မူကား- နိမိတ်အတွင်း၌ မူလပကတိဂါမနှင့် နောက်တိုးချဲ့ထားသော အည ဂါမနှစ်ရပ်လုံး ကေသီမာဗဒ္ဒသိမ် တစ်လုံးတည်းဖြစ်သွားခြင်းကြောင့် နိမိတ်အတွင်းရှိ ရဟန်းများကို **ဗဟိကရဏ သီမာဝိသောကေ၊ ဟတ္ထပါသာနယန သီမာဝိသောဓန၊ ဆန္ဒာဟရဏ သီမာ- ဝိသောဓန**-တို့ဖြင့် ထိုက်သည်အားလျော်စွာ သုတ်သင်ပြီးမှ အဝိပ္ပ ဝါသကမ္မဝါစာ ဖတ်ရမည်ဟု မိန့်တော်မူပါသည်။ (ဝိ၊ ၅၊ ၃၊ ၃၂၃၊ ဝိ၊ ပကိဏ္ဍက၊ ၂၄၄-၅။)

=====

ခဏ္ဍသိမ်ပမာဏ

ခဏ္ဍသိမ်သည် အောက်ထစ်ဆုံး အပိုင်းအခြားအားဖြင့် ရဟန်း တော် နှစ်ကျိပ်တစ်ပါးဆုံလျှင် အပ်ပါသည်။ ထို့အောက်ငယ်လျှင် မအပ်ပါ။ အကြီးဘက်ပမာဏ ပြဆိုရာဝယ် “ရဟန်း (၁၀၀၀) ဆုံသော် လည်း အပ်သည်” ဟူသော စကား၌ ရဟန်းတော် (၁၀၀၀) ဆုံသည့် အထိသာ ခဏ္ဍသိမ်ဟု ခေါ်ရပါသည်။ ရဟန်း (၁၀၀၀) ဆုံသော ပမာဏသည် ခဏ္ဍသိမ်၏ အကြီးဆုံး ပမာဏဖြစ်သည်ဟု မမှတ်ရပါ။

(၄၁၆) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ရဟန်းတော် (၁၀၀၀)ထက် အလွန်ဆုံးသော်လည်း မဟာသိမ်အတွင်း၌
ဖြစ်လျှင် ခဏ္ဍသိမ်ဟုပင် ခေါ်ရပါသည်။

(ဝိ၊ ပကိစ္ဆကာ၊ ၂၅၀-၁၊ ဝိ၊ ၅၊ ၃၊ ၃၂၃၊)

ဓမ္မသိမ်သမုတ်နိုင်သော

တည်ရာဌာနများ

- ၁။ ကျောက်ဖျာပေါ်၌ သမုတ်အပ်သောသိမ်၊
- ၂။ ကျောင်းငယ် (မြက်မိုးကျောင်း)၌ သမုတ်အပ်သောသိမ်၊
- ၃။ လိုဏ်၌ သမုတ်အပ်သောသိမ်၊
- ၄။ ပြာသာဒ် (နှစ်ထပ်ကျောင်း၊ နှစ်ဆင့်ဘိုက်) ၌
သမုတ်အပ်သောသိမ်၊
- ၅။ တောင်ထိပ်၌ သမုတ်အပ်သောသိမ်- ဟု ငါးမျိုးရှိပါ
သည်။ (ဝိ၊ ပကိစ္ဆကာ၊ ၂၅၁-၂၊

*****

၁။ ကျောင်းငယ်၌ သမုတ်အပ်သောသိမ်

ကျောင်းငယ်၌ သမုတ်အပ်သောရဟန်းတို့သည် အုတ်၊
သစ်သားတို့ဖြင့်ပြီးသောနံရံကို နိမိတ်မကြားဘဲ ရဟန်းတော် နှစ်ကျိပ်
တစ်ပါး စည်းဝေးလောက်သောအရပ်ကို အတွင်းပြု၍ နံရံအတွင်းမှာပင်
ကျောက်နိမိတ်ကိုထား၍ သမုတ်ရပါမည်။ ယင်းသို့သမုတ်လျှင် နံရံ
တို့၏အတွင်းဘက်ကျသောအရပ်၌ ထားအပ်သော ကျောက်နိမိတ်
တို့၏ အတွင်းအရပ်သာလျှင် သိမ်ဖြစ်ပါသည်။

အဋ္ဌကထာ၌ “ဘိတ္တိ” အရ အုတ်၊ သစ်သား၊ မြေညက်
တို့ဖြင့်ပြီးသော နံရံကိုမှတ်ယူပါ။ ကျောက်ဖြင့်ပြီးသော နံရံ၌ကား
နိမိတ်လောက်သော တစ်ခုသောကျောက်ခဲကို ထိုထိုအရပ်မျက်နှာ၌

သိမ်နုတ်/သိမ်သမုတ်ဆိုငရာ (သီမကမ္မ) (၄၁၇)

ကျောက်တစ်လုံးတစ်ကြိမ်သာ နိမိတ်ကြားခြင်းငှါ အပ်သည်။ များစွာသော ကျောက်ခဲတို့ဖြင့် စီအပ်သော အလုံးစုံသောနံရံကို ကျောက် နိမိတ်တစ်ခုတည်း အဖြစ်ဖြင့် နိမိတ်ကြားခြင်းငှါ မအပ်။ အကြောင်း ကား “သော ပါသာဏော နိမိတ္တံ” ဟူ၍ ကေဝုတ်ဖြင့် ရွတ်ဆို၍ ကြားအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။ (ဝိ၊ ၄၊ ၃၊ ၃၂၅၊ ဝိမတိ၊ ၆၊ ၂၊ ၁၄၄)

တစ်ထပ်သော ကျောင်းငယ်၏နံရံအတွင်း၌ နှစ်ကျိပ်တစ်ပါး သော ရဟန်းတို့၏ တည်ရန်နေရာ အကယ်၍ မရှိငြားအံ့။ ကျောင်း စမုတ် (ဆင်ဝင်)၌ နိမိတ်ကျောက်တို့ကိုထား၍ သမုတ်အပ်ပါသည်။

ကျောင်းဦးစမုတ် (ဆင်ဝင်)၌ နိမိတ်ကျောက်များထား၍ သမုတ် အပ်ငြားသော်လည်း သံဃာနှစ်ကျိပ်တစ်ပါးတို့ အကယ်၍ မစည်းဝေး လောက်ငြားအံ့- အလုံးစုံသော ကျောင်းငယ်၏ ထက်ဝန်း ကျင်ပြင်ဘက် တံစက်မြိတ်ရေကျရာ အရပ်၌လည်း နိမိတ်တို့ကိုထား၍ သမုတ်အပ်၏။

ဤသို့သမုတ်လျှင် ကျောင်းငယ်တစ်ကျောင်းလုံး သိမ်၌ တည် သည်ဟု မှတ်ရပါသည်။ (ဝိ၊ပကိတ္တက၊၂၅၀-၁၊ ဝိ၊ ၄၊ ၃၊ ၃၂၅။)

=====

မင်းမြောင်းမူရှိပါက
ဝိသုဒ္ဓါမ ပျက်/မပျက်

ထိုရွာ၌ မင်းသည် ပကတိဂါမကိုဖြစ်စေ၊ ဝိသုဒ္ဓါမကိုဖြစ်စေ၊ အခြားရွာတစ်ရွာနှင့်ပေါင်းသော် ယင်းပကတိဂါမ၊ ဝိသုဒ္ဓါမသည် နောက် ပေါင်းအပ်သောရွာသို့ သက်ဝင်၏။ ရှေးဖြစ်သော ဂါမသိမ်၊ ဝိသုဒ္ဓါမသိမ် ပျက်ပါသည်။ (ဝိမတိ၊ ၂၊ ၁၅၃)

အကြင်ရွာတို့ကို မင်းတို့သည် စွန့်အပ်ကုန်သည်ဖြစ်၍ အခြားမဲ့

(၄၁၈) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ထက်ဝန်းကျင်မှ ဂါမခေတ် မရှိကုန်သည်ဖြစ်၍ တောကြီးနှင့် တစ်ဆက်တည်း တစ်ပေါင်းတည်း ဖြစ်ကုန်၏။

ထိုမင်းတို့စွန့်သောရွာတို့သည် ရွာမဟုတ်သော အရညသိမ် အဖြစ်သို့ ရောက်ကုန်၏။ ရှေးဖြစ်သော ဂါမသိမ်၊ ဝိသုံဂါမသိမ်သည် ပျက်၏။

ကမ္ဘဝါစာဖြင့် ဗဒ္ဒသိမ်သမုတ်ပြီးလျှင်ကား မင်းပြောင်းသွားသော် ၎င်း၊ နယ်နိမိတ် တစ်ခုနှင့်တစ်ခု ပေါင်းသော်၎င်း မပျက်။ အကြင်ရွာတို့ကိုကား မင်း ခိုးသူစသောဘေးသည် နှိပ်စက်အပ်ကုန်သည်ဖြစ်၍ လူတို့ စွန့်အပ်ကုန်၏။ ကြာမြင့်စွာလည်း လူကင်းကုန်သည်ဖြစ်၍ တည်ကုန်၏။ ထက်ဝန်းကျင်မှကား ရွာရှိကုန်၏။ ထိုလူ ကင်းဆိတ်သော ရွာတို့သည် အသီးအခြား ဂါမသိမ်တို့ပင် ဖြစ်ကုန်၏။ (ဝိမတိ၊ ဇူ၊ ၂၊ ၁၅၃၊ ဝိ၊ ပကိတ္တကဒီပနီ၊ ၂၃၇-၈။)

=====

ဥပစာရသိမ် ဘုရားဝတ္ထုကံမြေ/ ကျောင်းမြေများ
ဝိသုံဂါမ မြစ်/မမြစ် ဝိနိစ္ဆယ အဆုံးအဖြတ်များ

“ဥပစာရသိမ်၊ ဘုရားဝတ္ထုကံမြေ၊ ကျောင်းမြေတို့သည် ဝိသုံဂါမ ဖြစ်သည်”ဟု အချို့က အယူရှိကြကုန်၏။ အမှန်မှာ ထိုအယူသည် မှားပါသည်။ “မမြစ်”ဟု မှတ်ရပါမည်။

အဘယ့်ကြောင့်နည်းဟူမူ-“တစ်ခုသောဂါမခေတ်၌ သိမ်သမုတ်ရာ ဗဒ္ဒသိမ်၊ နဒီသမုဒ္ဒရာ၊ ဇာတဿရသို့ မသက်မူ၍ ဂါမခေတ်၌ တည်နေသောရဟန်းတို့ကို ဟတ္ထပါသ်သို့ ဆောင်ရမည်။ ဆန္ဒထိုက်သော ရဟန်းတို့၏ဆန္ဒကို ဆောင်ရမည်”ဟု ကင်္ခါအဋ္ဌကထာ၌ ဆိုသောကြောင့်တည်း။

အကယ်၍ ဥပစာရသိမ်၊ ဘုရားဝတ္ထုကံမြေ၊ ကျောင်းမြေတို့

သိမ်နုတ်/သိမ်သမုတ်ဆိုငါရာ (သီမကမ္မ) (၄၁၉)

သည် ဝိသုဂါမမြောက်ခဲ့အံ့-ဗဒ္ဒသိမ်၊ နဒီသမုဒ္ဒရာ၊ ဇာတဿရတို့၌
မတည်သော ရဟန်းများကို ၎င်းတို့၏တည်နေရာ ဥပစာရသိမ် စသည်
တို့သည် ဝိသုဂါမသီးခြားဖြစ်၍ မဆောင်ရ၊ ဆောင်ဖွယ်မရှိ ဖြစ်ရာ
၏။ ဆောင်ကား ဆောင်ရမည်-ဟု အဋ္ဌကထာဆရာတို့ ဆိုထားသော
ကြောင့် “ဥပစာရသိမ် စသည်တို့သည် ဝိသုဂါမ မဖြစ်”ဟု မှတ်ယူ
ရပါမည်။ (ဝိ၊ ပကိစ္ဆက၊ ၂၃၈။ ကင်္ခါ၊ ၄၊ ၈၉။)

* * * * *

ပျော်အွယ်မြို့၊ သာယာကုန်းကျောင်း
ဘုန်းတော်ကြီး ဦးနာဂိန္ဒလျှောက်ထားသော
သီမာသဗ္ဗေဒ ဝိနိစ္ဆယကထာ

=====

မူလသိမ်ဟောင်း အဆောက်အအုံကိုပြင်၍ သိမ်တိုက် ဆောက်
လုပ်ထားသော်လည်း သိမ်အတွင်း၌ ဆောက်လုပ်အပ် သော
ဥပုသ်အိမ်သည် သီမဌပင်ဖြစ်၍ အပ်ပါသည်။ ယုံမှား သံသယဖြစ်ရန်
မရှိပါ။ (ဝိ၊ ၄၊ ၃၊ ၃၂၆။)

၁။ သိမ်တိုက်နှင့်ဆက်၍ အပြင်နိမိတ်တိုင်ကို ကျော်လွန်၍
ပြုလုပ်ထားအပ်သော အုတ်ရေကန်၊

၂။ သိမ်အုပ်တိုက်နှင့်ဆက်၍ ချဲ့ထားသော သမံတလင်း၊

၃။ သမံတလင်းနှင့် တစ်ဆက်တည်းပြုလုပ်ထားသော အုတ်တံ
တိုင်းတို့သည် ဗဒ္ဒသိမ်နှင့်ဂါမသိမ်၊ အုတ်ကန်၊ အုတ်သမံ တလင်း၊
အုတ်တံတိုင်းတို့ဖြင့် ဆက်စပ်ငြားသော်လည်း နိဿယ နိဿိတ ဖြစ်
သော ဂါမသိမ်နှင့်ဗဒ္ဒသိမ်တို့ စပ်ယှက်ခြင်းကြောင့် ဝိနည်းအားဖြင့်
သံသယဖြစ်ရန် အကြောင်းမရှိပါ။

(၄၂၀) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

အကယ်၍ ယင်းကဲ့သို့ စပ်ယှက်သော နိမိတ်တိုင်ပြင်ပ၌
ဝိသဘာကသိမ်များရှိခဲ့သော် ပရိကပ္ပအားဖြင့် မှတ်ယူရန် ရှိငြားအံ့-
စပ်ယှက်သောအရာဝတ္ထုတို့သည် ဘူမိဂတိက အုတ်ဖြစ်ခြင်းကြောင့်
သံသယဖြစ်ရန် မရှိပါ။

သို့ဖြစ်၍ ၎င်းသိမ်၌ ဥပုသ်၊ ပဝါရဏာ စသော ကံကြီး
ကံငယ်များကို သံသယကင်းရှင်းစွာ ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်သင့်သည်ဟု
မှတ်ယူရပါမည်။ (ဝိ၊ ၄၊ ၃၊ ၃၂၆၊ ဝိမတိ၊ ၆၊ ၂၊ ၁၄၈၊ ၁၅၀၊ ၁၅၁၊
၁၆၄၊ ၁၆၅။)

မူလသိမ်ဟောင်း၏ အပြင်သို့ထွက်၍ လှေခါး (သီမဋ္ဌ) ထုတ်
လုပ်သည်ရှိသော် ပကတိဂါမဖြစ်သော ပကတိဂါမ-ဟု စိတ်ချရသော
သီမန္တရိုက်အတွင်း၌သာ ထုတ်လုပ်သင့်သည်။ ပကတိဂါမ-ဟု စိတ်မချ
ရသော အမှတ်အသား ပျောက်ကွယ်နေသော ဗဒ္ဒသိမ်ဟောင်းရှိမူ ရှိရာ၏
-ဟု စိတ်မချရသော အာသကာရှိထိုက်သော သီမန္တရိုက်၏အပြင်သို့
ကျအောင် မထုတ်လုပ်သင့်ဟု ယုံကြည်လေးမြတ် မှတ်ယူအပ်သည်။
(ဝိမတိရွှေဒနီ၊ ၆၅။)

---o---

သိမ်နိမိတ်ကြားရာ၌

နိမိတ်ကြားသော ဝိနည်းမိုရ်သည် ရဟန်းသာ ဖြစ်ရမည်။ နိမိတ်
စောင့်၍ ဖြေသောပုဂ္ဂိုလ်သည် ရဟန်း၊ သာမဏေ၊ လူတို့တွင် တစ်ဦးဦး
ဖြစ်နိုင်သည်။

နိမိတ်ကြားခြင်းသည် -

၁။ နိမိတ်စောင့် (ဖြေသောပုဂ္ဂိုလ်က အသီးအသီး ဆိုင်ရာ
နိမိတ်အနီးတွင် အပြင်ဘက်မှနေ၍ ဝိနည်းမိုရ်က နိမိတ်ရှိရာသို့သွား၍
မေး၊ ဖြေကြားသောနည်း။

သိမ်နှုတ်/သိမ်သမုတ်ဆိုငရာ (သိမာကမ္မ) (၄၂၁)

- ၂။ ဝိနည်းခိုရ်က တစ်နေရာတည်းတွင် သံဃာ့အလယ်က နေ၍
မေး၊ ဖြေကြားသောနည်း။
- ၃။ ဝိနည်းခိုရ်ရာ နိမိတ်စောင့်ဖြေသူပါ သံဃာ့အလယ်မှာ နေ၍
မေး၊ ဖြေကြားသောနည်း။
- ၄။ ဝိနည်းခိုရ်သည် နိမိတ်တို့၏ အပြင်ဘက်၌တည်၍ ကြား
နည်း-ဟု နည်းအားဖြင့် ၄-နည်း ရှိပါသည်။

===၀၀၀===

သိမ်နိမိတ်ကြားနည်း

သိမ်နိမိတ်ကြားနည်းသည် မာဂဓ (ပါဠိ) သက်သက်ကြား
နည်း၊ မြန်မာသက်သက်ကြားနည်း၊ မာဂဓ (ပါဠိ)+မြန်မာ ရော
ယှက်လျက်ကြားနည်း အားဖြင့် (၃)မျိုးရှိ၏။ ထိုသုံးမျိုးတို့တွင်
မာဂဓသက်သက်ဖြင့် ကြားနည်းကို ရှေးဦးစွာ ပြဆိုပါအံ့။

ဝိနည်းခိုရ်မေး။	“ပုရတ္တိမာယ ဒိသာယ ကိ နိမိတ္တံ။
နိမိတ်စောင့်ဖြေ။	ဥဒကံ ဘန္တေ။
ဝိနည်းခိုရ်ကြား။	ဧတံ ဥဒကံ နိမိတ္တံ။
ဝိနည်းခိုရ်မေး။	ပုရတ္တိမာယ အနုဒိသာယ ကိ နိမိတ္တံ။
နိမိတ်စောင့်ဖြေ။	ဥဒကံ ဘန္တေ။
ဝိနည်းခိုရ်ကြား။	ဧတံ ဥဒကံ နိမိတ္တံ။
ဝိနည်းခိုရ်မေး	ဥတ္တရာယ ဒိသာယ ကိ နိမိတ္တံ။
နိမိတ်စောင့်ဖြေ။	ဥဒကံ ဘန္တေ။
ဝိနည်းခိုရ်ကြား။	ဧတံ ဥဒကံ နိမိတ္တံ။
ဝိနည်းခိုရ်မေး။	ဥတ္တရာယ အနုဒိသာယ ကိ နိမိတ္တံ။
နိမိတ်စောင့်ဖြေ။	ဥဒကံ ဘန္တေ။
ဝိနည်းခိုရ်ကြား။	ဧတံ ဥဒကံ နိမိတ္တံ။

(၄၂၂) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ဝိနည်းခိုရ်မေး။ ပုရတ္ထိမာယ ဒိသာယ ကိ နိမိတ္တံ။
 နိမိတ်စောင့်ဖြေ။ ဥဒကံ ဘန္ဓေ။
 ဝိနည်းခိုရ်ကြား။ ဧတံ ဥဒကံ နိမိတ္တံ။ ဤကား မာဂဓ
 (ပါဠိ)သက်သက်ဖြင့် ကြားနည်းတည်း။

ဗ္ဗုဒ္ဓိဗျုဒ္ဓိ။ ။ နိမိတ်ရှိရာ နိမိတ်အနီးသို့ မသွားဘဲ
 သံဃအလယ်က ကြားခဲ့သော် “ဧတံ ဥဒကံ” ဟု အဝေးဟော ဧတ-
 သဒ္ဒါနှင့် ကြားရမည်။ နိမိတ်ရှိရာ နိမိတ်အနီးသို့သွား၍ ကြားခဲ့သော်
 “ဣဒံ ဥဒကံ” ဟု အနီးဟော ဣမ-သဒ္ဒါနှင့် ကြားရမည်။

မြန်မာနည်းသက်သက်ဖြင့် ကြားနည်းကို ပြအံ့

- မေး။ ။ ဤသမုတ်အပ်လတုံသော သိမ်၏အရှေ့အရပ်မျက်
 နှာအရပ်က ဘယ်နိမိတ်နည်း။
 ဖြေ။ ။ ရေနိမိတ်ဘုရားပါဘုရား။
 ကြား။ ။ ငါ့ရှင်လျှောက်ထားအပ်သော ထိုရေသည် (အဝေးဖို့)
 ငါ့ရှင် လျှောက်ထားအပ်သော ဤရေသည် (အနီးဖို့)
 ဤသမုတ်အပ်လတုံသော သိမ်၏အရှေ့အရပ်မျက်နှာ
 အရပ်က နိမိတ်တည်း။

=====

- မေး။ ။ ဤသမုတ်အပ်လတုံသော သိမ်၏အရှေ့တောင်
 ထောင့်အရပ်က ဘယ်နိမိတ်နည်း။
 ဖြေ။ ။ ရေနိမိတ်ဘုရားပါဘုရား။
 ကြား။ ။ ငါ့ရှင်လျှောက်ထားအပ်သော ထိုရေသည် (ငါ့ရှင်
 လျှောက်ထားအပ်သော ဤရေသည်)
 ဤသမုတ်အပ်လတုံသောသိမ်၏ အရှေ့တောင်ထောင့်
 အရပ်က နိမိတ်တည်း။ (ပ) ။

=====

သိမ်နှုတ်/သိမ်သမုတ်ဆိုင်ရာ (သီမာကမ္မ) (၄၂၃)

မေ။ ။ ဤသမုတ်အပ်လတုံသော သိမ်၏ မြောက်အရပ်မျက်
နှာအရပ်က ဘယ်နိမိတ်နည်း။

ဖြေ။ ။ ရေနိမိတ်ဘုရားပါဘုရား။

ကြာ။ ။ ငါ့ရှင်လျှောက်ထားအပ်သော ထိုရေသည် (ငါ့ရှင်
လျှောက်ထားအပ်သော ဤရေသည်)
ဤသမုတ်အပ်လတုံသောသိမ်၏ မြောက်အရပ်မျက်နှာ
အရပ်က နိမိတ်တည်း။

=====

မေ။ ။ ဤသမုတ်အပ်လတုံသော သိမ်၏ အရှေ့မြောက်
ထောင့်အရပ်က ဘယ်နိမိတ်နည်း။

ဖြေ။ ။ ရေနိမိတ်ဘုရားပါဘုရား။

ကြာ။ ။ ငါ့ရှင်လျှောက်ထားအပ်သော ထိုရေသည် (ငါ့ရှင်
လျှောက်ထားအပ်သော ဤရေသည်)
ဤသမုတ်အပ်လတုံသောသိမ်၏ အရှေ့မြောက် ထောင့်
အရပ်က နိမိတ်တည်း။

=====

မေ။ ။ ဤသမုတ်အပ်လတုံသော သိမ်၏ အရှေ့မျက်နှာ
အရပ်က ဘယ်နိမိတ်နည်း။

ဖြေ။ ။ ရေနိမိတ်ဘုရားပါဘုရား။

ကြာ။ ။ ငါ့ရှင်လျှောက်ထားအပ်သော ထိုရေသည် (ငါ့ရှင်
လျှောက်ထားအပ်သော ဤရေသည်)
ဤသမုတ်အပ်လတုံသောသိမ်၏ အရှေ့မျက်နှာအရပ်က
နိမိတ်တည်း။ ဤကား မြန်မာသက်သက်ဖြင့် ကြားနည်း
တည်း။

=====

(၄၂၄) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

မာဂ(ပါဠိ)+မြန်မာနည်းဖြင့် ကြားနည်းကို ပြအံ့

မေး။ ။ သမ္ဗုဒ္ဓိတဗ္ဗာယ၊ သမုတ်အပ်လတုံသော။ ဣမိဿာ သီမာယ၊ ဤခဏ္ဍသိမ်၏။ ပုရတ္ထိမာယ၊ အရှေ့ဖြစ်သော။ ဒိသာယ၊ အရပ်မျက်နှာ၌။ နိမိတ္တံ၊ သတ်မှတ် ပိုင်းခြား မှတ်သားကြောင်းဖြစ်သော နယ်နိမိတ်သည်။ ကံ၊ တောင်၊ ကျောက်၊ တော၊ သစ်၊ တောင်ပိုမြစ်နှင့်၊ ရေစစ် ခရီး၊ နိမိတ်ကြီးရှစ်ပါးတို့တွင် အဘယ်နည်း။

ဖြေ။ ။ ဘန္တေ အရှင်ဘုရား။ သမ္ဗုဒ္ဓိတဗ္ဗာယ၊ သမုတ်အပ် လတုံ သော။ ဣမိဿာ သီမာယ၊ ဤခဏ္ဍသိမ်၏။ ပုရတ္ထိ မာယ၊ အရှေ့ဖြစ်သော။ ဒိသာယ၊ အရပ်မျက်နှာ၌။ နိမိတ္တံ၊ သတ်မှတ်ပိုင်းခြား မှတ်သားကြောင်းဖြစ်သော နယ်နိမိတ်သည်။ ဥဒကံ၊ တောင်၊ ကျောက်၊ တော၊ သစ်၊ တောင်ပိုမြစ်နှင့်၊ ရေစစ်ခရီး၊ နိမိတ်ကြီးရှစ်ပါးတို့တွင် ရေနိမိတ်ပါဘုရား။

မေး။ ။ **တစ်နည်း။** ။ ကံ၊ တောင်၊ ကျောက်၊ တော၊ သစ်၊ တောင်ပိုမြစ်နှင့်၊ ရေစစ် ခရီး၊ နိမိတ်ကြီးရှစ်ပါးတို့တွင် အဘယ်သည်။ သမ္ဗုဒ္ဓိတဗ္ဗာယ၊ သမုတ်အပ်လတုံသော။ ဣမိဿာ သီမာယ၊ ဤခဏ္ဍသိမ်၏။ ပုရတ္ထိမာယ၊ အရှေ့ဖြစ်သော။ ဒိသာယ၊ အရပ်မျက်နှာ၌။ နိမိတ္တံ၊ သတ်မှတ်ပိုင်းခြား မှတ်သားကြောင်းဖြစ်သော နယ်နိမိတ် နည်း။

ဖြေ။ ။ ဘန္တေ အရှင်ဘုရား။ ဥဒကံ၊ တောင်၊ ကျောက်၊ တော၊ သစ်၊ တောင်ပိုမြစ်နှင့်၊ ရေစစ် ခရီး၊ နိမိတ်ကြီး ရှစ်ပါး တို့တွင် ရေသည်။ သမ္ဗုဒ္ဓိတဗ္ဗာယ၊ သမုတ်အပ် လတုံ သော။ ဣမိဿာ သီမာယ၊ ဤခဏ္ဍသိမ်၏။ ပုရတ္ထိ မာယ၊ အရှေ့ဖြစ်သော။ ဒိသာယ၊ အရပ်မျက်နှာ၌။

သိမ်နုတ်/သိမ်သမုတ်ဆိုင်ရာ (သီမာကမ္မ) (၄၂၅)

နိမိတ္တံ၊ သတ်မှတ်ပိုင်းခြား မှတ်သားကြောင်းဖြစ်သောရေ
နိမိတ်ပါဘုရား။

တစ်နည်းမေး။ သမ္ပနိတဗ္ဗာယ၊ သမုတ်အပ်လတုံသော။ ဤမိဿာ
သီမာယ၊ ဤခဏ္ဍသိမ်၏။ ပုရတ္ထိမာယ၊ အရှေ့ဖြစ်သော။
ဒိသာယ၊ အရပ်မျက်နှာ၌။ ကိ နိမိတ္တံ၊ တောင်၊ ကျောက်၊
တော၊ သစ်၊ တောင်ပို၊ မြစ်နှင့်၊ ရေစစ် ခရီး၊ နိမိတ်
ကြီးရှစ်ပါးတို့တွင် အဘယ် နိမိတ်နည်း။

ဖြေ။ ။ ဘန္တေ၊ အရှင်ဘုရား။ သမ္ပနိတဗ္ဗာယ၊ သမုတ်အပ်
လတုံသော။ ဣမိဿာ သီမာယ၊ ဤခဏ္ဍသိမ်၏။
ပုရတ္ထိမာယ၊ အရှေ့ဖြစ်သော။ ဒိသာယ၊ အရပ်မျက်
နှာ၌။ နိမိတ္တံ၊ သတ်မှတ်ပိုင်းခြား မှတ်သားကြောင်း
ဖြစ်သော ဥဒကံ၊ တောင်၊ ကျောက်၊ တော၊ သစ်၊
တောင်ပိုမြစ်နှင့်၊ ရေစစ် ခရီး၊ နိမိတ်ကြီး ရှစ်ပါးတို့
တွင် ရေနိမိတ်ပါဘုရား။

ကြား။ ။ တေ ဥဒကံ- ငါ့ရှင်လျှောက်ထားအပ်သော ထိုရေသည်
(အဝေးဖို့) (ဣဒံ ဥဒကံ၊ ငါ့ရှင် လျှောက်ထားအပ်သော
ဤရေသည် (အနီးဖို့))သမ္ပနိတဗ္ဗာယ၊ သမုတ်အပ်
လတုံသော။ ဣမိဿာယ သီမာယ၊ ဤ ခဏ္ဍသိမ်၏။
ပုရတ္ထိမာယ၊ အရှေ့ဖြစ်သော။ ဒိသာယ၊ အရပ်မျက်နှာ၌။
နိမိတ္တံ၊ သတ်မှတ်ပိုင်းခြား မှတ်သားကြောင်းဖြစ်သော
နယ်နိမိတ်တည်း။

ကြား ။ **တစ်နည်း။** သမ္ပနိတဗ္ဗာယ၊ သမုတ်အပ်လတုံသော။
ဣမိဿာ သီမာယ၊ ဤခဏ္ဍသိမ်၏။ ပုရတ္ထိမာယ၊
အရှေ့ဖြစ်သော။ ဒိသာယ၊ အရပ်မျက်နှာ၌။ နိမိတ္တံ၊
သတ်မှတ်ပိုင်းခြား မှတ်သားကြောင်းဖြစ်သော နယ်
နိမိတ်သည်။ တေ ဥဒကံ၊ ငါ့ရှင် လျှောက်ထား

(၄၂၆)   ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်းထုတ်နှုတ်တင်ပြသော

အပ်သော ထိုရေတည်း။ (ဣဒံ ဥဒကံ၊ ငါ့ရှင်လျှောက်
ထားအပ်သော ဤရေတည်း။

မှတ်ချက်။ ။ ဤနည်းကိုမှီ၍ ကွင်းသောနိမိတ်ရှစ်ပါးတို့၌လည်း
မေးနိုင်၊ ဖြေနိုင်၊ ကြားနိုင်လောက်ပြီ။ အထူးကို
သာ ရေးသားတင်ပြပါအံ့။

= ပုရတ္ထိမာယ အနုဒိသာယ၊ အရှေ့တောင်ထောင့်အရပ်၌။

= ဒက္ခိဏာယ၊ တောင်ဖြစ်သော။

= ဒိသာယ၊ အရပ်မျက်နှာ၌။

= ဒက္ခိဏာယ အနုဒိသာယ၊ အနောက်တောင်ထောင့်အရပ်၌။

= ပစ္ဆိမာယ၊ အနောက်ဖြစ်သော။

= ဒိသာယ၊ အရပ်မျက်နှာ၌။

= ပစ္ဆိမာယ အနု ဒိသာယ၊ အနောက်မြောက်ထောင့်အရပ်၌။

= ဥတ္တရာယ၊ မြောက်ဖြစ်သော။

= ဒိသာယ၊ အရပ်မျက်နှာ၌။

= ဥတ္တရာယ အနုဒိသာယ၊ အရှေ့ မြောက်ထောင့်အရပ်၌။

= ပုရတ္ထိမာယ ဒိသာယ၊ အရှေ့အရပ်မျက်နှာ၌။

ဤကား မာဂဓ (ပါဠိ)+ မြန်မာ ရောယှက်လျက် ကြားနည်းဖြစ်ပါသည်။

မှတ်ချက်- (၂) ။ ဝိနည်းဝိရ် ရဟန်းများကသာ မေးကောင်း
ကြားကောင်း၏။ ဖြေရာ၌ကား ရဟန်းဖြစ်စေ၊ သာမဏဖြစ်စေ၊ လူဖြစ်စေ၊
အခွင့်သလို ဖြေဆိုကောင်း၏။ နိမိတ်ကြားသည့်အခါ၌ လည်း
နိမိတ်တွင်းကဖြစ်စေ၊ နိမိတ်ပြင်ကဖြစ်စေ ကြားကောင်း၏-ဟု ကျမ်းဦးကာ
တို့၌ ဆို၏။ ကမ္မပါစာဖတ်သောအခါ၌ကား နိမိတ်အတွင်းကသာ
ဖတ်ရမည်။ (သီမာဝိနိစ္ဆယကျမ်း၊ ၃၉-၄၅)

သိမ်နတ်/သိမ်သမုတ်မှတ်တမ်းလွှာများ

ဇုနိုးမြို့၊ ကုမာရာ ရာဇသို့သိသစ်
အမွတ် (၈)

ပြည်အောင်စံချောင်းသို့

သိမ်နတ်မှတ်တမ်းလွှာ

၁၃၃၈-၃၄၆၊ ကဆုန်လဆန်း ၁၃-ရက်၊ (၁၀၊ ၅၊ ၁၉၇၆) တနင်္လာနေ့။

=====

နံနက် ၅-နာရီ၊ ၂၅-မိနစ်အချိန်တွင် ပခုက္ကူမြို့၊ မဟာ
ဝိသုတာရာမတိုက်၊ ရတနာသိဒ္ဓိကျောင်း ဂဏဝါစက (စာချ) ဆရာတော်
အရှင်ကုသလထေရ်ကြီးမှူး၍ ပုပ္ပါးမြို့၊ ကုမာရာရာမ တိုက်သစ်၊ အမှတ်
(၈)၊ ပြည်အောင်စံ (ဦးတိက္ခဉာဏ) ကျောင်းတိုက် အတွင်း ပြည်အောင်စံ
မြတ်စွာဘုရား၏ အရှေ့ဘက်ရှိ အလျား-အနံ ပေ ၄၀×၄၀-ရှိ မြေကွက်
လပ်တွင် သိမ်နတ်ကံ ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် အရှေ့မြောက်ထောင့်
အရပ်တွင် စတင်၍ ပန္နက်ရိုက်ကြပါသည်။

ဆက်လက်၍ အလျား ၆-ပေ၊ ၈-လက်မ၊ အနံ ၃-ပေ၊ ၄-
လက်မရှိ ညောင်စောင်းအကွက် အရှေ့အရပ်တွင် ၂၀၊ အနောက် အရပ်
တွင် ၂၀၊ တောင်အရပ်တွင် ၁၅၊ မြောက်အရပ်တွင် ၁၅၊ အလယ်
အရပ်တွင် ၂-ကွက်၊ စုစုပေါင်း ၄၂-ကွက် ပန္နက်ရိုက်ကြရာ ၇-နာရီ
၄၀-မိနစ်အချိန်တွင် ပြီးစီးခဲ့ပါသည်။

ထို့နောက် ပထမအကြိမ်တွင် ထောင့်ဖြတ် ကြက်ခြေခတ် သိမ်နတ်
နည်းဖြင့် သံဃာတော် (၁၃)ပါးတို့က သိမ်နတ်ကံကို ဆောင်ရွက်တော်
မူကြပါသည်။

ဒုတိယအကြိမ်တွင် ခရုပတ်သိမ်နတ်နည်းဖြင့် ဆက်လက်
ဆောင်ရွက်တော်မူကြရာ နံနက် ၉-နာရီ၊ ၁၀-မိနစ်အချိန်တွင် ရပ်နားတော်
မူကြပါသည်။

(၄၂၈) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ဇ္ဇင်္ခိယုတိ ။ ။ ထောင့်မြတ် ကြက်ခြေခတ်သိမ်နုတ်နည်း-

ဟူသည် အရှေ့မြောက်ထောင့်အရပ်မှ အနောက်တောင်ထောင့် အရပ်သို့ တန်းစီထိုင်ကာ အရှေ့တောင်ထောင့်အရပ်သို့ မျက်နှာမူ၍၎င်း၊ အရှေ့တောင်ထောင့်အရပ်မှ အနောက်မြောက်ထောင့်အရပ်သို့ တန်းစီထိုင်ကာ အရှေ့မြောက်ထောင့်အရပ်သို့ မျက်နှာမူ၍၎င်း၊ ဟတ္ထပါသ်ချင်း စပ်အောင် ထိုင်လျက် သိမ်နုတ်ရသောနည်း ဖြစ်ပါသည်။

ဝဂ္ဂပတ်သိမ်နုတ်နည်းမှာ- အရှေ့မြောက်ထောင့်အရပ် အစဆုံး အကွက်မှ စတင်ကာ ရနိုင်သမျှ တစ်ကွက်လျှင် ၃-ပါးကျ စီထိုင်၍ အကွက်အစဉ်အတိုင်း လက်ျာရစ်လှည့်ပတ်ကာ ဆက်စပ်အောင် ဆောင်ရွက်ရသောနည်းဖြစ်ပါသည်။ အလယ်ဗဟိုကွက်သို့ ရောက်အောင် ဆောင်ရွက်ရသည်။ အလယ်ဗဟိုကွက်သို့ရောက်လျှင် တစ်စပ်ပြီးစီးသည်။ ယင်းနည်းမှာ ထောင့် ၄-ထောင့်မှစတင်၍ နုတ်သိမ်းနိုင်သည်။ ၄-စပ်တိတိ ရနိုင်ပါသည်။

ဆက်လက်၍ အနားပန္နက်များမှ ၃-ပေ၊ ၄-လက်မစီခြားကာ အရပ်လေးမျက်နှာ၌ သီမန္တရိုက်ပန္နက်များ ရိုက်ကြပါသည်။

ညနေပိုင်း ၆-နာရီအချိန်မှစတင်၍ ပထမအကြိမ်တွင် **ရင်ဘောင်တန်း** (စဒုတ်တိုက်) သိမ်နုတ်နည်းဖြင့် ဆောင်ရွက်တော်မူကြပါသည်။ ဒုတိယအကြိမ်တွင် ဆက်လက်၍ **တောင်တက်နည်း**ဖြင့် ဆောင်ရွက်တော်မူကြရာ ည ၁၀-နာရီအချိန်တွင် ရပ်နားကြပါသည်။

ဇ္ဇင်္ခိယုတိ ။ ။ ရင်ဘောင်တန်း (စဒုတ်တိုက်) သိမ်နုတ်နည်း

ဟူသည်မှာ- အရှေ့မှ အနောက်သို့မျက်နှာမူကာ အလျားကွက်ဖြစ်ပါက တစ်ကွက်လျှင် ၃-ပါးစီ၊ ဒေါင်လိုက်ကွက်ဖြစ်ပါက တစ်ပါးကျ စီထိုင်ကာ အနောက်မျက်နှာကွက်သို့ရောက်အောင် သိမ်နုတ်ရသောနည်း ဖြစ်ပါသည်။

တောင်တက် သိမ်နုတ်နည်း ဟူသည်မှာ- ထောင့်လေး ထောင့်တွင် တစ်နေရာရာမှစတင်ကာ အလျားအကွက်များအတိုင်း တစ်ကွက်လျှင် ၃-ပါးကျစီထိုင်လျက် အလယ်အကွက်သို့ရောက်အောင် နုတ်သိမ်းရသော

သိမ်နုတ်/သိမ်သမုတ်ဆိုင်ရာ (သီမကမ္မ) (၄၂၉)

နည်း ဖြစ်ပါသည်။ တစ်မျက်နှာပြီး တစ်မျက်နှာ ဆက်လက်၍ ဆောင်ရွက်ရပါသည်။ လေးမျက်နှာစေ့မှ တစ်စပ်သာရပါသည်။

===၀၀၀===

ကဆုန်လဆန်း (၁၄)ရက်၊

(၁၁၊ ၅၊ ၁၉၇၆) အင်္ဂါနေ့။

နံနက် ၅-နာရီ၊ ၁၅-မိနစ်အချိန်မှစတင်၍ ပထမအကြိမ် တောင်ဆင်းသိမ်နုတ်နည်းဖြင့် နုတ်သိမ်းတော်မူကြပါသည်။

ဒုတိယအကြိမ်တွင် ပုရွက်ကြောင်းလိုက် သိမ်နုတ်နည်းဖြင့် သိမ်နုတ်ကံ ဆောင်ရွက်တော်မူကြပါသည်။ ဆက်လက်၍ သီမန္တရိုက် အတွင်းပိုင်းကိုလည်း အရှေ့မြောက်ထောင့်အရပ်က စတင်ကာ နုတ်သိမ်းတော်မူကြရာ နံနက် ၈-နာရီ၊ ၃၅-မိနစ်အချိန်တွင် ရပ်နား ကြပါသည်။

စွမ်းချက် ။ ။ တောင်ဆင်းသိမ်နုတ်နည်း ဟူသည်မှာ-

အလယ်ဗဟိုကွက်များမှ စတင်၍ အလျားကွက်များအတိုင်း တစ်ကွက်လျှင် ၃-ပါးကျစီ ရနိုင်သမျှထိုင်ကြကာ ဆင်းမည့်အရပ်မျက်နှာသို့ မျက်နှာမူလျက် အနားကွက်ထိအောင် အရပ်လေးမျက်နှာစေ့အောင် တစ်မျက်နှာပြီးတစ်မျက်နှာ လှည့်လည်၍ နုတ်သိမ်းရသောနည်း ဖြစ်ပါသည်။ အရပ်လေးမျက်နှာစေ့မှ တစ်စပ်သာရပါသည်။

ပုရွက်ကြောင်းလိုက် သိမ်နုတ်နည်း ဟူသည်မှာ- အလယ်ဗဟိုကွက်မှ သိမ်အပြင်ဘက်သို့ မျက်နှာမူ၍ အလျားကွက်များ အတိုင်း အကွက်အစဉ်အလိုက် လက်ဝဲမှရစ်ပတ်၍ အနားအစကွက် အရှေ့မြောက်ထောင့်သို့ရောက်အောင် သိမ်နုတ်ရသောနည်း ဖြစ်ပါသည်။

ညနေ ၅-နာရီ၊ ၁၅-မိနစ်အချိန်တွင် စတင်၍ ဆရာတော်ဦးပညိန္ဒ၊ ဦးဝိလာသနှင့် သံဃာတော် (၁၅)ပါးတို့က ပထမအကြိမ် **ပျားကြီးစွဲ သိမ်နုတ်နည်း**ဖြင့်၎င်း၊ ဒုတိယအကြိမ်တွင် ဆရာတော် ဦးပညိန္ဒ၏

(၄၃၀) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

အစီအစဉ်အရ ကြက်ခြေးစု သိမ်နုတ်နည်းဖြင့်၎င်း ဆောင်ရွက်တော်
မူကြရာ မိုးကျလာ၍ ဖတ်လက်စ အရှေ့မြောက် အရပ်ကို အရပ်ဖတ်ပြီး
၆-နာရီ၊ ၃၅-မိနစ်အချိန်တွင် ရပ်နားကြပါသည်။

ဇွတ်ချစ် ။ ။ ပျားကြီးစွဲ သိမ်နုတ်နည်း၊ ဟူသည်မှာ-
တစ်ဖက်ပါပုံစံအတိုင်း ဒုတိယနည်းဖြစ်ပါသည်။ ပျားကောင်များသည်
ထောင့်လေးထောင့်တွင် ကင်းချပြီးမှ အလယ်တွင်စွဲကြသလို ထိုနည်း
အတူ ပျားကြီးစွဲ သိမ်နုတ်နည်း၊ ဟူသည်မှာလည်း ထောင့်လေး ထောင့်
ဖတ်ပြီးကာမှ အလည်သို့လှည့်ပတ်ကာ ဝင်ရပါသည်။

ကြက်ခြေးစု သိမ်နုတ်နည်း၊ ဟူသည်မှာ- ထောင့် လေးထောင့်
တွင် တစ်ကွက်လျှင် ၃-ပါးကျ ရှေ့ဆင့် နောက်ဆင့် ထိုင်ကြကာ
တစ်ထောင့်လျှင်တစ်ကြိမ်၊ အလယ်ဗဟိုတွင် တစ်ကြိမ် အားဖြင့် ၅-
ကြိမ်တိတိ နုတ်သိမ်းရပါသည်။ ယင်း ၅-ကြိမ်စေ့ကာမှ တစ်စပ်သာ
ရပါသည်။

===၀၀၀===

ကဆုန်လပြည့် (၁၂၊ ၅၊ ၁၉၇၆) ဗုဒ္ဓဟူးနေ့။

နံနက် ၇-နာရီ၊ ၅-မိနစ်အချိန်တွင် ယမန်နေ့ညက ဆောင်ရွက်
ဆဲဖြစ်သော ကြက်ခြေးစုသိမ်နုတ်နည်းကို ဆက်လက်၍ ဆောင်ရွက်
တော်မူကြပါသည်။

ဒုတိယအကြိမ်တွင် ဝက်ခေါင်းထိုး သိမ်နုတ်နည်းဖြင့် သိမ်နုတ်
ကံ ဆောင်ရွက်တော်မူကြပါသည်။

ဇွတ်ချစ် ။ ။ ဝက်ခေါင်းထိုး သိမ်နုတ်နည်း၊ ဟူသည်မှာ-
အရှေ့အရပ်အနားကွက် အလယ်ပန္နက်မှ အနောက်တောင်ထောင့်သို့
စီတန်းကာ ဟတ္ထပါသ်ချင်းစပ်အောင်ထိုင်လျက် အနောက်မြောက်သို့
မျက်နှာမူ၍၎င်း၊ တဖန် ယင်းအရပ် အလယ်ပန္နက်မှပင် အနောက်မြောက်
ထောင့်သို့ ယခင်နည်းအတိုင်းထိုင်၍ အနောက်တောင်ထောင့်သို့ မျက်နှာ

ကမ္မာကမ္မဆိုငါရာ ကမ္မဝါစာရွတ်ပတ်နည်းများ (၄၃၁)

မူ၍၎င်း။ တောင်အရပ်အနားကွက် အလယ်ပန္နက်မှ အရှေ့မြောက်ထောင့်သို့ ယခင်နည်းအတိုင်းထိုင်ကာ အနောက်မြောက်ထောင့်သို့ မျက်နှာမူ၍၎င်း။ တဖန် ယင်းအရပ် အလယ်ပန္နက်မှပင် အနောက်မြောက်ထောင့်သို့ ယခင်နည်းအတိုင်းထိုင်ကာ အရှေ့မြောက်ထောင့်သို့ မျက်နှာပြု၍၎င်း။ အနောက်အရပ် အနားကွက်ပန္နက်မှ အရှေ့မြောက်ထောင့်သို့ ရှေးနည်းအတိုင်းထိုင်ပြီး အရှေ့တောင် ထောင့်သို့ မျက်နှာပြု၍၎င်း။ တဖန် ယင်းအရပ် အလယ်ပန္နက် မှပင် အရှေ့တောင်ထောင့်သို့ ရှေးအနည်းအတိုင်းထိုင်လျက် အရှေ့မြောက် ထောင့်သို့ မျက်နှာပြု၍၎င်း။ မြောက်အရပ်အနားကွက် အလယ်ပန္နက်မှ အရှေ့တောင်ထောင့်သို့ ရှေးနည်းအတိုင်းထိုင်လျက် အနောက် တောင်ထောင့်သို့ မျက်နှာပြု၍၎င်း။ တဖန် ယင်းအရပ် အလယ်ပန္နက်မှပင် အနောက်တောင်ထောင့်သို့ ရှေးနည်းအတိုင်း ထိုင်လျက် အရှေ့တောင်ထောင့်သို့ မျက်နှာပြု၍၎င်း တစ်မျက်နှာလျှင် ၂-ကြိမ်ကျစီ နုတ်သိမ်းရပါသည်။

ည ၇-နာရီ၊ ၃၀-မိနစ်အချိန်တွင် စတင်၍ **စကြာလည် (ဆီဆုံလည်) သိမ်နုတ်နည်း**ဖြင့် သိမ်နုတ်ကံ ဆောင်ရွက်တော် မူကြရာ ည ၉-နာရီ၊ ၂၅-မိနစ်အချိန်တွင် ရပ်နားတော်မူကြပါသည်။

ဇွတ်ချင်း ။ စကြာလည် (ဆီဆုံလည်) သိမ်နုတ်နည်း
ဟူသည်မှာ- အလယ်ဗဟိုကွက်မှ အရှေ့ထိပ်အနားကွက်အထိ ဟတ္ထပါသ်ချင်း စပ်အောင်ထိုင်လျက် အနားကွက်များစပ်သွားအောင် လက်ယာရစ်လည်၍ အနားကွက် တစ်ကွက်ပြီးတစ်ကွက် နုတ်သိမ်းရသောနည်း ဖြစ်ပါသည်။ အလယ်ကွက်မှနေသော ပုဂ္ဂိုလ်မှာ အကွက်မပြောင်းရဘဲ လှည့်ရပါသည်။ တစ်ပတ်မီသောအခါမှ တစ်စပ်ပြီးပါသည်။

(၄၃၂) ဘဒ္ဒကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ကဆုန်လပြည့်ကျော် (၁)ရက်၊ (၁၃၊ ၅၊ ၁၉၇၆) ကြာသပတေးနေ့

နံနက် ၈-နာရီ၊ ၁၅-မိနစ်အချိန်မှစတင်၍ ပထမအကြိမ်တွင် ယက္ခန်းဝတ် (ဆက်ရက်ခုနစ်)နည်းဖြင့်၎င်း၊ ဒုတိယအကြိမ်တွင် ကြက်ခြေဝတ်နုတ်သိမ်းနည်းဖြင့်၎င်း ဆောင်ရွက်တော်မူကြရာ ၉-နာရီ၊ ၁၅-မိနစ်အချိန်တွင် သိမ်နုတ်ခြင်းကိစ္စ အဝဝတို့ ပြီးစီးရပ်သိမ်းတော်မူကြပါသည်။

ဒုတိယအကြိမ် ။ ယက္ခန်းဝတ် (ဆက်ရက်ခုနစ်) သိမ်နုတ် နည်းမှာ-
မြောက်အရပ် အနားကွက်များမှ စတင်၍ အလျားကွက်ဖြစ်ပါက တစ်ကွက်လျှင် ၃-ပါးကျ၊ ထောင်လိုက်ကွက်ဖြစ်ပါက တစ်ကွက်လျှင် ၁-ပါးကျစီဖြင့် စီတန်းထိုင်ကြကာ ပထမအကွက်ပြီး ပါက တတိယအကွက်သို့ကျော်၍ နုတ်သိမ်းရပါသည်။ တတိယတန်း အကွက်ပြီးပါက ဒုတိယတန်း အကွက်သို့ ပြန်၍ နုတ်သိမ်းရသောနည်း ဖြစ်သည်။ ယင်းသို့ဖြင့် ရှေ့သို့တစ်ကွက် တစ်တန်းကျော်တက်၊ နောက်သို့ တစ်ကွက်တစ်တန်း ပြန်ဆုတ်လိုက်ဖြင့် တောင်အရပ် အနားကွက်ထိအောင် နုတ်သိမ်းရသည်။ ယင်းအနားကွက်သို့ ရောက်ပါမှ တစ်စပ်သာရသည်။

ကြက်ခြေဝတ်နည်းဟူသည်မှာ- အရှေ့မှ အနောက်သို့ ဟတ္ထပါသ်ချင်းစပ်အောင် စီတန်းထိုင်လျက် ၁-ကြိမ်၊ တောင်မှ မြောက်သို့ ယခင်နည်းအတိုင်းထိုင်လျက် ၁-ကြိမ်၊ နုတ်သိမ်းရသော နည်းဖြစ်သည်။ ထိုနည်းကို နောက်ဆုံးမှ နုတ်လေ့ရှိကြသည်။

=====

ကဆုန်လပြည့်ကျော် (၂)ရက်၊ (၁၄၊ ၅၊ ၁၉၇၆) သောကြာနေ့

သိမ်ရှင်ဆရာတော်၏ ဆန္ဒအရ နံနက် ၇-နာရီမှစတင်၍ သီမန္တရိက်အတွင်းအပြင် လေးမျက်နှာစေ့အောင် သိမ်နုတ်ကံ ဆောင်ရွက်တော်မူကြရာ ၈-နာရီ၊ ၃၀-မိနစ်အချိန်တွင် ပြီးစီးတော်မူကြပါသည်။

သိမ်နုတ်/သိမ်သမုတ်ဆိုင်ရာ (သီမာကမ္မ) (၄၃၃)

ည ၉-နာရီအချိန်တွင် ပခုက္ကူမြို့၊ သီဟိုဠ်ရှင်ဘုရားကြီးတိုက်
ဆရာတော်၊ ပုပ္ပါးမြို့၊ မြို့ရှေ့ကျောင်းဆရာတော်၊ မြင်းခြံမြို့၊ ကိုးဆောင်
တိုက်၊ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ပခုက္ကူကျောင်းသစ်ဆရာတော် တို့က ထပ်မံ၍
ပျားကြီးစွဲသိမ်နုတ်နည်းဖြင့် အလယ်မှတစ်ကြိမ် သိမ်နုတ်ကံ ဆောင်
ရွက်တော်မူကြပါသည်။

ယင်းကိစ္စပြီးသောအခါ ဆန္ဒဆောင်ယူလာကြသည့် ပုဂ္ဂိုလ်
တို့၏ဆန္ဒကို သံဃာ့ထံမှောက် ပန်ကြားလျှောက်ထားကြသည်။

—o—o—o—

သိမ်နုတ်ရာ၌

နုတ်သိမ်းသော နည်းများနှင့်

ရွတ်ဖတ်သည့် ကမ္မဝါစာ အကြိမ်အရေအတွက်

၁။ ထောင့်တန်းနည်း	၂-ကြိမ်
၂။ ခရုပတ်သိမ်နုတ်နည်း	၁၈-ကြိမ်
၃။ ရင်ဘောင်တန်း(ဒုကတိုက်)နည်း	၁၈-ကြိမ်
၄။ တောင်တက်သိမ်နုတ်နည်း	၂၄-ကြိမ်
၅။ တောင်ဆင်းသိမ်နုတ်နည်း	၁၈-ကြိမ်
၆။ ပုရွက်ကြောင်းလိုက်	၁၈-ကြိမ်
၇။ သီမန္တရိုက်	၁၆-ကြိမ်
၈။ ပျားကြီးစွဲ	၁၅-ကြိမ်
၉။ ကြက်ခြေးစု	၅-ကြိမ်
၁၀။ ဝက်ခေါင်းထိုး	၈-ကြိမ်
၁၁။ စကြာလည်(ဆီဆုံလှည့် ၄ကြိမ်ခွဲ)	၂၃-ကြိမ်
၁၂။ ယက္ကန်းခတ် (ဆက်ရက်ခုန့်)	၁၂-ကြိမ်
၁၃။ ကြက်ခြေခတ်	၂-ကြိမ်
၁၄။ ပျားကြီးစွဲ	၁-ကြိမ်
စုစုပေါင်း	၁၂၆-ကြိမ်

(၄၃၄) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ပုပ္ဖိးမြို့၊ ကုမာရာရာမတိုက်သစ်

အမှတ် (၈)

ပြည်အောင်စံ ဦးတိက္ခဉာဏကျောင်းတိုက်

သိမ်သမုတ်မုတ်တမ်းလွှာ

ပခုက္ကူမြို့၊ သီဟိုဠ်ရှင်ဘုရားကြီးကျောင်းတိုက်ဆရာတော်၊ ပုပ္ဖိးမြို့၊
မြို့ရှေ့ကျောင်းဆရာတော်၊ ညောင်ဦးမြို့၊ မဟာဝိသုတာရာမ တိုက်သစ်
ဆရာတော်၊ မြင်းခြံမြို့၊ ကိုးဆောင်တိုက် အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ပခုက္ကူကျောင်း
သစ်ဆရာတော်၊ ဤဆရာတော်ဘုရားကြီး လေးပါးတို့ကို အမှူးပြု၍
ပခုက္ကူမြို့၊ မဟာဝိသုတာရာမတိုက်၊ ဂဏဝါစက (စာချ)ဆရာတော်များ၊
ပုပ္ဖိးမြို့နှင့် တောင်ကလပ်ဆရာတော်များ အစရှိသော သံဃာတော်
(၆၆)ပါးတို့က ပုပ္ဖိးမြို့၊ ကုမာရာရာမတိုက်သစ်၊ အမှတ်(၈)၊ ပြည်အောင်စံ
ဦးတိက္ခဉာဏကျောင်းတိုက် အတွင်း၌ ပြည်မြို့နယ်၊ ကျီးသဲမြို့၊ ဘုရားကြီး
လမ်း၊ ငွေအိုးကြီးမော်တော်ပိုင်ရှင်၊ သိမ်ဒါယကာ ဦးကြည်သန်း+ သိမ်ဒါယ
ကာမ ဒေါ်အေးကြိုင်၊ သားသမီးများဖြစ်ကြသော မောင်အောင်သွင်ဦး၊
မစန်းစန်းရီ၊ မောင်လှထွန်းမြင့်၊ မသန်းသန်းဆွေ၊ မောင်ဇော်မြင့်၊
မောင်သက်ဝင်း၊ မခိုင်ခိုင်ထွေး၊ မနိုင်နိုင်ငယ်ထွန်း မိသားစုတို့၏ ပစ္စယာ
နဂ္ဂဟကို ခံယူတော်မူကြ၍ “သာသနာသောဘိနီ” အမည်ရှိသော ခဏ္ဍ
သိမ်တော်ကြီးကို သာသနာသက္ကရာဇ် - ၂၅၂၀-ပြည့်နှစ်၊ ကောဇာ
သက္ကရာဇ် - ၁၃၃၈-ခုနှစ်၊ ကဆုန်လပြည့်ကျော် ၂-ရက်၊ သောကြာနေ့
ည-၁၀နာရီ၊ ၀၇-မိနစ်အချိန်တွင် သမုတ်တော်မူကြပါသည်။

သိမ်နိမိတ်ကြား ဆရာတော်များ

၁။ ပခုက္ကူမြို့၊ သီဟိုဠ်ရှင်ဘုရားကြီးတိုက်ဆရာတော်	ဇး ၂၀-နာရီ
၂။ ပုပ္ဖိးမြို့၊ မြို့မအရှေ့ကျောင်းဆရာတော်	ဇး ၃၀-နာရီ
၃။ ညောင်ဦးမြို့၊ မဟာဝိသုတာရာမတိုက်သစ်ဆရာတော်	ဇး ၃၅-နာရီ
၄။ မြင်းခြံမြို့၊ ကိုးဆောင်တိုက်၊	
အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ပခုက္ကူကျောင်းသစ်ဆရာတော်	ဇး ၄၅-နာရီ

သိမ်စုတ်/သိမ်သုတ်ဆိုင်ရာ (သီမာကမ္မ) (၄၃၅)

သမာနသံဝါသ သီမာသမ္ပုတိကမ္မဝါစာ
ပထမအကြိမ် ရွတ်ပတ်သည့်ဆရာတော်များ

၁။ ပခုက္ကူမြို့၊ သီဟိုဠ်ရှင်ဘုရားကြီးတိုက်ဆရာတော်	၁၀း	၁၀-နာရီ
၂။ ညောင်ဦးမြို့၊ မဟာဝိသုတာရာမတိုက်သစ်ဆရာတော်	၁၀း	၁၀-နာရီ
၃။ မြင်းခြံမြို့၊ ကိုးဆောင်တိုက်၊		
အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ပခုက္ကူကျောင်းသစ်ဆရာတော်	၁၀း	၁၀-နာရီ

=====

သမာနသံဝါသ သီမာသမ္ပုတိကမ္မဝါစာ
ဒုတိယအကြိမ် ရွတ်ပတ်သည့်ဆရာတော်များ

၁။ စစ်ကိုင်းမြို့၊ မဟာဝိသုတာရာမညောင်တီဆရာတော်	၁၀း	၁၃-နာရီ
၂။ ပုပ္ပါးမြို့၊ မြို့မအရှေ့ကျောင်းဆရာတော်	၁၀း	၁၃-နာရီ
၃။ ပုပ္ပါးတောင်ကလပ် ရွှေဂူချောင်ဆရာတော်	၁၀း	၁၃-နာရီ

=====

သမာနသံဝါသ သီမာသမ္ပုတိကမ္မဝါစာ
တတိယအကြိမ် ရွတ်ပတ်သည့်ဆရာတော်များ

၁။ ပခုက္ကူမြို့၊ မဟာဝိသုတာရာမတိုက်		
မင်္ဂလာအေးကျောင်းဆရာတော်	၁၀း	၁၄-နာရီ
၂။ ပခုက္ကူမြို့၊ မဟာဝိသုတာရာမတိုက်		
သာသနဇောတိကတိုက်ကျောင်းဆရာတော်	၁၀း	၁၄-နာရီ
၃။ ပခုက္ကူမြို့၊ မဟာဝိသုတာရာမတိုက်		
ဓမ္မောဒယကျောင်းဆရာတော်	၁၀း	၁၄-နာရီ

=====

(၄၃၆) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

သမာနသံဝါသ သီမာသမ္ပုတိကမ္မဝါစာ
စတုတ္ထအကြိမ် ရွတ်ဖတ်သည့်ဆရာတော်များ

၁။ တောင်ဇင်းနယ်၊ ကွင်းဖလားကျောင်းဆရာတော်	၁၀း ၁၈-နာရီ
၂။ တောင်ဇင်းနယ်၊ မင်းကျောင်းဆရာတော်	၁၀း ၁၈-နာရီ
၃။ တောင်ဇင်းနယ်၊ ခွေးတောက်ပြုတ်ကျောင်းဆရာတော်	၁၀း ၁၈-နာရီ

=====

သမာနသံဝါသ သီမာသမ္ပုတိကမ္မဝါစာ
ပဉ္စမအကြိမ် ရွတ်ဖတ်သည့်ဆရာတော်များ

၁။ ပခုက္ကူမြို့၊ မဟာဝိသုတာရာမတိုက် ဓမ္မစေတီယတိုက်ကျောင်းဆရာတော်	၁၀း ၁၉-နာရီ
၂။ ပခုက္ကူမြို့၊ မဟာဝိသုတာရာမတိုက် ရတနသိဒ္ဓိကျောင်းဆရာတော်	၁၀း ၁၉-နာရီ
၃။ ပခုက္ကူမြို့၊ မဟာဝိသုတာရာမတိုက် သဒ္ဓမ္မဇောတိကတိုက်ကျောင်းဆရာတော်	၁၀း ၁၉-နာရီ

=====

သမာနသံဝါသ သီမာသမ္ပုတိကမ္မဝါစာ
ဆဋ္ဌမအကြိမ် ရွတ်ဖတ်သည့်ဆရာတော်များ

၁။ ပခုက္ကူမြို့၊ မဟာဝိသုတာရာမတိုက် ဓမ္မဓာရတိုက်ကျောင်းဆရာတော်	၁၀း ၂၂-နာရီ
၂။ ပခုက္ကူမြို့၊ မဟာဝိသုတာရာမတိုက် သီရိမာလာကျောင်းဆရာတော်	၁၀း ၂၂-နာရီ
၃။ မြိုင်မြို့၊ စိမ့်ကန်ကျောင်းဆရာတော်	၁၀း ၂၂-နာရီ

=====

ကမ္မာကမ္မဆိုင်ရာ ကမ္မဝါစာရွတ်ပတ်နည်းများ (၄၃၇)

သမာနုသံဝါသ သီမာသမ္ပုတိကမ္မဝါစာ
သတ္တမအကြိမ် ရွတ်ပတ်သည့်ဆရာတော်များ

၁။ ဂူဂျန်းကျောင်းဆရာတော်	၁၀း ၂၆-နာရီ
၂။ အင်တိုင်းကျောင်းဆရာတော်	၁၀း ၂၆-နာရီ
၃။ ညောင်ဦးမြို့ ရှစ်မျက်နှာကျောင်းဆရာတော်	၁၀း ၂၆-နာရီ

=====

အဝိပ္ပဝါသ သီမာသမ္ပုတိကမ္မဝါစာ
ပထမအကြိမ် ရွတ်ပတ်သည့်ဆရာတော်များ

၁။ ညောင်ဦးမြို့ မဟာဝိသုတာရာမတိုက်သစ်ဆရာတော်	၁၀း ၃၀-နာရီ
၂။ မြင်းခြံမြို့ ကိုးဆောင်တိုက် ပခုက္ကူကျောင်းသစ် ဆရာတော်	၁၀း ၃၀-နာရီ
၃။ ပခုက္ကူမြို့ မဟာဝိသုတာရာမတိုက် မင်္ဂလာအေးကျောင်းဆရာတော်	၁၀း ၃၀-နာရီ

=====

အဝိပ္ပဝါသ သီမာသမ္ပုတိကမ္မဝါစာ
ဒုတိယအကြိမ် ရွတ်ပတ်သည့်ဆရာတော်များ

၁။ စစ်ကိုင်းမြို့ မဟာဝိသုတာရာမညောင်တီဆရာတော်	၁၀း ၃၅-နာရီ
၂။ ပခုက္ကူမြို့ မဟာဝိသုတာရာမတိုက် သာသနဇောတိကတိုက်ကျောင်းဆရာတော်	၁၀း ၃၅-နာရီ
၃။ မြိုင်မြို့ စိမ့်ကန်ကျောင်းဆရာတော်	၁၀း ၃၅-နာရီ

=====

(၄၃၈) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

အဝိပ္ပဝါသ သီမာသမ္ပုတိကမ္မဝါစာ
တတိယအကြိမ် ရွတ်ပတ်သည့်ဆရာတော်များ

၁။ စစ်ကိုင်းမြို့၊ မဟာဝိသုတာရာမတိုက်	
သာသနာလင်္ကာရတိုက်ဆရာတော်	၁၀း ၃၆-နာရီ
၂။ ပခုက္ကူမြို့၊ မဟာဝိသုတာရာမတိုက်	
သာသနဇောတိပါလကျောင်း ဦးတေဇောဘာသ	၁၀း ၃၆-နာရီ
၃။ ပခုက္ကူမြို့၊ မဟာဝိသုတာရာမတိုက်	
သာသနဇောတိပါလကျောင်း ဦးပညိန္ဒြိယ	၁၀း ၃၆-နာရီ

အထက်ပါအစီအစဉ်ဖြင့် ၄-ကြိမ်တိုင်တိုင် နိမိတ်ကြားတော်မူ ကြ၍ သမာနသံဝါသသီမာသမ္ပုတိကမ္မဝါစာ ၇-ကြိမ်၊ အဝိပ္ပဝါသ သီမာသမ္ပုတိကမ္မဝါစာ ၃-ကြိမ်စီတို့ကို ဗုဒ္ဓနဗုဒ္ဓိ ၁၀-ပါးနှင့် လျော်ညီစွာ ရွတ်ဖတ်တော်မူကြသဖြင့် ၁၃၃၈-ခုနှစ်၊ ကဆုန်လပြည့်ကျော် ၂-ရက်၊ (၁၄၊ ၅၊ ၁၉၇၆) သောကြာနေ့၊ ည ၁၀း ၃၈-နာရီအချိန်တွင် သိမ်နုတ်/သိမ်မုတ်ခြင်း စီစဉ်ဆောင်ရွက်မှုများ ပြီးစီးအောင်မြင်ပါသတည်း။

*****

သိမ်အောင်စာ

လောကဂ္ဂ'ဝါဏီ မဏိသဇ္ဈပန္နနီ၊
ပုဏ္ဏိန္ဒြ'သီမဋ္ဌ'နိမိတ္တ'မာလိနီ။
ကာသာယ'ပဇ္ဇောတ'သုဒိတ္တကောမုဒိ၊
ဇောတေသု စက္ကမ္မရဝေဂ၊စာရိနီ။

လောကဂ္ဂဝါဏီ မဏိသဇ္ဈပန္နနီ = သုံးလောက ဘုံသူတို့သည် ကြည်ဖြူလေးမြတ် ပူဇော်အပ်သည်ဖြစ်၍ လောကသုံးပါးထက်မြတ်သော အစိန္တေယျ ဂုဏသခင် ရှင်တော်မြတ်ဘုရား၏ ရွှေနှုတ်

သိင်္ခတုတ်/သိင်္ခသမုတ်ဆိုင်ရာ (သီမာကမ္မ) (၄၃၉)

တော်တည်းဟူသော ကုမုဒြာကြာ တိုက်တော်အတွင်းမှ သန့်ရှင်းသော
 သာယာ ထွက်ပြုလာသော ဥတ္တိဒုတိယကမ္မဝါစာ အာဏာဓမ္မစက်
 ကျောက်မျက်ရတနာ သာခွါဘော်စင် ငွေခန်းမြှင် တို့ဖြင့် ဆင်ယင်ရိပ်ပတ်
 အထပ်ထပ်အကြိမ်ကြိမ် ဖွဲ့လိမ်ယှက်သန်း၍ ရှုမခန်းအောင် ဆန်းလည်း
 ဆန်းကြယ်ပေထသော။ **အဋ္ဌနိမိတ္တမာလိနီ** = အရှေ့အနောက်၊တောင်၊
 မြောက်ထောင့်တန်း ရပ်ရှစ်ခန်းတို့၌ ရစ်သန်းပိုင်းခြား နောင်ထင်ရှားအောင်
 မှတ်သားနိုင်မှု အကြောင်းပြုသည့် ရှစ်ခုသော နိမိတ်တည်းဟူသော
 နက္ခတ်တာယာ ရောင်ဝါကဲဆင့် ပုလဲပွင့်တို့ဖြင့် တင့်တင့်တယ်တယ်
 စံပယ်ကွန့်ပြီး ကြည့်နူးဘွယ်လည်း ရှိပေထသော။ **အယံ ပုတ္တိန္ဒြသီမာ** =
 သာသနာဝင် ရှင်ရဟန်းတော်တို့၏ ကမ္မာကမ္မ ကိစ္စကြီးငယ် အသွယ်
 သွယ်ကို အလွယ်တကူ ပြုမူကျင့်ဆောင်ရာ “သာသနာ့ သောဘိနီ”
 အမည်ပညတ် သမုတ်အပ်သော ဤခဏ္ဍာသိမ်ငါးတည်းဟူသော လမ်း
 ကြီးသည်။ **ကာသာယပဇ္ဇောတ သုဒ္ဓိတ္တကောမုဒီ** = ဥပသမ္ပဒ
 စရှိများမြှောင် ကံဆောင်အရှင်မြတ်တို့၏ တလျှပ်လျှပ် တရှိန်ရှိန် တထိန်
 ထိန်ထွန်းပြောင်သည့် သင်္ကန်းရောင်တည်းဟူသော ကုမုဒြာကြာရုံ
 ဖူးငုံအပေါင်းတို့ကို အကြောင်းစုံသင့် ကားကားစွင့်အောင် ပွင့်စေ
 တတ်သော ကောမုဒီငွေရောင်ဖြင့် တပြောင်ပြောင် တဝင်းဝင်း ထွန်းလင်း
 တောက်ပသည်ဖြစ်၍။ **စက္ကမ္မရဝေဂစာရိနီ** = ရွှေဘုန်းတော်သခင်
 အရှင်မြတ်ဘုရား၏ တရားအာဏာ ဒေသနာ ဓမ္မစက်တို့၏ မပျက်အရှည်
 လည်ရာဖြစ်၍ သာသနာတော်တည်းဟူသော အဇ္ဈောဝေဟင်
 ထက်ကောင်းကင်ခရီး၌ အဟုန်လျှင်လျှား ကျက်စားလှည့်လည်လျက်၊
 ဇောတေသု = သာသနာ့သံဝသ် အနှစ်ငါးထောင် ကာလပတ်လုံး
 ပျက်ပြိုးမရှိ စည့်စည့်ဝင်းဝင်း ထွန်းလင်း တောက်ပပါစေသတည်း။
 ထွန်းလင်း တောက်ပ ပါစေသော်။

(၄၄၀) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

သိမ်အောင်စာ (မြန်မာပြန်)

အောင်သူတကာတို့၏ ဇေယျာဘိဇေယျ ဥက္ကဋ္ဌမင်္ဂလာ မဟာမုနိ
 တြိလောကန္တူ သယမ္ဘူအစစ် ဖြစ်ကြီးဖြစ်တော်မူသော ငါတို့ မြတ်စွာ
 ဘုရားသည် လေးဆယ့်ငါးဝါ နှစ်ပေါင်းကြာအောင် သတ္တဝါ ဗိုလ်လူ
 ဟိန္ဒူတို့ကို ကယ်ယူချွေချွတ် တမွတ်ရိပ်သန် ပြည်နိဗ္ဗာန်သို့ လျှင်မြန်
 ထုတ်ချောက် ရောက်ကြီးရောက်စေတော်မူပြီးနောက် ပွင့်ထောက်မနီး
 ကျွတ်ပွဲကြီးကို မမှီရသူ ကြွင်းဗိုလ်လူတို့အား သနားဥဉ္ဇာ ကရုဏာ
 တော်ဖြင့် သာသနာတော်သုံးရပ်ကို ပညတ် ပိုင်းခြား ထားတော်မူခဲ့ရာ
 ဤယခုအခါ မြန်မာနိုင်ငံတော် တဝှမ်းလုံး၌ ထောက်နှိုးမရ ထွန်းပ
 ပွင့်လင်း နဝမခေတ်အတွင်း၌ ကြုံချင်းလှလှ ကြုံကြရသဖြင့် သီမဗန္ဓန
 ထာဝရကုသိုလ် ပြုလိုသော စေတနာ၊ သဒ္ဓါတရားကောင်းရှိကြသော
 ပြည်မြို့နယ်၊ ကျီးသဲမြို့၊ ဘုရားကြီးလမ်း၊ ငွေအိုးကြီးမော်တော်ပိုင်ရှင်
 သိမ်ဒါယကာ ဦးကြည်သန်း+ သိမ်ဒါယကာမ ဒေါ်အေးကြိုင်၊ သားသမီး
 များဖြစ်ကြသော မောင်အောင်သွင်ဦး၊ မစန်းစန်းရီ၊ မောင်လှထွန်းမြင့်၊
 မသန်းသန်းဆွေ၊ မောင်စော်မြင့်၊ မောင်သက်ဝင်း၊ မနိုင်နိုင်ထွေး၊
 မနိုင်နိုင်ငယ်ထွန်း မိသားစုတို့သည် လောကမျက်မြင် ထင်ထင်သမျှ
 သင်္ခါရဟု ဘောဂဝတ္ထု အစုစုကား ခုမြင်ခုပျောက် နှိုင်းထောက်ပုံမှီ
 ရေပွက်တည်သကဲ့သို့ အရှည်မခိုင် ယိမ်းယိုင်ပျက်စီး ပျက်ကြီး ပျက်ဆုံး
 ပျက်တုံးပျက်ဆဲ ပျက်မစဲဟု မမြဲသောသင်္ခါရ ဘိဇ္ဇန သဘောတို့ကို
 ဘွေးတောဆင်ခြင် အမှန်ကိုသိမြင်၍ ကိုယ်တွင်ကိန်းဝပ် ဝန်တို တတ်
 သည့် စေးကပ်သမျှ ကိလေသာအတွင်းရန်ကို တွန်းလှန် ပယ်ရှား
 ပြီး၍ ယထာဗလ ပစ္စယာနုဂ္ဂဟဖြင့် ထောက်မကြည်ဖြူ ပေးလှူပူဇော်
 လိုပါသောကြောင့် အရှင်ကောင်းတို့ဆိုင်ရာ သာသနာ့ကိစ္စ သီမဗန္ဓန
 သံဃာ့လုပ်ငန်းကြီးကို ကြိုးပမ်း ဆောင်ရွက်တော်မူပါရန် တောင်းပန်
 လျှောက်ချက်ကို နှစ်သက်ကြည်ဖြူ လက်ခံတော်မူကြသော ပခုက္ကူမြို့၊
 မဟာဝိသုဘာရာမတိုက် ဂဏမဟာဝိနာယက ဆရာတော်ဘုရားကြီး၊

သိမ်နုတ်/သိမ်သမုတ်ဆိုငရာ (သီမကမ္မ) (၄၄၁)

ပခုက္ကူမြို့၊ သီဟိုဠ်ရှင်ဘုရားကြီးတိုက် ဆရာတော်ဘုရားကြီး၊ ပုပ္ပါးမြို့၊
မြို့အရှေ့ကျောင်း ဆရာတော်ဘုရားကြီး၊ မြင်းခြံမြို့၊ ကိုးဆောင်တိုက်
ပခုက္ကူကျောင်းသစ်၊ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဆရာတော်ဘုရားကြီးတို့ အမှူး
ရှိသော သံဃာတော် အရှင်မြတ်အပေါင်းသည် ပုပ္ပါးမြို့၊ ပြည်အောင်စံ
ဘုရားအနီး ပြည်အောင်စံ (ဦးတိက္ခဉာဏ) ကျောင်းတိုက်အတွင်း၌
သန့်ရှင်းပြေပြစ် ဖုထစ်မထင် စည်မျက်နှာအသွင်ကဲ့သို့ မြေပြင်ပြန့်ပြန့်
မြေကိုသန့်ပြီးလျှင် “န စ ဘိက္ခဝေ သီမာယ သီမာ သမ္ဘိန္နိတဗ္ဗာ၊
ယော သမ္ဘိန္နေယျ၊ အာပတ္တိ ဒုတ္တဋ္ဌဿ” “န ဘိက္ခဝေ သီမာယ
သီမာ အဇ္ဈောတ္တရိတဗ္ဗာ၊ ယော အဇ္ဈောတ္တရေယျ အာပတ္တိ
ဒုတ္တဋ္ဌဿ”(ဝိ၊ ၃။ ၁၅၀။)ဟူသော အမိန့်တော် (၂)ရပ်ကို လေးမြတ်
ရှိသေစွာ နာခံမှတ်သားလျက် ရှည်လျားမြင့်ကြာ သာသနာတော် ထွန်း
ကားသော အရပ်ဖြစ်၍ အမှတ် သင်္ကေတမရှိ မသိကောင်း မမြင်
ကောင်းသော ရှေးဟောင်းသိမ်ဝှက်တို့ ငုတ်ကွယ်လျက် ရှိရာသော
ကြောင့် စပ်မိခြင်း ထပ်မံခြင်းဟူသော သမ္ဘေဒ အဇ္ဈောတ္တရဏ ဒေါသ
ပေါရယ် မငြိတွယ်ဘဲ စင်ကြယ်စေခြင်းငှါ “ပဌမံ တိစီဝရေန အဝိပ္ပ-
ဝါသော သမူဟန္တဗ္ဗာ၊ ပစ္စာ သမာနသံဝါသသီမာ သမူဟန္တဗ္ဗာ”
(ဝိ၊ ၃။ ၁၄၉။)ဟူသော ဒေသနာတော်နှင့်လျော်ညီစွာ အဝိပ္ပဝါသ
သီမာသမူဟနနကမ္မဝါစာ သမာနသံဝါသ သီမာသမူဟနန
ကမ္မဝါစာတို့ဖြင့် ထပ်ခါကြိမ်ဖန် ဂန္ထရု ညွှန်ပြစေစပ် ဓရပတ်၊ ပျားကြီး
စွဲ၊ ငှက်ကြီးဝဲ၊ ရင်ဘောင်တန်း၊ ထောင့်တန်း ကြက်ခြေ၊ အထွေထွေ
အနည်းနည်း ရှေးထုံးကြီးဖြင့် ပြေကြီးမလပ် ခြေရာထပ်မျှ စပ်ကာစပ်ကာ
ဖတ်ရွတ်ကာဖြင့် သင်္ကာသင်္ကာ သံသယဆူးငြောင့် မနှောင့်မယှက်
ပျက်စေကင်းစေ မှိုင်းစေပြီးမှ အတိအကျသေသည် ဆယ့်တစ်ချက်
သိမ်ပျက်လက္ခဏာ ဝိပ္ပတ္တိအခြင်းအရာတို့ကို စင်ကွာ လွတ်မြောက်စေ၍
နိမိတ်စေစပ် ပရိသတ်ကမ္မဝါ လက္ခဏာသုံးအင် ပြည့်စုံလင်၍ အောင်မြင်
ထမြောက်ကြောင်း ကောင်းသော ကျေးဇူးဂုဏ်အင်တို့နှင့် ပြည့်စုံလုံ

(၄၄၂)   ဘန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

လောက်စေခြင်းငှါ “ပဌမံ နိမိတ္တာ ကိတ္တောတဗ္ဗာ” (ဝိ၊ ၃၊ ၁၄၄။) ဟူသော
ဒေသနာတော်နှင့်အညီ ပတ်လည်ရှစ်ရပ် နိမိတ်စပ်အောင် ပရိယတ္တိ
ဝိသာရဒ ဗျတ္တ ပဋိပလဂုဏ် လောက်လုံပြည့်စုံတော်မူသော အရှင်မြတ်
တို့ အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် နိမိတ်ဖတ်ကြားတော်မူပြီးနောက် “နိမိတ္တ-
ကိတ္တနာနန္တရံ ဝုတ္တာယ သုဏာတု မေ ဘန္တေ သံဃောတိအာဒိ-
ကာယ ကမ္မဝါစာယ သီမာ ဗန္နိတဗ္ဗာ” (ဝိ၊ ၄၊ ၃၊ ၁၂၃။) ဟူ၍
အဋ္ဌကထာပါဌ် မိန့်အပ်သည်နှင့်အညီ ဆယ်ပါးဗျဉ္ဇန ဗုဒ္ဓိကျအောင်
ဌာနပယတ် ကရိုဏ်းစပ်၍ အထပ်ထပ်အကြိမ်ကြိမ် ထေရ်မဟိန်တို့
ငြိမ်ဆိတ်လေးမြတ် သပ်ရပ်သားနား ဖတ်ကြားသမုတ်အပ်သော
“သာသန သောဘိနီ” သညီထွန်းသစ် ဤခဏ္ဍသိမ်သစ်သည်
သာသနာသက္ကရာဇ် အတိတ်နှစ်အားဖြင့် ၂၅၂၀-ပြည့်၊ ကောဇာ
သက္ကရာဇ် နှစ်ပမာဏအားဖြင့် ၁၃၃၈-ခုနှစ်၊ ဥတုဂိမ္မန္တ ကဆုန်လ၌
ကာဠုဆုတ်ပက် ကျော်နှစ်ရက်တွင် ချိန်စက်နာရီ ယဇ္ဇိတွက်စပ် ၁၀-
နာရီ၊ ၁၀-မိနစ်အချိန်တွင် မြတ်စီန္တေ မုခပါဌ် ဥတ္တိဒုတိယ ကမ္မဝါစာ
အာဏာ တော်မြတ်အမိန့်ကြောင့် (၂)သိန်း (၄)သောင်း ထုပေါင်းယူဇနာ
မဟာပထဝီ မေဒနီဟု မြေဆီထွင်းဖောက် ရေတိုင်ရောက်အောင်
မပြောက်မပျက် ထွန်းတက်မြင့်ရှည် တည်လေရာကား သိကြား၊ ဗြဟ္မာ
ဒေဝါသူရ ဂန္ဓဗ္ဗနှင့် ယက္ခဗိုလ်လူ ခပ်သိမ်းသူတို့ ကြည်ဖြူဟစ်ကြွေး
ကောင်းချီးပေးလျက် ငြိမ်လေးသာစု ဇေယတုဖြင့် အောင်ဆုအောင်ပန်း
လန်းပါ စေသတည်း။ ။

သိမ်မွတ်/သိမ်သမုတ်ဆိုင်ရာ (သီမကမ္မ) (၄၄၃)

ဝိသုဒ္ဓိသိမ် သမုတ်ရန်

(ဝိသုဒ္ဓိသိမ် သမုတ်မီ ပြုလုပ်ရမည့် အစီအစဉ်)

- ၁။ သိမ်သမုတ်မည့်မြေကွက်သည် အခွန်လွတ် သာသနာ့မြေ ဖြစ်ရမည်။ မြို့နယ်မြေစာရင်းဦးစီးဌာန၌ ဆောင်ရွက်ရမည်။
- ၂။ သိမ်သမုတ်မည့်မြေကွက်ကို သက်ဆိုင်ရာမြို့နယ် အခွန်ဦးစီး ဌာနသို့ တင်ပြရမည်။
- ၃။ မြို့နယ်အခွန်ဦးစီးဌာနမှူးရုံးမှ တည်ဆဲ စည်းမျဉ်း ဥပဒေ များအရ လက်ခံဆောင်ရွက်ပြီး မိမိတို့မြို့နယ်ရှိ ဆိုင်ရာ ရုံးသို့ တင်ပြရမည်။
- ၄။ (ဆိုင်ရာ မြို့နယ်)ရုံးမှ သဘောထားမှတ်ချက်နှင့်တကွ မြို့နယ်အခွန်ဦးစီးဌာနမှူးရုံးသို့ ပြန်လည်ပို့ပေးရန်။
- ၅။ မြို့နယ်အခွန်ဦးစီးဌာနမှူးရုံးမှ မြို့နယ်အဆင့် ဆောင်ရွက် ချက်မှတ်တမ်း အပြည့်အစုံနှင့်တကွ အမှုတွဲကိုပြည်နယ်/ တိုင်း အခွန်ဦးစီးဌာနမှူးရုံးသို့ တင်ပြရန်။ မြို့နယ်ပြီးလျှင် ခရိုင်အဆင့်သို့ တင်ပြရမည်။
- ၆။ ပြည်နယ်/တိုင်း အခွန်ဦးစီးဌာနမှူးရုံးမှ မိမိသဘောထား မှတ်ချက်နှင့်တကွ ပြည်နယ်/တိုင်း အဆင့်ဆင့် အဖွဲ့သို့ တင်ပြရန်။
- ၇။ ပြည်နယ်/တိုင်းအဖွဲ့က မိမိသဘောထား မှတ်ချက်နှင့် တကွ ပြည်နယ်/တိုင်း အခွန်ဦးစီးဌာနမှူးရုံးသို့ ပေးပို့ရန်။
- ၈။ ပြည်နယ်/တိုင်း အခွန်ဦးစီးဌာနမှူးရုံးမှ ပြည်နယ်/တိုင်း အဆင့် ဆောင်ရွက်ချက်များနှင့်တကွ ထိုမှတစ်ဆင့် သာသနာရေး ဦးစီးဌာနသို့ ပေးပို့ရောက်ရှိ၍ သာသနာရေး

(၄၄၄) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ဦးစီးဌာနက သဘောထားမှတ်ချက် ပြန်လည် တင်ပြရန်။
သဘောထားမှတ်ချက် ရရှိပြီးပါက ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာနသို့
တင်ပြရန်။

ဤသို့ အဆင့်ဆင့်တင်ပြပြီး ဝိသုဒ္ဓိသိမ်သမုတ်ရန် အမိန့်
ရရှိပါက သိမ်သမုတ်မည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့်အညီ သိမ်နုတ်၊ သိမ်
သမုတ်ကံများ စီမံ ဆောင်ရွက်နိုင်တော့သည်။

သိမ်နှုတ်/သိမ်သမုတ်ဆိုင်ရာ (သီမကမ္မ) (၄၄၅)

ရှေးယခင်က အသုံးပြုခဲ့သော သိမ်အမိန့်ပေးပုံစံကို
နောင်လာနောက်သားများ ဗဟုသုတရရှိ သိနိုင်စေရန်
ရည်ရွယ်၍ ထည့်သွင်းအသုံးပြု ဖော်ပြလိုက်ပါသည်။

သိမ်အမိန့်ပေးပုံစံ

မြေရာ ပှတ်ပုံတင်စာအုပ် နံပါတ် (၁)တွဲတွင်

၁၉ .....၁၉ .....ခုနှစ်၊ ဆိုင်ရာနံပါတ်စဉ် နှင့်

ရေးသွင်းပြီးပြစ် သည်။

စရိုင်ရုံး။ ၁၉ .....၁၉ ..... ခုနှစ်၊ အခွန်တော်မူ နံပါတ်

(မူရင်းခွဲ)

ဗဒ္ဒသိမ်သမုတ်ရန် မြေပေး အမိန့်တော်

၁။ မြန်မာနိုင်ငံတော်အထက်ပိုင်း မြေခွန်တော် နည်းဥပဒေ ၅၃ က။

၂။ မြန်မာနိုင်ငံတော်အထက်ပိုင်း မြေခွန်တော် နည်းဥပဒေ ၃၄ ။

၃။ မြန်မာနိုင်ငံတော်အထက်ပိုင်း မြေခွန်တော် နည်းဥပဒေ ၅၂။

..... ခရိုင်၊ ..... မြို့နယ်၊ .....ကျေးရွာမြေ

ရွာနေ၊ လျှောက်ထားသူ၊ .....

နာခံရမည်မှာ၊ ..... ခရိုင်၊ .....

မြို့နယ်၊ ..... တိုက်နယ်၊ .....

ကွင်းအမှတ် ..... တွင် တည်ရှိ၍ ပူတွဲပါ မြေပုံအရ အောက်ပါ

နယ်နိမိတ်များအတွင်း ပိုင်းခြားသတ်မှတ်ထားသော ကေ----- ရှိ

(၄၄၆) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

မြေသည် ပကတိဂါမူလရွာမှ ဝိသုံဂါမအသီးအခြားရွာ တစ်ခုဖြစ်စေ။ ဤပိုင်းခြား
သတ်မှတ်ပြီးသော အသီးအခြားအရပ်ကို လျှောက်ထားသူ .....
..... အား ဝိသုံဂါမ ဘောဇက အသီးအခြား ရွာစားအဖြစ်ဖြင့်
ခန့်အပ်ပေးသနားတော်မူသည်။

လျှောက်ထားသူ ..... က ဝိသုံဂါမ ဘောဇက
အသီးအခြားရွာစား သနားတော်ခံစေ။

၁။ မြောက်အလား .....
.....

၂။ တောင်အလား .....
.....

၃။ အရှေ့အလား .....
.....

၄။ အနောက်အလား .....
.....

သနားတော်ခံရသည့်မြေကို ဗဒ္ဒသိမ်သမုတ်ရန် အသုံးမပြုလျှင် သနား
တော်မူရင်း အမိန့်တော်မှာ ပျက်ပြယ်စေ။

=====

ရက်စွဲ။ ။ ၁၉-----ခုနှစ်၊
 ကော်လိပ်တော်အရာရှိ
 လ၊ ရက်။ အရေးပိုင်။
 ကျေးဇူး/အုပ်စု၊ နယ်/မြို့မ ဆိုရာအခွန်တော်။

မြေတိုင်း စာရေးထံ ဆင့်စာ

ပူးတွဲပါ နယ်ပုံတွင် ဖော်ပြသည့် မြေကွက်ကို မြေပုံတွင် ပုံထုတ်
 ရေးသွင်းပြီးနောက်၊ ရေးသွင်းမှတ်သားပြီးကြောင်း သက်သေခံ လက်မှတ်
 နှင့်တကွ ယခုအမိန့်တော် မူရင်းခွဲကို ပြန်ပို့စေလိုကြောင်း။

အမိန့်ထုတ်ပေးသူ အရာရှိ။

မြို့ ..... ၊ ရာထူး၊ ..... ၊
 ၁၉ ..... ခုနှစ်၊ .....လ၊ ..... ရက်။

အုပ်စုနယ်
 မြို့မ

..... ထံသို့ အစီအရင်ခံစာ။

(၁) ပူးတွဲပါ မြေပုံနှင့်တကွ အမိန့်တော်မူရင်းခွဲကို
 ၁၉ ..... ခု၊ ..... လ၊ ..... ရက်နေ့တွင်
 လက်ခံရရှိပြီးဖြစ်၍။

(၂) ၁၉ ..... ခု၊ ..... လ၊ ..... ရက်နေ့တွင်

(၄၄၈) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ပြန်ပို့ပါကြောင်း၊ ပူးတွဲပါနယ်ပုံတွင် ဖော်ပြသည့် ပေးသနားတော်မူသော
မြေကွက်ကို မြေပုံတွင် ပုံထုတ်ရေးသွင်းပြီးကြောင်း။ သက်သေခံ
လက်မှတ်များ ရေးထိုး၍ ပေးပို့ပါကြောင်း။

----- မြို့၊ အစွန်တော် မြေတိုင်းစာရေး။

၁၉ ..... ခု၊ ..... လ၊ ..... ရက်။

၁၉ ..... ခု၊ ..... လ၊ ..... ရက်နေ့တွင်
လက်ခံရရှိသည့် အမှုတွဲတွင် တွဲထားရမည်။

၁၉ ..... ခု၊ ..... လ၊ ..... ရက်။

အမိန့်ထုတ်ပေးသူ အရာရှိ။

ဗဒ္ဒသိမ်သမုတ်ရာ၌ ဝိသိုဏ်ဗ ခံယူရန် လျှောက်လွှာပုံစံ (က)

၁၂-ပဲတန် ရုံးအခွန်တော်တံဆိပ်
ခေါင်းကပ်ရန်နေရာ။

.....မြို့၊

အရေးပိုင်မင်း ရုံးတော်သို့
လျှောက်ထားရန်။

၁၉ ..... ခု၊ ..... လ၊ ..... ရက်။

လျှောက်ထားသူ .....၊ .....မြို့။

အထက်အမည်ပါ လျှောက်ထားသူက အောက်ပါအတိုင်း လျှောက်
ထားပါသည်။

၁။ လျှောက်ထားရန်အကြောင်းမှာ ပူးတွဲတင်ဆက်ပါ မြေပုံအရ
..... မြို့၊ ..... ကွင်းနံပါတ်
..... ခုနှစ်၊ ဦးပိုင်အမှတ်။

ဧရိယာ ဧက .....၊ ဒသမ ..... အနက်မှ မှန်ဖြင့်
ပြထားသော မြေဧက .....၊ ဒသမ ..... သို့မဟုတ်
အလျားပေ (   ) အနံပေ (   )ရှိ မြေရာကို (ပကတိ ဂါမ)
မူလရွာမှခွဲထုတ်၍ (ဝိသိုဏ်ဗဘောဇက) အသီးအခြားရွာစားခန့်အပ် ပေးသနား
ရန် လျှောက်လွှာ တင်သွင်းပါသည်။

၂။ လျှောက်လွှာနှင့်ပူးတွဲ၍ သက်ဆိုင်ရာ နေထိုင်သီတင်းသုံး တော်မူ
သော ဘုန်းတော်ကြီး၏ ခွင့်ပြုထောက်ခံလွှာကိုလည်း တင်သွင်း
ပေးပို့ပါသည်။

(၄၅၀) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

သို့ပါ၍ ပူးတွဲပါမြေပုံအရ မှင်နီဖြင့်ပြထားသော မြေရာအရပ်ကို
(ပကတိဂါမ) မူလရွာမှခွဲထုတ်၍ ဗန္ဓုသိမ်သမုတ်ရန်၊ (ပိသုံဂါမ
ဘောဇက) အသီးအခြား ရွာစား ခန့်အပ်ပေးသနား ပါမည့်
အကြောင်း။

လျှောက်လွှာတင်သွင်းသူလက်မှတ်-

စားရေးသူလက်မှတ် -

=====

Land Revenue II Grant 1-B,

ဗုဒ္ဓသိမ်သမုတ်ရန် မြေပေး အမိန့်တော်

- ၁။ မြန်မာနိုင်ငံတော်အထက်ပိုင်း မြေခွန်တော် နည်းဥပဒေ ၅၃ က။
 ၂။ မြန်မာနိုင်ငံတော်အထက်ပိုင်း မြေခွန်တော် နည်းဥပဒေ ၃၄ ။
 ၃။ မြန်မာနိုင်ငံတော်အထက်ပိုင်း မြေခွန်တော် နည်းဥပဒေ ၅၂။

..... ခရိုင်၊ ..... မြို့နယ်၊ .....ကျေးရွာမြေ၊

..... ရွာနေ၊ လျှောက်ထားသူ၊ .....

နာခံရမည်မှာ၊ ..... ခရိုင်၊ ..... မြို့နယ်၊

..... တိုက်နယ်၊ ..... ကွင်းအမှတ် ..... တွင် တည်ရှိ၍

ပူးတွဲပါ မြေပုံအရ အောက်ဖော်ပြပါ နယ်နိမိတ်များအတွင်း
 ပိုင်းခြားသတ်မှတ်ထားသော ဧက..... ရှိ မြေသည် ပကတိဥပဒေ မူလရွာမှ
 ဝိသိုဇ် အသီးအခြား ရွာတစ်ခုဖြစ်စေ။

ဤပိုင်းခြားသတ်မှတ်ပြီးသော အသီးအခြားအရပ်ကို-

လျှောက်ထားသူ ..... အား ဝိသိုဇ်ဥပဒေအရ အသီးအခြား
 ရွာစားအဖြစ်ဖြင့် ခန့်အပ်ပေးသနားတော်မူသည်။

လျှောက်ထားသူ ..... က ဝိသိုဇ်ဥပဒေအရ
 အသီးအခြား ရွာစား သနားတော်မူစေ။

၁။ မြောက်အလား .....

(၄၅၂)   ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

၂။ တောင်အလား .....
.....

၃။ အရှေ့အလား .....
.....

၄။ အနောက်အလား .....
.....

အသနားတော်ခံရသည့်မြေကို ဗဒ္ဒသိမ်သမုတ်ရန် အသုံးမပြုလျှင်
သနားတော်မူရင်း အမိန့်တော်မှာ ပျက်ပြယ်စေ။

=====

ကမ္မာကမ္မဆိုင်ရာ ကမ္မဝါစာရွတ်ဖတ်နည်းများ (၄၅၃)

ကမ္မာကမ္မဆိုင်ရာ
ကမ္မဝါစာရွတ်ဖတ် အသံထွက်နည်းများ

ကမ္မဝါစာဖတ်နည်း

(၁) “ကမ္မဝါ လျှာကျိုးစေရမည်”ဟူသော ရှေးဝိနည်းဓိုရ် မထေရ်မြတ် တို့၏ မိန့်မှာတော်မူချက်အရ သက်ဆိုင်ရာ ကမ္မဝါစာပါဠိအတွက် သိထိလ၊ ခနိတ၊ နိဂ္ဂဟိတ၊ ဝိမုတ္တ-စသော အရေးကြီးသည့် ဗျူဟဗုဒ္ဓိများ၊ ဌာန်နေ ဌာန်ထား၊ ကရိုဏ်း ပယတ် အသွားများကို ရှေးဦးကပင် နားလည်သိရှိပြီးဖြစ်ကာ ကမ္မဝါစာအတွက် လျှာကျိုး ပြီးသော ပုဂ္ဂိုလ်သူမြတ် ဖြစ်သင့်ပါသည်။

(၂) အထူးအားဖြင့် တစ်ခါတစ်ရံ “မြင်းကောင်း ခွဲလိပ်”ဟူသကဲ့သို့ သမ္ပန္န ကို ဝဝတ္ထိတပြုကာ အမှတ်တမဲ့ ရွတ်ဆိုမိတတ်ပါသည်။

ဥပမာ- ဥပသမ္ပဒ ကမ္မဝါစာ၌ အာယသ္မတော တိဿဿ ဥပသမ္ပဒါပေက္ခော-ကို ရွတ်ဆိုရာဝယ် အာယသ္မတော တိဿဿ-တွင် စဉ်းငယ်ရပ်တန့်၍ ဥပသမ္ပဒါပေက္ခောကို သက်သက်သာသာ ရွတ်ဆိုလျှင် ဝဝတ္ထိတမဖြစ်ဘဲ သမ္ပန္နစင်စစ် ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ သို့သော် ထိုသုံးပုဒ်ကို တဆက်တည်းရွတ်ဆိုသည့်အတွက် လေမမိပဲ ဥပသမ္ပဒါပေက္ခောဝယ် ဥပသမ္ပဒါ-တွင်သာ လေပြတ်ရပ်၍ ပေက္ခော-ကို သီးခြား ရွတ်ဆိုမိတတ်ပါသည်။ ထိုအချက် သတိချပ်ဖွယ်ဖြစ်ပါသည်။

(၃) ထို့ပြင် ဥပသမ္ပန္နော သံယေန-၌ကဲ့သို့ (သမ် - ပန်- သံ)ဟူသော (အမ် - အန် - အံ)သုံးချက်ကို ကွဲပြားစွာရွတ်ဆိုမိရန်လည်း သတိပြု သင့်ပါသည်။ ထင်ရှားစေပါဦးအံ့ - ဥပသမ္ပန္နော သံယေန-ဝယ် (က) မကာရန္တဖြစ်သော (သမ်)အတွက် နှုတ်ခမ်းကို ပိတ်ပြီးလျှင် ပြီးချင်း

(၄၅၄) ဘဒ္ဒကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ဖွင့်ပေးလိုက်ခြင်းဖြင့် ပီသသော မ-ကာရန္တ အသံကို ရနိုင်ပါသည်။
(ထိုအချက်ကိုထင်ရှားစေရန် မ-အက္ခရာချည်းသက်သက် စဉ်းစား၍
မ. မ. မ. မ-ဟု လေးကြိမ်လောက်ရွတ်ကြည့် စမ်းသပ်နိုင်ပါသည်)

(ခ) န-ကာရန္တဖြစ်သော (ပန်)အတွက် လျှာဖျားကို သွားရင်း
သွားခြေသို့ထိ၍ ရွတ်ဆိုခြင်းဖြင့် ပီသသော န-ကာရန္တအသံကို
ရနိုင်ပါသည်။ (ထိုအချက်ကိုထင်ရှားစေရန်လည်း န-အက္ခရာ
ချည်းသက်သက် စဉ်းစား၍ န. န. န. န-ဟု လေးကြိမ်လောက်
ရွတ်ကြည့်ပြီး စမ်းသပ်နိုင်ပါသည်။)

(ဂ) နိဂ္ဂဟိတန္တဖြစ်သော (သံ)အတွက်ကား **တနိုက်ကို နိပ်
နိဂ္ဂဟိတ် ပိတ်၍ ရွတ်လေပါ-ဟူသောအတိုင်း နှုတ်ခမ်းကို ပိတ်၍**
ရွတ်ခြင်းဖြင့် ပီသသော နိဂ္ဂဟိတန္တအသံကို ရနိုင်ပါသည်

ဤအချက်ကိုကား ပိနည်း မိုရ်အရှင်မြတ်တိုင်း အထူးသတိ ချပ်ပြီး
ဖြစ်ကြသည်က များပါသည်။

ဤဖော်ပြရာပါ (အမ် - အန် - အံ)သုံးချက်ကို အထူးသတိ
ချပ်ပါမှ အန္တရာယိကေဟိ-စသော န-ကာရန္တ ဥပသမ္ပဒါပေက္ခာ-
စသော မ-ကာရန္တအရာတို့၌ မိမိကိုယ်မိမိ ကျေနပ်အားရ နိုင်ပါ
သည်။ မှန်၏ အန္တရာယိကေဟိ-ဝယ် (အန်) ၌ (နိ)အတွက် တစ်ကြိမ်
(တ)အတွက် တစ်ကြိမ် နှစ်ကြိမ်တိုင်တိုင် လျှာဖျားကို သွားရင်း
သွားခြေသို့ထိ၍ ရွတ်ဆိုမှ မိမိ ကျေနပ် အားရသော န-ကာရန္တသံကို
ရရှိမည်ဖြစ်ပါသည်။ စမ်းသပ်၍ ရွတ်ဆိုကြည့်တော်မူရန် ဖြစ်ပါသည်။

ဥပသမ္ပဒါပေက္ခာ-၌လည်း (သမ်)၌ (မ်)အတွက် တစ်ကြိမ်
(ပ) အတွက်တစ်ကြိမ် နှစ်ကြိမ်တိုင်တိုင် နှုတ်ခမ်းကို ပိတ်ဖွင့် ပိတ်ဖွင့်
ရွတ်ဆိုမှ မိမိကျေနပ်အားရသော မ-ကာရန္တသံကို ရရှိမည်ဖြစ်ပါ
သည်။

ကမ္မာကမ္မဆိုငရာ ကမ္မဝါစာရွတ်ဖတ်နည်းများ (၄၅၅)

(၄) ထို့ပြင် (ဓ - ဌ - ဍ - ဎ - ဏ - ဏ - ဏ)တည်းဟူသော မုဒ္ဒဇအက္ခရာ (တ - ထ - ဒ - ဓ - န - လ - သ)ဟူသော ဒန္တဇအက္ခရာတို့၌လည်း မုဒ္ဒဇအက္ခရာဝယ် (ရ)သည် မှန်ဖြစ်၏။ တစ်နည်း ဆရာဖြစ်၏။ ထိုမုဒ္ဒဇ (ရ)ကိုရွတ်ဆိုသောအခါ၌ မိမိ၏ လျှာနေလျှာထားကို အမှတ်ပြု၍ ကျန်သော မုဒ္ဒဇအက္ခရာတို့၌လည်း (ရ)နည်းတူ လျှာကိုထား၍ ရွတ်ဆိုလျှင် ကျေနပ်အားရလောက်သော မုဒ္ဒဇအက္ခရာကို ပီသစွာ ဖြစ်ပေါ် လာပါမည်။

ဒန္တဇအက္ခရာတို့တွင်လည်း (သ)သည် မှန်ဖြစ်၏။ တစ်နည်း ဆရာဖြစ်၏။ ထိုဒန္တဇ (သ)အက္ခရာကို ရွတ်ဆိုသောအခါ၌ မိမိ၏ လျှာနေလျှာထားကို သတိပြု၍ သ. သ. သ. သ- 'ကု လေးကြိမ် လောက် ရွတ်ဆိုကြည့်လျှင် လျှာဖျားကို သွားရင်းသွားခြေသို့စိုက်၍ ရွတ်ဆိုသည်ကို တွေ့ရှိရပါမည်။ ကြွင်းကျန်သော ဒန္တဇအက္ခရာတို့၌လည်း (သ)အက္ခရာနည်းတူ လျှာကိုထား၍ ရွတ်ဆိုလျှင် ကျေနပ်အားရလောက်သော ဒန္တဇအက္ခရာတို့ ပီသစွာဖြစ်ပေါ် လာပါမည်။ (တိပိဋကဓရ၊ မင်းကွန်းမဟာထေရ်)

===000===

ကမ္မဝါစာကြောင့် ကံပျက်ခြင်း

၃၉၀။ ဝတ်-သံ-ပုဂ်-ဥတ် မသုံးသပ် ဥတ်ကို နောက်မှာထား။

၃၉၁။ ဥတ္တိဝိပတ် အပ်ငါးရပ် သမ္ပတ်အပြန်ငါး။

၃၉၂။ ကမ္မဝါလဲ ဥတ္တိနဲ့ ခွဲလေစိပ်၊ သမ်ငါး။

၃၉၃။ အက္ခရာပဒံ ယုတ်လျော့ကျန် ဆယ်တန်သဒ္ဒါမှာ။

၃၉၄။ ကမ္မဝါမှာ ကံပျက်ရာ ဥတ်မှာ ထိုနည်းလား။

၁။ ဝတ္ထုအပရာမသန = ရဟန်းလောင်း၏နာမည်ကို မရွတ်မဖတ်ခြင်း။

(၄၅၆) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

၂။ သံဃအပရာမသန = သံဃော-ဟူသောပုဒ်ကို မရွတ်မဖတ်ခြင်း။

၃။ ပုဂ္ဂလအပရာမသန = ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာတော်၏အမည်ကို မရွတ်မဖတ်ခြင်း။

၄။ သာဝနဟာပန = ကမ္မဝါစာကို မရွတ်မဖတ်ခြင်း။

၅။ အကလေ ဝါ သာဝန = ကမ္မဝါစာကို ရွတ်ဖတ်ပြီးမှ ညတ်ကို ရွတ်ဖတ်ခြင်း။

ဟု ကမ္မဝါစာကြောင့် ကံပျက်ကြောင်း ငါးပါးရှိသည်။

သာဝနဟာပန-ဟူသည် ကမ္မဝါစာကို လုံးဝ မရွတ်ဖတ်ဘဲ ညတ်ကိုချည်း ရွတ်ဖတ်ခြင်းဖြစ်သည်။ ဥတ္တိဒုတိယကံ ကမ္မဝါစာ ရွတ်ဖတ်သည်ရှိသော် အက္ခရာကိုဖြစ်စေ၊ ပုဒ်ကိုဖြစ်စေ ပီပီသသ မရွတ်ဖတ်နိုင်ခြင်းသည်လည်း 'သာဝနဟာပန' ပင်ဖြစ်သည်။

ဥတ္တိစတုတ္ထကံ၌ ညတ်ကို ၁-ကြိမ်၊ ကမ္မဝါစာကို ၃-ကြိမ်ရွတ်ဖတ်သော်လည်းကောင်း၊ အက္ခရာကိုဖြစ်စေ၊ ပုဒ်ကိုဖြစ်စေ ကျနေသော်လည်းကောင်း၊ ပီပီသသ(ဌာန်-ကရိုဏ်း-ပယတ်စနစ်တကျ) မရွတ်ဖတ်နိုင်ခြင်းသည်သော်လည်းကောင်း 'သာဝနဟာပန' ပင်ဖြစ်သည်။

ဒုရုတ္တ = ပီပီသသမရွတ်ဖတ်နိုင်ခြင်းဟူသည် ရွတ်ဖတ်လိုသည့် အက္ခရာကတစ်မျိုး ရွတ်ဖတ်သည့်အက္ခရာအသံကတစ်ခြားဖြစ်သည်ကိုဆိုသည်။

ထို့ကြောင့်-

သိထိလံ ဓနိတဉ္စ ဒီဃရသံ၊ ဂရကံ လဟုကဉ္စ နိဂ္ဂဟိတံ။
သမ္ပန္တံဝဝတ္တိတံ ဝိမုတ္တံ၊ ဒသဓာ ဗျဉ္ဇနဗုဒ္ဓိယာ ပဘောဒေါတိ။

(ဝိ၊ သင်္ဂဟ၊ ၃၉၈)

ကမ္ဘာကမ္ဘာဆိုင်ရာ ကမ္ဘာဝါစာရွတ်ဖတ်နည်းများ (၄၅၇)

“လျော့-ပြင်း-ရှည်-တို လေး-ပေါ့ဆို ပိတ်-သို-လွှတ်-စပ်-
ဖြတ်-ဟူသော ဗျဉ္ဇနဗျဉ္ဇိ အသံဆယ်မျိုးကို သိရှိနားလည်ရမည်။

ဌာနံ၊ ကရိုဏ်း၊ ပယတ်ကိုလည်း သေသေချာချာနားလည်ပြီး
အသံမှန်မှန်ထွက်နိုင်အောင် ဂရုတစိုက် ပီပီသသ ရွတ်ဖတ်တတ်အောင်
လေ့ကျင့်ရမည်။

၄၁၀။ ပ . တ သိထိ၊ ဝဂ်တွင်ရှိ၊ ဓနိ-ဒ စမှတ်။

ဝဂ်နှစ်ဆယ့်ငါးလုံးတို့တွင်-

ပဌမအက္ခရာ(၅)လုံး၊ တတိယအက္ခရာ (၅)ငါးလုံးသည်
သိထိလအက္ခရာမည်၏။ က-ဂ၊ စ-ဇ၊ ဋ-ဍ၊ တ-ဒ၊ ပ-ဗ၊
ဤဆယ်လုံးတည်း။

ဒုတိယအက္ခရာငါးလုံး၊ စတုတ္ထအက္ခရာငါးလုံးသည် ဓနိတ
မည်၏။ ခ-ဃ၊ ဆ-ဈ၊ ဌ-ဗ၊ ထ-ဓ၊ ဖ-ဘ၊ ဤဆယ်လုံးတည်း။

၄၁၁။ ငါးလုံးဒီဃ၊ သုံးရဿ၊ ဂ . လ နှစ်မည်ထပ်။

အာ-ဤ-ဦ-ဇ-ဩ ဤငါးလုံးသည် ဒီဃ-လည်းမည်၏။
ဂရ-လည်းမည်၏။ အ-ဣ-ဥ သုံးလုံးသည် ရဿ- လည်းမည်၏။
လဟ-လည်းမည်၏။ ဤအရာ၌ ဒီဃသရနှင့် ယှဉ်(တွဲ)သောဗျည်း
တို့သည်လည်း ဒီဃ-ပင် မည်ကုန်၏။ ရဿသရနှင့် ယှဉ်(တွဲ)သော
ဗျည်းတို့သည်လည်း ရဿ-ပင်မည်ကုန်၏။

၄၁၂။ သံယုဂ်၊ နိဂ္ဂဟိတ၊ နှောင်းပြန်ကာ၊ ရဿ ဂရမှတ်။

ရဿ-ပင်ဖြစ်သော်လည်း နောက်၌သံယုဂ် (လုံးတင်အက္ခရာ)
ရှိခဲ့သော်လည်းကောင်း၊ နိဂ္ဂဟိတ်ရှိခဲ့သော်လည်းကောင်း ဂရ-မည်
ပြန်၏။

ဒ၊တ္ထ၊ ဓမ္မ၊ ဣဋ္ဌ၊ ယိဋ္ဌ၊ ဥဒ္ဓ၊ မုဒ္ဓ၊ သံဃ-စသည်။

၄၁၃။ ဗိန္နု၊ နိဂ္ဂဟိတ်၊ ခံတွင်းပိတ်၊ မပိတ် ပိမှတ်မှတ်။

(၄၅၈) တဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပတ္ထိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ခံတွင်းကိုပိတ်၍ ရွတ်အပ်သော ဗိန္ဒုတစ်ခုသည် ‘နိဂ္ဂဟိတ’
မည်၏။

ခံတွင်းကို မပိတ်မူ၍ ရွတ်အပ်သော အက္ခရာစုသည် ‘ဝိမုတ္တ’
မည်၏။

၄၁၄။ သမ္ဗုဒ္ဓိသန္တိ၊ ပုဒ်ဖြတ်ဘိ၊ ဝဝတ္ထိတမှတ်။

—ယဿာ ယသ္မာတော ခမတိ။ (သမ္ဗုဒ္ဓိ)

—ယဿ အာယသ္မာတော ခမတိ။ (ဝဝတ္ထိတ)

၄၁၅။ သိ-ခ-နိဂ-ဝိ၊ ပြန်လှန်ဘိ၊ ပျက်၏ ညှပ်-ကမ္မဝါ။

သိထိလကို ခနိတ၊ ခနိတကိုသိထိလ တစ်စုံ၊ နိဂ္ဂဟိတကို
ဝိမုတ္တ၊ ဝိမုတ္တ နိဂ္ဂဟိတကိုတစ်စုံ၊ ဤသဒ္ဒါအစုံ နှစ်ခုသည် ပြန်၍ရွတ်
ဆိုခဲ့သော် ဥတ္တိဝိပတ္တိ၊ ကမ္မဝါစာဝိပတ္တိဖြစ်၏။ ကံပျက်၏။

၄၁၆။ ဒီ-ရသိ၊ ခ-လံ၊ ဝဝတ်-သမ်၊ ကံကို မဖျက်ရာ။

ဒီဃ-ရဿ တစ်စုံ၊ ဂရု-လဟု တစ်စုံ၊ သမ္ဗုဒ္ဓိ-ဝဝတ္ထိတ
တစ်စုံ၊

ဤသုံးစုံတို့သည် ပြန်လှန်ရွတ်ဆိုမိသော်လည်း ကံကိုမဖျက်
တတ်ကုန်၊ ဝိမတိဋီကာ၌- သိထိလချင်းဖြစ်သော်လည်း ဝဂ်တစ်ပါး၌
သိထိလအက္ခရာကို ဝဂ်တစ်ပါး၌ သိထိလပြု၍ ရွတ်ဆိုမိခဲ့သော်ကံပျက်
၏။ ဟု မိန့်ဆို၏။

ကမ္မဝါစာ ရွတ်ဖတ်ရာဝယ်

သိထိလ

သုဏာထု

ပတ္တကလ္လံ

ခနိတ

သုဏာထု

ပတ္တကလ္လံ

မှတ်ချက်

ကံပျက်

ကမ္ဘာကမ္ဘာဆိုငါ့ ကမ္ဘာဝါစာရွတ်ဖတ်နည်းများ (၄၅၉)

သော ဥတ္တိ   သော ဥတ္တိ   ။

ခနိတ   သိထိလ
ဘန္တေ   ဗန္တေ   ။
သံယော   သံဂေါ   ။

ဝိမုတ္တ   နိဂ္ဂဟိတ
သုဏာတု   သုဏံတု   ။
သော ဥတ္တိ   သေံ ဥတ္တိ   ။

နိဂ္ဂဟိတ   ဝိမုတ္တ
ပတ္တကလ္လံ   ပတ္တကလ္လာ   ။

အနုရူပအရာ

- ဒီဃ----- ရဿ
- ဘိက္ခုနံ----- ဘိက္ခုနံ
- ဗဟူသု ----- ဗဟူသု
- နက္ခမတိ----- န ခမတိ
- ဥပသမ္ပဒါပေက္ခော-----ဥပသမ္ပဒါပေခေါ

ဤသို့လျှောက်ပတ်သော အရာ၌သာလျှင် ဒီဃ-ရဿ၊

ရဿ-ဒီဃ အစရှိသည်ဖြင့် ရွတ်ဖတ်အပ်၏။

အနုရူပအရာ

- နာဂေါ-----နဂေါ

(၄၆၀) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

- သံဃော-----သံဃော

- တိဿော-----တိဿော

- ယာစတိ-----ယာစန္တိ

ဤသို့ မလျှောက်ပတ်သောအရာတို့၌ ဒီဃ-ရဿ၊ ရဿ-ဒီဃအစရှိသည်ဖြင့် ပြန်လှန်၍ မရွတ်မဖတ်ရ။

သဗ္ဗန္တနှင့်ဝဝတ္ထိသဒ္ဒါကိုကား အချင်းခပ်သိမ်းပြန်လှန်၍ ရွတ်ဖတ်နိုင်သည်။

သစ္စိကတ္ထပရမတ္ထေန= သစ္စိကဋ္ဌ ပရမဋ္ဌေန-ဟု သင့်လျော်သော အာဒေသဖြစ်လျှင် ဝဂ်တစ်ပါးက ခနိတအက္ခရာကို ဝဂ်တစ်ပါးက ခနိတအက္ခရာပြု၍လည်းကောင်း၊ ဝဂ်တစ်ပါးက သိထိလအက္ခရာကို ဝဂ်တစ်ပါးက သိထိလအက္ခရာပြု၍လည်းကောင်း ရွတ်ဆိုနိုင်၏။ ဒုရတ္တမဖြစ်။

မသင့်လျော်သော အာဒေသဖြစ်မှုကား သိထိလအက္ခရာကို ခနိတအက္ခရာ ပြုသည်ကိုမဆိုထားဘိ ဝဂ်တစ်ပါးကသိထိလအက္ခရာကို ဝဂ်တစ်ပါးကသိထိလအက္ခရာ ပြု၍လည်းကောင်း၊ ဝဂ်တစ်ပါးက ခနိတအက္ခရာကို ဝဂ်တစ်ပါးကခနိတအက္ခရာ ပြု၍လည်းကောင်း ရွတ်ဆိုလျှင် ဒုရတ္တဖြစ်၏။

သီထိလ

သုဏ္ဍာတု

သုဏ္ဍာရု

စိတ္တမာနတ္ထော

စိတ္တမာနဋ္ဌော

ခနိတ

အနုသိဋ္ဌော

အနုသိတ္ထော

ပရိသုဒ္ဓေါ

ပရိသုပော

ဝဂ်၏ပဉ္စမအက္ခရာငါးလုံးနှင့် အ-ဝဂ်အက္ခရာ ၈-လုံးတို့ကို သိထိလ-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ခနိတဟူ၍လည်းကောင်း၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာတို့၌ မဖွင့်မဆိုကြ၊ ထို့ကြောင့် ထို(၁၁)လုံးသောအက္ခရာတို့ကို “ဉာယဝိမုတ္တအက္ခရာ”ဟူ၍ဆိုသင့်၏။ ထို(၁၁)လုံးသောအက္ခရာ တို့ကို

ကမ္မာကမ္မဆိုငရာ ကမ္မဝါစာရွတ်ဖတ်နည်းများ (၄၆၁)

လျော့လျော့ ရွတ်မိသည်ဖြစ်စေ၊ ပြင်းပြင်းရွတ်မိသည်ဖြစ်စေ၊ ဒုရတ္တမဖြစ်၊
ကံမပျက်။

သုဏ္ဏာတု-၌ ‘ဏာ’သည် မုဒ္ဒဇ ဏကြီး၏။ အရာသာဖြစ်၏။
ဒန္တဇ‘န’ငယ်၏ အရာမဟုတ်။ ဏ-ကြီးဖြစ်အောင် လျှာကိုပြုပြင်မှု၌
မလိမ်မာသောသူအား ဏ-ကြီးရွတ်ဆိုမည်ဟု ကမ္မဝါစာကို ကြောင်
ကြောင်ကြည့်၍ ရွတ်ဆိုသော်လည်း နှုတ်လျှာမှာ ‘န’ ငယ်သာဖြစ်နေ
တတ်၏။ ဤသို့ဌာန်၊ ကရိုဏ်းအစီအရင်တို့၌ မလိမ်မာသည့်အတွက်
ပျက်ကွက် မှားယွင်းမှုတို့ကိုရည်၍ ဋီကာရှင် ဆိုပေသည်။

ဉာတ်-ကမ္မဝါစာတတ်သောသူသည် ဌာန်-ကရိုဏ်းပယတ်တို့
၌လည်းကောင်း၊ သဒ္ဓါ(အသံ)ဆယ်ပါးတို့၌လည်းကောင်း၊ ကောင်းစွာ
လိမ်မာရာ၏။ လိမ်မာသောသူမှသာလျှင် ဖတ်ရွတ်ခြင်းငှာ ထိုက်၏။
ထို့ကြောင့် ဉာတ်၊ ကမ္မဝါစာတို့နှင့် စပ်လျဉ်းရာတို့၌ “ဗျတ္တေန ဘိက္ခုနာ
ပဋိဗလေန သံယော ဉာပေတဗ္ဗော” ဟူ၍ ဗျတ္တနှင့်ပဋိဗလကို အထူး
ထုတ်ဖော်၍ ဟောတော်မူပေသတည်း။

ထိုအစီအရင်တို့ကို သိတတ်ရုံမျှနှင့်လည်း မဖြစ်သေး။ သိမ်
အပြင်၌ ကမ္မဝါဖတ်ခွင့်သို့ မဝင်မီရှေ့အဖို့ကပင် ထိုထိုအက္ခရာတို့၌
ဌာန်း-ကရိုဏ်းကျ နှုတ်လျှာကျပြီးသော သူမှသာ ကမ္မဝါစာဖတ်ခွင့်သို့
ဝင်သင့်သည်။

စိတ်ကပင်သိသော်လည်း နှုတ်လျှာမကျိုးဖူးချေက သံဃာ
အလယ်၌ ဖတ်သောအခါ နှုတ်လျှာ အချော်အချွတ်များ၍ နေတတ်လှ
၏။ ထို့ကြောင့် ရဟန်းပြုပြီးသောအခါမှစ၍ ကမ္မဝါဖတ်သင်ကြားမှုများ
ကို အထူးကြောင့်ကြစိုက်ကြကုန်ရာ၏။

၃၉၅။ ရင်-လည်-အာ-အာ သွား-နှုတ်-နာ ဖြစ်ရာဌာန်ခုနှစ်။

ဥရ=ရင်။ ကဏ္ဍ=လည်ချောင်း။ တာလု=အာစောက်။ မုဒ္ဒ=
အာခေါင်။ ဒန္တ=သွား။ ဩဠ=နှုတ်ခမ်း။ နာသိကာ=နာခေါင်။

(၄၆၂) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) နည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

၃၉၆။ လျှာလယ် လျှာဖျား၊ နီးအပါး၊ ဌာန်အားကရိုဏ်းလေး။
 ဇိဝါမဇ္ဈ = လျှာလယ်။ ဇိဝေါပဂ္ဂ = လျှာဖျား၏အနီး။
 ဇိဝုဂ္ဂ = လျှာဖျား။ သကဋ္ဌာန = မိမိတို့၏ဌာန။

၃၉၇။ ပိတ်၊ ဘွင့် ခိုက်ထိ၊ စဉ်းငယ်ထိ၊ ပြုဘိပယတ်လေး။
 သံဝုဋ္ဌ = ပိတ်မှု။ ဝိဝဋ္ဌ = ဘွင့်မှု။ ဖုဋ္ဌ = ထိမှု။ ဤသံဖုဋ္ဌ =
 စဉ်းငယ်ထိမှု။

အထက်သွား၏ အတွင်းဖြစ်သော အာခေါင်အရပ်မှစ၍ လည်
 ချောင်းပေါက်ဝသို့ဆိုက်အောင် ခံတွင်း၏ အထက်အပြင်ကို နှစ်ဘို့
 ပြု၍ အတွင်းအဘို့ကို အာစောက်ဟုခေါ်သည်။ ပြင်အာဘို့ကို အာခေါင်
 ခေါ်သည်။ လျှာထိပ်ဟူ၍လည်းဆိုကြ၏။ ခံတွင်းမှနှာခေါင်းသို့ထွက်
 သွားသော အပေါက်တစ်လျှောက်လုံးကို နာသိကဋ္ဌာန်းဟုဆိုသည်။

သံဝုဋ္ဌ-ပိတ်ခြင်းဆိုသည်ကား- ဘွင့်၍မလွှတ်ဘဲ ချုပ်အုပ်၍
 ရွတ်ဆိုခြင်းကို ဆိုသည်။

၃၉၈။ က-ခ-ဂ-ဃ-င၊ အ-အာ-ဟ၊ အဋ္ဌ လည်ချောင်းဖြစ်။
 (ကဏ္ဍဇ ရှစ်လုံး)

၃၉၉။ စ-ဆ-ဇ-ဈ-ည၊ ဣ-ဤ-ယ၊ အဋ္ဌ အာစောက်ဖြစ်။
 (တာလုဇ ရှစ်လုံး)

၄၀၀။ ဋ-ဌ-ဍ-ဎ-ဏ၊ ရနင့်ဉ္ဇ၊ သတ္တ အာခေါင်ဖြစ်။
 (မုဒ္ဒဇ ခုနစ်လုံး)

၄၀၁။ တ-ထ-ဒ-ဓ-န၊ လနင့်သ၊ သတ္တ သွားမှာဖြစ်။
 (ဒန္တဇ ခုနစ်လုံး)

၄၀၂။ ပ-ဖ-ဗ-ဘ-မ၊ ဥ-ဥိမျှ၊ သတ္တ နှုတ်ခမ်းဖြစ်။
 (ဩဌဇ ခုနစ်လုံး)

ကမ္ဘာကမ္မဆိုငရာ ကမ္မဝါစာရွတ်ဖတ်နည်းများ (၄၆၃)

၄၀၃။ ဝဂ္ဂနိပဉ္စ၊ နိဂ္ဂဟိတ၊ ဆမ္မာ နှာခေါင်းဖြစ်။

ဝ-ဥ-ဏ-န-မ ဤဝဂ္ဂန္တင်းလုံးကို 'ဝဂ္ဂနိပဉ္စ' ဟုဆိုသည်။
သေးသေးတင်ခေါ်သော ဗိန္ဓုငယ်တစ်ခုကို နိဂ္ဂဟိတခေါ်သည်။

၄၀၄။ လည်-နှုတ် ဩ-သာ ဇ-လည်-အာ ဝ-မှာ သွား-နှုတ်ဖြစ်။
-ဩ-သည် လည်ချောင်းနှုတ်ခမ်း၌ဖြစ်၏။
-ဇ-သည် လည်ချောင်း အာစောက်၌ဖြစ်၏။
-ဝ-သည် သွားနှုတ်ခမ်း၌ဖြစ်၏။

၄၀၅။ ဝဂ္ဂနိ-ယ-ဝ ယှဉ်သည်ဟ ဥရဋ္ဌာန်၌ဖြစ်။
ဝဂ္ဂန္တင်းလုံး ယ-ရ-လ-ဝ လေးလုံး ဤကိုးလုံးနှင့်ယှဉ်သော
ဟ-အက္ခရာသည် ရင်၌ဖြစ်သည်ဟုလာ၏။ ဥကြီးနှင့်ယှဉ်လျှင်
လည်း ထို့အတူယူလေ။ (၄-ဥ-ဏ-န-မှ-ယ-ရ-လ-ဝ- ဥ)

၄၀၆။ အာစောက်မဇ္ဈ ခေါင်ပဂ္ဂ ဒန္တလျှာဖျားစပ်။
- အာစောက်(တာလု)ဌာန်နှင့် ဇိဝှိမဇ္ဈ(လျှာလယ်) ကရိုဏ်း
တွဲဘက်၊
- အာခေါင်(မုဒ္ဒ)ဌာန်နှင့် ဇိဝှိပဂ္ဂ(လျှာဖျား၏အနီး)ကရိုဏ်း
တွဲဘက်၊
- သွားအရပ်(ဒန္တ)ဌာန်နှင့် ဇိဝှိဂ္ဂ(လျှာဖျား)ကရိုဏ်းတွဲဘက်။

တာလုအက္ခရာကို ဖြစ်စေလိုသော် လျှာလယ်အရပ်၌
လှုံဆော်၍ပေးမှ ဖြစ်နိုင်ကြကုန်သည်။ စ-ဝဂ်ပဉ္စ ဣ-ဤယတို့ကို
ရွတ်ဆို၍ကြည့်လေ။ မဇ္ဈိမသား သီဟိုဠ်သားတို့သည် စ-ဝဂ်ငါးလုံးကို
အစဉ်အတိုင်း ကျ-ချ-ဂျ-ဃျ-ဇျ ဟု ရွတ်ဆိုကြကုန်၏။

မုဒ္ဒအက္ခရာတို့ကို ဖြစ်စေလိုသော် လျှာဖျား၏အနီးဖြစ်သော
လျှာအရပ်နှင့် လှုံဆော်ပေးမှဖြစ်နိုင်ကြကုန်သည်။ န-ဝဂ်ပဉ္စ ရနှင့်ဥ
တို့ကိုရွတ်ဆို၍ကြည့်လေ။ ရ-ကြီးကိုပီသအောင် ရွတ်လိုသော် လျှာကို
အထက်သို့ခေါက်လိပ်၍ အထက်အာခေါင်အရပ်ကို ထိခိုက်၍ ပေးမှ

(၄၆၄) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

လျှာလိပ်သံပေါ်၍ ရ-ကြီးအက္ခရာ ပီသစွာဖြစ်နိုင်သည်။ ဋ-ဌ-ဍ-
ပ-ဏ-ဠ ကြီးတို့ကို ရွတ်လိုသောအခါ၌လည်း လျှာကိုအထက်သို့
ခေါက်လိပ်၍ပေးရမည်။ ရကြီးနှင့်ဌာန်တူ ကရိုဏ်းတူဖြစ်ကြသည်။
လျှာကိုအထက်သို့ ခေါက်လိပ်၍ မပေးခဲ့လျှင် တ-ထ-ဒ-ဓ-န-လ-
ဟူသော ဒန္တတွေဖြစ်ကုန်၏။ မုဒ္ဒတွေ ဖြစ်မလာကုန်။

သုဏာတု မေ-ဌ် ဏာ-ကို ရွတ်မည်ဟု ရွတ်ပါသော်လည်း
လျှာကိုတန်းတန်းထား၍ ရွတ်ခဲ့သော် ဒန္တ-နာ-အက္ခရာသာဖြစ်လေ
၏။

ပဋိစ္စနာနဌ-ဌ် ‘ဋိ’ကို အနုသိဌော-ဌ် ‘ဌော’ကို ရွတ်မည်ဟု
ရွတ်ပါသော်လည်း လျှာကိုတန်းတန်းထား၍ ရွတ်ခဲ့သော် ဒန္တ-တိ၊
ဒန္တ-ထော-တို့သာ ဖြစ်၍သွားကုန်၏။ ဤမုဒ္ဒအက္ခရာနှစ်လုံးတို့နှင့်
ဒန္တ-နာနလုံးတို့သည် ဌာန်လည်း တခြားစီဖြစ်ကြကုန်၏။ ကရိုဏ်းလည်း
တခြားစီဖြစ်ကြကုန်၏။

ဋ-သံနှင့် တ-သံ ကွဲအောင်ရွတ်ရလိမ့်မည်။

ဌ-သံနှင့် ထ-သံ

ဍ-သံနှင့် ဒ-သံ

ပ-သံနှင့် ဓ-သံ

ဏ-သံနှင့် န-သံ ကွဲစေရမည်။

ရ-သံနှင့် ယ-သံ ကွဲစေရမည်။

ဠ-သံနှင့် လ-သံ ကွဲစေရမည်။

ကွဲအောင်မရွတ်တတ်လျှင် ကမ္မဝါဖတ်ခြင်းငှာမထိုက်။

သုဏာတု-ဌ်ပင် အလွဲလွဲအချော်ချော် ဖြစ်လိမ့်မည်။

သတိကြီးကြီးထားသင့်လှ၏။

“ဒန္တလျှာဖျားစပ်”ဆိုသည်ကား- ဒန္တဌာန်နှင့်လျှာဖျားကရိုဏ်းတွဲ
ဘက်။ ဒန္တအက္ခရာတို့ကိုဖြစ်စေလိုသော် လျှာပြင်နှင့်အထက်သွားကို

ကမ္ဘာကမ္ဘာဆိုင်ရာ ကမ္ဘာဝါစာရွတ်ဖတ်နည်းများ (၄၆၅)

လှုံဆော်၍ပေးမှဖြစ်နိုင်သည်။ တ-ဝဂ်ပဉ္စ လနှင့်သတို့ကိုရွတ်ဆို၍ကြည့်လေ။ လျှာကအထက်သို့ ခေါက်လိပ်၍ရွတ်ဆိုခဲ့လျှင် မုဒ္ဒဇေတွေဖြစ်၍ လာလိမ့်မည်။ သုဏ္ဏာတု-၌ တု-ကို လျှာလိပ်သံနှင့်ရွတ်ခဲ့လျှင် မျှ-ဖြစ်သွား၏။ နာဂေါ-၌ နာကို လျှာလိပ်သံနှင့် ရွတ်ခဲ့လျှင် ဏာ-ဖြစ်၍သွား၏။ အကြွင်းသိသာပြီ။

ဆိုပြီးသည်မှ ကြွင်းကုန်သော ကဏ္ဍဇရစ်လုံး၊ ဩဌဇ ခုနစ်လုံးတို့၌ ဌာန်ကရိုဏ်းအခြားမရှိ၊ ဌာန်သည်ပင်ကရိုဏ်းဖြစ်၏။ က-ဝဂ်ပဉ္စ အ-အာ-ဟ-တို့၌ လည်ချောင်းသားချင်းလှုံဆော်သည်။ ပ-ဝဂ်ပဉ္စ ဥဝဏ္ဏတို့မှာ နှုတ်ခမ်းသားနှစ်ခုချင်း လှုံဆော်သည်။ ကရိုဏ်းအသီးအခြားမရှိပြီ။ နှာခေါင်းဖြစ် အက္ခရာခြောက်လုံးတို့၌ နှုတ်ခမ်းကို ကရိုဏ်းဆိုသင့်၏။ နှုတ်ခမ်းကိုပိတ်၍ပေးမှ နှာခေါင်းသို့လေနှင့်တကွ အသံလုံး၍သွားသဖြင့် နှာခေါင်းသံပီသစွာပေါ်လေသည်။

၄၀၇။ အ-သံဝုဋ္ဌ၊ ကြွင်းသရ၊ သ-ဟ- ဝိဝဋ္ဌာ။

၄၀၈။ ဝဂ်မှာဝုဋ္ဌ၊ ယ-ဝမှန်၊ ဤသံဝုဋ္ဌသာ။

အ-သည် သံဝုဋ္ဌပယတ်ရှိ၏။ လည်ချောင်းကိုပိတ်သောအခြင်းအရာထင်၏။ ဝိတ်လေ ပြီသလေဖြစ်၏။

ကြွင်းသောသရ-ခုနစ်လုံး သ-ဟတို့သည် ဝိဝဋ္ဌပယတ်ရှိကုန်၏။

အာ-ကို ရွတ်သောအခါ လည်ချောင်းပေါက်ကို ပွင့်ပွင့်ပြု၍ရွတ်။ က္က-ဤကို ရွတ်သောအခါ အာစောက်ဌာန်နှင့် လျှာလယ်ကရိုဏ်းကို ပွင့်ပွင့်ပြု၍ရွတ်။

ဇ-ဩ-သ-ဟ-တို့မှာလည်း သူတို့ဆိုင်ရာဌာန်-ကရိုဏ်းတို့နှင့်ခွဲလေ။

က-ဝဂ် ငါးလုံး၊ စ-ဝဂ် ငါးလုံး၊ ဋ-ဝဂ် ငါးလုံး၊ ပ-ဝဂ်ငါးလုံးတို့ကိုရွတ်သောအခါ သူဌာန်တို့နှင့် သူကရိုဏ်းတို့ကို စဉ်းငယ်

(၄၆၆) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂဗဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

သာ ထိခိုက်စေ၍ရွတ်။

ယ-ရ-လ-ဝ-တို့ကို ရွတ်သောအခါ သူတို့ဌာန်နှင့် ကရိုဏ်း
တို့ကို စဉ်းငယ်သာ ထိခိုက်စေ၍ရွတ်။

ပ-ဝဂ် ငါးလုံးတို့သည် နှုတ်ခမ်း၌ဖြစ်ကုန်၏။ ဥ-ဦ နှစ်လုံး
တို့လည်း နှုတ်ခမ်း၌ဖြစ်ကုန်၏။ ပယတ်မူကား ကွဲကြ၏။ ပ-ဝဂ်မှာ
ဖုဋ္ဌပယတ်ရှိ၏။ နှုတ်ခမ်းချင်းနာနာထိလေ ပြီသလေဖြစ်ကုန်၏။ ဥ-ဦ
နှစ်လုံးတို့မှာ ဝိဝဋ္ဌပယတ်ရှိကုန်၏။ နှုတ်ခမ်းချင်းဖွင့်၍ ရွတ်မှပြီသကုန်၏။
ထိ၍ရွတ်လျှင် မပြီသကုန်ပြီ။ ဤနည်းကို အမှီပြု၍ကြွင်းသောဌာန်တူ၊
ကရိုဏ်းတူ၊ ပယတ်ကွဲအကွာရာတို့၌ ရွတ်ပုံအထူးအပြားတွေကို
အကုန်ဝေဖန်၍ သိလေမြင်လေ။

ပတ်ဝိုင်းကို လက်ဖြင့်တီးကြရာ၌ စိတန်း၍နေသော ဗုံတောင်
ကြီးငယ်စုနှင့် ဌာန်ခုနှစ်ပါးတူသည်။

အလိုရှိရာကိုလှည့်လည်၍ တီးခေါက်သောလက်နှင့် ကရိုဏ်း
လေးပါးတူသည်။ တစ်ခုသောဗုံကို တီးခေါက်ရာ၌ တစ်ခုသောဗုံမျက်နှာ
အပြင်မှ အသံတို-အသံရှည်၊ အသံမာ-အသံပျော့ အမျိုးမျိုးဖြစ်လေ
အောင်ပြုပြင်သောအမူအရာ အထွေအပြားတို့နှင့် ပယတ်မူလေးပါးတူ
သည်။

===၀၀၀===

ညှိနှိုင်းပြချက်

အ-ကဏ္ဍဌာန်၊ သကဌာနကရိုဏ်း၊ သံဝုဋ္ဌပယတ်။

အာ- ကဏ္ဍဌာန်၊ သကဌာနကရိုဏ်း၊ ဝိဝဋ္ဌပယတ်။

ဣ-ဤ တာလုဌာန်၊ ဇိဝါမဇ္ဈကရိုဏ်း၊ ဝိဝဋ္ဌပယတ်။

ဥ-ဦ ဩဌာန်၊ သကဌာနကရိုဏ်း၊ ဝိဝဋ္ဌပယတ်။

ဧ-ကဏ္ဍ၊ တာလုဌာန်၊ သကဌာနကရိုဏ်း၊ ဇိဝါမဇ္ဈကရိုဏ်း၊
ဝိဝဋ္ဌပယတ်။

ကမ္ဘာကမ္ဘာဆိုင်ရာ ကမ္ဘာဝါစာရွတ်ဖတ်နည်းများ (၄၆၇)

- သြ-ကဏ္ဍ၊ သြဌဌာန်၊ သကဌာနကရိုဏ်း၊ ဝိဝဋ္ဌပယတ်။
 က-ခ-ဂ-ဃ-င- ကဏ္ဍဌာန်၊ သကဌာနကရိုဏ်း၊ သမ္ပုဌပယတ်။
 စ-ဆ-ဇ-ဈ-ည- တာလုဌာန်၊ ဇိဝိမဇ္ဈကရိုဏ်း၊ သမ္ပုဌပယတ်။
 ဋ-ဌ-ဍ-ဎ-ဏ- မုဒ္ဒဌာန်၊ ဇိဝိပဂ္ဂကရိုဏ်း၊ သမ္ပုဌပယတ်။
 တ-ထ-ဒ-ဓ-န- ဒန္တဌာန်၊ ဇိဝိဂ္ဂကရိုဏ်း၊ သမ္ပုဌပယတ်။
 ပ-ဖ-ဗ-ဘ-မ- သြဌဌာန်၊ သကဌာနကရိုဏ်း၊ သမ္ပုဌပယတ်။
 ယ- တာလုဌာန်၊ ဇိဝိမဇ္ဈကရိုဏ်း၊ ဤသံဗုဒ္ဓပယတ်။
 ရ- မုဒ္ဒဌာန်၊ ဇိဝိပဂ္ဂကရိုဏ်း၊ ဤသံဗုဒ္ဓပယတ်။
 လ- ဒန္တဌာန်၊ ဇိဝိဂ္ဂကရိုဏ်း၊ ဤသံဗုဒ္ဓပယတ်။
 ဝ- ဒန္တ သြဌဌာန်၊ ဇိဝိဂ္ဂကရိုဏ်း၊ ဤသံဗုဒ္ဓပယတ်။
 သ- ဒန္တဌာန်၊ ဇိဝိဂ္ဂကရိုဏ်း၊ ဝိဝဋ္ဌပယတ်။
 ဟ- ကဏ္ဍဌာန်၊ သကဌာနကရိုဏ်း၊ ဝိဝဋ္ဌပယတ်။
 ဠ- မုဒ္ဒဌာန်၊ ဇိဝိပဂ္ဂကရိုဏ်း၊ သမ္ပုဌ ဤသံဗုဒ္ဓပယတ်။
 - နာသိကဌာန်၊ သြဌကရိုဏ်း၊ သံဝုဋ္ဌပယတ်။

ယျ-သံယုဂ်

ယျ-သံယုဂ်မှာ ရွတ်စဉ်မထင်ရှား၊ ထို့ကြောင့် “သေယျ” ဟူသော ပုဒ်၌ ယ-သံယုဂ်၏ရှေ့၌ရှိသော ‘သေ’ကို သေတ်-ဟူ၍ လည်းကောင်း၊ သည်-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ သေ့-ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ရွတ်ဖတ်သင့်ကြောင်း မိန့်ဆိုကြပြီး အနည်းနည်းအထွေထွေ ဖတ်ကြလေ၏။

- ၁။ “သေတ်ယျ” ဟူ၍ ဖတ်သောဝါဒမှာ- မောဂ္ဂလ္လာန်၌ သံယုဂ်၏ ရှေ့၌ရှိသော ဇေ၊ သြ-တို့မှာ ဒီဃမဖြစ်သင့်။ ရသသော ဖြစ်သင့်သည်-ဟု ယူဆပြီး “ဇေ” သရ “သြတ်” သရ ရသသရ သစ်နှစ်လုံး ထည့်သွင်း၍ “ဒသာဒေါသရာ” ဟု သရဆယ်လုံး ပြရာ၌ “ဇေ” သရကို ထောက်၍ဖတ်ခြင်း ဖြစ်ရာ၏။

(၄၆၈)   ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) နုစည်း၊ထုတ်နှုတ်၊တင်ပြသော

၂။ “သေည်ယျ”ဟူ၍ ဖတ်သောဝါဒမှာ “ဇေယျသုရ”သဒ္ဒါကို “စည်သူ”ဟူ၍လည်းကောင်း၊ “ဇောယျ”သဒ္ဒါကို ‘ဇော သား’ ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ယ-သံယုတ်ကို ည-သတ်သံနှင့် လုံးကြီး တင်ဆံခပ်သံ ရေးသားသော ရှေးဝေါဟာရ အစရှိ သည်တို့၌ ယ-သံယုတ်ကိုထောက်၍ ဖတ်ခြင်းဖြစ်ရာ၏။

၃။ အောက်မြစ်သံနှင့် ‘သေ့ယျ’ဟူ၍ ဖတ်သောဝါဒမှာ-(ရဿကဲ့ သို့ရွတ်အပ်၏။ဟူသည်ကား အောက်မြစ်သံရွတ်ရမည်ဟု ဆရာ တို့ဆိုကုန်၏။) ဟူသော ရူပသိဒ္ဓိနိယျဉ္စ မှာထားချက်ကို ထောက်၍ ဖတ်ခြင်းဖြစ်ရာ၏။ ယင်းသို့ဖတ်ခြင်းမှာ မဂ္ဂ ဘာသာ၌ ဝိဿဇ္ဇနီသံ မရှိ၍ သင့်အံ့မထင်။

ထိုသုံးဝါဒတို့တွင်- သံယုတ်အရာကိုထောက်လျှင် ညသတ် သံနှင့် လုံးကြီးတင် ဆံခတ်သံဖတ်သော ဒုတိယ ဝါဒဝေသည်သာလျှင် ရှေးဝေါဟာရပြယုဂ်ရှိသည်နှင့် ညီညွတ်သဖြင့် သင့်တင့်သကဲ့သို့ဖြစ်၏။

===၀၀၀===

သမုဟဇနယျ။ သော ဘာသေယျ။

ဥပသမ္မာဒေယျ။ ဖတ်ပုံများ

(က) သက္ကတကျမ်း၌ ရိ-သရကဲ့သို့ အောက်မြစ်သံနှင့် ရွတ်ရမည် ဟု စာတတ်ဆရာတော် ဦးဗုဒ္ဓိမိန့်တော်မူ၏။ ထိုကို သာဓက ပြု၍ -

“သမုဟဇနယျ။ သော ဘာသေယျ။ ဥပသမ္မာဒေယျ” အစရှိသည်ဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ သုဓမ္မာဂိုဏ်းဝင်၊ ရွှေကျင်ဂိုဏ်းဝင် ကျမ်းဂန်တတ် ကမ္ဘာကျော် ဘွဲ့တံဆိပ်တော်ရ ဆရာတော် များပင် ဖတ်ရိုးပြုတော်မူကြ၏။

ကမ္မာကမ္မဆိုင်ရာ ကမ္မဝါစာရွတ်ဖတ်နည်းများ (၄၆၉)

(ခ) မောဂ္ဂလ္လာန်ကျမ်း၌ ‘သေဌိ၊ သောတ္ထိ’ အစရှိသောပုဒ် များကဲ့သို့ တော်ရဿ၊ ဩရဿတို့သာရှိသည်။ အေ-ဟု ဖတ်ရသော ဇုရဿ၊ အေ-ဟုဖတ်ရသော ဩရဿမရှိ။ ထို့ကြောင့်- “သမုဟနတ်ယ၊ သော ဘာသေတ်ယ၊ ဥပသမ္မာဒေတ်ယ” အစရှိသည်ဖြင့် ယ-သံယုတ်၏ရှေ့၌ကျသောသေ-ကို ‘သေတ်’ဟု ဖတ်ရမည်ဟုမိန့်တော်မူ၏။

(ဂ) သံယုတ်၏ရှေ့ ဇ-ဒီဃ၊ ဩဒီဃတို့ကို ရဿကဲ့သို့ ရွတ်ဖတ် ရာ၌ ဇ-နောက်မှာ က-သံယုတ်၊ တ-သံယုတ်၊ ပ-သံယုတ်၊ သ-သံယုတ်ရှိလျှင် စသတ်သံကဲ့သို့ ဖော်သံ၊ ဩနောက်မှ ရှိလျှင် ဝဆွေတသတ်သံကဲ့သို့ ဩတ်သံဖြစ်၍ “ဧကော၊ သေဌိ၊ သောတ္ထိ” စသည် စ-သတ်သံကဲ့သို့ထွက် ရကား “ယထာ ပါဠိယာ နိရုတ္တိ” သောစေတွာ ဒသဝိဓာယ ဗျဉ္ဇနနိရုတ္တိယာ ဝုတ္တဒေါသေ ပရိဟရန္တေန ကမ္မဝါစာ ကာတဗ္ဗာ ဣတရထာ ဟိ သာဝနံ ဟာပေတိ နာမ။ (ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄၊၂၄၈)

အနုက္ကမာဂတံ ပဝေဏီ အဝိနာသေန္တေန ကမ္မဝါစာ ကာတဗ္ဗာ။

(ဝိ၊ဋ္ဌ၊၄၊၂၄၈)

၎င်းအဋ္ဌကထာတို့နှင့်အညီ-ရှေးရှေးအရိယာ သူတော်ကောင်း တို့ ဖတ်ရိုးဖတ်စဉ် ပဝေဏီကို မပျက်စီးစေပဲ ကမ္မဝါစာကို ဖတ်ရမည်လာသောကြောင့် “သမုဟနတ်ယ၊ သောဘာသစ် ယ၊ ဥပသမ္မာဒေတ်ယ” အစရှိသည်ဖြင့် စ-သတ်သံကို ဆရာ တော်တို့ ဖတ်ရွတ်ကြသတည်း။

(ဃ) ယ-သတ်၌- “ဒီယုတိ၊ သုယုတိ၊ မိယုတိ၊ ဘိယျော၊ ဥယျုတ္တံ” စသည်၌ န-သတ်သံ ဖတ်ရိုးရှိသကဲ့သို့လည်း ကောင်း၊ လ-သတ်၌- “ပတ္တကလ္လံ၊ မလ္လော၊ မလ္လဿ” အစရှိသည်၌ န-သတ်သံ ဖတ်ရိုးရှိသကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ ဏ-သတ်၌ “မေဏ္ဍက” န-သတ်၌ “ပူရေန္တံ ဒေန္တံ အာနေဉ္ဇ

(၄၇၀) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ပူရေန္တိ၊ ကရောန္တိ၊ ကရောန္တိ၊ ဝိနာသမေန္တိ” အစရှိ သည်၌ ကဏ္ဍဇ ပဉ္စမ င-သတ်သံ ဖတ်ရိုး ရှိသကဲ့သို့လည်းကောင်း “သမုဟနဉ်ယ၊ သော ဘာသဉ်ယ၊ ဥပသမ္မာဒဉ်ယ” အစရှိ သည်ဖြင့် ကဏ္ဍဇ ပဉ္စမကွရာ သေတ် အင်ကာရန်နှင့်လည်း ဖတ်တော်မူကြသတည်း။

- (င) မင်္ဂလာအနက်ဟော ‘သေယျ’ သဒ္ဒါကို ‘ရပ်သင်ကလည် မြေကြီးသေသည်’ ဟူသောလင်္ကာ၊ ‘ဇေယျသုရ’ သဒ္ဒါကို ‘စည်သူ’ဟော ရှေးဝေါဟာရ ‘အာဇာနေယျ’ သဒ္ဒါကို ‘အာဇာ နည်’ဟူသော ရှေးဝေါဟာရ အစရှိသည်တို့၌ ယ-သံယုဂ်သံ ကို ည-ကြီးသတ် အည်ကာရန်ဖြင့် ဖတ်ရိုးဖတ်ထုံးရှိသကဲ့သို့ “သမုဟနဉ်ယ၊ သော ဘာသဉ်ယ၊ ဥပသမ္မာဒဉ်ယ” အစရှိသည်ဖြင့် အည်ကာရန်နှင့်လည်း ဖတ်တော်မူကြသည်။
- (စ) သံယုတ်၏ ရှေးဥြစ်ကုန်သော ဇ-အက္ခရာ၊ ဩ-အက္ခရာတို့ ကို ရဿကဲ့သို့ ရွတ်ဆိုအပ်၏ ဟု ဆိုရာ၌ အာ-သည် အ ၏ ဝုဒ္ဓိဒီဃ၊ ဤ-ဇ-သည် ဣ၏ဝုဒ္ဓိဒီဃ၊ ဦ-ဩသည် ဥ၏ဝုဒ္ဓိဒီဃ-ဟု သဒ္ဒါဗျာကရဏ်းကျမ်းတို့၌ လာရကား ဇ- ၏ရဿ ဣ၊ဩ၏ရဿ ဥ-ဖြစ်၍ “သမုဟနိဉ်ယ၊ သော ဘာသိဉ်ယ၊ ဥပသမ္မာဒိဉ်ယ” အစရှိသည်ဖြင့် န-သတ်သံကဲ့ သို့ရွတ်ဖတ်ရမည်ဟု မိန့်ဆိုကြကုန်၏။
- (ဆ) “အယျာယော၊ ကယျတိ၊ ဒယုတိ” အစရှိသောပြယုဂ်တို့၌ ယ-သတ်သံထွက်သကဲ့သို့ “သမုဟနဉ်ယ၊ သောဘာသဉ် ယ၊ ဥပသမ္မာဒဉ်ယ”ဟု ဇ-ကို သံယုဂ်အတွက် ဖျောက်၍ လည်း ရွတ်ဖတ်တော်မူကြသည်။
- (ဇ) အနက္ကမာဂတံ ပဝေဏီ အဝိနာသေန္တေန-အရ ရှေးရှေးဆရာ တော်ဘုရားကြီးတို့ ဖတ်ရိုးဖတ်စဉ် ပဝေဏီအာဂတ ဥစ္စာ ရဏာ=

ကမ္မာကမ္မဆိုငရာ ကမ္မဝါစာဝတ်ဖတ်နည်းများ (၄၇၁)

ဝတ်ဖတ်နည်းကိုမပျက်စေရ၊ ကမ္မဝါစာဝတ်ရမည်ဟု ပရိဝါကမ္မဝင် အဋ္ဌကထာလာသော ကြောင့် “သမုဟနေယျ” အစရှိသောပြယုဂ်၌ ဗျဉ္ဇနမိဿက သေရကို ဒေယ အတိုင်း ထား၍ သံယုဂ်ယ-တစ်လုံးကိုချေ၍ “သမုဟ နေယ၊ သော ဘာသေယ၊ ဥပသမ္မာဒေယ” အစရှိသည်ဖြင့်လည်း ရှေးဆရာ တော်ကြီး ဖတ်တော်မူကြသတည်း။ ဤသို့အားဖြင့်----

- ၁။ အောက်မြစ်နှင့် သမုဟနေယ ဟူ၍လည်းကောင်း၊
  - ၂။ တ သတ်သံနှင့် သမုဟနတ်ယဟူ၍လည်းကောင်း၊
  - ၃။ စ-သတ်သံနှင့် သမုဟနစ်ယ ဟူ၍လည်းကောင်း၊
  - ၄။ င-သတ်သံနှင့် သမုဟနင်ယ ဟူ၍လည်းကောင်း၊
  - ၅။ ညကြီးသတ်သံနှင့် သမုဟနည်ယ ဟူ၍လည်းကောင်း၊
  - ၆။ ဝိပရိတ်-ဣရဿ ဟူ၍ န-သတ်သံနှင့် သမုဟနိန်ယ ဟူ၍လည်းကောင်း၊
  - ၇။ ယ-သတ်သံနှင့် သမုဟနယ်ယ ဟူ၍လည်းကောင်း၊
  - ၈။ သံယုဂ်ယ-တစ်လုံးဖျောက်၍ သမုဟနေယဟူ၍လည်း ကောင်း၊
- ဖတ်တော်မူရိုး (၈)မျိုးပြားသတည်း။

ထို့တွင် ပထမဝါဒကို ဆရာတော်ဦးဗုဒ္ဓ၊ စံကျောင်း ဆရာတော်၊ စလင်းဆရာတော်၊ မိုင်းခိုင်းဆရာတော်၊ ရွှေကျင်ဆရာ တော်၊ လယ်တီ ဆရာတော်၊ အစရှိသော ရှေးရှေးဆရာတော်ကြီးတို့ ဖတ်ရိုးပြုတော်မူ ကြကြောင်း၊ “ထိုဝါဒ၌ အထောက်အထားမရချေ”ဟု အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတဘွဲ့တံဆိပ်တော်ရ (၄)မြို့ကိုဂိုဏ်းချုပ် ကျေးဇူးရှင်မန် လည်ဆရာတော်ဘုရားကြီး မိန့်တော်မူ၏။

ထိုမန်လည်ဆရာတော်ဘုရားကြီးကား- တ-သတ်သံနှင့် ‘သမုဟနတ်ယ’ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ညကြီးသတ်သံနှင့် “သမုဟနည်

(၄၇၂) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

ယ”ဟူ၍လည်းကောင်း၊ စ-သတ်သံနှင့် ‘သမုဟနစ်ယ’ ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဖတ်ရွတ်တော်မူသည်ကို နှစ်သက်တော်မူ၏။

စံကျောင်းဆရာတော် အစရှိသော ဆရာတော်တို့ကား- ပထမဝါဒ၊ ဒုတိယဝါဒ၊ တတိယဝါဒ၊ အဋ္ဌမဝါဒတို့ကို ရဟန်းခံကိစ္စများ၌ မိမိတပည့်သားမြေး ရဟန်းလောင်းကိစ္စတွင် ကြွင်းသောဝါဒများကို သိမ်နုတ်၊ သိမ်သမုတ်ကိစ္စများ၌ သုံးရိုးပြုတော်မူ၏။

မဟာဝိသုဒ္ဓါရာမဆရာတော်၊ ဝဇီရာရာမဆရာတော်၊ စကုဆရာတော်၊ မှန်ကင်းဆရာတော်တို့ကား ပထမဝါဒ၊ ဒုတိယဝါဒ၊ တတိယဝါဒကိုနှစ်သက်တော်မူ။ “သမုဟနေးယ”ဟူသော ဝိသုဒ္ဓနီသံကိုလည်း ခွင့်ပြုတော်မူ၏။

ဘုရားကြီးဆရာတော်ကား- စတုတ္ထဝါဒ၊ အဋ္ဌမဝါဒကို နှစ်သက်တော်မူ၏။ လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီးကား- ပထမဝါဒနှင့် ဒုတိယဝါဒတို့ကို နှစ်သက်တော်မူ၏။ အဋ္ဌမဝါဒနှင့် ဝိသုဒ္ဓနီသံဝါဒကိုကား ပယ်တော်မူ၏။

ဤသို့အစရှိသည်ဖြင့် ဝါဒအမျိုးမျိုး ရွတ်ဖတ်ပုံကွဲကြ၏။ သို့သော်လည်း ရှေးရိုးအစဉ်အလာအတိုင်း ပေါရာဏပဝေဏီ ရွတ်ဖတ်ရိုးထုံးစံကြီးတွေ သာဓကအသီးသီးရှိပေသဖြင့် အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာလာပုံနှင့် မဆန့်ကျင်ရကား ဘယ်ဝါဒမသင့်ဟု ဆိုခြင်းငှာ မတတ်ကောင်းပေ။

ကမ္မာကမ္မဆိုင်ရာ ကမ္မဝါစာရွတ်ဖတ်နည်းများ (၄၇၃)

ကမ္မဝါစာရွတ်ဖတ်နည်း

အကျဉ်းချုပ်

သုဏ္ဏာတု-ဝယ် သု-ဌိ သ အက္ခရာသည် ဒန္တဌာန် ဇိဝုဂ္ဂ ကရိုဏ်း၊ ဝိဝဋ္ဌပယတ်ဖြစ်၍ လျှာဖျားနှင့်သွားတို့အကြား ဖွင့်လှစ်၍ (လေထွက်ပေါက်ပေး၍) ဖတ်ရာ၏။ သွားနှင့်လျှာဖျားကိုထိ၍ ပိတ်၍ မရွတ်မဖတ်ရာ၊ ယခုခေတ်၌ သ-ကို လျှာဖျားနှင့်ထိ၍ ရွတ်ခြင်းကြောင့် ပယတ်လက္ခဏာ ချို့တဲ့တတ်၏။ ချို့တဲ့သည်ကား များ၏။ လျှာဖျားနှင့် သွားကြားမှ လေပြေးသာအောင် ရွတ်ရမည်။

တ-ဝဂ်ကို ရွတ်ဖတ်ရာ၌ ဖုဋ္ဌ ပယတ်ဖြစ်ခြင်းကြောင့် လျှာဖျား နှင့်သွားကိုထိ၍ ရွတ်ဖတ်ရာ၏။ သွားဖုံးအတွင်းသားနှင့် လျှာဖျားကိုထိ၍ မရွတ်ဖတ်ရာ။ ယခုခေတ် ဗမာလူမျိုးတို့က သအက္ခရာရွတ်သကဲ့သို့ တဝမ်းပူဝဂ်ကို ရွတ်ဖတ်ရာ၏။

လ-လေး (လ-ငယ်)အက္ခရာသည် ဒန္တဌာန် ဇိဝုဂ္ဂကရိုဏ်း ဤသံဖုဋ္ဌပယတ်ဖြစ်၍ သွားနှင့် လျှာဖျားကို သာသာထိ၍ ရွတ်ဖတ် ရာ၏။

ဏာ-အက္ခရာ၌ ယခု အကျွန်ုပ်တို့ ရွတ်ဖတ်နည်းအတိုင်း အတွင်းသွားဖုံးသား၌ လျှာဖျားအနီးဖြင့် ထိခတ်၍ ရွတ်ဖတ်ရာ၏။ ထိုနည်းအတူ ဋသံညှင်းချိတ် (ဋသံလျင်းချိတ်) ဝဂ်အက္ခရာတို့ကို ရွတ် ဖတ်ပါလေ။ အထူးအားထုတ်၍ ပြင်ဆင်ရွတ်ဖတ်ရန် မလို၊ မုဒ္ဒဌာန် ဇိဝုဂ္ဂပဂ္ဂကရိုဏ်း ပြင်းပြင်းထိ၍ ရွတ်ဖတ်ရာ၏။ တဝမ်းပူဝဂ်ကို ရွတ်ဆိုရာအခါ ဋသံညှင်းချိတ်ဝဂ်ကို ရွတ်ဆိုခြင်းနှင့် ထပ်တူဖြစ်နေ တတ်၏။ အချင်းချင်းကွဲအောင် အထူးသတိ ရှိရာ၏။ ရ-အက္ခရာကို ရွတ်ဖတ်ကြည့်လျှင် မုဒ္ဒဌာန် ဇိဝုဂ္ဂပဂ္ဂကရိုဏ်းကို နေရာတကျ သိနိုင်၏။ ဠ-ကြီးအက္ခရာကိုလည်း မုဒ္ဒဌာန်ဖြစ်အောင် ရွတ်ဖတ်ပါ။

(၄၇၄) ဘဒ္ဒန္တကုမာရ (အဂ္ဂဟောပဏ္ဍိတ) စုစည်း၊ ထုတ်နှုတ်၊ တင်ပြသော

မေ-၌ မ-အက္ခရာသည် ဩဌဌာန် သကဌာနကရိုဏ်းဖြစ်၍ နှုတ်ခမ်းအချင်းချင်း ပြင်းပြင်းထိခတ်စေလျက် ရွတ်ဖတ်ရာ၏။ ကြွင်းသော ပ-ဝဂ် အက္ခရာများကိုလည်း ထိုနည်းတူ ရွတ်ပါ။

၉-ဦ သရနစ်လုံး ဝိဝဋ္ဌပယတ်ဖြစ်၍ နှုတ်ခမ်းနှစ်ခုအကြား လေသွားသာအောင် လမ်းပေါက်ပေး၍ ရွတ်ဖတ်ရာ၏။

ဘန်-အက္ခရာ၌ ဝဂ္ဂန္တ န-နှင့် ယှဉ်သည်ဖြစ်၍ ဒန္တဇနသံ အဆုံးသတ်လျက် ရွတ်ဖတ်ရာ၏။ နှုတ်ခမ်းချင်းထိပြီးနောက် ဖွင့်လှစ်ချိန်၌ လျှာဖျားကို သွားနှင့် ထိထားလျက် (လျှာဖျားနှင့် သွားအချင်းချင်း ထိထားလျက်) အဆုံးသတ်ပါ။ နငယ်တစ်ခြမ်း သံပါအောင် သတိပြု ရာ၏ ဟူလို။ ဓနိတဖြစ်သော ဘ-ကုန်းအက္ခရာကိုလည်း ဟ-အက္ခရာ၏ ဗျာပါရကဲ့သို့ ပြင်းပြင်းရွတ်ဖတ်ရန် သတိပြုရာ၏။

သံဃောဝယ် သံ-အက္ခရာ၌ သ-ကိုဆိုပြီးသော နည်းအတိုင်း ပီသအောင် ရွတ်ဖတ်၍ နိဂ္ဂဟိတ်အတွက် “အဝိဝဋ္ဌေန မုခေန” ဟု ဆိုသောကြောင့် ပါးစပ်ကိုဟ၍ မရွတ်ဘဲ သွားစိ၍ (အထက်အောက် သွားချင်းထိ၍) နှုတ်ခမ်းကိုလည်းဖွင့် နှာခေါင်းသံကိုလည်း ထင်အောင် ရွတ်ပါဟုဆိုလို၏။ အခြား နိဂ္ဂဟိတန္တတို့ကို ရွတ်ဖတ်နည်းကိုလည်း ဤနည်းအတိုင်း သိရာ၏။

ပတ္တကလွဲ-ဝယ် ကလ်-ကို ရွတ်ဆိုရာ၌ က-ကို ဌာန်ကရိုဏ်း ကျအောင် ရွတ်ပြီးနောက် လ-တစ်ခြမ်းသံ ယှဉ်ကပ်၍ ရွတ်ဖတ်ရာ၏။

အယံ နာဂေါ-ဝယ် ယံ-ကို ရွတ်ဆိုရာ၌ ယ-သည် တာလု ဌာန်ဇိဝါမဇ္ဈ ကရိုဏ်းဖြစ်၍ လျှာလယ်ဖြင့် လျှာထိပ် အာထိပ်ခေါ်သော မုဒ္ဒဌာန်၏ အတွင်းဖက်ခံတွင်း ထမင်းလုပ်တည်ရာ နံရံကဲ့သို့ မတ်စောက်တည်နေသော သွားဖုံး၏ အထက်အရပ်၌ (ယင်းကို အာစောက်ဟု ခေါ်သည်) စဉ်းငယ်ထိ၍ နိဂ္ဂဟိတ်သံပါအောင် ရွတ်ဖတ် ရာ၏။ ယ-အက္ခရာကို ရွတ်ဖတ်စမ်းသပ်လျှင် အာစောက်ခေါ် ဌာန်၏

ကမ္မာကမ္မဆိုငရာ ကမ္မဝါစာရွတ်ဖတ်နည်းများ (၄၇၅)

တည်ရာကို အလွယ်တကူ သိနိုင်၏။ ယင်းဌာန်၌ဖြစ်သော စ-ဝဂ်များကိုလည်း လျှာဖြင့် အာစောက်၌ ပြင်းစွာထိ၍ ရွတ်ဖတ်ရာ၏။

“ကျ၊ ချ၊ ဂျ၊ ဃျ၊ ည၊ (ဇျ)”ဟု အနောက်နိုင်ငံသားတို့ ရွတ်ဖတ်နည်းကား စ-ဝဂ်အတွက် ဌာန်ကရိုဏ်း ပီသပါပေ၏။ သို့ရာတွင် ဗမာရွတ်နည်းရွတ်ဟန်ဖြင့် ရွတ်ရပါလျှင် လျှာဖျားကို အောက်သွား၌ (ဖြင့်) နှင့် ထိစေလျက် လျှာလယ်ကို အထက်အောက် ကော့ကာ ရွတ်ဖတ်လျှင် ဌာန်ကရိုဏ်းကျသည်ဟု ဆရာတို့ မိန့်ဆိုကြသည်။

ဣဝဏ် (၂)လုံးကို ရွတ်ရာ၌ ဝိဝဋ္ဌပယတ်ထင်အောင် နှုတ်ခမ်းကို ဖွင့်လှစ်၍ ရွတ်ဖတ်ရာ၏။

က-ဝဂ် (၅)လုံး၊ အဝဏ် (၂)လုံး၊ ဟ-အက္ခရာတို့ကို ရွတ်ဖတ်ရာ၌ လည်ချောင်းဌာန် လည်ချောင်းကရိုဏ်းဖြစ်သည့် အလျောက် ပယတ်အားလျော်စွာ ရွတ်ဖတ်ရာ၏။ လည်ချောင်း၏ နယ်ပယ်ကို အ-ဣ-ဥ အက္ခရာ အသံထွက်ရာ ဌာနမှစ၍ လျှာလယ် မရောက်ခင် လျှာရင်းအပိုင်းအထိ သတ်မှတ်ရာ၏။

ထိုတွင် အ-ကို သံဝုဋ္ဌဖြစ်၍ ပိတ်လျက်လည်းကောင်း၊ ဤ-စသောသရနှင့် ဟ-အက္ခရာကို ဝိဝဋ္ဌပယတ်ဖြစ်၍ ဖွင့်လျက်လည်းကောင်း၊ က-ဝဂ် (၅)လုံးကို ဖုဋ္ဌပယတ်ဖြစ်၍ ခတ်ပြင်းပြင်း ထိခတ်၍ လည်းကောင်း၊ အသီးအသီး ရွတ်နည်းကို သတ်ပြုရာ၏။

“ဘာသေယျ”စသည်၌ သံယုတ်အက္ခရာယှဉ်ခြင်းကြောင့် သေ-ကို ရှည်ရှည်မရွတ်ဘဲ တိုတိုရွတ်၍ ယ-တစ်ခြမ်း သံပါအောင် ရွတ်ဆိုရာ၏။ ဝဂ္ဂန္တအက္ခရာတို့ကို ရွတ်ဖတ်ရာ၌လည်း ဝဂ္ဂန္တတစ်ခြမ်း သံထင်အောင် ရွတ်ဖတ်ရာ၏။

ဌာန်မတူသော ‘တဿှာ’စသော သံယုတ်မျိုး၌ သံယုတ်အက္ခရာ ၂-လုံး သံထင်အောင် ရွတ်ဖတ်ရာ၏။ ဌာန်တူဖြစ်သော တတ္ထ-စသော

(၄၇၆) အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဘဒ္ဒန္တကုမာရထေရ် ၏

သံယုဂ်မျိုး၌ သံယုဂ်မထင်သော်လည်း အပြစ်မရှိရာ။ ဤကား အနုက္ကမာ
ဂတပ ဝေဏီအဝိနာသနဖြစ်အောင် အကျဉ်းချုပ် ရွတ်ဖတ် နည်းတည်း။
(ရွတ်ဖတ်နည်း အကျဉ်းချုပ်တည်း။)

(အညွှန်း= ပရက္ကုမ္ပဏိ၊ မဟာဝိသုတာရာမတိုက်၊ တိုက်အုပ်
ဆရာတော် အရှင်နန္ဒိယမဟာထေရ်၏- ဘဝဖြစ်စဉ်နှင့်အမြဲတေ
စာပေများ စာအုပ်၊ ၁၈၀-၁၈၃။)

===000===

ဝဂ်အက္ခရာ (၂၅)လုံးတို့၏
ဌာန် ကရိုဏ်း ပယတ်

အက္ခရာများ	ဌာန်	ကရိုဏ်း	ပယတ်
က ခ ဂ ဃ င	ကဏ္ဍ	သက	သံဖုဌ
စ ဆ ဇ ဈ ည	တာလု	ဇိဝါမဇ္ဈ	သံဖုဌ
ဋ ဌ ဒ ဌ ဏ	မုဒ္ဒ	ဇိဝေါပဂ္ဂ	သံဖုဌ
တ ထ ဒ ဓ န	ဒန္တ	ဇိဝုဂ္ဂ	သံဖုဌ
ပ ဖ ဖ ဘ မ	သြဌ	သက	သံဖုဌ

===000===

ကမ္ဘာကမ္ဘာဆိုင်ရာ ကမ္ဘာဝါစာဌာတ်ပတ်နည်းများ (၄၇၇)

အဝဂ် အက္ခရာ (၈)လုံးတို့၏ ဌာန် ကရိုဏ်း ပယတ်

အက္ခရာများ	ဌာန်	ကရိုဏ်း	ပယတ်
ယ	တာလု	ဖိဂါမဇ္ဈ	ဤသံဖဋ္ဌ
ရ	မုဒ္ဒ	ဖိဂေါပဂ္ဂ	ဤသံဖဋ္ဌ
လ	ဒန္တိ	ဖိဂုဂ္ဂ	ဤသံဖဋ္ဌ
ဝ	ဒန္တိ/သြဋ္ဌ	သက	ဤသံဖဋ္ဌ
သ	ဒန္တိ	ဖိဂုဂ္ဂ	ဝိဝဋ္ဌ
ဟ	ကဏ္ဍ	သက	ဝိဝဋ္ဌ
ဠ	မုဒ္ဒ	ဖိဂေါပဂ္ဂ	အထူးမပြ
အံ	နာသိက	သက	ရသသရံ နိဿာယ

===၀၀၀===

သရ(၈)လုံး၏ ဌာန် ကရိုဏ်း ပယတ်

အက္ခရာများ	ဌာန်	ကရိုဏ်း	ပယတ်
အ	ကဏ္ဍ	သက	သံဝုဋ္ဌ
အာ	ကဏ္ဍ	သက	ဝိဝဋ္ဌ
ဣ	တာလု	ဖိဂါမဇ္ဈ	ဝိဝဋ္ဌ
ဤ	တာလု	ဖိဂါမဇ္ဈ	ဝိဝဋ္ဌ
ဥ	သြဋ္ဌ	သက	ဝိဝဋ္ဌ
ဦ	သြဋ္ဌ	သက	ဝိဝဋ္ဌ
ဧ	ကဏ္ဍ/တာလု	သက	ဝိပဋ္ဌ
ဩ	ကဏ္ဍ/သြဋ္ဌ	သက	ဝိဝဋ္ဌ

===၀၀၀===

(၄၇၈)

ဖြစ်ရာဌာန၊ ဌာန်ခြောက်ဝ၊ တူလှစည်မျက်နှာ။
လက်ခတ်ပုံပြ၊ ရွတ်ကြောင်းပ၊ မှတ်ကြကရှိထီးမှာ။
အားထုတ်လုံ့လ၊ ပယတ၊ လေးဝ မှတ်ဖွယ်ရာ။

===၀၀၀===

ဤတွင် ကမ္မာကမ္မဆိုင်ရာ
ကမ္မဝါစာရွတ်ဖတ်နည်းများ
ပြီးပါပြီ

ရိုက်နှိပ်လှူဒါန်းပြီးသော ကျမ်းစာအုပ်များ (၄၇၉)

ရန်ကုန်တိုင်း၊ ပန်းဘဲတန်းမြို့နယ်
မဟာသိမ်တော်ကြီး ပရိယတ္တိစာသင်တိုက်
ပဓာနနာယကဆရာတော်
နိုင်ငံတော်ပရိယတ္တိသာသနာ့တက္ကသိုလ်(ရန်ကုန်)
ဒုတိယပါမောက္ခချုပ်ဆရာတော်

အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ
ဘဒ္ဒန္တကုမာရထေရ် ၏
ရေးသား၊ပြုစု၊ ထုတ်နှုတ်တင်ပြ ပြန်လည်ကူးယူ ဖော်ပြ၍
ဓမ္မဒါနအဖြစ် ရိုက်နှိပ်လှူဒါန်းပြီးသော
ကျမ်းစာအုပ်များ စာရင်းမှတ်တမ်း

=====

(၄၈၀) အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဘဒ္ဒန္တကုမာရထေရ် ၏

ခရီးသွားမှတ်တမ်း တအုပ်များ

၁။ ၁။ ငါးနိုင်ငံလေ့လာရေး ခရီးသွားမှတ်တမ်း (၁၃၅၃-၁၉၉၁)

၂။ ၂။ ထိုင်းနိုင်ငံ ပရိယတ္တိပညာသင်ကြားမှု
လေ့လာရေးအဖွဲ့၏ ခရီးသွားမှတ်တမ်း (၁၃၅၉-၁၉၉၇)

၃။ ၃။ အိန္ဒိယနိုင်ငံ ဗုဒ္ဓဘာသာဆိုင်ရာ
တက္ကသိုလ်များလေ့လာရေးခရီးထွက်ခြင်း
ခရီးသွားမှတ်တမ်း (၁၃၆၇-၂၀၀၅)

၄။ ၄။ ထိုင်းနိုင်ငံ ဓမ္မကာယဖောင်ဒေးရှင်း
ဝပ်ဖရေဓမ္မကာယ၌ ကျင်းပပြုလုပ်သည့်
မာဃပူဇာ မှတ်တမ်းလွှာ (၁၃၆၉-၂၀၀၇)

၅။ ၅။ ထိုင်းနိုင်ငံ ဓမ္မကာယဖောင်ဒေးရှင်း
ဝပ်ဖရေဓမ္မကာယ၌ ကျင်းပပြုလုပ်သည့်
မာဃပူဇာ မှတ်တမ်းလွှာ (၂) (၁၃၆၉-၂၀၀၈)

သမိုင်းမှတ်တမ်း တအုပ်များ

၆။ ၁။ နိုင်ငံတော်ပရိယတ္တိသာသနာ့တက္ကသိုလ်
သမိုင်းအကျဉ်း (၁၃၆၀-၁၉၉၈)

၇။ ၂။ ဝိဟာရာနုမောဒနကထာနှင့် မဟာသိမ်တော်ကြီး
ပရိယတ္တိစာသင်တိုက်ဖြစ်ပေါ်လာပုံ သမိုင်းအကျဉ်း
(၁၃၆၁-၁၉၉၉)

၈။ ၃။ မဟာသိမ်တော်ကြီးပရိယတ္တိစာသင်တိုက်
ဖြစ်ပေါ်လာပုံ သမိုင်းမှတ်တမ်း (၁၃၆၂-၂၀၀၀)

ရိက်နိဝါယနနိပါတေသော ကျမ်းစာအုပ်များ (၄၈၁)

- ၉။ ၄။ နိုင်ငံတော်ပရိယတ္တိသာသနာတက္ကသိုလ် (ရန်ကုန်)
ဘွဲ့နွှင်းဓမ္မာရုံသိမ်တော်ကြီးဖြစ်ပေါ်လာပုံ
မှတ်တမ်းသမိုင်း (၁၃၆၃-၂၀၀၁)
- ၁၀။ ၅။ မဟာသိမ်တော်ကြီး ပရိယတ္တိစာသင်တိုက်
သမိုင်းအကျဉ်း (သီးသန့်) (၁၃၆၅-၂၀၀၃)
- ၁၁။ ၆။ သုံးခွမြို့နယ်၊ ဘုရားကြီးကျေးရွာ
ထန်းငြိမ်းစေတီတော်သမိုင်းမှတ်တမ်း (၁၃၇၀-၂၀၀၉)

ဝိနည်းပါဠိတော်ငါးကျမ်းနှင့် ဇာတ်အဋ္ဌကထာ ခက်ဆစ်အလင်းပြ ကျမ်းစာအုပ်များ

- ၁၂။ ၁။ ပါရာဇိကဏ်ပါဠိတော် ခက်ဆစ်ကျမ်း (၁၃၆၃-၂၀၀၂)
- ၁၃။ ၂။ ပါစိတ္တိယပါဠိတော် ခက်ဆစ်ကျမ်း (၁၃၆၁-၁၉၉၉)
- ၁၄။ ၃။ မဟာဝဂ္ဂပါဠိတော် ခက်ဆစ်ကျမ်း (၁၃၆၂-၂၀၀၁)
- ၁၅။ ၄။ ဗုဒ္ဓဝဂ္ဂပါဠိတော် ခက်ဆစ်ကျမ်း (၁၃၆၀-၁၉၉၈)
- ၁၆။ ၅။ ပရိဝါရပါဠိတော် ခက်ဆစ်ကျမ်း (၁၃၆၀-၁၉၉၈)
- ၁၇။ ၆။ ပထမကြီးတန်း ဇာတ်အဋ္ဌကထာ
ခက်ဆစ်အလင်းပြကျမ်း (၁၃၆၅-၂၀၀၃)

(၄၈၂) အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဘဒ္ဒန္တကုမာရထေရ် ၏

ဓမ္မဒေသနာတော်ဆိုင်ရာ ကျမ်းစာအုပ်များ

- ၁၈။ ၁။ ဝိဟာရာနုမောဒနကထာ (၁၃၆၀ - ၁၉၉၈)
 ၁၉။ ၂။ မိုးပျံအဏ္ဍဝါဓမ္မကထာ (၁၃၆၁ - ၁၉၉၉)
 ၂၀။ ၃။ ဗုဒ္ဓါဘိသေက ဘုရားအနေကဇာတင်
 မင်္ဂလာဂါထာတော်များ (၁၃၆၃ - ၂၀၀၂)
 ၂၁။ ၄။ ကုရုဓမ္မဇာတ်တော် (၁၃၆၃ - ၂၀၀၂)

အခြားရေးသားပြုစုပြီးသော ကျမ်းစာအုပ်များ

- ၂၂။ ၁။ ဘုရားရှင်၏ သွားတော်ဓာတ် အံတော်မြတ်
 သမိုင်းနှင့် ဘုရားဖြစ်တော်စဉ် ဗုဒ္ဓဝင်အကျဉ်း(၁၃၅၉ - ၁၉၉၇)
 ၂၃။ ၂။ ကမ္မာကမ္မဘာသာ(သိမ်သင်တန်းအကျဉ်းချုပ်)(၁၃၆၀ - ၁၉၉၀)
 ၂၄။ ၃။ ရှစ်ကျိပ်တစ်ဆူသာသနာဝင်(အကျဉ်း) (၁၃၆၂ - ၂၀၀၁)
 ၂၅။ ၄။ ဆဋ္ဌသင်္ဂါယနာသဘင် မှတ်တမ်းအကျဉ်းချုပ်နှင့်
 ပိဋကတ်သုံးပုံပါဠိတော် အဋ္ဌကထာ ဋီကာ
 ကျမ်းစာအုပ်များ စာရင်းမှတ်တမ်း (၁၃၆၃ - ၂၀၀၂)
 ၂၆။ ၅။ ရန်ကုန်တိုင်း၊ သုံးခွမြို့၊ မဟာဗောဓိ
 ပရိယတ္တိစာသင်တိုက်၊ ပဓာနနာယကဆရာတော်
 အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ ဘဒ္ဒန္တကုသလသာမီဘိဝံသ
 ထေရ်၏ ထေရုပ္ပတ္တိကထာ (၁၃၆၅ - ၂၀၀၃)
 ၂၇။ ၆။ ရန်ကုန်တိုင်း၊ သုံးခွမြို့နယ်၊ သာသနာ့အောင်
 ဗိမာန်ကျောင်းတိုက်၊ ပဓာနနာယကဆရာတော်

ရိက်နှိပ်လှူဒါန်းပြီးသော ကျမ်းစာအုပ်များ (၄၈၃)

အဂ္ဂမဟာကမ္မဋ္ဌာနာစရိယ ဘဒ္ဒန္တသာသနထေရ်၏
ထေရုပ္ပတ္တိကထာ (၁၃၆၅-၂၀၀၃)

၂၈။ ၇။ ပထမငယ်တန်း ဇာတ်အဋ္ဌကထာ
ခက်ဆစ်အလင်းပြကျမ်း (၁၃၆၂-၂၀၀၁)

၂၉။ ၈။ အဘိဓမ္မဟာရဋ္ဌဂုရု မော်လမြိုင်မြို့၊
ဝဲပျံဆရာတော်၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိ (၄၆)ဂါထာ(၁၃၆၃-၂၀၀၂)

၃၀။ ၉။ မိဘက်ဖဘက် ဆွေစဉ်မျိုးဆက်မှတ်တမ်း(၁၃၆၃-၂၀၀၂)

၃၁။ ၁၀။ မဟာသိမ်တော်ကြီး ပရိယတ္တိစာသင်တိုက်၊
ပဓာနနာယကဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တကုမာရထေရ်၏
'အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ'ဂုဏ်ပူဇာ ထေရုပ္ပတ္တိကထာ
(၁၃၆၇-၂၀၀၅)

၃၂။ ၁၁။ ဝါကျနိယံမှတ်စု (၁၃၆၇-၂၀၀၅)

၃၃။ ၁၂။ ထေရ်ပညာရှင်တို့၏ အဆုံးအမ အဆိုအမိန့်များ
(၁၃၆၉-၂၀၀၇)

၃၄။ ၁၃။ မှတ်စုမှတ်ရာ ဆေးနည်းတို့ထွာနှင့်
ဆေးပညာဆိုင်ရာဆောင်းပါးများ (၁၃၆၉-၂၀၀၇)

(၄၈၄) အဂ္ဂမဟာပတ္ထိတ ဘဒ္ဒန္တကုမာရထေရ် ၏

ပေမူမှ ကွန်ပျူတာမှသို့
ပြန်လည်ရိုက်နှိပ်ပြီးသော ကျမ်းစာအုပ်များ

- ၃၅။ ၁။ ဒါဠာစာတုဝံသကျမ်း (ပေမူမှကွန်ပျူတာစာမူသို့
ပြန်လည်ရိုက်နှိပ်ခြင်း) (၁၃၇၀/ ၂၀၀၈)
- ၃၆။ ၂။ မဟာရဟနီတိကျမ်း (အရှင်မဟာသီလဝံသ-၏
အဆုံးအမများကို ကွန်ပျူတာ စာစီစာအုပ်အဖြစ်
ပြန်လည်ထုတ်ဝေလှူဒါန်းခြင်း) (၁၃၆၅- ၂၀၀၃)
- ၃၇။ ၃။ အနာဂတဝံသပါဠိ အဋ္ဌကထာနှင့်
အရိမေတ္တေယျ ဗုဒ္ဓဝင်စာစုများ (ပေမူမှ
ကွန်ပျူတာစာမူသို့ စာစီတည်းဖြတ်) (၁၃၆၂- ၂၀၀၁)
- ၃၈။ ၄။ ဒသဗောဓိသတ္တုပ္ပတ္တိကထာ (ပေမူမှ ကွန်ပျူတာ
စာမူအဖြစ် ပြန်လည်ရိုက်နှိပ်လှူဒါန်း) (၁၃၆၇- ၂၀၀၆)
- ၃၉။ ၅။ ဝိမုတ္တိမဂ္ဂ (သီဟိုဠ်ပါဠိမူမှ မြန်မာအက္ခရာပြန်
ကွန်ပျူတာစာမူသို့ ပြန်လည်ရိုက်နှိပ်) (၁၃၆၈- ၂၀၀၇)
- ၄၀။ ၆။ ပခုက္ကူအရှင်ကေလာသ၏ ပင်းယသာသနာဝင်ကျမ်း
(ကွန်ပျူတာစာစီ ထုတ်ဝေလှူဒါန်း) (၁၃၆၈ - ၂၀၀၇)
- ၄၁။ ၇။ ဝိမုတ္တိမဂ္ဂပါဠိ နိဿယကျမ်းစာအုပ် (၁၃၇၀ - ၂၀၀၈)
- ၄၂။ ၈။ တိပိဋကသုတ္တသုစိ ဝိဘာဝိနီကျမ်း(ပ-တွဲ)(၁၃၇၀ - ၂၀၀၈)
(ကိုယ်တိုင် ရေးသားဖြုစု)

ရိုက်နှိပ်လှူဒါန်းပြီးသော ကျမ်းစာအုပ်များ (၄၈၅)

၁၃၇၁- (၂၀၀၉) ခုနှစ်အတွင်း

ရှားပါးစာအုပ်ဖြစ်သော

စာပေတောင်းများကို ပြန်လည် ရိုက်နှိပ်ထုတ်၍

မွေ့အံ့စပြု လှူဒါန်းပြီးသော စာအုပ်များ

၄၃။ ၁။ မင်္ဂလာသုတ် (လယ်တီဆရာတော်) (၁၃၇၁ - ၂၀၀၉)

၄၄။ ၂။ ရှင်ဥပဂုတ် (မင်္ဂလာဦးအောင်မြင့်) (၁၃၇၁ - ၂၀၀၉)

ဝင်(၉)ဝင် စာမူဟောင်းများ

၄၅။ ၃။ ဗုဒ္ဓဝင်ဝတ္ထု (၁၃၇၁ - ၂၀၀၉)

၄၆။ ၄။ အနာဂတဝင်နှင့်နုလားဇ္ဇာတုဝင်ဝတ္ထု (၁၃၇၁ - ၂၀၀၉)

၄၇။ ၅။ ဒီပဝင်ဝတ္ထု (၁၃၇၁ - ၂၀၀၉)

၄၈။ ၆။ မဟာဝင်ဝတ္ထု (၁၃၇၁ - ၂၀၀၉)

၄၉။ ၇။ ဗောဓိဝင်ဝတ္ထု (၁၃၇၁ - ၂၀၀၉)

၅၀။ ၈။ ဒါဠာဓာတုဝင်ဝတ္ထု (၁၃၇၁ - ၂၀၀၉)

၅၁။ ၁၀။ ထူပဝင်ဝတ္ထု (၁၃၇၁ - ၂၀၀၉)

၅၂။ ၁၁။ ရွှေပြည်ဝင်ဝတ္ထု (၁၃၇၁ - ၂၀၀၉)

သာသနာတော်အတွက် မသိမမြင်/

မရှိမဖြစ်လိုအပ်သော

၅၃။ ၁၂။ ကံကြီးကံငယ်ဆိုင်ရာ ကမ္မာကမ္မဘာသာ (၁၃၇၁ - ၂၀၀၉)

ကွန်ပျူတာစာစီ ----- ဆရာတပည့် (မြစ်ကျိုး)

၂၅၊ ၉၊ ၂၀၀၉ (ဇန်နဝါရီ)